Muzeul Vrancei

CRONICA VRANCEI

XVII

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Focșani • 2013

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cronica Vrancei
XVII

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Tipar: S.C. PAPER PRINT INVEST S.A.
Brăila, Şos. Baldovineşti nr. 20 Tel./Fax: 0239 610 210
e-mail: paper_printinvest@yahoo.com

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Muzeul Vrancei

Cronica Vrancei XVII

Coordonator : **Horia Dumitrescu**

Editura PALLAS
Focşani
2013

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Consilier editorial: **Horia Dumitrescu**

Culegere text: **Aurora - Emilia Apostu**
Ramona Miron
Niculina Hapău

Coperta şi tehnoredactare: **Paul Oprea**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Cronica Vrancei, vol. 17
Coordonator: Horia Dumitrescu
Editura Pallas, Focşani, 2013
ISBN 978-973-7815-54-5

Volum editat cu sprijinul
Consiliului Judeţean Vrancea

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

CUPRINS

Argument 7

Ionuţ Iliescu
Gheorghe Miron
Aspecte privind veteranii de război putneni din Războiul de Independenţă de la 1877 - 1878 9

Ionuţ Iliescu
Gheorghe Miron
Aspecte privind împroprietărirea în Dobrogea a veteranilor din Războiul de Independenţă (1877 1878). Studiu de caz pentru judeţul Putna..... 62

Angel Tîlvăr
Comunitatea Israelită din Focşani în perioada 1921 - 1930 89

Ionuţ Iliescu
Aurora - Emilia Apostu
Aspecte privind exploatarea zăcămintelor de sare de pe Valea Milcovului..... 146

Ionuţ Iliescu
Aspecte privind activitatea Organizaţiei Judeţene Putna a Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu) între anii 1930 - 1938 156

Mariana Corina Duca
Sărbătorirea zilelor naţionale în judeţul Putna între anii 1931 - 1940..... 211

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ionuţ Iliescu
Aurora - Emilia Apostu
Aspecte privind exploatarea păcurii la Vizantea 307

Iliescu Ionuţ
Aurora - Emilia Apostu
Aspecte privind exploatarea zăcămintelor de sare din străvechea Ţară a Vrancei 327

Horia Dumitrescu
Mausoleul Focşani Sud.....342

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Argument

Apariția unei publicații științifice cu un conținut diversificat a devenit o necesitate reclamată tot mai insistent de realitate.

O necesitate impusă de multitudinea și valoarea intrinsecă și semantică a patrimoniului cultural vrâncean.

O necesitate impusă de numărul din ce în ce mai mare de intelectuali vrânceni implicați în cercetarea și evidențierea acestuia.

O necesitate resimțită acut de procesul instructiv – educativ din școlile vrâncene.

O necesitate pentru regăsirea în conștiința oamenilor locului a raportului trecut – pregent – viitor, ca temelie a permanenței și progresului civilizației românești.

Acestor necesități încearcă să le răspundă noua publicație a instituției noastre, „Cronica Vrancei”

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În concepția noastră, publicația se dorește a fi o frescă sugestivă a trecutului și prezentului cultural – istoric al județului. În paginile sale se vor regăsi evenimente, oameni de seamă din toate domeniile, informații legate de istoria instituțiilor administrative, juridice, de învățământ, de cultură, de monumentele de cult și luice.

O edităm și cu speranța ca, în timp, „Cronica Vrancei" să devină o adevărată reflectare a potențialului uman vrâncean, implicat în viața cultural – științifică a acestui spațiu geografic românesc.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ASPECTE PRIVIND VETERANII DE RĂZBOI PUTNENI DIN RĂZBOIUL DE INDEPENDENŢĂ DE LA 1877 - 1878

Ionuţ Iliescu
Gheorghe Miron

Anul 1877 avea să se înscrie în istoria Neamului Românesc ca anul înfăptuirii idealului de Independenţă naţională, fără de care nu ar fi fost posibilă evoluţia ulterioară şi mersul României spre înscrierea ei în rândul marii familii a statelor europene.

Războiul ruso – turc, declanşat în aprilie 1877, a prilejuit lui Mihail Kogălniceanu, marele bărbat de stat român, ca prin inteligenţă, pricepere şi abilitate diplomatică să fructifice conjunctura internaţională şi să declare Independenţa naţională, la 9 mai 1877.

Dornică să-şi consfinţească pe câmpul de luptă independenţa proclamată, România a căutat să participe la război, însă s-a lovit de rezistenţa ruşilor, care în primăvara anului 1877 se simţeau destul de puternici pentru a-i zdrobi pe turci singuri, nedorind să împartă laurii victoriei cu altcineva.

După o serie de mici succese în faţa otomanilor, ruşii, după două atacuri nereuşite, sunt opriţi la Plevna şi nevoiţi să solicite intrarea românilor în acţiune.

Plevna, acea mică localitate bulgărească, avea să capete în anul 1877 un nume cu rezonanţă europeană. Nod al comunicaţiilor care de la Sofia mergeau spre Nicopole, Şiştov, Biala şi Rusciuk, localitatea era înconjurată de înălţimi mai pronunţate la nord – est şi sud, intercalate de nenumărate râpe şi măguri care au permis

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Comandamentului otoman să folosească configuraţia terenului pentru a transforma aceste avantaje naturale într-o redutabilă fortăreaţă [1]

Aici, la Plevna, avea să aibă loc botezul de sânge al armatei române, condusă de principele Carol. Bravii soldaţi şi ofiţeri putneni ai Regimentelor 8 Linie şi 10 Dorobanţi Putna aveau istorica şi copleşitoarea misiune de a spulbera reduta Griviţa, ce reprezenta poarta spre cucerirea Plevnei.

La asaltul final din ziua de 30 august 1877, (ziua Sf. Alexandru) au participat următoarele trupe:

- **Divizia a 4 – a**, formată din Batalionul 2 Vânători, comandat de maiorul Alexandru Candiano Popescu
- **Batalionul 1 din Regimentul 16 Dorobanţi**, comandat de maiorul Alexandru Jipa
- **Batalionul 2 din Regimentul 5 Infanterie de Linie**, aflat sub comanda maiorului Leonida Iarca
- **Batalionul 1 din Regimentul 14 Dorobanţi**, comandat de maiorul Ion Arabu.

Comanda întregii coloane o avea colonelul Grigore Borănescu. Se adăugau trei batalioane din Regimentul 7 Infanterie de Linie şi Batalionul 1 din Regimentul 5 Infanterie de Linie.

În rezervă se aflau cinci batalioane din Regimentele 14, 15 şi 16 Dorobanţi şi Regimentul 13 Dorobanţi, la care se adăuga Brigada de Infanterie din Divizia de Rezervă sosită de la Pelişat şi instalată pe şoseaua Plevna – Bulgăreni.

Divizia a 3 – a era compusă din Regimentul 8 Infanterie de Linie, alcătuit din două batalioane, unul aflat sub comanda căpitanului Valter Mărăcineanu, iar celălalt a lui Petre Macca şi Regimentul 10 Dorobanţi Putna, condus de locotenent – colonelul George Măldărescu.

---

[1] Constantin Căzănişteanu, Mihail E. Ionescu, *Războiul Neatîrnării României. Împrejurări diplomatice şi operaţii militare. 1877 - 1878*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 174.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Batalionul 1 din regiment era comandat de maiorul George Şonţu, iar cel de-al doilea batalion de maiorul George Lipan. La comanda acestei coloane de atac a fost numit colonelul Grigore Ipătescu.

Coloana de susţinere a fost compusă din Batalionul 2 din Regimentul 2 Infanterie de Linie şi din Regimentul 9 Dorobanţi. Această coloană era comandată de colonelul Alexandru Gramont [2].

Batalionul 3 Vânători asigura legătura între Diviziile 3 şi 4 Infanterie, iar Batalionul 1 din Regimentul 2 Infanterie de Linie asigura siguranţa artileriei [3]

În acea zi memorabilă, după patru asalturi sângeroase, românii au reuşit să ocupe reduta Griviţa 1, pregătind astfel căderea, mai târziu, a întregului complex de fortificaţii de la Plevna.

La Griviţa au fost capturate şi cinci tunuri turceşti, care au fost împărţite ca trofee între români şi ruşi, primii luând trei tunuri, iar ultimii două [4] Tributul de sânge plătit a fost foarte mare: 19 ofiţeri morţi şi 34 răniţi şi 2.511 gradaţi şi soldaţi morţi sau răniţi [5]

La 6 septembrie 1877, o coloană de atac, formată dintr-un batalion din Regimentul 15 Dorobanţi, un batalion din Regimentul 9 Dorobanţi, urmat în rezervă de un batalion din Regimentul 1 Linie şi susţinută de un batalion din Regimentul 5 Dorobanţi şi două companii din Regimentul 7 Dorobanţi, a dat asaltul asupra redutei Griviţa 2.

După lupte crâncene, românii au fost respinşi, pierzând 22 de ofiţeri şi 1.167 de soldaţi morţi şi răniţi [6]

---

[2] *Ibidem*, p. 196 - 197.

[3] Acad. Ştefan Pascu (coord.), *Independenţa României*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1977, p. 172.

[4] General Al. Candiano - Popescu, *Războiul Neatârnărei. Istorie Critică, Asaltul şi luarea redutei Griviţa*, Institutul de Arte Grafice şi Editură „*Flacăra*", Bucureşti, 1913, p. 45.

[5] Constantin Căzănişteanu, Mihail E. Ionescu, *op. cit.*, p. 206.

[6] Gheorghe D. Stoean, Ion G. Pană, *Epopeea Independenţei României*, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 1977, p. 231 - 233.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 7 octombrie 1877, în urma unei scurte dar puternice pregătiri de artilerie, trupele române au atacat din nou reduta Griviţa 2.

Artileria română a bombardat nu numai reduta ci şi întăriturile turceşti din jurul ei şi rezervele otomane din adâncimea poziţiei de la Plevna. Bombardamentul a urmărit să provoace cât mai multe stricăciuni redutei Griviţa 2, dar şi împiedicarea sosirii rezervelor în ajutorul acesteia.

În acea zi, au fost date două atacuri asupra redutei, ambele respinse de către turci, atât românii cât şi turcii suferind pierderi grele.

În această luptă s-au distins Regimentul 13 Dorobanţi, Batalionul 1 Vânători, Batalionul 1 din Regimentul 5 Dorobanţi şi Regimentul 7 Infanterie de Linie.

Un al treilea atac întreprins de trupele române a fost şi el respins, 21 de ofiţeri şi peste 900 de soldaţi rămânând pe câmpul de luptă.

Acesta a fost ultimul atac dat supra redutei Griviţa 2 de către români, comandamentul militar hotărând să o lichideze prin alte mijloace, cum ar fi săparea unei galerii de mină până sub redută, pentru a o arunca în aer [7]

Indiferent de rezultatul acestor atacuri, armata română a dat dovadă de dârzenie şi spirit combativ, bravură şi spirit de sacrificiu, calităţi apreciate de către toţi participanţii la lupte, inclusiv de către turci.

Puternica întăritură otomană de la Plevna, neputând fi cucerită printr-un atac direct, s-a luat decizia de a fi încercuită, spre a forţa capitularea turcilor prin tăierea liniilor de aprovizionare. Trupele ruseşti au ocupat unele localităţi care asigurau comunicarea cu Sofia, Rahova şi Vidin; astfel, la 19 octombrie 1877 a fost ocupată prin surprindere localitatea Teteven pe Vid, iar la 28 octombrie 1877 a fost ocupată Vraţa [8]

---

[7] *Ibidem*, p. 240 - 242.

[8] Constantin Căzănişteanu, Mihail E. Ionescu, *op. cit.*, p. 226.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Între 20 – 26 octombrie 1877, Divizia a 4 - a română a ocupat poziţii între Dolni Etropol şi râul Vid, iar Brigada 1 din Divizia a 2 - a a înaintat pe înălţimea din faţa Opanezului. Linia blocată a Plevnei a fost împărţită, din punctual de vedere al exercitării comandamentului, în şase sectoare, trupelor române revenindu-le sectorul 1, comandat de Alexandru Cernat.

Sectorul generalului Cernat cuprindea cinci brigăzi de infanterie (Diviziile a 2 - a şi a 3 - a române) cu artileria aferentă şi o brigadă de călăraşi (Regimentele 3, 4 şi 7), totalizând 20 de batalioane şi 10 baterii [9]

O mare victorie a trupelor române a fost obţinută prin ocuparea Rahovei. Trupele româneşti destinate atacului de la Rahova însumau 3.700 de infanterişti (Regimentul 10 Dorobanţi Putna, câte un batalion din Regimentele 1, 4 şi 15 Dorobanţi, o companie din Regimentul 6 Dorobanţi şi o companie de geniu), Regimentele 2, 7 şi 9 Călăraşi şi 22 de tunuri. Toate aceste forţe se aflau sub comanda colonelului Gheorghe Slăniceanu. Alături de români, a acţionat şi un regiment de ulani * ruşi, sub comanda generalului Bogdan Theophil von Meyendorff [10]

Rahova era bine apărată, având pe o lungime de 3.000 de metri, patru redute unite între ele prin şanţuri de apărare, care ofereau protecţie otomanilor.

Atacul asupra Rahovei a început în dimineaţa zilei de 7 noiembrie 1877, luptele durând până la 9 noiembrie, când puternicul bastion otoman se afla în mâinile românilor.

În luptele de la Rahova s-a distins Batalionul Muscel din Regimentul 4 Dorobanţi Argeş. Comandantul acestui regiment, generalul Dimitrie Giurescu şi-a pierdut viaţa, însă sacrificiul acestuia, alături de alte sute de eroi, nu a fost în zadar.

---

[9] *Ibidem*, p. 227.

* **ulani** - cavalerişti.

[10] *Ibidem*, p. 233.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Eroismul ostaşilor români a fost subliniat de toţi corespondenţii de presă şi de observatorii militari străini aflaţi pe teatrul de operaţii, articole elogioase la adresa acestora apărând în S.U.A., Austria, Franţa, Spania şi Elveţia [11]

Forţele româno - ruse au reuşit izolarea completă a turcilor, lăsându-i fără posibilitatea de a fi aprovizionaţi. În lipsa proviziilor, în noaptea de 9 decembrie 1877, Osman Paşa a făcut o încercare de a ieşi din încercuire în direcţia Opanez. După ce au ieşit în linişte din fortificaţii, otomanii au trecut râul Vid şi au atacat, după un marş de aproape 3 km, trupele ruseşti.

După lupte crâncene la baionetă, ruşii, mai numeroşi, l-au silit pe Osman Paşa să se retragă, acesta fiind şi rănit. Tot în această noapte, a fost ocupată de către români şi reduta Griviţa 2, care fusese părăsită de către turci [12].

A doua zi, Osman Paşa, cu toată armata sa, a capitulat, predându-şi sabia colonelului român Mihail Christodulo Cerchez [13]

Meritele armatei române au fost recunoscute şi de presa internaţională. De exemplu, „*Londoner Journal*" a afirmat că: „*La Plevna românii s-au bătut ca leii şi au câştigat laurii gloriei. Cu toate grelele sacrificii ce le-au fost impuse de război, ei au ştiut să-şi îndeplinească şi îndatoririle internaţionale, din toate punctele de vedere*" [14].

Victoria de la Plevna a permis românilor să înceapă ofensiva de la Vidin, pentru zdrobirea forţelor otomane din nord vestul Bulgariei.

La sfârşitul lunii decembrie, trupele româneşti din Divizia 1 - a erau dispuse pentru atac: un batalion din Regimentul 1 Dorobanţi,

---

[11] Nicolae Ciachir, *Războiul pentru independenţa României în contextul european (1875 1878)*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 217.

[12] Constantin Căzănişteanu, Mihail E. Ionescu, *op. cit.*, p. 241.

[13] *Ibidem*, p. 243.

[14] Mihai Pelin, *Căderea Plevnei. 28 noiembrie 1877*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977, p. 112.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

un escadron de călăraşi, însoţit de o baterie de artilerie, Brigada 1 Infanterie şi 4 baterii de artilerie, Regimentul 9 Dorobanţi, un batalion din Regimentul 3 Dorobanţi şi o baterie de artilerie.

Pentru a se desăvârşi blocada Vidinului, terenul a fost împărţit în trei sectoare:

- **Sectorul 1 (de sud),** care urma să fie ocupat de Divizia a 4-a.
- **Sectorul 2 (de vest),** destinat Diviziei 1, se întindea de la flancul stâng al sectorului 1 până la pârâul Topoloviţa.
- **Sectorul 3 (de nord),** de la Topoloviţa pe o linie de front situată în faţa întăriturilor inamice de la Smârdan, Inova şi Capitanovcea. Brigada 2 din Divizia a 2 - a avea să ocupe acest sector. La stânga sectorului 3 operau Regimentele 1 şi 2 Roşiori, precum şi Regimentele 2 şi 8 Călăraşi [15]

Comandantul corpului armatelor române, colonelul Mihail Cerchez, a decis atacul asupra Smârdanului, considerat punctul central pentru cucerirea Vidinului.

La 24 ianuarie 1878, maiorul Eftimie Ulescu, împreună cu două companii din Regimentul 6 Infanterie de Linie şi cu cea mai mare parte a Regimentului 4 Infanterie de Linie, au început atacul asupra Smârdanului. Efortul dorobanţilor a fost dublat de şarja de cavalerie a Regimentului 8 Călăraşi din escadronul de Suceava. După lupte crâncene, românii au cucerit atât Smârdanul cât şi Inova, ultimul punct de susţinere a Vidinului. Preţul a fost însă foarte mare: 600 de morţi şi răniţi au avut românii, otomanii lăsând pe câmpul de luptă peste 400 de morţi şi răniţi, alte 300 de oameni căzând în prizonierat [16]

Cercul din jurul Vidinului fiind acum închis, artileria română a putut efectua trageri eficiente asupra cetăţii, fiind folosite peste 100 de baterii de artilerie, chiar şi de pe malul românesc, de la Calafat.

Începută la 26 ianuarie 1878, bătălia avea să se sfârşească la 4 februarie 1878, când ultimele forme otomane de rezistenţă erau

[15] Constantin Căzănişteanu, Mihail E. Ionescu, *op. cit.*, p. 253.
[16] *Ibidem*, p. 256 – 257.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

eliminate. Tirul artileriei române a fost atât de puternic şi concentrat şi a provocat atât de multe pagube otomanilor încât, la 1 februarie 1878, generalul Alexandru Cernat, din motive umanitare, a ordonat încetarea focului pentru un timp, în speranţa că misiunea de încheiere a păcii, condusă de colonelul Ştefan Fălcoianu, va da rezultate. Turcii însă nu au admis să se predea, preferând ca soarta să fie decisă de arme.

După ce garnizoana otomană a fost din nou supusă unui violent bombardament de artilerie, la 4 februarie 1878 ostilităţile au fost suspendate, ca urmare a încheierii Armistiţiului ruso - otoman.

Colonelul Ştefan Fălcoianu a convenit cu Izzet Paşa ca turcii să evacueze cetatea, aceasta urmând să fie ocupată de o garnizoană română, lucru ce s-a întâmplat la 24 februarie 1878. Operaţiunile militare de la Vidin au reprezentat ultimul act de război al campaniei de la sud de Dunăre [17]

Războiul se terminase. Oştenii trăiau acum bucuria întoarcerii acasă, mândria împlinirii datoriei faţă de ţară, dar şi îngrijorarea a ceea ce puteau regăsi acasă, a ceea ce vor avea de făcut şi refăcut în gospodăriile lor.

Odată aşezată puşca în rastel, sapa şi coarnele plugului, cu strângerea lor fermă în mâinile deja ostenite, trebuiau să alunge cât de cât spectrul sărăciei. Revenirea la normal însemna o nouă luptă.

Viaţa, familia îi obligau a o purta cu aceeaşi îndârjire şi statornicie.

Se întorceau cu proaspetele imagini ale luptelor duse, cu chipurile camarazilor căzuţi, ale bravilor comandanţi, cu speranţa că cei de acasă le vor preţui fapta, vor fi alături, vor face ceva în ajutorul lor. Singuri le-ar fi fost greu să reia firul vieţii pe timp de pace.

Şi nu greşeau. Societatea românească, instituţiile Statului, de la guvern până la primării, oameni de bine se vor regăsi într-o gamă largă de măsuri, chiar amalgamate, dar având acelaşi miez al faptelor lor: ajutorarea veteranilor din război, onorarea lor, respectul şi

[17] *Ibidem*, p. 259.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

închinăciunea în faţa gestului lor de a se avânta, cu preţul morţii şi al suferinţei, în iureşul luptelor pentru dreapta cauză românească – Independenţa tânărului stat abia închegat - România.

a) Veteranii artilerişti din judeţul Putna

Un rol deosebit de important în desfăşurarea operaţiunilor de la sud de Dunăre în timpul Războiului de Independenţă de la 1877 1878 l-au avut, fără îndoială, trupele de artilerie, care au facilitat glorioasele asalturi la redute ale dorobanţilor, călăraşilor, infanteriştilor şi militarilor care alcătuiau trupele de linie. Aşa cum era şi firesc, mai multe regimente ale acestei Arme au avut în alcătuirea lor şi militari din Judeţul Putna.

Unul dintre ei era Bucă Irimia din Focşani care, deşi rezervist, era chemat, la 14 ianuarie 1878, la Regimentul din care făcea parte, 2 Artilerie [18]

La începutul lunii aprilie a anului 1878, după cum rezultă din corespondenţa dintre Prefectura Judeţului Putna şi Primăria Oraşului Panciu, familiile a doi artilerişti din acest oraş primeau câte 50 de lei ajutor „*pentru veţuire*" [19] Cei doi militari neavând proprietate funciară, în cazul lor nu se putea aplica legea referitoare la efectuarea muncilor agricole pentru familiile rezerviştilor şi mobilizaţilor.

Aşa cum era şi firesc, meritele eroismului dovedit pe câmpul de luptă de artileriştii putneni trebuia să fie recunoscut de către Stat. Tocmai de aceea, ei aveau să fie decoraţi încă din această perioadă; de exemplu, ca urmare al Ordinului nr. 5.678 a Ministerului de Război se trimitea, la 27 iunie 1878, „*Crucea Trecerii Dunării*" pentru artileristul Călimănescu Dima [20].

---

[18] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 1 / 1878, f. 12.
[19] *Ibidem*, f. 97.
[20] *Ibidem*, f. 392.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Soldatul Teodor Costache din Moviliţa, provenind din Regimentul 3 Artilerie, Batalionul I, fuscse decorat cu „*Crucea Trecerii Dunării*" [21]

Fapt deosebit de regretabil, artileriştii din judeţul nostru s-au văzut nevoiţi să se plângă la Prefectura Judeţului Putna de faptul că, primăriile comunelor în care beneficiază le lasă familiile muritoare de foame, nelucrându-le pământurile. Doi dintre ei, din Mirceşti [22] şi Nămoloasa [23], făceau parte din Coloana de muniţiuni a Regimentului 3 Artilerie.

Unii artilerişti se confruntau cu alt gen de probleme: din cauza infirmităţilor căpătate pe câmpul de luptă, nu mai puteau munci, nefiind capabili să-şi asigure existenţa. Drept urmare ei aveau neapărată nevoie de pensie sau de ajutoare financiare acordate de stat [24].

În 1928, la Constanţa s-au organizat serbările semicentenarului Dobrogei. Printre cei care doreau să participe la eveniment se numără şi Bădică Constantin zis Ghinea din Adjud, din Regimentul 3 Artileric [25], cu reşedinţa la Brăila.

În 1933, printre veteranii artilerişti se numără şi Neculai Ion, decorat în 1906 cu Medalia Jubiliară „*Carol I*" şi în 1927 cu „*Medalia Comemorativă a Proclamării Independenţei*" [26] Din aceeaşi unitate militară făcuse parte şi soldatul Vârlan Grigore din Odobeşti care primise „*Crucea Trecerii Dunării*" şi Brevetul care o însoţea, cu numărul 1533 din 22 mai 1878 [27]

La Pânceşti trăiau veteranii Bostan Vasile, soldat, contingentul 1875, provenind din Regimentul 4 Artilerie şi fiind decorat cu „*Medalia Jubiliară Carol I*" Din aceeaşi unitate provenea

[21] *Ibidem*, f. 612.
[22] *Ibidem*, f. 287 - 287 verso.
[23] *Ibidem*, f. 293.
[24] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 47 - 47 verso, f. 378.
[25] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1928, f. 46.
[26] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 148.
[27] *Ibidem*, f. 218.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

şi Vasile Ion II, caporal, brevetele decoraţiilor primite fiindu-i luate de ruşi în timpul Primului Război Mondial [28]

Vasile Constantin din Focşani, sublocotenent, luptase în Regimentul 3 Artilerie, Batalionul II, fiind contingentul 1872. Decoraţiile primite s-au pierdut în timpul primei conflagraţii mondiale [29]

La Adjud, caporalii Teodorescu Ioan, zis Feraru şi Tănase Vasile, ambii contingentul 1875, fuseseră decoraţi cu *„Crucea Trecerii Dunării"* *„Medalia Jubiliară Carol I"* şi *„Medalia Comemorativă a Proclamării Independenţei"* [30]

În 1939 mai trăiau încă veterani artilerişti din judeţul Putna, după cum urmează: soldatul Nicolai Ioan din Mândrişca, Regimentul 3 Artilerie, contingentul 1877 [31]; soldatul Vasile Constantin din aceeaşi unitate, contingentul 1872 Focşani, caporalii Teodorescu Ioan şi Tănase Vasile din aceeaşi unitate, contingentul 1875, Adjud [32], Vârlan Grigore, tot din Regimentul 3 Artilerie, contingentul 1877, Odobeşti; soldatul Bostan Vasile din Regimentul 4 Artilerie, contingentul 1876, Pănceşti; caporalul Vasile Ioan II, din aceeaşi unitate şi aceeaşi localitate, contingentul 1876 şi soldatul Paris Gheorghe din Regimentul 3 Artilerie, contingentul 1870, Sascut [33]

b) Veteranii călăraşi din judeţul Putna

Prima informaţie referitoare la putnenii care au luptat în această Armă datează de la 4 ianuarie 1878, când Prefectura Judeţului Putna trimitea Intendenţei Militare din Turnu Măgurele următoarea Adresă: *„Anexatul pachet depus la Prefectură de Ioan Petcu din comuna Călieni, părintele soldatului Petcu Vasile din al 6-lea*

[28] *Ibidem*, f. 228.
[29] *Ibidem*, f. 250.
[30] *Ibidem*, f. 253.
[31] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1939, f. 259 verso.
[32] *Ibidem*, f. 259.
[33] *Ibidem*, f. 260.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

regiment de Călăraşi, în care se află obiectele următoare: 1 cojoc, 1 cămaşă, 1 pereche ismene, 1 pereche ciorapi, 1 pereche mănuşi de lână.

Vă rog să binevoiţi a face să se dea în primirea acelui soldat – ce este cu corpul său la Rahova, împreună şi cu anexata scrisoare, iar de primire vă rog să răspundeţi" [34] Regimentul 6 Călăraşi îşi avea reşedinţa la Tutova [35]

La 20 ianuarie 1878, colonelul George Arion, comandantul Regimentului 6 Călăraşi activ, îl chema sub arme pe sergentul I. Tomescu, în baza Ordinului Telegrafic nr. 47. Acesta urma să beneficieze de foi de drum pentru călătoria cu trenul de la Mărăşeşti la Craiova [36].

La fel s-a întâmplat cu militarii din Escadronul II Călăraşi Putna, Regimentul 6 Călăraşi, proveniţi din Parava [37], Sascut [38], Mândrişca [39] şi Bătineşti [40]

Convocările nu au încetat nici în luna aprilie, când mulţi călăraşi plecau din Focşani la Turnu Severin cu familiile, utilizând vagoanele de clasa a doua şi permiţându-li-se bagaje cu o greutate de maximum 400 kg [41] Este drept însă că o parte dintre ei au fost opriţi în Capitală [42]

În luna mai a anului 1878, zeci de călăraşi au fost trimişi la Slatina [43].

Aidoma celorlalţi colegi de arme şi călăraşii au fost copleşiţi de tristeţe atunci când familiile lor îi anunţau prin intermediul

---

[34] *Ibidem,* dosar nr. 1 / 1878, f. 3 - 3 verso.
[35] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 124.
[36] *Ibidem,* dosar nr. 1 / 1878, f. 14.
[37] *Ibidem*, f. 30 - 31.
[38] *Ibidem*, f. 35.
[39] *Ibidem*, f. 62.
[40] *Ibidem*, f. 68.
[41] *Ibidem*, f. 111.
[42] *Ibidem*, f. 119 - 119 verso.
[43] *Ibidem*, f. 128 - 128 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

scrisorilor că autoritățile locale, încălcând flagrant legile în vigoare și dovedind crasă nepăsare și lipsa oricărei urme de umanitate, le lăsau pământurile nemuncite. Tocmai la acest aspect face referire și plângerea înaintată de Enache Iordachi, comandantului Coloanei a 3-a de Muniții.

„Domnule Căpitan,

Subsemnatul Brigadier din Regimentul 6 de Călărași din comuna Costieni, plasa Bilieşti, districtul Putna.

Primind de acasă mai multe scrisori cum că Primăria acelei comune nu au luat nici o măsură de cultivarea pământului meu din anul expirat 1877, cum și până în vara anului present. Din așa causă poate copiii și fimeea mea stă în mare suferință pe viitor de hrana zilnică, ca de un an mai bine de zile plecat în marș de resbel și plin de suferinți stând și astăzi" [44].

Cu totul altfel stăteau lucrurile la Sascut, unde nu doar că pământurile călărașilor fuseseră lucrate, dar familiile lor erau ajutate cu lemne pe timp de iarnă [45]

La Mera, în schimb, unul dintre călărașii concentrați se plânge, în martie 1878, nu doar de nepăsarea autorităților locale ci și de faptul că vecinii i-au muncit pământul în propriul lor folos, făcându-se stăpân pe roadele acestuia [46], estimând pagubele la 41 de lei [47] Soția și cei trei copii ai săi se aflau, astfel, într-o situație cu adevărat critică [48] În disperare de cauză, el nu s-a limitat a cere doar ajutorul Prefecturii putnene, ci și Ministerului de Interne [49] Ca urmare a acestor demersuri, familia sa avea să fie până la urmă ajutată cu alimente și lemne de foc [50]

---

[44] *Ibidem*, f. 295 - 295 verso.
[45] *Ibidem*, f. 35 - 35 verso.
[46] *Ibidem*, f. 68 - 69.
[47] *Ibidem*, f. 71.
[48] *Ibidem*, f. 70 - 70 verso.
[49] *Ibidem*, f. 71 - 71 verso.
[50] *Ibidem*, f. 72.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Dacă la Adjudu - Vechi autorităţile s-au achitat de obligaţiile avute faţă de familiile concentraţilor [51], la Valea Seacă lucrurile au stat cu totul altfel, mărturia mai multor călăraşi din localitate, din 31 mai 1878, fiind grăitoare: *încă din anul expirat, de când suntem concentraţi, Primăria comunei Valea Seacă n-au luat nici o măsură de a li se cultiva pământul, lăsându-ne pe bătrânii şi neputincioşii noştri părinţi a fi muritori de foame*" [52].

Situaţii asemănătoare întâlnim la Boloteşti [53], Sascut [54], Adjud [55], Călieni [56], Suraia [57], Vulturu de Jos [58], Bâlca [59], Diocheţi [60] şi Crucea de Sus [61].

Oripilat de atâtea cazuri de proprietăţi ruinate şi distruse, de soţii, copii şi părinţi muritori de foame şi neajutoraţi [62], la 22 mai 1878, comandantul Escadronului 2 Cavalerie din cadrul Regimentului 6 Călăraşi cerea Prefecturii să rezolve de urgenţă aceste probleme; consecinţele negative ale soluţionării acestor cazuri erau multiple: „*pe lângă că se lasă în lipsă de hrană familiile lor, dar se aduce şi cel mai rău moralului şi disciplinei trupei*" [63]

O altă problemă reclamată de călăraşii concentraţi era aceea a scutirii lor de plata impozitului (a contribuţiilor), în conformitate cu legile în vigoare [64]

---

[51] *Ibidem*, f. 90.
[52] *Ibidem*, f. 282 - 282 verso.
[53] *Ibidem*, f. 283.
[54] *Ibidem*, f. 284.
[55] *Ibidem*, f. 285
[56] *Ibidem*, f. 286 - 286 verso.
[57] *Ibidem*, f. 289.
[58] *Ibidem*, f. 290.
[59] *Ibidem*, f. 292.
[60] *Ibidem*, f. 408.
[61] *Ibidem*, f. 513.
[62] *Ibidem*, f. 585 - 585 verso.
[63] *Ibidem*, f. 408.
[64] *Ibidem*, f. 28 - 28 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 20 iunie 1878, Divizia a 2-a de Cavalerie, în baza Ordinului nr. 5.917 / 1878 emis de Ministerul de Război, a trimis în județul Putna trei medalii „*Crucea Trecerii Dunării*" pentru tot atâția călăraşi căzuți la datorie, fie pe câmpul de luptă, fie în spitalele militare de campanie: Paraschiv Dobre din Suraia, Dafinoiu Ion din Câmpuri şi Blaj Eftimie din Moviliţa. Acestea vor fi fost aşezate la uşile bisericilor din comunele menționate [65]

Soția călărașului din Moviliţa, având un copil de crescut, avea să primească pensie [66]

În 1906, călărașul sovejan Ilie Vasile, soldat în Regimentul 6 Călăraşi, avea să primească „*Medalia Jubiliară Carol I*", însoțită de Brevet [67]

Dintre veteranii doritori să participe la Constanța la serbările Semicentenarului Dobrogei, amintim pe următorii călăraşi: Grigore Vârlan zis Marinoiu, din Odobeşti, sergent în Regimentul 6 Călăraşi, contingentul 1876 [68]; Măriuță Alecu din Adjudu - Vechi, soldat în Regimentul 7 Călăraşi, contingentul 1875; Nedelcu Grigore din Vulturu, soldat în Regimentul 6 Călăraşi, contingentul 1874 [69]; Munteanu Constantin din Adjudu - Vechi, soldat în aceeaşi unitate, contingentul 1874 [70]

În anul 1933, puțini veterani călăraşi din județul Putna se mai puteau lupta cu bătrânețile:

- Radu Ioan, soldat în Regimentul 6 Călăraşi, contingent 1870, cu domiciliul în Adjud; a fost decorat cu „*Crucea Trecerii Dunării*" şi „*Apărătorii Independenței*"

- Ioan Calalb, brigadier în aceeaşi unitate, contingent 1874, tot din Adjud, având aceleaşi decorații

---

[65] *Ibidem*, f. 363 - 363 verso.
[66] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 46 - 47 verso.
[67] Florica Albu, Iulian Albu, *Monografia comunei Soveja*, Editura Universal Dalsi, Bucureşti, 2002, p. 36.
[68] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 38 / 1928, f. 44.
[69] *Ibidem*, f. 46.
[70] *Ibidem*, f. 76.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Bădic Constantin, caporal în aceeaşi unitate, acelaşi contingent, din acecaşi localitate şi posedând aceleaşi decoraţii [71]

- Ion Olaru, sergent în aceeaşi unitatc, contingent 1874, de loc din Călieni, decoraţiile fiindu-i luate de germani în timpul Primului Război Mondial

- Ion Iftemie, caporal în aceeaşi unitate, contingent 1876, tot din Călieni, decoraţiile sale având aceeaşi soartă

- Enache Ion, soldat în aceeaşi unitate, contingent 1870, din Copăceşti, decoraţiile lui fiind pierdute [72]

- Momanu Vasile, soldat în aceeaşi unitate, contingent 1872, din Mănăstioara, decorat cu *„Crucea Trecerii Dunării"* şi *„Medalia Jubiliară Carol I"* [73]

- Cârniciu Istudor, soldat în aceeaşi unitate, contingent 1876, din Nămoloasa Sat [74]

- Ciobanu Ştefan, soldat în aceeaşi unitate, contingent 1871, având Brevetul nr. 253 din 10 mai 1906 pentru *„Medalia Jubiliară Carol I"* din Năneşti [75]

- Mihalcea Berbece, soldat în aceeaşi unitate, contingent 1871, având *„Crucea Trecerii Dunării"*, *„Războiul de Independenţă 1877 - 1878"* şi *„Medalia Jubiliară Carol I"*, din Păuneşti

- Costache Câmpeanu, soldat în aceeaşi unitate, acelaşi contingent, având aceleaşi medalii, inclusiv *„Medalia Comemorativă"*, din aceeaşi localitate [76]

- Ioan Racoviţă, soldat la Escadronul II Tren Auzelier, Contingent 1870, având Brevetul nr. 21 / 1878 pentru *„Crucea Trecerii Dunării"*, din Pufeşti [77]

---

[71] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 253.
[72] *Ibidem*, f. 143.
[73] *Ibidem*, f. 149.
[74] *Ibidem*, f. 155.
[75] *Ibidem*, f. 201.
[76] *Ibidem*, f. 203.
[77] *Ibidem*, f. 177.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Apostol Mihai din Focşani, sergent, în acelaşi escadron, decorat cu „*Crucea Trecerii Dunării*"

- Florea Gheorghe, sergent în aceeaşi unitate, contingent 1874, din Sascut

- Buliu Gheorghe, soldat în acelaşi escadron, contingent 1875, din aceeaşi localitate [78]

- Chiorcea T. Gheorghe, soldat în aceeaşi unitate, contingent 1875, din Valea Seacă [79]

În 1939, în judeţul Putna mai trăiau încă destui veterani proveniţi din Regimentul 6 Călăraşi:

- Radu Ioan, soldat, contingentul 1870, cu domiciliul în Adjud

- Ioan Calalb, caporal, contingentul 1874, cu domiciliul în Adjud

- Bădic Constantin, caporal, contingentul 1874, cu domiciliul în Adjud

- Mereuţă Alecu, sergent, contingentul 1875, cu domiciliul în Adjudu - Vechi

- Ioan Olaru, soldat, contingentul 1874, cu domiciliul în Călieni

- Ioan Iftimie, caporal, contingentul 1876, cu domiciliul în Călieni

- Prunache D. Sandu, soldat, contingentul 1871, cu domiciliul în Câmpineanca

- Enache Ioan, soldat, contingentul 1870, cu domiciliul în Copăceşti

- Cârneciu Istudor, soldat, contingentul 1876, cu domiciliul în Nămoloasa - Sat

- Ciobanu Ştefan, soldat, contingentul 1871, cu domiciliul în Năneşti

- Antohi Bucşă, soldat, contingentul 1871, cu domiciliul în Parava

- Mihalea Berbece, contingentul 1870, cu domiciliul în Păuneşti

---

[78] *Ibidem*, f. 192.
[79] *Ibidem*, f. 163.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Costache Câmpeanu, contingentul 1877, cu domiciliul în Păuneşti
- Racoviţă Ioan, soldat, contingentul 1874, din Escadronul 2 Tren Auzelier, cu domiciliul în Pufeşti
- Tomozei Nicolai, soldat, contingentul 1876, cu domiciliul în Rugineşti
- Florea Gheorghe, soldat, contingentul 1874, cu domiciliul în Sascut
- Gheorghe T. Tudose, caporal, contingentul 1874, cu domiciliul în Suraia
- Taban Nicolai, soldat, contingentul 1875, cu domiciliul în Tulnici
- Chiorcea T. Gheorghe, soldat, contingentul 1875, cu domiciliul în Valea Seacă
- Ştefan Miron, soldat, contingentul 1874, cu domiciliul în Vulturu [80]

c) Veteranii dorobanţi, grăniceri, infanteriişti şi roşiori din judeţul Putna

Deoarece Regimentul 10 Dorobanţi a fost unitatea emblematică a judeţului Putna în ultimul sfert al secolului al XIX-lea, indisolubil legată de cumplitele bătălii din timpul Războiului de Independenţă de la 1877 - 1878, informaţiile documentare referitoare la ceilalţi veterani putneni proveniţi din regimentele de dorobanţi sunt foarte puţine la număr.

Referindu-ne la Regimentul 5 Dorobanţi, o statistică întocmită de Prefectura Judeţului Putna îl aminteşte pe Cristian S. Ion din Moviliţa, sergent, contingentul 1878. El a fost decorat cu „*Crucea Trecerii Dunării*" în 1878, „*Medalia Jubiliară Carol I*" din 1906 şi „*Apărătorii Independenţei*" în 1927 [81]

[80] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1939, f. 259 - 260 verso.
[81] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 190.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În 1878, uşa Bisericii „*Ovidenia*" din Focşani a fost împodobită cu „*Crucea Trecerii Dunării*" trimisă post-mortem pentru sergentul Mărculescu Petre din Regimentul 9 Dorobanţi, căzut la datorie. Decoraţia a căpătat această destinaţie deoarece „*Ovidenia*" era biserica parohiei din care făcea parte eroul - „*unde dânsul şi-a avut poporul*" [82] Sergentul a decedat la 11 ianuarie 1878, la Spitalul din Turnu Măgurele [83]

Din aceeaşi unitate a făcut parte şi sergentul major Davidescu Ioan din Panciu, contingentul 1877 [84].

În 1939, printre veteranii putneni de la 1877 1878 care-şi duceau cu demnitate zilele bătrâneţilor se număra şi Ioan Chiriacescu din Găuri, plutonier în Regimentul 16 Dorobanţi, contingentul 1868 [85], unitate care-şi avea sediul la Botoşani. El făcuse parte din Compania a VI-a şi fusese decorat cu „*Crucea Trecerii Dunării*", „*Apărătorii Independenţei*", „*Medalia Jubiliară Carol I*" şi „*Medalia Comemorativă a Proclamării Independenţei*" (1927) [86]

În ceeą ce-i priveşte pe genişti, documentele din 1878 amintesc pe următorii veterani din Compania 2 Geniu: caporalul Stănoiu Andrei din Jariştea, caporalul Prescură Toader din Odobeşti şi sergentul Ene Ghiţă din acelaşi oraş, toţi trei primind medalia „*Apărătorii Independenţei Române*" [87]

La 7 iulie 1878, Compania a 4-a din Batalionul de Geniu trimitea soldatului Bîndaru Ion din Plasa Bilieşti medalia „*Crucea Trecerii Dunării*" La acea dată, fostul genist făcea parte din trupele de miliţie. Referindu-se la fostul luptător, comandantul Batalionului menţionează: „*să se dea în primire, meritând a o purta*" [88]

---

[82] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1878, f. 633.
[83] *Ibidem*, f. 560 - 560 verso.
[84] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 188.
[85] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1939, f. 259.
[86] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 166.
[87] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1878, f. 618.
[88] *Ibidem*, f. 435.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În luna septembrie a anului 1878, un alt fost genist primea aceeaşi medalie - soldatul Stănoiu Andrei din Bătineşti [89]

Printre veteranii putneni din Războiul de Independenţă care ar fi dorit să ia parte, în toamna anului 1928, la serbările Semicentenarului Dobrogei ce s-au desfăşurat la Constanţa, se număra şi Petroşanu Ioan din Focşani, fost luptător în Batalionul 1 Geniu, contingentul 1871 [90]

Dintre unităţile militare care au scris cu litere de sânge dreptul României la independenţă nu putea lipsi Regimentul 2 Grăniceri. Dintre aceştia, opt ostaşi au fost din Răcoasa, cărora comuna le-a ridicat, prin contribuţia întregii comunităţi, un frumos monument inaugurat în 1916. Aflat în curtea Căminului Cultural din Răcoasa, monumentul este alcătuit dintr-un obelisc şi un postament de beton, pe care acesta se sprijină. Cei care l-au realizat – grănicerii din Compania 120 a Regimentului 2 – au săpat în piatră următoarea inscripţie: *„În amintirea vitejilor din comuna Răcoasa, judeţul Putna, morţi pentru ţară în Războiul Neatârnării 1877 - 1878"* [91]

Dintre infanteriştii care s-au distins pe câmpul de luptă, se cuvine să-i amintim pe câţiva componenţi ai Regimentului 2 Infanterie care s-au bucurat nu doar de concedii, ci şi de recunoaşterea vitejiei lor, prin acordarea de medalii şi decoraţii:

- sergent major Anghel Vasile, comuna Valea Seacă, Plasa Răcăciuni
- caporal Munteanu Nicolae, comuna Burcioaia, Plasa Răcăciuni
- soldat Nicolae G., Focşani
- soldat Soare Ion, comuna Vidra, Plasa Vrancea
- soldat Berzunţ Cristache, Mărăşeşti, Plasa Bilieşti

---

[89] *Ibidem*, f. 601 - 691 verso.
[90] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1928, f. 45 - 46.
[91] Lelia Pavel, Aurora - Emilia Apostu, Dumitru Huţanu, Horia Dumitrescu, *Patrimoniul naţional construit din judeţul Vrancea,* Editura Pallas, Focşani, 2008, p. 306.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- soldat Petre Costin Mărăşeşti, Plasa Bilieşti

- soldat Munteanu Nicolae, comuna Burcioaia, Plasa Răcăciuni[92]

- caporal Maxinoiu Vasile, Focşani

- soldat Munteanu Nicolae, comuna Străoane, Plasa Zăbrăuţ [93]

Lor li se adaugă colegii de arme din Regimentul 3 Infanterie – Ion Mistodi, Ion Apreotesi, Costachi Beiu din Străoane de Jos [94], Enachi Iordachi din Costieni [95] şi Petre Nicolae din Pănceşti [96].

La rândul său, Regimentul 5 Infanterie s-a remarcat în luptele de la Griviţa [97] şi Nicopole [98].

Dintre veteranii acestei unităţi, documentele i-au reţinut pe următorii:

- Neculai I. Leuştean din Vărsătura, contingentul 1870 [99]

- Gheorghe Ioan II, soldat, contingentul 1871, domiciliat în localitatea Floreşti, decorat cu „*Crucea Trecerii Dunării*", „*Medalia Rusă 1877 – 1878*" şi „*Medalia Jubiliară Carol I 1866 – 1906*" [100]

- Ion Vasile Manta, soldat, contingentul 1877, domiciliat în Făurei; a primit Medalia Comemorativă „*Proclamarea Independenţei*" [101]

---

[92] S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 1 / 1878, f. 488 - 488 verso.
[93] *Ibidem*, f. 491 - 491 verso.
[94] *Ibidem*, f. 294.
[95] *Ibidem*, f. 295 - 295 verso.
[96] *Ibidem*, f. 348.
[97] Constantin Marafet, Nicu Mazere, Dumitru Pricop, Felix Lazăr, *Monografia comunei Fitioneşti – Vrancea*, Editura Rafet, Râmnicu - Sărat, 2007, p. 47.
[98] *Ibidem*, f. 46.
[99] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Vărsătura, dosar nr. 1 / 1906, f. 1 verso.
[100] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 98 / 1933, f. 119.
[101] *Ibidem*, f. 184.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Putnenii au luptat şi în cadrul Regimentului 8 Infanterie; dintre veteranii care au făcut cinste acestei unităţi s-a remarcat soldatul Grigore Dorobăţ, contingentul 1878 [102]

Cât despre Regimentul 17 Infanterie, dintre putnenii care au luptat în unităţile acestuia, este semnalat soldatul Tudor Gavrilă din Focşani [103].

Minuni de vitejie au făcut şi fiii judeţului Putna aflaţi în Escadronul III din Regimentul 2 Roşiori. Unul dintre aceştia a fost Pavel Mihalache din Jariştea care, la 26 iunie 1878, primea Medalia Comemorativă „*Crucea Trecerii Dunării*" cu panglică [104]

Peste numai două zile, o bucurie asemănătoare avea să fie făcută lui Soare Ion din Câmpuri, din acelaşi Regiment, Escadronul IV [105]

Alt veteran din acest Regiment a fost şi Zaharia Gheorghe din Adjud, contingentul 1872 [106], ca şi soldaţii Adochiţei Toader, contingentul 1875 şi Măimăscu G. Ion, contingentul 1874. Ambii, de loc din Fitioneşti, s-au remarcat în luptele de la Vidin [107]

În 1933, se mai aflau în viaţă doi veterani din Războiul de Independenţă care luptaseră în Regimentul 1 Roşiori. Primul era soldatul Banu Vasile, contingentul 1876, decorat cu „*Medalia Jubiliară*" (cu Brevetul nr. 155 F2 din 1906), „*Crucea Trecerii Dunării*", „*Serviciul Credincios*", „*Apărătorii Independenţei*" şi o medalie rusească. Cel de-al doilea era soldatul Zlota Dumitrache, acelaşi contingent, decorat cu medalia

---

[102] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Vărsătura, dosar nr. 1 / 1906, f. 1 verso.
[103] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 1 / 1878, f. 551.
[104] *Ibidem*, f. 396.
[105] *Ibidem*, f. 422.
[106] *Ibidem*, f. 545 - 545 verso.
[107] Constantin Marefet, Nicu Mazere, Dumitru Pricop, Felix Lazăr, *op. cit.*, p. 48.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„*Carol Ferdinand*" din 1927 şi „*Medalia Jubiliară*", în baza Brevetului Nr. 1.320 din 9 mai 1927 [108]

d) Veteranii jandarmi, vânători şi din regimentele de Linie din judeţul Putna

La marele război pentru neatârnarea ţării de la 1877 1878 au participat şi militarii din Compania de Jandarmi Putna din cadrul Regimentului 3 Jandarmi.

În 1926, nu mai puţin de 264 de veterani din această unitate se aflau în viaţă, fiind repartizaţi pe comune astfel:

1. Adjudu - Vechi - 6 veterani
2. Angheleşti - 1 veteran
3. Bătineşti - 2 veterani
4. Bârseşti - 3 veterani
5. Bereşti - 1 veteran
6. Bilieşti - 1 veteran
7. Boloteşti - 3 veterani
8. Borşani - 1 veteran
9. Broşteni - 2 veterani
10. Burcioaia - 2 veterani
11. Câmpineanca - 3 veterani
12. Câmpuri - 6 veterani
13. Călieni - 7 veterani
14. Ciuşlea - 5 veterani
15. Clipiceşti - 1 veteran
16. Colacu - 2 veterani
17. Copăceşti - 3 veterani
18. Cornăţelu - 1 veteran
19. Coţofăneşti - 2 veterani
20. Crucea de Jos - 7 veterani

[108] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 98 / 1933, f. 147.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

21. Crucea de Sus - 1 veteran
22. Cucova - 1 veteran
23. Diocheţi - 2 veterani
24. Domneşti - 4 veterani
25. Drăguşani -3 veterani
26. Faraoane - 6 veterani
27. Fitioneşti - 3 veterani
28. Găgeşti - 4 veterani
29. Găuri - 1 veteran
30. Herăstrău - 2 veterani
31. Ireşti - 4 veterani
32. Jarişţea - 4 veterani
33. Mănăstioara - 3 veterani
34. Moviliţa - 5 veterani
35. Mândrişca - 1 veteran
36. Năruja - 2 veterani
37. Negrileşti - 3 veterani
38. Nereju - 3 veterani
39. Nistoreşti - 1 veteran
40. Orbeni - 1 veteran
41. Paltin - 2 veterani
42. Parava - 7 veterani
43. Pădureni - 7 veterani
44. Păţeşti - 3 veterani
45. Pănceşti - 12 veterani
46. Păuleşti - 3 veterani
47. Păuneşti - 8 veterani
48. Poiana - 2 veterani
49. Pufeşti - 4 veterani
50. Răcoasa - 4 veterani
51. Răstoaca - 3 veterani
52. Reghiu - 2 veterani
53. Rugineşti - 5 veterani
54. Sascut - 7 veterani

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

55. Scurta - 5 veterani
56. Soveja - 3 veterani
57. Spinești - 3 veterani
58. Spulber - 2 veterani
59. Străoane de Jos - 7 veterani
60. Străoane de Sus - 4 veterani
61. Suraia - 4 veterani
62. Tichiriș - 5 veterani
63. Țifești - 3 veterani
64. Valea Sării - 1 veteran
65. Valea Seacă - 6 veterani
66. Vărsătura - 3 veterani
67. Vârteșcoiu - 4 veterani
68. Vidra - 6 veterani
69. Vizantea - 3 veterani
70. Vulturu - 6 veterani [109]

După cum rezultă din consultarea documentelor de epocă, putnenii au luptat în Regimentele 1, 2, 3, 5, 7 și 8 Linie (Infanterie).

Din Regimentul 1 Infanterie a făcut parte soldatul Stăniceanu Ioan din Focșani, contingentul 1870, care în 1928 încă mai trăia [110].

În Regimentul 2 Infanterie a luptat Apostu Manolescu din Ireşti [111], caporal, care a căzut la datorie [112], lăsându-şi mama *„sărmană şi lipsită de mijloace"* [113] În Bateria de Pompieri a acestui Regiment a luptat şi Stoian Lădaru, soldat, contingentul 1872, decorat în mai multe rânduri şi aflat în viață în 1906, din Vărsătura [114]

[109] *Ibidem*, dosar nr. 35 / 1926, f. 53 - 55.
[110] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1928, f. 45 - 46.
[111] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 269.
[112] *Ibidem*, f. 275.
[113] *Ibidem*, f. 269.
[114] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Vărsătura, dosar nr. 1 / 1906, f. 1 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Tot din Regimentul 2 Infanteric a făcut parte şi soldatul Crăciun Ilie din Orbeni, contingentul 1877, decorat în 1927 cu *„Medalia Comemorativă a Independenţei 1877 - 1927"* [115]

Un alt militar din această unitate, soldatul Cristean Ioan din Străoane de Sus, era în viaţă în 1939.

Din Regimentul 3 Artilerie făcea parte soldatul Manolache Costache din Focşani, decorat cu *„Crucea Trecerii Dunării"* [116] şi Medalia Comemorativă *„Apărătorilor Independenţei"* [117]

Pentru putneni, Regimentul 5 Linie se identifică cu sublocotenentul George Botescu din Focşani, căzut la datorie în ziua de 30 august 1877, în timpul cumplitei bătălii date pentru reduta Griviţa. Eroul era singurul sprijin al familiei sale, lăsând în urmă o soră şi mama în vârstă, copleşite de durere după teribila pierdere.

La 20 februarie 1878, Ministerul de Război, printr-o Adresă către Prefectura Judeţului Putna, se interesa de soarta doamnei Botescu: *„Am onoare a vă ruga să binevoiţi a cerceta şi arăta Ministerului dacă Doamna Maria Botescu, mama decedatului Sublocotenent Botescu George, este în adevăr pauperă şi nedispunând de avere nu mai are nici un alt mijloc de întreţinere"* [118].

Pentru a răspunde acestei solicitări, Prefectura a apelat la Primăria Oraşului Focşani, care, la 1 martie 1878, comunica următoarele: mama eroului *„este în adevăr cu totul pauperă, însă deşi are un rând de case în acest oraş, dar sunt ipotecate domnului Iancu Cursband şi Doamnei Eufrosina Iladi"* [119] La 16 martie 1878, Prefectura era informată că pentru aceste case, doamna Maria Botescu plătea impozit în valoare de 42 lei noi şi 30 de bani. La această dată însă, contractele de închiriere expiraseră: casele erau *„căzute în*

[115] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 98 / 1933, f. 186.
[116] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1939, f. 260 verso.
[117] *Ibidem*, f. 605 - 606.
[118] *Ibidem*, f. 40.
[119] *Ibidem*, f. 51 - 51 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ruină, din această cauză sunt neînchiriate şi numita nu trage nici un folos de la dânsele" [120].

În acest timp, îndurerata mamă primea „*Bagajul Sublocotenentului Botescu George, mort în lupta de la 30 August 1877, dimpreună c-un inventar*" [121] şi drepturile băneşti - soldă [122], raţia de hrană precum şi „*jumătate primă de echipare pentru intrare în campanie*" [123], în valoare de 350,12 lei [124].

Marele Mccena al oraşului Focşani, ctitorul Teatrului şi Ateneului care-i poartă numele, maiorul Gheorghe Pastia a făcut şi el parte din Regimentul 5 Linie. Pentru bravura dovedită pe câmpul de luptă, maiorul Gheorghe Pastia, în calitate de comandant al Companiei I, a fost decorat pe front cu „*Virtutea Militară de Aur*", „*Steaua României*" în grad de Cavaler, „*Sfânta Ana*" (medalie rusească) şi „*Crucea Trecerii Dunării*". După război, marele filantrop avea să primească „*Steaua României*" în grad de Comandor şi „*Coroana României*" în grad de Mare Ofiţer [125]

În 1906, statistica conducerii judeţului Putna îl includea în rândurile veteranilor din Războiul de Independenţă aflaţi în viaţă pe soldatul Chiriac Pantazi, contingentul 1878, posesor a mai multor decoraţii, din localitatea Vărsătura [126].

Un document similar din 1933 îi menţiona pe următorii veterani din aceeaşi unitate:

Ardeleanu V. Grigore, soldat, contingentul 1877, din Cucova, decorat în 1878 şi 1927 [127]

---

[120] *Ibidem*, f. 64.
[121] *Ibidem*, f. 49 - 49 verso.
[122] *Ibidem*, f. 107.
[123] *Ibidem*, f. 109 - 110.
[124] *Ibidem*.
[125] Ionuţ Iliescu, Horia Dumitrescu, *Ctitoriile maiorului Gheorghe Pastia*, Editura Pallas, Focşani, 2004, p. 5.
[126] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Vărsătura, dosar nr. 1 / 1906, f. I verso.
[127] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 98 / 1933, f. 173 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Drobotă Ion, soldat, contingentul 1876, din Orbeni, decorat în 1927 [128]

Burduşa Constantin, soldat, contingentul 1877, din Tulnici

Taban Neculai, soldat, contingentul 1877, din Tulnici [129]

Gheorghe I. Marin, caporal, contingentul 1878, din Burcioaia

Vasile Bucur, soldat, contingentul 1878, din Burcioaia [130]

În 1939, mai mulţi veterani din Regimentul 5 Linie se aflau încă în viaţă:

Gheorghe I. Marin şi Vasile Bucur din Burcioaia [131]

Ardeleanu V. Grigore din Cucova

Ioan Vasile Manta din Făurei, soldat, contingentul 1877 [132]

Drobotă Ioan din Orbeni

Crăciun Ilie din Orbeni, soldat, contingentul 1874 [133]

Burduşa Constantin din Tulnici [134].

În Regimentul 7 Linie a luptat şi Ursu Gheorghe din Păuneşti, contingentul 1875 [135]

În 1879, tatăl soldatului Constantin Măimăscu din Fitioneşti din Regimentul 8 Infanterie, căzut la datorie, aflat într-o situaţie dificilă, aştepta pensie de la Stat [136].

În 1928, printre veteranii care doreau să participe la serbările Semicentenarului Independenţei, ce urmau să aibă loc în toamnă la Constanţa, se număra şi Stanciu Ioan din Focşani, contingentul 1871, Regimentul 8 Infanterie [137]

---

[128] *Ibidem*, f. 186.
[129] *Ibidem*, f. 196.
[130] *Ibidem*, f. 220.
[131] *Ibidem*, f. 259.
[132] *Ibidem*, f. 259 verso.
[133] *Ibidem*, f. 260.
[134] *Ibidem*, f. 260 verso.
[135] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1928, f. 46.
[136] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 56 - 56 verso.
[137] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1928, f. 45 - 46.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Una din unitățile militare, în care putnenii și-au dovedit curajul și dragostea de glie, a fost și Regimentul 3 Vânători și Batalioanele 1, 3 și 4 [138], la care documentele de epocă fac dese referiri.

O informație referitoare la Batalionul 1 Vânători datează din 1928, fiind menționat veteranul Ghindar Constantin din Focșani, contingentul 1877, aflat în viață [139].

La 12 / 14 februarie 1878, conducerea Batalionului 3 Vânători trimitea Prefecturii Județului Putna o Adresă referitoare la unul din militarii din subordine, căzuți la datorie: *„Am onoare a vă înainta o dată cu aceasta, suma de 40 franci, rămași de la sergentul Condruță Constantin, care a decedat în luptă, rugându-vă să binevoiți a face de a să da în primirea familiei decedatului, care locuiește în comuna Nămoloasa"* [140].

O lună mai târziu, această unitate își trimitea subordonații în concentrare la Turnu Severin [141]

La 1 iulie 1878, Batalionul 3 Vânători trimitea la Ireşti *„Crucea Trecerii Dunării"* pentru caporalul Manolescu Apostu, decedat [142]. Mulți dintre camarazii săi de arme rămași în viață aveau să primească această medalie [143] Ei domiciliau în Focșani, Vidra, Odobești, Jariștea, Rugineşti, Mirceşti, Păunești [144], Pufeşti şi Moviliţa. Unii dintre ei fuseseră internați din cauza rănilor dobândite pe câmpul de luptă, în Spitalele din Lom Palanca și Turnu Severin [145]

---

[138] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 226.
[139] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1928, f. 46.
[140] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1878, f. 60.
[141] *Ibidem*, f. 87.
[142] *Ibidem*, f. 398.
[143] *Ibidem*, f. 507 - 507 verso.
[144] *Ibidem*, f. 536 - 536 verso.
[145] *Ibidem*, f. 552 - 552 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Mulţi dintre ei aveau să fie lăsaţi la vatră [146], inclusiv cei ce stătuseră în convalescenţă la Spitalul din Drăgăşani [147]

Aidoma majorităţii celor aflaţi pe front, vânătorii putneni aveau să constate cu nespusă amărăciune că autorităţile locale nu se îngrijesc de pământurile lor, lăsându-le nemuncite, familiile lor fiind expuse pericolului înfometării [148]

Într-o Adresă trimisă în vara acestui an de către Ministerul de Interne Prefecturii Judeţului Putna, se subliniază faptul că această stare de lucruri trebuia să fie urgent îndreptată. După cum se afirmă în document, familiile celor plecaţi pe front trebuiau ajutate, căci militarii *„au abandonat toate interesele lor, espunându-şi zilele ca să apere viaţa, bunul trai şi averea acelora care au rămas în comune"* [149] În loc de ajutor şi mulţumiri, aceste familii îndurau lipsuri cumplite [150]

În cursul acestui an, nu mai puţin de 218 vânători 182 soldaţi, 24 caporali şi 12 sergenţi, din întreg judeţul Putna - aveau să fie decoraţi cu *„Crucea Trecerii Dunării"* [151]

La 13 decembrie 1878, Batalionul III Vânători trimitea pentru veteranii putneni ai acestei unităţi 213 medalii comemorative ruse cu panglici de mătase. Posesorii lor le meritau din plin, toţi aceştia luând parte la operaţiunile din jurul Plevnei. Fiecare dintre ei era lăsat la vatră [152]. Din păcate, de acestea nu s-au mai bucurat cei morţi în spitalele din Craiova [153] şi Lom Palanca [154]

În 1933, puţini veterani din Batalionul 3 Vânători mai supravieţuiau vremii şi vremurilor:

---

[146] *Ibidem*, f. 553 - 553 verso.
[147] *Ibidem*, f. 602 verso - 603.
[148] *Ibidem*, f. 138.
[149] *Ibidem*, f. 251 - 251 verso.
[150] *Ibidem*, f. 635 - 635 verso.
[151] *Ibidem*, f. 650 - 650 verso.
[152] *Ibidem*, f. 652 - 654 verso.
[153] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1879, f. 57.
[154] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 339.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Cristian Ion, soldat, contingentul 1871, din Străoane dc Sus
- Petrea Ion, caporal, contingentul 1874, din Străoane de Sus [155]
- Anghel I. Vasile, soldat, contingentul 1876, din Valea Seacă[156]
- Gheorghe Cristea, caporal, contingentul 1874, din Vizantea, păstrând cu sfinţenie toate decoraţiile primite [157]
- Cheptea Ion, soldat, contingentul 1876, din Soveja, posesor a tuturor decoraţiilor acordate participanţilor la Războiul de Independenţă
- Creţu Stan, soldat, contingentul 1874, din Soveja [158]

În 1939, mai erau în viaţă cei doi sovejeni amintiţi mai sus, Anghel I. Vasile din Valea Seacă şi Gheorghe Cristea din Vizantea [159]

Ca şi ceilalţi veterani menţionaţi până acum şi cei din Batalionul 4 Vânători s-au dovedit a fi destul de longevivi.

În 1939, se mai aflau în viaţă următorii:

- Iancu Chelar din Odobeşti, contingent 1876, sergent [160]
- Bălan Iordache din Sascut, contingentul 1870, soldat [161].

e) Veterani din unităţi neprecizate, proveniţi din judeţul Putna

Rândurile de faţă sunt consacrate veteranilor putneni din Războiul de Independenţă ale căror unităţi nu sunt precizate în documentele cercetate. Dincolo de numele salvate de la uitare de memoria documentului, sursele epocii surprind multitudinea de probleme cu care s-au confruntat cei care au supravieţuit bătăliilor

[155] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 157.
[156] *Ibidem*, f. 163.
[157] *Ibidem*, f. 207.
[158] *Ibidem*, f. 226.
[159] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1939, f. 260 verso.
[160] *Ibidem*, f. 259 verso.
[161] *Ibidem*, f. 260.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

purtate pentru suprema cauză naţională la sud de Dunăre: concentrările după încheierea propriu-zisă a operaţiunilor militare, ajutorarea familiilor veteranilor prin lucrarea pământurilor şi acordarea de ajutoare în bani, hrană şi lemn de foc, decorarea eroilor, situaţia orfanilor de război, acordarea pensiilor, împroprietărirea lor în judeţul Putna, scutirea de la plata impozitului şi efectuarea pazei de noapte, participarea lor la manifestările naţionale din capitală (1883) şi de la Constanţa (1928).

Încă de la începutul anului 1878, ostaşii putneni veniţi acasă în concediu de convalescenţă erau chemaţi în concentrare [162]. Numai din Pufeşti fuseseră chemaţi sub arme 26 de rezervişti [163]

Primăria Oraşului Focşani cerea Prefecturii Judeţului Putna, la 22 ianuarie 1878, ca un anume domn Mărgăritescu, veterinarul oraşului Focşani, „*concentrat în armată peste Dunăre*" [164], să fie trimis acasă, unde populaţia din oraşul de pe Milcov se temea de declanşarea unei epidemii de tifos bovin. Primăria apelase, în vederea rezolvării acestei probleme, la bunăvoinţa Ministerului de Interne [165].

Concentrările nu se terminaseră în aprilie 1878, când Ministerul de Război se vedea nevoit să someze Prefectura Judeţului Putna în vederea rezolvării urgente a acestei probleme:

„*Domnului Prefect Focşani*

Daţi ordine severe tuturor primarilor a trimite la corpuri toţi soldaţii ce s-ar găsi în comune sub diferite categorii afară de cei bolnavi, răniţi ori infirmi, despre care veţi trimite tablou Ministerului de numele lor, corpul şi de când se găsesc în comună; le veţi pune în vedere primarilor contravenind acestui ordin vor fi pasibili de penalitatea prevăzută pentru complici[tate] *la desertare*" [166]

---

[162] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1878, f. 2.
[163] *Ibidem*, f. 17 - 17 verso.
[164] *Ibidem*, f. 19.
[165] *Ibidem*, f. 20.
[166] *Ibidem*, f. 115.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Una din problemele grave cu care s-au confruntat veteranii atât pe timpul luptelor cu turcii, cât şi în perioada de concentrare a fost aceea a neefectuării lucrărilor agricole pe terenurile aflate în proprietate personală din comunele de care aparţineau. Primăriile localităţilor respective afişau un dispreţ total faţă de familiile celor care serveau Ţara. La această problemă făcea referire şi Adresa trimisă Prefecturii Judeţului Putna, de către Ministerul de Interne, la 8 ianuarie 1878:

„Domnule Prefect,

În evenimentele grave prin care trece ţara, faţă cu resbelul declarat Turciei de către Rusia, guvernul, pentru a înlătura de pe pământul ţării desastrele unui resbel ce nu noi îl provocasem, a fost nevoit a recurge la arme şi a chema sub steaguri şi reservele armatei.

Scopul a fost ajuns; valoarea armelor Române a oprit invasiunea inamică: sângele oştenilor, fii ai ţării, a asigurat vieţuire şi mersul regulat al tuturor intereselor acelora care nu au luat parte la marile lupte ce armata a susţinut cu toată energia şi bărbăţia.

Cunoaşteţi , domnule Prefect, că corpurile legiuitoare, după propunerea guvernului, în marea lor solicitudine pentru familiile acestora ai căror fii îşi varsă sângele pentru apărarea căminelor tuturor, au votat o lege prin care se obligă comunele a face şi a aduna munca lor.

Din nenorocire, am constatat cu mâhnire că această lege nu în toate părţile s-a executat cum trebuia şi mulţime de familii a reserviştilor luptători se găsesc astăzi în suferinţe materiale, din care unele chiar şi cu perderea fiilor lor căzuţi pe câmpul de luptă; şi mai cu osebire lipsite de mijloace de a-şi procura sămânţa necesară pentru cultura anului viitor.

Timpul semănăturilor se apropie şi datoria celor ce au trăit în linişte pe la vetrele lor, cred că ar fi a procura din prisosul lor celor în lipsă, ca astfel mângâerea să îndulcească durerile cauzate de cruzimile resbelului şi familiile soldaţilor să simtă că dacă nenorocirea le-a hrăpit un fiu, un frate, un soţ iubit, au găsit alţi atâţia în concetăţenii lor.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Pentru acest sfârşit, vă rog, Domnule Prefect, să luaţi iniţiativa în districtul a căreia administraţie vă este încredinţată, să faceţi un apel călduros la avuţii şi mai cu osebire la proprietarii acelui district ca să deschidă liste de subscrieri pentru dare de seminţe familielor soldaţilor din acel district.

Sunt sigur, Domnule Prefect, că dacă Dumneavoastră, cu bunăvoinţă şi activitatea de care aţi dat probe până acum, veţi şti să faceţi a se manifesta în inimile generoşilor avuţi şi proprietari simţămintele înalte ale unor asemenea fapte meritorii din toate punctele de vedere, se va realiza şi acest ajutor meritat de cei ce se găsesc în lipsă, numai pentru că au fost chemaţi a apăra cu sângele lor chiar interesele unor asemenea proprietari şi astfel sacrificiile deja făcute de aceştia până acum se vor încununa şi cu acesta din urmă" [167]

Într-adevăr şi în judeţul Putna existau probleme de acest gen, după cum rezultă din Adresa trimisă la 3 ianuarie 1878 Preturei Plasei Bilieşti de către Prefectura Judeţului Putna: „*Soldatul Nicolae Gabrilescu din comuna Nămoloasa s-au plâns că fiind venit în concediu de convalescenţă au găsit familia sa în lipsă de nutriment din cauză că dânsul fiind dus în concentrare şi în luptă pentru apărarea drepturilor ţării, în lipsa sa comuna nu i-a dat concursul pentru facerea muncilor agricole, conform legei, cerând a se procura familiei şi chiar lui mijloacele de existenţă de care sunt lipsiţi cu desăvârşire*" [168]

În aceeaşi zi, Prefectura coresponda pe aceeaşi temă cu Subprefectura Plasei Răcăciuni despre un caz din Pufeşti [169]. „*Constat cu cea mai mare nemulţumire şi surprindere că nu s-a dat în acea comună concurs pentru munca locurilor nici uneia din familiile a căror capi au fost concentraţi şi duşi în apărarea drepturilor patriei, ceea ce denotă că legea a rămas o literă moartă. Această*

[167] *Ibidem*, f. 23.
[168] *Ibidem*, f. 2 - 2 verso.
[169] *Ibidem*, f. 6.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

contravenire la lege şi la ordinele date trebue să atragă desigur responsabilitatea morală şi materială a funcţionarilor care au neglijat în modul cel mai neertat această responsabilitate " [170]. Fiecare familie urma să primească câte 2 kg porumb şi câte un stânjen de lemne, conform legii. 25 de familii aveau să beneficieze de ajutoare în bani, din fondurile Primăriei şi ale Consiliului Judeţean. Se rezolva totodată şi problema efectuării muncilor agricole pentru cei rămaşi fără sprijin [171]

Pretura Plasei Răcăciuni înştiinţa Prefectura, la 24 ianuarie 1878, cu privire la măsurile luate pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntau familiile celor 26 soldaţi concentraţi, originari din comuna Pufeşti: „*Toţi câţi au avut pământuri de muncit li s-a făcut din timp, cum mare parte din familiile lor sunt din acele care dispun de avere. Cu toate acestea, Prinţul Vogoride, ca proprietarul moşiei Domneşti, oferindu-le la toţi câte două care de lemne li s-au şi dat aseminea pentru popuşoi. Locuitorii comunei, de bună voie după apelul făcut de noi şi primar, au oferit câte o baniţă, astfel că după repartiţia ce am regulat a se face, să se dea pe la aceste familii mai puţin avute. Acum mai rămâne pentru lemne până a li se împlini un stânjen*" [172].

Cazurile cele mai disperate erau acelea ale familiilor în care cel concentrat era singurul sprijin al familiei, rămânând pe drumuri copii, soţii şi rude bătrâne şi bolnave [173] Cei aflaţi la mare strâmtoare, care nu deţineau pământ, erau ajutaţi cu bani [174] Nemulţumiri s-au mai înregistrat la Adjud, Balta Raţei, Bilieşti, Boloteşti, Crucea de Jos, Crucea de Sus, Focşani, Holbăneşti, Jariştea, Moviliţa, Orbeni de Sus, Panciu, Pănceşti, Păţeşti, Păuneşti, Scurta, Străoane, Suraia, Tichiriş, Ţifeşti, Valea Sării şi Vidra [175]

---

[170] *Ibidem*, f. 2 - 2 verso.
[171] *Ibidem*, f. 9.
[172] *Ibidem*, f. 17 - 17 verso.
[173] *Ibidem*, f. 137.
[174] *Ibidem*, f. 131.
[175] *Ibidem*, f. 553 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Rezervistul Sandu Tulungiu din Odobeşti, cerea forurilor judeţene, la 4 martie 1878, ajutorul în vederea supravieţuirii: *dânsul fiind bolnav din causa contusiunilor primite în resbel se găseşte în absolută neputinţă de a munci ca să-şi procure mijloacele de viețuire pentru sine şi pentru familie; ... fac un călduros apel la simţămintele Dvs. patriotice şi umane şi vă rog ca apreciind starea pauperă a acestui reservist şi a familiei sale, recunoştinţa ce trebuie să avem pentru fiii care şi-au expus viaţa şi şi-au vărsat sângele lor pentru apărarea ţării, să binevoiţi a veni de urgenţă în ajutorul acestui rezervist cu mijloacele necesare de existenţa sa şi a familiei, conform cu legea şi instrucţiunile ce aveţi pentru acei cărora nu li s-au făcut numai în vara trecută, din cauză că n-au avut locuri de hrană, adică să i se dea două chile porumb în grăunţe şi un stânjen lemne de foc*" [176].

În timp ce doi rezervişti pânceni aveau să primească de la Primărie câte 90 lei de fiecare, pentru familiile lor [177], câţiva camarazi de arme din Diocheţi au fost ajutaţi cu porumb, plătindu-li-se contravaloarea lucrărilor efectuate la viile lor (câte jumătate de pogon fiecare) [178] În ceea ce priveşte necesarul de lemne de foc pentru familiile concentraţilor, la 6 aprilie 1878 Administraţia Domeniilor şi Pădurilor Statului trimitea Prefecturii putnene următoarea Adresă: „... *în conformitatea ordinului Onor Administraţii a Domeniilor şi Pădurilor Statului Nr. 30960, la timp s-au dat ordinile de urmare guardienilor pădurilor Statului de a se tolera femeile de pe proprietăţile statului a beneficia de uscături căzute în pădurea Statului - o dată pe săptămână, sâmbăta, până ce se vor întoarce bărbaţii pe la vetrele lor din armata de peste Dunăre* " [179]

[176] *Ibidem*, f. 50.
[177] *Ibidem*, f. 154.
[178] *Ibidem*, f. 586.
[179] *Ibidem*, f. 96 - 96 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cu începere din luna mai a anului 1877 [180], Ministerul de Război avea să decoreze cu „*Crucea Trecerii Dunării*" pe toţi veteranii de război din judeţul Putna [181]. În lunile imediat următoare au fost decoraţi veteranii din Pufeşti [182], Suraia, Mărăşeşti [183], Vidra [184] şi Crucea de Sus [185]

În cazurile în care veteranii decedaseră între timp, „*Crucea Trecerii Dunării*" era expusă la uşile bisericilor parohiilor de care aceştia aparţineau. Aşa s-a întâmplat la Pănceşti [186], Vidra [187] şi Păuneşti [188].

Începută în 1878 [189], acordarea de pensii soţiilor, respectiv părinţilor celor căzuţi la datorie, va fi o constantă a priorităţilor Prefecturii putnene pe întreg anul 1879.

Iată cum arăta formularul-tip pentru un titlu de pensie:

„Ministerul de Resbel *Bucureşti, anul 1879,*
I-a Direcţiune *luna*
Personal şi Operaţii Militare

Domnule Prefect,

Cu onoare vă înaintez la aceasta un titlu de pensiune sub nr._____ spre a se da în primirea Dlui / Dnei _____ părintele/mama/soţia decedatului soldat/alt grad _____

Prin acest titlu, ministerul îi dă dreptul de a primi din fondurile casei de dotaţie a Oastei pensiunea ce i se cuvine conform legii de la 29 decembrie 1877, cu începere de la

---

[180] *Ibidem*, f. 157.
[181] *Ibidem*, f. 162.
[182] *Ibidem*, f. 588.
[183] *Ibidem*, f. 479.
[184] *Ibidem*, f. 484 - 485.
[185] *Ibidem*, f. 486.
[186] *Ibidem*, f. 46 - 46 verso.
[187] *Ibidem*, f. 483.
[188] *Ibidem*, f. 628.
[189] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1879, f. 143, 335.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Totodată vă rog să binevoiţi a-i face cunoscut că prin adresa No ..... s-a intervenit pe lângă casa dotaţiunii Oastei ca plata acestei pensii să se efectueze în comuna..... plasa / Districtul..... conform art. 11 din legea pensiunilor" [190]

Acordarea pensiei se făcea în baza unui dosar riguros întocmit (actele militare, inclusiv certificatul de deces şi actele civile) [191], beneficiari fiind, după caz, părinţii, soţiile (cu condiţia să fie văduve), numai dacă nu se recăsătoreau, sau copiii eroilor căzuţi la datorie [192]

În cazul eroilor dispăruţi, cei în drept a primi pensie erau nevoiţi *„să se prezinte înaintea Consiliului de Revizie al Recrutaţii anului corent, căruia i se vor da instrucţii şi care va fi chemat a constata drepturi de asemenea natură*" [193]

Nu beneficiau de pensie cei care deţineau avere, având din ce să se întreţină [194], soţiile nelegitime şi copii nelegitimi ai soldaţilor morţi pe front [195] şi văduvele care se recăsătoreau [196]

În plus, tatăl văduv al eroului decedat pe front primea pensie doar dacă dovedea comisiei medicale că este infirm şi, implicit, inapt pentru muncă, ultimul cuvânt având Ministerul de Război. Acesta trebuia să analizeze dosarele întocmite de comisie pentru fiecare asemenea caz în parte [197]

Dacă *„soldatul decidat lasă soţie fără copii, dânsa are dreptul numai la jumătate pensiune, iar cealaltă jumătate o va primi părinţii decedatului fără copiii*" [198]

La rândul lor, veteranii primeau pensie dacă dovedeau că sunt infirmi şi nu pot lucra pentru a-şi asigura existenţa [199], în baza unui

[190] *Ibidem*, f. 6.
[191] *Ibidem*, f. 3.
[192] *Ibidem*, f. 10.
[193] *Ibidem*, f. 20.
[194] *Ibidem*, f. 23.
[195] *Ibidem*, f. 24.
[196] *Ibidem*, f. 34.
[197] *Ibidem*, f. 70.
[198] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 50 - 50 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

certificat medical eliberat de doi medici, contra-vizat de medicul primar al oraşului reşedinţă de judeţ [200]

În baza Legii din 29 decembrie 1877 şi a Legii din 28 martie 1879, beneficiarului unei asemenea pensii îi revenea *„şi adaosul de câte a cincea parte ce primea ca soldă în timpul războiului pe câmpul de luptă ofiţerii morţi din evenimentele războiului, deveniţi infirmi şi în neputinţă de a se hrăni şi cărora ... s-a acordat pensiune pentru cei morţi familiilor lor, iar pentru cei infirmi personal ofiţerilor"* [201]

Documentele vremii înregistrează, pentru anul 1879, aproximativ 300 de cazuri în judeţul Putna, în care soţia, mama sau tatăl celui mort pe front primea titlul de pensie.

Referitor la veterani, doar 35 dintre aceştia au primit ajutoare băneşti şi pensii, pe motiv de infirmitate [202].

Ca şi în cazul celor decedaţi, numărul veteranilor infirmi era mult mai mare, dar multora dintre ei le-a fost respins orice drept bănesc solicitat.

În cazul părinţilor celor căzuţi pe front, bolnavi, bătrâni şi neputincioşi, rămaşi fără sprijin la bătrâneţe, Ministerul de Război dădea o rezoluţie care, pentru atâtea şi atâtea cazuri disperate, căpăta proporţiile unei sentinţe nu doar irevocabile, ci şi injuste: *„infirmitatea de care este atins numitul locuitor nu este din acele infirmităţi grave care l-ar putea împiedica de a munci spre a se hrăni singur"* [203]

La fel se proceda şi în cazul veterinarilor infirmi, declaraţi reformaţi [204], dar capabili să se întreţină singuri [205] Mai conta oare că

---

[199] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1879, f. 25.
[200] *Ibidem*, f. 32.
[201] *Ibidem*, f. 100.
[202] *Ibidem*, f. 49.
[203] *Ibidem*, f. 396.
[204] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 2 - 2 verso.
[205] *Ibidem*, f. 308.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

suferiseră degerături cumplite [206], că aveau membrele schilodite de gloanţe şi schije ? [207]

Nesosirea la timp a pensiilor însemna o tragedie pentru familiile celor căzuţi pe câmpul de onoare, împovărate de atâtea nevoi. De cele mai multe ori, singura soluţie era împrumutul cu dobândă de la arendaşii moşiilor din zonă sau de la alte persoane cu dare de mână, fiindu-le însă destul de greu să returneze banii. Aceşti dezmoşteniţi ai sorţii cereau autorităţilor *„a-şi face milă cu dânşii şi a le mai întoarce din ostenelile date cu creşterea fiilor care astăzi se găsesc pierduţi pe câmpul de luptă"* [208].

Fapt aproape incredibil, documentele vremii stau mărturie despre abuzurile funcţionarilor în legătură cu achitarea la timp a pensiilor cuvenite rudelor celor căzuţi pentru Ţară. La 11 martie 1879, Subprefectura Plasei Gârlele trimitea Primăriei Comunei Vărsătura următoarea Adresă: *„DI. prefect prin ordinul nr.2141 comunică că este informat că unii din perceptorii comunali fac şicanii familiilor de soldaţi, văduve şi soldaţilor infirmi, însă li se plătesc pensiile, că unii din ei chiar pretind a i se da şi lui parte din acele pensii"* [209]

La 27 aprilie 1879, un caz concret este semnalat la Vulturu de Jos, unde numita Safta Mocăniţa Ion nu-şi încasa pensia *„din cauza fostului notar Bărbunţoiu, care s-a şi destituit pentru neglijenţă"* [210]

La 9 august 1879, văduva de război Dobra Ioan Stan din Mărăşti nu mai primise pensia (120 lei pe an, cu începere de la 1 ianuarie 1878) din luna aprilie, arătând situaţia deosebit de grea în care se află: *„Eu sunt în suferinţă extraordinară, până chiar la existenţa zilnică, din cauza nitrimiterii acestui beneficiu mandatar. Deşi sunt însă sub îngrijirea şi protejarea părintească, totul este că şi dânşii sunt, nu mă îndoiesc a vă spuni, absoluţi săraci. În faţa acestor*

---

[206] *Ibidem*, f. 29 - 29 verso.
[207] *Ibidem*, f. 308.
[208] *Ibidem*, dosar nr. 1 / 1879, f. 407.
[209] *Ibidem*.
[210] *Ibidem*, f. 140.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

grave suferințe familiare, vin cu cel mai profund respect a vă ruga, Domnule Prefect, de a mijloci locului competent, a mi se libera mandat de plată acestor două trimestre, cât s-ar putea mai urgent, căci numai astfel vom putea fi încorajați" [211]

La 10 octombrie 1879, un alt caz disperat - cel al lui Toader Negoiu, tatăl unui soldat căzut la datorie pe câmpiile Bulgariei - este adus la cunoștința Prefecturii: *„acel locuitor, deși nu are nici o infirmitate, dar este cu desăvârșire sărac și nu are nici soție, nici copii de la care să poată aștepta ajutor, fiindu-i toată speranța în mica pensiune ce-i acordă legea pentru moartea fiului său Neagu Sandu*" [212].

În fine, la 16 noiembrie 1879, Maria Cătănoiu din Spulber, soția decedatului dorobanț Radu Grigore Cătănoiu, având un copil de șapte ani, explica Prefecturii de ce nu-și putea însuși cei 240 lei pe an pe care îi acordă statul femeilor aflate în situația ei: *„Eu sunt una nenorocită dintr-acele. De mii de ori am alergat pe la primăria Comunei Spulber Plasa Vrancea a-mi faci formalitățile cerute; din contra, nici un rezultat am căpătat. Umblu muritoare de foame pe drum. Primarul în loc a-mi face să caute condicile de atunci fără interes, nu se interesează, cerându-mi 10 franci, n-am avut de unde să-i dau, nici astăzi au dat rezultat să fiu și eu pensionată*" [213]

O altă problemă delicată care a stat în atenția autorităților locale în 1879 a fost aceea a acordării pensiilor pentru orfanii de război. La 27 martie 1879, Ministerul de Război cerea Prefecturii Județului Putna *„să se numească de Tribunalul acelui județ un tutore pentru a administra pensiunea cuvenită minorului Alexandru, fiul decedatului soldat Codreanu Ioan, pentru a se putea libera de Minister un titlu pe numele acelui minor*" [214].

---

[211] *Ibidem*, dosar nr. 1 bis / 1879, f. 237.
[212] *Ibidem*, f. 358.
[213] *Ibidem*, f. 376.
[214] *Ibidem*, f. 49.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Numita Panaghia din Găuri, la 1 iunie 1879, a primit titlul de pensie, fiind *„tutoarea minorilor Sanda şi Maria, rămase de la decedatul soldat Grecu Vasile"* [215]

Prefectura putneană înştiinţa Primăria Oraşului Focşani, la 14 iunie 1879 că, în oraş au fost găsiţi doi copii – Vasile de 3 ani şi Mihael de 5 ani – *„fără nici o îngrijire, lipsiţi de vestminte şi de nutrimentu. Iar după încredinţările date de agenţii poliţieneşti, aceşti nenorociţi, sunt orfelini, căci şi tatăl lor, numit Nicolai Dumitru, care a luat parte în ultimul resbel şi muma lor sunt încetaţi din viaţă. Că astfel dânşii, abandonaţi de soartă, merită atenţiunea autorităţii chemată de lege şi unanimitate a-i îngriji, dar care însă până acum nu le-au venit în ajutor"* [216] Copiii trebuiau ajutaţi *„până la regularea pensiunei ce li se cuvine pentru serviciile aduse ţării de părintele lor, întrucât dânsul este mort pe câmpul de resbel"* [217]

Două zile mai târziu, Primăria informa Prefectura că a luat toate măsurile pentru ca cei doi orfani de război să fie întreţinuţi şi îngrijiţi, cerând să se intervină la Ministerul de Război pentru ca aceşti copii să fie primiţi la *„orfelinatul copiilor militari căzuţi în resbel"* [218].

La 28 iunie 1879, Prefectura a făcut demersul solicitat de Primărie [219]. În tot acest timp, copiii erau îngrijiţi de o mătuşă, văduvă şi ea [220].

La 11 iulie 1879, Ministrul de Război trimitea Prefecturii Judeţului Putna titlul de pensie pentru cei doi copii. În baza acestuia, Primăria Oraşului Focşani era însărcinată cu îngrijirea orfanilor Vasile N. Dumitru şi Mihalache N. Dumitru, rămaşi de la decedatul soldat N. Dumitru. Pensia o vor primi de la Casa Oastei, până la instalarea

[215] *Ibidem*, f. 352.
[216] *Ibidem*, f. 356 - 356 verso.
[217] *Ibidem*.
[218] *Ibidem*, f. 371.
[219] *Ibidem*, f. 371 verso.
[220] *Ibidem*, f. 375 - 375 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

lor într-un institut de binefacere. În acest scop, s-a şi intervenit cu Adresa nr. 3.235 la Eforia Spitalelor Civile [221]

La 18 iunie 1879, Tribunalul Judeţului Putna cerea Prefecturii să găsească un tutore pentru minorul Alexandru Codreanu Ioan, din Plasa Vrancea, orfan de război. Judecătoriei de Pace din această Plasă îi revenea sarcina de *„a pune sigiliile şi a recomanda membrii în consiliul de familie, care aleg pe tutore"* [222], în număr de trei.

La 12 decembrie 1879, Ministerul de Război informa Prefectura că soţia soldatului decedat Merăuţă Chiriac, contractând cea de a doua căsătorie, pierde dreptul la pensie. Aceasta va reveni copilului ei, care avea să primească, prin intermediul Tribunalului, un tutore [223]

Cu ocazia zilei de 10 Mai – Ziua Regelui – mulţi veterani putneni ar fi dorit să participe la manifestaţiile din Capitală. Plasa Gârlele - Bilieşti ar fi vrut să trimită doi delegaţi [224], Plasele Panciu [225] şi Adjud [226] câte unul, Plasa Odobeşti - 11 [227], Plasa Vrancea - 12 [228], Plasa Zăbrăuţ - 11 [229], lor adăugându-li-se 12 militari din Focşani [230]

În mai 1895 închidea ochii Ion Spălăţelu, căpitan în retragere, decorat cu: *„Coroana României"*, *„Virtutea Militară"*, *„Steaua României"* în grad de Cavaler [231], *„Trecerea Dunării"*, *„Apărătorii Independenţei"* şi *„Serviciul Credincios"* [232].

În luna august, trecea în nefiinţă doctorul Vasile Telemac, locotenent - colonel în rezervă, care fusese decorat cu: *„Apărătorii*

---

[221] *Ibidem*, f. 432.
[222] *Ibidem*, f. 365.
[223] *Ibidem*, f. 397.
[224] *Ibidem*, dosar nr. 11 / 1883, f. 23.
[225] *Ibidem*, f. 30.
[226] *Ibidem*, f. 34.
[227] *Ibidem*, f. 35.
[228] *Ibidem*, f. 45.
[229] *Ibidem*, f. 65.
[230] *Ibidem*, f. 54.
[231] *Ibidem*, dosar nr. 77 / 1895, f. 12.
[232] *Ibidem*, f. 14.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Independenţei", „*Trecerea Dunării*", „*Steaua României*" în grad de Ofiţer, „*Coroana României*" în grad de Cavaler, „*Semnul Onorific pentru Serviciu de 25 de ani*" [233], „*Coroana României*" în grad de Ofiţer şi Medalia Comemorativă Rusă [234]

La 2 aprilie 1903, după o amplă campanie informativă, Guvernul promulga Legea referitoare la împroprietărirea veteranilor din Războiul de Independenţă în Dobrogea.

O parte dintre ei nu au îmbrăţişat însă acest demers, dorind să fie împroprietăriţi în judeţul unde locuiau. La 20 martie 1903, veteranii trimiteau o Adresă Prefecturii Judeţului Putna, referitoare tocmai la această problemă: „*Noi, semnaţii locuitori din comuna Suraia, judeţul Putna, informându-ne prin zvon public, prin jurnale care vedem publicat că ar fi zis înaltul guvern că toţi acei care au fost în resbel de s-au luptat pentru patria noastră în 1877, li se vor da pământ de hrană, asemenea şi noi ca unii ce am luat parte în acel timp, să ni să dea şi nouă cât de puţin pentru a ne putea hrăni, pe care în comuna noastră Suraia, a mai rămas puţin pământ din cari au dat la alţi locuitori în loturi, moşia Dumbrăviţa. Cu respect vă rugăm, Domnule Prefect, ca unul ce sunteţi Părintele judeţului nostru, că dacă onor guvernul va da pământ de hrană la acei ce s-au luptat în resbel să ni se dea şi nouă cât de puţin, ca să-şi poată avea adăpostul lor de viaţă şi a se hrăni, pe care în comuna noastră Suraia a mai rămas puţin pământ din cari au dat la alţi locuitori în loturi, moşia Dumbrăviţa. Cu respect vă rugăm, Domnule Prefect, ca unul ce sunteţi Părintele judeţului nostru, că dacă onor guvernul va da pământ de hrană la acei ce s-au luptat în resbel să ni se dea şi nouă cât de puţin, ca să-şi poată avea adăpostul lor de viaţă şi a se hrăni; aşadar că cerem cele mai mari informaţiuni la Domnia Voastră şi de stăruinţă de a ne da rezultatul că dacă ar trebui de scris şi mai departe şi cum Dv. veţi crede de cuviinţă*" [235] Rezoluţia pusă pe

[233] *Ibidem*, f. 21.
[234] *Ibidem*, f. 21 verso.
[235] *Ibidem*, dosar nr. 14 / 1903, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

documentul semnat de cei nouă veterani din comună era una favorabilă: *„Se va interveni la Ministerul de Interne"* [236]

La 1903, în cele 17 comune ale Plasei Vrancea - Bărseşti, Colacu, Găurile, Herăstrău, Năruja, Nistoreşti, Nereju, Paltin, Păuleşti, Spineşti, Spulber, Tichiriş, Tulnici, Valea Sării, Văsui şi Vidra – erau în viaţă nu mai puţin de 116 veterani [237]

Peste cinci ani, veteranii readuc în atenţia autorităţilor judeţene spinoasa problemă a împroprietăririlor, dar nu în Dobrogea, ci în judeţul Putna.

La 2 martie 1908, 27 de veterani înaintează Prefecturii următorul Memoriu: *„Noi, veteranii din judeţul Putna, vă dăm această petiţie şi vă arătăm resturile de pământ din judeţul nostru şi anume:*

La oraşul Focşani avem moşia Statului Petreşti 180 ha; 200 ha pe moşia Mândreasca, care ţine de comuna Jorăşti.

La fortul nr.15 loc rămas 32 pogoane şi la Plopii 14 pogoane.

La comuna Găgeşti este moşia Mera – Boloteşti şi un rest din moşia ce se numeşte Lăzăreasca, care sunt 50 ha.

Comuna Răstoaca are pe moşia Statului Dumbrăviţa.

Comuna Suraia are în raionul comunei 24 ha.

Comuna Păuneşti are moşia Statului Bârnaca – Păuneşti – 300 ha.

Comuna Jariştea are moşia Statului Taslău 200 ha.

Comuna Adjudu Nou şi Vechi are moşia Statului Chioasa 400 ha.

Comuna Crucea de Jos şi Străoanele de Sus au moşia Statului Dăscăleasca.

Comuna Mera are moşia Statului numită Mera, mai mult decât 1000 ha.

De aceea vă rugăm, Domnule Prefect, a înainta petiţia noastră Domnilor miniştri ca să ne împământenească cu câte 3 – 5 ha

---

[236] *Ibidem.*
[237] *Ibidem*, f. 16 - 17.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de pământ cu plată de fiecare veteran, ca să dăm exemplu la celelalte judeţe, ca să se liniştească ţara de răscoală.

Căci noi astăzi ziua de 2 martie ne-am prezentat câte un delegat veteran de fiecare comună.

Şi de aceea vă rugăm a ne da resultat a nu se împlini 8 zile că nu mai putem suferi că am fost trecut de 30 ani.

Căci ceasul a sosit, zilele de trăit le-am isprăvit.

La termen venim cu toţi la resultat, cu mici cu mari" [238]

Prefectura promitea că va face cunoscut Ministerului Internelor şi Domeniilor „*dezideratul veteranilor de a fi ei preferiţi la vânzarea moşiilor cumpărate de casa rurală, înscriindu-se în lege acest deziderat*" [239]

Ţinându-se de cuvânt, în aceeaşi zi Prefectura trimitea o Adresă Ministerului mai sus menţionat: „*Reprezentanţi ai veteranilor din diferite comune ale Judeţului, veniţi azi la Prefectură, solicită în numele acelora dintre ei lipsiţi de pământ şi care din diferite împrejurări n-au putut şi nu pot merge în Dobrogea să se înscrie în lege, că la vânzarea moşiilor cumpărate de casa rurală, veteranii să fie cei întâi preferiţi. Rog a avea în vedere acest deziderat*" [240]

Din documentele cercetate nu rezultă faptul că Ministerul Agriculturii şi Domeniilor ar fi dat curs acestei cereri. Un caz concret îl constituie cel de la Valea Seacă, unde veteranii au cerut să fie împroprietăriţi din perimetrul pădurii Statului, dar Ministerul mai sus menţionat nu şi-a dat acordul [241]

Multitudinea problemelor cu care se confruntau veteranii i-a făcut pe aceştia să se gândească, probabil, la gruparea lor într-o Asociaţie care să le susţină interesele. Se pare însă că de această situaţie au vrut să profite o serie de persoane de o moralitate

[238] *Ibidem*, dosar nr. 3 / 1908, f. 3 - 3 verso.
[239] *Ibidem*.
[240] *Ibidem*, f. 4.
[241] *Ibidem*, f. 25.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

îndoielnică. La această tristă realitate face referire Raportul Secției de Jandarmi Mărășești către Compania de Jandarmi Putna din 26 martie:

„Am onoare a raporta că cu ocazia diferitelor inspecțiuni și patrulări ce am făcut prin comunele din raza acestei secții, am fost informați indirect că diferiți veterani din întregul județ, sunt chemați din când în când la Focșani de către un șef al lor, anume Anghel Grigoraș, care le promite în numele Domnului Prefect al Județului diferite îmbunătățiri a soartei veteranilor; iar în schimb le pretinde diferite sume de bani, fără a le elibera vreo chitanță de primirea banilor. În acest scop am făcut întrebare veteranului Grigore Ene din comuna Pădureni, care mi-a răspuns că în adevăr, a fost chemat la Focșani în mai multe rânduri de șeful lor, Anghel Grigoraș, care a spus că el le va susține ori și unde dreptatea veteranilor din județ, însă îi trebuie bani de cheltuială și dă fiecare veteran câte cât poate, fără să primească vreo chitanță.

Acest veteran ne-a presentat și una carte poștală trimisă printr-un om expres, nu prin poștă, și mi-a declarat că a dat până în prezent 25 lei în diferite rânduri șefului lor.

Am mai întrebat pe veteranul Nicolae Sandu din comuna Mărășești, care de asemenea mi-a declarat că a fost chemat de șeful lor la Focșani, căruia i-a dat până în prezent suma de lei 5, pentru diferite cheltuieli.

Față de cele expuse mai sus, cu onoare vă rog să binevoiți a dispoza cercetarea acelui șef al veteranilor, anume Anghel Grigoraș din Focșani, care credem că este un escroc ordinar" [242].

La 28 martie 1908, Prefectura cerea Poliției Orașului Focșani *„să pue în vedere numitului Anghel Grigoraș, șeful veteranilor, a se presenta mâine 1 aprilie la Prefectură"* [243]

În vara aceluiași an, mai mulți veterani din județul Putna ceruseră Ministerului de Război să intervină la Ministerul de Finanțe să fie scutiți de plata impozitului personal și la Ministerul Lucrărilor

[242] *Ibidem*, f. 14 - 14 verso.
[243] *Ibidem*, f. 13.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Publice, pentru a fi scutiţi de prestaţie. La 11 iulie 1908, Ministerul de Război rezolvase această problemă [244].

O altă doleanţă a veteranilor putneni, nesoluţionată însă, a fost aceea a scutirii de pază comunală. La 13 iulie 1908, opt veterani din Mărăşeşti înaintau Prefecturii următoarea cerere: *„Subsemnaţii, locuitori domiciliaţi în comuna Mărăşeşti din judeţul Putna, veteranii care am luat parte în resboiul pentru Independenţă la 1877 / 1878, cu tot respectul reclamăm Domniei Voastre că ne vedem obligaţi a face paza de zi şi de noapte în comună, pe care din cauză că am ajuns la bătrâneţe şi mulţi dintre noi au rămas şi sunt suferinzi din timpul campaniei, ne este cu neputinţă a mai face acest serviciu. De aceea vă rugăm respectuos, Domnule Prefect, ca pe un părinte al nostru, să binevoiţi a dispune ca să fim dispensaţi în viitor de a face această pază"* [245]

Însărcinată să rezolve cazul, la 24 iulie 1908, Pretura Plasei Mărăşeşti răspundea următoarele: *„... nefiind nici un text de lege, care să-i scutească de a face paza de zi şi de noapte în comună, cum cer ei şi, deoarece n-au ajuns încă la vârsta de 60 ani împliniţi, credem, că numai printr-o jurisprudenţă li s-ar putea da satisfacţie"* [246]

În acelaşi an 1908, veteranii putneni au avut o frumoasă iniţiativă, la care face referire următoarea fonogramă transmisă administratorilor de Plase de către Prefectură la 17 iunie: *„Luându-se iniţiativa înfiinţărei unui drapel al veteranilor din acest judeţ, Dl Anghel Grigoraş din Focşani, delegatul Secţiunii Putna, se va adresa cu liste de subscripţie în arătatul scop, tuturor veteranilor din judeţ. Comunicaţi aceasta prin primarii respectivi, celor cărora se adresează subscripţia, arătându-le că pot avea încredere că suma se adună în scopul sus arătat"* [247]

---

[244] *Ibidem*, f. 21.
[245] *Ibidem*, f. 24.
[246] *Ibidem*, f. 23.
[247] *Ibidem*, f. 30.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Dintr-o statistică a vremii rezultă că, dintre veteranii din 27 de comune, 225 mai erau în viață, 105 fiind decedați [248]. Cei care, grație voinței Atotputernicului, se mai bucurau de lumina zilei, dădeau contemporanilor exemple de patriotism veritabil. În opinia celor din Nămoloasa - Sat, de exemplu, *„Regina este considerată ca mama blândă, iubitoare și miloasă. Și astăzi veteranii cu drag își amintesc de grija ce avea pentru a alina durerile celor răniți în războiul pentru neatârnare din 1877"* [249]

Toți veteranii aveau un cult pentru Carol I, pe care-l considerau făuritorul independenței noastre naționale, garantul existenței și prosperității țării [250]

Veteranii din Rugineşti, care sunt cu adevărat respectați de comunitatea locală, *„cu mândrie vorbesc de izbânzile războiului"* [251]

Un document de la finele anului 1927 face referire la un veteran focșănean din timpul Războiului de Independență, care fusese împroprietărit în Dobrogea:

„Ministerul Afacerilor Străine
Cancelaria Ordinelor

În baza Înaltului Decret Regal No. 1320 din 9 mai 1927, paragraful B, articolul II.

Se eliberează Domnului Focșa Ioan, caporal veteran din războiul 1877 - 1878 comuna Sarichiol, județul Tulcea.

Brevetul de față, prin care i se conferă Medalia Comemorativă a Proclamării Independenței instituită de M.S. Regele Ferdinand I pentru a comemora al cincizecilea an al Independenței României. Odată cu acest Brevet s-au remis și însemnele.

---

[248] *Ibidem*, dosar nr. 32 / 1908, passim.
[249] *Ibidem*, f. 220 verso.
[250] *Ibidem*, f. 211.
[251] *Ibidem*, f. 285.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Bucureşti, 28 decembrie 1927
Ministerul Afacerilor Străine,
Cancelar al Ordinelor,
Nicolae Titulescu" [252].

La 28 octombrie 1928, la Constanţa aveau loc Serbările Semicentenarului Dobrogei [253], eveniment la care aveau să fie prezenţi şi veteranii putneni din Războiul de Independenţă, printr-o delegaţie. Numărul celor care ar fi dorit să participe la solemnitate era mult mai mare, dar sănătatea veteranilor, trecuţi de 80 de ani, a făcut ca dorinţa lor să nu se poată împlini.

Câţiva dintre ei încă mai puteau lucra la câmp; despre ceilalţi însă, referirile făcute de autorităţile locale sunt grăitoare: „*Debili. Nu pot rezista la drum*" [254]; „*nu s-au putut găsi veterani care să corespundă condiţiilor de sănătate şi rezistenţă spre a putea suferi greutăţile călătoriei şi oboseala din ziua serbării*" [255]; vârsta înaintată [256], „*infirmi şi cu neputinţă*" [257], unii erau orbi, căzuţi la pat şi slăbiţi [258]. Cert este că numărul lor era la acea vreme de 213, în întreg judeţul Putna [259]

În 1932, la Coţofăneşti înceta din viaţă veteranul Gheorghe V. Glodeanu, care fusese decorat cu „*Trecerea Dunării*", „*Luarea*

---

[252] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani Documente, Pachetul nr. 3, doc. nr. 135, f. 1.
[253] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 38 / 1928, f. 86.
[254] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Negrileşti, dosar nr. 2 / 1928, f. 134.
[255] Idem, fond Pretura Plasei Mărăşti, dosar nr. 11 / 1928, f. 104.
[256] *Ibidem*, f. 105.
[257] *Ibidem*, f. 108.
[258] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 38 / 1928, f. 83.
[259] *Ibidem*, passim.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Griviței", „*Medalia Jubiliară*" din 1906 și „*Proclamarea Independenței*" [260].

Pentru anul 1933, documentele amintesc de șase veterani din comunele Răstoaca [261], Străoane de Jos, Vizantea [262] și Vulturu [263], decorați cu „*Trecerea Dunării*" și „*Medalia Jubiliară Carol I*". Au fost toți soldați, provenind din unitățile de călărași și dorobanți, contingentele 1875 - 1877.

Primăria Comunei Vizantea informa Prefectura putneană, la 14 noiembrie 1933, că în comună exista „*un bătrân cu numele de Ioja Lădaru care ne-a declarat că a împlinit de vreo 2 - 3 ani o sută de ani și că a făcut armata pe timpul Domnitorului Cuza. Acest bătrân se găsește într-o stare foarte rea, fiind zile în care nu are ce mânca, din cauză că nu-i dă nimeni nici un ajutor*" [264].

Într-o situație asemănătoare se afla, șase ani mai târziu, veteranul Sandu Radu din Spulber. La 13 iunie 1939, el înainta Prefecturii Județului Putna următoarea cerere: „*Subsemnatul Sandu Radu, veteran din Războiul 1877 1878, cu domiciliul în comuna Spulber, județul Putna, fiind bătrân și fără putere, lipsit și de mijloace de trai, respectuos vă rog să binevoiți a interveni către Excelența Sa Domnul Rezident Regal spre a-mi acorda un ajutor spre a-mi putea târî mai departe greutățile bătrâneții*" [265] Consternarea conducerii județului rezultă din rezoluția pusă pe document: „*Se va interveni la Comună să raporteze de ce acest veteran nu are pensie? De ce, dacă a avut copil mort în război, nu a căpătat nici un sprijin ?*" [266].

Peste numai câteva zile, la 19 iunie 1939, prefectul Județului Putna, colonelul Alexandru Cristescu, trăgea la răspundere pe primarul din Spulber: „*Motivați de cererea locuitorului Sandu Radu,*

---

[260] *Ibidem*, dosar nr. 47 / 1934, f. 15.
[261] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1933, f. 137.
[262] *Ibidem*, f. 207.
[263] *Ibidem*, f. 223.
[264] *Ibidem*, f. 210.
[265] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1939, f. 52.
[266] *Ibidem*.

Veteran din Războiul 1877 - 1878, din acea comună, din care reese că, fiind bătrân şi fără putere, lipsit de mijloace de trai, este expus să moară de foame, vă rugăm să ne raportaţi, de ce numitului nu i s-a făcut nici o pensie, mai ales că şi fiul său a murit în război" [267]

Primăria Comunei Spulber avea să informeze Prefectura Judeţului Putna că veteranul în cauză deţine, de drept, 4,75 ha pământ. În fapt, acesta a fost împărţit între cei patru feciori ai săi care, drept răsplată, nu mai au grijă de tatăl lor, motivând că şi ei, la rându-le, sunt împovăraţi de griji şi nevoi [268]

Din ordinul Prefecturii, primarul din Spulber i-a chemat pe băieţii veteranului pentru a le atrage atenţie asupra unui lucru pe care îl ştiau deja foarte bine: „*este o ruşine să nu aibă grijă de părintele lor, obligându-i pe rând să-i poarte de grijă*" [269] Ei şi-au luat angajamentul că îşi vor revizui comportamentul, având mai mulţi martori, inclusiv autorităţile comunale [270]

Măsura luată era însă insuficientă pentru ca veteranul din Spulber să aibă garantată supravieţuirea. Astfel, la 29 noiembrie 1939, Prefectura Judeţului Putna trimite Rezidenţei Regale a Ţinutului Dunărea de Jos de la Galaţi următoarea Adresă: „*Avem onoare a vă înainta în original petiţiunea veteranului de Război Sandu Radu, din comuna Spulber acest judeţ, prin care solicită un ajutor bănesc pentru a-şi căuta sănătatea, fiind bătrân, bolnav şi lipsit de mijloace, rugându-vă să binevoiţi a dispune aprobarea. Totodată arătăm că numitului i s-a mai acordat de către Ţinut un ajutor de lei 1500, din bugetul acelui Ţinut*" [271] Din lipsă de fonduri, instituţia solicitată a fost nevoită să nu dea curs cererii [272].

După cum rezultă din Adresa trimisă de Ministerul Afacerilor Interne Prefecturii putnene la 4 martie 1948, Ministerul Apărării

[267] *Ibidem*, f. 53
[268] *Ibidem*, f. 57.
[269] *Ibidem*, f. 58.
[270] *Ibidem*, f. 75 - 77.
[271] *Ibidem*, f. 90.
[272] *Ibidem*, f. 91.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Naționale dorea să ajute financiar veteranii din Războiul de Independență. Pentru aceasta trebuia să întocmească o statistică, în vederea cunoașterii exacte a numărului veteranilor. Drept urmare Prefectura din Focșani trebuia să trimită o situație referitoare la veteranii din județul Putna [273].

Aflăm cu această ocazie care erau ultimii veterani ai Războiului de Independență din acest județ, aflați în viață. Astfel, în orașul Focșani, situația era următoarea:

- Gheorghiu Ștefan, strada Câmpului nr. 33, soldat; nu avea nici un venit
- Codreanu Victoria, strada Știrbei Vodă nr. 9, soția unui veteran decedat, soldat; deținea o casă cu două camere
- Ana Tatulescu, strada Republicii nr. 38, soția unui veteran decedat, sergent; avea o casă cu patru camere.

La Odobești, doar doi veterani mai erau în viață, având o situație materială precară:

- Petrache Constantinescu, strada Eremia Grigorescu nr. 18, sergent
- Șelaru Vasile, strada 23 August nr. 83, sergent [274].

La finele acestor modeste rânduri, o tulburătoare întrebare se impune a fi pusă: oare nu cumva societatea românească, în ansamblul ei, ar fi trebuit să facă mai mult (dacă nu cumva chiar mult mai mult) pentru această generație sacrificată întru cauza întregii țări ?

[273] *Ibidem*, dosar nr.132 / 1948, f. 1.
[274] *Ibidem*, f. 9.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ASPECTE PRIVIND ÎMPROPRIETĂRIREA ÎN DOBROGEA A VETERANILOR DIN RĂZBOIUL DE INDEPENDENŢĂ (1877 – 1878). STUDIU DE CAZ PENTRU JUDEŢUL PUTNA.

Ionuţ Iliescu
Gheorghe Miron

Caracterul popular al Războiului de Independenţă nu poate fi înţeles în întregime fără a sublinia importanţa rolului jucat de ţărănime.

Ţărănimea a dus greul luptelor, numărul celor căzuţi sau răniţi în bătălii fiind proporţional cu participarea lor. De exemplu, din cei 90 de combatanţi din Batalionul 2 Vânători, care s-au sacrificat în eroicele asalturi date asupra redutei Griviţa 1 la 30 august 1877, aproape 80 erau ţărani.

Din Regimentul 13 Dorobanţi, din cei 116 militari căzuţi pe câmpul de luptă de la Griviţa, doar opt erau orăşeni. Cei 42 de ostaşi căzuţi în luptele de la Smârdan, unde s-a distins Regimentul 9 Dorobanţi, erau toţi ţărani, locuitori ai satelor din judeţele Râmnicu - Sărat şi Brăila 1.

Situaţia era peste tot aceeaşi, ţăranii reprezentând numărul covârşitor al combatanţilor. Plecat de la coarnele plugului, ţăranul roman şi-a încleştat mâna pe armă pentru a învinge duşmanul şi a-şi proteja familia şi bucata de pământ pe care o avea.

Luptătorii de pe front erau, de multe ori, oameni săraci, cu pământ puţin sau chiar deloc. Chiar dacă ţăranii fuseseră

---

[1] Constantin Căzănişteanu, Mihail E. Ionescu, *Războiul Neatârnării României. Împrejurări diplomatice şi operaţii militare. 1877 – 1878*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, p. 174.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

împroprietăriţi de către Cuza, în timp se petreçea procesul de fărâmiţare accelerată a pământului.

La moartea unui ţăran împroprietărit, terenul agricol era împărţit între fiii săi sau între fraţi, devenind din ce în ce mai mic şi insuficient, mai ales în condiţiile în care în ultimele decenii ale secolului al XX-lea familia ţăranului roman cunoştea un spor demografic important.

Astfel, Legea împroprietăririi veteranilor de război venea ca o necesitate şi ca o reparaţie pentru cei care îşi vărsaseră sângele pe câmpurile Bulgariei.

Chiar dacă venea târziu şi era discriminatorie, căci îi viza doar pe cei care nu aveau pământ deloc, Legea avea să arate veteranilor că nu fuseseră uitaţi şi că sacrificiile lor nu fuseseră în zadar.

Legea nr. 22.204 din 1903 care prevedea acordarea de pământ în Dobrogea veteranilor din Războiul de Independenţă, avea următorul conţinut:

„Ministerul Agriculturei, Industriei, Comerciului şi Domeniilor
Carol I,
Prin graţia lui Dumnedeu şi voinţa naţională, Rege al României,
La toţi de faţă şi viitori, sănătate:
Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul agriculturei, industriei, comerciului şi domeniilor sub No. 22.204 din 1903,
Am decretat şi decretăm:
Corpurile legiuitoare au adoptat, iar Noi sancţionăm ce urmează:

LEGE
Pentru
Acordare de pământuri în Dobrogea luptătorilor din răsboiul 1877 – 78

Art. I. Luptătorii din resbelul de la 1877 – 78, cari au servit în armată cu grad inferior şi nu au pământ de hrană, vor putea dobândi

în Dobrogea pământ de cultură şi locuri de casă pe domeniile Statului, începând cu cele ce se află de alungul frumtariei.

Art. II. Pe lângă locul de casă, fie–care va primi 8 hectare pământ de cultură.

Art. III. Cei ce se vor împropietări în virtutea presentei legi, se vor bucura de următoarele avantaje:

Se vor bucura pe timp de 5 ani de scutire de ori-ce imposit sau dare de către Stat, judeţ şi comună, afară de plata anuităţilor pământului concedat;

Vor primi gratuit lemne din pădurile Statului cele mai apropiate, pentru a-şi construi case şi coşare, după un model economic şi apropiat trebuinţelor lor;

Vor primi de la Stat, în natură, doui boi, un plug, o grapă şi uneltele agricole de prima necesitate.

Art. IV. Fie-care luptător împroprietărit ast-fel, se va supune la următoarele îndatoriri:

A plăti anuitatea pământului de hrană, a instrumentelor şi a vitelor, precum se fixează la art. 6 din presenta lege;

A cultiva el însuşi şi familia sa pământul concedat şi preputând a se strămuta în timp de 30 ani din locul unde s-a stabilit;

A planta pe locul dat pentru casă cel puţin 50 pomi roditori sau duzi, în cei dintâiu cinci ani ai stabilirei sale, daţi gratuit din pepenierele Statului.

Art. V. Pământurile de casă şi de hrană, dobândite în virtutea legei de faţă, nu se pot înstrăina, nici ipoteca, în timp de 30 ani.

Ori-ce act care, pe faţă ori în mod deghisat, ar ascunde o înstrăinare, este nul şi de nul efect.

Închirierile şi arendările nu vor fi valabile de cât pe termen de un an, şi numai din partea infirmilor, văduvelor şi minorilor.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Art. VI. Pământurile de hrană se vor plăti prin anuități, socotite a 80 lei hectarul în timp de 60 ani și cu o dobândă de 3 % pe an.

Pentru despăgubirea vitelor și uneltelor date, conform art. III, lit.c, se va plăti Statului o anuitate, socotită pe 15 ani, a capitalului primit și cu o dobândă de 3 %.

Împlinirea acestui debit se va face de agenții fiscului, de o-dată cu anuitatea pentru răscumpărarea pământului, conform legei pentru urmărirea și perceperea veniturilor Statului.

Art. VII. Statul va face avansurile pentru cele prevezute la art. III, lit. C, fie în baza art. 3 al legei din 6 Aprilie 1889, fie împrumutându-se la fondul împăduririlor pentru Dobrogea sumele necesare și cari se vor restitui acestui fond pe măsura încasărilor prevăzute la articolul precedent.

Art. VIII. Cel ce nu se va conforma îndatoririlor prevăzute în prezenta lege, sau nu va fi plătit 2 rate consecutive din plata pământului sau a indemnității prevăzută la art. VI, perde dreptul de proprietate ce s-a concedat și va putea fi deposedat.

Deposedarea însă se va face în urma unei deciziuni motivată a ministerului domeniilor și comunicată pe cale administrativă deposedatului, care va avea dreptul a o ataca cu apel la tribunalul local, în termen de o lună de la comunicarea ei.

Tribunalul va judeca în ultima instanță fără vre-un alt drept de oposiție, revisie sau recurs în casație. După pronunțarea sentinței imobilul reintră de drept în patrimoniul Statului, care va restitui prețul sau suma achitată din preț, obținând 10 la sută ca preț al locației pământului.

Procedura pentru judecată va fi gratuită, iar executarea se va face prin administrațiune.

Se va ține seamă deposedatului de clădirile făcute cu propriele sale spese și care ar avea o utilitate pentru Stat.

Art. IX. Un regulament va determina detaliurile de punere în aplicare a acestei legi.

Art. X. Ori-ce dispositiuni cuprinse în legi şi regulamente, cari ar fi contrarii acestei legi, sunt şi rămân abrogate.

Această lege s-a votat de Adunarea deputaţilor, în şedinţa de la 21 Martie anul 1903, şi s-a adoptat cu majoritate de 70 voturi, contra a I.

Preşedinte, M. Pherekyde

(L.S.A.D.) Secretar, C. D. Dimitriu

Această lege s-a votat de Senat, în şedinţa de la 22 Martie anul 1903 şi s-a adoptat cu majoritate de 58 voturi, contra a 2.

Preşedinte, P. S. Aurelian.

(L. S. S.) Secretar, C. Poroineanu.

Promulgăm această lege şi ordonăm ca ea să fie investită cu sigiliul Statului şi să se publice în Monitorul Oficial.

Dat în Bucuresci, la 29 Martie 1903

(L. S. St.) Carol

Ministerul agriculturei, industriei, Ministerul de justiţie, comerciului şi domeniilor,

C. I. Stoicescu *Eug. Stătescu*

No. 1.265" [2].

La 1 mai 1903, Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor trimitea Prefecturii Judeţului Putna o Adresă referitoare la împroprietărirea în Dobrogea a celor care au luptat la sud de Dunăre pentru independenţa ţării cu mai bine de un sfert de veac în urmă: *„După cum cunoaşteţi, în Monitorul Oficial nr. 2 din 2 aprilie a. c. s-a publicat legea pentru acordarea de pământuri în Dobrogea a luptătorilor din războiul 1877 – 1878.*

[2] *Monitorul Oficial*, No. 2, Mercuri 2 (15) Aprilie, 1903, p. 82 - 83.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Înainte şi mai cu osebire după promulgarea ei se primesc zilnic cereri de la locuitori din diferite părţi ale ţării, de a li se da pământ de hrană, pe baza acestei legi, din moşiile statului aflate în judeţele Constanţa şi Tulcea; fără însă să probeze că au luat parte în răsboiul neatârnărei şi că îndeplinesc şi celelalte condiţiuni prevăzute de lege.

Lucrările pentru aplicarea legii urmând a se începe în curând, am onoare a vă ruga, Domnule Prefect, să luaţi imediat măsuri a se face cele mai întinse publicaţiuni ca textul legei să fie cunoscut de toţi locuitorii care pot şi doresc a lua pământ în judeţele României de dincolo de Dunăre, în virtutea acestei legi.

Odată cu cererile, ce vor trebui adresate acestui departament [Direcţia Domeniilor], *luptătorii trebuie neapărat să alăture şi actele mai jos indicate, putând să arate şi comuna de preferinţă unde doresc a fi împroprietăriţi:*

1) acte prin care să justifice că au luat parte în răsboiu;

2) certificat din partea primăriei comunei unde locuesc, vizat de perceptorul fiscal respectiv, că nu au pământ;

3) Declaraţiune legalizată de primărie că se vor conforma în totul îndatoririlor ce rezultă din legea promulgată la 2 aprilie 1903.

Ţin să vă atrag atenţia, Domnule Prefect, asupra faptului că, pot să dobândească pământuri luptătorii cu grade inferioare, fie săteni sau orăşeni, legea nefăcând nici o deosebire între dânşii" [3].

În aceeaşi zi, documentul avea să fie făcut cunoscut de către Prefectură primarilor din comunele rurale şi poliţiilor din oraşele judeţului Putna. Prin intermediul lor, veteranii aveau să afle că vor primi pământ în judeţele Constanţa şi Tulcea, din Domeniile Statului [4]

[3] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 14 / 1903, f. 3.
[4] *Ibidem*, f. 2.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Nu toţi veteranii au văzut cu ochi buni această iniţiativă guvernamentală. În Plasa Vrancea, de exemplu, aceştia *„au refuzat ca să primească pământ în Dobrogea, susţinând că voesc a lua pământuri însă din Domeniile Statului, ce sunt mai în apropiere de micile proprietăţi ce le posedă pe acest teritoriu"* [5]

La 5 august 1903, Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor trimitea Prefecturii Judeţului Putna un tabel cu veteranii Războiului de Independenţă din judeţul Putna, care au făcut cereri de împroprietărire în Dobrogea, în baza Legii din 2 aprilie 1903. Ei urmau să plece la Constanţa în regim de urgenţă. Fiecare dintre viitorii împroprietăriţi trebuia să se prezinte la Administraţia Domeniilor Statului, pentru a fi repartizat în satul unde se afla proprietatea sa. Aveau să fie puşi imediat în posesie, pentru a nu fi compromise arăturile de toamnă.

La rândul ei, Prefectura Judeţului Putna a înştiinţat imediat primarii comunelor Călieni, Crucea de Sus, Jorăşti, Mărăşeşti, Păţeşti, Păuneşti, Străoane de Jos, Ţifeşti şi Vulturu [6]

La 3 septembrie 1903, Direcţia Domeniilor Statului din cadrul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor venea cu noi precizări referitoare la împroprietăririle în Dobrogea. Astfel, se atrăgea atenţia Prefecturii Judeţului Putna că veteranii vor beneficia de *„locuri de casă şi de muncă, începând această dare cu domeniile ce avem pe fruntaria dinspre Bulgaria.*

Până acum ni s-au adresat multe cereri pentru obţinere de pământ. Ele însă sunt o minimă parte pe lângă cele ce ar trebui să avem ca să populăm în număr suficient fruntaria.

Pe de altă parte , pentru că cei mai mulţi dintre solicitatori cer să li se dea locurile în interiorul Dobrogei, avem onoare a vă ruga să binevoiţi a pune toată insistenţa şi prin agenţii de care dispuneţi să determinaţi un număr cât mai mare din veteranii din judeţul ce conduceţi, ca să facă cereri de împroprietăriri şi să accepte pământul

[5] *Ibidem*, f. 15.
[6] *Ibidem*, f. 6 - 6 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

pe linia de frontieră, unde de altfel se găseşte cel mai bun teren din Dobrogea" [7] Cererile făcute de veterani erau înaintate Ministerului de Război, care urgenta, pe cât posibil, la maximum procedura de împroprietărire în zona de frontieră.

Graba cu care s-a desfăşurat această operaţiune a avut şi unele neajunsuri, semnalate Prefecturii putnenc de către Direcţia Domeniilor la 25 septembrie 1903: „*Ni se comunică de dl. Administrator al Domeniilor Statului din Dobrogea că se prezintă la Administraţia din Constanţa luptători din diferite părţi ale ţării cu nişte ordine eronate de la Prefecturile judeţelor unde locuesc, din care rezultă, ca cel ce posedă un asemenea ordin urmează să fie neapărat împroprietărit cu cele 8 ha prevăzute de legea din 2 aprilie 1903 şi care pe baza acestor acte, să li se dea terenul prevăzut de lege.*

Între cei ce s-au presintat cu aseminea ordine, se găsesc şi luptători care, însă, nu îndeplinesc în totul condiţiile legei din 2 aprilie 1903, adică din aceia care mai au pământ de hrană" [8]

Direcţia Domeniilor cerea cu insistenţă Prefecturii să popularizeze cât mai intens cu putinţă legea aflată în discuţie, pentru ca la Constanţa să ajungă doar veteranii care nu deţineau pământ şi care aveau documentaţia completă [9]

Din păcate, nici Administraţia Domeniilor Statului Constanţa nu s-a ridicat la înălţimea aşteptărilor, înregistrând dificultăţi în ceea ce priveşte împroprietărirea rapidă a veteranilor. Astfel, destul de mulţi veterani au făcut în zadar deplasarea la Constanţa fiind trimişi acasă cu promisiunea că vor fi înştiinţaţi cu privire la data exactă când trebuie să se prezinte la această instituţie. Pentru viitorii împroprietăriţi, deplasările acestea - lungi, costisitoare, obositoare şi zadarnice - reprezentau un real efort [10]

---

[7] *Ibidem*, f. 61 - 61 verso.
[8] *Ibidem*, f. 60 - 60 verso.
[9] *Ibidem*.
[10] *Ibidem*, f. 63.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În noiembrie 1903, împroprietăririle nu se finalizaseră încă. Astfel, la 14 noiembrie 1903, Direcţia Domeniilor Statului ţinea la curent Prefectura Judeţului Putna cu desfăşurarea operaţiunilor: *„În anul acesta s-au împroprietărit în Dobrogea mai mulţi veterani, pe baza legei din 2 aprilie 1903. O parte din aceştia au venit şi s-au stabilit pe locurile ce li s-au dat; altă parte însă s-au reîntors la satele lor de origină, rămânând să se mute în primăvara viitoare.*

Acestora din urmă, am onoare a vă ruga să dispuneţi a li se pune în vedere că neapărat în primăvara viitoare să se ducă din vreme la satele care ţin loturile ce li s-au dat, să se stabilească definitiv şi să înceapă din timp ei însăşi şi familia lor, cultura pământului.

Tot în primăvara viitoare urmând a se continua cu împroprietărirea şi a celorlalţi veterani care doresc să beneficieze de dispoziţiile legii din 2 aprilie 1903, veţi binevoi a le pune în vedere că, din vreme să-şi formuleze cererile şi să le înainteze, însoţite de actele prevăzute în circulara No 29.277 din 1 mai a.c., către acest Minister.

După primirea acelor acte, ele se vor verifica şi acei cari vor fi în condiţiile legii de a fi împroprietăriţi, vor fi înştiinţaţi de termenul ce se va fixa ca să se prezinte la Administraţia Domenială din Constanţa, spre a li se da în primire lotul cu vitele şi uneltele necesare pentru cultura pământului, neputând nici a le înstrăina, nici a le închiria.

Am găsit necesară această măsură pentru a nu mai expune pe unii locuitori care se cred că sunt în condiţiile legii, dar care în realitate nu le îndeplinesc, să facă un drum lung şi costisitor să vină din sate depărtate la Constanţa şi aici să nu poată fi satisfăcuţi" [11].

Nici la finele lunii decembrie a anului 1903 lucrurile nu intraseră pe făgaşul lor normal, împroprietăririle urmând să continue în primăvara anului următor. La 24 decembrie 1903, N. Vlădescu - Olt, administratorul Domeniilor Statului Constanţa, reamintea

[11] *Ibidem*, f. 64.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Prefecturii Judeţului Putna că veteranii, în vederea împroprietăririi, trebuiau să prezinte următoarele acte:

- acte doveditoare de participare la Războiul de Independenţă
- certificat eliberat de Primăria localităţii unde domiciliază
- certificat vizat de Percepţia fiscală din care să rezulte că nu deţine nicio proprietate funciară
- declaraţie legalizată de Primărie prin care se angajează că vor respecta toate prevederile Legii din 2 aprilie 1903.

Fiecare persoană împroprietărită urma să primească în Dobrogea câte un car, o grapă, un plug, unelte diverse şi boi sau cai [12].

Tot în acest an, Prefectura Judeţului Putna a întocmit o situaţie referitoare la veteranii putneni din războiul de la 1877 - 1878 care doreau pământ în Dobrogea [13] şi urmau a fi împroprietăriţi [14]

La Adjudu Nou erau 19 cereri de împroprietărire, la Adjudu Vechi doar 10, iar la Angheleşti şi la Bâlca, patru [15]. În schimb, cei doi veterani din Bătineşti, deţinând deja proprietăţi funciare, nu puteau pretinde (şi nici nu-şi doreau) pământ în Dobrogea [16].

La Bereşti se înregistrau şase cazuri [17], iar la Bilieşti 12 [18]. La Boloteşti, doar nouă veterani doreau pământ în Dobrogea, restul de cinci având o situaţie materială bună, deţinând suprafeţe însemnate de terenuri arabile şi plantaţii de vie, fără a mai socoti şi casele cu silişte. Toţi aceştia primiseră câte cinci ha de teren de la Statul român [19]

În timp ce la Boroşani exista un singur asemenea caz şi la Burcioaia două [20], la Câmpuri s-au înregistrat 22 de veterani care

---

[12] *Ibidem*, f. 66.
[13] *Ibidem*, f. 23.
[14] *Ibidem*, f. 7.
[15] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[16] *Ibidem*, f. 42 - 42 verso.
[17] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[18] *Ibidem*, f. 40.
[19] *Ibidem*, f. 27.
[20] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

doreau să fie împroprietăriţi în Dobrogea. Trei erau caporali, doi erau sergenţi, unul singur era sergent major, restul de 16 fiind soldaţi [21]

La Călieni, 59 de veterani ar fi vrut să se stabilească în Dobrogea [22], dintre ei fiind admişi doar 19 [23] La Ciuşlea, 13 veterani ar fi vrut să devină dobrogeni, deşi doar doi dintre ei nu aveau pământ. Văduve de război care solicitau pământ în Dobrogea erau doar două, ambele având pământ, dar şi copii de hrănit. În plus, una dintre ele se măritasc din nou [24]

La Clipiceşti, niciunul din cei cinci veterani din localitate nu doreau să devină dobrogeni, deşi doar trei dintre ei aveau vii, teren arabil şi pădure [25]

La Copăceşti, în schimb, erau patru cereri în acest sens, din tot atâtea posibile, iar la Cornăţel doar două [26] La Costieni, din 19 veterani de război, doar opt dintre ei acceptau să fie împroprietăriţi în Dobrogea [27] La Coţofăneşti, zece veterani doreau să se stabilească în această parte de ţară [28], iar la Crucea de Jos, nu mai puţin de 13 [29] La Crucea de Sus, 12 veterani şi patru văduve de război au făcut cereri de împroprietărire în Dobrogea, 21 dintre ei erau soldaţi, lor adăugându-li-se un caporal şi un sergent, toţi făcând parte din contingentele 1870 1877. Ei proveneau din mai multe unităţi militare: Regimentele 1, 2 şi 3 Artilerie, Regimentul 6 Călăraşi, Regimentul 10 Dorobanţi Putna, Regimentul 2 Linie, Batalionul 8 Pompieri, Regimentul 2 Roşiori, Compania Sanitară, Batalioanele 2 şi 3 Vânători. Unul dintre veterani primea lunar o pensie de 30 lei pentru infirmitate. În ceea ce priveşte situaţia văduvelor de război, trei dintre

[21] *Ibidem*, f. 56 - 56 verso.
[22] *Ibidem*, f. 69 - 69 verso, 91 - 91 verso.
[23] *Ibidem*, f. 7 verso - 8.
[24] *Ibidem*, f. 43.
[25] *Ibidem*, f. 25.
[26] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[27] *Ibidem*, f. 38.
[28] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[29] *Ibidem*, f. 47.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ele aveau câte un copil, a patra fiind mamă a trei copii. Trei dintre văduve nu primeau pensie, doar una dintre ele beneficiind de 20 lei lunar [30].

La Diocheţi, 18 veterani cereau să fie împroprietăriţi în Dobrogea [31], la Domneşti trei veterani, iar la Drăguşani cinci [32]

La Făurei, nici unul din cei şapte veterani, foşti soldaţi în Regimentul 10 Dorobanţi Putna, nu s-au arătat interesaţi de această problemă. Oricum, toţi aceştia erau proprietari de pământ [33]

La Fitioneşti, 14 veterani, foşti soldaţi, ar fi dorit să devină proprietari de loturi agricole în Dobrogea [34]

La Găgeşti, cei 14 veterani făceau parte din contingentele din perioada 1870 1877, provenind din mai multe unităţi militare: Regimentele 3 şi 7 Artilerie, Regimentul 6 Călăraşi, Regimentul 10 Dorobanţi Putna, Regimentele 2 şi 8 Infanterie, Regimentul 1 Roşiori şi Batalioanele 3 şi 4 Vânători. Doar doi veterani nu deţineau pământ, ceilalţi 12 având proprietăţi cuprinse între 1 şi 5 ha. Un singur veteran, deşi era proprietar agricol, dorea să fie împroprietărit [35]

La Ireşti, niciunul din cei 11 veterani de război nu doreau să plece în Dobrogea, toţi fiind proprietari de pământ (suprafeţele oscilând între 1 şi 8,5 ha) şi de animale [36]

La Jariştea, doar şapte din cei 23 de veterani se arătau dezinteresaţi de împroprietăririle în Dobrogea. Din cei care îmbrăţişau această iniţiativă, doar şapte nu deţineau pământ, restul de 9 având proprietăţi cuprinse între 0,5 şi 3 ha [37]

La Mănăstioara, din 13 veterani mai rămăseseră doar zece, trei dintre ei decedând între 1886 şi 1902. Toţi cei rămaşi în viaţă (un

---

[30] *Ibidem*, f. 45.
[31] *Ibidem*, f. 49.
[32] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[33] *Ibidem*, f. 32.
[34] *Ibidem*, f. 50.
[35] *Ibidem*, f. 22.
[36] *Ibidem*, f. 29.
[37] *Ibidem*, f. 26.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

caporal şi zece soldaţi) erau de acord cu împroprietăririle în Dobrogea [38].

La Mărăşeşti, din cei 24 de veterani din războiul de la 1877 – 1878, doar 11 ar fi vrut să fie împroprietăriţi în Dobrogea. Zece dintre ei, cu familii relativ numeroase, nu avea avere, restul fiind proprietari de case, pământuri (cu suprafeţe cuprinse între 0,75 şi 9,5 ha), prăvălii şi animale, numărul copiilor variind de la 1 la 8. Trei dintre ei erau văduvi [39]. Toţi aceştia s-au bucurat de facilităţi pentru transportul pe calea ferată până la Constanţa.

La Mândrişca, toţi cei cinci veterani aflaţi în viaţă doreau pământ în Dobrogea [40].

La Mera, un veteran era spitalizat la Odobeşti, ceilalţi 12 aflându-se la proprietăţile lor cuprinse între 1 şi 3,5 ha. Unul singur nu deţinea pământ. Atât el, cât şi cei 12 consăteni refuzau împroprietărirea în Dobrogea [41].

La Mirceşti, toţi cei nouă veterani (un sergent şi opt soldaţi) doreau să fie împroprietăriţi în ţinutul dintre Dunăre şi Marea Neagră [42].

Din cei 38 veterani ai comunei Moviliţa, nouă erau decedaţi în 1903. Cei 29 de foşti luptători pentru independenţa ţării – un caporal şi 28 de soldaţi – proveneau din mai multe unităţi militare: Regimentul 4 Artilerie, Regimentul 6 Călăraşi, Regimentul 10 Dorobanţi, Regimentul 2 Roşiori şi Batalionul 3 Vânători [43]

La Năneşti, cei nouă veterani proveneau din contingentele cuprinse în perioada 1870 – 1876. Dintre aceştia, unul singur dorea să fie împroprietărit în Dobrogea [44].

---

[38] *Ibidem*, f. 53.
[39] *Ibidem*, f. 31.
[40] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[41] *Ibidem*, f. 21.
[42] *Ibidem*, f. 35.
[43] *Ibidem*, f. 48 - 48 verso.
[44] *Ibidem*, f. 20.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La Nămoloasa Sat, nu mai puţin de 25 veterani din 27 doreau să primească pământ în Dobrogea, restul de şase nemaiputând beneficia de prevederile Legii din 1903, unul fiind dispărut şi ceilalţi cinci decedaţi.

Dintre aceştia, trei erau brigadieri, tot atâţia caporali şi unul singur sergent. Toţi veteranii proveneau din contingentele 1869 - 1877. Unităţile militare din care proveneau erau cele deja menţionate: Regimentele 6 Călăraşi, 10 Dorobanţi, 3 Vânători şi unul – neprecizat – de Artilerie, cărora li se adăuga Divizionul de Pompieri. Nu mai puţin de 24 dintre ei nu aveau pământ. Toţi erau familişti şi aveau copii, numărul lor oscilând între unu şi şase [45]

La Nămoloasa - Târg, singurul beneficiar al Legii din 1903 ar fi putut fi un sergent, dar avea deja pământ *„şi nu voesce a lua pământ în Dobrogea"* [46].

La Odobeşti era un singur veteran interesat de această problemă [47], iar la Orbeni - 15.

La Parava, numărul veteranilor doritori de a deveni proprietari în Dobrogea era de şase, ca şi la Pădureni [48].

La Păţeşti, în şapte cazuri existau solicitări pentru împroprietărire în Dobrogea. Dintre solicitanţi, nu mai puţin de patru nu deţineau proprietăţi funciare, restul având atât vie, cât şi teren arabil [49]

La Pânceşti, 26 de veterani au înaintat forurilor superioare cereri pentru împroprietărire, iar la Păuneşti 41, alţi şase veterani fiind decedaţi în 1903. Doar doi erau sergenţi, restul fiind soldaţi.

---

[45] *Ibidem*, f. 23 - 24.
[46] *Ibidem*, f. 34.
[47] *Ibidem*, f. 67.
[48] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[49] *Ibidem*, f. 19.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La rândul ei, localitatea Pufeşti avea 14 solicitanţi, Ruginești - 20 [50], în timp ce la Răstoaca niciunul din cei 11 veterani nu au manifestat vreun interes în acest sens [51]

Din cei 35 de veterani din Răcoasa, nouă erau deja decedaţi în 1903. Restul de 26 patru sergenţi, cinci caporali şi 17 soldaţi solicitau pământ în Dobrogea [52].

Dacă la Sascut s-au înregistrat 25 dc cereri de împroprietărire, la Scurta numărul lor era de 13 [53], iar la Soveja de 25, un sergent fiind decedat. Dintre solicitanţi, unul era fruntaş, altul caporal, alţi doi fiind sergenţi [54]

În ciuda faptului că cei mai mulţi dintre veteranii din Suraia ar fi dorit să fie împroprietăriţi cu loturi din moşia Dumbrăviţa [55], 28 dintre ei s-ar fi mulţumit şi cu varianta propusă de Guvern. Dintre aceştia, doi erau sergenţi, alţi cinci caporali, restul fiind soldaţi. Ei făceau parte din contingentele din perioada 1869 - 1877. Cinci dintre ei erau rezervişti, ceilalţi fiind cadre active în mai multe unităţi militare. În timpul Războiului de Independenţă ei luptaseră în mai multe unităţi. Regimentele 4 Artilerie, 4 şi 6 Călăraşi, 10 Dorobanţi, 2 şi 8 Linie şi Batalionul 3 Vânători [56]

La Străoane de Jos, celor 29 de solicitanţi, dintre care unul era caporal [57], având familii numeroase [58], li s-a facilitat de către Stat deplasarea în Dobrogea [59]

La Străoane de Sus, cererile de împroprietărire erau semnate de 15 solicitanţi, dintre care unul singur era caporal [60].

---

[50] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[51] *Ibidem*, f. 36.
[52] *Ibidem*, f. 52.
[53] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[54] *Ibidem*, f. 52.
[55] *Ibidem*, f. 1.
[56] *Ibidem*, f. 33.
[57] *Ibidem*, f. 55 - 55 verso.
[58] *Ibidem*, f. 13 verso.
[59] *Ibidem*, f. 12.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La Ţifeşti, dintre cele 20 de cereri, una singură nu era făcută de veterani, ci de moştenitorii unuia dintre ei; doar şapte veterani nu s-au arătat interesaţi de împroprietărirea în Dobrogea. Dintre solicitanţi, doar trei nu deţineau avere, restul având atât vie cât şi teren arabil cu suprafeţe cuprinse între 0,5 şi 6 ha [61] Cei mai mulţi dintre ei, cu familii numeroase, cereau autorităţilor sprijin financiar în ceea ce priveşte deplasarea la Constanţa [62]

La Urecheşti erau patru solicitanţi, iar la Valea Seacă 17 [63]

Din 18 veterani aflaţi în viaţă în 1903 la Vărsătura, doar cinci dintre ei nu doreau să beneficieze de loturile agricole dobrogene. Din cei cinci, doar trei veterani deţineau mari proprietăţi agricole. Referitor la cei 13 solicitanţi, doar doi dintre ei nu aveau pământ, restul de 11 stăpânind vii, păduri şi terenuri arabile, cu suprafeţe oscilând între 0,5 şi 2,5 ha. Din cei 18 veterani, doar unul a fost caporal şi altul sergent, restul de 16 fiind soldaţi [64].

Din cei 19 veterani de la Vizantea, unul era decedat deja în 1903. Din 18 veterani solicitanţi, unul era sergent, iar alţi patru aveau gradul de caporal [65]

La Vulturu, nu mai puţin de 28 de veterani [66] sperau să fie împroprietăriţi în primăvara anului 1904 [67]

Aşa cum era şi firesc, toate aceste cereri au fost analizate, fiind respinse acelea care nu se încadrau în prevederile Legii din 1903. Drept urmare, Prefectura Judeţului Putna avea să întocmească, la finalul operaţiunii, un tabel cu veteranii care vor fi împroprietăriţi în Dobrogea, în care figurau următorii:

---

[60] *Ibidem*, f. 54.
[61] *Ibidem*, f. 30.
[62] *Ibidem*, f. 14.
[63] *Ibidem*, f. 58 - 59 verso.
[64] *Ibidem*, f. 28.
[65] *Ibidem*, f. 57.
[66] *Ibidem*, f. 42 - 42 verso.
[67] *Ibidem*, f. 80.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

No. curent	Numele şi Pronumele	Comuna şi Cătuna	Plasa	Judeţul
1.	Gheorghe Petrache	Crucea de Sus	Zăbrăuţ	Putna
2.	Gavril Antohi	- // -	- // -	- // -
3.	Vasile Filimon	- // -	- // -	- // -
4.	Paraschiv Manea	- // -	- // -	- // -
5.	Toder N. Paragină	- // -	- // -	- // -
6.	Manea Chiriac	- // -	- // -	- // -
7.	Ion P. Croitoru	- // -	- // -	- // -
8.	Paraschiv N. Sava	- // -	- // -	- // -
9.	Filimon Toder	- // -	- // -	- // -
10.	Toder Postolache	- // -	- // -	- // -
11.	Grigore Olariu	- // -	- // -	- // -
12.	Nastasache Ghindar	- // -	- // -	- // -
13.	Gheorghiu Zăgăreanu	- // -	- // -	- // -
14.	Iftimie Vrabie	- // -	- // -	- // -
15.	Patea Toder	- // -	- // -	- // -
16.	Tănase a Preotesei	- // -	- // -	- // -
17.	Nicolae Munteanu	Străoani de Jos	- // -	- // -
18.	Nicolae Ion Vidraşcu	- // -	- // -	- // -
19.	Ghiţă Zainfir	- // -	- // -	- // -
20.	Iordache T. Iorga	- // -	- // -	- // -
21.	Petrea Tătarcă	- // -	- // -	- // -
22.	Constantin Vidraşcu	- // -	- // -	- // -
23.	Toma a Măriuţei	- // -	- // -	- // -
24.	Stoica Pintilei	- // -	- // -	- // -
25.	Ion Mărză	- // -	- // -	- // -
26.	Vasile Dobrin	- // -	- // -	- // -
27.	Ghiţă Baragană	- // -	- // -	- // -
28.	Ion Pr. Manea	- // -	- // -	- // -
29.	Grigore Ionzis şi Enoiu	Ţefeşti	Biliesci - Gârlele	Putna
30.	Postolache Trifan	- // -	- // -	- // -

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

31.	Iordache Corcoz	- // -	- // -	- // -
32.	Gheorghe Tudor	- // -	- // -	- // -
33.	Gheorghe a Vădanei	- // -	- // -	- // -
34.	Botezatu Ion	Mărăşeşti	- // -	- // -
35.	Vasile Iancu	- // -	- // -	- // -
36.	Baban Constantin	- // -	- // -	- // -
37.	Ursu Vasile	- // -	- // -	- // -
38.	Negoiţe Ion	- // -	- // -	- // -
39.	Nica Pavel	- // -	- // -	- // -
40.	Costache Melinte	Vadu Roşca	- // -	- // -
41.	Niţu Dimofte Stan	Vulturu	- // -	- // -
42.	Tudorache Andrei Radu	- // -	- // -	- // -
43.	Badiu Muşat Dărjan	- // -	- // -	- // -
44.	Marin V. Mihail	- // -	- // -	- // -
45.	Failuş S.	Jorăşti	- // -	- // -
46.	Ion V. Olariu	Călieni	- // -	- // -
47.	Constantinescu Ilie	- // -	- // -	- // -
48.	Ioniţă C.Costescu	- // -	- // -	- // -
49.	Olariu Vasile	- // -	- // -	- // -
50.	Petcu Vasile	- // -	- // -	- // -
51.	Gorciu Vasile	- // -	- // -	- // -
52.	Enică Gheorghe	- // -	- // -	- // -
53.	Samoilă Dumitrache	- // -	- // -	- // -
54.	Pofroiu Ilie	- // -	- // -	- // -
55.	Radu Neculae	- // -	- // -	- // -
56.	Pleşeanu Vasile	- // -	- // -	- // -
57.	Pleşeanu Gheorghe	- // -	- // -	- // -
58.	Sare Radu	Călienii	Bilieşti - Gârlele	Putna
59.	Stafie Vasile	- // -	- // -	- // -
60.	Zăgan Vasile	- // -	- // -	- // -
61.	Iftime Ion	- // -	- // -	- // -
62.	Maria Neagu Ion	- // -	- // -	- // -

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

63.	Anghelina Zugrav Stoian	- // -	- // -	- // -
64.	Cotina Lupu Vasile	- // -	- // -	- // -
65.	Marița Enache Ștefan	Pățești	- // -	- // -
66.	Ion Gh. Lemnariu zis și Gheorghi II	- // -	- // -	- // -
67.	Sprânceană Radu	Păunești	Zăbrăuț	- // -
68.	Chifane Simion	- // -	- // -	- // -
69.	Toder V-le. zis și Ion Vărlan	- // -	- // -	- // -
70.	Boston Constantin	- // -	- // -	- // -
71.	Panait Dtru zis Popa	- // -	- // -	- // -
72.	Duță Toder	- // -	- // -	- // -
73.	Ververes Constantin	- // -	- // -	- // -
74.	Iftimie Dumitru	- // -	- // -	- // -
75.	Mazălu Tănase	- // -	- // -	- // -
76.	Ignat Vle zis Novac	- // -	- // -	- // -
77.	Neagu Gheorghe	- // -	- // -	- // -
78.	Bacalu Anghel	- // -	- // -	- // -
79.	Necolae Ion zis a Catrinei	- // -	- // -	- // -
80.	Bani Mulți Grigore zis Gheorghe	- // -	- // -	- // -
81	Bogdan Gheorghe	- // -	- // -	- // -
82.	Irimia Grigore zis Simion	- // -	- // -	- // -
83.	Marin Necolae	- // -	- // -	- // -
84.	Chiriac Iordache	- // -	- // -	- // -
85.	Răuțu Stancu	- // -	- // -	- // -
86.	Berbece Mihale	- // -	- // -	- // -
87.	Novac Ștefan	- // -	- // -	- // -
88.	Cautiș Alexandru	- // -	- // -	- // -
89.	Dănilă Ștefan	- // -	- // -	- // -

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

90.	Chiriac Mihai	- // -	- // -	- // -
91.	Tomiță Gheorghe	- // -	- // -	- // -
92.	Bacuianu Tache	- // -	- // -	- // -
93.	Alexandru Chițoi Ctin	- // -	- // -	- // -
94.	Stoica Ion	- // -	- // -	- // -
95.	Nicolae Ion	- // -	- // -	- // -

„ [68]

La 21 februarie 1906, Primăria Comunei Vărsătura era avertizată de conducerea județului Putna că veteranii din această comună care nu se vor prezenta la Direcția Domeniilor Statului din Constanța în vederea împroprietăririi, vor fi deposedați de pământul, vitele și uneltele pe care le-au primit de la Stat. Fiecare dintre ei urma să primească câte un loc de casă în suprafață de 2.000 mp. Perechea de boi, căruța, plugul și grapa le luau fiecare de la Administrația Domeniilor sau din depozitul de la Ghecet, județul Tulcea. Își făceau mai întâi un adăpost provizoriu, primind lemn din pădurea Statului, cu aprobarea șefului de ocol domenial.

În primăvara anului următor, celor care se stabileau definitiv în Dobrogea, cu întreaga familie și cu tot inventarul tehnic și gospodăresc necesar, strâmtorați financiar, Statul le construia case.

În cazul în care veteranul lăsa pe altcineva să-i muncească lotul, lui i se cuvenea dijma în natură sau în bani. Dacă un veteran, din motive de boală ori infirmitate, căpătate în timpul sau din cauza războiului, nu mai putea munci pământul, el nu-și pierde drepturile asupra lui, acestea fiind preluate fie de un fiu, fie de un ginere, fie de un nepot [69]

La acea dată, veteranii din Vărsătura împroprietăriți în Dobrogea erau următorii: Constantin Costache, zis Constantin Pamfil, la Rașova, județul Constanța; Vasile Mihai, zis Mihai Rusoiu, în

[68] *Ibidem*, f. 7 - 8 verso.

[69] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Vărsătura, dosar nr. 1 / 1906, f. 71 - 71 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

aceeaşi localitate, ca şi Costache Neagu; Dincă Ilie Soare, în comuna Gârliţa; Tudor Gheorghe, zis G. T. Dascălu, la Babadag, în judeţul Tulcea [70] Primul dintre ei, Constantin Costache, făcea parte din contingentul 1874, luptând în Regimentul 6 Roşiori şi fiind împroprietărit încă din anul 1905 [71]

La 17 martie 1906, Prefectura cerea primarului acestei comune să-i înştiinţeze pe veterani că termenul pentru stabilirea definitivă în Dobrogea fusese prelungit până la 1 mai 1907 [72], din motive financiare, pentru anul în curs fondurile fiind reduse [73]

În momentul stabilirii definitive în Dobrogea, Prefectura elibera familiei care pleca spre noul cămin un certificat de transport pe calea ferată [74] Deplasarea se făcea numai în momentul în care Administraţia Domeniilor le aproba cererea de împroprietărire, programând fiecare familie şi aducându-i la cunoştinţă decizia luată [75] După împroprietărire veteranii nu aveau voie să se întoarcă acasă, vânzându-şi pământul şi însuşindu-şi vitele şi uneltele. Acestea nu erau de la bun început în proprietatea lor, trebuind să le achite în rate. Autorităţile judeţene aveau obligaţia de a-i înapoia cu forţa în Dobrogea pe cei care veneau acasă în asemenea condiţii [76].

La 18 februarie 1908, Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor atrăgea atenţia Prefecturii Judeţului Putna că dacă veteranii din acest judeţ, ca şi cei din întreaga ţară de altfel, nu se vor stabili definitiv în Dobrogea până la 1 aprilie 1908, vor fi deposedaţi de loturile cu care fuseseră împroprietăriţi. Neregulile erau sesizabile încă din anii trecuţi: *„Însă din examinarea împroprietăririlor făcute în anii precedenţi, s-a dovedit că în afară de veteranii care nu au «pământ de hrană», cum dispune art.1 al legii şi*

[70] *Ibidem*, f. 72.
[71] *Ibidem*, f. 23 - 23 verso.
[72] *Ibidem*, f. 33.
[73] *Ibidem*, f. 94.
[74] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Văsui, dosar nr. 18 / 1906, f. 8.
[75] *Ibidem*, f. 3.
[76] *Ibidem*, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

care prin urmare trebuie să fie cultivator manual de pământ, s-au împroprietărit, pe temeiul aceleiaşi legi şi foştii veterani care astăzi sunt mici comersanţi, mici funcţionari şi mici meseriaşi, care au, cu alte cuvinte, altă ocupaţiune decât plugăritul.

În faţa acestor constatări şi întrucât art. 4 din lege obligă pe veteranii împroprietăriţi ca între alte îndatoriri « să cultive ei însăşi şi familiile lor pământul concedat », ceea ce se crede că împroprietăriţii în categoria celor mai sus arătaţi, nu vor putea să se conforme, ..., vă invit ca de urgenţă, prin cea mai întinsă publicitate să aduceţi la cunoştinţa tuturor veteranilor, care au fost invitaţi de Dv. ...ca până la 1 aprilie 1908, să se strămute la locurile lor în Dobrogea, că dacă nu se vor conforma întocmai obligaţiunile impuse de lege şi în special pentru veteranii vizaţi prin această circulară, dacă nu vor lua ei singuri pământul, vor risca să fie deposedaţi, în baza articolului 8 din aceiaşi lege.

Le veţi atrage atenţiunea că în acest caz vor pierde fără nici un avantaj cheltuielile ce le vor face cu strămutarea lor şi a gospodăriilor lor, în Dobrogea şi că în asemenea caz ar fi mai preferabil pentru ei să rămâie la căminele lor actuale" [77]

La 3 martie 1908, Primăria Comunei Pufeşti înştiinţa Prefectura putneană că, veteranul Ion Lupu Cujbă din localitate, dorind să se strămute cu întreaga familie şi gospodărie la Babadag, unde fusese împroprietărit, solicită facilitarea călătoriei de la Pufeşti la Galaţi pe calea ferată şi de aici la Tulcea, cu vaporul. Prefectura se obliga să-i trimită cele două certificate necesare (unul pentru tren, celălalt pentru vapor) [78].

Un alt veteran din comună care, vânzându-şi averea imobilă, a ales să fie împroprietărit în Dobrogea, a fost Toader Duţă [79], tot în Babadag, judeţul Tulcea [80]

---

[77] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 3 / 1908, f. 2.
[78] *Ibidem*, f. 5.
[79] *Ibidem*, f. 6.
[80] *Ibidem*, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În primăvara anului 1908, veteranul Ilie Giurea din Focşani cerea Administraţiei Domeniilor Statului Dobrogea să fie împroprietărit [81]

Cu întârziere de un an, veteranul Iordache Haropcea din Adjudu Nou urma să se stabilească definitiv în Dobrogea, în martie 1908 [82].

La 29 martie 1908, veteranul Dumitru Iftimie din Păuneşti a plecat la Babadag, unde fusese împroprietărit, cu soţia şi cei trei copii [83]

La 5 mai 1908, Serviciul Sanitar din cadrul Ministerului de Interne cerea Prefecturii Judeţului Putna să rezolve unele probleme legate de plecarea în Dobrogea a celor care şi-au pus viaţa în primejdie pentru independenţa ţării, în urmă cu trei decenii: „*Veteranii care-şi transportă avutul lor în Dobrogea, beneficiind de privilegii excepţionale, având transportul gratuit, sunt scutiţi şi de oarecare formalităţi la încărcarea avutului lor.*

Cum veteranii cu animale, care în parcursul lor ar putea favoriza extensiunea unor boli molipsitoare de care eventual ar fi atinse, am onoare a vă face cunoscut că s-a intervenit pe lângă direcţiunea generală a căilor ferate ca vizita veterinară la încărcarea animalelor să fie obligatorie şi gratuită şi ca atare animalele să fie însoţite de certificate de provenienţă şi sănătate în regulă. Spre acest sfârşit am onoare a vă ruga Domnule Prefect să luaţi dispoziţiunea ca să se dea ordin tuturor autorităţilor comunale din acel judeţ ca de câte ori vor libera certificate de transport veteranilor şi animalelor să le elibereze şi certificate de provenienţă şi sănătate în condiţiunile regulamentare" [84].

Problema nu se rezolvase nici la finele anului, după cum rezultă din Adresa trimisă la 2 decembrie 1908 Prefecturii putnene de

[81] *Ibidem*, f. 9.
[82] *Ibidem*, f. 11.
[83] *Ibidem*, f. 14 verso.
[84] *Ibidem*, f. 17.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

către Ministerul de Interne: *„Suntem informați că în certificatele ce se eliberează veteranilor care se stabilesc în Dobrogea, nu se trece întotdeauna și numărul de animale ce le aparține, ci se arată numai că transportul se compune din « efecte de strămutare ».*

Din această cauză, șefii de stații nu anunță în mod regulat pe medicii veterinari de C.F.R. pentru a veni să viziteze animalele la descărcare, iar în buletinele pe care le înaintează Direcțiunei C.F.R. nu trec numărul de animale ce s-au transportat, astfel că în compturile ce se întocmesc, nu se trec și taxele datorate serviciului veterinar de C.F.R.

Fiind în interesul poliției sanitare veterinare ca toate transporturile de animale să fie vizitate de medicii veterinari și în consideração că procedarea arătată mai sus este și în paguba fondului serviciului veterinar la C.F.R., avem onoare a vă ruga, Domnule Prefect, să binevoiți a lua măsuri, ca în toate certificatele ce se liberează veteranilor, să se treacă și numărul și specia de animale ce se transportă cu C.F.R., spre a putea fi vizitate la descărcare și a se taxa transporturile conform regulelor stabilite" [85]

Au fost și cazuri în care veteranii putneni, stabiliți în Dobrogea prin împroprietărire, au fost siliți să se întoarcă acasă din cauza piedicilor puse autorităților locale. Așa li s-a întâmplat veteranilor Negoiță Costache și Nedelcu Grigore din Vulturu care, la 18 iunie 1908, aduceau la cunoștința Prefecturii Județului Putna următoarele: *„În anul 1906 am fost împroprietăriți ca veterani în comuna Nalbant, județul Tulcea, cu câte 8 ha, din care câte 9 loc arabil, un islaz și 4 pădure, stabilindu-se provizoriu în zisa comună, am cultivat numai acele 9 ha și întru cât acest pământ ne era insuficient, în anul 1907 am reclamat Domnului Administrator Domeniilor Statului din Constanța a ne da în schimbul pădurii tot loc de cultură, fără ca noi în acest interval să fi tăiat lemne din pădure sau să ne fi servit de ea.*

---

[85] *Ibidem*, f. 31.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În urma acestei reclamaţiuni, Domnul Administrator ordonă Domnului Inginer respectiv a ne da loc de cultură. În acel timp fiind veniţi în comuna Vulturu spre a ne lua familiile pentru a ne stabili definitiv, când ne-am reîntors prin luna august spre a se cultiva pământul, am fost respinşi pe motiv că am lipsit din comună, închiriind locurile noastre altor veterani, aşa că noi de atunci ne-am reîntors în comuna Vulturu" [86]

Pentru anii următori, documentele vremii semnalează multe cazuri în care veteranii sunt deposedaţi de loturile cu care au fost împroprietăriţi. Aşa s-a întâmplat în 1916, din cauza faptului că, mulţi veterani şi-au arendat terenurile: „*Foarte mulţi veterani, îndată ce au luat pământul în primire, l-au arendat altor locuitori, care mai aveau pământ, chiar mai mult, au vândut vitele şi uneltele de muncă cu care i-a înzestrat Statul şi s-au înapoiat la locurile lor de origine*" [87]

Inevitabil, veteranii putneni nu au făcut excepţie de la regulă, cei găsiţi vinovaţi fiind deposedaţi de loturile de 8 ha ce au primit în Dobrogea în baza Legii din 2 aprilie 1903. Aşa s-a întâmplat cu Petcu V. [88], Eftimie Ion [89], Popoiu Ilie [90] şi Olaru Ion din Călieni [91], V. Paraşcă din Mărăşeşti [92], împroprietărit în comuna Teliţa [93] şi Beşleagă Gheorghe din Nămoloasa [94]

La rândul său, prin aceeaşi tristă experienţă avea să treacă şi Vasile Constantinescu din Focşani, care fusese împroprietărit în Babadag, arendându-şi cele 8 ha primite de la Stat cu 3 lei de hectar [95] La fel a procedat – şi cu aceleaşi consecinţe – şi Constantin Budescu

[86] *Ibidem*, f. 20 - 20 verso.
[87] *Ibidem*, dosar nr. 42 / 1916, f. 22 verso.
[88] *Ibidem*, f. 1 - 2.
[89] *Ibidem*, f. 3.
[90] *Ibidem*, f. 4.
[91] *Ibidem*, f. 5.
[92] *Ibidem*, f. 6.
[93] *Ibidem*, f. 23.
[94] *Ibidem*, f. 7.
[95] *Ibidem*, f. 21.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

din Cucova, care fusese împroprietărit în satul Muratan, comuna Topraisar, judeţul Constanţa [96] Alţi doi veterani au decedat, drepturile acestora fiind moştenite de familiile lor – Ion Ciolpan din Câmpuri [97] şi V. Tarăşcă [98].

Se pare că astfel de abateri s-au mai întâmplat, din moment ce mai mulţi veterani şi-au pierdut loturile în 1933. Aşa au fost cazurile lui Bursuc Stoica din Străoane de Sus [99], moştenitorii lui Petre Ion din Străoane de Jos [100], Constantin Bratu [101], moştenitorii lui Bucur Niculae [102] şi Stoian Ghiţă din Jariştea [103], Pogan Cârstea [104] şi Poenaru Ştefan din Mera [105], Radu Anghel [106] şi Dumitru Stoica din Andreiaşu [107]

Sintetizând, ca o concluzie clar exprimată prin materialul documentarexpus, ca o idee, se impune a fi relevată fără reţinere.

Legea din 29 martie 1903, chiar prin titulatură, greu poate fi subsumată legislaţiei agricole din primele decenii ale secolului al XX-lea.

Era doar. o încercare tardivă de recompensare a oşteanului – ţăran, participant la Războiul de Independenţă de la 1877 şi aceasta numai cu aplicabilitate la o categorie restrânsă, accea a acelora lipsiţi total de pământ.

Mai mult, legea venea după un sfert de veac de la eveniment, când numărul celor îndreptăţiţi scăzuse simţitor. Elaborarea şi

---

[96] *Ibidem*, f. 22.
[97] *Ibidem*, f. 12.
[98] *Ibidem*, f. 19.
[99] *Ibidem*, dosar nr. 97 / 1933, f. 1.
[100] *Ibidem*, f. 3.
[101] *Ibidem*, f. 5.
[102] *Ibidem*, f. 7.
[103] *Ibidem*, f. 9.
[104] *Ibidem*, f. 11.
[105] *Ibidem*, f. 13.
[106] *Ibidem*, f. 15.
[107] *Ibidem*, f. 17.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

publicarea ei au fost, vizibil, făcute în grabă, cu modalităţi de aplicare neclare, fără o cunoaştere adecvată a problematicii, a rezonanţei morale şi eticeîn structura sufletească a ţăranului român care-şi asumase conştient entuziast rolul de oştean.

Titulatura este relevantă, nu împroprietărirea, ci acordare de pământuri. În consecinţă, rezultatele concrete ale aplicării acestora au fost nesemnificative, nu numai economico-social, ci şi, chiar, al materializării conţinutului ideatic din titlul ei.

Mărturiile vrâncene dovedesc, conving şi sunt expresive. Recuperarea acestora, prin cercetarea istoriografică era nu numai justificată, ci şi necesară.

Corelate cu celelalte, aflate în arhivele judeţelor ţării, acestea întregesc imaginea unei realităţi a societăţii româneşti de la început de secol XX.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

COMUNITATEA ISRAELITĂ DIN FOCŞANI ÎN PERIOADA 1921 – 1930

Angel Tîlvăr

În perioada interbelică, pe fondul creşterii numerice a populaţiei mozaice din România, asistăm la o creştere a contribuţici acesteia la dezvoltarea societăţii noastre. Un rol important în acest sens l-a avut, fără îndoială, încetăţenirea colectivă a evreilor care, nefiind supuşi străini, s-au născut în România, fapt consfinţit de Constituţia din martie 1923.

Participând la viaţa politică a ţării, evreii au contribuit la consolidarea statului român. La nivel organizatoric, în această perioadă ei beneficiau de existenţa Uniunii Evreilor Pământeni, care din 1923 devine Uniunea Evreilor Români, Clubul Parlamentar Evreiesc şi Uniunea Comunităţii Evreilor, apărut pe eşichierul politic românesc în 1930 [1]

În baza Legii cultelor din 22 aprilie 1928 şi a decretelor date trei ani mai târziu, Comunităţile evreieşti căpătau, personalitate juridică. Subvenţia acordată de statul român acestora atingea în 1929 pragul de 10.000.000 lei [2]

În 1928, din cei 27. 062 locuitori ai oraşului Focşani, nu mai puţin de 4. 586 erau evrei [3].

Şi în această perioadă, alegerile din cadrul Epitropiei Comunităţii Israelite din Focşani, precum şi divergenţele de opinii în legătură cu modul în care această instituţie susţinea sau nu interesele electoratului, au ocupat un rol extrem de important în viaţa populaţiei mozaice din oraşul de pe Milcov.

---

[1] *Istoria minorităţilor naţionale din România. Material auxiliar pentru profesorii de istorie*, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 2008, p. 212.

[2] Florin Petrescu, *Istoria evreilor. Holocaustul, Ediţia a II-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2007, p. 39.

[3] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 33 / 1928, f. 43.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 12 martie 1921, Solomon Mintzcr expunea autorităţilor locale motivele care l-au determinat să renunţe la calitatea de membru al Epitropici Comunităţii Israelite încă din vara anului precedent: *„Motivele cari m-au determinat la aceasta au fost că Dl. Preşedinte al comunităţii Dl. Flitmon da mână liberă unor membri ai acestei comunităţi de a lucra în dauna intereselor comunităţii, lucru pe care eu nu-l admiteam.*

Dela presentarea demisiunei mele n-am mai luat parte la nici o lucrare a comunităţei, nemaiavând nici o calitate în acel comitet" [4]

La fel avea să procedeze şi H. Freier, vicepreşedintele Epitropiei, invocând *„Neînţelegerea între membrii Comunităţei şi imposibilitatea d'a conduce destinele Comunităţei în bun acord şi bună înţelegere cu ceilalţi membri ai acestei Comunităţi"* [5]

Sala *„Bristol"* avea să găzduiască, la 13 martie 1921, o întrunire a evreilor, aceştia depunând ulterior la Primărie următoarea

„Moţiune

Subscrişii contribuabili ai Comunităţei Israelite din acest oraş: convocaţi fiind astăzi de către Societatea „Concordia" în Sala Bristol.

După ce au ascultat pe oratori, cari ne-au expus în mod lămurit modul detestabil cum e condusă astăzi Comunitatea de către actualii Epitropi, aducând la cunoştinţa noastră fapte concrete prin care se stabileşte că:

1. Gestiunea financiară se face fără nici un control serios.

2. Toate întreprinderile se fac în regie, ceea ce este în contra legei contabilităţei publice.

3. Că actuala comuntiate nu se conformează deloc Programului pe baza căruia au fost aleşi.

În urma acestora hotărâm:

a) Să apelăm la autorităţile în drept de-a disolva acest comitet bazat pe faptul că doi membri vice-Preşedinţi au demisionat.

b) Să cerem ca o comisiune de control să fie numită spre a verifica gestiunea actualei comunităţi.

---

[4] *Ibidem*, dosar nr. 90 / 1921, f. 17.
[5] *Ibidem*, f. 18.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

c) *Să se formeze până la noi alegeri o comisie interimară*" [6]

Lucrurile nu aveau însă să intre atât de uşor pe făgaşul normal şi drept dovadă, la 1 mai 1922, Isidor Freiberg şi-a dat demisia din funcţia de consilier, „*din cauza unor nepotriviri şi divergenţe de opinii*" [7]

Epitropia a solicitat Primăriei înlocuirea celui demisionat cu Iosef Fischmann, prin cooptare, dar aceasta nu a fost de acord: „*Comunitatea nu este societate comercială, spre a se admite cooptări de membri în consiliul, în locurile vacante. Locul rămâne vacant şi Consiliul lucrează cu membrii rămaşi*" [8]

În 1924 au avut loc noi alegeri, prilej de noi tensiuni în Comunitate. O parte din membrii Comunităţii, avându-l ca lider pe Isac London, l-au acuzat pe preşedintele Epitropiei, Flidman, nu doar de gestionare dezastruoasă a afacerilor Comunităţii, ci de convertire la catolicism. La rândul său, grupul condus de cel contestat avea să riposteze, în cadrul unei întruniri desfăşurate la Şcoala Israelită din localitate.

În această situaţie, Comisiunea Interimară a oraşului Focşani s-a văzut nevoită să intervină, instituind, la 22 februarie 1924, o Comisie Interimară condusă de David Wasserman [9] Iniţial, doctorul Bernard Flitman s-a opus, refuzând să predea Comisiei Interimare scriptele şi banii Comunităţii [10]

În vederea liniştirii spiritelor, alegerile au avut loc la 2 martie 1924 [11], sub paza militară [12] Din cei 1.563 de alegători trecuţi pe liste [13], votul avea să fie exprimat doar de 965 de persoane [14] Câştigătorii – care au întrunit 729 de voturi, adversarii lor primind doar 220 – au fost următorii: F. I. Landau, Iosef H. Silberstein, David Wasserman, Moses Diamant, Arthur Lazarovici,

---

[6] *Ibidem*, f. 19 – 21 verso.
[7] *Ibidem*, dosar nr. 85 / 1922, f. 3.
[8] *Ibidem*, f. 4.
[9] Cezar Cherciu, *Focşanii. O istorie în date şi mărturii (secolul XVI – 1950)*, Editura Andrew, Focşani, 2010, p. 381.
[10] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1924, f. 60.
[11] *Ibidem*, f. 62.
[12] *Ibidem*, f. 69.
[13] *Ibidem*, f. 45 verso.
[14] *Ibidem*, f. 109 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Strul Ilovici, avocat I. Ianconescu, Iancu D. Leibu, Şabse Herşcovici, dentistul Isidor Zosmer, Willy Mintzer, David Rosen, Iosef M. Segall, Aron Lempel şi Moise Mandel [15]

La 3 martie 1924, F. I. Landau era numit preşedinte, Iosef H. Silberstein şi David Wasserman – vicepreşedinţi, Moses Diamant – controlor, Şabse Herşcovici – casier şi Iosef M. Segall – secretar [16] Tot acum în faţa rabinului Manis Herş şi a autorităţilor locale, aleşii populaţiei mozaice prestau jurământul: *„Jur credinţă Regelui, supunere Constituţiei şi legilor ţărei mele; jur sprijin intereselor Comunităţii israelite"* [17]

În 1928, agitaţiile prilejuite de alegerile din cadrul Comunităţii s-au făcut simţite încă din luna aprilie, când cele două tabere concurente – cea condusă de F.I. Landau şi cea în fruntea căreia se afla doctorul Flitman – încercau să câştige voturile celor 680 de alegători direcţi, care, în calitatea lor de reprezentanţi a 6.500 de persoane, aveau să stabilească lista celor 15 epitropi [18].

În această perioadă, doctorul Flitman s-a adresat printr-un manifest cu următorul conţinut :

„Către Evreii comunităţei din Focşani

Împrejurările, independente de mine, au făcut să nu mă pot ocupa de treburile obşteşti. Aceasta a fost de ajuns ca actualii epitropi ai comunităţei să profite de ocaziune şi să se considere aleşi din nou deşi le-a expirat mandatul şi deşi nemulţumirea e generală.

Demnităţi nu se acaparează ! Nimeni nu are dreptul de a se crampona de demnitate prin tot felul de tertipuri !

Nu este de ajuns să publici în gazetă că a expirat termenul de depunere de candidaturi, ca să poţi rămâne, din nou, patru ani la conducerea unei comunităţi contra voinţei poporului.

---

[15] *Ibidem*, f. 112.
[16] *Ibidem*, f. 136.
[17] *Ibidem*, f. 121.
[18] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 403.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ceea ce cred naivi foştii epitropi ai comunităţei, că vor putea merge înainte fără o nouă alegere, care singură va putea decide cine să fie viitorii epitropi ai comunităţei.

Este singura cale şi dreaptă şi logică, pentru a se ajunge la scopul dorit.

O epitropie care s-a uzat, prin felul de conducere a instituţiilor ei, prin felul nemulţumirilor de reprezentare oficială al ei şi prin felul de conducere, are datoria de a pleca şi lăsa locul unui alt comitet, care poate printr-o activitate nouă va fi în stare să facă ceea ce vechii n-au fost în stare. În nici un caz nimeni n-are dreptul de a se crampona de un nou pericol de patru ani, fără a consulta poporul, dacă şi dânsul e de acord, profitând de o mistificare a formalităţei într-o asemenea împrejurare, pentru a rămânea mai departe printr-un truc, care nu va reuşi.

Amânarea alegerilor şi fixarea zilei când o nouă alegere se va efectua, aceasta este situaţia cu comunitatea noastră" [19]

În urma alegerilor, Comitetul Epitropiei Comunităţii Israelite avea să fie format din F. I. Landau (preşedinte), Solomon Mintzer, Iulius Koffler, Aron Grümberg, Ţ. Schachter, Aron Lempel, H. Israel, Strul Ilovici, I. B. Ianconescu, Isidor Zosmer, David Rosen, Benjamin Strulovici, Iancu D. Leibu, Şabse Herşcovici şi Iosif M. Segall (secretar).

La 6 mai 1928, aceştia aveau să depună jurământul în faţa primarului Vasile C. Antonescu [20] şi a rabinului M. Koffler [21] după cum rezultă din următorul anunţ făcut de preşedintele F. I. Landau şi secretarul I. M. Segall:

„Evrei,

În ziua de 6 Mai a.c.

ora 10 Dimineaţa

Are loc în sala de festivităţi a şcolii de băieţi, solemnitatea instalării noului consiliu de epitropi.

---

[19] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 91 / 1928, f. 7.

[20] **Vasile C. Antonescu**. Primar al Focşanilor între 28 octombrie 1927 – 6 mai 1929 (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *Primarii din Focşani între anii 1862 – 1937* în *Cronica Vrancei*, vol. III, Coordonator : Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focşani, 2002, p. 221).

[21] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 403.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La această festivitate va participa şi domnul Vasile C. Antonescu primarul oraşului nostru, în faţa căruia noii epitropi vor depune legiuitul jurământ.

Vă rugăm să participaţi cu toţii la această importantă festivitate, spre a evidenţia prin prezenţa voastră caracterul sărbătoresc şi de interes profund obştesc, pe care îl are acest act în viaţa comunităţii noastre.

Nici un evreu nu trebuie să lipsească de la această manifestare de solidaritate evreiască" [22].

Din motive de sănătate, la 3 septembrie 1930, preşedintele F. I. Landau avea să demisioneze, fapt ce avea să provoace demisia în bloc a tuturor celorlalţi epitropi [23]

La 5 septembrie 1930, în numele Comunităţii Israelite, Primăria Oraşului Focşani solicita Tribunalului Putna aprobarea în vederea instituirii unei Comisii interimare [24]. Răspunsul primit a fost că, „*organul competent – adunarea generală – nu a fost încă sesizat de demisia membrilor comitetului de conducere, aceşti membri vor continua a gira afacerile mai departe.*

În consecinţă vă rog să dispuneţi convocarea de urgenţă a adunării generale în scop de a se pronunţa asupra demisiunei şi a se proceda la noi alegeri" [25].

După îndeplinirea acestor formalităţi [26], la 5 octombrie 1930 [27], a fost instalată noua Comisie interimară, având următoarea alcătuire: inginer M. Rabinovici, David Falutz, Max Hofman, Ioseph W. Segall, Simon Cohn, David Sternberg, Samoil Haimovici, Iancu D. Leibu, Oscar Haimovici, Carol Silberman, Pincu Isac, Solomon Mulstein, Isac Kalman, M. Moscovici şi Sigmund Bernstein [28]

Periodic Epitropia Comunităţii Israelite era controlată din punct de vedere financiar de organele abilitate ale Statului. La 15 aprilie 1921, de pildă,

---

[22] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 91 / 1928, f. 37.
[23] *Ibidem*, dosar nr. 89 / 1930, f. 6.
[24] *Ibidem*, f. 7.
[25] *Ibidem*, f. 13.
[26] *Ibidem*, f. 15.
[27] *Ibidem*, f. 14 – 15.
[28] *Ibidem*, f. 14.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

cei doi membri ai Comisiei interimare a oraşului Focşani raportau următoarele:

„1. Registrul Jurnal de Casă este ţinut în perfectă ordine şi la zi, astfel că am putut întinde verificarea noastră până în seara zilei de 14 aprilie a.c. Acest registru corespunde cu registrul de chitanţe pentru încasări precum şi cu registrul de mandate de plată.

2. Registrul de partizi cuprinde distribuţia tuturor sumelor din jurnalul de casă, astfel că se pot vedea clar şi la orice dată suma încasărilor şi a plăţilor pe capitole.

3. Mandatele de plată sunt însoţite de actele lor justificative.

4. Din registrul de Procese Verbale ale Comunităţei se constată că: comitetul se întruneşte destul de regulat şi are ca obiect chestiuni de administraţie şi aprobarea cheltuielilor. Pentru cheltuieli de reparaţiuni şi materiale s-au ţinut licitaţii cu oferte în regulă, însă numai pentru sume mai mari, pentru cele mai multe cheltuieli nu s-au putut ţine licitaţii din lipsă de ofertanţi şi atunci se efectua lucrarea în regie după ce se consemna aceasta în procesul verbal.

De altfel, toate aceste lucrări în regie se efectuau prin intermediul unei obligaţiuni între cele două persoane alese de sânul comitetului.

5. Partida veniturilor provenite din tăerea rituală a păsărilor şi a vitelor este ţinută în regulă, făcându-se încasările de un casier special, la abator, în baza unor chitanţe cu cotor şi iscălite de casierul principal al comitetului care primeşte global sumele încasate din tăere în fiecare săptămână.

Procesul verbal nr. 28 din 1 Decembrie 1920 prevede o amendă de 50 lei aplicată hahamului pentru nereguli.

6. Comitetul posedă un buget de venituri şi cheltuieli pe capitole[29]

Iată cum arăta bugetul Comunităţii Israelite din Focşani întocmit pentru perioada 6 februarie 1921 – 5 februarie 1922:

a) Veniturile se cifrau la 404.328,90 lei, aici figurând:
taxa voluntară (facultativă) de 1 leu la kg de carne
taxa voluntară (facultativă) de 1 leu la kg de păsări

[29] *Ibidem*, dosar nr. 90 / 1921, f. 29 – 29 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

cotizaţii de la Şcolile de Băieţi şi fete – restanţe din anul şcolar precedent şi donaţii pe anul în curs.

ofrande la naşteri şi căsătorii

venituri extraordinare

beneficii din serate

chirii pentru casele de la Manutanţa de Azime şi Spitalul Militar al Divizie a 6 –a

dobânzi la efecte publice

colectă pentru lemne la săraci

beneficii de la producerea azimei pe 1921 şi concesionarea acesteia pe 1922

vânzări de locuri de veci la cimitir, taxe de înmormântări, puneri de pietre funerare, taxe benevole pentru vizitarea Cimitirului.

La cheltuieli suma era egală cu cea a veniturilor, distribuţia ei făcându-se astfel:

- plata celor cinci hahami

- plata corpului didactic al Şcolii de Băieţi – directorul (care era institutor de limba română), două institutoare de limba română, două institutoare de limba ebraică, un maestru de muzică şi două servitoare.

- plata corpului didactic al Şcolii de fete – o directoare (institutoare de limba română), cea de a doua institutoare la aceeaşi materie, o institutoare pentru lucru manual, un institutor de limba ebraică şi o servitoare

plata personalului administrativ – un secretar contabil, un credincios şi o casieră la abatorul de păsări

- cheltuieli administrative

Diverse materiale pentru încălzit şi iluminat, întreţinerea, asigurarea şi plata taxelor pentru diversele instituţii aparţinătoare, inclusiv bazinul ritual

asistenţa publică – pensii pentru văduve, ajutoare în bani, medicamente şi lemne pentru cei săraci, încălţăminte pentru copiii nevoiaşi

întreţinerea cimitirului şi a carului funebru, plata intendentului şi păzitorului, cheltuieli cu înmormântarea celor pauperi

fonduri pentru credite suplimentare – cheltuieli neprevăzute, deplasări în Capitală, serbări şcolare, anunţuri

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

gratificaţii pentru cadrele didactice şi personalul administrativ

subvenţii şi pensii pentru cadrele didactice procese" [30]

La 29 iunie 1921, Prefectura Judeţului Putna atrăgea atenţia Primăriei Oraşului Focşani că, în baza celor prevăzute în Monitorul Oficial nr. 28 din 10 mai 1921, Comunitatea Israelită era obligată să respecte o serie de reguli cu privire la activitatea rabinilor:

- aceştia erau scutiţi de efectuarea stagiului militar obligatoriu
- rabinii trebuiau să aibă cel puţin patru clase secundare şi trei ani de studiu teologice mozaice, după care urma examinarea lor de către o Comisie din cadrul Ministerului Cultelor şi Artelor
- angajarea rabinilor de către Comunitate se făcea direct proporţional cu populaţia israelită; astfel, un rabin putea funcţiona dacă respectiva Comunitate avea cel puţin 100 de familii în mediul rural şi 200 de familii în mediul urban. Excepţie făceau oraşele mari, precum Bucureşti, Iaşi, Chişinău, Cernăuţi, Cluj, Oradea şi Satu Mare, unde o sinagogă (şi implicit, un rabin) deserveau cel puţin 400 de familii [31]

deşi era investit de Primărie, care-i dădea şi autorizaţia de funcţionare, rabinul nu putea fi considerat reprezentant al evreilor în Consiliul Comunal: „*cultul mozaic nu este considerat ca minoritar şi deci acest cult nu va avea reprezentant în consiliul comunal*" [32]

În februarie 1923, Chanina Schechter era angajat de Comunitate ca rabin, cu titlu provizoriu [33] Doi ani mai târziu, la 2 iulie 1925 [34], acesta urma să fie numit haham de vite al Comunităţii la Abatorul Comunal. Chanina Schechter a îndeplinit acest serviciu, cu foarte bune rezultate, timp de două decenii, la Târgu Frumos [35]

---

[30] *Ibidem*, dosar nr. 46 / 1922, f. 21 verso 22.
[31] *Ibidem*, dosar nr. 90 / 1921, f. 29 – 29 verso.
[32] *Ibidem*, dosar nr. 69 / 1923, f. 53.
[33] *Ibidem*, f. 36.
[34] *Ibidem*, dosar nr. 83 / 1925, f. 1 verso.
[35] *Ibidem*, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Folosirea de către Comunitatea Israelită din Focşani a Abatorului Comunal s-a datorat şi întreţinerii necorespunzătoare a propriului abator din strada Concordia. Raportul doctorului Marc Câmpeanu din 20 ianuarie 1923 înaintat Primăriei este elocvent în acest sens:

„Am onoarea a vă comunica că încă de la 21 aprilie 1922 am făcut o adresă N. 354 Domnului Preşedinte al Comunităţii Israelite pentru ca să ia măsuri de salubrizare a abatorului de păsări, care se prezintă foarte murdar, nespălat cu lunile, alături de latrina publică a sinagogei, latrină care mai totdeauna debordează şi ca toate cabinele ţinute într-o murdărie revoltătoare.

De atunci în repetate rânduri prin somaţii scrise şi prin intervenţii verbale am cerut Domnului Flitman să se pue capăt acelui focar de murdărie şi totdeauna a recunoscut şi a promis.

Ieri inspectând cartierul cu ocazia unui caz de scarlatină din apropiere, însoţit de agentul sanitar Mihail, am constatat la latrina Sinagogei şi la abatorul ritual aceeaşi circurie şi murdărie.

La latrină, atât împrejur cât şi în toate cabinele, pe jos şi pe scaune, nu se putea călca de murdărie.

Abatorul nespălat de luni de zile, este tapisat peste tot, pe jos, pe pereţi şi pe geamuri cu un strat gros de sânge închegat amestecat cu fulgi. Aceeaşi murdărie se întinde şi pe afară în jurul abatorului până la ulmi.

Şi acest lucru a durat în continuu astă-vară pe călduri şi ploi, ca şi pe îngheţ, fără cea mai mică ameliorare.

Dacă Dl. Flitman, dentist, cu cultură generală mai ridicată şi cultură specială de curăţenie nu se poate pătrunde de nevoia salubrităţii într-un local, public aşa de frequentat, ce să mai sperăm de la particulari, cu mijloace restrânse şi cultură puţină.

De aceea vă rog foarte mult a aplica faţă de Domnul Preşedinte al Comunităţii Israelite care are directa răspundere a acestei situaţii şi care nu s-a ţinut de repetatele sale angajamente faţă de mine, articolul 70 din legea sanitară cu toată rigoarea lui urmând a da şi în judecată pe Comunitatea Israelită prin reprezentantul ei legal, în baza articolului 65 din legea sanitară" [36]

[36] *Ibidem*, dosar nr. 81 / 1923, f. 1 – 1 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 3 martie 1923, Primăria invita Comunitatea să mute abatorul pentru păsări într-un local aflat în proprietatea oraşului, în zona Pieţei Independenţei, lângă Canalul Ispirliu, unde normele de igienă puteau fi respectate mult mai uşor [37] Două luni mai târziu, tergiversând, Comunitatea încă nu rezolvase această problemă [38]

În 1921, Epitropia Comunităţii Israelite – Bernard Flitman, preşedinte, S. Mintzer şi H. Freyer, vicepreşedinţi, Leon Rosmer, casier, Carol Silberman, secretar şi Iacob Cohn, Ingel Grünberg, Lupu Simon şi Isidor Freiberg, membri [39] - a decis în şedinţă publică fabricarea azimei de Paşti în regie proprie [40]

La 7 martie 1921, fiecare sinagogă şi-a desemnat câte un reprezentant în vederea supravegherii procesului tehnologic al fabricării azimei [41], după cum urmează: Marele Templu Carol – Paul Rubinstein, Templul Carol – Marcus Marcu, Sinagoga Veche – Lazăr Haimovici, Sinagoga Croitorilor – Iosef Schwartz, Sinagoga „*Ahai – Verei*" – S. Ilovici, Sinagoga Birjarilor – Pincu Isac. Acestora li se adăugau cei doi asistenţi ai Societăţii „*Concordia*" Simon Samovici şi Hascal Silberman [42].

După cum rezultă dintr-un Memoriu semnat de 70 de persoane, înaintat Primăriei la 12 februarie 1923, întârzierea stabilirii preţului azimei a provocat panică în rândul membrilor Comunităţii: „*Întrucât actuala Epitropie a Comunităţii Israelite din acest oraş au trimis adrese către populaţie cerând a se înscrie fiecare cu cantitatea de azimă ce necesită pentru Paşti, dând un acont de lei 5,00 de fiecare kg, fără însă a fixa preţul de vânzare şi cum nu vrem să fim la discreţia Epitropiei, care apoi va fixa preţul ce ar vrea fără a ţine socoteala de populaţia nevoiaşă şi cum ea a angajat făină, lucrători şi lemne deci poate calcula preţul de cost, cu onoare vă rugăm să binevoiţi a dispune ca ea să ficseze preţul aşa ca să fie convenabil pentru fiecare* " [43]

---

[37] *Ibidem*, f. 2.
[38] *Ibidem*, f. 10.
[39] *Ibidem*, dosar nr. 90 / 1921, f. 3.
[40] *Ibidem*, f. 8.
[41] *Ibidem*, f. 10.
[42] *Ibidem*, f. 11.
[43] *Ibidem*, dosar nr. 81 / 1923, f. 3 – 3 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În 1924, responsabilitatea fabricării azimei revenea lui Iosif Schwartz, Solomon Issailovici şi Iancu Stocler [44]; în acelaşi an, documentele vremii îl menţionează pe brutarul focşănean G. Damaschinopol, acesta căpătând autorizaţia de funcţionare din partea Primăriei, de la care închiriase şi localul de brutărie [45]

Făina, controlată mai întâi de rabin [46], aflată într-o cantitate însemnată – de ordinul tonelor – a fost depozitată într-un spaţiu – anexă, al Manutanţei de azimă, imobil aflat în proprietatea Comunităţii. Bineînţeles, era vorba de făină albă, calitatea I [47]. Maşina de pască a fost reparată la Atelierul „*Techno – Mecanic Umbertă Saroni*" [48], pentru ca pasca să fie subţire şi coaptă bine [49] De asemenea s-a reparat şi cuptorul şi s-a văruit spaţiul de producţie, respectându-se astfel normele legale de igienă [50] Făina era procurată de Comunitate [51], Sinagogile Mare, Mică, „*Achai Verei*", Croitorilor, „*Beth Iacob*" şi Templul Carol contribuind cu 26.915 lei [52]

Veniturile rezultate din vânzarea pascăi (azimei), cifrate la 432. 913,50 lei au fost egale cu costurile de producţie [53]. S-au vândut 22. 635 kg pască la 1210 persoane, încasările fiind de 357. 219 lei [54]. În afara azimei, s-au mai vândut făină şi praf de azimă.

La rândul lor, cheltuielile au vizat cumpărarea a 27 tone de făină, repararea maşinilor şi a cuptorului, transportul, producţia în sine, plata distribuitorilor, a celor care au supervizat procesul tehnologic [55], donarea a

---

[44] Ştefan O. Neagu, *Focşanii şi Ţinutul Putnei – Leagăn al iudaismului românesc*, Editura RAFET, Râmnicu - Sărat, 2010, p. 95.
[45] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1924, f. 20.
[46] Idem, fond Comunitatea Evreilor din Focşani, dosar nr. 2 / 1924, f. 57.
[47] *Ibidem*, f. 63.
[48] *Ibidem*, f. 65 – 66.
[49] *Ibidem*, f. 79.
[50] *Ibidem*, f. 67 – 67 verso.
[51] *Ibidem*, f. 80.
[52] *Ibidem*, f. 83.
[53] *Ibidem*, f. 1 verso – 2.
[54] *Ibidem*, f. 24.
[55] *Ibidem*, f. 1 verso – 2.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

1.053 kg pască pentru 105 persoane sărace [56], plata rogojinilor folosite la fabricarea acestora, şi a lucrătorilor [57]

La 19 martie 1903, un grup de 27 de muncitori şi meseriaşi înaintează Primăriei focşănene un memoriu în care critică preţurile mari pe care Comunitatea le-a fixat pentru procurarea azimei. Primăria avea să ceară Comunităţii lămuririle necesare, răspunsul sosind fără întârziere: *„preţurile la azime sunt astfel calculate, încât fiecare coreligionar să aibă posibilitatea de a şi le procura în limitele puterilor sale, adică preţurile sunt de la lei 10 până la 31 kilogramul. Afară de aceasta, sunt peste 150 de familii paupere cari primesc pe lângă ajutoare băneşti, azime şi cartofi în mod cu totul gratuit"* [58]

În februarie 1927, Comunitatea Israelită informa Primăria că, pentru Paştele acestui an, a cumpărat 25. 000 kg făină, încă din decembrie 1926. Făina a fost achiziţionată de la Moara Tatovici, unde a şi fost depozitată. Comunitatea avea să fie scutită de Primărie de plata taxei de 30 bani / kg de făină adusă în oraş[59]

La 14 septembrie 1930, Primăria Oraşului Focşani a dat aviz favorabil următoarei solicitări venite din partea Comunităţii Israelite din localitate. *„Sesizaţi de cererea brutarilor evrei din acest oraş, avem onoare a vă ruga să binevoiţi a disposa ca, cu ocaziunea sărbătorilor de Roş - Hoşama*, Marţi 23 sept. a.c. şi Suvoth * Marţi 7 octombrie a.c., să se autorizeze toţi brutarii evrei de a fabrica în noaptea de Duminică 21 oct. şi Duminică 12 Octombrie a.c. pâinea (coilici) necesară populaţiunei evreieşti din acest oraş"* [60]

---

[56] *Ibidem*, f. 24 – 25 verso.
[57] *Ibidem*, f. 55.
[58] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 91 / 1926, f. 3.
[59] *Ibidem*, dosar nr. 92 / 1927, f. 2.
* Roş - Hoşama (începutul anului). Sărbătoare evreiască care marchează anul nou evreiesc" (Florin Petrescu, *op. cit.*, p. 174).
* Suvot (ebr. Sukkot – corturi). Una dintre marile sărbători evreieşti care marchează un eveniment istoric – peregrinările prin deşert înainte de întoarcerea în Ţara Făgăduinţei – dar marchează şi un eveniment calendaristic, agrar – ziua recoltei şi începutul anotimpului rece)", *Ibidem*, p. 176.
[60] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 89 / 1930, f. 4.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Fără îndoială şi în această perioadă comerţul focşănean era domeniul cu care evreii îşi făceau extrem de pregnant simţită prezenţa. Funcţionau astfel depozitele de lemne de foc şi de construcţii a lui C. Băcescu şi I. Lobel din strada Dogăriei [61], cel al Adelei Beldner din strada Nopţii nr. 4 [62], cel al lui Aberman L. Haimovici, din strada Brăilei nr. 14 [63] şi cel al lui Arthur Lazarovici [64] Urmau depozitele de var, deţinute la Mina Herşcovici [65] şi de alţi 22 de angrosişti şi detailişti evrei [66] De asemenea, trebuie amintite depozitele de petrol şi uleiuri minerale deţinute de C. Băcescu şi I. Lobel în strada Pescăria Veche [67], şi de H. Bercovici [68], precum şi cele trei depozite de piei [69], dintre care unul aparţinea lui F. Landau [70] De o deosebită importanţă erau depozitele de făină şi cereale deţinute de Haim Iancu [71], Ilie Abramovici, Ana Abramovici, Nicolae Iacob [72], Bernard Bergher [73], Marcu Iacobzohn [74], B. Löbel [75], Jean Rapaport [76], Şmil Chemel [77] şi Leon Leibovici [78]. În fine,

[61] *Ibidem*, dosar nr. 47 / 1921, f. 7.
[62] *Ibidem*, f. 35.
[63] *Ibidem*, f. 2.
[64] *Ibidem*, dosar nr. 44 / 1922, f. 62.
[65] *Ibidem*, dosar nr. 47 / 1921, f. 5.
[66] *Ibidem*, f. 26 – 26 verso.
[67] *Ibidem*, f. 23.
[68] Constantin Marafet, Ştefan O. Neagu, *Din participarea evreilor autohtoni la dezvoltarea oraşelor Rămnicu – Sărat şi Focşani (Ediţia a doua revizuită. Pentru uzul strict intern comunitar)*. Iniţiatori: N. Bercu, M. Rond, G. Brukmaier. Coordonatori: N. Bercu, I. Şvarţ, G. G. Brukmaier. Lucrare apărută prin suportul material al familiei N. Bercu (România / Israel). În amintirea Lorei C.B., Râmnicu - Sărat, Focşani, 2010, p. 66.
[69] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 47 / 1921, f. 27 verso.
[70] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 378.
[71] S. J. A. N. Vn., fond Serviciul Sanitar al Judeţului Putna, dosar nr. 16/1928, f. 1.
[72] *Ibidem*, dosar nr. 17 / 1928, f. 1.
[73] *Ibidem*, dosar nr. 38 / 1929, f. 1.
[74] *Ibidem*, dosar nr. 42 / 1923, f. 1.
[75] *Ibidem*, dosar nr. 49 / 1929, f. 1.
[76] *Ibidem*, dosar nr. 53 / 1929, f. 1.
[77] *Ibidem*, dosar nr. 57 / 1929, f. 1.
[78] *Ibidem*, dosar nr. 22 / 1930, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

trebuie menţionaţi mari exportatori de cereale şi alimente Iancu Herşcovici, Iancu Heinsohn şi Bernard Iancovici [79]

În general, negustorii evrei vindeau tot ceea ce se putea: haine vechi [80], pâine şi produse de panificaţie [81], legume, păsări şi animale, mărunţişuri şi galanterie [82], săpun [83], bere [84] şi ulei [85]

Din punct de vedere industrial, ponderea evreilor focşăneni era destul de importantă. Trebuie menţionate aici fabricile de morărit şi panificaţie ale lui M. P. Silberman şi fraţilor Tripşa de pe strada Gârlci 23 [86], cu 150 vagoane făină producţie anuală în 1923, 800. 000 lei investiţi în producţie şi 12 lucrători [87], cea a lui F. Iosefsohn din strada Raionului [88] şi cea a lui F. Iacobzon, cu un capital de 50.000 lei în 1923 [89]

În ceea ce priveşte industria cărnii, funcţionau în foarte bune condiţii Fabricile de mezeluri deţinute de evrei, precum era cea a lui Emil F. Cohbrus, având pieţe de desfacere în întreg judeţul Putna [90], fiind inspectată de cinci – şase ori pe lună.

Din cele 24 de măcelării existente în 1924, nu mai puţin de nouă erau deţinute de evrei (Faibis Avram, Ana Goldenberg, I. Meer, Strul Zalman, Iţic Linder, Z. Blumenfeld, Al. Zalman, Strul Misit şi Idel Marcu. Toate acestea erau inspectate zilnic. Localurile de măcelărie, aflate în proprietatea oraşului, se aflau în Piaţa Unirii şi Piaţa Libertăţii [91].

---

[79] Ştefan O. Neagu, Nicu Mazere, *Focşani. File din istoria comerţului*, vol. I (*1546 – 1948*), Editura Rafet, Râmnicu – Sărat, 2010, p. 49.
[80] *Ibidem*, p. 52.
[81] *Ibidem*, p. 53.
[82] Constantin Marafet, Ştefan O. Neagu, *op.cit.*, p. 66.
[83] S. J. A. N. Vn., fond Serviciul Sanitar al Judeţului Putna, dosar nr. 24 / 1930, dosar nr. 26 / 1930, f. 1.
[84] *Ibidem*, dosar nr. 27 / 1930, f. 1.
[85] *Ibidem*, dosar nr. 28 / 1930, f. 1.
[86] *Ibidem*, dosar nr. 64 / 1922, f. 2.
[87] *Ibidem*,, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 verso.
[88] *Ibidem*, dosar nr. 46 / 1922, f. 9.
[89] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 373 – 374.
[90] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 128 / 1924, f. 3.
[91] *Ibidem*, f. 14.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Acestea erau specializate în produse tradiţionale, inclusiv pastramă şi salam cuşer[92]

În 1923, fabrica de rachiu a lui Iancu Iacobzohn a avut o producţie de 100.000 de litri, utilizând trei lucrători şi investind 300.000 lei. Tot acum, concurentul său H. Kendler, specializat în rachiu de fructe, avea o producţie de şase vagoane, utilizând şase lucrători [93] H. Kendler, utilizând fructe produse în exclusivitate în judeţul Putna, oferea spre vânzare anual 50.000 decalitri borhot de prune, 40.000 decalitri tescovină şi 50.000 decalitri drojdie de vin [94] Tot atâţia lucrători erau angajaţi de Filip Ghesset, la fabrica sa de şampanie în care a investit 1.000.000 lei, producţia fiind de 50.000 sticle.

Investind 25.000 lei, Marcu Feldman obţinea la fabrica sa 30 tone de oţet pe an, utilizând un singur lucrător [95]

De asemenea, evreii deţineau câteva fabrici de apă gazoasă (sifon). Acestea aparţineau lui Iacob Kohn [96], H. Solomon [97], M. Kovenblum şi P. Abramovici (cu trei lucrători) 200.000 lei Investiţii şi o producţie de 500.000 sticle în 1923) şi lui H. Feer, care în 1923, investind 80.000 lei şi utilizând trei lucrători, a avut o producţie anuală de 100.000 l.

Din punctul de vedere al industriei textile, reţine atenţia Fabrica de tricotaje a lui Isidor Hadman care, având investiţi 537.976 lei şi utilizând între 30 şi 40 de lucrători, avea în 1923 vânzări de 235.989 lei.

În ceea ce priveşte industria mobilei, unitatea reprezentativă rămâne Fabrica de mobilă „Coroana" a lui I. Rozner şi Bercu Zilberştein, care în 1923, având între 35 – 40 de muncitori beneficia de o investiţie de 200.000 lei. Urma, ca importanţă, în acelaşi an, Fabrica de colaci de roţi a lui C. Băcescu şi I. Leobel, cu o producţie de 15.000 bucăţi, utilizându-se forţa de muncă a şase lucrători şi cheltuindu-se 135.000 lei pentru investiţii. Dintre atelierele de dogărie existente, reţinem pe cel al lui Iosef Şfartz, cu 200.000 lei capital investit şi patru lucrători şi pe cel al lui Ghidale A. Feldman, care producea

[92] Constantin Marafet, Ştefan O. Neagu, *op.cit.*, p. 66.
[93] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 verso.
[94] *Ibidem*, dosar nr. 64 /1 922, f. 28.
[95] *Ibidem*, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 verso.
[96] *Ibidem*, dosar nr. 44 / 1922, f. 9.
[97] *Ibidem*, dosar nr. 64 / 1922, f. 12.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

300 – 400 butoaie în 1923, având angajaţi patru lucrători şi investindu-se în afacere 400.000 lei.

În Focşani exista şi o fabrică de lumânări deţinută de un evreu – cea a lui H. Waisman care, utilizând şase lucrători şi investind 80.000 lei, avea în 1923 o producţie de 15 tone.

Referitor la industria olăritului, reţine atenţia Fabrica de oale a lui Martin Beriş, cu o producţie de 10.000 bucăţi (30.000 lei) în 1923, investindu-se 20.000 lei şi folosindu-se doi lucrători [98] Lui i se adăuga atelierul cu acelaşi profil de activitate al lui Lazăr Rotman.

Oraşul de pe Milcov avea şi două fabrici de var. Uşa era a fraţilor Kremnitzer, cu o producţie anuală de 30 tone, utilizând doi lucrători [99]; cealaltă aparţinea lui Isac Kohn [100]

În fine industria săpunului era reprezentată de două fabrici de săpun. Una din ele, „*Globus*", aparţinând lui Könisberg şi Rozentvei, cu un singur lucrător, avea un capital de 50.000 lei, cealaltă, avându-l ca proprietar pe Iancu Plantzmann, tot cu un singur lucrător şi cu un capital investit de 40.000 lei, a înregistrat în 1923 o producţie de patru vagoane de săpun [101] Industria hotelieră era reprezentată de Herman Steiner, Iulius Cofler şi David Reissman[102].

Printre evreii care s-au distins în activitatea comercială şi industrială, ca o recunoaştere a meritelor lor profesionale, au primit Ordine şi medalii Herman Kyrmaier, director de Bancă [103], Jan Rosner, David Bercu [104] şi mulţi alţii.

În 1923, din 32 de persoane care făceau parte din Consiliul Comunal Focşani, şapte erau evrei: Jac Ianconescu, Iosif W. Segal, G. R. Goşman, Moritz Feler, Bernard Flitman, Henrich Freier şi Vili Mintzel [105]

---

[98] *Ibidem*, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 – 17 verso.
[99] *Ibidem*, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 – 17 verso.
[100] *Ibidem*, dosar nr. 44 / 1922, f. 56.
[101] *Ibidem*, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 – 17 verso.
[102] Cezar Cherciu, *op.cit.*, p. 363.
[103] *Ibidem*, p. 364 – 365.
[104] Ştefan O. Neagu, Nicu Mazere, *op.cit.*, p. 54.
[105] S.J.A.N.Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 69 / 1923, f. 75.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

De asemenea, au fost şi cazuri în care unul din cei opt membri ai Comisiei Interimare a Oraşului Focşani, Comunitatea Israelită să aibă un reprezentant, de exemplu în 1923 – Iosif W. Segal [106]

În 1921, din 322 de alegători focşăneni ai Camerei de Comerţ şi Industrie a Judeţului Putna, 182 erau evrei [107] În acest an printre membrii acestei instituţii se numărau Gh. Rusovici, N. Sager, H. Freyer şi David Moritz, până în 1929 secretară fiind Elena Negel [108]

În 1922, din 21 de proprietari de fabrici, depozite, mari şi cinematografe, 10 erau mozaici [109] Tot acum, din 477 de alegători ai Camerei de Comerţ şi Industrie, 208 erau evrei, din aproape 60 de domenii de activitate (băcani, brutari, bogasieri, proprietari de birt, bijutieri, birjari, bumbăcari, negustori de braşovenie, ceaprazari, ceasornicari, comercianţi, cofetari, negustori de cereale, comisionari, cofetari, căldărari, croitori, cărbunari, cherestegii, drogherişti, dentişti, comercianţi de făină, fierari, găzari, galantieri, hotelieri, hornari, negustori de haine vechi şi hamuri, vânzători de încălţăminte, de lemne, librari, negustori de mobilă, manufacturieri, marchidani, misiţi, negustori de oale, pielari, pălărieri, proprietari de parfumerii, comercianţi de pânzeturi şi stofe, rachieri, negustori de produse spirtoase şi săpun, samsari, simigii, strungari, tâmplari, tinichigii, vopselari, zugravi, negustori de vinuri şi de vite etc. [110]

În 1923, din 48 proprietari de fabrici, ateliere şi mori, 18 erau evrei[111] Din 468 de alegători la Camera de Comerţ şi Industrie, 241 erau evrei [112].

În 1929 din 135 de mici industriaşi şi comercianţi focşăneni, 56 erau mozaici, având peste 20 de specializări [113].

Un an mai târziu, din 1780 alegători focşăneni la Camera de Comerţ şi Industrie Focşani, 335 erau evrei [114].

---

[106] *Ibidem*, f. 79.
[107] *Ibidem*, dosar nr. 77 / 1921, f. 89 verso – 92.
[108] Ştefan O. Neagu , Nicu Mazere, *op.cit.*, p. 173.
[109] S.J.A.N.Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 46 / 1922 passim.
[110] *Ibidem*, dosar nr. 71 / 1922, f. 27 – 35.
[111] *Ibidem*, dosar nr. 75 / 1923, f. 17 – 17 verso.
[112] *Ibidem*, dosar nr. 69 / 1923 passim.
[113] *Ibidem*, dosar nr. 93 / 1930, f. 58 – 60.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Una din preocupările de prim ordin ale epitropilor Comunităţii Israelitc a fost întreţinerea şcolilor, chiar dacă această sarcină nu a fost deloc uşoară. În 1922, Comunitatea Israelită a solicitat – şi a obţinut – scutire de la plata unor taxe: *„De oare ce Comunitatea noastră este recunoscută ca persoană morală şi juridică şi cum pentru întreţinerea şcolilor noastre care funcţionează după programul Statului şi-n cari se pregătesc tinerile vlăstare ale noilor cetăţeni români pentru a fi folositori ţărei mai târziu, Epitropia nu posedă fonduri suficiente, vă rugăm să binevoiţi a socoti aceste două şcoli ale noastre, în cari funcţionează şi Şcoala Comercială, în aceleaşi condiţiuni ca şi celălalte şcoli ale Statului, scutindu-le de plata luminei, a gunoiului, a zoilor şi curăţitului latrinelor"* [115]

Tot din motive de ordin financiar, comunitatea s-a adresat din nou Primăriei, la 15 decembrie 1929, solicitând o subvenţie pentru şcolile primare şi grădiniţa de copii: *„Oraşul nostru trece printr-o gravă criză financiară, ce se accentuează din zi în zi, ca o răsfrângere a acestei crize. Comunitatea Evreilor locală se resimte în mod zdrobitor. Pentru a putea face faţă cheltuielilor de prim ordin, vă rugăm a prevedea în bugetul actual al comunei, ce cu onoare conduceţi, suma de lei 200.000 pentru şcolile noastre primare, lei 50.000 pentru grădina de copii "*[116]

Dacă pentru grădina de copii, care avea o educatoare şi o suplinitoare, era nevoie de 40.625 lei, pentru Şcoala Primară de Fete (cu trei institutoare de limba ebraică) suma necesară era de 305.016 lei [117]

Primăria a promis trecerea acestor cheltuieli suplimentare în bugetul anului viitor [118]

În această perioadă, Şcoala Primară de Fete se afla sub conducerea directoarei A. Vechler.

Dacă în 1921 în această şcoală învăţau 48 eleve [119], un an mai târziu acesta depăşea 200 [120] În 1923, în şcoală învăţau 86 de eleve [121], pentru ca în

[114] *Ibidem*, dosar nr. 106 / 1930, f. 17 – 19.
[115] *Ibidem*, dosar nr. 85 / 1922, f. 1 – 2.
[116] *Ibidem*, dosar nr. 98 / 1929, f. 1.
[117] *Ibidem*, f. 3.
[118] *Ibidem*, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Publice până în 1926, este precursoarea Liceului Comercial de Băieţi din Focşani. Sediul acesteia a fost mai întâi la Camera de Comerţ şi Industrie, fiind mutat ulterior în clădirea şcolilor primare israelite.

La 10 noiembrie 1926, acest locaş de învăţământ s-a mutat în impozanta clădire de pe strada Coteşti, ridicată de aceeaşi Cameră de Comerţ şi Industrie Focşani. Din 1926 Şcoala Comercială de Băieţi va căpăta rangul de *„Elementară şi Superioară"*, din 1924 beneficiind şi de curs seral [151].

Printre profesorii care, prin prestaţia lor, au asigurat prestigiul şcolii, s-au numărat Ion Irodeanu, Marcel Sigally şi Adolf Trent [152]

În fine, sugestiv pentru contribuţia evreimii din Focşani la dezvoltarea învăţământului comercial pe aceste meleaguri este şi faptul că, în 1925, Aşezământul depus la temelia Liceului Comercial este semnat de mai mulţi negustori şi finanţişti, precum G. Gociman, David Vassermann, Simon Kohn, Willie Mintzel, Iţic Busuioc şi Henric Israel [153]

Dintre elevele mozaice din Focşani care şi-au continuat studiile, multe dintre ele au ales Liceul de fete din localitate. Dacă în 1923 doar două eleve din cele 73 care solicitau certificate de absolvire erau evreice [154], un an mai târziu, din 758 de eleve care au frecventat această instituţie de învăţământ, 91 erau mozaice [155].

În perioada ulterioară, numărul solicitărilor de eliberare a certificatelor de absolvire venite din partea membrilor Comunităţii Israelite din Focşani avea să cunoască o uşoară scădere.

O altă instituţie de învăţământ din Focşani spre care s-au îndreptat elevele evreice a fost şi Şcoala Profesională de Fete din Oraş, unde

---

[151] *Monografia Judeţului Putna, Tipografia şi legătoria de cărţi „Cartea Putnei" – Alex. P. Alexandrescu*, Focşani, 1943, p. 214.
[152] S.J.A.N.Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 69/ 1923, f. 35.
[153] Constantin Marafet, Ştefan O. Neagu, *op. cit.*, p. 85.
[154] S.J.A.N.Vn., fond Liceul de Fete Focşani, dosar nr. 2 / 1923, f. 68, 71.
[155] *Ibidem*, dosar nr. 5/ 1924 passim.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

absolventele s-au specializat în rufărie şi croitorie [156] În 1923, din cele peste 150 de eleve înscrise, 38 erau de religie mozaică [157]

Şcolarizarea se făcea contra cost [158], dar lucrările practice făcute pe bază de comandă erau remunerate [159]

În oraşul de pe Milcov îşi desfăşura activitatea filiala Putna a *„Asociaţiei Generale a Studenţilor Evrei"*, numărând 64 de studenţi la Finanţe, Comerţ, Drept şi Litere. La 3 ianuarie 1930, aceştia au solicitat Primăriei Oraşului Focşani sprijin financiar, în vederea rezolvării unor dificultăţi inerente perioadei studenţiei:

„Studenţii români - Evrei din Oraşul Focşani membri ai „Asociaţiei Generale a Studenţilor Evrei din România" şi constituiţi în „Cercul Regional Putna" îşi iau permisiunea de a vă adresa următorul apel:

Suntem copii cetăţenilor Români – Evrei ai comunei Focşani în numele şi pentru a căror îndrumare şi administrare aţi fost dv. chemaţi. În nenumărate rânduri aţi dovedit administraţiilor cetăţeni ai comunei Focşani indiferent de obârşia sau religia lor, că le înţelegeţi nevoile.

Demne de toată lauda au fost străduinţele ce le-aţi depus întru îndeplinirea acestor nevoi.

Ştiu de asemenea că în dorinţa d-v. de a proteja şi stimula instrucţia fiilor şi fiicelor cetăţenilor oraşului Focşani aţi contribuit cu generozitate la ridicarea şi întreţinerea unui cămin destinat adăpostirei colegilor noştri, studenţii români creştini, în Bucureşti.

Bazaţi pe sentimentele Dv. arătate până acum şi pe grija ce-o purtaţi tuturor cetăţenilor acestei comune – indiferent de religia sau clasa lor socială suntem încredinţaţi că nu veţi refuza acelaşi sprijin şi studenţilor Români – evrei, fiii şi fiicele cetăţenilor Români – Evrei a comunei Focşani.

Dată fiind situaţia precară în care se află instituţiile ce urmează să fie întreţinute de noi, prin Căminul „Mina şi Aron Schedler", Căminul de fete din

---

[156] S. J. A. N. Vn., fond Şcoala Profesională de Fete Focşani, dosar nr. 3 / 1921 passim.
[157] *Ibidem*, dosar nr. 3/ 1923 passim.
[158] *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1925, f. 3.
[159] *Ibidem*, f. 64.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

strada Spătari, societăţile ştiinţifice, bibliotecile precum şi o bună parte din colegii noştri a căror stare materială e de aşa natură încât au nevoie de ajutorul nostru sub formă de burse lunare, nu ne îndoim că nu ne veţi refuza sprijinul dv. părintesc acordându-ne o sumă sub titlu de subvenţie imediată pentru acoperirea cheltuielilor noastre pe anul 1929, precum şi înscrierea noastră în bugetul comunei pe anul a930 cu o sumă fixă.

Alăturăm un tablou al studenţilor şi studentelor Români – Evrei din oraşul Focşani şi judeţul Putna.

Primiţi, vă rugăm, Domnule Preşedinte, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Asociaţia Generală a Studenţilor Evrei
Cercul Regional Putna
Bucureşti, strada Slt. Ion Ivan nr. 45" [160]

Iată care erau în 1930 studenţii evrei din oraşul Focşani şi judeţul Putna:

„1. Rapaport Nathan	*Drept III Focşani*
2. Rottman Marcu	*Politehnică IV –"-*
3. Rottman David	*Politehnică III –"-*
4. Lustman Burăch	*Medicină Absolvent –"-*
5. Lustman Avram	*Drept III*
6. Marcus Heinrich	*Farmacie III –"-*
7. Reivici Moise	*Drept I –"-*
8. Gross Sabse	*Farmacie III –"-*
9. Calmanaş H.	*Acad. I –"-*
10. Leibu Samy	*–"- I –"-*
11. Marcus Leonida	*–"- –"- –"-*
12. Martin Avram	*–"- –"- –"-*
13. Blum Herman	*Medicină Absolvent –"-*
14. Blum Manase	*Medicină I –"-*
15. Schlesinger Izu	*Medicină I –"-*
16. Goliger Octav	*Drept I –"-*
17. Grisaru M.	*Farmacie I –"-*

[160] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1930, f. 1 – 1 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

18. Iacobsohn H.	*–"- I –"- –"-*
19. Meerovici F.	*–"-II –"- –"-*
20. Blaunştein M.	*–"- I –"-*
21. Sager Iancu	*Politehnică Absolvent –"-*
22. Rosenberg Gustav	*Farmacie I*
23. Rosenberg L.	*Drept I –"-*
24. Rosenberg S.	*–"- –"- –"-*
25. Bichman M.	*–"- I –"-*
26. Kleim Marcel	*Medicină Absolvent –"-*
27. Grünfeld D.	*Farmacie III –"-*
28. Leibovici V	*Medicină I –"-*
29. Abramovici M.	*Drept Absolvent Odobeşti*
30. Mandel N.	*Acad. II –"-*
31. Moliner David	*Drept II –"-*
32. Rosenzweig I	*Drept I –"-*
33. Hoffman I.	*–"- –"- –"-*
34. Lempel Lucia	*Litere II Focşani*
35. Rapaport Rebeca	*Farmacie Absolvent –"-*
36. Barber Raşela	*–"- –"- –"-*
37. Gross Mina	*–"- V –"-*
38. Aron Sabina	*–"- II –"-*
39. Rubinstein Rosa	*–"- III –"-*
40. Scharff Fany	*–"- II –"-*
41. Cremnitzer Lucia	*–"- II –"-*
42. Catz M.	*–"- I –"-*
43. Tulceanu Judith	*–"- I –"-*
44. Moritz Miriam	*–"- I –"-*
45. Grünfeld Rebeca	*Drept I –"-*
46. Weiss E.	*Farmacie II –"-*
47. Weiss Frima	*Acad. III –"-*
48. Bernştein Otilia	*–"- II –"-*
49. Klein Eug.	*Litere III –"-*
50. Finkelştein Regina	*Drept I –"-*
51. –"- Rebeca	*Ştiinţe I –"-*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

52. Cioară Erna	*–"- II –"-*
53. Rosenştein Lori	*Litere I –"-*
54. Avram Frederica	*–"- I –"-*
55. Mintzer P.	*Farmacie I –"-*
56. Barber Nora	*Litere I –"-*
57. –"- Coca	*Drept I –"-*
58. Scharff Nety	*Acad. II –"-*
59. Israilovici Beca	*Drept III Odobeşti*
60. Leibovici E.	*Farmacie II –"-*
61. Eizner M.	*Drept I –"-*
62. Canner Ema	*Drept I Focşani*
63. Cohn Sigmund	*Acad. III Panciu*
64. Beiniş S.	*Drept I Panciu*" [161].

Şi în această perioadă, aşa cum era de altfel şi firesc, sinagogile au stat în atenţia Epitropiei Comunităţii Israelite din Focşani.

În 1921, documentele vremii pomenesc despre un anume Ghersim Beldner, preşedintele Sinagogii Croitorilor, aflată pe strada Nopţii la numărul 14[162] În acelaşi an, rabinul Burah Şapira funcţiona la Sinagoga Ahai Verei, iar rabinul Avram Iancu Derbarnigher la Sinagoga din strada Frumoasă nr. 6 [163].

Templul Carol din Focşani a fost, la 8 noiembrie 1923, gazda unei manifestări sioniste. În faţa a 250 de persoane, un delegat evreu din Ierusalim, Alesgrachi, a ţinut un discurs referitor la viaţa evreilor din Palestina, la efortul lor de refacere a ţării. Cei prezenţi au donat suma de 30.000 lei, reprezentând un fond necesar reclădirii Palestinei [164]

Tot aici, la 25 ianuarie 1924, a mai avut loc un eveniment similar, mai precis un miting la care au participat 600 persoane. Au luat cuvântul cu această ocazie Max Stoler din Focşani, Matti Rubinovici, S. Lazarovici şi Ehuda Vilenski, reprezentantul Directoratului Keren Hayesot din Londra. Discursurile au avut o tematică similară, evidenţiindu-se ajutorul dat de

[161] *Ibidem*, f. 2 – 3.
[162] *Ibidem*, dosar nr. 90 / 1921, f. 24.
[163] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 362.
[164] *Ibidem*, p. 376.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

evreicele focşănene elevilor din şcolile nou înfiinţate în Palestina. S-a subliniat faptul că orice bun care este donat acestei cauze sfinte va fi folosit pentru ridicarea de şcoli, sinagogi şi a unei universităţi [165]

Tot în acest an a ars Sinagoga Nouă, lăcaşul de cult fiind reclădit în perioada următoare [166]

Periodic, fiecare sinagogă îşi desemna reprezentanţii în cadrul Epitropiei Comunităţii Israelite. Iată de exemplu, situaţia din 1924:

Templul Carol – F. I. Landau, Arthur Lazarovici şi Mendel Rapaport;

Sinagoga Veche – Israel Tulceanu, Sabse Herşcovici şi N. Sturner

Marele Templu Carol – Chaim Rosenberg, I. Margulis şi Solomon Minţer

Sinagoga Croitorilor – S. L. Baron, Iosef Schwartz şi Marcu Beldner

Sinagoga Birjarilor – Pincu Isac, David Calmanovici şi Isac Gosvald

Sinagoga Ahivirei – S. Ilovici, Iancu D. Leibu, Lupu Grünfeld

Sinagoga Bas Iacob Lew – Chod – Iosef M. Segall, Iancu Iancovici şi Moritz Solonian [167]

Referitor la cimitirele evreieşti, Adresa înaintată de către Epitropie Primăriei Oraşului Focşani, la 18 decembrie 1923, este cât se poate de edificatoare: *„Vechiul cimitir evreesc din acest oraş este şi azi în fiinţă în strada Vergula, unde însă nu se mai fac înmormântări, fiind părăsit. Exproprierea din oraş a cimitirului nu s-a făcut până în prezent. Comunitatea evreiască pentru facerea înmormântărilor are un cimitir înfiinţat în afară de oraş"* [168]

La 23 octombrie 1927, la Cimitirul Israelit a fost dezvelit monumentul eroilor evrei morţi pentru înfăptuirea României Mari în timpul Primului Război Mondial. La emoţionantul eveniment a participat şi primarul oraşului Focşani, N. Al Constantinescu [169]

---

[165] Ştefan O. Neagu, *op. cit.*, p. 95.
[166] *Ibidem*, p. 94.
[167] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1924, f. 1 verso.
[168] *Ibidem*, dosar nr. 81 / 1923, f. 25.
[169] *Ibidem*, dosar nr. 92 / 1927, f. 5.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În acelaşi an, Cimitirul nu avea să lipsească din programul Zilei Eroilor (2 iunie 1927). La ora 9 a.m. a avut loc oficierea serviciului divin la Templul Carol pentru pomenirea eroilor căzuţi la datorie. A urmat deplasarea participanţilor la cimitir, unde s-au depus flori [170]

Ca şi în anii trecuţi, atenţia Epitropiei Comunităţii Israelite s-a îndreptat şi asupra stării sănătăţii populaţiei mozaice. La 4 decembrie 1921, Epitropia aducea la cunoştinţa Sinagogii „*Achai Vereai*" faptul că dorcşte „ *a amenaja localul Spitalului pentru a putea instala un azil pentru bătrâni şi trecători sau chiar un spital după cum mijloacele vor permite şi profitând de ocaziunea că localul s-a separat complet în vederea sosirei evreilor Ucrainieni, a instalat şi lumină electrică în toate camerile*" [171] Iniţiativa se baza şi pe existenţa unor medici precum Rosin, Iancu, Donescu, Poitaş, Klang, Zaremba [172], B. Carniol, Weinbach, Marc Câmpeanu [173] şi alţii.

În 1923 se deschide Spitalul Israelit „*Caritatea*", pus la dispoziţia tuturor focşănenilor, indiferent de religie, care beneficiau de 16 paturi. Printre medicii evrei renumiţi în acea perioadă se numărau A. Sosner, M. Zommer, B. Flitman şi Mihail Kernbach, cu studii postuniversitare făcute în Germania, Austria şi Elveţia, fiind bursier al Fundaţiei Rockfeller [174].

Cererea de înfiinţare fusese înaintată Primăriei de către Comunitate încă din februarie, menţionându-se însă şi dificultăţile inerente oricărui început: „*Facem de pe acum cunoscut că Spitalul ce urmează a se deschide de către Comunitatea noastră nu va primi în cura sa boli cronice ci numai boli avute şi zaceri ale populaţiunei sărace.*

Spitalul ce-l vom deschide nu va fi un azil de bătrâni Declarăm însă că Spitalul nostru nu va face diferenţă de bolnavi după confesiuni, dacă mijloacele materiale ne vor îngădui aceasta..." [175]

---

[170] Constantin Marafet, Ştefan O. Neagu, *op. cit.*, p. 76 – 77.
[171] S. J. A. N. Vn., fond Comunitatea Evreilor Focşani, dosar nr. 1 / 1921, f. 383 – 383 verso.
[172] *Ibidem*, f. 330.
[173] *Ibidem*, f. 342.
[174] Ştefan O. Neagu, *op.cit.*, p. 94.
[175] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 81 / 1923, f. 5.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cu alte cuvinte, Comunitatea nu a dat curs cerinţei Primăriei ca acest spital *„să fie destinat exclusiv boalelor cronice şi bătrâneţei"* [176], aşa cum cerea legislaţia sanitară a timpului, deoarece un asemenea deziderat nu corespundea necesităţilor Comunităţii Israelite..

Până la urmă, Primăria avea să cedeze şi Spitalul din strada Grigore Bălănescu a fost inaugurat la 27 mai 1923 [177]

După numai trei ani însă, din cauza fondurilor reduse, Comunitatea Israelită a înaintat Primăriei focşănene, la 13 decembrie 1926, următoarea cerere: *„Dorind a deschide un dispensar, pentru consultaţiuni gratuite a bolnavilor săraci ai oraşului nostru, în localul spitalului «Caritatea» a Comunităţii noastre din strada Grigore Bălănescu, cu onoare vă rugăm să binevoiţi a dispune de a ni se elibera cuvenita autorizaţie"* [178] Peste numai patru zile, Serviciul Sanitar al Oraşului Focşani şi-a dat acordul de principiu în legătură cu înfiinţarea dispensarului: *„Se poate da autorizare de funcţionare a unui dispensar unde să se dea consultaţii gratuite de către medici, bolnavilor săraci.*

Am visitat la faţa locului, localul spitalului „Caritatea" din strada Grigore Bălănescu, unde se va da aceste consultaţiuni, se găseşte în bune condiţiuni igienice.

Serviciul Sanitar al oraşului nu poate decât să aducă mulţumiri celor care au luat această iniţiativă pentru a veni în ajutorul suferinzilor pe această cale.

La acest dispensar, însă se vor da numai consultaţii, se vor face pansamente şi intervenţii de mică chirurgie, medicamente însă nu se vor putea elibera decât pe baza aprobărei Dlui Ministru al Sănătăţii " [179]

La 2 ianuarie 1927, în prezenţa autorităţilor locale, dispensarul avea să-şi înceapă activitatea [180] Autorizaţia de funcţionarea avea să fie dată de nimeni altul decât ilustrul liberal focşănean Nicolae Săveanu, ministru al

[176] *Ibidem*, f. 6.
[177] *Ibidem*, f. 13.
[178] *Ibidem*, dosar nr. 91 / 1926, f. 4.
[179] *Ibidem*, f. 4 verso.
[180] *Ibidem*, dosar nr. 92 / 1927, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Sănătăţii [181]. În decembrie 1929, pe fondul efectelor devastatoare ale crizei economice, Comunitatea Israelită se vede nevoită să ceară Primăriei focşănene un ajutor de 50.000 lei pentru Dispensarul *„Regele Ferdinand I "* [182]. În septembrie 1930, această instituţie de sănătate nu a primit decât 10.000 lei din partea Primăriei, care primeşte însă mulţumirile entuziaste ale Comunităţii [183]

Un control al Serviciul Sanitar al Judeţului Putna, efectuat în vara acestui an, avea să scoată la iveală o neregularitate legată de acordarea unor medicamente în condiţiile în care Dispensarul nu avea încă eliberată autorizaţia ministerială. Iată ce se spune în raport: *„Dispensarul are o farmacie mică, din care se eliberează medicamente sub formă de prafuri mai mult simple – compoziţii nu se fac – şi unguenturi. Poţii nu se fac decât în cazuri rare – se dau reţete la farmaciile publice.*

Diviziunea prafului şi dispensarea lor se face de Dl. Herman. Medicamentele se procură de Comunitate. Personalul medical cât şi Dl. H. Freier fac serviciul gratuit" [184]. Acesta din urmă s-a văzut nevoit să declare următoarele: *„Subsemnatul H. Freier, asistent de farmacie, declar că nu vom mai distribui medicamente la Dispensarul «Regele Ferdinand» până la obţinerea autorizaţiei speciale de la Ministerul Sănătăţii "* [185]

În acea perioadă, de rezolvarea problemelor de sănătate ale populaţiei evreieşti şi nu numai se îngrijeau, între alţii, doctorii Avram Schaim, Saidman Iulius, Hurj S. Sobelman, farmacistul Avram Rudic şi moaşele Saly Schachter şi Sura Wasserman [186]

Şi în această perioadă, Teatrul Comunal *„Maior Gheorghe Pastia"* a fost gazdă primitoare pentru Comunitatea Israelită din Focşani. Pe scena acestui teatru s-au desfăşurat în dese rânduri serbările de sfârşit de an ale celor două şcoli primare israelite [187]

---

[181] S. J. A. N. Vn., fond Serviciul Sanitar al Judeţului Putna, dosar nr. 9 / 1930, f. 1.
[182] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 98 / 1929, f. 1.
[183] *Ibidem*, dosar nr. 89 / 1930, f. 3.
[184] S. J. A. N. Vn., fond Serviciul Sanitar al Judeţului Putna, dosar nr. 9 / 1930, f. 1.
[185] *Ibidem*, f. 2.
[186] Cezar Cherciu, *op.cit*, p. 404 – 405.
[187] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 81 / 1923, f. 14.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În aprilie 1922, contrar prevederilor Regulamentului de funcţionare, teatrul focşănean a găzduit o manifestare sionistă; Comitetul *„Pro Keren – Hajesood"* din localitate a organizat un miting de sensibilizare a populaţiei iudaice în legătură cu reconstrucţia Palestinei. Oaspete de seamă a fost Morris Mayer, directorul unui ziar din Londra [188]

La 7 iunie 1929, trupa lui N. Siegler a dat la Focşani o reprezentaţie în beneficiul grădiniţei israelite din oraş [189]

La 11 februarie 1930, trupa Stramer a cedat încasările Comunităţii Israelite din Focşani [190]

La 30 şi 31 august 1930, printre entuziaştii focşăneni care au pus în scenă spectacolul de revistă *„Pe rând ca la moară"* s-a numărat şi Nicu Grünfeld. La fel au stat lucrurile şi la 6 septembrie 1930, când s-a jucat piesa *„Aşa-i la noi"*, avându-i ca autori pe Nicu Sareli şi Rubin Weis [191].

Apetitul pentru activităţi artistice al tinerilor evrei focşăneni este dovedit, între altele şi de cererea înaintată, la 4 martie 1924, prefecturii putnene, care face referire la *„cuvenita autorizaţie de a înfiinţa o şcoală de dans serală în localul şi Salonul Groper din localitate, pentru care bineînţeles vom plăti toate taxele legale cuvenite autorităţilor în drept"* [192].

Brigada de Siguranţă şi Poliţia Oraşului Focşani şi-au dat acordul, atrăgând atenţia solicitantului că nu trebuie să uite a respecta ordinea, şi morala publică şi bunele moravuri [193]

Ca şi în trecut, opera de binefacere, atât de caracteristică pentru evreii de pe întreg mapamondul, s-a desfăşurat în oraşul Focşani pe două căi: pe de o parte, prin Epitropia Comunităţii Israelite; pe de altă parte, prin intermediul diverselor Societăţi şi Asociaţii existente în localitate.

În ceea ce priveşte Epitropia, numai în perioada martie 1921 – februarie 1922, aceasta a acordat ajutoare lunare celor strâmtoraţi în valoare

---

[188] *Ibidem*, dosar nr. 89 / 1922, f. 59.
[189] *Ibidem*, dosar nr. 105 / 1929, f. 89.
[190] *Ibidem*, dosar nr. 95 / 1930, f. 33.
[191] Ionuţ Iliescu, Horia Dumitrescu, *Ctitoriile maiorului Gheorghe Pastia*, Editura Pallas, Focşani, 2004, p. 153.
[192] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 17 / 1924, f. 65.
[193] *Ibidem*, f. 65.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de aproximativ 10.000 lei [194]. Referitor la ajutoarele ocazionale, prioritate aveau orfanii bolnavi. Au fost cazuri în care cuantumul acestora s-a mărit, până când una dintre rude, din țară sau din străinătate, putea să-i ajute [195]

Sume mari de bani s-au cheltuit pentru asigurarea lemnelor pe timp de iarnă pentru bătrânii bolnavi și pauperi [196] De asemenea, văduvele nu erau nici ele uitate, fiind ajutate pentru a-și putea achiziționa hrana [197] și a-și procura îmbrăcămintea și încălțămintea de care duceau lipsă [198]. Nu erau neglijați nici cei ajunși în pragul disperării din cauza faptului că nu mai puteau plăti chiriile și riscau să doarmă sub cerul liber [199]

Au fost ajutați în permanență evreii din alte județe [200] și din afara țării[201], care nu mai puteau continua drumul din cauza lipsei banilor, indiferent de vârstă sau ocupație, de la soldat [202] până la rabin [203]

Epitropia a avut grijă de toți acei care-și neglijau sănătatea, neavând cu ce să-și cumpere medicamente [204], de familiile cu mulți copii [205], de bătrâni, bolnavi (inclusiv cei mobilizați la pat) [206], de cei ce nu puteau munci din motive de sănătate [207]

De ajutoare financiare au beneficiat copiii săraci cu mame văduve, atât pentru tăblițe și cărți [208], cât și pentru cei bolnavi, care aveau nevoie de a merge la tratament în stațiuni montane [209]

---

[194] S. J. A. N. Vn., fond Comunitatea Evreilor Focșani, dosar nr. 1 / 1921 passim.
[195] *Ibidem*, f. 48 – 48 verso.
[196] *Ibidem*, f. 53 – 55.
[197] *Ibidem*, f. 109.
[198] *Ibidem*, f. 56.
[199] *Ibidem*, f. 84.
[200] *Ibidem*, f. 107.
[201] *Ibidem*, f. 91 – 92.
[202] *Ibidem*, f. 89.
[203] *Ibidem*, f. 99.
[204] *Ibidem*, f. 330.
[205] *Ibidem*, f. 371.
[206] *Ibidem*, f. 396.
[207] *Ibidem*, f. 382.
[208] *Ibidem*, f. 381.
[209] *Ibidem*, f. 398.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Au fost ajutaţi şi cei afectaţi de incendii [210], precum şi cadrele didactice aflate la vârste înaintate şi care, lucrând o viaţă în şcolile israelite, nu beneficiau de pensie de la stat [211] Lista celor ce s-au bucurat de inimile caritabile ale evreilor focşăneni continuă cu cei aflaţi în spitale [212], ca cei invalizi [213], cei ce nu aveau cu ce să-şi îngroape morţii [214], cei fără domiciliu stabil, femeile divorţate , maltratate de soţi [215], veteranii şi văduvele de război [216], cei rămaşi fără avut din cauza hoţilor [217], cei care au suferit accidente de muncă [218], cei care nu puteau plăti taxele şcolare pentru odraslele lor [219], cei care nu aveau cu ce să-şi cumpere alimente şi pască pentru Paşti [220], soldaţii evrei din Garnizoana Focşani [221]

În septembrie 1921, statul român a luat hotărârea de a-i primi pe evreii ucrainieni plecaţi în refugiu, urmând a fi preluaţi de comitete locale care aveau să fie sprijinite de primării [222].

La 18 noiembrie 1921, Comitetul local pentru ocrotirea evreilor ucrainieni refugiaţi în România avea să comunice Prefecturii Judeţului Putna greutăţile cu care se confruntă în vederea asigurării unui trai decent pentru refugiaţi: *„Pentru adăpostirea Evreilor Ucrainieni refugiaţi în România, repartizaţi în acest oraş, am destinat localul Spitalului israelit din strada Grigore Bălănescu.*

Acest local fiind până în prezent ocupat de farmacia Diviziei a VI-a , a rămas în stare de ruină, aşa că pentru a-l aduce în stare de a putea funcţiona, e nevoie de cheltuieli mari.

---

[210] *Ibidem*, f. 389.
[211] *Ibidem*, f. 395.
[212] *Ibidem*, f. 115.
[213] *Ibidem*, f. 227.
[214] *Ibidem*, f. 204.
[215] *Ibidem*, f. 401.
[216] *Ibidem*, f. 402, 404.
[217] *Ibidem*, f. 416.
[218] *Ibidem*, f. 406.
[219] *Ibidem*, f. 409.
[220] *Ibidem*, dosar nr. 2 / 1924, f. 24 – 25 verso.
[221] *Ibidem*, f. 58.
[222] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 72 / 1921, f. 98.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Pentru a ne veni întrucâtva un ajutor, venim cu onoare, Dle Prefect, a vă ruga să binevoiți a interveni pe lângă Domnul Inginer Șef al Refacerei de a ne pune la dispoziție cu un preț redus patru legături hârtie gudronată cu care să putem înveli acoperământul suszisului local, pe unde e stricat [223]

După 20 noiembrie 1921, au început să sosească în Focșani evreii ucrainieni, al căror număr era estimat la 1000 [224] *La 23 noiembrie 1921, Ministerul de Interne atrăgea atenția că din delegația locală care-i va primi pe refugiați vor face parte David Waserman, din partea Uniunii Evreilor Pământeni și Lupu Simon din partea Comunității Israelite* [225]

Din punct de vedere instituțional, în această perioadă o vie activitate a desfășurat Societatea de Binefacere „Asistență" a Doamnelor Israelite, în paralel cu Epitropia Comunității Israelite [226]

În iarna anului 1921, președintele Societății, doamna Rolla H. Frayer și secretarul acesteia, doamna Anna Scheffer, adresau Primăriei focșănene următoarea cerere: „Societatea Doamnelor Israelite din Focșani, de curând înființată, în dorința de a veni în ajutorul celor lipsiți de mijloace pe vremuri atât de grele prin care trecem, am decis ca împreună cu Comitetul Epitropiei Comunității Israelite locale, să dăm în astă iarnă o serie de opt serate dansante, câte două pe lună, în Saloanele Epitropiei.

Facem un călduros apel la sentimentele Dvs. caritabile, cu rugămintea ca și Dvs. să participați împreună cu onor Dvs. familie la aceste serate, dat fiind că fiecare ban ce-l veți da în acest scop va alina mizeria și suferințele orfanilor, văduvelor și în general celor nenorociți. Odată cu aceasta avem onoare a vă alătura [indescifrabil] *bilet, rugându-vă să binevoiți a achita costul cu cel puțin trei zile înainte de serată la biroul Epitropiei din strada Ștefan Cel Mare"* [227]

---

[223] *Ibidem*, f. 97.
[224] *Ibidem*, f. 95.
[225] *Ibidem*, f. 99.
[226] Bogdan Dogaru, *Evreii din Vrancea în perioada Holocaustului. Documente.* Prefață de Liviu Rotman, Editura Hasefer, București, 2011, p. 64.
[227] S. J. A. N. Vn., fond Comunitatea Evreilor Focșani, dosar nr. 1 / 1921, f. 128 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În 1921 [228], la iniţiativa lui Calman L. Weinberg, Froim Bacalu, Adolf Marcus, Adolf Schwartz, Iancu Bermann, Isidor Herşcovici, Iosef Kurtz, Şmil Nadler şi Uşer Spitzer s-a înfiinţat Societatea „*Alinarea*" [229]

Căpătând personalitate juridică în 1924, odată cu autentificarea statutelor la Tribunalul Putna, Societatea „*Alinarea*" a primit autorizaţia de funcţionare un an mai târziu [230]

În 1927, când numărul membrilor săi se apropia de o sută [231], Societatea „*Alinarea*" a dat publicităţii un nou Statut, redactat de Iosef Curtz[232]:

„STATUTUL

Societăţii „ALINAREA" din Focşani

(SOCIETATE LIBERĂ DE AJUTOR MUTUAL)

CAP.I

Denumirea, scopul şi sediul.

Art.1. – Societatea de ajutor reciproc cu numele „Alinarea" din Focşani, fondată în anul 1921, va fi administrată conform prezentului statut şi regulamentului ce se va elabora ulterior.

Regulamentul va fi întocmit conform Legii pentru persoanele juridice şi regulamentului pentru punerea în aplicare a acestei Legi.

Art.2. – Sediul Societăţii este în Focşani, fără nici o altă filială.

Art.3. – Durata societăţii şi numărul membrilor este nelimitat.

Art.4. – Scopul societăţii este:

a) Ajutorarea membrilor în caz de boală;

b) Ajutorarea membrilor în caz de deces şi înmormântarea lor cu îndeplinirea datinelor religioase.

---

[228] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 82 / 1933, f. 192.
[229] *Ibidem*, f. 103 – verso – 104.
[230] *Ibidem*, f. 91.
[231] *Ibidem*, f. 105 – 107 verso.
[232]

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

CAP.II

Membrii şi îndatoririle lor.

Art.5. – Societatea se compune din membrii activi şi onorifici.

Art.6. – membru activ poate deveni orice locuitor evreu, domiciliat în Focşani, având etatea dela 21 până la 50 ani, fără deosebire de stare civilă, care va face o cerere de înscriere în care vor declara că au luat cunoştinţă şi se supun tuturor dispoziţiunilor din statut.

Membrii activi sunt admişi provizor de comitet cu majoritate de voturi şi sunt consideraţi înscrişi definitiv numai în urma votului adunării generale.

Art.7. – Membrii onorifici sunt acei ce sunt propuşi de comitetul societăţii şi admişi de adunarea generală ordinară sau extraordinară, şi cari, deşi plătesc toate taxele către societate, nu beneficiază de nici un ajutor material din partea societăţii.

Art.8. – Orice membru activ sau onorofic admis în societate va achita în mâna casierului societăţii:

1.	*Taxa de înscriere de*	*40 lei*
2.	*Pentru statut*	*10 "*
3.	*Pentru diplomă*	*20 "*
4.	*Cotizaţia lunară*	*8 "*

5. Contribuţia la chiria cancelaria societăţii 20 lei anual.

Art. 9 – În caz de îmbolnăvire a vre-unui membru, toţi membrii sunt datori a'l vizita în timpul boalei, pe rând te 2 în fiecare zi, după desemnarea făcută de membrul sanitar al societăţii.

Art. 10.- În caz de deces al unui membru, fiecare membru al societăţii este dator a lua parte la înmormântare, prezentându-se la casa decedatului şi urmând carul mortuar. Membrii cari nu se vor conforma acestui art. va fi amendat dela 10 - 50 lei.

O delegaţie de 5 membri, desemnată de membrul sanitar va avea obligaţiunea de a urma carul mortuar până la cimitir, luând parte la serviciul funebru ce se va oficia la cimitir, tot astfel şi pentru soţia unui membru.

Art. 11. – Dacă în urma unui membru decedat, nu var rămâne copii de sex masculin, societatea va angaja un om pentru a face rugăciunile mortuare timp de un an.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Art. 12. – Toţi membrii societăţii sunt obligaţi a lua parte la serviciul divin ce se va oficia în fiecare an, a doua zi de Sevies,(pomenirea morţilor) în memoria membrilor decedaţi.

Art. 13. – Fiecare membru este dator a apăra drepturile şi prestigiul societăţii.

Art. 14. – Societatea fiind invitată la vre-o festivitate serbată în familia vre-unui membru, va trimite o delegaţie pentru a prezenta felicitările societăţii.

Art. 15. – Fiecare membru este dator a lua parte la adunările generale ordinare şi extraordinare, la orice întrunire, serbări şi orice solemnităţi organizate de societate.

CAP. III.

Obligaţiunile societăţii.

Art.16. – În caz de îmbolnăvire a unui membru care este în curent cu plata tuturor taxelor şi cu o vechime de un an dela înscriere, va primi dela societate un ajutor de 100 lei pe săptămână timp de cel mult 4 săptămâni în cursul unui an.

Art. 17. – În caz de deces al vre-unui membru sau al soţiei, membrii societăţii sunt datori a lua parte la înmormântare conform art. 10.

Art. 18 – În caz de deces al unei persoane neînscrisă în societate, dacă familia decedatului ar dori ca societatea să ia parte la înmormântare, va face o cerere în acest sens.

Comitetul va putea admite această cerere, obligând familia să facă ofrandă societăţii o sumă ce va decide, după situaţia şi averea celor ce au făcut cererea.

Art. 19. – În caz de deces al unui membru şi în urma cererei scrise a văduvei sau rudei celei mai apropiate, i se va acorda un ajutor de înmormântare de 300 lei.

Art. 20. – membrii cari nu vor plăti cotizaţiunile timp de 6 luni dearândul, vor fi consideraţi ca retraşi din societate şi nu vor puitea beneficia de nici un ajutor din partea societăţii.

Membrii şterşi pentru neplata cotizaţiilor, nu vor avea drept să ceară restituirea sumelor ce ar fi plătite.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

CAP. IV.

Despre administrația societății.

Art. 21. – Societatea se administrează de un comitet compus din 15 membri, ales de adunarea generală pe timp de 2 ani.

Art. 22. – Comitetul se compune din:

1 președinte, 2 vice-președinte, 1 casier, 1 secretar și 10 membri, din cari unul va fi desemnat ca membru sanitar.

Art. 23. – Odată cu alegerea comitetului se va alege, tot de adunarea generală, o comisie de control (cenzori) compusă din 3 membri, cari vor avea îndatorirea de a controla actele comitetului și gestiunea.

Art. 24. – Tot de adunarea generală se vor alege și 5 membri supleanți cari să umple vacanțele ivite în comitet prin demisii sau deces și 2 cenzori supleanți pentru complectarea comisiei de cenzori în caz de vacanță.

Art. 25. – Comitetul este dator să supravegheze stricta aplicare a statutului, conformându-se în toate privințele legii și regulamentului pentru persoanele juridice.

Art. 26 – Comitetul are obligațiunea a ține ședințe odată pe săptămână și la necesitate și de mai multe ori.

Art. 27 – Pentru ca deciziunile comitetului să fie valabile, va trebui să ia parte la ședințe cel puțin 9 membri.

Art. 28 – Președintele reprezintă societatea față de autoritățile judecătorești, ad-tive și față de terțe persoane.

În caz de boală sau absență a președintelui, el poate să dea delegație în scris unui vice-președinte ca să'l înlocuiască.

Art. 29. – Președintele și în lipsa acestuia, vice-președintele, convoacă comitetul și întocmește ordinea de zi.

Art. 30. – La ședințele comitetului nu poate lua cuvântul nici un membru înainte de a'l cere dela președintele ședinței.

Art. 31. – Casierul va îngriji de regulata încasare a veniturilor, va achita ordonanțele de plată emise de președinte conform prevederilor bugetare, va ține în regulă registrul de casă.

El este răspunzător de orice lipsă sau daună ce ar rezulta pentru societate din neglijența sa.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Art. 32. – Comitetul, dacă va găsi de cuviinţă, va putea cere casierului să depue o garanţie de cel mult 5.000 lei.

Art. 33. – Vice-preşedintele are aceleaşi îndatoriri ca şi Preşedintele.

Art. 34. – Secretarul are îndatorirea de a redacta procesele verbale de şedinţă, de a emite ordonanţele de plată, supunându-le preşedintelui spre semnare, a face recipisele de încasări, va ţine contabilitatea şi arhiva în perfectă regulă.

Art.35. – Membrul sanitar are îndatoririle prevăzute la art. 9 şi 10.

Neîndeplinindu-şi datoria conform statutului, va fi supus unei amenzi ce se va stabili de comitet, putând fi chiar înlocuit.

Art. 36. – Membrul din comitet ca va lipsi nemotivat dela 3 şedinţe consecutive, va fi avertizat de preşedinte prin adresă scrisă şi dacă nici în urma acestei adrese nu va lua parte la şedinţă, comitetul, cu majoritate de 2 – 3 din cei prezenţi, va decide excluderea lui din comitet, înlocuindu'l cu un membru supleant.

Art. 37. – Membrul exclus din societate va avea drept de apel la prima adunare generală care va decide în mod definitiv, cu majoritate de 2 – 3 din numărul membrilor prezenţi.

Art. 38. – Un membru al societăţii se poate retrage prin societate oricând va voi, însă nu va putea cere restituirea nici unei sume ce ar fi plătit societăţii în timpul cât a figurat înscris.

Art. 39. – Vacanţele ivite în comitetul societăţii sau în comisia cenzorilor, se vor complecta cu membrii supleanţi prin tragere la sorţi.

Această operaţiune se va face de către organele unde s'a ivit vacanţa.

Art. 40. – Devenind vacant locul de preşedinte, el va fi ocupat de vice-preşedinte până la adunarea ge-rală.

Art. 41. – Cenzorii vor controla oricând vor voi şi obligatoriu odată la 3 luni, casa şi scriptele societăţii.

Art. 42. – La finele anului bugetar se va întocmi bilanţul pe anul trecut şi bugetul pe anul viitor, cari după ce vor fi controlate de cenzori, vor fi supuse adunării generale spre aprobare, împraună cu o dare de seamă anuală în conformitate cu art. 45, 46 şi 47 din regulamentul legii pentru persoane juridice.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Art. 43. – Orice membru din societate cari va fi suferit o condamnaţiune pentru fapte infamante sau va aduce societăţii prejudicii materiale sau morale, sau va avea ocupaţiune imorală, va putea fi exclus din societate.

Art. 44. – Cei excluşi pierd toate drepturile şi nu pot cere restituirea sumelor plătite în timpul cât au fost înscrişi.

Art. 45. – Litigiile (diferendele) ivite între membri şi societate, se vor judeca la tribunalul local, conform art. 97 din legea pentru persoanele juridice.

CAP. V.

Dreptul de a alege şi a fi ales.

Art. 46. – Toţi membrii înscrişi în societate, cari ar avea etatea de 30 ani împliniţi şi o vechime de cel puţin 1 an neîntrerupt dela înscriere, pot fi aleşi ca membru în comitet.

Art. 47. – Pentru alegerea unui comitet al societăţii se va afişa în calcelaria societăţii, cu 8 zile înainte de ziua fixată pentru alegere, o listă de toţi membrii eligibili.

Art. 48. În comitetul societăţii nu vor fi aleşi acei membri cari în acelaşi timp vro fi membri în comitetul altei societăţi similare.

CAP. VI.

Despre vot.

Art. 49. – Votul se face prin grai, prin bile sau cu buletine scrise.

a) Votul se face prin graiu când cazul este de aşa natură că nu impune nimănui o jenă de a vota în public.

b) Alegerea de comitet se va face numai cu buletine.

c) Prin bile se va face orice votare.

Bilele albe înseamnă vot afirmativ şi bilele negre vot negativ.

Art. 50. – Majoritatea valabilă este jumătate plus unul din membrii votaţi şi prezenţi.

Pentru votarea sau modificarea statutului, precum şi excluderea de membri, se cere o majoritate de 2 – 3 din numărul membrilor votaţi şi prezenţi.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

CAP. VII.

Adunarea generală.

Art. 51. – Adunările generale sunt ordinare şi extraordinare.

Art. 52. – Adunarea generală ordinară se convoacă în ziua de 31 Decembrie de către comitetul societăţii.

Art. 53. – Convocarea va fi trimisă membrilor cu cel puţin 3 zile libere înainte de ziua fixată şi va cuprinde: ziua, ora, locul şi ordinea de zi.

Art. 54. - Adunarea generală este legal constituită când sunt prezenţi jumătate plus unul din membrii înscrişi în societate şi la curent cu plata cotizaţiilor.

Art. 55. – Dacă după prima convocare nu se va fi întrunit numărul cerut de membri, adunarea va avea loc după 8 zile, fără nici o altă convocare, la aceiaş oră şi în acelaşi local, aceiaş ordine de zi şi cu orice număr de membri presenţi.

Art. 56. – Decisiunile adunării generale sunt obligatorii atât pentru cei presenţi, cât şi pentru membrii absenţi.

Art. 57. – Biroul adunării generale ordinare şi extraordinare se compune din 1 preşedinte, 1 censor şi 1 secretar.

Când va fi a se alege comitetul societăţii, biroul se va compune din 1 preşedinte, 2 scrutatori şi 2 secretari, aleşi de adunarea generală în acea şedinţă.

Art. 58. – Adunarea generală ordinară are atribuţiunile prevăzute la art. 38 din legea pentru persoanele juridice şi îndatoririle arătate la art. 39 din aceiaş lege.

Art. 59. – Adunarea generală extraordinară va putea fi convocată de comitetul societăţii ori de câte ori va găsi necesar în folosul societăţii sau după cererea scrisă şi motivată a cel puţin o cincime din numărul membrilor la curent cu plata cotisaţiilor.

Art. 60. –Adunarea generală extraordinară are a se ocupa numai de chestiunile pentru care a fost convocată, înscrisă în ordinea de zi.

Art. 61. –Adunarea generală va putea modifica în plus sau în minus cotisaţiunile şi taxele prevăzute la art. 8, după cum trebuinţa va cere.

Asemenea şi ajutorul ce se acordă membrilor societăţii.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

CAP. VIII.

Despre venituri.

Art. 62. – Veniturile societăţii sunt cele prevăzute la art. 8 din prezentul statut.

Art. 63. – Societatea va putea primi ofrande sau donaţiuni dela membri sau alte persoane străine de societate.

Donaţiunile sau legatele constând în imobile vor fi primite numai cu încuviinţarea adunării generale şi cu îndeplinirea formalităţilor cerute de art. 10 din legea pentru persoanele juridice, combinat cu art. 4 din regulamentul pentru punerea în aplicare a acestei legi.

Art. 64. – Averea (fondul de rezervă) va fi plasată în numerar la casa de depuneri, ori în efecte de Stat sau garantate de Stat, în nici un caz la bănci particulare.

Fondul va mai putea fi întrebuinţat, în urma unui vot al adunării generale, pentru cumpărarea sau clădirea unui imobil pentru folosirea societăţii.

Art. 65. – Cheltuielile de administraţie nu vor putea să întreacă proporţia de 25 la sută faţă de cele de asigurare.

CAP. IX.

Despre disolvare.

Art. 66. – Când membrii societăţii se vor retrage şi vor rămâne numai 19 şi veniturile devenind insuficiente pentru a face faţă obligaţiunilor societăţii, adunarea generală poate decide disolvarea societăţii numai cu majoritate de 2 – 3 din numărul membrilor prezenţi şi absolvenţi.

Art. 67. – În caz de disolvare a societăţii, averea rămasă în urma lichidării, se va dona comunităţii israelite din localitate, pentru scop de binefacere.

CAP. X.

Dispositiuni finale.

Art. 68. – Acest statut se poate modifica ori de câte ori ar fi necesar pentru bunul mers al societăţii, de către adunarea generală ordinară sau de o adunare generală extraordinară convocată în acest scop.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Art. 69. – Acest statut a fost modificat şi votat de adunarea generală ce a avut loc în ziua de 23 Noembrie 1924 , şi va intra în vigoare din ziua înscrierii deciziei de recunoaştere dată de Trib. Putna.

Michel Abramovici
Moritz Solomon
Isac Abramovici" [233].

În anii 1923 – 1929, veteranii focşăneni din primul Război Mondial, fără imobil proprietate personală, aveau să fie împroprietăriţi cu locuri de casă, contra cost. Printre aceştia s-au aflat şi cei de origine israclită. O parte din ei nu s-au putut bucura de acest lucru, nedepunând actele la dosar în termenul cerut de autorităţi. De asemenea, conform legislaţiei în vigoare, aveau să fie împroprietărite mai multe văduve de război.

Unul din cei refuzaţi de autorităţi a fost Avram Şapira, din cauza lipsei documentelor necesare [234]

Cererea de împroprietărire a văduvei de război Aizic Rebeca, mama unui minor, a fost aprobată la 20 iunie 1923 [235].

Blănaru Isidor, aflat sub arme la regimentul 1 Artilerie Cetate şi Regimentul 16 Artilerie, a primit locul de casă în noiembrie 1925 [236].

Câştig de cauză a avut şi văduva de război Bratman Sura Herşcu [237], mamă a unui copil orfan [238]

Plutonierul Catz S. David [239], combatant în Regimentul 10 Dorobanţi – Putna [240], luat prizonier în luptele de la Lereşti [241] a primit locul de casă în 1924[242].

---

[233] *Ibidem*, f. 97 – 103.
[234] *Ibidem*, dosar nr. 646 / 1923, f. 7.
[235] *Ibidem*, dosar nr. 150 / 1923, f. 1 , 8.
[236] *Ibidem*, dosar nr. 239 / 1924, f. 2, 7.
[237] *Ibidem*, dosar nr. 159 / 1923, f. 15.
[238] *Ibidem*, f. 1 – 2.
[239] *Ibidem*, dosar nr. 652 / 1923, f. 6.
[240] *Ibidem*, f. 1.
[241] *Ibidem*, f. 6.
[242] *Ibidem*, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La rândul său, cerere pentru loc de casă a depus şi Clepper M. Iancu, care a servit ţara în Bateria a 6–a din Regimentul 11 Artilerie [243]

În 1924 a primit lot de casă Clepper M. Israel, care a făcut Campania din 1913 în Bulgaria la Regimentul 6 Roşiori, în timpul Primului Război Mondial ajungând sergent în cadrul Regimentului 6 Obuziere [244]

În acelaşi an a primit loc de casă şi văduva de război Feingenbaum Sofia mamă a doi copii orfani, soţia doctorului Feingenbaum Solomon, decedat în timpul războiului [245], în timp ce era mobilizat în zona frontului, rămânând în Focşaniul ocupat de germani pentru a veghea la sănătatea populaţiei [246].

Cereri de loc de casă au înaintat Primăriei Grünberg Ilie [247] şi Grünfeld Alexandru, acesta din urmă neavând însă toate actele la dosar [248].

Din acelaşi motiv, invalidul Herşcu Aron nu a primit loc de casă [249], la fel stând lucrurile şi în cazul Hofler Mendel [250]

Iancovici Iancu, slujind patria la Coloana de muniţie a Regimentului 4 Artilerie, a primit locul de casă în 1923 [251].

Invalidul Iancu Iancu, suferind de *„leziunea măduvei dorsale cu paraplegie avansată şi atrofie pronunţată a membrului inferior drept şi mai redusă la cel stâng"* [252] avea să primească răspuns favorabil la cererea sa în 1924 [253]

La fel s-a întâmplat şi cu Iancu Şmil, participant atât la Campania din Bulgaria în 1913, în cadrul Regimentului 5 Roşiori, cât şi la Prima

---

[243] *Ibidem*, f. 1, 5.
[244] *Ibidem*, dosar nr. 656 / 1913, f. 6, 15.
[245] *Ibidem*, dosar nr. 508 / 1923, f. 1.
[246] *Ibidem*, f. 13 – 14.
[247] *Ibidem*, dosar nr. 663 / 1923, f. 1.
[248] *Ibidem*, dosar nr. 665 / 1923, f. 1, 4.
[249] *Ibidem*, dosar nr. 284 / 1923, f. 1, 14.
[250] *Ibidem*, dosar nr. 215 /1924, f. 1, 5.
[251] *Ibidem*, dosar nr. 311 / 1923, f. 1, 16.
[252] *Ibidem*, dosar nr. 164 / 1924, f. 5.
[253] *Ibidem*, f. 8.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Conflagraţie Mondială în Regimentele 11 Roşiori, 4 Obuziere şi 2 Romanaţi [254].

La rândul său, Iosif Avram, deţinător al medaliei „*Avântul Ţării*", acordată prin Înalt Decret nr. 6247 / 1913 pentru participare la Campania din Bulgaria şi luptător pentru ţară între anii 1916 – 1918 în cadrul Regimentului 10 Putna [255], a primit locul de casă solicitat în 1923 [256]

De asemenea, veteranul Iţic Iur a fost a fost împroprietărit în acelaşi an [257], el luptând în cadrul Batalionului 5 Pionieri [258]

Văduva de război Klausenberg Elly, mamă a doi copii orfani [259], soţia soldatului Isac Klausenberg, căzut la datorie [260], avea să primească lotul de casă în 1924 [261].

Cererea lui Kofler Iancu, caporal în Regimentul 10 Putna şi prizonier de război [262], a fost soluţionată favorabil în 1924 [263]

Lampel Şmil, mobilizat la Regimentul 2 Geniu, a primit lotul de casă în acelaşi an [264].

La fel s-a întâmplat şi cu Lazarovici Lezer [265], participant la Compania din 1913 cu Regimentul 7 Roşiori şi cu Regimentul 8 Artilerie la Primul Război Mondial [266].

Din cauza documentaţiei incomplete, cererea veteranului Leibovici Iosef a fost respinsă [267]

---

[254] *Ibidem*, dosar nr. 214 / 1924, f. 5, 9.
[255] *Ibidem*, dosar nr. 318 /1923, f. 6 – 6 verso.
[256] *Ibidem*, f. 11.
[257] *Ibidem*, dosar nr. 461/ 1923, f. 12.
[258] *Ibidem*, f. 1.
[259] *Ibidem*, dosar nr. 461 / 1923, f. 1.
[260] *Ibidem*, f. 6.
[261] *Ibidem*, f. 11.
[262] *Ibidem*, dosar nr. 667/ 1923, f. 1, 8.
[263] *Ibidem*, f. 9.
[264] *Ibidem*, dosar nr. 669 / 1923, f. 8 verso – 9.
[265] *Ibidem*, dosar nr. 668 / 1923, f. 10.
[266] *Ibidem*, f. 9 – 9 verso.
[267] *Ibidem*, dosar nr. 335 / 1923, f. 6, 13.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Nu aşa au stat lucrurile în cazul lui Lazăr Solomon, zis Solomon Marcus [268], participant la evenimentele din Bulgaria cu Regimentul 16 Artilerie şi la Primul Război Mondial cu Regimentele 27 Infanterie şi 17 Artilerie [269].

Abia în anul 1925, cererea de loc de casă a Henrietei Marcus a fost aprobată [270], această văduvă de război fiind mamă a doi copii orfani [271]

Metz Gheorghe, fost locotenent în Regimentul 6 Roşiori în anii Primei Conflagraţii Mondiale [272], avea să-şi primească locul de casă cuvenit în 1923 [273] Soţia lui Berlă Mihailovici [274], mamă a trei orfani [275], a primit în 1923 lotul de casă solicitat [276].

În schimb văduvei de război Miloicovici Roza i s-a respins cererea, neavând nici un copil [277]

Fostul sergent Moritz Feller, făcându-şi datoria faţă de ţară la Arsenalul Armatei, a primit la cererea sa aviz favorabil [278]

Cererea lui Neigel Rudolf, participant la ambele războaie, a rămas, se pare, nesoluţionată.

Luptând pentru cauza naţională în cadrul Regimentului 10 Putna, Solomon Iancu a primit lotul de casă solicitat în 1924 [279]

La fel s-a soluţionat şi cazul lui Strassak Iosef, prizonier de război [280], ca şi cel al lui Sturmer Osias, soldat în Regimentul 10 Putna [281].

---

[268] *Ibidem*, dosar nr. 330 / 1923, f. 14.
[269] *Ibidem*, f. 6 verso.
[270] *Ibidem*, dosar nr. 515 / 1923, f. 6.
[271] *Ibidem*, f. 1.
[272] *Ibidem*, dosar nr. 337 / 1923, f. 6.
[273] *Ibidem*, f. 12.
[274] *Ibidem*, f. 8.
[275] *Ibidem*, f. 6.
[276] *Ibidem*, f. 22.
[277] *Ibidem*, dosar nr. 514 / 1923, f. 1, 11.
[278] *Ibidem*, dosar nr. 353 / 1923, f. 7, 11.
[279] *Ibidem*, dosar nr. 230 / 1924, f. 2, 7.
[280] *Ibidem*, dosar nr. 693 / 1923, f. 5 – 6.
[281] *Ibidem*, dosar nr. 690 / 1923, f. 2, 7 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Văduva de război Şefler Raşela, soţia lui Şefler Bercu, mamă a trei copii orfani [282], a fost şi ea împroprietărită cu un loc de casă în Focşani [283].

De un lot de casă s-a bucurat şi văduva de război Ştrul Beti, mamă a unui copil orfan [284], soţia lui Ştrul Avram [285], în cursul anului 1923 [286].

Din cauza dosarului incomplet, cererea veteranului Zigmund Iţic a fost respinsă [287]

Întrunind condiţiile legale, cea a lui Zolotovici Ioan, plutonier [288] în cadrul Regimentului 65 Infanterie [289], avea să fie soluţionată favorabil, în 1924[290]

Despre activitatea sionistă care a avut loc la Focşani în această perioadă vorbesc de la sine mai multe rapoarte ale Biroului de Siguranţă Focşani către Prefectura Judeţului Putna.

Primul dintre ele face referire la un eveniment care a avut loc la începutul anului 1924: *„Luni 7 ianuarie a. c. a avut loc un mare Meting în sala şcoalei Israelite din localitate în vederea sosirei Dlui Dr. Iolanda Valenschi trimisul special al Comitetului Central al Heren Hajesodului (Fondul de reclădire al Palestinei).*

Pe la ora 2 seara a avut loc în sala Bristol o recepţie unde s-a servit un ceai în cea mai caldă atmosferă. Dl. Doctor Vilinschy a ţinut o conferinţă în câteva cuvinte arătând scopul venirei sale.

La ora 9 seara a avut loc Metingul la şcoala Israelită. O imensă populaţie israelită, bătrâni, tineri şi Doamne au ţinut să ia parte la acest meeting. La tribună apare figura Doctorului Vilenschi care este primit cu mii de urale. Plin de entuziasm, Doctorul Vilenschi îşi începe conferinţa sa despre fondul reclădiriei Palestinei, fondul de bază pentru refacerea şi restaurarea

---

[282] *Ibidem*, dosar nr. 690 / 1923, f. 7.
[283] *Ibidem*, f. 23.
[284] *Ibidem*, dosar nr. 453 / 1923, f. 4.
[285] *Ibidem*, f. 6.
[286] *Ibidem*, f. 27.
[287] *Ibidem*, dosar nr. 236 / 1924, f. 6.
[288] *Ibidem*, dosar nr. 552 / 1923, f. 9.
[289] *Ibidem*, f. 1 verso.
[290] *Ibidem*, f. 14.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Palestinei. Spune că acțiunea care urmează să înceapă chiar din aceste zile se adresează întregei populații evreiești din întreaga lume. A venit momentul când poporul Evreu să își croiască prin propriile sale forțe morale și materiale destinele lui. După atâția ani de pribegie, de suferinți milenare poporul evreu a ajuns să-și dea seama și să-și realizeze în parte doleanțele lor naționale. Printre consecințele războiului Național a fost și crearea unui cămin pentru poporul evreu.

Au trecut de atunci ani, fără ca poporul evreu să-și realizeze acest lucru, a luat atunci ființă „Keren Hajesodul" la Londra adică fondul pentru reclădirea Palestinei. Oratorul mai spune că Palestina este o țară în unele locuri pustie, necultivată, puțin populată, a o readuce la o stare normală, în conformitate cu noile principii moderne ale tehnicei științifice, iată ce este de făcut. În acest scop comitetul central pentru fondul de reclădire al Palestinei din Londra, se referă fiecărui evreu și spre a ajunge la înfăptuirea acestui scop s-a decis a nu se recurge la pomeni sau sub altă formă pentru a se strânge banii necesari, ci printr-o impunere, care trebuie strict executată. Fiecare evreu e dator să răspundă chemărei lor.

Întrucât acesta constituie primul fond de stat, baza financiară, pentru colonizarea Palestinei, fiecare evreu, bogat sau sărac, indiferent de rang social, trebuie să contribuie pentru înfăptuirea imediată a acestei opere. Pentru că starea valutară a țărilor în care trăise evreii diferă mult, s-a ajuns la o soluție practică de impunere în raport cu valuta fiecărei țări. Fiecare evreu din România, în consecință, este impus la o dare minimă de 1000 lei.

Dl B. Flitman aduce elogii marelui orator și propune, fiindcă nu toți dispun de bani, se urmează ca fiecare evreu să plătească să nu fie limitată.

În consecință s-a decis formarea de comisiuni pentru impunerea Keren Hajessadului, a unui comitet central pentru orașul Focșani. La acest Meeting au luat parte comitetele tuturor Templelor, Sinagogelor și a instituțiunelor evreiești din această localitate.

În urmă s-a colectat bani pentru fondul de reclădire al Palestinei.

Acest Meeting a durat până la 12 noaptea, a luat parte un număr aproximativ de 300 persoane, bărbați, femei și copii.

Adaug că scopul acestui Meeting e următorul: până în prezent sumele necesare pentru fondul de reclădire al Palestinei se complectă prin ofrande cu

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

bijuterii , bani etc., acum însă comitetul central din Londra a decis ca această operă de ajutorare să devină impunătoare şi în acest scop a şi trimis special din Londra pe Doctorul Vilenschi" [291]

Cel de-al doilea raport al Poliţiei, extrem de laconic, face referire la implicarea studenţimii locale în activitatea sionistă: „*De asemenea, studenţii evrei de pe la Universităţile Bucureşti, Iaşi, au căminul lor în Focşani instalat în localul organizaţiei sioniste din apropierea centrului şi desfăşoară o activitate culturală ce înclină mult spre sionism*" [292].

În fine cel de-la treilea raport a fost întocmit de trimisul Brigăzii de Siguranţă Focşani imediat după desfăşurarea evenimentului: „*Duminică 10 curent a avut loc în localul Căminului Zionist din localitate o şezătoare literară dată de asociaţia tineretului zionist. Şezătoarea s-a deschis la ora 6 seara.*

Dl. Oscar Haimovici, preşedintele asociaţiunii deschide şedinţa şi dă cuvântul Dlui Solomon Reintzler, vorbeşte despre sionism, care tinde să creeze un cămin propriu evreilor din Palestina, face un scurt expozeu al mişcării sioniste, fazele lui precum şi asupra stadiului în care se află astăzi. Relevă însemnătatea momentului de faţă pentru evrei, faţă cu declaraţia Balfour din 1914.

Dl. B. Goldenberg recitează frumoasa poezie „Sulomita"

Dl. A. Iţicovici face o paralelă între religie şi sionism.

Elevii de liceu: Gross, Silberman execută câteva bucăţi din vioară. Şezătoarea a luat sfârşit la ora 7 ½ seara" [293]

În şedinţa din 15 iunie 1924, Epitropia Comunităţii Israelite a votat noul său Statut, în vederea reglementării corespunzătoare a principiilor care stau la baza funcţionării tuturor instituţiilor din subordine, documentul în sine punând în acord atât drepturile , cât şi obligaţiile cetăţeanului israelit cu realitatea complexă a anilor ai 30 ai secolului trecut. Iată cuprinsul său:

---

[291] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 52 / 1924, f. 24 – 24 verso.
[292] *Ibidem*, f. 28 verso.
[293] *Ibidem*, f. 46

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Denumirea Comunității.

Art.1.

Evreii stabiliți în Focșani, de cel puțin un an și care contribue în mod direct și indirect, la toate sarcinile Comunității Israelite denumită „Comunitatea Evreilor din Focșani, a cărei existență stabilită cu acte, datează dela anul una mie opt sute.

Fiecare membru va avea câte o carte de membru, eliberată de Epitropie, în baza acestui statut, semnată de președinte și secretar.

Art.2.

Statutul de față formează baza organizărei comunității, care se administrează după prescripțiunile art. 44 și 50 din legea pentru organizarea comunală urbană și art. 226 din legea contabilității publice, în ce privește contabilitatea, comunitatea având calitatea de procedură juridică se va conforma în totul legei și regulamentului ptr. Persoane juridice.

Îndatoririle Comunității.

Art. 3.

Bunurile și interesele obștii israelite locale, sunt reprezentate și administrate de un comitet ales de această obște sub denumirea de „Comunitatea Evreilor din Focșan" în număr de 15.

Art. 4.

Epitropia Comunității are următoarele îndatoriri:

a) de a întreține, crea sau subvenționa școli primare și secundare sau profesionale de băieți și fete și orice alte instituțiuni, menite a răspândi cultura în masele poporului.

b) de a putea subvenționa în limitele posibilității, studenți și cantinele școlare și din alte orașe.

c) de a procura cărți, îmbrăcăminte și încălțăminte elevilor și elevelor săraci de la școlile comunității.

d) de a da săracilor ajutoare bănești, medicamente gratuite și lemne în timpul iernei, precum și pensiuni văduvelor și orfanilor.

e) de a întreține un spital, dacă trebuință va cere precum și un azil.

f) de a îngriji de adăpostirea trecătorilor săraci și a le procura mijloace de plecare;

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

g) de a îngriji de cimitirele comunităţii precum şi de înhumarea cadavrelor

h) de a administra averea mobilă şi imobilă a comunităţei şi a apăra drepturile ei, a sinagogilor şi a caselor de rugăciuni în faţa justiţiei

i) de a angaja personalul cultului ca: rabini, hahami pentru tăierea vitelor şi a păsărilor după ritul mozaic precum şi personalul necesar aşezămintelor şi instituţiunilor comunităţei. În caz de vacanţă a postului de rabin, epitropia va cere avizul reprezentanţilor sinagogilor din oraş.

Art. 5.

Comunitatea va fi reprezentată la ori ce instanţe administrative şi judecătoreşti prin preşedintele ei, în lipsa acestuia prin unul din vice-preşedinţi sau a unui epitrop delegat de epitropie.

Administraţia Comunităţei

Art.6.

Comunitatea va fi organizată pe secţiuni şi anume:

1. secţia administrativă

2. Secţia culturală

3. Secţia cultului

4. Secţia asistenţei sociale

5. Secţia sacră

Art. 7.

Atribuţiunile secţiunilor.

Fiecare secţiune este condusă de trei epitropi din cei 15 aleşi având fiecare secţiune următoarele contribuţiuni.

1. Secţia ad-tivă va avea:

a) De a administra şi supraveghea averea mobilă şi imobilă a comunităţei.

b) De a întocmi bugetele anuale, fixând contribuţiunile directe şi indirecte pe care membrii comunităţei au a plăti.

c) De a încasa toate veniturile şi de a efectua plăţile în limita prevederilor.

d) De a îngriji buna întreţinere a imobilelor comunităţei.

e) De a încheia la finele fiecărui an bugetar compturi.

2. Secţia culturală se ocupa cu

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

a) Angajarea şi regulamentarea funcţionărei corpului didactic.

b) Supravegherea bunului mers al şcolilor comunităţei, precum şi învăţământul religios.

c) Fixează taxele şcolare, scutiri de taxe, ca ajutoare elevilor săraci.

d) Îngrijeşte de materialul didactic, de starea higienică a şcolilor şi de tot ce priveşte bunul mers al acestora.

e) Alcătuieşte programul învăţământului religios şi vegetează la stricta aplicare a programului statului.

3. Secţia cultului se ocupă cu:

a) Angajarea şi organizarea cultului, executând dispoziţiunile în vederea aplicărei uzanţelor rituale la tăerea vitelor, a păsărilor, fabricarea azimelor, înmormântări, circumciziuni şi altele.

b) Rezolvă cererile realzive de serviciile divine şi ceremonii religioase la care se reclamă prezenţa clerului ca: logodne, circumciziuni, înmormântări şi altele.

4. Secţia asistenţei sociale are următoarele atribuţiuni.

a) Administrează şi supraveghează spitalul, azilul cantinele şcolare, precum şi ori ce alte instituţiuni de asistenţă socială.

b) Rezolvă cererile pentru acordarea de ajutoare băneşti persoanelor lipsite de mijloace şi trecătorilor precum şi medicamente gratuite, lemne, asime de paşti şi altele în limita prevederilor bugetare

5. Secţia sacră are a se îngriji:

a) De întreţinerea cimitirului comunităţei, a carelor funebre şi a oamenilor de serviciu.

b) Îngrijeşte de înmormântarea cadavrelor cu îndeplinirea formelor religioase.

c) Fixarea preţurilor cavourilor, a mormintelor, a taxelor pentru punerea pietrelor sepulcrale şi a grilajelor.

d) Încasează ofrande cu ocazia pomenirii morţilor la cimitire.

e) Îngrijeşte de stricta aliniere a aleelor precum şi a plantaţiilor după planul întocmit.

Art. 8.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Toate deciziunile luate de secţiuni pentru a fi valabile, trebuie să fie supuse aprobărei comitetului comunităţii prezidat de preşedinte, fără de care nu au nici o valoare.

Veniturile Comunităţei.

Art. 9.

Veniturile comunităţii se compun din:

a)Venitul gabelei pe carne cuşer şi a tăerii păsărilor după ritul mozaic, ce se plăteşte facultativ de către consumatorii evrei al cărui quantum se stabileşte de epitropie.

b)Contribuţiunile directe personale anuale ce eventual s-ar impune pe fiecare membru al comunităţei.

c)Excedentul de la fabricarea azimelor de paşti.

d) Taxa de înhumare, cavouri şi grilaje, monumente sepulcrale.

e) Domanţiuni dela ceremonii religioase ca: naşteri, căsătorii, pomenirea morţilor, precum şi de la serate, baluei etc.

f) Certificate pentru învăţământul religios de curs secundar.

h) Donaţiuni şi ofrande.

i) Colecte autorizate pentru lemne şi îmbrăcăminte la copii şi oameni

j) Venitul imobilelor comunităţei şi a efectelor de valoare.

Art. 10.

Toţi locuitorii evrei din acest oraş sunt datori a contribui la sarcinile comunităţei în mod direct şi indirect. Acei ce se vor sustrage de la aceste contribuţiuni, nu vor beneficia de instituţiunile Comunităţii şi nici de serviciile funcţionarilor Comunităţii.

Art. 11.

Impunerea şi fixarea taxelor ce urmează a se percepe dela membrii comunităţei, se vor face de către secţiunile nr. 6 pentru fiecare ramură în parte cu dreptul de consetaţie la epitropie din partea celui impus.

Art. 12.

Averea în numerar a comunităţei, provenită din excedente sau orice altă sursă ce va trece peste suma de 20.000 lei, va fi depusă la o casă de bancă din oraş pe numele comunităţei, pentru a produce venit cu care bancă

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comunitatea va lucra în compt curent; iar în casa mică a comunității se va păstra lei 5.000 de către comptabil, sumă ce va servi la mici plăți zilnice.

Art.13.

Alegerile se fac de către adunarea generală a membrilor comunității la fiecare patru ani, prin vot universal, egal, direct și secret, conform legei electorale comunale.

Art. 14.

Toți locuitorii evrei în vârstă de 21 ani împliniți, care au domiciliu în Focșani de cel puțin un an și contribuiesc la toate sarcinile comunității nerămânând în restanță cu plata acestora către comunitatea pe mai mult de 6 luni, pot fi alegători.

Art. 15.

Pentru a putea fi exigibil se mai cere pe lângă condițiunile dela art. 14 și următoarele:

a) Să aibă vârsta de 21 ani împliniți.

b) Să fie contribuabil pe cel puțin trei ani.

c) Să nu fi fost lovit de nici o sentință infamantă și să nu fie în încetare de plăți sau falit.

d) Să nu fie un salariat al comunității.

Art.16.

Nici un membru al epitropiei nu are dreptul de a lua în întreprindere de la comunitate vreo lucrare, sau orice altă afacere în care să aibă vre un interes personal.

Art. 17.

Funcțiunea de epitrop este onorifică.

Art. 18.

Mandatul de epitrop încetează de drept:

a) în caz de demitere.

b) Cînd intră în una din prevederile art. 15.

c) Când se dezinteresează de nevoile comunității, sau nu îndeplinește obligațiunile impuse de demnitatea la care a fost ales, sau lipsește nemotivat timp de 3 luni consecutiv dela ședință.

Art. 19.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În cazul când se iveşte vreo vacanţă, membrul sau membrii demisionaţi sau excluşi vor putea fi înlocuiţi prin cooptare de către majoritatea membrilor epitropiei de asemenea pentru diferite atribuţiuni în interesul bunului mers al comunităţii.

Compunerea biuroului.

Art. 20.

Îndată după alegerea şi confirmarea ei, epitropii aleşi în număr de 15, se vor întruni în prima şedinţă şi vor alege din sânul lor, un preşedinte, 2 vice-preşedinţi, un secretar titular.

Art. 21.

Preşedintele sau în lipsa acestuia unul din vice-preşedinţi convoacă toate şedinţele comitale când se va crede necesar în ce priveşte interesul comunităţii.

Art.22.

Pentru a se putea ţine o şedinţă va fi necesară prezenţa unui număr de 8 membri cel puţin; iar la şedinţa următoare cu orice număr de membri se va putea ţine şedinţa legală.

Art. 23.

Pentruca deciziunile să fie valabile, trebuie să întrunească majoritatea de voturi din numărul de membri prezenţi. În caz de paritate votul preşedintelui decide.

Art. 24.

Toate actele şi ordonanţele de plată vor fi semnate de preşedinte şi secretar în limita prevederilor budgetare.

Art. 25.

Vicepreşedintele înlocueşte în totul pe preşedinte în lipsa acestuia.

Art. 26.

Casierul are datoria să vegheze veniturile comunităţii, semnând chitanţe de primire şi de a plăti ordonanţele de plată semnate de preşedinte şi secretar în limita prevederilor bugetare.

Veghează ca scriptele şi operaţiunile cari privesc cassa, să fie în conformitate cu bugetul, iar în ceeace priveşte excedentele se va conforma art. 12 din statut.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Art. 27.

Secretarul are sub supravegherea sa toate actele, scriptele şi arhiva comunităţei. Contrasemnează actele şi ordonanţele de plată, încheie procese verbale de şedinţă şi are sub ordinele sale pe funcţionarii administrativi şi execută deciziunile luate de epitropie.

Art. 28.

În cazuri litigioase sau chestiuni care necesită cunoştinţe speciale sau chestiuni religioase, dacă epitropia va crede necesar va convoca obştea la consfătuire, dar nu va avea decât vot consultativ.

Art. 29.

Membrii care nu se vor supune îndatoririlor din acest statut şi vor servi sau încuraja exercitarea unei funcţiuni religioase de către persoane neautorizate de epitropie vor fi şterse din lista membrilor comunităţei şi din cea de alegători, neputând beneficia de nici una din instituţiunile comunităţei şi nici de vreo asistenţă de către organele acestei până la revenire.

Art.30.

Orice membru în întârziere cu plata contribuţiunilor şi alte taxe către comunitate nu va putea beneficia de instituţiunile comunităţei, până la complecta achitare a sumelor datorate.

Art. 31.

Spre a da o sancţiune reală dispoziţiunilor dela art. 29 şi 30 epitropia se va putea pune în legătură de reciprocitate cu epitropiile sinagogilor din localitate.

Art. 32.

În cazul când nu din rea voinţă, sumele datorite au rămas neachitate, Epitropia va putea acorda amânarea plăţilor sau scutirea dacă va găsi de cuviinţă.

Art. 33.

Comunitatea are obligaţiunea de a apăra interesele şi bunurile de interes obştesc chiar acelea care în aparenţă aparţin unor persoane private.

Art. 34.

Instituţiunile şi cancelaria comunităţei vor fi închise toate zilele de sărbătoare religioase evreieşti.

Art. 35.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Nici o colectă în folosul instituţiunilor comunităţei nu se va putea face fără autorizarea epitropiei.

Art. 36.

Acest statut nu se va putea modifica decât numai în urma intervenirei unor evenimente neprevăzute şi cu aprobarea majorităţei membrilor comunităţei sau în urma cererii scrise a majorităţii membrilor contribuabili.

Art. 37.

Acest statut s-a votat în şedinţa din 15 iunie 1924.

România

Grefa Tribunalului fiind conform cu aceia aflată la dosar No _____ se atestă de noi" [294].

În ansamblu, perioada 1921 – 1930 a fost plină de realizări pentru Comunitatea Israelită din Focşani. Prosperitatea economică – ilustrată prin numărul mare de fabrici, ateliere şi magazine deţinute de evrei – a facilitat efortul depus de Epitropie în vederea întreţinerii instituţiilor dependente. Pe fondul respectului deosebit manifestat faţă de tradiţiile străvechi, sinagogile, şcolile, spitalul şi dispensarul şi-au împlinit menirea, fiecare în felul lor.

Activităţilor culturale li s-au adăugat cele sioniste, marea operă de binefacere, sub toate aspectele ei, fiind o constantă a activităţii tuturor acelora care s-au succedat la conducerea Comunităţii Israelite.

Tot acum, cei care şi-au dat viaţă pentru ţară atunci când aceasta i-a chemat să se jertfească pentru cauza naţională şi cei care s-au întors victorioşi de pe câmpurile de luptă, aveau să fie recunoscute meritele nu doar prin rugi înălţate către Cer, ci şi prin gestul umanitar de înlesnire a tracului familiilor lor lăsate fără sprijin.

Ţinând pasul cu vremurile, cu varietatea şi complexitatea realităţilor primei jumătăţi a secolului trecut, Comunitatea Israelită din Focşani şi-a actualizat şi Statutul, piatra de căpătâi a normelor proprii de existenţă.

---

[294] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 88 / 1940, f. 84 – 92 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ASPECTE PRIVIND EXPLOATAREA ZĂCĂMINTELOR DE SARE DE PE VALEA MILCOVULUI

Ionuţ Iliescu
Aurora - Emilia Apostu

Una din bogăţiile judeţului nostru, exploatată în limitele necesităţilor comunităţilor locale, din timpuri străvechi, este sarea. În Valea Milcovului, două zone au atras atenţia celor interesaţi: localităţile Andreiaşu şi Reghiu.

La Andreiaşu, în zona de confluenţă a pârâului Sării cu pârâul Torcei, se află << *un masiv de sare ca o lamă îngustă în jurul căreia se află o argilă cu blocuri exotice constituind „Brecia Sării"* >> [1]

Începuturile exploatării sării existente aici sunt în legătură cu apariţia legislaţiei în domeniu. Votată în 1861, legea referitoare la instituirea monopolului Statului asupra acestei bogăţii a subsolului avea să intre în vigoare la 1 ianuarie 1862 [2].

În acelaşi an, Primăria Comunei Andreiaşu de Sus se ocupa, între altele şi de *„administrarea salinei şi vânzarea sării, paza malurilor sărate din comună şi remunerarea celor care le păzeau"* [3]

În 1864, aceeaşi instituţie purta periodic corespondenţă cu aşa numitul îngrijitor al localităţilor sărate, referindu-se la remunerarea paznicilor de la salină şi vânzarea sării pentru consum.

---

[1] Costică Drâstaru, *Monografia Andreiaşu 1945 2005. 560 de ani de atestare documentară*, Editura Rafet, 2005, p. 27.

[2] Cezar Cherciu, *Vrancea şi Ţinutul Putnei. Un secol de istorie 1820 - 1920*, Editura Neuron, Focşani, 1995, p. 107.

[3] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Primăria Comunei Andreiaşu de Sus, dosar nr. 8 / 1862, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 21 martie 1864, Consiliul Comunal Andreiaşu de Sus, localitate aflată în Plasa Marginea de Sus, districtul Râmnicu - Sărat din Muntenia trimitea informaţiile necesare revizorului localităţilor sărate din cadrul Direcţiei Salinelor Slănic şi Telega [4] Aflăm că pentru cei doi paznici ai salinei – Savin Vânător şi Stancu Petrea Ţucă - se plăteau câte 12 lei drept contribuţie fiscală pentru personal şi pentru poduri şi şosele [5]

În luna iunie a anului 1864, revizorul localităţilor sărate atrăgea atenţia autorităţilor comunale din Andreiaşu de Sus: *„veţi priveghea tot odată şi pentru orice furtişag de sare s-ar comite îmi raportaţi aceste staturi în exemplar îndoit să se dea chiar înfăţişătorului ce esti din partea dlui rivizoru"* [6]

La 9 octombrie 1864, subprefectul Plasei Marginea de Sus trimitea Primăriei Comunei Andreiaşu de Sus următoarea adresă: *„Domnul Administrator al salinilor prin adresa cu nr. 497 a comunicatu Domnului Prefect după cum se vede din Ordinul cu Nr.15.084 că. de odată cu desfiinţarea postului di rifisoru al localităţilor sărate prin ordinul Dlui Ministru de Finanţe s-a rânduit numai un îngrijitor spre inspectarea acelor localităţi. Recomandând pe Dumnealui N. Marcovici, cel ce este chemat în acest post.*

Făcându-vă dar cunoscut, vă invit a da cuvenitul ajutor conform articolului 11 din regulamentul salinelor unde zice că administratorii vor lua dispoziţiile necesare prin înţelegere cu administraţiile centrale şi autorităţile de al căror concurs va avea trebuinţă pentru toate ce se atinge de acel serviciu şi pentru paza localităţilor sărate. Ca nu din vreo neglijenţă, să se aducă pagiuba interesului statului şi D. Îngrijitor să-şi găsească motive de îndreptare la acelea ce l-ar privi" [7].

---

[4] *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1864, f. 1.
[5] *Ibidem*, f. 2.
[6] *Ibidem*, f. 5 - 5 verso.
[7] *Ibidem*, f. 16 - 16 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Referindu-se la sarea existentă la Andreiaşu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Ion Ionescu de la Brad nota:

„De-a lungului pêreului Slanicu, ce formează hotarulu între cotuna Andreiasiu si cotuna Reghiu, spinarea stâncei de sare se afla desvelită în mai multe locuri, atâtu în dreapta râpei, adecă în partea despre Andreiasiu, câtu si în stânga ei, adeca spre Reghiu. Acolea se vede încă groapa acoperită astăzi cu tufe, de unde se scotea o dată sarea pentru unulu interioru alu monastirei Miera. Esistintia unei stânci de sare la Andreasi este dară manifesta; grosimea ei visibila, adeca diferintia de nivelu între puntulu celu mai de josu alu râpei unde se vede sarea si punctulu celu mai de susu, numerându vinele stâncei, este de vre o duoa - deci de stângeni. Asta grosime visibila trebue să fie însa o mica parte a grosimei stâncei ce se întinde, fără indoeala si pe dedesubtulu albiei Milcovului; caci in stânga acestei gârle, la Munteni cumu le numescu localnicii, sunt salamuri sau sorginte de apa sarata şi cea ce este mai multu, s-a constatatu, în facia bisericei de la Andreasiu, cufundari partiale a pamântului provenite negresitu din mâncarea spinarei sarei de apele pluviale" [8].

Referindu-se la calitatea sării aflată *„în stânca în facia pământului în munte la Andreasiu la locului numitu Fatia - spumei"* [9], Ion Ionescu de la Brad adaugă: *„La Andreasiu, argilul plasticu pare că lipsesce de pe spinarea sarei; în timpuri de ploae, se facu mari miscari de pamênturi; se vede chiaru unu isvoru esiendu din sare, ceea ce nu provine de câtu din apele de ploae cadiute pe munte, ce'si au făcutu cursu prin sare, strabatându pamânturile permeabile superpuse.*

În cotuna Andreasii, stânca de sare desvelita în diferite păturí nu presinta pretutindeni acelasi aspectu. La partea superioară a stâncei se afla o pătură de sare, de o grosime de 2 m 50 aproape,

---

[8] Ion Ionescu, *Agricultura romana din judeciulu Putna de ~, Inspectoru generalu de agricultura, Judeciulu alu III*, Imprimeria Statului, Bucuresci, 1869, p. 31.

[9] *Ibidem*, p. 456.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

alba, curata, bine cristalizata, in cristale mari cubice, insa pucinu solida. Causele desagregatiunei a acestei parti a stânciei, provinu din influenţia elementeloru atmosferice la care a fostu supusa ca de atâţia ani. Este probabilu că prelungirea aceleiaşi păturí de desubtulu terâmuriloru are mai multu tarie, ofera o mai mare coesiune a cristaleloru si prin urmare nu se sfarama usioru prin transportulu cu caruţia.

De dedesubtulu acestei paturi de totu alba, se vedu mai multe alte păturí de grosime variabila si de o culoare vânata, ce provine din presentia materiiloru organice surprinse în timpulu cristalisatiunei sărei. Aceasta parte a stâncei este mai tare si de o cristalisatiune mai fina: este insa mai alba de câtu sarea de la Têrgulu Ocna.

Diferitele păturí ale stâncei sunt desparţite unele de altele de nisce vine subtiri de sare mai frageta, unde materiile organice sunt in mai mare abondentia" [10].

Despre sarea existentă la Andreiaşu, inginerul I. M. Melicu avea o părere foarte bună, considerând zăcământul de aici ca fiind de mari proporţii şi având o calitate superioară sării provenite de la Târgu Ocna [11]

La 21 decembrie 1871, primarul acestei comune, Ionică Stănciulescu, încheia un Proces Verbal referitor la „*tânguirea pasnicilor de localităţi sărate din această comună şi anume Ion Stan Lungu Mare şi Ion Andreiului. Pentru pasnicul pus din anul care Ion Istrate că neglijează cu paza de la Mal în rândul său şi chiar şi la presentare în această comună îngrijitorilor cu bani, control şi observare malurilor pomenite avându-l Istrate om absentat de la postul său.*

Subscrisul, având în vedere declaraţiunile acestor doi pasnici contra tovarăşului său Ion Istrate.

---

[10] *Ibidem*, p. 33.
[11] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 127.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Considerând neglijare ce face cu paza la mal în rândul său. Considerând şi serviciul ce s-ar cere pentru acest post a fi păzit cu stricteţe şi din pază.

Pe aceste baze noi numim de pasnic în această caletate pe Ion Ion Stan Lungu în locul lui Ion Istrate care neglijase cu paza la mal în rândul său. Care paznic s-a obligat a intra cu paza în rândul lui Ion Istrate chiar de astăzi 27 decembrie.

Încheind acest proces verbal, se va înainta prin pasnici la dispoziţiune dlui îngrijitor de localităţi sărate ca să ia în consideraţiuni prescripţiunile aci aşternute şi să binevoiască a stărui şi a dispoza suspendare lui Ion Istrati şi înlocuirea celui aci recomandat Ion Ion Lungu" [12].

La 1 iunie 1872, organele centrale obligă Primăria Comunei Andreiaşu de Sus să pună în aplicare un Ordin referitor la scutirile de care vor beneficia păzitorii salinelor: „*Domnul Ministru de Finanţe prin ordinul nr. 21.505 comunică că administratorul salinelor Slănic, prin raportul său nr. 232 îl informează că îngrijitorul de localităţi sărate de acestu destrictu nu i se da nici un ajutor de către autorităţile locale şi ceai de Dvs., pe lângă aceasta ceari păzitori de localităţi sărate nu sint apăraţi de obligaţiunele comunale şi contra articulu 66 din Regulamentul Miliţiilor sint puşi la serviciu de miliţieni.*

Dacă faptul este precum n-are a da îngrijire de Interesele Statului este prea puţăne pentru că dacă îngrijitorul nu are concursul autorităţilor, dacă Păzitori se sustrag de la paza localităţilor sărate, paguba Statului este învederată.

Vă pun îndatorire să faceţi să dispară aseminea fapte păgubitoare pentru Finance.

Luaţi înţelegere cu domnu comandantu de miliţie de acolo de a se lăsa păzitori în faţa localităţilor şi reprimaţi cu asprime pe primari cum ari a arăta concursul îngrijitorilor" [13]

---

[12] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Andreiaşu de Sus, dosar nr. 5 / 1871, f. 14 - 14 verso.
[13] *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1872, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cercetările arheologice efectuate în judeţul Putna la finele secolului al XIX-lea evidenţiază stânca de sare din punctul *„Faţa Spumei"* din satul Andreiaşu, parte componentă, de această dată, a comunei Mera, Plasa Gârlele [14]. *„Sarea gemă se găsesce la Andreaş, în Valea Milcovului, chiar la suprafaţă "* [15]

La începutul deceniului opt al secolului trecut, Comitetul Judeţean Vrancea al Partidului Comunist Român stabilise *„Programul de măsuri pentru dezvoltarea social economică a zonei montane Vrancea pe perioada 1972 1975 şi în perspectivă"* [16]. Conform acestuia, trebuia intensificată activitatea extractivă atât la Andreiaşu cât şi la Valea Sării, asigurându-se aprovizionarea C. A. P. - urilor şi populaţiei cu sare - bulgăre [17] De asemenea, Ministerul Industriei Chimice trebuia *„să fundamenteze până în anul 1974 soluţii economice pentru exploatarea sării care se găseşte la suprafaţa scoarţei şi valorificarea acestor bogăţii abundente din zonă prin amploarea în judeţul Vrancea a unor obiective ale industriei chimice"* [18].

Cea de a doua localitate din zonă înzestrată de natură cu zăcăminte de sare este Reghiu.

În secolul al XIX-lea, inginerul D. I. Melicu vorbea de un munte de sare existent aici, precizând întinderea zăcământului şi particularităţile sării din această zonă. Zăcământul are ca punct de plecare pârâul Slănic (aflat pe raza comunei Andreiaşu), traversând Dealul Spumei, cel numit *„Secături"* şi pârâul Reghior, atingând poalele muntelui Răiuţul. Zăcământul de la Reghiu este mult mai

---

[14] Mihail Canianu, Aureliu Candrea, *Dicţionar geografic al judeţului Putna de ~*, Lucrare premiată de Societatea Geografică Română în şedinţa adunărei generale din Martie 1893, Tipografia şi Fonderia de Litere Thoma Basilescu, Bucuresci, 1897, p. 11.

[15] *Ibidem*, p. 265.

[16] S. J. A. N. Vn., fond Comitetul Judeţean Vrancea al Partidului Comunist Român, dosar nr. 716 / 1972, f. 235.

[17] *Ibidem*, f. 240.

[18] *Ibidem*, f. 248.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

întins decât cel vecin, de la Andreiaşu, aflându-se la o adâncime mult mai mică. Unul din dealurile din arealul acestui zăcământ îşi datorează numele culorii deschise a sării care străluceşte, mai ales după ploaie.

Prezenţa sării în zonă mai este evidenţiată şi de marna de culoare verde aflată pe Dealul Secăturii, ca şi la Slănic - Prahova. În plus, de sub acest deal se scurg câteva pârâiaşe cu apă sărată, lăsând pe maluri cristale strălucitoare [19]

Inginerul amintit aprecia că suprafaţa ocupată de zăcământ promitea o exploatare îndelungată, doar una dintre stânci măsurând 20 de stânjeni. Cât despre calitatea sării de aici, ca şi la Andrciaşu, aceasta era superioară celei de la Târgu Ocna. Exploatarea s-ar fi putut face, dacă nu prin crearea unei mine propriu-zise, măcar prin gropi de sare sistematice [20]

La rândul său, economistul Ion Ionescu de la Brad acordă o deosebită atenţie sării aflate *„în sat la Reghiu unde sunt şi slateni pena în Reiutiu"* [21] El face observaţii amănunţite asupra zăcământului salifer din zonă: *„A doua localitate din comuna Miera unde apare stânca de sare este pe lânga pâreulu Reghioru, la Secătura, in cotuna Reghiulu. Aici terênurile dupa spinarea sarei au o grosime mai mare si suntu mai mobile, cea ce face ca de multe ori, dupa ploi ele acoperu stânca, pêna ce cade o alta ploae si o desveleşte din nou. Chiaru de n-ar fi sarea la lumina, culcusulu de marna verde de pe dealulu de Secatura, marna ce se afla si în apropierea stâncei de sare de la Slanicu (Prahova), ar face sa se presupue esistenia sarei acolo. La Secatura, ca la Andreasu, sunt earasi mai multe perae de apa sarata ce depunu pe margini prin evaporaţiune, cristale cubice de sare.*

Totu in aceasta cotuna, însă peste duoa dealuri mari si mai spre Nordu, la Râiuţiu, unde pamântulu este foarte sanatosu, trebue

---

[19] Ana Hanu, *Monografia comunei Reghiu*, Editura Pallas, Focşani, 2002, p. 37.
[20] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 127.
[21] Ion Ionescu, *op. cit.*, p. 456.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

earasi sa se afle sare la o adâncime de câţi-va stângeni. Cuvintele pe cari se basează acesta opiniune sunt: existenţia de apa sarata: (aceasta singura n-ar fi o proba destula caci şi marnele salifere patrunse de apa dau nascere la salamuri);

2. Se vede duoa gropi departate una de alta de vreo diece stângini si umplute de lemne de diferite esentie. Aspectulu acestoru lemnarii arata ca ele suntu asiezate acolo de mâni de oameni, ear nu aduse de intemplari. Vechile exploatatiuni de la Baicoiu si Slanicu, din districtulu Prahova, ce dateaza de secoli, se vedu si ele astupate cu lemnarie; de unde urmeaza a se conchide ca si la Râiuţiu o fi fostu, daca nu o adeverata ocna, dara celu pucinu gropi de sare si că s-au astupatu espresu aceasta lucrare este cu atâtu mai vechiu cu câtu locuitorii batrêni, ce erau chiemaţi la facia locului, ne-au încredinţatu ca si ei asia le gasisera; 3. Puindu câti-va oameni ca sa sape o groapa alaturi cu una din gropile astupate, s-a gasitu, la o adâncime de duoa palme, dupa pamêntulu vegetalu si unu argilu foarte nisiposu, argilulu plasticu cu vine de ghipsu pe lânga care se gasesce în genere si sarea. Este dara mai multu de câtu siguru, ca sa se adâncitu groapa de vre o câti va stângeni s-aru fi datu de sare; eramu insă grăbiţi de timpu; o ploae neîncetată ne retinuse trei dile in casa. [……?… …].

Bucata de sare de la Reghiu, luata din partea superioara a stâncii, nu este destulu de curata; mergêndu insa la o adâncime in stânca, trebuie sa se gaseasca păturí de sare mai alba, buna de esploatatu" [22].

Rentabilizarea exploatării sării existente la Andreiaşu şi Reghiu, pe fondul unor avantaje ce prezintă prin comparaţie cu Târgu Ocna, presupunea însă ample lucrări de modernizare: „*La Andreiasiu, Reghiu si Răiuţiu zace aceiaşi stânca de sare de o calitate mai buna de câtu acea de la Têrgulu - Ocna si de o intindere ce asigura o exploataţiune seculara. Proximitatea portului Galaţi (de la Andreiasiu la portulu de pre Siretu pêna unde vine silepurile, este cale de o di cu carutia cu boii), îi deschide unu debusieu; marea*

[22] *Ibidem*, p. 31 - 34.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

adâncime a Ocnelor Mari de la Têrgulu Ocna face din di in di neaparata deschiderea unei noui ocne prin pregiuru, căci altminterea ar suferi exportulu, ba chiar consumatiunea din intrulu tierrii. Aceste consideratiuni impunu guvernului obligatiunea de a face să se esploateze sarea de la Miera.

Indata ce guvernulu se va hotari a deschide o esploatatiune de sare la Miera va trebui:

1. Sa se faca planulu topografîcu si nivelarea celoru trei localităti Andreiasiu, Reghiu si Râiutiu;

2. Sa se cerceteze prin câte-va sondaje positiunea spinârii sarei in diferite locuri coprinse intre cele trei localităti si să se caute loculu celu mai favorabilu pentru asiediarea gurei salinei;

3. Să se întrebuintieze ca mijlocu foarte economicu de estractiune, de vreme ce se poate usioru aplica in casulu de facia, o galeria orisontala principala, sau pucinu inclinata, combinata cu unu sistemu de galerii de taiere.

4. Să se infiintieze o cale de transportu intre Andreiasiu si portulu de pre Siret. Astadi comunicatiunea cu Andreiasiu se face pe matca Milcovului; cea mai mica ploae face să se mareasca apele acestei gârli, circulatiunea se intrerupe si intimpina oare cari dificultati pêna se reinceapa. Este de nevoie pentru a inlesni transportulu producteloru salinei, de a se construi o sioasea pe malulu Milcovului" [23]

Zăcământul de sare de la Reghiu a fost dintotdeauna păzit; în 1923, de pildă, cel care-l păzea, Radu Gr. Gigea, era remunerat de Direcţia Salinei Târgu - Ocna cu 100 de lei lunar [24].

Aceeaşi autoritate veghea la respectarea obligaţiilor la care paznicii erau obligaţi prin lege. Astfel, la 27 ianuarie 1923, Direcţia Salinei Târgu - Ocna trimitea Primăriei Comunei Reghiu o Adresă în care se spunea: *„Primind o cerere din partea paznicului Radu Gr. Gigea, pentru a fi scutit de concentrare sau mobilizare avem*

[23] *Ibidem*, p. 34.
[24] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Reghiu, dosar nr. 3 / 1923, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

onoare a vă ruga să binevoiţi a-i pune în vedere că, conform ordinului Marelui Stat Major al armatei nu pot fi scutiţi decât anume categorii de oameni, din care numitul nu face parte.

De aceea vă rugăm ca în caz de concentrare sau mobilizare să fie înlocuit în mod provizoriu printr-un altul până la înapoierea sa, plătindu-i sub luare de chitanţă aceeaşi sumă ca şi titularului" [25] Refuzul nu lua în consideraţie faptul că „*Domnia sa trebuia să fie atât ziua cât şi noaptea ocupat cu supravegherea malului de sare din acea localitate*" [26].

La 11 octombrie 1923, Direcţiunea Salinei Târgu Ocna cerea autorităţilor locale din comuna Reghiu „*a pune în vederea paznicului Radu Gr. Gigea să nu permită nimănui a lua sare din malul sărat, după cum s-a comunicat şi postului de jandarmi de către Direcţia Regională, spre a da concursul necesar paznicului nostru*" [27]

De la 1 februarie 1925, salariul paznicului de la „*malul de sare secţia Andreeaşi, comuna Reghiu*" [28], de la „*feţele sărate din Reghiu*" [29], se dublează [30].

La fel stăteau lucrurile şi la începutul anului 1927 [31]; la 18 februarie 1927 însă Direcţia Salinei Târgu Ocna aducea Primăriei Comunei Reghiu la cunoştinţă că paznicul malului de sare de la Reghiu va primi 400 de lei lunar, salariul dându-se de patru ori pe an [32].

Sarea este prezentă şi în apele din zonă: „*Există un pârâu cu apă sărată cu denumirea Răghioru, însă nu poate fi folosită apa de locuitori, fiind murdară şi aproape în continuu tulbure*" [33].

---

[25] *Ibidem*, f. 4.
[26] *Ibidem*, f. 2.
[27] *Ibidem*, f. 12.
[28] *Ibidem*, f. 18.
[29] *Ibidem*, f. 19.
[30] *Ibidem*, f. 9.
[31] *Ibidem*, dosar nr. 5 / 1927, f. 1.
[32] *Ibidem*, f. 2.
[33] *Ibidem*, f. 4.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA ORGANIZAŢIEI JUDEŢENE PUTNA A PARTIDULUI NAŢIONAL - LIBERAL (GHEORGHE BRĂTIANU) ÎNTRE ANII 1930 – 1938

Ionuţ Iliescu

Unul din fenomenele caracteristice partidelor noastre, de-a lungul timpului, a fost, fără îndoială, acela al grupărilor disidente. Apărute ca urmare a luptelor interne pentru ocuparea unor funcţii sau în vederea urmării unor direcţii de acţiune, altele decât cele impuse de conducere, ele au avut în general, o existenţă efemeră şi fără un impact pregnant asupra eşichierului politic românesc. Ruperea de partidul - mamă, ca urmare a luptei de idei şi principii, a avut întotdeauna un pretext, mai mult sau mai puţin fondat.

În cazul Partidului Naţional Liberal, acesta l-a constituit revenirea în ţară a lui Carol al II-lea, la 6 iunie 1930 şi proclamarea lui ca rege de către Adunările Legiuitoare cu o majoritate zdrobitoare [1]. Liberalii care-l susţineau pe Rege, contrar strategiei *„bătrânilor"* liberali, s-au dezis de aceştia şi au format un nou partid intitulat Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), care avea să dăinuie până în 1938 [2].

La 25 iulie 1930, la Focşani apărea primul număr al ziarului *„Gândul Vrancei"*, oficiosul Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe

---

[1] Petru Demetru Popescu, *Dicţionar de personalităţi istorice. Voievozi. Principi. Domnitori. Regi*, Editura Niculescu, Bucureşti, 2001, p. 83.

[2] Eugen Stănescu, Iulia Stănescu, Gavriil Preda, *Liberalii. O istorie în date, documente şi personalităţi. 1875 – 1947. Istoria liberalismului românesc. Doctrina liberală. Personalităţi. Guverne. Documente fundamentale. I. G. Duca – in memoriam*, Editura Mectis, Ploieşti, 1992, p. 23.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Brătianu), filiala Putna [3]. De altfel, apariția constantă și în cele mai bune condiții grafice avea să fie una din preocupările de bază ale președintelui organizației, profesorul universitar Vasile G. Ispir [4]

În opinia lui Virgil Huzum, unul din membrii de frunte ai Partidului Național Liberal (Gheorghe Brătianu) pe plan local, colegii săi erau pe deplin onorați de prezența la Focșani a unui asemenea șef.

Studiind la Oxford, Vasile G. Ispir a renunțat la cariera juridică în favoarea unui doctorat în filosofie și teologie, devenind profesor la Universitatea din București. Opera sa științifică era recunoscută pe plan internațional, unde a participat la mai multe congrese.

A deținut importante funcții politice și administrative: deputat în Congresul Național Bisericesc, secretar general al Ministerului Cultelor și Artelor (în timpul fostelor guvernări liberale), membru în Comitetul Central Executiv al Partidului Național - Liberal (Gheorghe Brătianu) și consilier al Municipiului București. Om de o moralitate, blândețe și sinceritate rar întâlnite, profesorul Vasile G. Ispir, atât din punct de vedere profesional, cât și politic, nu datora nimic nimănui, progresând doar datorită meritelor sale. Generos și entuziast, acesta era gata nu doar să sfătuiască, ci să și ajute pe toți cei care apelau la el. Adept al progresului permanent cultural și tehnic și întotdeauna bine intenționat, a fost repede simpatizat de preoți și învățători. În urma vizitelor efectuate în județ, a convins pe colegii de partid că va susține interesele putnenilor cu toată priceperea sa [5]

Anul electoral 1931 a însemnat pentru liderii georgiști putneni o perioadă destul de agitată. Dintre aceștia, documentele epocii îi rețin pe Ioan Vasilescu – Valjean, colonelul Ștefan Tătărăscu, Dem.

---

[3] Cezar Cherciu, *Vrancea și Ținutul Putnei – o lume de altădată. 1921 – 1945*, Editura Andrew, Focșani, 2005, p. 156.
[4] *Ibidem*, p. 157.
[5] Virgil Huzum, *V. G. Ispir, șeful Partidului Național Liberal din județul Putna*, în „*Gândul Vrancei*", Anul 1, nr. 5, 21 septembrie 1930, p. 3.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Dănescu, Constantin Copeschi, Grigore Diaconescu, Ernnil Caraman, Constantin Turtureanu, Damian Ioan, V. Vasilescu [6].

Iată rezultatul alegerilor de la 29 ianuarie 1931, pe plan judeţean:

Focşani – Secţia I – participanţi 22,98 %:

720 voturi pentru liberali 267 voturi pentru georgişti

Focşani – Secţia a II-a – participanţi 13,9 %:

687 voturi pentru liberali 306 voturi pentru georgişti

Odobeşti – participanţi 94,8 %:

942 voturi pentru liberali 329 voturi pentru georgişti

Adjud – participanţi 23 %:

744 voturi pentru liberali 521 voturi pentru georgişti

Panciu – participanţi 9,2 %:

725 voturi pentru liberali 234 voturi pentru georgişti

Mărăşeşti – participanţi 11 %:

740 voturi pentru liberali 269 voturi pentru georgişti

Suraia – participanţi 16 %:

525 voturi pentru liberali 346 voturi pentru georgişti

Sascut – participanţi 15 %:

960 voturi pentru liberali 378 voturi pentru georgişti

Năruja – participanţi 10, 2 %:

319 voturi pentru liberali 270 voturi pentru georgişti

[6] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 2 / 1931, f. 54 - 54 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Tulnici – participanți 13 %:
196 voturi pentru liberali 234 voturi (!) pentru georgiști

Vidra – participanți 14 %:
508 voturi pentru liberali 297 voturi pentru georgiști

Movilița – participanți 18 %:
63 voturi pentru liberali 394 voturi (!) pentru georgiști

Jariștea – participanți 6 %:
142 voturi pentru liberali 79 voturi pentru georgiști

Țifești – participanți 28 %:
303 voturi pentru liberali 297 voturi pentru georgiști

Câmpuri – participanți 10 %:
571 voturi pentru liberali 234 voturi pentru georgiști

Orbeni – participanți 19,2 %:
582 voturi pentru liberali 317 voturi pentru georgiști

Vulturu – participanți 18 %:
530 voturi pentru liberali 370 voturi pentru georgiști [7]

La scurt timp după alegeri, organizația georgiștilor putneni avea să se confrunte cu situații deloc plăcute. Una dintre ele a fost retragerea din partid a profesorului universitar Ispir, așa cum rezultă din Adresa trimisă la 10 mai 1939 de către D. Cristopol, secretarul Organizației Putna a Partidului Național - Liberal (Gheorghe Brătianu) liderilor din Capitală [8]

[7] Idem, fond Partidul Național - Liberal (Gheorghe Brătianu), dosar nr. 1 / 1934, f. 5.
[8] *Ibidem*, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

O zi mai târziu, acesta avea să înainteze Comitetului Executiv al Organizaţiei Judeţene Putna următoarea Adresă de răspuns:

„Domnilor,

În urma plecării din Partidul Naţional Liberal a domnului V. G. Ispir, am însărcinat pe domnul profesor universitar Constantin C. Giurescu de a lua toate măsurile necesare în ce priveşte conducerea organizaţiei de Putna şi campania electorală.

Sunt convins că-i veţi acorda încrederea şi sprijinul dumneavoastră şi că activitatea ce o depuneţi de la începutul acţiunii noastre va afla în aceste alegeri o consacrare deplină.

Primiţi, vă rog, asigurarea celor mai alese şi prieteneşti sentimente" [9]

La 13 mai 1931, a avut loc în Focşani o mare întrunire georgistă, la care au participat următorii membri ai partidului:

- şefi de organizaţie - Gheorghe Negulescu, I. Lungu, Mişu Bogdan, Ioan Huzum, profesorul Rădulescu, farmacistul Costescu, avocatul P. Băeşu, avocatul Şerbănescu, Virgil Huzum, colonelul Blezu, Gheorghe Bogdan, Al. Alexandrescu, Gheorghe Constantinescu, dr. Chiriţescu, I. Damian, D. Căpăţână, C. Grigorescu, P. Şadima, Ioan Bobocea, C. Mateescu, avocatul Ignat, Sava Petrea, Ilie Rădulescu, C. Necolescu, T. Cojan, I. Murgu şi Şt. Şerpescu din Focşani, Toader Olaru din Muncclu şi Ştefan Pricope din Repedea, Gh. Arvinte din Mănăstioara, Nicuţă Gegea din Străoane de Sus, A. Ştefan din Păuncşti, C. Mateescu din Nămoloasa - Sat, P. Cioaric din Găgeşti, I. Iorga, Mândreşti - Munteni, I. Rădulescu, Bujor Petrea din Mândreşti – Moldova, Ştefan Mărăscu din Vânători

- şefi de sectoare - Crist. Manoliu din Panciu, Ghiţă Codiţă (?) din Păuneşti, Gh. Gagea din Suraia, Grigore Băeşu din Jariştea

membri C. Arghiropol, I. Bercovici, Jean Secară din Focşani, avocatul Francisc din Adjud, B. Aschinazer din Panciu, Neculai Ionescu, Mihail S. Enescu, Costică Gheorghiu din Odobeşti, Profir Grosu, Ciuşlea, M. Mociora (?) din Nămoloasa – Sat,

[9] *Ibidem*, f. 8.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

V. I. Dumitriu din Călieni, V. Drăgoi, C. Georgescu din Răstoaca, Nicolae Vlad, Ștefan Dumitrache din Vânători, N. I. Sava, Ion Irimia, Ștefan C. Dumitrachi, Savu Baniță, N. Manolachi și Alex. David din Mircești, V. Iorga, N. I. Gogu, G. I. Pâslaru și C. N. Costache din Mândrești – Munteni, Tudorache Dragomir din Florești, Ion C. Cocâi (?) și Ion D. Nestor din Vărsătura [10]

În a doua jumătate a lunii mai, întreg județul Putna avea să fie vizitat de șeful georgiștilor putneni, profesorul Constantin C. Giurescu [11] Deplasările se făceau cu mijloacele de locomoție specifice timpului (trăsură și mașină), în funcție de starea drumurilor [12].

La 25 mai 1931 s-au stabilit persoanele care vor conduce și supraveghea secțiile de votare cu prilejul alegerilor pentru **Camera Deputaților**, fixate pentru data de 1 iunie:

- Focșani, Secția I - G. Negulescu; Secția a II-a - I. Huzum; Odobești, locotenent colonelul Blezu, observator Băeșu; Adjud - P. Francisc, observator independent; Panciu - doctorul I. Chiriţescu, observator Manoliu; Mărășești - Em. Purcherea, observator Valeriu (?); Suraia - Dumitru (?), observator Șadima (?); Sascut - preotul Filimon; Năruja C. Chifu, observator C. Gogancea; Tulnici Al. Alexandrescu, observator Chifu; Vidra - C. Arghiropol, observator preotul Popescu; Moviliţa - D. Căpățână; Jariștea - Gr. Băeșu; Ţifești - Huzum (?); Câmpuri - N. Bădulescu / N. Bărbulescu (?); Orbeni - Balancă (?); Vulturu - Dobreanu (?), observator Mateescu - Macarie[13]

Candidații georgiști pentru Senat (4 - 6 iunie) și-au împărțit activitatea electorală pe sectoare, după cum urmează: Francisc Petre și preotul Filimon – Adjud, Sascut, Orbeni, Păunești; Hr. Manoliu –

[10] *Ibidem*, f. 9 - 10.
[11] *Ibidem*, f. 11.
[12] *Ibidem*, f. 18 - 18 verso.
[13] *Ibidem*, f. 11.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Panciu, Câmpuri, Movilița; P. Băeşu – Odobeşti, Vidra, Ţifeşti, Jariştea; Mateescu – Vulturu, Nămoloasa, Suraia [14]

Iată şi componenţa listelor cu delegaţii, observatorii şi asistenţii delegaţi de Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu) la secţiile de votare:

Focşani, Secţia 1 Mişu Bogdan, C. Arghiropol, delegat; G. Bogdan, observator

Secţia a II-a – I. Huzum, V. Şerbănescu, delegat; D. (?) Murgu, M. (?) Damian, asistenţi; căpitanul I. Postolache, observator

Odobeşti C. Gheorghiu din Broşteni şi V. Vârlan din Odobeşti, delegaţi; Gh. C. Ivan din Vărsătura şi colonelul Blezu, asistenţi

Adjud - D. Nicolau din Adjud şi Al. Prisecaru din Urecheşti, delegaţi; P. Radu din Cornăţel şi Ghinea Antohi din Rugineşti, asistenţi

Câmpuri - Matei Buşilă din Soveja şi Grigore Mărăscu din Câmpuri, delegaţi; Tudor Popescu din Mărăşti şi profesor N. Rădulescu, asistenţi

Orbeni - N. Popa din Valea Seacă şi V. Zarzu din Cucova, delegaţi; C. Bontea din Drăguşeni şi V. Balancă, asistenţi

Vulturu - Macarie D. Tănase şi C. Mateescu din Nămoloasa Târg, delegaţi; Gh. Dobreanu şi Gh. Toia din Vulturu, asistenţi

Panciu - (?) Strătulă din Crucea de Jos şi C. Ionescu din Panciu, pensionar, delegaţi; Grigore Vidraşcu din Neicu şi Iosef Iosubaş din Panciu, asistenţi

Mărăşeşti - Em. Purcherea din Mărăşeşti şi Tr. Băntescu din Străjescu, delegaţi; Irimia Stroe din Pufeşti şi Şt. Lazăr Radu din Ciorani, asistenţi

Suraia V. Dumitriu din Călieni şi Pericle Şadima din Focşani, delegaţi; Sandu Hanganu şi Gh. Gagea din Suraia, asistenţi

[14] *Ibidem*, f. 20.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Târgu Sascut Gr. Olaru din Bălcuța și N. Nuțu din Mândrișca, delegați; T. Baciu din Bălcuța și C. Grecu din Pănceşti, asistenți

Năruja - I. (?) Andrei Aga din Nistorești, delegat; I. Boboc din Spulber, asistent

Vulturu și Suraia - C. Mateescu și (?) Dobreanu din Vulturu, delegați; Ghiță Bujor din Nămoloasa Târg și V. Dumitriu din Călieni, asistenți.

La fel au stat lucrurile și în cazul alegerilor pentru **Senat**:

Focșani - colonelul Blezu asistent

Odobești - C. Mazilu și Andrei Cucu, delegați; Grigore Băeșu și Gh. C. Ivan, asistenți

Adjud - Fr. Petrea din Adjud și Costache Țiu din Rugineşti, delegați; I. Bălan din Cornățel și Emil Ionescu din Pănceşti, asistenți

Mărășești - Gh. I. Vâlcu din Mărășești, delegat; N. Anghel din Pădureni și Oprea Dan, asistenți

Tulnici - I. D. Lechea din Negrilești și Al. Alexandrescu din Focșani, delegați; Oancea Taftă și Costică Iacob din Vidra, asistenți

Movilița - preotul Bacalu din Movilița și Ghiță Gavrilă din Păunești, delegați; D. Căpățână din Focșani și Emil Ionescu din Păunești, asistenți

Jariștea V. Moisă din Găgești și Ion St. Ghemuleț din Jariștea delegați; Gr. P. Băeșu din Jariștea și Pascal Ciornea din Găgești, asistenți

Țifești V. Zaharia și Gh. Brăileanu din Țifești, delegați; P. Carabă din Clipicești și preot S. Guzu din Țifești, asistenți

Panciu - P. Carabă din Clipicești și C. Ionescu din Păunești, delegați; Iordache Șerban din Panciu, asistent

Vidra I. Popescu din Vidra și C. Arghiropol, delegați; Oancea Taftă din Vidra și Ciornei Al. din Ireşti, asistenți

Sascut - N. Popa din Valea Seacă și G. Luca (?) din Pănceşti, delegați; Ilie Damian din Orbeni și I. D. Neagu din Bălcuța, asistenți

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Năruja - C. Gogancea şi C. Chifu din Năruja, delegaţi; Stoica Ungureanu şi I. Boboc din Spulber, asistenţi [15]

Tot în vederea alegerilor pentru Senat, la 25 mai 1931 s-au stabilit şi delegaţii pentru conducerea secţiilor de votare: Focşani – profesorul Constantin C. Giurescu; Adjud - (?) Francisc; Mărăşeşti – Gh. Vâlcu; Odobeşti – Gr. Băeşu; Panciu – Iordachi Şerban; Năruja - (?) Chifu; Suraia – C. Mateescu; Sascut – preotul Filimon; Vidra – Oancea Taftă [16].

În aceeaşi lună, oficiosul local al georgiştilor, „*Gândul Vrancei*", insera la loc de cinste, pe prima pagină, un manifest pe cât de lapidar, pe atât de concret: „*Alegători putneni, în alegerile generale de la 1, 4 şi 8 iunie votaţi Partidul Liberal cu semnul III trei linii drepte*" [17].

Tot acum, profesorul universitar Constantin C. Giurescu, şeful georgiştilor putneni, se adresa electoratului, sintetizând viitoarea sa activitate de deputat, în cazul în care avea să fie ales: „*Scriu această scrisoare pentru cei care mă cunosc, dar mai ales pentru cei care nu mă cunosc*

Într-adevăr, sunt fiu al Focşanilor, fiind născut în acest oraş.

Mama mea a fost fiica lui Hagi Costache Antonescu din Focşani, iar tatăl meu şi-a început cariera de profesor la Liceul „Unirea" Eu însumi, înainte de a ajunge la Universitate, am fost profesor tot la Liceul „Unirea"

Soţia mea e fiica lui Simion Mehedinţi din Soveja; am o proprietate în Odobeşti, o vie pe care o lucrez personal, cunoscând astfel direct preocupările şi grijile viticultorilor putneni

Voi căuta să introduc metode noi în viaţa politică din Putna.

Intriga, bârfeala, critica sterilă şi sectorismul m-au avut întotdeauna duşman neîmpăcat.

---

[15] *Ibidem*, f. 21 – 21 verso.
[16] *Ibidem*, f. 26.
[17] „*Gândul Vrancei*", Ziar al Partidului Naţional - Liberal de sub preşedinţia lui Gheorghe Brătianu (Organizaţia Judeţeană Putna), nr. 5, mai 1931, p. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În viața politică, întocmai ca și în celelalte ramuri ale vieții, socotesc că numai munca, meritul, jertfa și caracterul trebuie să fie criteriile după care să se prețuiască omul. Căci ceea ce e clădit pe minciună, nu poate dura și adevărul, mai mai curând sau mai târziu, tot iese la iveală" [18]

Despre evoluția acestui partid în lunile premergătoare alegerilor generale din 1931, face referire ilustrul profesor în *„Amintirile"* sale: *„...am fost ales...secretar general al Cercului de studii al partidului, președinte fiind Gheorghe Brătianu; după un an* [n. n. – 1931], *la plecarea lui V. G. Ispir, care a mers cu liberalii lui Duca și Dinu Brătianu, mi s-a încredințat șefia organizației de Putna, adică a județului în care mă născusem și de care mă legau și interesele economice prin via pe care soția mea o avea la Odobești, în cunoscutul cvartal al Cazacliilor"* [19] Președinte de onoare al organizației putnene avea să fie numit Arthur Văitoianu [20]

Referitor la cei pe care-i conducea, renumitul profesor vorbește în termeni elogioși la adresa lor: *„Organizația mea dispunea de numeroase cadre tinere, profesori la școlile secundare din Focșani, ca, de pildă, Constantin Chifu, doctor în filozofie la Berlin, Neculai Rădulescu, întemeietorul revistei locale „Milcovia", Ion Diaconu, întemeietorul revistei locale „Ethnos"; erau și profesori mai în vârstă, ca V. Bălănescu, apoi o întreagă pleiadă de învățători și preoți în târgurile și satele județului.*

Era Petre Băeșu, cel mai de seamă dintre avocații tineri ai orașului, viitor deputat; erau profesori ca Romulus Negutz; erau farmaciști ca Ioan Huzum din Focșani, Macarie din Nămoloasa Târg și Macri din Odobești.

---

[18] *Ibidem.*

[19] Constantin C. Giurescu, *Amintiri. Ediție îngrijită de Dinu C. Giurescu*, Editura All, București, 2000, p. 195.

[20] *Ibidem*, p. 194.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Aveam organizaţii în toate comunele rurale şi, bineînţeles, în toate oraşele; unele din ele, în special din regiunea podgoriei, erau foarte tari, cuprinzând numeroşi gospodari, cu toate rudeniile lor.

Vizitam des, în fiecare duminică, o parte din judeţ; unde nu putea pătrunde maşina, în unele sate din Vrancea de pildă, mergeam cu căruţa cu cai, alteori călare şi câteodată şi pe jos, cu piciorul.

Ajunsesem astfel de cunoşteam bine tot judeţul, de la un cap la celălalt, de la Nămoloasa sat, din valea Siretului, până la Teiuş, în extremitatea nordică – unde am găsit un cătun de ţigani blidari, în mijlocul pădurii, care nu fuseseră cercetaţi niciodată de vreun candidat de deputat sau senator, nici de vreun dregător judeţean – şi de la Mărăşeşti şi Mărăşti până în fundul Vrancei, la Herăstrău şi Schitul Valea Neagră.

Am cunoscut oameni tari, de nădejde, ca Petrache Caraba, din Clipiceşti, cu toţi feciorii lui, unul şi unul mai înalţi decât uşa, de trebuiau să se plece când intrau în club sau într-o casă de gospodar"[21]

În vederea alegerilor generale din 1, 4 şi 8 iunie 1931, georgiştii din judeţul Putna s-au prezentat în faţa electoratului cu următoarea listă de candidaţi:

- La Camera Deputaţilor: Constantin C. Giurescu, profesor universitar

Petru Francisc, avocat, Adjud
Hristudor Manoliu, proprietar, Panciu
Petre Băeşu, avocat, Jariştea
Honoriu Filimon, preot, Sascut

- La Senat: Colegiul universal – Ioan Huzum, farmacist

Colegiul consiliilor comunale – C. Mateescu, Nămoloasa[22]

La nivel naţional, deşi s-a prezentat pentru prima dată în alegeri, Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu) a obţinut un

[21] *Ibidem*, p. 229.
[22] „*Gândul Vrancei*"..., Anul II, Nr. 5, mai 1931, p. 2.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

succes remarcabil, situându-se pe locul III, obținând 5,93 % din voturi și 12 mandate [23]

Rezultatul alegerilor avea să fie însă un fiasco pentru georgiștii putneni, ei primind doar 7,31 % din voturi, mult mai puțin decât liberalii (12,05 %) și incomparabil cu rezultatul înregistrat de câștigător (Uniunea Națională condusă de Nicolae Iorga – 67,75 %) [24]

La alegerile pentru Camera Deputaților, desfășurate la 1 iunie 1931, candidatul georgist a obținut doar 2.412 voturi, mai puțin decât poziția secundă, ocupată de național – țărăniști (3.974 voturi) și foarte puțin în comparație cu Uniunea Națională – 22.359 voturi [25]

La fel au stat lucrurile și în cazul alegerilor pentru Senat – colegiul universal, din 4 iunie 1931: candidatului georgist i-au revenit 971 de voturi, celui național – țărănist 1.790 voturi și reprezentantului Uniunii Naționale 11.588 voturi [26]

Nici ziua de 8 iunie 1931, în care au avut loc alegerile pentru Senat – colegiul consiliilor comunale și județene, nu a fost una fructuoasă pentru georgiști; candidatul lor a înregistrat patru voturi, reprezentantul național – țărăniștilor 62 voturi, iar cel al Uniunii Naționale nu mai puțin de 252 voturi [27]

După alegeri, în luna august, viața micului partid liberal georgist putnean intră pe făgașul normal al lucrurilor. Acum au loc întrunirile de la Odobești [28] și de la Piatra – Neamț (participanți Ioan Huzum, maiorul Cristopol, secretarul organizației și Mișu Bogdan) [29]

---

[23] Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria Românilor în secolul XX (1918 - 1948)*, Editura Paideia, București, 1999, p. 235 - 236.
[24] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 180.
[25] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 3 / 1931, f. 285.
[26] *Ibidem*, f. 391.
[27] *Ibidem*, f. 285.
[28] S. J. A. N. Vn., fond Partidul Național - Liberal (Gheorghe Brătianu), dosar nr. 1 / 1931, f. 46.
[29] *Ibidem*, f. 45.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În luna septembrie au loc înscrieri în partid la Odobeşti [30] şi vizite în sectorul Nămoloasa [31] La 19 septembrie 1931 este schimbată conducerea organizaţiei georgiste din Cucova, Vasile V. Zarzu fiind înlocuit cu Ion Gh. Bucă. Vicepreşedinte avea să fie numit Ion V. Zarzu [32].

O lună mai târziu, Constantin C. Giurescu avea planificată o nouă vizită în sectorul Nămoloasa. Prin grija sa, liberalii georgişti aveau acum, în Focşani, un alt sediu pentru club [33].

La 29 iunie 1932, Organizaţia Judeţeană Putna a Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe I. Brătianu) făcea public Statutul său, votat în timpul Congresului general ţinut în Capitală la 7 şi 8 noiembrie 1931 şi tipărit tot aici, la Tipografia *„Mişcarea"* [34].

Documentul prezintă, în introducere, evoluţia din ultimii ani a partidului şi principiile care stau la baza activităţii acestuia: *„Partidul Naţional Liberal a trecut în anii din urmă printr-o îndoită criză: una în lăuntrul său şi alta în raporturile cu realitatea exterioară. După moartea lui Ion I. C. Brătianu i-a mai rămas ordinea şi disciplina, însă şi acea spontaneitate şi coeziune spirituală, care singure pot menţine dinamismul unui mare partid.*

Disciplina impusă şi în domeniul ideilor n-a dat partidului putinţa ca în faţa împrejurărilor noi produse de propriile sale înfăptuiri în ordinea politică şi socială, ca şi de transformările adânci ale economiei Europei, să înţeleagă şi să îndrumeze rostul vremurilor.

Astfel se stingea puterea sa de adaptare la realităţile vieţii de

Dovada s-a făcut în jurul ultimului congres general şi în penibila desfăşurare a hotărârilor conducerii partidului în timpul evenimentelor din iunie 1930.

---

[30] *Ibidem*, f. 47.
[31] *Ibidem*, f. 52.
[32] *Ibidem*, f. 96.
[33] *Ibidem*, f. 53.
[34] *Ibidem*, f. 67.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Întemeiat pe aceste experiențe și pe acțiunea noastră comună, Partidul Național Liberal socotind că nu se poate despărți nici de încrederea Coroanei, nici de voința națiunei, așează ca temelie noii sale organizări principiile ce sunt înscrise în numele său însuși; el este și rămâne național, așa cum o reclamă tradiția sa istorică și interesele superioare ale Statului național unitar, închegat din jertfa milenară a neamului.

El este liberal, pentru că numai călăuzit de principiul libertății crede că va ajunge la realizarea unui regim de viață socială, care să asigure tuturor posibilitatea deplinei dezvoltări a personalității lor.

În limita acestor două mari principii își va desvolta și mai departe acțiunea.

Înaintea ochilor noștri se desfășoară marea dramă a civilizației contemporane. Nu credem nici în totala transformare a Statului modern, nici în dispariția regimului capitalist.

Credem.însă în trebuința ca puterile statului să se adapteze la condițiunile vieții actuale și în evoluția treptată a capitalismului, evoluția care să ne scoată din anarhia economiei de astăzi.

Partidul Național Liberal socotește că țara trebuie ferită de cele două primejdii: ignorarea strânsei interdependențe economice dintre popoare și nesocotirea mersului implacabil al timpului.

România nu se poate izola, în cursul desvoltării sale viitoare nici în timp, nici în spațiu. Adversar hotărât al unor asemenea concepții la baza cărora e mai mult romantism politic decât intuiție clară a nevoilor prezente, Partidul Național Liberal preconizând măsuri radicale pentru a face față unor împrejurări excepționale, stăruie în credința că în viitor, numai în desvoltarea liberă a individualităților și un regim stabil și normal al dreptului pot chezășui progresul neamului nostru, în toate domeniile forțelor sale creatoare.

Neclintit în convingerile sale monarhice în sprijinul cărora a adus anul trecut dovada neîndoielnică a faptei, Partidul Național Liberal rămâne la ferma hotărâre de a păstra României temelia

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

nezdruncinată a aşezămintelor sale constituţionale: el socoteşte că numai astfel poate rămâne şi în viitor, potrivit tradiţiilor sale, păzitorul acordului deplin între Coroană şi voinţa naţională.

Principii generale

Credincios trecutului său, Partidul Naţional Liberal luptă pentru realizarea următoarelor principii:

1. Întărirea şi dezvoltarea naţiunii române prin libertate, democraţie şi solidaritate.

2. Apărarea şi propăşirea Statului Român sub un regim constituţional monarhic şi democratic şi având un caracter unitar naţional în toată viaţa sa politică, cât şi în cea culturală şi economică.

3. Întărirea, la temelia societăţii noastre, a prosperităţii individuale, considerată însă ca o funcţie socială evolutivă, potrivită marilor nevoi naţionale şi sociale.

4. Înlăturarea luptelor de clasă, prin solidarizarea şi colaborarea frăţească a tuturor claselor sociale, asigurând pentru toţi cetăţenii – în limitele acestei solidarităţi sociale – atât o dreaptă repartiţie a drepturilor şi obligaţiilor de ordin politic şi economic, cât şi o liberă dezvoltare a tuturor energiilor, fără deosebire de rasă, de clasă sau de religie.

5. Întărirea şi dezvoltarea dreptăţii sociale, prin organizarea: a libertăţilor publice, a sufragiului universal, a culturii şi educaţiei cetăţeneşti a poporului, a muncei şi producţiunei naţionale, a raporturilor dintre muncă şi capital şi a asociaţiunilor profesionale sub toate formele îngăduite de Constituţia ţărei.

Organizarea

Articolul 1 – Sunt membri ai partidului Naţional Liberal, toţi cetăţenii români de ambele sexe cu drept de vot care aderă în scris la programul său şi la statutele de faţă şi cari se obligă să lupte în viaţa lor publică pentru triumful principiilor înscrise în aceste pagini şi să fie consequenţi cu aceste principii în toate manifestările lor.

Articolul 2 – Organizaţia Partidului Naţional Liberal cuprinde două părţi: Organizaţia locală şi Organizaţia centrală.

A. Organizaţia locală

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Articolul 3 – Organizația locală cuprinde: organizația sătească, organizația comunală și organizația județeană.

Articolul 4 – Organizația sătească cuprinde pe toți membrii partidului Național Liberal dintr-un sat. Ea își alege un comitet compus din 5 membri.

B. Organizația comunală

Articolul 5 – Toți aderenții Partidului Național Liberal dintr-o comună formează organizațiunea națională liberală din acea localitate. Această organizație alege un comitet, care conduce politica național – liberală din comună.

Numărul membrilor comitetului comunal va fi de minimum

Președinții comitetelor organizațiilor sătești fac parte de drept din comitetul comunal respectiv. Ceilalți vor fi aleși de comitetele sătești întrunite.

La prima sa ședință, acest comitet își alege din sânul său un președinte, unul sau mai mulți vicepreședinți, un secretar și un casier.

Articolul 6 – Comitetele, sub conducerea președinților lor, au următoarele atribuțiuni:

a) A propaga ideile național – liberale

b) A organiza cluburi, biblioteci populare, case de cetire etc.

c) A sprijini – tot cu ajutorul centrului – orice instituție sau lucrare de interes obștesc, precum: școala, biserica, bănci populare, cooperativa, obștii, băi comunale, drumuri și poduri de interes local.

d) A denunța centrului toate abuzurile și nedreptățile săvârșite în acea comună.

e) A comunica președintelui Partidului Național Liberal din județ numele și prenumele locuitorilor care s-au înscris în acea organizație comunală.

Toți membrii vor primi câte o carte de membru, eliberată de președintele comitetului județean.

Articolul 7 – Comitetul se alege din patru în patru ani. Ziua fixată pentru alegere trebuie adusă la cunoștință cu 15 zile înainte,

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

a) Sunt membri de drept: preşedinţii comitetelor săteşti şi comunale, precum şi toţi membrii comitetelor comunale urbane din judeţ;

b) Membrii aleşi sunt cei desemnaţi de congresul judeţean, conform articolului 19 alineatul a din aceste statute.

Numărul membrilor aleşi nu poate întrece jumătate din numărul comunelor din judeţ.

Preoţii şi învăţătorii, membri ai partidului, fac parte de drept din comitetul judeţean.

Articolul 23 – Comitetul judeţean, la prima sa întrunire, îşi alege pe patru ani: un preşedinte, unul sau mai mulţi vice – preşedinţi, un secretar general şi un casier, care formează biroul organizaţiunei judeţene.

Articolul 24 – Comitetul central judeţean se convoacă cel puţin de două ori pe an, de preşedinte, fie din iniţiativa sa, fie după cererea scrisă a majorităţei membrilor din sânul său.

Articolul 25 – El nu poate lucra decât cu cel puţin 1 / 3 din numărul membrilor şi numai în urma unei prealabile convocări a tuturor membrilor săi.

Articolul 26 – Deciziunile sale, spre a fi valabile, trebuie să întrunească majoritatea voturilor celor prezenţi.

În caz de paritate, părerea preşedintelui decide.

Articolul 27 – Toate deciziunile vor fi consemnate în procese – verbale, semnate de preşedintele comitetului şi de secretarul său general.

Articolul 28 – Atribuţiile Comitetului Judeţean sunt următoarele:

a) Comitetul Judeţean are conducerea efectivă a organizaţiunei judeţene.

b) El e obligat de a aduce la îndeplinire – prin organizaţia sa permanentă – toate hotărârile congresului judeţean şi acele ale comitetului central.

c) Are supravegherea tuturor organizaţiunilor comunale din judeţ, având dreptul a se pronunţa asupra valabilităţii constituirei

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

lor și a recunoaște comitetele lor de conducere, în mod definitiv hotărâte de delegațiunea permanentă județeană.

d) Propune congresului județean candidaturile partidului la alegerile generale legislative și județene.

e) Alege prin vot secret delegația permanentă județeană.

III. Delegația permanentă județeană

Articolul 29 – Comitetul Județean alege, din sânul său și prin vot secret, o delegație de maximum 40 de persoane, care împreună cu biuroul comitetului județean, formează delegația permanentă județeană, având, de drept, același birou ca și comitetul județean.

Numărul membrilor delegațiumei permanente poate fi sporit, cu autorizațiunea direcțiunei centrale a partidului.

Articolul 30 – Delegația permanentă reprezintă, în toate ocaziunile, întreaga organizațiune județeană și în lipsa comitetului județean exercită, în cazurile urgente, toate atribuțiunile acestui comitet.

Articolul 31 – Delegația permanentă se convoacă de președintele organizației, fie din propria sa inițiativă, fie după cererea majorității membrilor săi.

Articolul 32 – Ea nu poate lucra decât în prezența cel puțin a unei treimi a membrilor săi.

Articolul 33 – Deciziunile sale – luate cu majoritatea membrilor prezenți – sunt consemnate în procesele – verbale semnate de toți membrii care au luat parte la ședință.

Articolul 34 – Delegațiunile permanente județene sunt datoare a aduce la cunoștința președintelui Comitetului central al partidului, numele persoanelor care le compune.

Articolul 35 – Pe lângă delegația permanentă județeană și sub conducerea sa, va fimcționa un cerc de studii pentru popularizarea la orașe și sate a ideilor național – liberale, prin conferințe publice, broșuri, reviste, ziare etc.

Articolul 36 – Organele de conducere județene au toată latitudinea ca, după normele acestor statute și potrivit programului,

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

să ia orice dispoziţiuni vor găsi cu cale pentru întărirea organizaţiunilor lor şi pentru triumful cauzei naţional – liberale.

Articolul 37 – Organizaţia Capitalei îşi va avea un statut aparte. Ea are un preşedinte general şi patru preşedinţi de sector. Fiecare sector este asimilat unui judeţ şi poate avea aceleaşi organe cu putere de conducere şi reprezentare în organizaţia centrală a partidului.

IV. Organizaţia centrală

Articolul 37 – Organele de conducere ale partidului sunt:

I. Congresul general

II. Comitetul central

III. Delegaţia permanentă centrală

I. ***Congresul partidului***

Articolul 38 – Congresul general al partidului se compune din reuniunea preşedinţilor tuturor comitetelor judeţene şi ai comitetelor organizaţiunilor sectoarelor (culorilor) din Capitală.

Fiecare organizaţie de mai sus are dreptul de a delega pentru congresul general un număr de zece reprezentanţi aleşi în acest scop de comitetele respective arătate mai sus. Cercul de studii central va fi reprezentat prin câte cinci delegaţi de fiecare secţiune.

Numai organizaţiunile judeţene constituite după normele stabilite de aceste statute, au dreptul de a fi reprezentate în congresul partidului.

Articolul 39 – Congresul partidului se întruneşte, în şedinţă ordinară, o dată la patru ani, iar în şedinţă extraordinară, ori de câte ori va fi necesitate.

Articolul 40 – Convocările se fac de preşedintele comitetului central, din iniţiativa sau după cererea majorităţii organizaţiunilor judeţene.

Articolul 41 – Preşedintele comitetului central este de drept şi preşedintele congresului partidului.

Articolul 42 – Pentru toate şedinţele congresului, se vor dresa procese – verbale semnate de preşedinte şi de patru membri asistenţi,

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

desemnați de congres la începutul primei ședințe și însărcinați să îndeplinească funcțiunea de secretari ai congresului.

Atribuțiunile congresului

Articolul 43. Atribuțiunile congresului sunt următoarele:

a) În caz de vacanță, alege – după propunerea comitetului central – pe șeful partidului;

b) Stabilește programul partidului și statutele lui;

c) Fixează atitudinea partidului în chestiunile mari ale țărei și ia hotărâri obligatorii pentru toți membrii partidului;

Rezoluțiile luate trebuie să întrunească majoritatea voturilor celor prezenți;

d) Se pronunță asupra dării de seamă prezentată de comitetul central, prin delegația sa permanentă, relativ la situațiunea partidului, precum și asupra măsurilor necesare pentru realizarea și dezvoltarea principiilor din programul partidului.

Procedează la alegerea membrilor comitetului central.

*2. **Comitetul Central***

Articolul 44 – Comitetul Central al partidului se compune din membrii de drept și membri aleși.

a) Sunt membri de drept foști miniștri; președinți de onoare și activi ai organizațiunilor județene; președinții sectoarelor (culorilor) din Capitală; parlamentarii.

b) Sunt membri aleși: 60 membri dintre personalitățile marcante ale partidului.

Articolul 45 – Șeful Partidului Național Liberal este de drept președintele Comitetului Central și al delegației permanente centrale.

Articolul 46 – Comitetul Central se convoacă de președinte, fie din inițiativa sa, fie după cererea scrisă a majorității membrilor săi.

Articolul 47 – Comitetul Central nu poate lucra decât cu cel puțin o treime din membrii săi și numai în urma unei prealabile convocări a tuturor membrilor ce-l compun.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Articolul 48 – Deciziunile sale, spre a fi valabile, trebuie să întrunească majoritatea membrilor prezenţi.

În caz de parietate, părerea preşedintelui decide.

Articolul 49 – În chestiunea de alegeri de persoane, votul va fi obligatoriu secret.

În asemenea cazuri, votarea prin aclamaţii este cu desăvârşire oprită, chiar când va fi cerută de majoritatea membrilor săi.

Articolul 50 – Toate deciziunile vor fi consemnate în proces – verbal, semnate de preşedintele comitetului şi de secretarul său general.

Articolul 51 – Atribuţiunile Comitetului Central sunt următoarele:

a) Comitetul Central are conducerea efectivă a întregului Partid Naţional Liberal.

b) El este obligat de a aduce la îndeplinire – prin delegaţia sa permanentă – toate hotărârile congresului general.

c) Are supravegherea tuturor organelor juridice, având dreptul a se pronunţa asupra valabilităţii constituirii lor şi a recunoaşte organele lor respective de conducere, precum şi a hotărî, în mod definitiv, asupra divergenţelor ivite în sânul organizaţiunilor judeţene cu privire la atitudinea politică a acelor organizaţii.

d) Alege delegaţia sa permanentă.

e) Alege pe secretarul general.

*3. **Delegaţia permanentă a partidului***

Articolul 52 – Delegaţia permanentă a partidului se compune din membrii de drept şi membrii aleşi.

a) Sunt membri de drept:

Preşedintele corpurilor legiuitoare, miniştrii şi subsecretarii de stat – foşti sau în funcţiune – secretarul general al partidului şi secretarul general al cercului de studii.

b) Sunt membri aleşi:

Un număr de patruzeci membri aleşi prin vot secret şi cu majoritate relativă – de comitetul central din sânul său.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Articolul 53 – Delegația permanentă se convoacă de Președintele ei, fie din propria sa inițiativă, fie după cererea majorității membrilor săi.

Ea nu poate lucra decât în prezența majorității membrilor ce o compun.

Deciziunile sale sunt luate cu majoritate de voturi.

În caz de paritate, părerea președintelui decide.

Articolul 54 – Delegația permanentă reprezintă în toate cazurile întregul partid Național – Liberal și în lipsa comitetului central exercită, în cazurile urgente, toate atribuțiunile acestui comitet.

Hotărârea delegațiunei permanente centrale este obligatorie pentru toate organizațiunile partidului.

Articolul 55 – Delegațiunea permanentă alege – după propunerea președintelui său – un secretar general dintre persoanele ce o compun și delegă pe unul dintre membrii săi, cu administrarea și supravegherea părței financiare a partidului.

Articolul 56 – Pe lângă delegația permanentă a partidului va funcționa: un comitet de propagandă și un cerc de studii.

Comitetul de propagandă

Articolul 57 – Comitetul de propagandă se compune din 5 persoane desemnate de delegația permanentă și având de scop conducerea întregii acțiuni de propagandă a partidului.

Cercul de studii

Articolul 58 – Delegația permanentă va organiza un cerc de studii pentru popularizarea la orașe și sate a ideilor național – liberale, prin conferințe publice, broșuri, reviste, ziare etc.

Actualul cerc de studii al partidului Național – Liberal din București trece sub conducerea delegației permanente a partidului.

Dispoziţiuni tranzitorii

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Articolul 59 – Toate locurile devenite vacante în comitetele şi delegaţiunile judeţene şi centrale, se completează prin cooptare" [35]

În ianuarie 1932, organizaţia georgistă din Broşteni era condusă de Mihail Şt. Enescu, secretar fiind Gheorghe Al. Popescu [36]

În cursul anului 1932, cererile de înscriere în partid au fost destul de numeroase. Iat-o pe una dintre ele, adresată şefului georgiştilor din judeţ la 8 februarie 1932 de către Th. I. Şerban, student în anul II la Drept: *„S-a împlinit un an şi jumătate de când Domnul Gheorghe I. Brătianu a început acţiunea de purificare şi moralizare în viaţa politică din sânul partidului Naţional Liberal, care partid de la dispariţia lui Ionel Brătianu a trecut prin diferite situaţiuni nedemne de numele lui glorios de până atunci.*

Astăzi când partidul Naţional Liberal este pus în posesia celor mai strălucitoare drepturi, de către fiul aceluia care a creeat aceste drepturi, poate fi mândru că el nu este un partid care la trei sferturi de veac să se distrugă după ce a înfăptuit cele mai mari dorinţi ale poporului românesc.

Fiind convins că în partidul Naţional Liberal s-a întronat dreptatea şi cinstea, am căutat ca alături de iubitul meu părinte de la prima mişcare a Domnului Gheorghe Brătianu să-i dăm concursul cel mai loial pentru ca ideile lui sănătoase să-şi facă ecoul în masele dezamăgite de toţi politicienii nedemni.

După cum faptele mele o dovedesc, ţin ca după un an şi jumătate să-mi revendic meritul de a fi printre primii pioni, care a dat lupta pentru reorganizarea partidului Naţional Liberal din sectorul Panciu. Astăzi, când mă consider apt pentru orice răspundere, nu fac altceva, decât să dau o complectare muncei mele de un an şi jumătate, prin aceea de a vă ruga să binevoiţi de a mă considera formal înscris

---

[35] *Statutele Partidului Naţional – Liberal votate în congresul general din Bucureşti în zilele de 7 şi 8 noiembrie 1931*, Tipografia *„Mişcarea"*, Bucureşti, 1931, p. 3 – 15.

[36] S. J. A. N. Vn., fond Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), dosar nr. 1 / 1931, f. 94 – 94 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

printre soldații devotați ai partidului Național Liberal din județul Putna, sectorul Panciu" [37]

La 10 mai 1932, focșăneanul Jean Crângu cerea să devină membru al partidului liberalilor georgiști [38] Aprobarea finală avea să aparțină președintelui Comitetului Orășenesc, la solicitarea lui G. Negulescu, șeful sectorului Roșu (Tăbăcari). Firește, ultimul cuvânt îl avea șeful organizației județene, Constantin C. Giurescu. Lui îi este înaintată o cerere asemănătoare, semnată de mai mulți liberali georgiști, care-l cunoșteau pe avocatul Jean Crângu și garantau pentru el: G. Negulescu, D. Chiriță, iconom I. Basgan, colonelul Botez, Gh. Bogdan (?), I. Huzum, P. Șadima, D. Căpățână, D. I. Murgu.

Rezoluția profesorului Giurcscu era favorabilă, sub rezerva aprobării cererii și de către președintele Comitetului Orășenesc, Romulus Negutz [39]

La 12 mai 1932, mai mulți odobești cereau să intre în Partidul Național - Liberal (Gheorghe Brătianu): Stoica Niculai, Ghiță Radu, Radu Costică, Nică Stoian, Alecu Dumitrescu, Stamati Dumitrescu, Marin Sburlan, Triță Gheorghe, Gheorghe Dumitru, Gheorghe Sburlan, Neculai Buzduga (?), Costică Bălănescu, I. Stoian. În încheiere, nu uitau să precizeze: „*Dorim să ne înscriem cu tot dragul în Partidul Domnului Gheorghe Brătianu. Vă rog să contați pe noi în orice ocazie. Așa să ne ajute Dumnezeu*" [40]

La 29 mai 1932, la Focșani a avut loc o întrunire georgistă în Sala Gâță [41]

La 21 februarie 1932, avocatul Sloma din București îi trimitea lui Constantin C. Giurescu, aflat în Focșani, o telegramă din care rezultă că o serie de activități ale partidului l-au făcut să rămână în Capitală, neputând participa la întrunirea georgistă de la Focșani.

---

[37] *Ibidem*, f. 54 – 55.
[38] *Ibidem*, f. 62.
[39] *Ibidem*, f. 62 – 62 verso.
[40] *Ibidem*, f. 64.
[41] *Ibidem*, f. 66.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Totodată, avocatul Sloma adăuga: *„În numele organizaţiei mele trimit dumitale şi prietenilor de acolo salutul nostru cald şi urarea de izbândă în lupta comună pe care o ducem pentru dreptate, cinste şi credinţă"* [42].

Telegrame similare aveau să primească georgiştii putneni şi din partea colegilor lor de partid din Galaţi [43] şi Craiova [44]

La 20 martie 1932, odobeşteanul Iancu N. Popa, licenţiat în Litere, cere liderului georgist putnean să-l primească în partid, afirmând: *„Luînd cunoştinţă de acţiunea întreprinsă de domnul Gheorghe I. Brătianu pentru regenerarea partidului Naţional Liberal şi pentru moralizarea vieţii noastre publice, vă rog să binevoiţi a mă înscrie şi pe mine printre soldaţii devotaţi partidului"* [45]

Evenimentul central al anului 1932 avea să-l constituie alegerile din 17 iulie la Adunarea Deputaţilor şi 20 26 iulie la Senat [46].

În manifestul electoral al sectorului comercial din Organizaţia Focşani a Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), adresat meseriaşilor şi comercianţilor, era expus pachetul de măsuri necesare revigorării acestui sector de activitate:

„Iubiţi negustori şi meseriaşi,

În goana lor după voturi, într-o vinovată demagogie, care poate prinde oriunde, în afară de lumea cinstită şi plină de bun simţ a negustorilor şi meseriaşilor, diferiţi impostori, străini de nevoile comerţului, atât de obijduit în ziua de azi, vin să vă ceară votul.

În înţelepciunea voastră însă veţi judeca şi veţi recunoaşte că atâta vreme cât nu se va ridica din mijlocul vostru un om cunoscut care să vă reprezinte interesele şi să vă ajute, scăpare nu poate fi.

---

[42] *Ibidem*, f. 58.
[43] *Ibidem*, f. 59.
[44] *Ibidem*, f. 60.
[45] *Ibidem*, f. 65.
[46] Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 249.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În alegerile pentru Cameră din ziua de 17 iulie, alături de Profesorul Giurescu, fiu al Focșanilor și nepot al vrednicului negustor de pe vremuri Hagi Costaki Antonescu, candidează farmacistul I. Huzum, fost președinte al Cercului comercial și industrial. Nici un partid n-a avut linia de conduită pe care a avut-o partidul liberal de sub președinția lui Gheorghe Brătianu.

Iată programul nostru:

1. Necesitatea unei legi generale de apărare a comerțului.

2. Statul, instituțiile sale și băncile trebuie să părăsească ideia de a fi negustori, în dauna comerțului.

Deci: Înlăturarea imixtiunii Statului în întreprinderi comerciale, împotmolit în afaceri și societăți dubioase, spre desnădejdea unei țări întregi și a bietului contribuabil.

3. Adunarea datoriilor comerciale de la orașe, printr-o facilitare în eșalonarea plăților, având grijă ca prin lichidarea treptată și nu accelerată a datoriilor vechi să se ajungă la o înțelegere între creditor și debitor, fără a se distruge creditul.

4. Revizuirea creditelor și plasamentelor Băncii Naționale, pentru o justă repartiție, în raport cu cerințele industriei și comerțului.

5. Revizuirea impozitelor și taxelor comerciale, astfel ca impunerea comercianților și meseriașilor să aibă la bază o clasificare, după venitul arătat de bilanțul real și nu după aprecierea și capriciul fiscului.

6. Se va revizui radical și imediat regimul industriilor cartelate, cât și a celor care practică un monopol deghizat pentru a se reprima acțiunea lor spoliatoare și dăunătoare economiei generale interne.

7. Reorganizarea radicală a Camerilor de comerț și industrie, azi devenite instituțiuni parazitare și inutile, străine de sufletul comerțului.

8. Revizuirea tarifelor vamale și de transport, prin redarea taxelor la valoarea de azi a mărfurilor.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

9. Revizuirea legii concordatului preventiv, devenit azi în urma legii conversiunii datoriilor agricole, ineficace şi inactual.

10. Unificarea legislaţiei comerciale pe întregul cuprins al ţării.

Pentru realizarea acestui program stau mărturie desbaterile parlamentare din Monitorul Oficial, în care oricând se poate controla lupta, pe care a dat-o neîncetat partidul Naţional – Liberal în frunte cu vrednicul său preşedinte, Domnul Gheorghe Brătianu, singurul om politic de la care ţara noastră mai poate aştepta înviorarea economiei naţionale şi înălţarea din temelii noi a acestui Stat.

Gheorghe Brătianu este singura chezăşie politică şi morală pentru triumful liberalismului şi al ideii de progres – simbolul celor care mai cred în destinul istoric al acestui neam.

Gheorghe Brătianu este un om întreg, o speranţă a acestui popor şi o voinţă de neclintit. Gheorghe Brătianu va distruge orice stavili care sunt în drumul său" [47]

Candidatura lui Constantin C. Giurescu avea să fie încununată de succes, după cum mărturisea acesta: *„Aşa se face că la alegerile din 18 iulie 1932 am fost ales deputat de Putna, cu 5.721 de voturi, cu procentul cel mai mare (16 %) dintre deputaţii georgişti* " [48]

La 3 iulie 1932, Constantin C. Giurescu efectua o vizită în comunele din nordul judeţului, întâlnindu-se cu cetăţenii din comunele Bereşti, Sascut, Pânceşti, Valea – Seacă, Scurta, Orbeni şi Drăguşani[49]

Noi înscrieri în partid vor avea loc în luna iulie. Astfel, Toma P. Grigoriu din Focşani cere să fie admis în gruparea georgistă, promiţând că-i va fi devotat [50]

La 11 iulie 1932, Dumitru V. Păun, învăţător din Domneşti, avea să fie admis în organizaţia georgistă putneană. În cererea de

[47] S. J. A. N. Vn., fond Colecţia de Documente, pachet nr. XX, doc. nr. 47, f. 1.
[48] Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 229.
[49] S. J. A. N. Vn., fond Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), dosar nr. 1 / 1931, f. 84.
[50] *Ibidem*, f. 85.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

înscriere în partid acesta menționa: *„luînd cunoștință de frumosul program al partidului ce cu onoare conduceți în acest județ și găsindu-l mai bun față de al celorlalte partide, respectuos vă rog să binevoiți a mă înscrie și pe mine în rândul purtătorilor acestui steag, crezând cu toată puterea că va asigura Țării noastre programul, ordinea și armonia de care are nevoie, mai ales în timpul de față"* [51]

În aceeași lună, s-au mai înscris în partid multe persoane din Adjud, Adjudu – Vechi, Angheleşti şi Copăceşti. Nu întâmplător şeful organizației Adjud cerea conducerii județene a partidului nu doar afişe electorale, ci şi imprimate pentru adeziuni individuale şi 200 de cărți de membru [52]

Din păcate pentru ei, georgiştii au înregistrat rezultate slabe la alegerile pentru Senat din 22 decembrie 1933.

Acestea fuseseră câştigate de vechii liberali, conduşi de Ion Gh. Duca („*duciştii*"). Aşadar, în timp ce candidatul lor, doctorul Ignat Pascu, înregistra 11.824 voturi, Ioan Manea, candidatul georgist, strângea doar 993 de voturi [53]

În vremea anului 1934, una din organizațiile georgiste ceva mai închegate era la Paltin, unde Ion Păun avea în subordine 21 de membri: Băncilă Radu, Borui (?) R. Ion, Cocilea T. Radu, Cocilea Neagu, Cocilea Meruță, Cocilea C. Ştefan, Chiriac C. Constantin II, Cristea A. (?) Stoica, Giurgiu Şt., Garbaciu (?) Ilie, Ionaşcu M. Ion, Saleanțu (?) N. Ion, Saleanțu (?) Constantin, Mocan N. Ion, Nechifor C. Drăgoiu (?), Păun Constantin, Pricopie C. Toader, Răduță R. Ştefan, Stoica C. Costachie, Tumurică Gh. Ion şi Ungureanu Stan [54]

La 14 noiembrie 1933, în baza dispoziției telefonice a profesorului Giurescu, şefii de sectoare orăşeneşti şi membrii Comitetelor orăşeneşti erau rugați a veni a doua zi la Club, unde urma

---

[51] *Ibidem*, f. 88.
[52] *Ibidem*, f. 92.
[53] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 90 / 1934, f. 22.
[54] Idem, fond Partidul Național Liberal – Organizația Județeană Putna, dosar nr. 39 / 1934, f. 11.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

să se ţină o şedinţă, la care aveau să asiste un număr important de alegători.

Documentul era semnat de: Al. Alexandrescu, ing. I. Basgan, preotul Basgan, P. Băeşu, V. Bălănescu, A. Cristopol, C. Chifu, Mişu Bogdan, C. Constantinovici, D. Căpăţână, I. Huzum, V. Huzum, R. Neguţ, D. Negulescu, N. Rădulescu, I. Diaconu, P. Şadima, C. Postolache, C. Mateescu, I. Bobocea, I. Rădulescu (?), (?) Nicolau, I. Voicu, M. Marcus, I. Cojan, (?). Găureanu, (?). Davidsohn, I. Feldman, (?). Miron, (?). Crângu, D. Murgu, Gh. Geoboc, C. Bratu, C. S. Popescu şi Radu Ştefan [55]

La 15 noiembrie 1934, la Clubul organizaţiei georgiste din Focşani a avut loc o întrunire. La eveniment au luat parte circa 150 persoane, printre care s-au numărat avocaţii P. Băeşu şi R. Negutz, profesorii Chifu C., Bălănescu C. şi Rădulescu N., precum şi toţi şefii de sectoare. Lipsea însă Constantin C. Giurescu [56]

Anul 1935 este unul obişnuit pentru Organizaţia Judeţeană Putna a Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), în sensul unor clarificări doctrinare şi a repetatelor încercări de a-şi mări numărul de adepţi.

La 24 martie 1935, localul clubului georgist din Focşani a găzduit o consfătuire cu caracter restrâns, numărul participanţilor nedepăşind cifra de 30. La eveniment a fost prezent şi deputatul Constantin C. Giurescu, căruia i s-a cerut să susţină în Parlament dorinţele contribuabililor în legătură cu excesul de zel dovedit de instituţiile fiscale [57]

La finele lunii iulie a anului 1935, deputatul mai sus - amintit avea întocmit un plan de lucru pentru judeţul Putna şi oraşul Focşani, de care autorităţile ar fi trebuit, în opinia sa, să ţină seama.

---

[55] Idem, fond Partidul Naţional Liberal (Gheorghe Brătianu), dosar nr. 1 / 1931, f. 97.
[56] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 112 / 1934, f. 17.
[57] *Ibidem,* dosar nr. 49 / 1935, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La loc de cinste figura o cerință de ordin silvic: *„Așa, de pildă, împădurirea munților Vrancei. Ceea ce s-a făcut în acest străvechi colț de țară e o nemaipomenită rușine. Munți întregi au rămas goi, mii de hectare se prefac în râpi neproductive, pâraiele se sălbăticesc. Vrâncenii au sărăcit și vor sărăci și mai mult, dacă nu se iau măsuri de îndreptare"* [58]

La rândul lor, drumurile trebuiau neapărat reabilitate.

Cât despre capitala județului, aceasta avea nevoie de o serie întreagă de îmbunătățiri edilitare, o problemă stringentă fiind considerată aceea a pavajelor și canalelor [59]

La 28 iulie 1936, o serie de fruntași liberali georgiști din Focșani – Romulus Negutz, institutorul Ștefan Șerpescu și profesorul Nicolae Rădulescu au vizitat localitățile Suraia, Nămoloasa și Vulturu, unde au stat de vorbă cu alegătorii.

La rândul său, Constantin C. Giurescu a vizitat organizațiile georgiste din localitățile Movilița, Mănăstioara și Păunești, peste tot bucurându-se de o frumoasă primire. Cu această ocazie, deputatul a putut vedea cât de nemulțumiți erau proprietarii de vii din cauza problemelor legate de criza viticolă, ce-i adusese în pragul falimentului [60]

O lună mai târziu, același deputat georgist adresa, prin intermediul presei, un apel către oamenii politici locali, în vederea realizării unui consens care să fie spre binele cetățeanului. Conform opiniei sale, patima politică trebuie să lase locul dreptății, cinstei și respectului față de contribuabil [61].

În calitate de șef al organizației putnene, Constantin C. Giurescu a fost preocupat de apariția oficiosului partidului. *„Mișcarea Putnei"* își avea redacția și administrația în strada Maior Romano, nr.

---

[58] *„Mișcarea Putnei"*, Anul I, nr. 2, 30 iulie 1935, p. 1.
[59] *Ibidem.*
[60] *Ibidem*, p. 2.
[61] *„Curierul Moldovei. Social – Economic – Literar"*, Anul I, nr. 1, duminică, 4 august 1935, p. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

12, redactor fiind avocatul Petre Băeşu [62]. Ziarul apărea bilunar, şefii de organizaţii răspunzând de abonamente. În coloanele sale s-au adus în mod repetat elogii lui Gheorghe Brătianu şi politicii sale. O dovadă în acest sens o constituie şi apelul semnat „*Mişcarea Putnei*":

„*De aceia primim cu mândrie ridicarea şi afirmarea lui Gheorghe Brătianu, conducătorul adevăratului Partid Naţional Liberal, în care demnitatea şi cinstea se găsesc la ele acasă.*

Sămânţa din neamul creator al Brătienilor, la vârsta care-i permite să aibă cea mai mare putere de muncă, Gheorghe Brătianu a pus în urale o ţară întreagă prin perseverenţa şi izbânzile sale.

Încă un pas şi victoria va fi a lui.

Pe meleagurile noastre cuvântul lui Gheorghe Brătianu a fost răspândit de cărturarul din generaţia nouă, profesorul universitar Constantin C. Giurescu. Cunoscător al istoriei noastre, cu părţile ei uneori întunecoase, deseori pline de lumină, el a ştiut să tragă învăţămintele pe cari cartea cea mare a neamului ni le dă.

De aceea în toate prilejurile, profesorul Constantin C. Giurescu a accentuat că partidul liberal reînoit de Gheorghe Brătianu e un partid naţional, înainte de toate şi lui i se datoreşte fericita datorie de îmbinare de ideologie a naţional – liberalismului nostru.

Luptăm să ridicăm la conducere oameni noi. Putnenii ne-au înţeles şi ne-au sprijinit, dovadă ne sunt izbânzile trecute. Dar noi nu începem şi nici nu sfârşim acţiunea noastră, noi continuăm.

Şi la lupta aceasta grea, dar care-i atât de necesară neamului nostru, noi putnenii, care avem nenorocul de a avea doi şefi de organizaţiuni politice fără meserie în opoziţie, ne-am angajat şi o vom continua până la victoria deplină.

Acum, în pragul unei noi campanii politice, la sfârşitul unui regim – năpastă, noi putnenii mândri de totdeauna, să facem zid în jurul lui Gheorghe Brătianu şi al lui Constantin Giurescu, conducătorii de mâine ai ţării noastre.

La ei să căutăm mântuirea patriei !

---

[62] „*Mişcarea Putnei*", Anul I, nr. 3, 25 august 1935, p. 1 – 2.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Putneni, urmați-ne !" [63]

La rândul său, extrem de important pentru mărirea numărului de adepți și, implicit, de voturi, era și **Programul de înfăptuiri** al acestui partid:

1. Recâștigarea independenței economice a statului național și desăvârșirea unificării pe toate tărâmurile (Coduri, Căi de comunicație, noua delimitare județeană, desființarea ministerelor provinciale).

O politică de apărare demografică, Naționalizarea orașelor și ținuturilor de la granițe prin colonizarea internă a Românilor, cu deosebire a acelora de peste hotare.

Drept de preemțiune al statului asupra averilor imobiliare din aceste regiuni, pentru a înlesni colonizarea.

Revizuirea încetățenirilor și a permiselor de imigrare, dela data ratificării tratatului de pace.

Stabilirea principiului proporționalității în toate administrațiile și în principalele întreprinderi, spre a asigura Românilor întâetatea ce li se cuvine.

O politică de stat a minorităților care să asigure distincțiunea între elementele statornicite de vreme îndelungată în țară, verificate în credința lor către Statul național și cele imigrate de curând și îndoelnice.

Reorganizarea asistenței medicale și a controlului sanitar la sate și orașe.

2. Organizarea națiunei armate, pregătirea ei materială și morală pentru a întâmpina primejdia războiului; instrucțiunea reglementară și reducerea termenului de serviciu militar.

Garantarea securității naționale în armată și administrațiile și întreprinderile în legătură cu apărarea țării.

Restabilirea creditului ieftin, cu mijloace normale de executare.

---

[63] *Ibidem*, p. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Măsuri de ridicare a preţurilor interne ale produselor agricole pentru intensificarea circulaţiei şi grăbirea lichidării pasivului.

3. Reducerea şi amânarea pe termen limitat a plăţii datoriilor externe.

Revizuirea plăţei amortismentelor şi dobânzilor în raport cu capacitatea de plată a ţării. Acorduri pentru sistemul de comparaţie prin mărfuri.

Modificarea tarifelor vamale şi realizarea efectivă a zonelor libere în porturi.

4. Noua reglementare prin lege a comerţului bancar şi a societăţilor anonime, înăsprirea răspunderii civile şi penale pentru administratori.

Control de stat efectiv pentru a garanta siguranţa depunerilor şi a reorganiza cooperaţia şi creditul mărunt.

5. Ieftinirea produselor industriale prin combaterea trusturilor şi a speculei. Reducerea întreprinderilor de stat în agricultură şi încurajarea prin credit, asigurări de debuşeuri şi preţuri, a gospodarilor destoinici din proprietatea mică şi mijlocie.

Educarea agricolă a ţărănimei.

Intensificarea şi raţionalizarea exploatării avuţiilor miniere de interes general în legătură cu întărirea monetară şi apărarea naţională: aurul, combustibilul, fierul.

Înfiinţarea instituţiilor de credit muncitoresc; desăvârşirea şi unificarea asigurărilor muncitoreşti; lucrări publice pentru a da de lucru muncitorilor, limitarea imigrării muncitorilor străini.

O lege de reală protecţie a muncii naţionale şi aplicarea ei imediată şi efectivă.

6. Degradarea fiscală a producătorilor şi stabilirea unui echilibru sănătos în distribuirea sarcinilor fiscale.

Măsuri de represiune severă împotriva nedeclarării averilor din străinătate ale cetăţenilor români.

7. Menţinerea şi precizarea noţiunei de descentralizare în cadrul statului naţional şi unitar.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Reorganizarea și simplificarea serviciilor ad-tive pe bază de desconcentrare.

Revizuirea numirilor ilegale și aplicarea cazierului penal.

Reglementarea dreptului cetățenesc de petiționare, prin obligațiunea sub sancțiune a funcționarilor de a urmări și răspunde cererilor adresate Administrației.

Armonizarea salariilor, spre a se asigura o dreaptă retribuție funcționarilor publici; în acest scop, schimbarea calificărei infracțiunilor de acest ordin și înăsprirea pedepselor.

8. Respectul libertăților constituționale și asigurarea tuturor mijloacelor necesare acțiunei de guvernământ și răspunderilor ei.

Reforma regimului parlamentar prin: raționalizarea metodei de lucru a Adunărilor; reorganizarea consiliului legislativ pentru a asigura continuitatea politicei economice; reforma Senatului prin limitarea numărului senatorilor de drept și o nouă reprezentare a intereselor profesionale.

Extinderea drepturilor politice ale femeii.

9. Organizare școlară și culturală în raport cu structura socială și economică a poporului român.

Aplicarea principiului proporționalității în școala secundară și superioară pentru a asigura superioritatea elementului românesc.

Reorganizarea pregătirii corpului didactic și a organelor de direcție și control în vederea unei selecțiuni riguroase.

Acordarea drepturilor prevăzute în legea organică a corpului didactic și armonizarea salariilor pentru înlăturarea nedreptăților actuale.

Întărirea prestigiului bisericii dominante în statul român, pentru îndeplinirea întregii ei misiuni în țară și în Răsăritul creștin" [64]

---

[64] *Ibidem*, p. 1 – 2.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 11 septembrie 1935, la Focşani avea loc întrunirea Comitetului Judeţean al Partidului Naţional Liberal (Gheorghe Brătianu). Au participat toţi şefii de organizaţie, preoţii, învăţătorii şi câte doi membri ai Comitetului din fiecare sat. De la întrunire nu putea lipsi şeful lor, deputatul Constantin C. Giurescu [65]

În ciuda eforturilor organizatorice şi propagandistice depuse de Organizaţia Judeţeană Putna a Partidului Naţional Liberal (Gheorghe Brătianu), membrii acestui partid nu reprezentau în judeţ o forţă politică reală, numărul membrilor lor fiind redus, inferior înainte de toate faţă de cel al vechilor liberali.

O analiză comparativă efectuată în anul 1936 avea să înregistreze următoarele rezultate:

comuna urbană Adjud: 100 georgişti (conduşi de Floru Pralea) faţă de 300 liberali [66]

comuna Adjudu – Vechi: 60 georgişti (conduşi de Angh. Mustaţă) faţă de 160 liberali [67]

comuna Angheleşti: 25 georgişti (conduşi de I. Dumitraşc) faţă de 100 liberali [68]

comuna Bătineşti: 10 georgişti (conduşi de Costică Buzdrug), faţă de 140 liberali [69]

comuna Bâlca: 12 georgişti (conduşi de preotul I. N. Jânga (Pristavu) faţă de 45 liberali [70]

comuna Bilieşti: 150 georgişti (conduşi de Candide I. Taban (?) faţă de 250 liberali [71]

comuna Boloteşti: 40 georgişti (conduşi de Gh. C. Rădvan), faţă de 200 liberali [72]

---

[65] *Ibidem*, p. 2.
[66] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 46 / 1936, f. 2.
[67] *Ibidem*, f. 5.
[68] *Ibidem*, f. 12.
[69] *Ibidem*, f. 13 – 14.
[70] *Ibidem*, f. 15.
[71] *Ibidem*, f. 12.
[72] *Ibidem*, f. 21 – 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Borșani: 10 georgiști (conduși de preotul Constantin Bucșă) față de 20 liberali; *„tot mai puțini, nu se bucură de multă atenție"* [73]

comuna Broșteni: 18 georgiști (conduși de Dumitru C. Mazilu) față de 306 liberali [74]

comuna Burcioaia: 10 georgiști (conduși de Gheorghe Spiridon) față de 75 liberali [75]

comuna Călieni: 25 georgiști (conduși de Petcu Năstase) față de 250 liberali [76]

comuna Câmpineanca: 30 georgiști (conduși de preotul Toader Secară) față de 280 liberali [77]

comuna Câmpuri: 50 georgiști (conduși de N. Comănescu) față de 425 liberali [78]

comuna Ciorani: 30 georgiști (conduși de Șt. Radu) față de 164 liberali [79]

comuna Clipicești: 44 georgiști (conduși de ? Petrea) față de 102 liberali [80]

comuna Colacu: 30 georgiști (conduși de Gheorghe Tânjală) față de 140 liberali [81]

comuna Cornățel: 20 georgiști (conduși de Petrea Radu) față de 168 liberali [82]

comuna Crucea de Sus: 20 georgiști față de 125 liberali [83]

---

[73] *Ibidem*, f. 19.
[74] *Ibidem*, f. 25.
[75] *Ibidem*, f. 27.
[76] *Ibidem*, f. 31 – 32.
[77] *Ibidem*, f. 27.
[78] *Ibidem*, f. 33 – 34.
[79] *Ibidem*, f. 36 – 37.
[80] *Ibidem*, f. 40 – 41.
[81] *Ibidem*, f. 42 – 43.
[82] *Ibidem*, f. 44 – 45.
[83] *Ibidem*, f. 48.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Cucova: 28 georgişti (conduşi de Ion Bucă) faţă de 80 liberali [84]

comuna Domneşti: 12 georgişti (conduşi de preotul Neculai I. Stroe) faţă de 140 liberali [85]

comuna Dumbrava: 13 georgişti (conduşi de V. Gl. Leonte) faţă de 73 liberali [86]

comuna Făurei: 40 georgişti (conduşi de Ion Sandor) faţă de 208 liberali [87]

comuna Fitioneşti: 30 georgişti (conduşi de Dumitru Graur) faţă de 80 liberali [88]

comuna Floreşti: 20 georgişti (conduşi de Tudor Dragomir) faţă de 50 liberali [89]

comuna Găgeşti: 67 georgişti (conduşi de Pascal Cioaric) faţă de 400 liberali [90]

comuna Găuri: 60 georgişti (conduşi de Toader Potop) faţă de 80 liberali [91]

comuna Herăstrău: 6 georgişti (conduşi de preotul I. T. Marcu) faţă de 74 liberali [92]

comuna Ireşti: 40 georgişti (conduşi de Costache I. Leon) faţă de 165 liberali [93]

comuna Jariştea: 100 georgişti (conduşi de preotul Petre Băeşu) faţă de 350 liberali [94]

---

[84] *Ibidem*, f. 50 – 51.
[85] *Ibidem*, f. 54 – 55.
[86] *Ibidem*, f. 58 – 59.
[87] *Ibidem*, f. 61 – 61 verso.
[88] *Ibidem*, f. 62 – 62 verso.
[89] *Ibidem*, f. 64 – 64 verso.
[90] *Ibidem*, f. 66 – 67 verso.
[91] *Ibidem*, f. 68 – 69.
[92] *Ibidem*, f. 70 – 72 verso.
[93] *Ibidem*, f. 73 – 74 verso.
[94] *Ibidem*, f. 75 – 76 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Mândrișca: 12 georgiști (conduși de I. Gr. Gârmocea) față de 124 liberali [95]

comuna urbană Mărășești: 4 georgiști (conduși de Emanoil Purcherea) față de 410 liberali [96]

comuna Mircești: 50 georgiști (conduși de Marin Gh. Sava) față de 200 liberali [97]

comuna Nămoloasa – Sat: 10 georgiști (conduși de Gh. I. Chirilă) față de 12 liberali [98]

comuna Nămoloasa – Târg: 12 georgiști (conduși de C. Matiescu), la egalitate cu liberalii [99]

comuna Neicu: 30 georgiști (conduși de Gr. Vidrașcu) față de 120 liberali [100]

comuna Nistorești: 50 georgiști (conduși de Stan Doldor) față de 105 liberali [101]

comuna Paltin: 91 georgiști (conduși de Ion Păun) față de 192 liberali [102]

comuna urbană Panciu: 10 georgiști (conduși de Iord. Șerban) față de 30 liberali [103]

comuna Parava: 30 georgiști (conduși de Șt. Manea) față de 173 liberali [104]

comuna Pădureni: 15 georgiști (conduși de Iancu Mocanu) față de 173 liberali [105]

---

[95] *Ibidem*, f. 81 – 82 verso.
[96] *Ibidem*, f. 83 – 84 verso.
[97] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 46 bis / 1936, f. 203 – 205.
[98] *Ibidem*, dosar nr. 46 / 1936, f. 89 – 90 verso.
[99] *Ibidem*, f. 94 – 94 verso.
[100] *Ibidem*, f. 99 – 100 verso.
[101] *Ibidem*, f. 101 – 102 verso.
[102] *Ibidem*, f. 105 – 106 verso.
[103] *Ibidem*, f. 111 – 112 verso.
[104] *Ibidem*, f. 107 – 108 verso.
[105] *Ibidem*, f. 109 – 110 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Pănceşti: 80 georgişti (conduşi de Gh. I. Gr. Popa) faţă de 480 liberali [106]

comuna Păţeşti: 30 georgişti (conduşi de Petre Lepădatu) faţă de 210 liberali [107]

comuna Păuleşti: 20 georgişti (conduşi de N. D. Popa) faţă de 150 liberali [108]

comuna Păuneşti: 120 georgişti (conduşi de Simion Manea) faţă de 650 liberali [109]

comuna Pufeşti: 16 georgişti (conduşi de Irimia Stroe) faţă de 160 liberali [110]

comuna Răcoasa: 12 georgişti (conduşi de Gh. Busuioc) faţă de 324 liberali [111]

comuna Răstoaca: 80 georgişti (conduşi de V. Maxim) faţă de 130 liberali [112]

comuna Străoane de Sus: 50 georgişti (conduşi de Ion Gr. Gegea) faţă de 514 liberali [113]

comuna Reghiu: 50 georgişti (conduşi de I. Neculai Murgu) faţă de 180 liberali [114]

comuna Suraia: 20 georgişti (conduşi de B. Constantin) faţă de 500 liberali [115]

comuna Rugineşti: 8 georgişti (conduşi de Constantin Ţiu) faţă de 80 liberali [116]

---

[106] *Ibidem*, f. 113 – 114 verso.
[107] *Ibidem*, f. 115 – 116 verso.
[108] *Ibidem*, f. 118 – 118 verso.
[109] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 46 bis / 1936, f. 287 – 289.
[110] *Ibidem*, dosar nr. 46 / 1936, f. 120 – 121 verso.
[111] *Ibidem*, f. 122 – 123 verso.
[112] *Ibidem*, f. 124 – 125 verso.
[113] *Ibidem*, f. 138 – 139 verso.
[114] *Ibidem*, f. 126 – 127 verso.
[115] *Ibidem*, f. 140 – 141 verso.
[116] *Ibidem*, f. 128 – 129 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Tulnici: 64 georgiști (conduși de T. Bușilă) față de 280 liberali [117]

comuna Satu Nou: 24 georgiști (conduși de Costică Dragu) față de 207 liberali [118]

comuna Soveja: 48 georgiști (conduși de M. Bușilă) față de 262 liberali [119]

comuna Tichiriș: 12 georgiști (conduși de T. Boșcan) față de 226 liberali [120]

comuna Vărsătura: 40 georgiști (conduși de Ghiță Ivan) față de 180 liberali [121]

comuna Vânători: 20 georgiști (conduși de Neculai Vlad) față de 80 liberali [122]

comuna Vidra: 32 georgiști (conduși de Toma I. Ionașc) față de 496 liberali [123]

Conform aceleiași statistici, în multe localități situația organizațiilor liberal - georgiste în teritoriu era destul de precară, impactul asupra locuitorilor fiind ori fie foarte slab, ori pur și simplu inexistent. Iată care erau organizațiile georgiste din județ și conducătorii lor:

comuna Andreiașu de Jos: șef de organizație, Gh. Frangu [124]

comuna Andreiașu de Sus: șef de organizație – Șt. I. Nechifor [125]

---

[117] *Ibidem*, f. 142 – 143 verso.
[118] *Ibidem*, f. 130 – 131 verso.
[119] *Ibidem*, f. 132 – 133 verso.
[120] *Ibidem*, f. 357 – 359 verso.
[121] *Ibidem*, f. 144 – 145 verso.
[122] *Ibidem*, f. 146 – 147 verso.
[123] *Ibidem*, f. 148 – 150.
[124] *Ibidem*, f. 7 – 8.
[125] *Ibidem*, f. 10.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Bârseşti: şef de organizaţie – Ion S. Matei; georgiştii fac parte din *„masa flotantă care totdeauna se duce cu guvernul"* [126]

comuna Bereşti: şef de organizaţie, preot V. Armencea [127]

- comuna Boţârlău: şef de organizaţie, Pavel N. Bâtcă[128]

comuna Coţofăneşti: şef de organizaţie – I. Fundulache [129]

comuna Diocheţi: şef de organizaţie – I. Nicolau [130]

comuna Ivănceşti: şef de organizaţie Dumitru Nica[131]

comuna Mândreşti – Moldova: şef de organizaţie, Gh. Gh. R. Petrea [132]

comuna Mândreşti – Munteni: nu exista organizaţie georgistă [133]

comuna Mera: şef de organizaţie, Neculai Şerban [134]

comuna Mărăşti: şef de organizaţie, Tudor Popescu [135]

comuna Năruja: şef de organizaţie, Constantin Gogoneaz [136]

comuna Năneşti: şef de organizaţie, V. Angheluţă [137]

comuna Orbeni: şef de organizaţie, Ilie C. Damian [138]

---

[126] *Ibidem,* fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 46 bis / 1936, f. 47 – 49.
[127] *Ibidem,* dosar nr. 46 / 1936, f. 18 – 18 verso.
[128] *Ibidem,* f. 23.
[129] *Ibidem,* dosar nr. 46 bis / 1936, f. 113 – 115.
[130] *Ibidem,* f. 52.
[131] *Ibidem,* f. 161 – 163.
[132] *Ibidem,* dosar nr. 46 / 1936, f. 85 – 86.
[133] *Ibidem,* f. 78 – 78 verso.
[134] *Ibidem,* f. 79 – 79 verso.
[135] *Ibidem,* f. 87 – 88 verso.
[136] *Ibidem,* f. 97 – 98 verso.
[137] *Ibidem,* f. 95 – 96 verso.
[138] *Ibidem,* f. 103 – 104 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

comuna Petreşti: nu exista organizaţie georgistă [139]

comuna Spineşti: nu exista organizaţie georgistă [140]

comuna Spulber: nu exista organizaţie georgistă [141]

comunaValea Sării – preşedinte de organizaţie, Neculai Munteanu [142]

comuna Vulturu – preşedinte de organizaţie, Stelian Ţoia [143]

Negocierile dintre cele două partide liberale din 1937 aveau să eşueze.

În consecinţă, fiecare dintre ele s-au prezentat la alegeri cu liste de candidaţi proprii [144].

Încă din luna ianuarie 1937, se desfăşoară în Focşani mai multe întruniri georgiste. La 17 ianuarie, de pildă, în strada Bateriei nr. 13, în casele lui N. Constantinescu a avut loc o întrunire a Organizaţiei sectorului Odobeşti, prezidată de profesorul universitar şi deputatul Constantin C. Giurescu [145]

Altă întrunire a avut loc, în aceeaşi lună, în casele lui Vasile Onea, organizată de sectorul Călieni [146]

La 31 ianuarie, în oraş au avut loc trei asemenea întruniri: una la Vasile Onea, cea de a doua în casele lui Ilie Rădulescu din strada Piaţa Munteni nr. 18, cea de a treia fiind găzduită de Nicolai Mihalcea din strada Tăbăcari nr. 17 [147]

---

[139] *Ibidem*, dosar nr. 46 bis / 1936, f. 291 – 293.
[140] *Ibidem*, dosar nr. 46 / 1936, f. 134 – 135 verso.
[141] *Ibidem*, f. 136 – 137 verso.
[142] *Ibidem*, dosar nr. 46 bis / 1936, f. 373 – 375.
[143] *Ibidem*, f. 151 – 152 verso.
[144] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 102 bis / 1937, f. 39.
[145] *Ibidem*, dosar nr. 106 / 1937, f. 5.
[146] *Ibidem*, f. 10.
[147] *Ibidem*, dosar nr. 53 / 1937, f. 10.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Totul s-a desfăşurat în perfectă linişte, fruntaşii partidului vorbind despre nevoile oraşului şi despre alegerile comunale [148].

La 28 februarie a avut loc la Străoane de Jos o întrunire georgistă, de la care nu putea lipsi deputatul Constantin C. Giurescu [149]

În septembrie a avut loc un eveniment similar la Focşani, discutându-se probleme de ordin local şi naţional [150], la 19 septembrie fiind programată întrunirea Comitetului Judeţean al Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu) [151]

La 21 noiembrie 1937 a avut loc la Focşani întrunirea Comietului Executiv Judeţean al acestui partid, Constantin C. Giurescu vorbind auditoriului despre imposibilitatea unificării vechiului Partid Naţional - Liberal, condus de Gheorghe Tătărescu cu cel georgist, condus de Gheorghe Brătianu [152].

La 19 noiembrie 1937, prin Înaltul Decret Regal nr. 3989, Adunările Legiuitoare au fost dizolvate. Conform programului, alegerile pentru Adunarea Deputaţilor aveau să se desfăşoare la 20 decembrie; cele pentru Senat, colegiul universal, la 22 decembrie; alegerile pentru Senat, colegiul Consiliilor comunale şi judeţene, la 28 decembrie; în fine, alegerile pentru Senat, colegiul Camerelor profesionale şi ale universităţilor – la 30 decembrie [153]

Semnul electoral al Partidului Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu) era trei bare verticale – III – urmat de deviza „*Semnul Cinstei*" [154].

La 20 noiembrie 1937 s-au depus la Tribunal candidaturile pentru alegerile parlamentare. Pentru georgişti, la Cameră figura Constantin C. Giurescu, iar la Senat, colegiul consiliilor comunale şi

[148] *Ibidem*, f. 11.
[149] *Ibidem*, f. 24.
[150] *Ibidem*, f. 202.
[151] *Ibidem*, f. 216.
[152] *Ibidem*, f. 286.
[153] *Ibidem*, dosar nr. 102 / 1937, f. 1.
[154] *Ibidem*, f. 159.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

județene, C. Șerbănescu – Răcoasa [155] Ulterior, acesta avea să fie înlocuit cu Mihai G. Rarincescu [156]

La 24 neiembrie 1937, la Adjud a avut loc o întrunire georgistă, prezidată de Gheorghe Brătianu [157]

La 29 noiembrie 1937, la Broșteni a avut loc o adunare georgistă.

Cei 80 de participanți aveau să informeze ulterior conducerea județeană a partidului despre acest eveniment: *„Subsemnații, membrii Comitetului Comunal al Organizației, cum și consilieri comunali liberali din comuna Broșteni, convocați fiind de Dl. Enachi Bahnea ne-am întrunit astăzi 29 noiembrie în casa Domniei sale din satul Arva, unde s-a repartizat fiecărui membru câte un număr de alegători de culoare adversă nouă, ca să stea de vorbă și să caute să-i convingă pe fiecare de a vota lista nr. 1"* [158]

La 8 decembrie 1937, s-a definitivat lista nr. 2 pentru Cameră a Partidului Național Liberal (Gheorghe Brătianu): Constantin C. Giurescu, profesor universitar, București; Honoriu Filimon, preot, Focșani; Petre Băeșu, avocat, Focșani; Nicolae Rădulescu, profesor, Cluj; Simion Mehedinți, profesor universitar, București [159]

În campania electorală, liberalii georgiști au încercat să atragă atenția alegătorilor din județ asupra proiectelor vizate de ei. Cel mai bun exemplu în acest sens îl constituie mesajul către electorat al profesorului universitar Constantin C. Giurescu:

„Putneni,

Ca deputat de Putna am apărat necontenit în Cameră interesele județului nostru. Am luat cuvântul în numeroase rânduri pentru podgoreni, cerând micșorarea taxelor și a prețului pietrei

---

[155] *Ibidem,* dosar nr. 98 / 1937, f. 20.
[156] *Ibidem,* f. 27.
[157] *Ibidem,* dosar nr. 53 / 1937, f. 295.
[158] S. J. A. N. Vn., fond Partidul Național - Liberal – Organizația Județeană Putna, dosar nr. 16 / 1937, f. 8 – 8 verso.
[159] Idem, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 98 / 1937, f. 32.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

vinete, apoi sporirea cantităţii de vin netaxat pentru gospodăria fiecăruia, înlesniri la tăiatul haragilor, organizarea exportului, interzicerea fabricării oţetului industrial şi luptând împotriva duşmanilor podgoriei.

Am cerut drumuri bune şi mai ales o şosea ca lumea, care să lege Brăila şi Galaţii de Ardeal, trecând prin Vrancea.

Am cerut îndiguirea Siretului şi regularea cursului lui pentru apărarea satelor de pe mal şi pentru a-l face navigabil.

Am luat apărarea meseriaşilor şi a negustorilor, apăsaţi greu de fisc şi de tot soiul de taxe.

Am cerut achitarea despăgubirilor de război, judeţul nostru fiind cel mai greu lovit. Am luat apărarea tuturor celor necăjiţi şi apăsaţi, am rostit cuvântul meu cu hotărâre de câte ori a trebuit sprijinită o cauză dreaptă.

Putneni, pe lângă apărarea intereselor locale am luptat pentru marile probleme naţionale, pentru biruinţa ideilor naţionaliste.

Am cerut aducerea în ţară a românilor de peste hotare, care sunt ameninţaţi să-şi piardă graiul şi aşezarea lor la marginea ţării şi în oraşe.

Am luptat pentru o viaţă românească mai puternică, mai demnă, pentru o gospodărie cinstită.

Putneni, am cutreierat satele voastre, vă ştiu nevoile, vă cunosc necazurile. Dându-mi voturile voastre la 20 decembrie, veţi avea în Cameră un apărător drept, cinstit şi cu dorinţa de a face numai bine.

Să dea Dumnezeu fiecăruia după cugetul şi faptele sale !" [160].

Constantin C. Giurescu, deputat liberal georgist în două rânduri, apărător declarat al intereselor judeţului Putna [161], cerea alegătorilor să nu uite că şeful partidului, Gheorghe Brătianu,

[160] *Ibidem*, dosar nr. 102 / 1937, f. 153.
[161] *Ibidem*, dosar nr. 102 bis / 1937, f. 13.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

simbolizează *„cinstea și mândria românească"* [162], fiind o personalitate de o verticalitate morală și principială rar întâlnite [163]

Pe aceleași note se înscrie și emoționantul cuvânt adresat putnenilor de un alt lider georgist local, profesorul universitar Simion Mehedinți:

„Vă vorbește un putnean din părțile muntelui și vă spune lucruri mai vechi, nu de cele care se întâmplă la alegeri.

Am apucat Putna din vremea când în șesul Mărășeștilor era << codru încheiat >>.

Nu mai vorbesc de Vrancea, ale cărei păduri erau întregi.

Azi, județul nostru trebuie să cumpere lemn din alte județe.

Măgura Odobești se surpă sub ochii noștri.

Am apucat vremea când nu numai noi, mocanii din partea muntelui, dar nici podgorenii nu cumpărau un capăt de ață, de la oraș.

Unul din cei care stau de pază cu toată tăria sufletului lor ați văzut că a fost deputatul Giurescu. Ce a făcut în Cameră, știți.

Dar știți și un lucru văzut și pipăit chiar în sate: de când e județul Putnei, fost-a vreun deputat care, după alegeri, să fi cutreierat mai des satele decât profesorul Giurescu ?

Dacă aveți vreunul și aveți mai multă credință în acela, dați voturile pentru acela. Dar nu țineți seama de aceste fapte: Născut în Focșani, cel care a fost de câteva ori deputatul Putnei în Cameră, ca om legat de pământul județului, n-a pregetat să stea de veghe în toate împrejurările.

Când a fost vorba de podgorie, și-a spus cuvântul său nu odată, ci de mai multe ori, luptând pentru drepturile podgorenilor, pentru ieftinirea sulfatului de cupru, pentru scăderea taxelor, pentru prelungirea termenului de tăiere a haracilor și împotriva șperțarilor.

Când a fost vorba de pădurile județului, a arătat primejdia ce ne amenință de pe urma străinilor.

---

[162] *Ibidem*, f. 47.
[163] *Ibidem*, f. 12.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Când a fost vorba de drumurile judeţene, a stăruit pentru şoselele din Vrancea, pentru îndreptarea cursului Siretului, pentru repararea căii ferate de la Mărăşeşti la Soveja şi pentru şoseaua naţională care trebuia să lege Galaţi şi Brăila de Braşov, trecând prin Putna.

Când a fost vorba de trecutul judeţului Putna, tot el a scris ceea ce trebuia să ţinem minte din viaţa părinţilor noştri.

Cât stă în puterea unui om, deputatul Giurescu a făcut din toată inima pentru toţi oamenii şi chiar pentru cei din alte judeţe.

Dacă îl ştie cineva cu vreo vină, să i-o arate de faţă cu toată lumea. Dacă a trăit altfel decât din munca lui, să i-o arate. Dacă şi-a călcat cuvântul dat, să spună când şi unde ?

Nu le înşir acestea spre lauda cuiva, ci numai ca îndemn pentru toţi să facă socoteli drepte în timp de alegeri.

Cel ce vă dă acest sfat este un om care a dovedit că nu ţine să ajungă el în Cameră. Nu ţine la deputăţie, dar ţine să fie grijă şi dreptate, fiindcă se apropie iarăşi timpuri grele pentru ţară.

Toţi se pregătesc pe capete spre război Ce se va alege de ţară, dacă la cârmă vor fi oameni de „afaceri", cu grijă de ei, iar nu de nevoile ţării ?

Luaţi deci seama ! Pentru ceasurile grele, e nevoie de oameni grei la cuvânt. Numai pe aceia se poate bizui omul cinstit.

Judecaţi faptele, nu vorbele şi votaţi cum vă va povăţui cugetul cel mai aproape de cinste şi dreptate.

Aşa să vă ajute Dumnezeu !" [164]

Elogiul lui Simion Mehedinţi adus personalităţii lui Constantin C. Giurescu face obiectul unui alt îndemn la vot adresat locuitorilor judeţului Putna în timpul aceleiaşi campanii electorale:

„Votaţi III

Către vrânceni

Oameni buni,

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Am părul alb și știu cum a fost Vrancea cea veche. Am învățat la Vidra, când nu era altă școală în toată Vrancea și am călcat cu piciorul meu toți munții, din Zboina Neagră până la Goru, când pădurile erau întregi, cum le lăsaseră bătrânii.

Timpurile acelea nu se mai întorc, cum nu se mai întoarce apa, care a curs pe Putna și pe Zăbala. Averea, liniștea, cinstea și sănătatea de altădată s-au dus pentru totdeauna.

Acuma, socoteala e așa: să mai cârpim și să mai îndreptăm cât de cât ceea ce au stricat oameni fără minte și fără obraz. Iar asta n-o pot face decât cei care au și minte și obraz și tragere de inimă.

La asta trebuie să vă gândiți în zilele de alegere. Judecați oamenii după faptele, nu după vorbele lor.

Țineți seama că deputatul Constantin Giurescu n-a uitat Vrancea, ci a venit să vă vadă și după ce l-ați ales.

Cine și-a adus aminte de schitul de la Lepșa ?

Cine a stăruit mai sârguincios pentru împădurire ?

Cine a gândit la drumul peste munte pentru legătura Vrancei cu Ardealul ?

Cine a scris despre Vrancea și despre trecutul ținutului Putnei ?

Fiind născut în județul Putna, iar azi legat și de pământul județului, s-a purtat în toate împrejurările ca putnean adevărat, spunând la Cameră lucrurile pe șleau, fără să întrebe pe miniștri dacă le plac ori nu le plac.

Meseria lui de dascăl l-a deprins să vorbească după temeiul faptelor, cu dovezi la mână și să cinstească cuvântul scris.

Când a venit legea care scădea datoriile (conversiunea), fiind dator către văduva unui profesor, de la care cumpărase o vie la Odobești, el i-a plătit cum fusese vorba la început, iar nu cum îl ușurase legea.

Vă spun asta nu spre lauda lui, ci ca să vedeți că deputatul Giurescu a lucrat după obiceiul bătrânilor, ținându-și cuvântul

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

întocmai cum l-a dat, potrivit cu vorba veche că << pe unde iese cuvântul, pe acolo iese şi sufletul >>.

De aceea, cercetaţi viaţa aceluia pe care l-aţi ales de mai multe ori.

Dacă veţi găsi în viaţa lui o pată, să nu-i daţi nici un vot. Dar dacă veţi găsi că a fost om vrednic, votaţi lista cu trei linii, semnul profesorului Giurescu.

Pentru tot ce-am scris aici, stau ca martor şi chezaş eu Simion Mehedinţi, feciorul dascălului Neculai Mehedinţi din Soveja.

Ca vrâncean de seama părintelui Băsnuţă de la Colacu, a părintelui Grosu de la Găuri şi a altor bătrâni, dau fraţilor mei vrânceni un singur sfat: aduceţi-vă aminte de zilele de demult, gândiţi-vă la zilele care pot veni mâine şi fiţi vrednici de vrâncenii care au apucat Vrancea cea veche, bogată, sănătoasă şi cu mare omenie" [165].

Cu toate acestea, electoratul nu a putut fi convins, rezultatele obţinute de georgişti fiind cu mult sub aşteptări, eclipsate de voturile obţinute de vechii liberali.

În judeţul Putna, aceştia au obţinut 36 % din sufragii, fiind secondaţi de candidaţii Partidului *„Totul pentru Ţară"*, cu 26 %, urmau cei ai Partidului Naţional Ţărănesc, cu 13 %; pe locurile următoare se clasau Partidul Naţional Creştin cu 10,7 % şi, în fine, **abia pe ultimul loc**, Partidul Naţional Liberal (Gheorghe I. Brătianu), cu doar 7,9 % [166]

La alegerile pentru Cameră, în timp ce liberalii vechi înregistrau 12.841 voturi, georgiştii abia strângeau 2.734 [167]

Repartiţia voturilor pe secţii a fost următoarea:

---

[165] *Ibidem*, f. 9.
[166] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 256.
[167] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 98 / 1937, f. 121.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Secția de vot	liberalii	georgiștii
1.Focșani I	630	151
2.Focșani II	702	181
3.Odobești	1.165	84
4.Panciu	532	150
5.Adjud	920	149
6.Mărășești	1.305	108
7.Sascut	695	136
8.Tulnici	1.075	249
9.Năruja	633	135
10.Vidra	1.155	215
11.Suraia	475	163
12.Păunești	613	113
13.Mănăstioara	545	163
14.Câmpuri	516	214
15.Cucova	504	100
16.Vulturu	566	312
17.Mera	805	111
Total :	**12.841**	**2.734** [168].

După cum afirmă Constantin C. Giurescu, la finele anului 1937 și începutul celui următor, ambele partide liberale au depus eforturi în vederea unificării lor. Iată mărturia sa: *„La Putna – actualul județ Vrancea – șefia organizației mi-ar fi revenit mie, ca unul ce mă alesesem în trei alegeri succesive – 1932, 1933, 1937 – deputat liberal de opoziție.*

Fruntașii locali, în cap cu Vasile Țiroiu, fost prefect în guvernarea 1933 – 1937 și podgorean de seamă, erau de acord; rămăsese numai ca hotărârea să fie ratificată de comisia centrală.

Începusem chiar, fiind sigur de această ratificare, propaganda electorală pentru noile alegeri, tipărind un prim rând de manifeste, când avu loc o nouă întorsătură a evenimentelor" [169].

---

[168] *Ibidem*, f. 117.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Într-adevăr, în vederea alegerilor parlamentare din luna martie, cu o lună înainte candidaturile liberalilor erau deja stabilite. Astfel, pe lista organizaţiei liberale putnene figurau, la Cameră, Constantin I. C. Brătianu, Constantin C. Giurescu, Vasile Ţiroiu, Petre Băeşu şi Gheorghe Mititelu. La Senat, pe lista candidaţilor figura M. Gh. Rarincescu [170]

La 1 februarie 1938, 21 de cetăţeni din comuna Dumbrava înaintau conducerii locale georgistc o cerere colectivă de a fi admişi în rândurile membrilor acestui partid: *„Subsemnaţii locuitori din comuna suburbană Dumbrava, adresăm că voim a intra în partidul dumneavoastră, pentru care ne vom lupta ca să fie la înălţime, satisfăcând dorinţa celorlalţi concetăţeni. Vom da dovezi evidente de lupta ce o vom depune pentru ca acest partid să poată ajunge scopul dorit.*

Gh. Bandrabur, Costică C. Balin, Gh. Trifan, Gh. L. Trifan, I. Croitoru, I. G. Croitoru, Ghiţă Filip, Victor Puşcă, Victor V (?) Puşcă, Enache Balan, Iordache Balan, Ghiţă Bercea, V. Bercea, I. I. Bercea, Gh. Pascaru, Dumitru Pascaru, D. I. Pascaru, Gh. Toma, Gh. Ţărănae (?), V. Melinte, Gh. Melinte" [171]

În condiţiile în care la 10 februarie 1938, guvernul Goga – Cuza părăseşte puterea şi se instalează guvernul patriarhului Miron Cristea, ministrul de Interne, Armand Călinescu, având deplină libertate de acţiune [172], începe prigoana împotriva partidelor politice.

La 11 februarie 1938, la Adjud trebuia să aibă loc o întrunire liberală organizată şi mediatizată de avocatul Florea Pralea şi prezidată de profesorul Constantin Giurescu, şeful liberalilor putneni. Evenimentul ar fi urmat să fie găzduit de avocatul mai sus menţionat.

---

[169] Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 261.

[170] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 106 / 1938, f. 72 – 73.

[171] Idem, fond Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), dosar nr. 1 / 1931, f. 56 – 57.

[172] Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 261.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Motivând Starea de Asediu, Prefectura Judeţului Putna, atenţionată de Chestura de Poliţie Focşani, nu aprobă întrunirea liberală de la Adjud [173]

Ca urmare a Ordinului telegrafic cifrat nr. 66 al Ministerului de Interne din 7 martie 1938, comisarul Vasile Paraschiv, şeful Biroului de Siguranţă Focşani, a pus sigiliu la sediul fostului club georgist din strada I. C. Brătianu [174]

În urma investigaţiilor făcute în luna aprilie, acelaşi comisar avea să afle că arhiva acestui partid se găseşte la secretarul organizaţiei liberale din Focşani, avocatul Petre Băeşu, domiciliat în strada Maior Romano, nr. 12. Aici i-au fost predate următoarele documente: trei dosare pentru corespondenţă, unul cu ordine de la centru, unul cuprinzând adeziuni şi, în fine, al şaselea, în care erau depuse cererile de înscriere [175]

Întoarcerea în ţară a regelui Carol al II-lea avea să marcheze apariţia unor disensiuni în rândul membrilor şi, mai ales, a liderilor Partidului Naţional - Liberal. Totul avea să degenereze în desprinderea grupului condus de Gheorghe Brătianu din marele partid liberal, punându-se bazele unei noi formaţiuni politice.

Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu), în scurta sa existenţă (1930 – 1938), s-a erijat, de la bun început, în adevăratul apărător şi susţinător al valorilor liberale autentice, având ca emblemă ilustra familie a Brătienilor, întemeietorii liberalismului românesc.

A încercat să atragă electoratul prin programe mult prea idealiste care, deşi juste *de iure*, nu corespundeau *de facto* modului românesc de gândire şi acţiune. Pentru susţinerea acestor programe, s-a apelat la foşti lideri liberali de seamă care, mai mult ca sigur, nu au mai dorit să respecte directivele impuse de vechiul partid liberal, aducându-i critici nefondate. S-a ajuns astfel la o situaţie pe cât de paradoxală, pe atât de nejustă, ca, din cauza restauraţiei carliste, să se

[173] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 140 / 1938, f. 1.
[174] *Ibidem*, dosar nr. 143 / 1938, f. 165.
[175] *Ibidem*, f. 281.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

neglijeze marile probleme ale societăţii, călcând pur şi simplu în picioare atâtea idei valoroase, atâtea căi realiste şi eficace de acţiune, atâtea realizări liberale, fundamentale pentru naţiunea română.

Aflată în permanenţă în umbra marelui partid liberal, gruparea disidentă brătienistă nu a putut avea şansa unei reale afirmări pe eşichierul politic românesc. Ca şi pe plan naţional şi pe plan local lucrurile au stat sub semnul celebrei afirmaţii a nu mai puţin faimosului sculptor francez, Auguste Rodin: „*La umbra marilor arbori nu creşte nimic*". Aşadar, „*liberalii noi*", „*georgiştii*" cum li s-a mai spus în epocă, nu au reuşit să convingă electoratul de justeţea şi, deopotrivă, de putinţa de realizare a programului lor. Şi cea mai bună dovadă în acest sens o constituie numărul constant mic de voturi înregistrat la alegeri. Mult prea abstract, idealist şi elitist chiar, Partidul Naţional - Liberal (Gheorghe Brătianu) s-a dorit a fi, de la bun început, forţa de prim - rang a scenei politice locale, sfârşind prin a deveni o mare dezamăgire. Destinul politic a fost crud pentru acest partid, Fortuna pedepsindu-i, parcă, pentru trădarea lor.

„*Minunea nu ţine mai mult de trei zile*", spune un vechi, dar înţelept proverb românesc. Aşa s-a întâmplat şi cu georgiştii, care au vorbit mult, dar au făcut destul de puţin pentru societatea ai cărei promotori pretindeau a fi.

Le-a trebuit aproape un deceniu să înţeleagă aceste lucruri şi să realizeze că valoarea lor personală, cultura şi puterea de muncă puteau fi puse în valoare doar revenind la marele, vechiul şi gloriosul Partid Naţional - Liberal. Dovedind înţelepciune şi îngăduinţă, acesta a primit în rândurile sale „*fiii rătăcitori*", în spiritul aleselor idei şi principii politice naţional – liberale.

Din motive independente de voinţa sa, partidul unificat, în condiţiile instaurării regimului de autoritate monarhică al regelui Carol al II-lea, nu a putut concretiza această mare realizare printr-un succes pe plan politic. Pentru etica, disciplina şi imaginea Partidului Naţional - Liberal, acest fapt avea să însemne enorm, mai ales având în vedere tragicele vremuri care vor urma.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

SĂRBĂTORIREA ZILELOR NAŢIONALE ÎN JUDEŢUL PUTNA ÎNTRE ANII 1931 – 1940

Mariana Corina Duca

Fiecare naţiune îşi are propriile momente de strălucire istorică, pe care le rememorcază ca elemente de repcr şi idealuri sacre din generaţie în generaţie, sub titulatura de Sărbători Naţionale

Lucrarea de faţă doreşte să scoată la lumină patriotismul sincer al românilor de altădată, manifestat cu entuziasm, mai ales cu ocazia Zilelor Naţionale. Mă voi opri asupra perioadei 1931 – 1940, încercând să evidenţiez modul în care locuitorii judeţului Putna au reuşit să-şi exprime ori de câte ori au avut ocazia, devotamentul faţă de Familia Regală a României, respectul faţă de Eroii Neamului dar şi vis-a-vis de celelalte personalităţi care au marcat evoluţia societăţii româneşti.

Începutul anului 1931 a fost marcat de ceremoniile dedicate Unirii Principatelor Române. La 21 ianuarie 1931, sosea la Focşani Ordinul telegrafic trimis de Ministerul de Interne tuturor prefecturilor din ţară, în care se menţiona că ziua de 24 Ianuarie trebuie sărbătorită cum se cuvine în toate localităţile ţării, prin servicii religioase [1] Conformându-se ordinelor primite de la Bucureşti, prefectul judeţului Putna expedia la aceeaşi dată o serie de Adrese către toate oficialităţile judeţului solicitându-le să ia parte la serviciul divin ce se va oficia la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani pe 24 Ianuarie 1931, la ora 11.00 [2]. Ceremonii similare au avut loc atât la Biserica Romano – Catolică din Focşani care a oficiat începând cu ora 10.00 un Tedeum

---

[1] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 39 / 1931 f. 4.
[2] *Ibidem*, f. 5.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

dedicat Unirii Principatelor [3], cât şi la Templul Coral din Focşani [4] Însă cele mai importante manifestări dedicate zilei de 24 Ianuarie au avut loc la Liceul *„Unirea"* din Focşani, unde, începând cu ora 9.00 dimineaţa, a avut loc o festivitate şcolară dedicată patronului său spiritual [5]

Festivităţile dedicate zilei de 10 Mai 1931 au mobilizat ca şi în alţi ani, întreaga suflarea a judeţului Putna. La 5 mai 1931, prefectul transmitea printr-o Fonogramă tuturor primarilor comunelor urbane şi rurale din judeţ: să ia măsuri pentru oficierea de Tedeumuri în toate bisericile pe 10 Mai la orele 9.30, să organizeze serbări împreună cu autorităţile şcolare şi în funcţie de posibilităţile materiale să găzduiască recepţii [6]

Din Raportul trimis prefectului la data de 9 mai 1931 de către Chestura de Poliţie a oraşului Focşani aflăm că: au fost înmânate cele 70 de invitaţii pentru oficialităţile judeţului, instituţiile şi comercianţii au fost informaţi să arboreze drapele tricolore noi şi curate din dimineaţa zilei de 10 Mai până a orele 24, ofiţerii de poliţie au luat la cunoştinţă despre ţinuta de ceremonie pe care trebuie să o poarte cu această ocazie şi au fost luate toate măsurile pentru menţinerea ordinii pe durata sebărilor [7]

Programul ceremoniilor din 10 Mai 1931, întocmit de prefectul judeţului Putna, Jean Stoenescu - Dunăre şi de comandantul Gamizoanei Focşani, generalul Alexandru Pestriţu a fost publicat şi afişat din timp, pentru o bună informare a cetăţenilor. Ceremoniile urmau să se desfăşoare în următoarea ordine:

„1. Serviciul religios la ora 9.30, la Catedrala Sfântul Ioan

2. Revista trupelor

3. Defilarea:

---

[3] *Ibidem*, f.1.
[4] *Ibidem*, f. 3.
[5] *Ibidem*, f. 2.
[6] *Ibidem*, f. 18.
[7] *Ibidem*, f. 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

a) Cohortelor de cerecetaşe şi cercetaşi

b) Şcoalei de Meserii

c) Şcoalei Normale de Băeţi

d) Şcoalei Comerciale Normale de Băeţi

e) Liceului „Unirea" de Băeţi

f) Societăţilor de Demobilizaţi, Veteranilor şi

g) Trupelor din Garnizoană în faţa Monumentului Independenţei, unde se vor găsi toţi şefii de autorităţi în tribuna oficială, construită de primărie

4. Recepţia la Palatul Administrativ

După amiaza între orele 16 – 17. 30, muzica va cânta în Grădina Publică

La orele 20. 30 (8. 30), retragerea cu torţe pe străzile oraşului, după itinerariul stabilit de Comenduirea Pieţei" [8]

În cinstea Zilei Naţionale de 10 Mai 1931, Biserica Romano – Catolică, Biserica Armenească dar şi Templul Coral din Focşani, au oficiat de la orele 8. 30 dimineaţa, servicii religioase festive [9]

La ceas de mare sărbătoare prefectul judeţului Putna, Jean Stoenescu - Dunăre, expima cele mai sincere gânduri ale putnenilor către Suveranul lor, printr-o Telegramă expediată la Bucureşti:

„În toate comunele şi satele judeţului marilor jertfe şi biruinţe s-a prăznuit cu mare însufleţire ziua de zece Mai.

În capitala judeţului, după Tedeum, mândrele trupe ale Diviziei a VI – a au defilat în chip impunător, stârnind admiraţia şefilor şi miilor de cetăţeni participanţi la serbări.

La Palatul Administrativ am primit în numele Guvernului, felicitări şi respectuoase omagii pentru Majestatea Voastră din partea dregătorilor judecătoreşti, administrativi, ai armatei, clerului şi delegaţiilor cetăţeneşti.

Părtaş acestor simţăminte, exprim încredinţarea profundului meu devotament şi neţărmurita credinţă către Majestatea Voastră şi

---

[8] *Ibidem*, f. 13.

[9] *Ibidem*, f. 16.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

întreaga Dinastie. Rog pronia cerească să Vă dăruiască o domnie lungă, rodnică, demnă de Iluştrii Voştrii înaintaşi: Voievozi ai Ţărilor Române şi marilor Regi, Carol I, Făuritorul Independenţei şi al Regelui Ferdinand I, Întregitor de Ţară şi Neam.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască întreaga Dinstie!

Trăiască mândra şi glorioasa noastră armată, pavăză ţării, care în această zi de mare însufleţire naţională îşi sărbătoreşte o sută de ani de viaţă şi fapte mari" [10]

O altă Telegramă de felicitare adresată Regelui era expediată de primarul oraşului Panciu, Atanase Popescu:

„În numele cetăţenilor oraşului Panciu pentru marea zi a neamului, zi în care transmitem felicitări.

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, Dinastia Română, armata ţării, poporul românesc" [11]

A doua decadă a lunii mai 1931 a fost marcată de un nou moment festiv, dedicat comemorării Eroilor Neamului. Potrivit Ordinului telegrafic al Ministerului de Interne numărul 3.542 / 1931, sosit la Focşani pe 20 mai 1931: *„În ziua de 21 Maiu a. c. toate şcoalele vor face festival în sediul şcoalei constând numai dintr-o cuvântare a unui elev de preferinţă orfan de războiu; elevii nu vor lua parte la defilare ci se vor mărgini la serbarea din localul şcoalei; la ora 12 se vor trage clopotele la toate bisericile şi se vor ţine câteva momente de reculegere; în cimitir se va depune câte o coroană de flori de către armata din garnizoană, care va fi reprezentată printr- o companie de onoare; festivitatea va avea un caracter cât se poate mai simplu, căci numai prin această simplicitate şi curăţenie a noastră vom arăta iubirea pentru cei ce au murit pentru ţară"* [12]

Prin Adresa cu numărul 2185 din 18 mai 1931, prefectul îi comunica primarului oraşului Focşani, următoarele:

---

[10] *Ibidem*, f. 24.
[11] *Ibidem*, f. 29.
[12] *Ibidem*, f. 57.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Ziua Eroilor, 21 mai 1931, va fi sărbătorită în tot cuprinsul ţării cu o deosebită solemnitate, programul ei cuprinde două părţi: Procesiunea religioasă şi Serbarea culturală.

În „Ziua Eroilor" instituţiile publice şi particulare nu lucrează, prăvăliile sunt închise, comuna va fi pavoazată.

La procesiune iau parte în mod obligatoriu toate comandamentele armatei, ofiţeri şi trupă, magistratura, baroul, toate autorităţile civile şi tot corpul funcţionarilor publici, autorităţile bisericeşti, întregul cler în odăjdii, corpul profesoral şi şcolile, fiecare clasă având steagul ei, societăţile corale şi culturale, societăţile de invalizi, orfani şi văduve de războiu, foştii luptători cu drapele, toate societăţile şi comunităţile cu steagurile respective, delegaţiile economice şi financiare, corporaţiile de meseriaşi etc." [13]

Pe 20 mai 1931 primarul oraşului Focşani a ales delegaţii care urmau să-l reprezinte la toate ceremoniile ce aveau să se desfăşoare cu prilejul *„Zilei Eroilor"* Astfel, Alexandru Rădulescu, membru al Consiliului local era delegat să ia parte la serviciul religios de la Biserica Catolica de la ora 7.45, la serviciul divin de la ora 9.00, de la Biserica Catedrală *„Sfântul Ioan"* dar şi la procesiunea de la Cimitirul Eroilor *„Sfântul Mina"* Gheorghe Potop urma să ia parte la slujba religioasă de la Biserica Armenească şi la procesiunea de la Cimitirul Regimentului 10 Dorobanţi Putna iar I. W. Segal era delegat de primar să participe la serviciul religios de la Sinagogă şi să însoţească procesiunea de la Cimitirul Israelit [14]

Pentru asigurarea celor necesare pomenirii Eroilor Neamului, Primăria oraşului Focşani a alocat suma de 2.572 lei [15] Din Raportul şefului Serviciului Salubrităţii, trimis primarului la data de 15 mai 1931, aflăm că urmau să fie achiziţionate: trei colivi de grâu,

---

[13] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 95 / 1931, f. 45.
[14] *Ibidem*, f. 46.
[15] *Ibidem*, f. 40.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

18 kilograme colaci, 100 kilograme de pâine, nouă kilograme lumânări, 100 grame de smirnă şi 500 grame de tămâie [16].

„Ziua Eroilor" a fost sărbătorită în toate localităţile judeţului Putna, atât la cimitire cât şi la monumentele ridicate în memoria martirilor neamului. La comemorările de la Mărăşeşti a fost prezent domnul Gheorghe Ivanciu, delegat al Prefecturii Putna dar şi al *„Societăţii foştilor luptători din judeţul Putna"*. La 22 mai 1931, primarul oraşului Mărăşeşti scria prefectului despre impresia deosebită creată de discursul lui Gheorghe Ivanciu:

„După oficierea slujbei religioase ce a avut loc la Mausoleul din localitate, domnul Ivanciu a ţinut o cuvântare din partea foştilor luptători, aducând pioase omagii de recunoştinţă Eroilor jertfiţi pentru Întregirea Neamului, amintind de un proect făcut încă dela încetarea luptelor, de refacerea localităţei istorice, distruse depe urma războiului şi că acum e timpul de realizat, sub marele cărturar istoric domnul Nicolae Iorga, prim – ministru al ţării.

Această cuvântare a făcut frumoasă impresie în lumea asistentă, pentru care aducem mulţumirile noastre" [17]

În luna iunie 1931, s-au organizat pentru prima dată, serbările *restauraţiei"* [18]. La data de 3 iunie 1931, Ministerul de Interne transmitea tuturor prefecţilor din ţară, următoarea Circulară:

„Ziua de 8 Iunie curent, aniversarea suirei pe tron a Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea fiind declarată sărbătoare naţională, în această zi se va oficia un serviciu religios în capitala judeţului şi în toate comunele din acel judeţ, în prezenţa autorităţilor civile şi militare; în această zi toate autorităţile, şcolile şi magazinele vor fi închise iar seara vor avea loc iluminaţii şi muzica militară va cânta pe piaţa publică" [19]

---

[16] *Ibidem*, f. 39.
[17] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 113 / 1931, f. 10.
[18] Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866 – 1947)*, vol. III, *Carol al II - a*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2001, p. 119.
[19] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 39 / 1931, f. 59 - 60.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Pe 4 iunie 1931, prefectul judeţului Putna comunica tuturor primăriilor din judeţ conţinutul Circularei ministeriale şi stabilea ora serviciului religios din data de 8 Iunie pentru 10.30 [20] La aceeaşi oră urma să înceapă şi serviciul divin de la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani, oficiat în prezenţa autorităţilor civile şi militare ale judeţului [21]

La acest moment festiv pentru Rege, putnenii, prin vocea prefectului Jean Stoenescu – Dunăre, au ţinut să-i transmită cele mai sincere gânduri:

„Cu prilejul celei dintâi aniversări de la înscăunarea Majestăţii Voastre pe tronul Marilor Voievozi şi Regi ai României, rog respectuos pe Majestatea Voastră să bine voiască a primi din partea subsemnatului, în numele autorităţilor şi locuitorilor acestui judeţ, expresiunea sentimentelor noastre şi călduroase urări pentru o domnie mult îndelungată şi bogată în fapte neperitoare, încredinţând pe Majestatea Voastră de devotamentul nostru neclintit şi asigurându-o de statornicia supunerei şi credinţei ce dea pururea o păstrăm Augustului nostru Suveran.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască Întreaga Familie Regală!" [22]

Fidelitatea putnenilor faţă de Suveranii săi, chiar şi dincolo de moarte, era dovedită încă o dată pe 19 Iulie 1931, când se împlineau patru ani de la trecerea în nefiinţă a regelui Ferdinand I. În semn de preţuire, în toate toate bisericile judeţului s-au oficiat începând cu orele 11.00, slujbe de pomenire pentru odihna sufletului Regelui Întregitor [23] Pentru parastasul oficiat în ziua de 19 Iulie 1931 la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani, Primăria a alocat suma de 1.265

[20] *Ibidem*, f. 62.
[21] *Ibidem*, f. 61.
[22] *Ibidem*, f. 68.
[23] *Ibidem*, f. 76.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

lei, care a acoperit costul unui parastas de 12 kilograme, a unei colivi dar şi a 2,650 kilograme lumânări [24]

La câteva zile de la parastasul oficiat în memoria regelui Ferdinand, putnenii s-au adunat din nou în biserici pentru a o sărbători de această dată pe regina Maria, care pe 22 Iulie 1931 îşi aniversa ziua onomastică [25]

Luna august a fost marcată şi în anul 1931, de pregătirea şi desfăşurarea ceremoniilor de comemorare a Eroilor căzuţi la Mărăşeşti în timpul Primului Război Mondial. Manifestările au fost organizate de Societatea Ortodoxă Naţională a Femeilor Române, cu sprijinul Prefecturii judeţului Putna şi al Diviziei a VI – a. Ceremoniile au debutat în dimineaţa zilei de 6 August 1931, la ora 9. 00, cu oficierea unui Tedeum la Mausoleul Mărăşeşti de către Episcopul Militar, urmat de un parastas. Din program nu au lipsit cuvântările ţinute de oficialităţile prezente şi nici defilarea trupelor [26]. La succesul evenimentelor de la Mărăşeşti şi-a adus aportul şi primarul oraşului Focşani, care a împrumutat omologului său din Mărăşeşti pentru această ocazie: 20 drapele mari, 30 drapele mici dar şi o cisternă pentru stropirea străzilor [27]

Cel mai important eveniment al anului 1931 a fost fără îndoială Congresul Ligii Culturale, care a avut loc la Focşani în zilele de 13 – 14 septembrie 1931. Cu această ocazie urma să se inaugureze un monument-bomă şi două plăci comemorative care urmau să fie amplasate în punctele cele mai importante de pe vechiul hotar [28] Preţul acestor lucrări se ridica la suma de 80.000 lei. Primăria oraşului

[24] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 95 / 1931, f. 84.
[25] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 39 / 1931, f. 78.
[26] *Ibidem*, f. 83.
[27] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 95 / 1931, f. 81.
[28] vezi detalii la Gheorghe Miron, *Aspecte privind activitatea Secţiei Focşani a Ligii Culturale*, în *Cronica Vrancei*, vol. VI, Editura Pallas, Focşani, 2006, p. 248 - 251.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Focşani urma să achite 50.000 lei iar restul de 30.000 erau plătiţi de Secţia Focşani a Ligii Culturalc [29]

Pentru realizarea grilajului bornei de hotar, Consiliul Comunal l-a angajat pe Gyula Schafarick, care a lucrat după planuile arhitectului Berindei şi a fost recompensat cu suma de 8.000 lei [30]

Costul celor patru stâlpi de piatră de Vratza care urmau să fie amplasaţi în jurul bornei de hotar şi a placajului din marmura de Boticino care urma să fie montat în jurul soclului, s-a ridicat la suma de 9.100 lei, la care s-a adăugat plata manoperei, de 500 lei pe zi, pentru cel care efectua lucrarea [31] Turnarea fundaţiei pentru borna de hotar a mai scos de la bugetul Primăriei suma de 2.860 lei [32]. La aceste cheltuieli s-au adăugat şi cei 9.000 lei plătiţi pentru cele două felinare care urmau să fie ampasate lângă cele două plăci comemorative de la Banca Economia şi de la Poştă [33]

Pentru pavoazarea oraşului cu ocazia marelui eveniment cultural, Primăria a comandat un număr de 60 stâlpi mari de brad dar şi 60 de placarde; pentru manopera şi vopsirea stâlpilor şi placardelor în culorile naţionale s-a plătit suma de 27.000 lei [34]

Cel care s-a ocupat de decorarea oraşului a fost arhitectul Jack Korner. După planurile sale, în tot oraşul au fost amplasaţi stâlpi vopsiţi tricolor dar şi placarde şi girlande. Câte doi stâlpi şi câte o placardă au fost ampasate: la gară, la Prefectura, în piaţa de maşini, la Liceul de fete, la Liceul de băieţi, la Azil, la Camera de Agricultură, pe strada dinspre Teatru dar şi în faţa Teatrului *„Maior Gheorghe Pastia"*. Piaţa Munteni a fost încadrată de stâlpi tricolori ; în centru a fost amplasată tribuna oficială dar şi portretul lui Nicolae Iorga. Toate

[29] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 120 / 1931, f. 3.
[30] *Ibidem*, f. 16.
[31] *Ibidem*, f. 19.
[32] *Ibidem*, f. 26.
[33] *Ibidem*, f. 66.
[34] *Ibidem*, f. 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

clădirire oficiale au fost decorate cu ghirlande de stejar şi cu drapele tricolore [35].

Angajaţii Primăriei Focşani, ducând la îndeplinire planurile arhitectului oraşului, au reuşit să termine la timp toate acele lucrări care urmau să confere Focşaniului un aer sărbătoresc. Aşadar, au fost finalizate lucrările de pe strada Ştefan cel Mare, s-a văruit şi s-a vopsit Hala Munteni, s-au vopsit toate grilajele din oraş, străzile au fost nivelate iar trotuarele terminate [36].

La 2 septembrie 1931, primarul oraşului Focşani scria şefului Ocolului Silvic Soveja, următoarele:

„În zilele de 13 şi 14 septembrie 1931 va avea loc în oraşul Focşani Congresul general al Ligii Culturale, cu care prilej se va inaugural monumentul „semn de hotar" între Moldova şi Muntenia, ridicat în piaţa din faţa Catedralei şi mai multe edificii publice.

La aceste mari festivităţi vor participa şi domnul Prim – Ministru, înalţi demnitari şi fruntaşi ai culturii româneşti din întreaga ţară.

În vederea acestora, urmând a se decora mai multe instituţii publice, piaţa Munteni şi parte din străzile oraşului, această Primărie are nevoe de urgenţă, până cel târziu 6 septembrie a. c. de 15 – 20 vagoane de crengi de brad.

Ţinând seamă de importanţa serbărilor ce vor avea caracter naţional vă rugăm să binevoiţi a aproba şi dispune ca Societatea „Tişiţa" să taie şi să transporte cât mai urgent cantitatea de 15 – 20 vagoane crengi de brad pe adresa Primăriei" [37]

La 13 septembrie 1931 Focşaniul îi primea pe cei 179 delegaţi veniţi din 39 de judeţe ale ţării, pentru a marca 40 de ani de la primul Congres al Ligii Culturale. În fruntea participanţilor se afla savantul

[35] *Ibidem*, dosar nr. 95 / 1931, f. 91.
[36] *Ibidem*, f. 91 verso.
[37] *Ibidem*, f. 93.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Nicolae Iorga în dubla sa calitate de prim – ministru şi ministru al Instrucţiunii Publice şi Cultelor [38].

Manifestările au debutat la ora 9.00 cu dezvelirea monumentului-bomă amplasat în Piaţa Munteni, pe vechiul hotar dintre Moldova şi Muntenia. În discursul ţinut cu această ocazie, primarul oraşului Focşani, Ştefan Dimitriu [39] afirma următoarele: *„... voiu păstra şi îngriji cu toată sfinţenia acest monument care arată locul hotarului ce nu mai este, hotar care a stat ca o mustrare între fiii aceluiaş neam"* [40]. Seria cuvântărilor a fost continuată de prefectul judeţului Jean Stoenescu – Dunăre, care îl felicita pe marele savant Nicolae Iorga cu ocazia împlnirii celor 60 de ani de viaţă: *„în numele pământenilor Putneni, dela plaiul Siretului până în Codrii Vrancei, omagiul lor de admiraţie şi profundul lor devotament, rugându-vă să le primiţi în dar de recunoştinţă"* [41]

În aceeaşi zi au fost dezvelite cele două plăci comemorative din bronz. Pe placa amplasată la Banca Economia stă scris: *„Pe aici era odinioară hotarul dintre Moldova şi Ţara Românească. S-a aşejat această placă pe locul unde a fost Vama la care a slujit şi poetul Grigore Alexandrescu. 1931 Mai"* Cea de-a doua placă, amplasată la Poşta Veche avea următoarea inscripţie: *„Aici a fost cel dintâiu hotar distrus pentru Unitatea Naţională. 1931 Mai"* [42]

---

[38] Stelian Neagoe, *Istoria Guvernelor României de la începuturi – 1859 până în zilele noastre – 1995,* Editura Machiavelli, Bucureşti, 1995, p. 101.

[39] **Ştefan P. Dimitriu.** Preşedinte al Comisiei Interimare între 31 mai 1931 – 11 iunie 1932. (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *Primarii din Focşani între anii 1862 – 1937,* în *Cronica Vrancei,* vol. III, Coordonator: Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focşani, 2002, p. 221).

[40] Vezi detalii la Gheorghe Miron, *Aspecte privind activitatea Secţiei Focşani a Ligii Culturale,* în *Cronica Vrancei,* vol. VI, Coordonator Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focşani, 2006, p. 252.

[41] *Ibidem.*

[42] Cezar Cherciu, *Vrancea şi Ţinutul Putnei – o lume de altădată 1921 – 1945,* Editura Andrew, Focşani, 2005, p. 178.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Lucrările Congresului jubiliar s-au derulat timp de două zile în sala Teatrului *„Maior Gheorghe Pastia"* din Focşani, într-o atmosferă solemnă şi în prezenţa unui public numeros.

Masa festivă pentru congresişti a fost oferită la Palatul de Justiţie în seara zilei de 13 septembrie 1931. Pentru meniul select servit invitaţilor, Primăria a achitat domnului D. G. Constantinescu, patronul restaurantului *„La Melul Blând"* suma de 59.700 lei iar domnului C. Vlădescu, cel care a furnizat cei 270 litri de vin, suma de 3.240 lei [43]

Pe 14 septembrie 1931, în prezenţa dinstinşilor oaspeţi a fost pusă piatra de fundament a Liceului de Fete, s-a inaugurat leagănul de copii *„Dr. M. Câmpeanu"*, a fost vizitat Liceul *„Unirea"* şi au fost inaugurate două expoziţii: una cu caracter etnografic şi de artă plastică, găzduită în localul Prefecturii şi o alta agro-viticolă organizată de Camera Judeţeană de Agricultură. În aceeaşi zi, participanţii la Congres au poposit la Odobeşti, Mărăşeşti, Mărăşti şi Soveja, ocazie cu care au admirat pitorescul judeţului şi au rememorat istoria ţării [44]

La 19 noiembrie 1931, Primăria oraşului Focşani aducea la cunoştinţa publică următoarele:

„ Înştiinţare:

Cu prilejul jubileului de 40 de ani al Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor care a ţinut Congresul general anual în oraşul Focşani, Primăria a primit mulţumiri din partea domnului

Prim – Ministru Nicolae Iorga (Preşedintele Ligii Culturale) cum şi din partea tuturor congresiştilor de felul presentării oraşului şi cum au fost primiţi şi găzduiţi de cetăţeni.

Primăria la rândul ei transmite aceste mulţumiri tuturor cetăţenilor, pentru entuziasta primire şi tot concursul ce au dat.

---

[43] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 120 / 1931, f. 99.

[44] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 179

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Totodată aducem la cunoştinţa orăşenilor că, cu ocazia acestui Congres şi al serbărilor pentru inaugurarea monumentului semn de hotar, al noului liceu de fete şi al leagănului de copii „ Dr. M. Câmpeanu", Primăria a cheltuit pentru:

Lucrările decorative ale oraşului, masa dată la Palatul de Justiţie, transportul excursioniştilor la Mărăşeşti, lei 88094.

Bradul şi transportul până la Tişiţa – Mărăşeşti s-a dat gratuit de Societatea „Tişiţa"

La acoperirea cheltuielilor arătate mai sus a contribuit şi Prefectura Putna cu suma de lei 8000.

Actele justificative sunt la arhiva Primăriei, unde cetăţenii pot lua cunoştinţă.

Cu toată recunoştinţa, în numele cetăţenilor, aduc vii mulţumiri şi persoanelor cari cu ocazia Congresului au donat cărţi de o mare valoare ce au fost predate la Biblioteca Oraşului, pentru care s-a adus mulţumire în parte tuturor donatorilor.

Preşedintele Comisiei Interimare
Ştefan P. Dumitriu" [45]

Din calendarul Serbărilor Naţionale nu putea lipsi ziua de naştere a regelui Carol al II-lea, care a fost marcată cu mare entuziasm în ziua de 16 Octombrie 1931. În toate bisericile judeţului Putna, s-au oficiat începând cu orele 11.00, servicii religioase pentru Suveranul României iar la Focşani, ziua s-a încheiat cu o retragere cu torţe a trupelor din Garnizoană [46]

În numele locuitorilor judeţului Putna, prefectul Jean Stoenescu – Dunăre transmitea telegrafic Majestăţii Sale, următoarele gânduri:

„ Ziua de sărbătorire a 38 de ani pe care Majestatea Voastră îi împlineşte astăzi, ne umple sufletele de cele mai curate şi mai fericite speranţe, pe cari cu toţii le îndreptăm în o caldă rugă către

[45] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 120 / 1931, f. 113.
[46] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 39 / 1931, f. 95.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Dumnezeu, ca Atotputernicul să dăruiască mai departe Măriei Voastre, volnicia a mulți ani cu sănătate.

Către Majestatea Voastră, August Purtător al Destinelor Țării, Luminat Urmaș al Înțelepților Înaintași, Marii Regi, cu smerită plecăciune deopotrivă toți pământenii Putnei, cei de pe șesul Siretului la o laltă cu acei de dincolo de codrii Vrancei și însuflețiți de respect și devotament, animați de iubirea sfântă cari leagă inimile noastre cu prețioase daruri sufletești, de mărinimia Majestății Voastre, despre cari podoabe, noi ne mândrim ca de cel mai scump giuvaer de nestimate, să înălțăm dornice urări cari pornesc din adâncul cuprins al inimilor noastre, ca Majestatea Voastră să domnească peste România Mare Întregită, ani mulți ce au a veni, ocârmuindu-i sorțirea cu uriașa Măriei Voastre solicitudine, înzestrând-o astfel, ca binele, frumosul și virtutea să împodobească întregul așezământ de ordine și progres, către care tind năzuințele de strălucire în viitor ale Neamului Românesc.

Să trăiți Majestate!" [47]

La data de 24 octombrie 1931, Ministerul de Interne trimitea în teritoriu o Telegramă, în vederea sărbătoririi zilei de naștere a reginei Maria, prin săvârșirea de servicii religioase în data de 29 Octombrie 1931, orele 11.00 [48] Autoritățile putnene s-au conformat ordinelor primite de la București, iar locuitorii cu mic cu mare s-au strâns în biserici pentru a o onora pe Regina – Mamă [49]

La ceas aniversar, locuitorii județului Putna trimiteau Reginei, următoarea Telegramă:

„Majestății Sale Regina Maria
Balcic

Cu prilejul sărbătorirei zilei de naștere a Majestății Voastre, autoritățile și populația județului Putna vin cu cel mai profund respect să aducă Majestății Voastre sentimentele lor de

[47] *Ibidem*, f. 99.
[48] *Ibidem*, f. 101.
[49] *Ibidem*, f. 105.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

devotament, rugând pe Atotputernicul să dăruiască Măriei Voastre mulţi ani cu sănătate.

Să trăiţi Majestate!

Prefectul Judeţului Putna

Jean Stoenescu – Dunăre" [50]

O altă zi semnificativă pentru Regalitatea românească era ziua de 8 Noiembrie, sărbătoarea Sfinţilor Mihail şi Gavril şi ziua onomastică a Marelui Voevod de Alba – Iulia, Mihai.

La Focşani, această nouă Sărbătoare Regală a fost marcată printr-un serviciu religios festiv, intonat la Catedrala *„Sfântul Ioan"* începând cu orele 11.00, în prezenţa tuturor autorităţilor civile şi militare [51]

După tradiţie, prefectul judeţului Putna, expedia la 8 Noiembrie 1931, următoarea Telegramă cu destinaţia Castelul Pelişor:

„Măriei Sale Mare Voevod de Alba – Iulia

În această frumoasă zi, când Măria Voastră împreună cu Majestatea Sa Regele şi cu întreaga Ţară sărbătoreşte ziua numelui Măriei Voastre, autorităţile şi populaţia din Putna aduc în faţa altarului calde rugăciuni îndreptate lui Dumnezeu, ca prin cereasca lui putere să reverse lumină din lumina divină şi cu inima curată şi plină de iubire ne îndreptăm dorul nostru scump către Atotputernicul, ca prin mărinimia cerească să dăruiască Măriei Voastre mulţi mulţi ani cu sănătate şi să fiţi fericit pentru fericirea Neamului Românesc.

Ţara îşi îndreaptă către Măria Voastră, crezul şi nădejdea în destinul sfânt al României.

Să trăiţi Măria Voastră!" [52].

Ultimul moment solenin al anului 1931 s-a consumat la data de 11 noiembrie 1931, când în toată ţara s-a sărbătorit Armistiţiului de la Compiegne, din 11 noiembrie 1918, care anunţa sfârşitul Primului

---

[50] *Ibidem*, f. 107.
[51] *Ibidem*, f. 110.
[52] *Ibidem*, f. 111.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Război Mondial. În judeţul Putna, clopotele bisericilor au bătut timp de un minut începând cu ora 11.00, invitând pe toţi cetăţenii să ţină un moment de reculegere în memoria celor care s-au sacrificat pentru libertate şi Unitate Naţională [53].

Nemulţumit de lipsa mai multor autorităţi civile din judeţ de la Solemnităţile Naţionale, prefectul judeţului Putna, Jean Stoenescu – Dunăre trimitea la 5 ianuarie 1932 o serie de Adrese, pentru a preîntâmpina aceste neplăceri în anul ce tocmai începea. Printre cei sancţionaţi în acest sens îi amintim pe: avocatul Statului, avocatul Judeţului, administratorul financiar al judeţului Putna, dirigintele

O. P. T. T., şeful Staţiei C. F. R. Focşani, şeful Ocolului Silvic Focşani, medicul primar al oraşului Focşani, medicul primar al judeţului Putna, medicul veterinar al oraşului Focşani, medicul veterinar al judeţului Putna, preşedintele Camerei de Comerţ, preşedintele Corporaţiei meseriaşilor, directorul Liceului *„Unirea"*, directorul Şcolii Comerciale, directorul Şcolii Normale, directoarea Liceului de Fete, directorul Şcolii Profesionale, directoarea Şcolii Profesionale a Doamnelor, directoarea Orfelinatului de Fete, chestorul Poliţiei oraşului Focşani, preşedintele Camerei de Agricultură, inginerul judeţului Putna, revizorul şcolar şi şeful Vămii Focşani [54]

Manifestările dedicate zilei de 24 Ianuarie au început la Focşani încă din seara zilei de 23 ianuarie 1932, cu o şezătoare organizată în sala de festivităţi a Şcolii Profesionale de Fete, din iniţiativa Ligii Culturale, Secţia Focşani. Cu această ocazie, profesorul Virgil Arbore a ţinut o conferinţă de comemorare a marelui act al Unirii Principatelor [55]. Ceremoniile dedicate Micii Uniri au continuat în dimineaţa zilei de 24 Ianuarie 1932, la orele 9.00, cu serbarea şcolară de la Liceul *„Unirea"* [56] La ora 9.30, Biserica Romano – Catolică din Focşani a oficiat un serviciu divin şi un Tedeum pentru

[53] *Ibidem*, f. 116.
[54] *Ibidem*, dosar nr. 83 / 1932, f. 5 – 5 verso.
[55] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1932, f. 10.
[56] *Ibidem*, f. 12.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ţară şi Rege, pentru ca la ora 11.00, oficialităţile civile şi militare ale judeţului alături de simplii cetăţeni, să asiste la serviciul religios festiv intonat la Catedrala *„Sfântul Ioan"*, de către protoereul judeţului Putna [57].

Pregătirile pentru Ziua Naţională de 10 Mai au început de timpuriu şi în oraşul de pe Milcov. Pentru întocmirea programului Zilei Naţionale, prefectul s-a consultat cu primarul oraşului Focşani dar şi cu: directorul Liceului *„Unirea"*, directorul Şcolii Normale, directorul Şcolii Comerciale, comandantul Garnizoanei Focşani, comandantul Cohortei de cercetaşi, directorul Societăţii demobilizaţilor *„Mărăşti"* şi cu reprezentantul Asociaţiei ofiţerilor în rezervă. Discuţiile au avut loc în localul Prefecturii la 5 mai 1932 [58]

Acelaşi prefect trimitea la 7 mai 1932, o Fonogramă către toţi prim-pretorii şi primarii comunelor urbane şi rurale din judeţ, pentru a sărbători ziua de 10 Mai prin serviciu divin la orele 9.30, în prezenţa autorităţilor comunale şi şcolare [59]

La aceeaşi dată, prefectul judeţului Putna trasa o serie de sarcini către Chestura oraşului Focşani:

„1. Distribuirea invitaţiilor sub luare de dovezi

2. Veţi cerceta prin organele în subordine dacă comercianţii şi diferitele instituţii au steaguri curate. Nu se admite să mai fie pavoazate steagurile decolorate şi murdare sau de hârtie cum s-a observat în anii precedenţi. Cei ce nu se vor conforma acestor dispoziţii se vor da în judecată pe baza ordonanţei Prefecturii no. 1550 din 22 aprilie 1931, trimisă acelei chesturi cu ordinul 1575 / 931

3. Toţi ofiţerii de poliţie fără excepţie de grad, vor îmbrăca uniforme in acea zi, ţinuta de ceremonie singura admisă de lege în asemenea acaziuni

4. Veţi lua măsuri de acord cu Comenduirea Pieţei pentru facerea crochiului de arnjare a şcoalelor pe trotuarul străzilor unde

---

[57] *Ibidem*, f. 11.
[58] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 83 / 1932, f. 19.
[59] *Ibidem*, f. 21.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

are loc defilarea şi veţi pune multă stăruinţă pentru menţinerea ordinei la tribuna publică, veţi posta un ofiţer de poliţie şi sergenţi suficienţi nepermiţând accesul în tribună decât persoanelor oficiale

Despre luarea acestor măsuri veţi raporta punct cu punct în dimineaţa zilei de 9 mai a. c." [60]

Seriozitatea cu care autorităţile putnene au înţeles să trateze aceste Sărbători Naţionale este evidentă. Aşadar, ziua de 10 Mai 1932, a decurs fără incidente, conform programului stabilit, din care nu au lipsit: Tedeumul de la Catedrala *„Sfântul Ioan"* de la ora 9.30, revista trupelor din Garnizoana Focşani, defilarea, recepţia oferită de prefect la Palatul Administrativ şi nici muzica Regimentului 10 Infanterie, care a încântat auditoriul strâns în Grădina Publică între orele 16 – 17.30; seara s-a încheiat cu deja tradiţionala retragere cu torţe, organizată de Garnizoana Focşani la orele 20.30 [61]

Cu ocazia Zilei Naţionale au fost trimise Telegrame de felicitare atât lui Nicolae Iorga, preşedintele Consiliului de Miniştri cât şi ministrului de Interne şi Regelui. În Telegrama expediată lui Carol al II – lea, prefectul Stoenescu – Dunăre transmitea cele mai sincere gânduri şi profundul devotament al putnenilor către Suveranul lor:

„În această zi de Zece Maiu făclie veşnic luminătoare a trecutului încadrat de fapte măreţe, după ce s-a oficiat Tedeumul la Catedrală şi în urma revistei impunătoare a Diviziei a VI – a, am primit la Palatul Administrativ în numele Guvernului, respectuoase omagii, felcitări şi sentimente de profund devotament adresate Majestăţii Voastre din partea dregătorilor judecătoreşti, din partea armatei, a parlamentarilor, a şefilor administrativi, a clerului, a învăţământului şi a delegaţiilor cetăţeneşti.

Spre Atotputernicul îşi îndreaptă poporul din Putna calde rugăciuni şi-L imploră ca să dăruiască Majestăţii Voastre, măreţ urmaş al Voevodatelor străbune şi al marilor Regi Carol I şi

---

[60] *Ibidem*, f. 22.

[61] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1932, f. 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ferdinand I, o domnie lungă, liniștită, plină de fapte mari dela al căror sens luminat și împodobit de idealul Neamului, să urmeze pentru viitorime crezul divin în o Românie Mare, puternică, înstărită și stăpână pe destinul ei.

Majestate, cuprins de înțelesul curat al acestor sentimente și pătruns de o nețărmurită supunere, vin cu adânc respect și cu devotament să aduc Majestății Voastre neclintita mea credință și profundul meu atașament pe cari cu sfântă smerenie le închin către Majestatea Voastră și întreaga Dinastie.

Să trăiți Majestate!

Să trăiască Măria Sa Mihai, Mare Voevod de Alba – Iulia!

Trăiască Dinastia!

Trăiască falnica și glorioasa Armată Română, pavăză neclintită a Țării care sărbătorește în această mare zi mare ca și totdeauna, legământul sfânt și indisolubil către Majestatea Voastră Augustă!" [62].

La data de1 iunie 1932 Ministerul de Interne trimitea tuturor prefecturilor din țară următoarea Telegramă:

„Ziua de 8 Iunie, aniversarea suirei pe tron a Majestății Sale Regele Carol al II - lea fiind declarată sărbătoare națională, se va oficia un serviciu religios în capitala județului la orele 9, în prezența autorităților civile și militare. În această zi toate autoritățile școlare și magazinele vor fi închise iar seara vor avea loc iluminații și muzica militară va cânta pe piața publică" [63]

Telegrama de mai sus venea ca urmare a publicării în Monitorul Oficial nr. 125 din 1 iunie 1932, a deciziei potrivit căreia aniversarea suirii pe tron a lui Carol al II – lea era declarată Sărbătoare Națională și urma să fie marcată după tipicul acestor zile [64].

Conformându-se ordinelor venite de la București, autoritățile putnene au sărbătorit ziua de 8 Iunie 1932 prin serviciu religios oficiat

---

[62] Idem, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 83 / 1932, f. 31 – 31 verso.
[63] *Ibidem*, f. 49 – 50.
[64] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 87 / 1932, f. 59.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani, urmat la orele 17.00 de recitalul de muzică militară susţinut în Grădina Publică de Regimentul Putna no. 10 [65] Ziua de sărbătoare a fost încununată de retragerea cu torţe, muzică şi gomişti, organizată de Garnizoana Focşani. Costul cumulat al torţelor necesare retragerilor din seara zilei de 10 Mai şi 8 Iunie 1932, s-a ridicat la suma de 4680 lei, bani alocaţi de Primăria oraşului Focşani pentru asemenea momente solemne [66]

Mesajul putnenilor pentru Suveranul lor a fost transmis încă din data de 7 iunie 1932, de către prefectul Stoenescu – Dunăre:

„Solemna sărbătoare naţională a înscăumărei Majestăţii Voastre pe tronul Ţărei, ca falnic urmaş al Voevozilor şi Marilor Regi a înviorat prin fâşii luminoase de credinţă, de profund devotament şi de smerită supunere către Augusta Voastră Majestate, autorităţile şi locuitorii acestui judeţ, cari prin calde rugăciuni către Dumnezeu, urează Majestăţii Voastre ani mulţi cu sănătate în care să se cuprindă o domnie lungă şi rodnică în fapte mari.

Cu adâncă supunere, rog respectuos pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi expresiunea sentimentelor mele de neclintit devotement şi de statornică supunere pe cari deapururea le închin Majestăţii Voastre.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască Măria Sa Mihai Marele Voevod de Alba – Iulia!

Să trăiască Familia Regală!" [67]

Pentru gândurile sincere transmise cu ocazia zilei de 8 Iunie 1932, regele Carol al II-lea le mulţumea putnenilor la data de 10 iunie, prin intermediul secretarului său particular, Constantin Dumitrescu [68].

„Ziua Eroilor" celebrată pe 9 Iunie 1932, doar la o zi distanţă de serbarea suirii pe tron a regelui Carol al II-lea, a oferit tuturor celor

---

[65] *Ibidem*, f. 71.
[66] *Ibidem*, f. 50.
[67] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 83 / 1932, f. 60.
[68] *Ibidem*, f. 62.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

prezenţi, prilejul de a a asista la ceremonii solemne, organizate de Prefectura judeţului Putna şi Divizia a VI –a.

Programul *„Zilei Eroilor"* adus la cunoştinţa publicului, dezvăluia punct cu punct derularea festivităţilor. Ziua începea cu serviciul religios festiv oficiat la ora 9.00 în faţa Catedralei *„Sfântul Ioan"* de către întreg clerul prezent; la orele 9.30 erau programate două minute de reculegere pentru toată populaţia, în semn de respect pentru Eroii căzuţi la datorie. Al doilea punct din program era reprezentat de procesiunile la Cimitirele Eroilor; la procesiuni luau parte reprezentanţii clerului, autorităţile, şcolile împreună cu corpul didactic, armata dar şi un numeros public. Cele patru grupuri formate urmau să ajungă: la Cimitirul Nordic, la Cimitirul Eroilor de la Regimentul 10 Dorobanţi Putna, la Cimitirul Eroilor *„Sfântul Mina"* dar şi la Cimitirul Israelit. Odată ajunşi în cimitire participanţii la procesiuni aveau ocazia să asiste la un scurt serviciu religios urmat de cuvântări şi depuneri de coroane la morminte. Din programul zilei nu lipsea serbarea-culturală organizată între orele 17 – 19.30 la Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"*, urmată de retragerea cu torţe şi de concertul de muzică militară din Grădina Publică [69]

Pentru cele necesare oficierii parastasului de *„Ziua Eroilor"*, Primăria oraşului Focşani a achitat furnizorilor următoarele facturi: 1.060 lei pentru colaci, colivă şi vin, 480 lei pentru şase kilograme de lumânări, 100 grame smirnă şi 500 grame de tămâie şi 600 lei pentru 100 kilograme de pâine neagră care a fost împărţită săracilor la cimitire [70]

O nouă comemorare importantă a avut loc la data de 9 Iulie 1932, când se împlineau cinci ani de la trecerea în neţiinţă a gloriosului rege Ferdinand I. Cu această ocazie, toate autorităţile civile şi militare ale judeţului Putna s-au strâns la Catedrala *„Sfântul Ioan"* pentru a lua parte la serviciul divin oficiat de la orele 11.00 în

[69] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1932, f. 73.
[70] *Ibidem*, f. 88 – 90.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

memoria defunctului Rege al României [71] Pentru parastasul oficiat cu această ocazie, Primăria oraşului Focşani a achiziţionat: un parastas de 12 kilograme, o colivă de opt kilograme, două kilograme de lumânări, 100 grame de smirnă, 100 grame de tămâie şi un litru de vin; costul acestora s-a ridicat la suma de 1033,5 lei [72]

Servicii religioase festive au fost organizate în toate bisericile judeţului Putna atât pe 22 Iulie şi 29 Octombrie 1932, cu ocazia onomasticii şi zilei de naştere a reginei Maria, pe 16 Octombrie 1932, pentru a celebra ziua de naştere a regelui Carol al II-lea, dar şi pc 8 Noiembrie 1932, pentru marcarea zilei onomastice a Marelui Voevod de Alba – Iulia, Mihai.

Din calendarul zilelor festive nu a lipsit comemorarea luptelor de la Mărăşeşti din 6 August 1932, organizată ca şi în alte ocazii cu sprijinul Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române. Pe lângă Tedeumul oficiat cu această ocazie la Mausoleul Eroilor din Mărăşeşti, au fost rostite cuvântări, s-a organizat o defilare şi s-au împărţit celor nevoiaşi, colaci şi colivă [73]

O comemorare specială a avut loc pe data de 29 Octombrie 1932, cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la trecerea în nefiinţă a domnitorului Alexandru cel Bun. Dincolo de serviciul religios oficiat la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani, Primăria a comandat pentru această ocazie un parastas de 10 kilograme, o colivă mare, smirnă şi lumânări, în valoare totală de 948 lei [74]

Ultimul moment festiv al anului 1932 a fost dedicat unei personalităţi marcante a învăţământului românesc. Astfel, la data de 18 Decembrie 1932, din iniţiativa Federaţiei Corpului Didactic din judeţul Putna, s-a oficiat la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani un parastas pentru marele Spiru Haret, de la a cărui trecere în nefiinţă se împlineau 10 ani. Ceremoniile dedicate lui Haret au culminat cu un

[71] *Ibidem*, f. 96.
[72] *Ibidem*, f. 95.
[73] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 83 / 1932, f. 74.
[74] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 87 / 1932, f. 117.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

festival organizat la Teatrul *„Maior Gheorghe Paştia"* de la orele 15.30, la care au fost invitate toate oficialităţile judeţului [75]

Ceremoniile dedicate Unirii Principatelor din 24 Ianuarie 1933, au marcat debutul noului an sub aspectul Sebărilor Naţionale. Pentru ca ziua de sărbătoare să se desfăşoare fără nici un incident, Garnizoana Focşani solicita Primăriei oraşului Focşani la data de 18 ianuarie 1933, să se ocupe de ridicarea zăpezii din faţa Catedralei *„Sfântul Ioan"* şi a Primăriei; în aceeaşi Adresă se menţiona ca în locurile anterior precizate, să se aplice un strat de zgură sau rumeguş [76].

Ziua Naţională de 10 Mai 1933 a fost marcată în întreg judeţul Putna după toate canoanele marilor Sărbători Naţionale. Din Telegrama adresată cu acest prilej regelui Carol al II-lea de către prefectul judeţului Ioan P. Ioan, aflăm cum au decurs ceremoniile atât în Focşani cât şi în celelalte localităţi:

„În judeţul Putna, martor al marei epopee pentru împlinirea sfintelor năzuinţi naţionale, populaţia şi autorităţile au sărbătorit măreaţa zi de zece Maiu, cu toată însufleţirea.

La reşedinţă, în oraşul celor dintâi sforţări pentru credinţa biruitoare a Unirii, după serviciul religios, revista şi defilarea falnicelor trupe ale Diviziei a VI – a, ne-am întrunit pentru recepţie la Palatul Administrativ, unde ca reprezentant al Guvernului am avut onoarea a primi din partea autorităţilor judecătoreşti, a oştirei, clerului, dregătorilor publici şi reprezentanţilor diferitelor grupuri de: breaslă, culturale şi religioase, încredinţarea celor mai bune sentimente de profund respect, credinţă şi devotament ce păstrează Majestăţii Voastre.

Făcându-mă ecoul acestor simţăminte, îmi permit respectuos a le exprima Majestăţii Voastre, în numele lor şi ale cetăţenilor acestui judeţ.

---

[75] *Ibidem*, f. 124.
[76] *Ibidem*, dosar nr. 80 / 1933, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Rog pe Dumnezeu să vă dăruiască mulți și mulți ani fericiți pentru propășirea scumpei noasre Țări și Neamului Românesc.

Să trăiți Majestate!

Să trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai, mândria și nădejdea zilelor de mâine!

Să trăiască întreaga Dinastie!" [77]

La data de 11 mai 1933, Regele mulțumea tuturor putnenilor prin intermediul secretarului său particular, Constantin Dumitrescu:

„Majestatea Sa Regele a binevoit a mă autoriza să vă transmit viile sale mulțumiri pentru frumoasele urări exprimate de dumnevoastră cu prilejul zilei de 10 Mai din partea autorităților eclesiastice, civile și militare precum și a populației județului" [78].

„Ziua Eroilor", celebrată ca în fiecare an cu ocazia sărbătorii creștine a Înălțării Domnului s-a desfășurat și în anul 1933 după toate regulile transmise de Ministerul de Interne.

Comemorarea Eroilor din ziua de 25 Mai 1933, a debutat la Focșani prin Tedeumuri săvârșite atât la Biserica Romano – Catolică din Focșani cât și la Templul Coral, de la orele 8.00 ale dimineții, urmate la ora 9.30 de serviciul religios festiv oficiat de întreg clerul la Catedrala *„Sfântul Ioan"* Din programul zilei nu au lipsit: momentele de reculegere, apelul ostașilor putneni morți pe câmpul de onoare, procesiunile la Cimitirele Eroilor, cuvântările ocazionale, depunearea de flori pe morminte și nici serbarea culturală găzduită de Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* de la ora 16.30. Seara, focșănenii participanți la eveniment au putut admira retragerea cu torțe organizată de ostașii din Garnizoana Focșani și s-au delectat cu muzica militară interpretată de fanfara Regimentului 10 Dorobanți Putna [79]

Și la Mărășești *„Ziua Eroilor"* a fost marcată cu solemnitate. În acest sens, primarul orașului Mărășești solicita încă de la 15 mai

[77] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 77 / 1933, f. 15.
[78] *Ibidem*, f. 31.
[79] *Ibidem*, f. 40.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

1933 sprijinul Prefectului pentru prezenţa la comemorări a unei companii cu muzică din cadrul Garnizoanei Focşani, dar şi pentru obţinerea unei reduceri de 50 % la C.F.R., pentru toţi cetăţenii care vor dori să ia parte la festivităţi [80]

Ziua de 8 Iunie 1933, aniversarea suirii pe tron a regelui Carol al II-lea, declarată Sărbătoare Naţională, s-a celebrat la Focşani printr-un serviciu religios intonat la orele 9.00 la Catedrala *„Sfântul Ioan"*, în prezenţa tuturor autorităţilor civile şi militare ale judeţului. Seara, într-un oraş iluminat feeric, locuitorii au asistat la retragerea cu torţe organizată de Garnizoana Focşani şi la tradiţionalul concert de muzică militatră din Grădina Publică [81] La aceeaşi dată, pleca spre Bucureşti următoarea Telegramă de felicitare semnată de prefectul Ioan P. Ioan:

„Cu prilejul celei de- a treia aniversare de la ridicarea pe tron a Majestăţii Voastre, cu onoare vă rog să primiţi în numele autorităţilor şi populaţiei din judeţul Putna, omagiul de profund respect, supunere şi credinţă.

Să trăiţi mulţi ani Majestate!

Să trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai!

Să trăiască întreaga Dinastie! " [82].

Luna iulie a anului 1933 a stat sub semnul a două momente importante din viaţa Familiei Regale a României. La 8 Iulie, românii din toate colţurile ţării l-au comemorat pe defunctul rege Ferdinand I, de la a cărui trecere la cele veşnice se împlineau şase ani. La Focşani, toate autorităţile civile şi militare au onorat momentul, participând la parastasul oficiat la Catedrala *„Sfântul Ioan"*, de la ora 11.00 [83] Aceeaşi Catedrală a fost neîncăpătoare şi pe 22 Iulie 1933, când s-a oficiat un serviciu religios în cinstea zilei onomastice a reginei Maria [84].

---

[80] *Ibidem*, f. 43.
[81] *Ibidem*, f. 51.
[82] *Ibidem*, f. 56..
[83] *Ibidem*, f. 58.
[84] *Ibidem*, f. 62.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cel mai aşteptat moment festiv al anului 1933, a fost cu siguranţă comemorarea luptelor de la Mărăşeşti din 6 August. Desi acest eveniment intrase de mult în rândul marilor Serbări Naţionale, ziua de 6 August 1933 a avut o conotaţie deosebită datorită prezenţei la festivităţi a regelui Carol al II-lea.

Prefectura judeţului Putna a coordonat cu succes întreaga organizare a manifestărilor. Astfel, la 28 iulie 1933, prefectul judeţului Putna trimitea următoarea Adresă primarilor din localităţile: Făurei, Crucea de Sus, Crucea de Jos, Străoane de Sus, Străoane de Jos, Satu – Nou, Răcoasa, Mărăşti, Câmpuri, Soveja, Panciu şi Mărăşeşti:

„În ziua de 6 August a. c. Majestatea Sa Regele va vizita Mărăşeştii şi Mărăştii pentru a le decora.

Vă invit ca imediat să scoateţi la lucru pentru amenajarea şoselelor principale, prestatorii care nu au eşit încă până astăzi în contul celor 2 zile stabilite conform legii.

Judeţul a lucrat cum ştiţi cu toţii, complectaţi această muncă a noastră, ridicându-vă pământul depe şosea, ce-a fost arumcat din şanţuri şi punând pietriş pe locurile cari nu e pus încă.

Veţi îngriji de curăţenia desăvârşită.

Vă vom face răspunzători de orice obstacol s-ar ivi şi cari ar trebui evitat chiar pentru circulaţiunea zilnică obicinuită.

Tot personalul administrativ şi jandarmii vor lucra şi vor ajuta pentru îndreptarea şoselelor din sat şi comună.

Pentru alte măsuri, vă vom comunica ulterior" [85].

La data de 30 iulie 1933, prefectul judeţului Putna, Ioan P. Ioan dădea asigurări către Ministerul de Interne de la Bucureşti, că până la data festivităţilor, întreg judeţul va fi pregătit să-şi întâmpine Suveranul. În această Adresă confidenţială, prefectul transmitea că se va îngriji de: finalizarea la timp a şoselei Mărăşeşti – Mărăşti, de pavoazarea localităţilor de pe o rază de 60 kilometri, de închirierea a 10 automobile pentru transportul invitaţilor oficiali la

[85] *Ibidem*, f. 64.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

locul ceremoniilor, de transportul dus - întors a 300 de soldaţi şi 35 ofiţeri la Mărăşti, de masa invitaţilor precum şi de realizarea a două peme pentru decoraţii [86]

Pentru informarea cetăţenilor despre ceremoniile solemne din data de 6 August 1933, prefectul publica şi afişa în tot judeţul următoarea Înştiinţare:

„Iubiţi cetăţeni

Majestatea Sa Regele vizitează în ziua de Duminică 6 August a. c. localităţile istorice Mărăşti şi Mărăşeşti, pentru a le decora.

Drumul Mărăşeşti – Mărăşti se va face între orele 7 – 9 a. m. iar reîntoarcerea între orele

11 -13, pe ruta Tişiţa – Satu Nou – Panciu – Crucea – Străoane – Varniţa – Răcoasa.

Rugăm populaţiunea, în afară de curăţenia desăvârşită dinaintea curţilor, să împodobească casele cu tot ce au mai frumos şi a participa în număr cât mai mare la Mărăşeşti sau Mărăşti, sau formând grupuri în satele pe unde trece, să primească cortegiul cu urări.

Aducem la cunoştinţă că pentru ziua de 5 şi 6 August, circulaţiunea pe acest drum se va face numai pentru cei cari merg la serbare, astfel că rugăm populaţiunea a nu mai face transporturi de mărfuri şi producte cu începere de sâmbătă, ora 13 şi până duminică la ora 14.

Să ne străduim cu toţii ca serbarea să reuşească în mod deplin, pentru prinosul de recunoştinţă şi dragoste ce datorăm Majestăţii Sale şi pentru cinstirea judeţului nostru" [87]

La 31 iulie 1933 prefectul judeţului Putna solicita primarilor din Mărăşti şi Mărăşeşti să ia toate măsurile pentru pavoazarea localităţilor, pentru întâmpinarea oaspeţilor oficiali cu pâine şi sare, să

---

[86] *Ibidem*, f. 66.
[87] *Ibidem*, f. 75.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

pregătească discursuri de bun venit de maxim o pagină şi să asigure încartiruirea soldaţilor şi ofiţerilor care formează garda drapelurilor [88]

O altă Adresă era expediată la aceeaşi dată către Inspectoratul Şcolar al judeţului Putna. Potrivit solicitărilor prefectului, acesta urma să se ocupe de organizarea unor grupuri de elevi, care să iasă în întâmpinarea Cortegiului Regal cu flori şi drapele [89]

Confirmarea oficială a participării regelui Carol al II-lea la manifestările de la Mărăşti şi Mărăşeşti a fost primită la 1 august 1933, printr-un Ordin telegrafic cifrat trimis de Inspectoratul Regional de Poliţie Bucureşti. Potrivit acestuia, Regele urma să plece spre Mărăşeşti cu Trenul Regal la data de 5 august iar la Mărăşti era posibil să se deplaseze cu automobilul [90]

Din păcate, o altă Adresă a Diviziei a VI – a, sosită la Prefectura judeţului Putna pe 2 august 1933, comunica suspendarea ceremoniilor de la Mărăşti din 6 August 1933, urmând ca manifestările să se desfăşoare doar la Mărăşeşti [91].

Festivităţile comemorative de la Mărăşeşti din 6 August 1933 au debutat la orele 9.00, în faţa Mausoleului din localitate, cu intonarea unui serviciu religios. Programul zilei a fost completat de: defilări, vizitarea locului luptelor din Primul Război Mondial, oficierea de parastase dar şi de rostirea de discursuri ocazionale [92]. Pe toată durata serbărilor, cerul Mărăşeştiului a fost survolat de mai multe avioane, printre care şi avioneta Putna [93] Pe lângă distinşii oaspeţi de la Bucureşti, în frunte cu regele Carol al II-lea, la Mărăşeşti au fost prezenţi prefecţii judeţelor Tecuci, Râmnicu – Sărat şi Bacău [94]

---

[88] *Ibidem*, f. 70.
[89] *Ibidem*, f. 71.
[90] *Ibidem*, f. 92.
[91] *Ibidem*, f. 87.
[92] *Ibidem*, f. 94.
[93] *Ibidem*, f. 95.
[94] *Ibidem*, f. 67.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 16 Octombrie 1933, putnenii şi-au dovedit încă o dată devotamentul şi preţuirea faţă de Suveranul lor, participând în număr mare la serviciul religios intonat în fiecare biserică a judeţului în cinstea zilei sale de naştere [95]. După acelaşi tipic au fost sărbătorite şi ziua de naştere a reginei Maria, la data de 29 Octombrie 1933, precum şi onomastica Marelui Voevod de Alba – Iulia, Mihai, pe 8 Noiembrie 1933.

Ultimele luni ale anului 1933 au adus veşti triste atât pentru comunitatea putneană cât şi pentru întreaga societate românească.

La data de 28 octombrie 1933 a trecut la cele veşnice, Iorgu G. Poienaru [96], fost primar şi consilier comunal al oraşului Focşani, care a deservit timp de 40 de ani interesele obştei focşănene [97] La înmormântarea care a avut loc la Cimitirul *„Sfânta Vineri"* din Bucureşti, la data de 31 octombrie 1933, edilii oraşului Focşani au depus o coroană de flori în valoare de 1000 lei [98]

În semn de preţuire pentru marele dispărut, la data de 5 noiembrie 1933, s-a oficiat un parastas la Catedrala *„Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul"* din Focşani [99] iar la orele 12.00, clopotele tuturor bisericilor din oraş au răsunat cu jale [100]

Pe 29 decembrie 1933 societatea românească a fost zguduită de vestea asasinării primului – ministru Ion Gh. Duca [101] de către

---

[95] *Ibidem*, f. 111.

[96] **Iorgu G. Poienaru.** Primar al oraşului Focşani (29 aprilie 1901 – 22 decembrie 1904, 1 octombrie 1907 – 5 ianuarie 1911) şi preşedinte al Comisiei Interimare (19 februarie – 28 aprilie 1901, 28 ianuarie 1919 – 1 februarie 1920 şi 22 ianuarie 1922 – 19 aprilie 1926). [Maria Dumitrecu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 225].

[97] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 206.

[98] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 80 / 1933, f. 113.

[99] *Ibidem*, f. 114.

[100] *Ibidem*, f. 118.

[101] **Ion Gh. Duca** (26 decembrie 1879, Bucureşti – 29 decembrie 1933, Sinaia). Publicist şi om politic; preşedinte al PNL (28 decembrie 1930 – 29 decembrie 1933); preşedinte al Consiliului de Miniştri (14 noiembrie 1933 –

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

legionari, pe peronul gării din Sinaia. Acest fapt odios venea ca o replică a deciziei Consiliului de Miniştri din 9 decembrie 1933, privind dizolvarea Gărzii de Fier [102]

29 decembrie 1933). Licenţiat al Facultăţii de Drept din Paris (1902), doctor în drept şi ştiinţe politice (1902). Colaborează la cotidianul *„Universul"* (1899 – 1914) şi *„Viaţa Românească"* (1906 – 1913), în paginile cărora scrie articole privind viaţa politică internaţională. Contribuie la apariţia oficiosului PNL, *„Viitorul"* (1907) şi a revistei *„Democraţia"* (1913), publicaţie teoretică şi social – politică a cercului de studii al PNL. După terminarea studiilor intră în magistratură ca judecător la Râmnicu – Vâlcea (1902 – 1903), apoi este desemnat director al Casei Centrale a Cooperaţiei şi subdirector general al Creditului Agricol şi al Casei Centrale a Băncilor Populare. Membru al PNL din 1907, este ales deputat de Fălciu, remarcându-se în dezbaterile parlamentare în problema modificării Legii învoielilor agricole. Se evidenţiază printre cei mai importanţi lideri politici ai ţării, cu o contribuţie personală politico – diplomatică la înfăptuirea Marii Uniri, realizarea reformelor agrară şi electorală, adoptarea Constituţiei din 1923. A ocupat mai multe funcţii ministeriale importante: ministru al Instrucţiunii şi Cultelor (4 ianuarie 1914 – 26 ianuarie 1918; 29 noiembrie – 12 decembrie 1918), al Agriculturii şi Domeniilor (12 decembrie 1918 - 12 septembrie 1919), al Afacerilor Străine (19 ianuarie 1922 - 27 martie 1926) şi al Internelor (22 iunie 3 noiembrie 1928). Sfetnic şi apropiat al lui Ion I. C. Brătianu şi al regelui Ferdinand, se pronunţă împotriva venirii principelui Carol pe tron. Ales preşedinte al PNL după moartea lui Vintilă Brătianu (1930), se impune prin popularitatea şi calităţile sale de om politic. La 14 noiembrie 1933 este numit în fruntea Guvernului iar la 9 decembrie 1933 interzice activitatea partidului Garda de Fier, fapt ce i-a adus moartea. Pe 29 decembrie 1933 este asasinat pe peronul gării din Sinaia de un comando format din trei legionarii *„Nicadorii"* Pe 2 ianuarie 1934 i-au fost organizate funeralii naţionale. Contemporanii i-au admirat harul oratoric, talentul literar şi gazetăresc, inteligenţa sclipitoare şi educaţia. Între scrierile sale se numără: *„Politica noastră externă"* (1913), *„I. C. Brătianu şi chestiunea agrară"* (1921), *„Ion. C. Brătianu"* (1932), *„Portrete şi amintiri"* (1932), *„Doctrina liberală", „PNL şi situaţia ţării"* (1932), *„D. A. Sturdza"* (1933), *„Memorii, 1914 – 1919"* (1992 1994). [Stan Stoica (coord.), *Dicţionar Biografic de Istorie a României*, Editura Meronia, Bucureşti, 2008, p. 189 - 190].

[102] Ioan Scurtu, *Monarhia în România 1866 – 1947*, Editura Danubius, Bucureşti, 1991, p. 104.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În seara zilei de 29 decembric 1933, Ministerul de Interne trimitea următoarea Telegramă către toate prefecturile din ţară:

„Astăzi, la ora 22, primul – ministru I. Gh. Duca a fost asasinat cu patru focuri de revorver pe peronul gării Sinaia de studentul Nicu Constantinescu de la Academia Comercială însoţit de alţi trei studenţi. Luaţi toate măsurile de ordine, pază şi siguranţă" [103]

La data de 30 decembrie 1933, prefectul judeţului Putna trimitea următoarea Fonogramă către primăriile urbane din judeţ:

„Până la înmormântarea fostului Prim Ministru, I. Gh. Duca, asasinat în gara Sinaia în seara de 29 Decembrie, vă rog ca pe frontispiciul tuturor autorităţilor din acel oraş să se arboreze steagul negru şi steagul naţional"[104].

La aceeaşi dată, pleca din Focşani o Telegramă de condoleanţă pentru văduva marelui dispărut, semnată în numele cetăţenilor de prefectul judeţului.

„În numele judeţului Putna vă exprimăm cele mai îndurerate condoleanţe pentru pierderea ilustrului dumneavoastră soţ. Conştienţi de ireparabilul dezastru ce ţara încearcă prin dispariţia celui mai bun fiu al ei, rugăm pe Dumnezeu să ajute scumpa noastră patrie în aceste momente de grea încercare" [105]

O altă Telegramă expediată de Ministerul de Interne la 31 decembrie 1933, oferea detalii despre funerariile naţionale ale fostului prim – ministru:

„În ziua de marţi, 2 Ianuarie, ora 14, se va oficia la biserică ceremonia funebră pentru Ion Gh. Duca, primul – ministru al ţării. stop. veţi lua măsuri ca la acea oră la toate bisericile din judeţ să se oficieze serviciul divin în prezenţa tuturor autorităţilor şcolare şi a cât mai mulţi săteni. stop. la aceste servicii, preoţii sau învăţătorii vor

---

[103] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 122 / 1933, f. 15.
[104] *Ibidem*, f. 1.
[105] *Ibidem*, f. 4.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

arăta printr-o cuvântare care a fost persoana lui I. Gh. Duca, precum și imensele servicii aduse de el țării și neamului. stop. la reședințele județelor, la acea oră, în prezența dumneavoastră și a tuturor autorităților civile și militare, școlare, asociații, etc., se va oficia de asemenea serviciu divin, ținându-se cuvântări" [106]

În ziua de 2 Ianuarie 1934, atât la Focșani cât și în toate localitățile județului Putna, serviciile publice au fost suspendate, locurile de petrecere au fost închise iar la orele 14.00, cetățenii s-au reunit în biserici pentru asista la serviciul religios funebru oficiat pentru odihna sufletului marelui bărbat de stat, Ion Gh. Duca [107]

Marcat de fulgerătoarea dispariție a prim – ministrului, prefectul județului Putna, G. Gavriliu, lansa la data de 3 ianuarie 1934, următoarea Publicație:

„Cetățeni!

Sfâșiat de durere, un neam întreg a trăit sbuciumul sufletesc al acestor zile triste, trebuind să ducă la locul de veci pe Marele Ioan Gh. Duca, sacrificat pentru binele Patriei.

Cu moartea acestuia, Țara pierde pe cel mai bun fiu al ei în care-și pusese toată încrederea s-o salveze în aceste zile de mare primejdie.

Cu prilejul ceremonialului religios al înmormântării fostului Prim – Ministru, am constatat că în tot județul au participat la această solemnitate tristă, plină de jale, mii de oameni, înfierând cu ultima hotărâre și indignare fapta criminală a odiosului asasin.

În această solidaritate a oamenilor de bine și buni Români, găsim alinarea suferințelor noastre din ceasul acesta și chezășia cea mai bună că acțiunea noastră va găsi sprijinul necesar în opinia publică, ca astfel, umăr lângă umăr ca-n vremurile grele, cu toții la olaltă, să doborâm orice încercare de sdruncinare a rânduelilor în stat.

---

[106] *Ibidem*, f. 9 – 10.
[107] *Ibidem*, f. 11.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Aduc mulțumirile cele mai calde, autorităților, tuturor partidelor, societăților de luptători, asociațiilor profesionale, Ligii Culturale, organizațiilor de tot felul și mai ales marelui public, care a participat în număr așa de însemnat la trista solemnitate a serviciului religios oficiat în tot județul.

Orașul și județul Unirii Principatelor și-a jertfei pentru Unirea Tuturor Românilor, va fi la înălțime și în aceste clipe covârșitor de grele ale vieții noastre istorice.

Focșănenii și putnenii inspirându-se din pildele vrednice ale înaintașilor lor, vor activa cu toată puterea la stârpirea răului care trebuie zăgăzuit cu ultima energie" [108]

Auspiciile nefaste sub care a început anul 1934 nu i-au împiedicat pe românii de pretutindeni să sărbătorească la 24 Ianuarie, Unirea Principatelor. La Focșani dar și în întreg județul momentul a fost marcat prin ceremonii religioase dar și prin serbări școlare [109]

La data de 19 februarie 1934 înceta din viață regele Belgiei, Albert I, motiv pentru care Guvernul României a decretat doliu național. În perioada 19 – 22 februarie, toate edificiile publice din țară au arborat în bemă, drapelele României și Belgiei. Pe 22 februarie 1934, cu ocazia funerariilor, serviciile publice și cursurile școlilor au fost suspendate iar în biserici au fost oficiate servicii religioase [110]

În ciuda tragediilor la care țara noastră a fost părtașă în ultimele luni, ceremoniile dedicate Zilei Naționale de 10 Mai 1934, au readus bucuria în sufletele multor români.

La Focșani, pregătirile pentru Ziua Națională au început de timpuriu. Din ordinul primarului: a fost executată tribuna oficială în care urmau să ia loc autoritățile prezente la defilare, au fost achiziționate un număr de 150 de torțe folosite la tradiționala retragere din seara zilei de 10 Mai, s-au reparat străzile și trotuarele pe

[108] *Ibidem*, f. 22.
[109] *Ibidem*, dosar nr. 73 / 1934, f. 3.
[110] *Ibidem*, f. 9.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

unde urma să aibă loc defilarea şi s-au luat toate măsurile pentru asigurarea ordinii pe durata manifestărilor [111]

Ceremoniile dedicate zilei de 10 Mai 1934 au debutat la Focşani printr-un serviciu religios oficiat la Templul Coral la orele 9.00, urmat la orele 10.00, de un Tedeum intonat la Catedrala *„Sfântul Ioan"*, în prezenţa tuturor autorităţilor civile şi militare ale judeţului. Cel mai aşteptat moment al zilei a fost reprezentat de defilarea trupelor din garnizoana Focşani, a cohortelor de cercetaşi dar şi a societăţilor de demoblizaţi şi veterani, prin faţa Monumentului Independenţei. Tabloul perfect al zilei de sărbătoare a fost completat de revista trupelor şi de recepţia de la Palatul Administrativ dar şi de muzica militară şi retragerea cu torţe de la orele serii [112].

După tradiţie, prefectul judeţului Putna expedia şi la 10 Mai 1934, o Telegramă de felicitare către regele Carol al II-lea:

„În al şaptezeci şi cincilea an de la Unirea Principatelor.

În al şaptezeci şi cincilea an de când Domnitorul Cuza a desfiinţat pentru vecie hotarul despărţitor de la Focşani pentru ideia mântuitoare a Unirii.

În această zi de zece Maiu când se împlineşte acelaş văleat de ani de când moldovenii şi muntenii s-au întâlnit pentru întâia oară în Comisia Centrală la Focşani, desăvârşind marele act al înfrăţirii.

Cetăţenii şi autorităţile oraşului celei dintâi Uniri, al vorniciei vrâncene şi din starostia Putnei, ţinutul tuturor jertfelor pentru împlinirea visului secular, următorii unui vechi şi neşovăitor simţământ de credinţă faţă de voievozii Ţării, în aceste clipe de însufleţire obştească îşi îndreaptă gândul spre Suveranul respectat şi cu adâncă recunoştinţă, profund devotament şi dragoste nepărmurită îi urează mulţi, mulţi ani de prosperitate pentru scumpa noastră Românie.

Să trăiţi Majestate!

---

[111] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1934, f. 37.

[112] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 73 / 1934, f. 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Să trăiască Măria Sa Mihai Mare Voevod de Alba – Iulia și al Vrancei noastre!

Să trăiască Majestatea Sa Regina Maria, întregitoarea de Neam!" [113]

Un alt moment solemn din viața comunității putnene s-a consumat la data de 17 Mai 1934 cu prilejul *„Zilei Eroilor"*.

Organizarea impecabilă a manifestărilor, a dovedit încă o dată strânsa colaborare dintre autoritățile județului. Răspunzând chemării prefectului, președintele Comisiei Interimare a orașului Focșani, Alexandru N. Leon [114] s-a ocupat de construirea unei estrade necesare oficierii serviciului divin din fața Catedralei *„Sfântul Ioan"* și a dispus ca la cele patru cimitire unde vor avea loc procesiuni să existe câte o masă pentru oficirea parastasului. O altă estradă, necesară cuvântărilor ocazionale, a fost construită la Cimitirul Nordic [115]

Slujbe de pomenire pentru Eroii Neamului au avut loc în toate bisericile județului Putna dar și în orașul Focșani. Ceremoniile dedicate *„Zilei Eroilor"* au debutat în dimineața zilei de 17 Mai 1934 cu serviciile religioase de la Biserica Armenească și Catolică dar și de la Templul Coral din Focșani, urmate la orele 9.30 de serviciul religios festiv din fața Catedralei *„Sfântul Ioan"*. După păstrarea unui moment de reculegere, cei prezenți au pornit în procesiune spre cele patru Cimitire ale Eroilor: Cimitirul Nordic, Cimitirul Regimentului 10 Dorobanți Putna, Cimitirul *„Sfântul Mina"* și Cimitirul Israelit. Din programul manifestărilor nu au lipsit: serbarea culturală găzduită de la orele 16.30 de Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"*, concertul de muzică militară din Grădina Publică și nici retragerea cu torțe programată între orele 21.00 și 22.00 [116]

---

[113] *Ibidem*, f. 31.

[114] **Alexandru N. Leon**. Președinte al Comisiei Interimare a orașului Focșani în perioada 21 martie 1934 - 8 aprilie 1935 (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 221).

[115] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 112 / 1934, f. 53.

[116] *Ibidem*, f. 54.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

O altă comemorare importantă a avut loc la data de 21 Mai 1934. Printr-o Telegramă sosită la Focşani la data de 19 mai 1934, Ministerul de Interne comunica următoarele:

„La data de 21 Mai 1934, cu ocazia reînhumării osemintelor domnitorului Constantin Brâncoveanu şi comemorării a 220 ani de la decapitarea sa, se va oficia în toate bisericile din tzară ectenia pentru morţi însotzită de o cuvântare panegirică rostită de preotzii respectivi. stop. vor participa şcolile şi toate autorităzile civile şi militare. stop. se vor organiza de către preotzi în întzelegere cu autorităzile şcolare comunale, serbări în toate şcolile la care se vor tzine cuvântări şi recita poezii pentru proslăvirea marelui domnitor.

Rog datzi tot concursul ca solemnitatea să fie impunătoare şi vrednică de voevodul martir" [117]

În toate bisericile judeţului Putna, preoţii au săvârşit în dimineaţa zilei de 21 Mai 1934, la orele 11.00, ectenia religioasă pentru reînhumarea osemintelor marelui domnitor Constantin Brâncoveanu, în timp ce profesorii împreună cu elevii au evocat personalitatea celui care s-a sacrificat pe altarul creştinismului [118]

La data de 8 Iunie 1934, gândurile tuturor românilor se îndreptau din nou spre Suveranul lor. Prefectul judeţului Putna, Vasile Ţiroiu lansa la data de 7 iunie1934, următoarea Publicaţie:

„Se aduce la cunoştinţă că, în ziua de 8 Iunie a. c., aniversarea suirei pe Tron a Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea se va oficia la Catedrala „Sfântul Ioan" un Tedeum la orele 10, în prezenţa autorităţilor civile şi militare.

În dimineaţa acestei zile, se va vorbi elevilor din toate şcolilor despre Dinastia ţării şi despre Rege.

Toate autorităţile civile şi militare vor fi închise, precum şi magazinele.

---

[117] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 73 / 1934, f. 57 – 58.
[118] *Ibidem*, f. 60.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În seara acestei zile, va fi iluminaţie în tot oraşul" [119]

Acelaşi Vasile Ţiroiu expedia la data de 8 Iunie 1934, următoarea Telegramă adresată Majestăţii Sale Regele:

„Cu prilejul celei de-a patra aniversări dela înscăunare, în numele autorităţilor şi populaţiei acestui judeţ, respectuos rog pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi expresiunea profundului meu devotament, cu urări de viaţă îndelungată şi prosperă pentru binele Patriei şi a Neamului Românesc" [120]

Deoarece s-a decis ca la serbările de la Bucureşti, din 8 Iunie 1934 să ia parte şi primarii municipiilor, preşedintele Comisiei Interimare a oraşului Focşani, Alexandru Leon, s-a deplasat în capitală, ducând cu sine gândurile bune şi devotamentul sincer al putnenilor pentru Regele lor [121]

Un alt moment solemn s-a consumat la data de 22 Iulie 1934, când românii de pretutindeni au sărbătorit ziua onomastică a reginei Maria. La Focşani, această zi importantă din viaţa Regalităţii româneşti a fost marcată prin serviciul religios intonat începând cu ora 11.00 la Catedrala *„Sfântul Ioan"* [122]. Aceeaşi biserică a devenit neîncăpătoare pe 28 Iulie 1934, când s-a oficiat parastasul de şapte ani pentru regele Ferdinand. Cu acest prilej, municipalitatea a alocat de la buget suma de 1.145 lei, pentru acoperirea costurilor necesare pomenirii [123].

Comemorarea Eroilor din Primul Război Mondial i-a reunit la Mărăşeşti pe 6 August 1934, pe toţi cei care doreau să aducă un omagiu ostaşilor români căzuţi pentru Unitatea Naţională. Cu acest prilej, Societatea *„Acţiunea patriotic"* a donat o candelă de argint

---

[119] *Ibidem*, f. 64.
[120] *Ibidem*, f. 68.
[121] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1934, f. 53.
[122] *Ibidem*, f. 95.
[123] *Ibidem*, f. 103.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

extrem de valoroasă care urma să fie aşezată în Biserica Neamului din Mărăşeşti, pentru a veghea somnul Eroilor [124]

Conform programului publicat, ceremoniile de la Mărăşeşti urmau să debuteze la orele 7.30, în faţa Primăriei din localitate, de unde cortegiul format din: autorităţi, şcoli, societăţi, public, trupă şi muzică se va deplasa spre Mausoleu. La orele 9.30 era programat să înceapă în capela Mausoleului, un serviciu religios urmat de un parastas pentru Eroii căzuţi în luptele pentru Întregirea Neamului. Un alt parastas a fost oficiat la ora 10.00 pentru Eroul general, Eremia Grigorescu, pentru ca la ora 10.30 să aibă loc sfinţirea candelelor. Din programul zilei nu au lipsit cuvântările autorităţilor prezente, momente de reculegere şi nici defilarea trupelor pe Şoseaua Naţională [125]

Serbări cu caracter naţional au avut loc şi la Sarmisegetuza, la data de 9 Septembrie 1934. Deoarece regele Carol al II-lea urma să ia parte la aceste manifestări, Ministerul de Inteme a trimis ordin în teritoriu, ca din fiecare judeţ să participe un număr cât mai mare de primari. Astfel, onorând solicitările sosite de la Bucureşti, primarii localităţilor: Mărăşeşti, Jariştea, Vârteşcoiu, Boloteşti, Păţeşti, Găgeşti, Sascut, Ţifeşti, Mănăstioara, Moviliţa, Jorăşti şi Tichiriş, s-au deplasat spre vechea capitală a dacilor pentru a se întâlni cu Suveranul lor [126]

Cea mai importantă solemnitate a anului 1934 s-a consumat la data de 20 Septembrie, când, în prezenţa regelui Carol al II-lea, a avut loc ceremonia inaugurării monumentului *„Biruinţei"*, ridicat din iniţiativa şi pe cheltuiala publicistului Pamfil Şeicaru [127]

---

[124] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 218.

[125] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1934, f. 109.

[126] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 73 / 1934, f. 109.

[127] **Pamfil Şeicaru** (18 aprilie 1894 – 21 octombrie 1980). Jurnalist şi om politic. După studii liceale efectuate la Bârlad (1914), urmează Facultatea de Drept din Bucureşti, pe care o întrerupe pentru a participa ca voluntar (cu gradul de sublocotenent) în Primul Război Mondial, fiind distins cu Ordinul

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La data de 13 septembrie 1934, prefectul județului Putna, Vasile Țiroiu trimitea prim-pretorilor, primarilor din județ, cucemicilor preoți, învățătorilor și comandantului Legiunii de Jandarmi, Circulara cu numărul 9734:

„Avem onoare a vă încunoștiința că în ziua de 20 Septembrie a. c. se face sfințirea monumentului „Biruinții" ridicat chiar pe

---

„Mihai Viteazul". La terminarea războiului, în cinstea soldaților pe care i-a avut în subordine, a ctitorit mănăstirea *„Sfânta Ana"* din Orșova. Intră în presa cotidiană a dreptei românești, în atmosfera de la sfârșitul războiului (1918). În 1923 este angajat redactor-șef la ziarul *„Cuvântul "*, iar în anul următor este ales președinte al Sindicatului ziariștilor. În 1927 demisionează din această funcție și devine director și redactor-șef la ziarul *„Curentul"*, funcție pe care o păstrează până la data de 9 august 1944, când părăsește definitiv țara. A devenit unul dintre cei mai importanți oameni de presă, cu influență în viața politică, fapt ce l-a ajutat să devină de trei ori (1928, 1931 și 1933), deputat independent. Între convingerile sale, mereu reluate, se remarcă în special aceea că Rusia a constituit dintotdeauna un pericol mortal pentru România prin politica sa expansionistă. Ca urmare a acestor idei, sprijină războiul antisovietic dus de Ion Antonescu alături de Germania, considerând că nu este decât un răspuns recuperator la agresiunea anterioară a Rusiei, care a răpit țării în 1940, Basarabia și Bucovina. În august 1944, anticipând o viitoare ocupație a trupelor sovietice, părăsește definitiv România și, după o trecere anevoioasă prin Berlinul bombardat de aliați, se stabilește pentru un timp în Spania. În țară, sovieticii își iau revanșa: la scurt timp de la instalarea guvernului Petru Groza (6 martie 1945), *„Tribunalul poporului"* îl așează pe locul întâi dintr-o listă de 12 scriitori și jurnaliști deveniți indezirabili noului regim. Devine primul ziarist condamnat la moarte, fiind acuzat că: *„s-a pus în slujba hitlerismului și a guvernului român format în exil de Horia Sima"* Colaborează la ziarul spaniol *„El Alcatraz"* și fondează gazeta *„Liberty and Justice"* difuzată gratuit unor guverne și organizații internaționale cu scopul apărării intereselor României, aflată sub ocupație sovietică. Ultimii ani din viață și-i trăiește în Germania. A scris: *„Istoria partidelor politice din România"* (1958), *„Unirea națională, idee forță a României moderne, în perspectiva istorică și în contextul european"* (1959), *„Istoria partidelor Național, Țărănist și Național Țărănist"* (1963), *„Karl Marx: Însemnări despre români"* (1965), *„România și marele război"* (1968). [Stan Stoica (coord.), *op. cit.*, p. 516 – 517].

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

câmpia luptelor glorioase, la întretăierea şoselii naţionale Focşani – Mărăşerşti cu şoseaua Tişiţa.

La această înălţătoare solemnitate va participa: Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, Voievodul Mihai de Alba – Iulia, Guvernul, Înalţii demnitari ai statului, reprezentanţii Armatei, Magistraturii, Înaltului Cler şi numeroase delegaţii ale regimentelor cari au luptat la Mărăşeşti, societăţi de luptători, etc.

Pentru a da cât mai multă strălucire acestei înălţătoare serbări naţionale, onorată de prezenţa iubitului nostru Suveran, adresăm o călduroasă chemare tuturor autorităţilor şi întregii populaţii din judeţ, pentru ca în ziua aceia să participe dela mic la mare la inaugurarea monumentului „Biruinţii"

În acest scop dispunem următoarele:

Primarii şi consilierii vor fi toţi prezenţi la locul indicat, cu delegaţii de săteni, îmbrăcaţi în costume de sărbătoare.

Delegaţiile din satele de pe Valea Milcovului, din Vrancea şi de pe Valea Şuşiţei vor veni pe cât posibil călări, având însă harnaşamentul prezentabil.

Domnii învăţători dela toate şcolile mai îndepărtate de 12 kilometri, vor veni cu grupe de cel puţin 20 şcolari dintre cei mai mari şi mai viguroşi, cari pot suporta ostenelile drumului şi ale greutăţilor inerente în asemenea împrejurări.

Corpul didactic al şcolilor din raza de 10 kilometri va fi prezent împreună cu toţi elevii şi elevele claselor 3, 4, 5, 6 şi 7.

Elevii şcolilor vor fi pe cât cu putinţă în costume naţionale, cu steguleţe şi buchete de flori şi având fiecare o haină de rezervă în caz de ploaie.

Cucernicii preoţi cu cântăreţii şi tot personalul bisericilor din judeţ, vor fi de asemenea prezenţi la serbare.

Domnii ingineri şefi ai Ocoalelor silvice vor fi prezenţi, împreună cu toţi conducătorii, brigadierii şi pădurarii. Pădurarii vor fi toţi în uniforme şi călări, având cu ei genţile, cornurile şi insignele respective.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Având în vedere greutăţle de aprovizionare, fiecare va avea hrană rece asupra sa pentru timpul cât va parcurge drumul la dus şi întors şi pentru ziua de serbare.

Din Vrancea şi din alte părţi dela munte, unde se mai găsesc se vor aduce buciumaşi, iar satele cari au tarafe de lăutari bine organizate, le vor aduce, pentru a da astfel aspectul etnografic al regiunii.

Din toate părţile judeţului, sub îngrijirea Primarilor şi jandarmilor, se vor aduna la Mărăşeşti pe dumul Tişiţa – Panciu, toţi tinerii călăreţi, îmbrăcaţi pe cât posibil în costumele localităţii.

Primarii vor fi încinşi cu eşarfele şi fiecare comună va avea drapelul său.

Toţi cei decoraţi, vor purta decoraţiile.

Locul de aşezare, va fi indicat pe câmpul monumentului prin placare. Deasemeni, va fi indicat locul unde se vor lăsa căruţele în paza sentinelelor.

Ora sosirii participanţilor la locul indicat va fi cel mai târziu în ziua de 20 septembrie orele 8. 30 dimineaţa.

Toată solemnitatea va lua probabil sfârşit la orele 2 după masă.

În ziua de 20 septembrie, în întreg judeţul serviciul la autorităţi şi cursurile şcolare vor fi suspendate.

Recomandăm călduros, populaţiei judeţului Putna, să ia parte la această sărbătoare a glorificării eroismului românesc şi tineri sau bătrâni, femei şi bărbaţi, să iasă cu flori şi steaguri, cu sufletul voios, cu devotament şi dragoste, pentru a se închina iubitului nostru Rege Carol al II-lea al României Mari" [128]

Pentru a aduce la cunoştinţa generală detaliile serbării din 20 Septembrie 1934, prefectul Ţiroiu, lansa la 13 septembrie următoarea Publicaţie:

[128] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 74 / 1934, f. 15.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Cetăţeni!

Joi, 20 septembrie, ora 10 dimineaţa, pe câmpia Mărăşeştilor, se inaugurează monumentul „Biruinţii" în prezenţa iubitului nostru Suveran, Majestatea Sa Regele Carol al II – lea.

Această înaltă participare e pentru judeţul nostru o deosebită onoare şi un prilej de strălucită sărbătoare.

De aceia, cu mic cu mare, femei şi bărbaţi, tineri şi bătrâni, din toate satele şi oraşele dela Siret şi până-n fundul Vrancei, să ieşim cu toată bucuria şi cu toată credinţa întru întâmpinarea iubitului nostru Rege.

Programul serbării din 20 septembrie 1934

orele 10 a. m.: coborârea Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea din trenul regal în gara Mărăşeşti

orele 10. 30 a. m.: sosirea la Monumentul „Biruinţii"

orele 10. 30 a. m.: trecerea în revistă a trupelor şi apelul Regimentelor cari au luptat la Mărăşeşti

orele 11 a. m.: Serviciul Divin

orele 11. 30 a. m.: Cuvântările

orele 12. m: Defilarea

orele12. 30 p. m.: parcurgerea câmpului de luptă dela Mărăşeşti şi a împrejurimilor" [129]

La evenimentele din data de 20 Septembrie 1934 au fost invitaţi să ia parte şi locuitorii judeţului Tecuci, împreună cu prefectul judeţului şi primarul oraşului Tecuci dar şi prefecţii judeţelor Bacău şi Râmnicu – Sărat [130]

Din dorinţa ca serbările de la Mărăşeşti să impresioneze distinsa audienţă, prefectul judeţului Putna solicita şefului Echipei Regale de Studenţi din Nereju, ca la defilarea prin faţa Suveranului, grupul să reprezinte în chip simbolic, satul cu preocupările locale şi datinile sale [131]

---

[129] *Ibidem*, f. 14.
[130] *Ibidem*, f. 19.
[131] *Ibidem*, f. 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Colaborarea dintre prefect şi primarul oraşului Focşani, a contribuit la fel ca şi în alte ocazii la succesul manifestărilor. Astfel, Primăria oraşului Focşani punea la dispoziţia Prefecturii: materialul necesar construirii tribunei oficiale, stâlpii şi plăcile decorative dar şi steagurile folosite la Serbările Naţionale, precum şi câţiva maiştri lemnari şi un supraveghetor care să se ocupe de instalarea acestor materiale la locul serbării [132]

La 20 Septembrie 1934, într-o atmosferă înălţătoare, Regele Carol al II-lea a dezvelit Monumentul *„Biruinţei"*, apoi domnul Pamfil Şeicaru a predat monumentul prefectului Vasile Ţiroiu şi ministrului Apărării Naţionale. La eveniment au fost prezenţi: membrii ai Guvernului, mareşalii Constantin Prezan şi Alexandru Averescu, Mitopolitul Moldovei, Episcopul de Roman, autorităţile locale, şapte generali Inspectori de armată, Şeful Marelui Stat Major, patru generali comandanţi de Corp de Armată, opt generali comandanţi de Divizii, 60 de generali şi ofţeri supeeriori, şefi de Stat Major şi comandanţi de unităţi din timpul bătăliei de la Mărăşeşti [133]

Cu această ocazie, prefectul Vasile Ţiroiu rosteşte o cuvântare memorabilă din care cităm câteva fragmente:

„Sire, pe locul unde acum şaptesprezece ani a venit furtuna năprasnică a războiului şi pe câmpul unde atunci obuzele au răscolit pământul, stropindu-l cu sânge, se întinde astăzi aripa binefăcătoare a păcii şi flutură flamura şi steagul de sărbătoare.

cei care au luptat şi cei care au fost martorii acelei tragedii, vor păşi mai curând sau mai târziu dincolo de viaţă. Şi atunci nu va mai fi cine să povestească celor ce n-au fost aici şi nici celor ce vin, despre apriga jertfă cu care la Mărăşeşti s-a pecetluit România Mare.

De aceia, pentru amintirea celor ce au murit aici, pentru Tron şi Ţară, pentru înălţarea sufletească a celor ce vin, şi ca un semn al recunoştinţei noastre, se ridică în acest loc la răscrucea drumurilor

[132] *Ibidem*, f. 31.
[133] *Ibidem*, f. 71.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de țară, din inițiativa unui om de omenie și a unui suflet de erou, acest Monument al „Biruinței" [134]

Și în 1934, zilele de naștere și zilele onomastice ale membrilor Familiei Regale a României au fost sărbătorite după tipicul anilor trecuți. Astfel, la data de 16 Octombrie, putnenii au cinstit prin Tedeum și onoruri militare, ziua de naștere a regelui Carol al II-lea , pe 29 Octombrie au sărbătorit-o pe regina Maria iar la data de 8 Noiembrie 1934 s-au rugat pentru sănătatea moștenitorului tronului României, Mihai, Mare Voevod de Alba - Iulia, cu ocazia zilei sale onomastice.

Dincolo de momentele de sărbătoare, luna octombrie a anului 1934 aducea cu sine și vești tragice. Potrivit Telegramei tranzitate din data de 10 octombrie 1934, Ministerul de Interne comunica următoarele:

„Astăzi, ora 16, au fost omorâți la Marseille, în urma unui atentat cu revorvere, regele Iugoslaviei Alexandru și ministrul de externe Barthou. stop. arborați peste tot locul doliu. stop. vegheați la menținerea ordinii și liniștii care domnesc pretutindeni în țară" [135]

La data de 13 octombrie 1934, la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focșani a fost oficiat începând cu orele 11.00, un serviciu religios cu ocazia funerariilor ministrului de externe francez Louis Barthou, cetățean de onoare al României. În aceea zi, în toate școlile județului, elevii și profesorii l-au comemorat pe marele dispărut. În semn de doliu național, magazinele au fost închise, spectacolele suspendate iar drapelele celor două țări, coborâte în bemă [136]

Pe 18 octombrie 1934, la orele 11.00, în toate bisericile din țară s-a oficiat un Requiem pentru defunctul rege Alexandru al

[134] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 219
[135] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 73 / 1934, f. 117.
[136] *Ibidem*, f. 126.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Iugoslaviei, iar în semn de doliu naţional, serviciul autorităţilor şi cursurile şcolare au fost suspendate [137]

Ultimul eveniment important al anului 1934 a avut loc la 1 Decembrie 1934, când românii de pretutindeni au sărbătorit Marea Unire, prin Tedeumuri şi cuvântări ocazionale. La Focşani, ziua de sărbătoare a culminat cu un mare miting organizat de Liga Antirevizionistă, care afirma voinţa neclintită a românilor de a-şi apăra hotarele actuale în faţa încercărilor revizioniste maghiare [138]

Luna ianuarie a anului 1935 a stat sub semnul Micii Uniri. La data de 19 ianuarie 1935, Ministerul de Interne trimitea în teritoriu următoarea Telegramă:

„Veţi lua măsuri ca ziua Unirei de la 24 Ianuarie să fie sărbătorită cu toată solemnitatea cuvenită. stop. dimineaţa se va oficia un tedeum. stop. după tedeum, într-o sală potrivită se va ţine o adunare cu participarea publicului şi reprezentaţilor autorităţilor, unde se vor rosti cuvântări proslăvind Unirea. stop. la sate, solemnitatea se va face în localul şcolelor conform dispoziţiunilor ministerului de Instrucţie. stop" [139]

Întreaga comunitate putneană a sărbătorit cu mare entuziasm ziua de 24 Ianuarie. La Focşani, ziua a debutat la orele 9.30, cu serbările şcolare organizate la Şcoala de fete numărul 2 şi la Liceul *„Unirea"*[140] şi a continuat cu Tedeumurile intonate la Biserica Romano – Catolică şi la Marele Templu Coral, începând cu orele 10.00 [141]

Tedeumul festiv, la care au luat parte toate autorităţile judeţului, a fost oficiat de la orele 11.00, la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani. Totul a culminat cu reuniunea festivă găzduită în sala de

[137] *Ibidem*, f. 131.
[138] *Ibidem*, f. 161.
[139] *Ibidem*, dosar nr. 80 / 1935, f. 8.
[140] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1935, f. 14
[141] *Ibidem*, f. 12.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

festivităţi a Primăriei, unde cei prezenţi au rostit cuvântări pentru proslăvirea Unirii [142].

La data de 28 Februarie 1935, românii din toate colţurile ţării i-au comemorat pe Horia, Cloşca şi Crişan, martirii luptei pentru desrobire socială şi naţională a românilor din Ardeal, de la a căror trecere în nefiinţă se împlineau 150 de ani.

Pentru ca acest moment să fie marcat cu toată solemnitatea, prefectul judeţului Putna, trimitea la data de 23 februarie 1935, următoarea Adresă, către toţi primarii şi autorităţile din zonă:

„În ziua de 28 februarie 1935 a. c. se împlinesc 150 de ani de când, lângă cetatea de la Alba – Iulia au fost frânţi pe roată, conducătorii marei mişcări de desrobire socială şi naţională a românilor din Ardeal din 1784 – 1785, cunoscută sub numele de „Revoluţia lui Horia"

Împărtăşind gândul tuturor Românilor şi al Guvernului, înţelegem că ziua aceasta s-o prăznuim, pomenind cu toată evlavia şi veneraţia pe martirii românismului: Horia, Cloşca şi Crişan.

În vederea aceasta:

La ora 9, toate şcolile şi regimentele vor comemora evenimentul istoric prin cuvântări ocazionale rostite de domnii membrii ai corpului didactic şi ofiţeresc.

La ora 10, în prezenţa tuturor autorităţilor civile, militare, preoţeşti, al şcoalelor şi publicului, la Biserca Catedrală Sfântul Ioan se va oficia un parastas de pomenirea Eroilor Martiri.

După serviciul divin, la Teatrul Comunal Maior Gheorghe Pastia, domnul profesor Neculai Rădulescu va vorbi „Despre Revoluţia lui Horia, Cloşca şi Crişan"

Înainte şi după conferinţă, muzica Regimentului 10 Dorobanţi va cânta bucăţi naţionale.

Apoi, artistul şi compozitorul Băjescu – Oardă va recita versuri din Coşbuc, Goga şi Vlahuţă" [143]

---

[142] *Ibidem*, f. 10.

[143] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1935, f. 22.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ziua Naţională de 10 Mai 1935, a fost sărbătorită în întreg judeţul Putna cu acelaşi fast ca şi în anii precedenţi. În capitala judeţului, ceremoniile au debutat la ora 10.00, cu serviciul religios oficiat de Protoereu la Catedrala *„Sfântul Ioan"*, urmat de revista trupelor şi de defilarea organizată în faţa Monumentului Independenţei. La defilare au participat: societăţile de demobilizaţi şi de veterani, tineretul premilitar şi tineretul aviatic dar şi trupele din Garnizoana Focşani. La orele amiezii, Prefectul a găzduit o recepţie la Palatul Administrativ la care au luat parte toţi cei care doreau să transmită un gând bun către Suveranul ţării. Ceremoniile au continuat cu un recital de muzică de fanfară şi s-au încheiat cu tradiţionala retragere cu torţe organizată de trupele din Garnizoana Focşani [144]

Cu ocazia zilei de 10 Mai, prefectul judeţului Putna, Vasile Ţiroiu transmitea Regelui, următoarele gânduri:

„Autorităţile şi locuitorii din ţinutul jertfei şi eroismului îndreaptă prin mine, cu prilejul zilei de Zece Mai, omagiul lor de adânc respect şi nepărmurită credinţă faţă de Tron, rugându-l pe Dumnezeu să dăruiască Majestăţii Voastre şi Măriei Sale Marele Voevod de Alba – Iulia, mulţi ani fericiţi pentru binele Patriei şi al Neamului Românesc.

Să trăiască întreaga Dinastie!" [145]

Cu aceeaşi solemnitate a fost marcată la Focşani şi *„Ziua Eroilor"*, la data de 6 Iunie 1935. În cistea Eroilor au fost oficiate slujbe religioase la Catedrala *„Sfântul Ioan"* dar şi la Biserica

Romano – Catolică, Biserica Armenească şi Templul Coral. Nu au lipsit: momentele de reculegere, procesiunile la Cimitirele Eroilor, oficierea de parastase, retragerea cu torţe şi nici serbarea organizată de Revizoratul Şcolar la Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* [146] Pentru achitarea pâinii distribuite către săraci şi a

---

[144] *Ibidem*, f. 36.
[145] *Ibidem*, f. 50.
[146] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1935, f. 83.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

parastaselor comandate pentru *„Ziua Eroilor"*, Primăria oraşului Focşani a alocat de la buget suma de 2.790 lei [147]

La doar două zile de la comemorarea Eroilor, ţara îmbrăca din nou haine de sărbătoare, aniversând cei cinci ani de la preluarea tronului României de către Carol al II – lea. Din programul publicat de prefectul judeţului Putna, aflăm cum au decurs festivităţile zilei de 8 Iunie 1935, în capitala judeţului:

„ Ziua aceasta este sărbătoarea oficială a tineretului şcolar închinată Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea, Marele Străjer al Ţării şi urmează să fie sărbătorită cu un fast deosebit.

Tineretul şcolar şi membrii tuturor organizaţiilor din cadrul Oficiului de Educaţie a Tineretului Român (O. E. T. R.) din localitate, sub comanda profesorului D. Manu, vor participa în mod obligatoriu şi activ la această manifestaţie şi anume:

a) Elevii tuturor şcolilor

b) Tineretul aviatic

c) Şoimii

d) Străjerii

e) Cercetaşii

f) Societăţile culturale şi sportive

În această zi, toate clădirile oficiale şi particulare, decorate la ferestre cu tabloul Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea, vor fi iluminate.

La serbări vor participa în mod oficial toate autorităţile bisericeşti, civile, militare şi culturale.

I.Pogramul de dimineaţă:

La ora 9: Tedeum la Biserica Catedrală Sfântul Ioan

În piaţa de solemnităţi, în prezenţa tuturor autorităţilor se vor găsi: Compania de Onoare şi toate Şcolile şi Societăţaile citate la punctele a, b, c, d, e, f.

După eşirea din biserică va urma:

- Raportul

---

[147] *Ibidem*, f. 82.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Ceremonialul ridicării Pavililonului Naţional (după normele cercetăşeşti) în care timp se va cânta „Rugăciunea"

- Imnul Cercetaşilor

- Trecerea în Revistă

- Cuvântarea domnului General A. Păltineanu, comandantul Diviziei a VI – a

- Imnul Regal executat de muzica şi corul tuturor şcoalelor sub conducerea unitară a domnului profesor D. Rădulescu

- Defilarea

- Iureşul

II. La ora 16. 30: Serbarea Sportivă la Stadionul O. N. E. F.

III. La ora 20. 30: Retragerea cu torţe pe străzile oraşului organizată de Garnizoană" [148]

La sebările organizate la Bucureşti la data de 8 Iunie 1935 au participat şi 39 de cercetaşi din judeţul Putna, însoţiţi de un delegat de la Prefectură [149] Lor li s-au alăturat alţi 24 de tineri din satele şi oraşele judeţului [150]

Cu ocazia zilei de 8 Iunie 1935, prefectul Ţiroiu expedia următoarea Telegramă, regelui

Carol al II-lea:

„Străjerii, cercetaşii, tineretul şcolăresc şi premilitar şi toţi cetăţenii judeţului Putna, sărbătorind astăzi într-un cald şi sincer entuziasm cinci ani de strălucită domnie, urează iubitului şi falnicului nostru Rege, îndelungată, spornică şi măreaţă împărăţie peste poporul românesc în veci unit" [151]

Un alt moment solemn s-a consumat la data de 16 iunie 1935, cu ocazia trecerii prin Focşani a trenului care ducea spre Iaşi, rămăşiţele pământeşti ale domnitorului Dimitrie Cantemir. Trenul a fost întâmpinat de autorităţile locale cărora li s-au alăturat şcolile din

---

[148] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1935, f. 61.
[149] *Ibidem*, f. 58.
[150] *Ibidem*, f. 65.
[151] *Ibidem*, f. 98.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

oraş, trupele din Garnizoana Focşani dar şi o Companie cu muzică militară, care a prezentat onorul. Ceremonia a fost încununată de o scurtă slujbă religioasă oficiată de reprezentanţii clerului din oraş [152].

Ceremonii solemne au fost organizate în anul 1935 şi la Mărăşeşti. Din programul întocmit de generalul Anastase Păltineanu, comandantul Diviziei a VI-a, aflăm cum au decurs festivităţile de comemorare a luptelor de la Mărăşeşti din data de 6 August 1935:

„1) Dela ora 8 – 9. 30: Serviciu religios la Mausoleu

2) La ora 9. 45: Trecerea în revistă a trupelor, societăţilor şi şcolilor

3) Dela ora 10 – 10. 30: Leturghia în faţa Mausoleului

4) Dela ora 10. 30 – 11. 30: Cuvântări ţinute de:

a) P. S. S. Episcopul

b) Domnul Subsecretar de Stat, inginer Bejan, delegat al Guvernului

c) Doamna Alexandrina Cantacuzino, preşedinta Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române

d) Domnul Ţiroiu Vasile, prefectul judeţului Putna

e) Delegatul Societăţii Invalizilor de război (Domnul Maior în rezervă Cristopol A.)

f) Delegatul Asociaţiei luptătorilor din război

g) Domnul I. N. Vasiliu, primarul urbei Mărăşeşti

h) Domnul General Păltineanu Anastase, delegatul Ministerului Apărării Naţionale

5) Dela ora 11. 30 - 11. 45: Depunerea florilor la Mausoleu

6) La ora 12: Defilarea trupelor, societăţilor şi şcolilor

7) Împărţirea pomanei" [153]

Întreaga comunitate putneană a sărbătorit la data de 16 Octombrie 1935, ziua de naştere a regelui Carol al II-lea. În cinstea acestei zile serviciul autorităţilor a fost suspendat iar şcolile nu au

[152] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1935, f. 88

[153] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1935, f. 109.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ţinut cursuri. Pretutindeni au fost arborate drapele tricolore iar în biserici au fost oficiate servicii religioase festive [154]

În zi de sărbătoare, prefectul judeţului Putna, expedia spre Sinaia, următoarea Telegramă:

„Din Vrancea până la Siret şi dela Trotuş până la apa Milcovului, cetăţenii judeţului Putna, în această zi de mare sărbătoare, se închină pentru slava tânărului şi falnicului lor Rege, urându-i sănătate, fericire şi îndelungată domnie glorioasă" [155]

Cu acelaşi entuziasm a fost sărbătorită şi regina Maria, care la data de 29 Octombrie 1935 aniversa împlinirea vârstei de 60 de ani. Cu această ocazie, Ministerul de Interne a hotărât să suspende activitatea autorităţilor şi cursurile şcolare şi a dispus oficierea de servicii divine la toate bisericile din ţară [156] La aceeaşi dată pleca din Focşani următoarea Telegramă către regina Maria:

„Cetăţenii oraşului Focşani, respectuos aduc astăzi la aniversarea Majestăţii Voastre, prinosul recunoştinţei şi admiraţiei lor.

Roagă pe cel Atotputernic să vă dăruiască Majestăţii Voastre, care a vegheat la împlinirea idealul neamului românesc ca o dreaptă răsplată, zile îndelungate în plină sănătate şi mulţumire" [157]

Sub aspectul Sărbătorilor Naţionale, anul 1935 se încheia cu celebrarea zilei onomastice a Marelui Voevoed Mihai de Alba – Iulia, la data de 8 Noiembrie. Printr-o scurtă Telegramă, putnenii îl asigurau pe moştenitorul tronului României de fidelitatea lor:

„Judeţul Unirii şi al luptelor pentru întregirea neamului vă urează să trăiţi mulţi ani, urmând calea fericită a marilor strămoşi" [158]

---

[154] *Ibidem*, f. 134.
[155] *Ibidem*, f. 132.
[156] *Ibidem*, f. 138.
[157] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 112 / 1935, f. 195.
[158] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1935, f. 145.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ceremoniile dedicate Unirii Principatelor Române din ziua de 24 Ianuarie 1936, au fost umbrite de doliul naţional decretat de Guvernul României pentru moartea regelui George al Angliei. Conform Telegramei Ministerului de Interne din data de 21 ianuarie 1936, până în ziua funerariilor ce vor avea loc la 28 ianuarie: *„edificiile publice vor arbora drapelul naţional român şi britanic la jumătate. stop. în ziua funerariilor, spectacolele de orice fel vor fi suspendate, autorităţile publice vor fi închise iar şcolile de toate categoriile nu vor ţine cursuri. stop. profesorii vor comemora pe marele rege dispărut"* [159]

În pofida doliului naţional, ziua de 24 Ianuarie 1936 a fost marcată în întreg judeţul Putna prin Tedeumuri urmate de reuniuni organizate în fiecare şcoală, în cadrul cărora s-au rostit cuvântări în memoria celor care au înfăptuit Unirea.

În capitala judeţului, ziua a debutat la orele 9.00, cu serbarea şcolară organizată de Liceul de băieţi *„Unirea"* [160] şi a continuat cu Tedeumul festiv oficiat în prezenţa autorităţilor civile şi militare la Catedrala *„Sfântul Ioan"*. Cu această ocazie a fost inaugurată strada Napoleon al III-lea, pe locul fostei străzi Cuza – Vodă. În cinstea acestui eveniment, Garnizoana Focşani a organizat în seara zilei de 24 Ianuarie 1936, o retragere cu torţe [161].

La 6 mai 1936, în mijlocul pregătirilor pentru Ziua Naţională de 10 Mai, Ministerul de Interne aducea o serie de lămuriri privind autorităţile care trebuiau să participe la ceremoniile oficiale:

„Pentru că dispoziţiunile articolului 89 din legea administrativă au dat loc la diferite interpretări, vă comunicăm că orice ceremonie care se va oficia numai în prezenţa autorităţilor civile va fi prezidată de Prefect iar acolo unde vor participa şi autorităţi militare se aplică numai dispoziţiunile înaltului decret regal numărul 5004 din noiembrie 1931, prin care a fost promulgat

[159] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 109 / 1936, f. 10.
[160] *Ibidem*, f. 15.
[161] *Ibidem*, f. 16.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

regulamentul provizoriu asupra serviciului în garnizoană şi care hotărăşte ca în localităţile unde sunt ofiţeri generali, prezidarea ceremoniilor revine acestora. stop. Rog luaţi măsuri de executare în acest sens" [162].

O altă Telegramă a Ministerului de Interne transmisă la 7 mai 1936 către toate prefecturile din ţară, solicita ca la defilarea organizată cu ocazia zilei de 10 Mai să ia parte numai armata, în timp ce societăţile culturale şi tineretul urmau să defileze cu ocazia zilei de 8 Iunie [163]

Ca şi în anii precedenţi, ziua de 10 Mai 1936 a fost sărbătorită în întreg judeţul Putna prin servicii religioase şi serbări şcolare. La Focşani, în cinstea Zilei Naţionale a fost organizată o fastuoasă defilare a armatei urmată de o recepţie oferită de prefect la Palatul Administrativ; între orele 16 - 17.30, fanfara militară a susţinut un recital în Grădina Publică iar la orele serii, soldaţii din Garnizoana Focşani au participat la retragerea cu torţe, urmând itinerariul stabilit de Comenduirea Pieţei [164].

În Telegrama trimisă Regelui cu ocazia zilei de 10 Mai, prefectul judeţului Putna, Vasile Ţiroiu reafirma dragostea şi devotamentul tuturor putnenilor faţă de Suveranul lor:

„Cu prilejul celei de a şaptezecea aniversare dela întemeierea actualei dinastii româneşti, care a contribuit la înălţarea Patriei şi a Neamului;

Autorităţile şi locuitorii din oraşul celei dintâi Uniri şi din judeţul jertfelor pentru Întregire, vă exprimă prin mine omagiul lor de adâncă credinţă, urând Majestăţii Voastre cu ocazia marei zile de sărbătoare naţională, să trăiţi mulţi ani pentru fericirea şi fala Ţării şi Neamului Românesc!

Trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai!

---

[162] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 88 / 1936, f. 37 – 38.
[163] *Ibidem*, f. 36.
[164] *Ibidem*, f. 30.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Trăiască întreaga Dinastie!" [165]

În perioada 17 - 24 mai 1936, publicul focşănean pasionat de literatură a luat parte la manifestările prilejuite de *„Săptămâna Cărţii"* La solicitarea Primarului oraşului Focşani, Protoereul judeţului a dispus ca în ziua de 17 mai, în toate bisericile să aibă loc slujbe de pomenire pentru următorii scriitori putneni: Mitropolitul Varlaam, Dimitrie Dăscălescu, Dimitrie Olănescu – Ascanio, Dimitrie F. Caian, Duiliu Zamfirescu, Gheorghe Aslan şi Ştefan Longinescu [166]

La data de 3 mai 1936, preşedintele Comisiei Interimare a oraşului Focşani, maior I. Tomescu [167] făcea publică următoarea Înştiinţare:

„Duminică 17 Mai, ora 12, va avea loc în Grădina Publică, inaugurarea „Săptămânii Cărţii"

După oficierea festivităţii de deschidere va urma vizitarea Expoziţiei organizată în Sala de Recepţie a Primăriei Focşani, unde vor fi expuse cu acest prilej, cu concursul tuturor intelectualilor din oraş, opere de literatură românească veche şi modernă.

Scriitorii putneni vor fi deasemenea reprezentaţi.

Expoziţia va fi deschisă în tot cursul săptămânii atât dimineaţa cât şi după amiaza.

În cursul săptămânii se vor ţine zilnic conferinţe între orele 19 – 19.30, la microfonul instalat în grădina publică.

Publicul focşănean este rugat să ia parte" [168]

În aceeaşi zi de 17 mai 1936, la orele 15.00, a avut loc la biserica din comuna Boloteşti, botezul copilului lui Petrache Alexandru, pe care însuşi regele Carol al II-lea a acceptat să-l

---

[165] *Ibidem*, f. 39.

[166] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr.109 / 1936, f.46.

[167] **Maior I. Tomescu.** Preşedinte al Comisiei Interimare a oraşului Focşani în perioada 28 august 1935 – 30 octombrie 1936. (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 221).

[168] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 109 / 1936, f. 53.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

năşească. Datorită problemelor stringente care l-au reţinut în capitală, Regele l-a delegat pe generalul Anastase Păltineanu, comandantul Diviziei a VI-a şi al Garnizoanei Focşani să îl reprezinte la botez. La ceremonia de creştinare a fost prezent şi preşedintele Comisiei Interimare a oraşului Focşani alături de întreg corpul funcţionăresc [169]

„Ziua Eroilor" a fost sărbătorită în anul 1936 la data de 21 Mai. Primăria oraşului Focşani a luat din timp toate măsurile pentru buna desfăşurare a evenimentului, ocupându-se de: realizarea estradei din piaţa centrală necesară oficierii serviciului divin, numirea delegaţilor pentru bisericile minorităţilor religioase şi pentru cimitire, pregătirea parastaselor, achiziţionarea torţelor pentru retragerea trupelor din Garnizoana Focşani, amenajarea de estrade şi mese la cele trei cimitire [170]

Ca în fiecare an, Eroii au fost comemoraţi prin servicii divine, procesiuni la cimitire, cuvântări ocazionale dar şi printr-o serbare culturală găzduită de Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* între orele 16 – 18. Serbarea, realizată cu sprijinul tuturor instituţiilor de învăţământ din oraş, a reprezentat un omagiu adus celor care s-au sacrificat pentru Unitate şi Independenţă.

„Programul serbării de „Ziua Eroilor" de la Teatrul „Maior Gheorghe Pastia", orele 16 - 18

Partea I

„Imnul Regal", corul Şcolii Normale sub conducerea domnului profesor P. Ştefănescu

Conferinţă ocazională de domnul profesor Ştefan Baicu

„Imnul Eroilor căzuţi pentru Patrie", corul Şcolii Normale

„Închinare" de Mircea Rădulescu, recitat de elevul Bobi de la Şcoala Normală

„Rugă în timpul luptei", corul Şcolii Normale

„Cântec" de George Coşbuc, recitat de Dan Simionescu, elev Liceul „Unirea"

---

[169] *Ibidem*, f. 66.
[170] *Ibidem*, f. 69.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Flori şi lauri", corul Şcolii Normale

„Tricolorul" de Victor Eftimiu, recitat de Năstăsescu, elev Şcoala Profesională

„Hristos la cer s-a înălţat", corul Şcolii Normale

Partea a II – a

„Zrobuleanca", joc românesc, Liceul de Fete

„Graniţele ţării de Al. Nicorescu, recitat de Apostoleanu, elevă Şcoala Profesională

„Brâu mărunt", joc, Liceul „Unirea"

„De două mii de ani", de Mircea Rădulescu, recitat de Ioan C., elev Şcoala Normală

Exerciţii Strejăreşti, Şcoala Normală

„Eroilor" de Mircea Rădulescu, recitat de O. Scrava, elev Şcoala Normală

„Corăbeasca", joc, clasa a VII – a, Şcoala Normală

„Un mic Viteaz", piesă într-un act de V. Vlad, Liceul „Unirea" [171].

Ceremoniile care marcau cei şase ani de domnie ai regelui Carol al II-lea au coincis cu vizita în ţara noastra a preşedintelui Republicii Cehoslovace, Edvard Beneş şi a principelui regent Paul al Iugoslaviei. La data de 29 mai 1936, Ministerul de Interne transmitea către toate prefecturile din ţară, Ordinul telegrafic no. 2.017, care oferea detalii în legătură cu acest eveniment:

„În dimineaţa zilei de 6 Iunie va avea loc la Bucureşti, primirea principelui regent Paul al Iugoslaviei şi a Domnului Beneş, Preşedintele Republicii Cehoslovace. Cu această ocasiune, veţi trimite la Bucureşti pe toţi primarii rurali însoţiţi de câte un consilier, precum şi pe primarii urbani de reşedinţă şi nereşedinţă, însoţiţi de câte trei membrii ai consiliilor respective. Primarii cari din cauză de forţă majoră nu vor putea veni la Bucureşti vor fi înlocuiţi cu ajutorii de primari, aşa că toate comunele să aibă trimişii lor în numărul cerut.

[171] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 88 / 1936, f. 84.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Sosirea acestor delegaţi din judeţul Dumneavoastră trebue să aibă loc la Bucureşti cel mai târziu la ora 7 în dimineaţa zilei de 6 Iunie.

Toţi vor fi îmbrăcaţi în haine de sărbătoare iar primarii sau înlocuitorii lor vor purta şi eşarfă. Pentru cheltuielile de drum, hrană, etc., se vor deschide credite dela comună şi judeţ.

Dumneavoastră rămâneţi la reşedinţă iar cu delegaţia va veni Preşedintele Consiliului Judeţian şi încă doi consilieri judeţeni şi un Pretor, care au însărcinarea de a supraveghea plecarea delegaţiilor iar în Bucureşti conducerea, ordinea, buna prezentare şi înapoierea acasă.

Subprefectul se va prezenta mie la Minister din ajun şi anume în dimineaţa zilei de 51unie, spre a primi programul şi instrucţiunile, după care va merge în gara Bucureşti spre a întâmpina delegaţia.

Direcţiunea Generală C.F.R. va face înlesnire de vagoane, chiar de cost al biletului, ce vor fi comunicate din timp.

Delegaţii vor aduce cu ei drapelul naţional iar de aici vor primi şi cele două drapele ale statelor oaspete.

Totodată vor aduce şi o placardă de pânză albă lungă de 1 ½ metri şi lată de 60 centimetri, având pe ambele părţi ale placardei scris vizibil de culoare neagră, numele judeţului şi nimic altceva.

Rog a vă ocupa personal de executarea acestor ordine, luând de acum măsurile necesare pentru buna lor îndeplinire" [172]

La ceremoniile de la Bucureşti din zilele de 6, 7 şi 8 Iunie 1936, judeţul Putna a fost reprezentat de o numeroasă delegaţie de primari şi consilieri condusă de preşedintele Consiliului Judeţean, Dumitru Hainăroşie şi de pretorul Aristide Tătăranu [173]

La Focşani, ziua de 8 Iunie 1936 a fost sărbătorită prin servicii religioase, defilări şi întreceri sportive. La serbări au luat parte toate autorităţile bisericeşti, civile, militare şi culturale ale judeţului, alături de tineretul şcolar şi de toţi membrii din cadrul Oficiului de

[172] *Ibidem*, f. 101.
[173] *Ibidem*, f. 88.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Educaţie a Tineretului din România. Cu acest prilej, toate clădirile oraşului au fost iluminate iar la ferestre a fost expus portretul regelui Carol al II-lea [174]

La data de 6 August 1936, întreaga comunitate putneană şi-a comemorat Eroii căzuţi pe câmpurile Mărăşeştiului în timpul Primului Război Mondial. Cu acest prilej, s-a anunţat oficial reluarea lucrărilor la Mausoleul Mărăşeşti prin *„punerea pietrei fundamentale a Bisericii – monument deasupra criptelor"* [175] La ceremonii au luat parte: subsecretarul de stat Bejan,delegatul Guvernului, doamna Alexandrina Cantacuzino, preşedinta Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române, deputatul Radu Săveanu, prefectul judeţului Putna, Vasile Ţiroiu, domnul I. N. Vasiliu, primarul oraşului Mărăşeşti, delegaţii Societăţii invalizilor şi ai Asociaţiei luptătorilor din război dar şi delegatul Ministerului Apărării Naţionale, generalul Anastase Păltineanu, comandantul Diviziei a VI – a. Alături de un numeros public, aceştia au asistat la serviciul religios dar şi la ceremonia punerii pietrei de fundament a bisericii care urma să se construiască deasupra Mausoleului. Comemorarea a continuat cu depunerea de flori la criptele Eroilor, urmată de o fastuoasă defilare şi s-a încheiat cu împărţirea de pomeni către săraci [176]

Momentele aniversare din viaţa Familiei Regale a României: 22 Iulie, 16 Octombrie, 29 Octombrie şi 8 Noiembrie, au fost sărbătorite şi în anul 1936 de întreaga comunitate putneană prin: arborarea drapelelor naţionale, oficierea de Tedeumuri, onoruri militare şi iluminaţie stradală.

Ultimul moment festiv al anului 1936 a avut loc la 1 Decembrie. Cu acest prilej, în toate bisericile judeţului Putna au fost intonate servicii religioase. Unirea tuturor românilor a fost marcată şi

[174] *Ibidem*, f. 84.
[175] *Ibidem*, f. 127.
[176] *Ibidem*, f. 129.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

la Focşani prin Tedeumuri oficiate atât la Catedrala *„Sfântul Ioan"* cât şi la Biserica Romano – Catolică şi Templul Coral [177]

La Bucureşti, la data de 1 Decembrie 1936, într-un cadru festiv a fost inaugurat Arcul de Triumf. La ceremonii a fost prezent regele Carol al II-lea, membrii ai Guvernului dar şi un număr important de parlamentari iugoslavi şi cehoslovaci, alături de delegaţii din fiecare judeţ al ţării [178] Delegaţia judeţului Putna a fost compusă din 50 de primari şi consilieri, îmbrăcaţi în costume naţionale; în fruntea delegaţiei s-a aflat preşedintele Consiliului Judeţean. Din partea oraşului Focşani a participat la manifestări, domnul Constantin Belloiu, vicepreşedintele Comisiei Interimare [179]

Conform Ordinului telegrafic transmis la data de 27 noiembrie 1936, Ministerul de Interne recomanda ca în ziua de 1 Decembrie, uzinele electrice din oraşele reşedinţă să funcţioneze la capacitate maximă între orele 10 – 13, pentru ca aparatele radio să poată difuza programul solemnităţilor dezvelirii Arcului de Triumf [180]

Primul moment solemn al anului 1937 a avut loc la 24 Ianuarie, când în toate colţurile României s-au desfăşurat ceremonii pentru marcarea Unirii Principatelor Române. La Focşani, dar şi în întreg judeţul Putna, momentul a fost sărbătorit prin servicii religioase festive la care au luat parte autorităţile civile şi militare, dar şi prin serbări şcolare [181]

Ziua Naţională de 10 Mai 1937, a fost întâmpinată cu acelaşi entuziasm de întreaga comunitate putneană. Pentru ca ceremoniile să se desfăşoare în cele mai bune condiţii, prefectul judeţului Putna solicita Chesturii de Poliţie a oraşului Focşani, să se ocupe de menţinerea ordinii pe toată durata ceremoniilor. Aceeaşi autoritate

---

[177] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 109 / 1936, f. 136.
[178] *Ibidem*, f. 132.
[179] *Ibidem*, f. 133.
[180] *Ibidem*, f. 134.
[181] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 83 / 1937, f. 5.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

urma să se îngrijească de informarea comercianţilor în legătura cu arborarea drapelelor naţionale pe toată durata zilei [182].

Programul zilei de 10 Mai 1937 nu a ieşit cu nimic din tiparele anilor trecuţi. Ziua a început cu serviciul religios intonat în prezenţa autorităţilor la Catedrala *„Sfântul Ioan"* şi a continuat cu revista trupelor urmată de defilarea din faţa Monumentului Independenţei. La orele prânzului prefectul i-a primit la Palatul Administrativ pe toţi cetăţenii care doreau să transmită un mesaj Suveranului. Între orele

16 - 17.30, muzica Regimentului 10 Dorobanţi a susţinut un mic concert în Grădina Publică iar de la orele 20.30 a început tradiţionala retragere cu torţe a soldaţilor din Garnizoana Focşani, care încheia într-un mod solemn ceremoniile dedicate Zilei Naţionale [183]

În zi de sărbătoare, gândurile putnenilor s-au îndreptat către Regele lor, căruia îi transmiteau următoarele:

„În al şaizecilea an dela Independenţa făurită de gloriosul Vostru înaintaş, Regele Carol I cel înţelept, autorităţile şi populaţia judeţului care a dat la Grivita jertfa unui batalion de dorobanţi în frunte cu Maiorul Şonţu Gheorghe şi la Răzoare în 1917 vestitul batalion Miclescu, sub Regele Ferdinand cel loial, creatorul României Mari, îşi înclină fruntea cu respect în faţa Regelui Culturii şi Consolidării Regatului mărit, îi mărturiseşte respectuoasă supunere şi profund devotament, făcându-i românească urare să trăiască ani mulţi şi glorioşi pentru înălţarea şi fericirea patriei!

Să trăiască Majestatea Sa Marele Voevod Mihai de Alba – Iulia!

Să trăiască Majestatea Sa Regală Regina Maria, geniul ocrotitor al destinelor româneşti!" [184]

---

[182] *Ibidem*, f. 25.
[183] *Ibidem*, f. 26.
[184] *Ibidem*, f. 7.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Serbarea tineretului închinată regelui Carol al II-lea, Marele Străjer al Ţării, marcată în fiecare an la data de 8 Iunie, a dobândit în ultimii ani o importanţă tot mai mare, punând uneori în umbră Ziua Naţională de 10 Mai.

La data de 3 iunie 1937, Ministerul de Interne comunica telegrafic tuturor Prefecturilor din ţară, următoarele:

„Cu prilejul zilei de 8 Iunie, rugăm luaţi măsuri să se aşeze pe faţada localurilor publice cu deosebire la prefectură şi primăriile tuturor comunelor, tabloul Majestăţii Sale Regele, cât mai împodobit şi iluminat. stop. totodată veţi lua măsuri ca în acea zi să se arboreze drapele naţionale confecţionate din material nou, interzicând cu desăvârşire arborarea drapelelor mici, decolorate sau uzate. stop" [185].

Pe plan local, la data de 27 mai 1937, comandantul Legiunii Putna solicita primarului oraşului Focşani, ca pentru serbările din 8 Iunie, să pună la dispoziţie Stadionul Municipal şi să execute următoarele lucrări:

„1. Repararea şi ornarea cu tricolor şi verdeaţă a tribunelor de pe stadion. Portretul Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea va fi aşejat la mijloc, împodobit cu panglici tricolore.

2. Instalarea luminei electrice astfel ca să fie bine luminat seara atât stadionul cât şi tribunele

3. Procurarea şi montarea unui catarg lung de minimum 10 metri, vopsit tricolor şi prevăzut cu un scripete cu frânghie pentru a se putea înălţa pe el pavilionul.

4. Procurarea pavilionului de dimensiunea 3 x 1,50 metri.

5. Repararea gurii de apă ce se află pe stadion.

6. Confecţionarea a 500 pătrate de lemn cu laturile egale de 10 centimetri şi 2 centimetri grosime iar la mijloc să aibă un cui de 15 centimetri. Aceste pătrate vor sevi la marcarea terenului pentru exerciţiile de educaţie fizică.

7. Procurarea a 80 torţe pentru retragerea de seară.

---

[185] *Ibidem*, f. 32 – 33.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

8. Instalarea pe stadion a unor bare de frânghie pentru a se evita îngrămădirea publicului pe locul de desfăşurare a programului.

9. Instalarea de megafoane şi un microfon.

10. Stropirea străzii Cuza – Vodă în tot cursul zilei.

11. Circa 1 / 2 metri de lemn de foc din care şi tăiate pentru şezătoarea de seară" [186]

Conform programului întocmit de prefectul judeţului Putna în colaborare cu generalul Păltineanu, comandantul Diviziei a VI – a şi cu profesorul David Manea, comandantul Legiunii Străjerilor din judeţul Putna, aflăm că serbarea din data de 8 Iunie 1937 urma să se desfăşoare astfel:

„1. Această zi este serbarea tineretului închinată Majestăţii Sale Regele Carol al II – lea, Marele Străjer al Ţării

2. Participă în mod oficial toate autorităţile bisericeşti, civile, militare şi culturale:

a) Toate unităţile strejăreşti din localitate sub conducerea domnului profesor D. Manea, comandantul Legiunei de Străjeri Putna

b) Cercetaşii – străjerii

c) Premilitarii

d) Elevii tuturor şcoalelor

e) Societăţile culturale şi sportive

3. În această zi, toate clădirile vor fi decorate, iar la ferestre vor avea portretul Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea, seara frumos luminate

I. De Dimineaţă

Solemnitatea se va desfăşura pe stadionul din faţa Şcolii Normale, unde se vor găsi

unităţile strejăreşti, premilitarii, şcolile etc., la ora 8. 30

8. 30 – 8. 55: Raportul pe subunităţi

8. 55 – 9.00.: Prevestirea serbării prin muzici şi goarne

9. 00 - Raportul:

---

[186] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 72 / 1937, f. 76.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

- Trecerea în revistă

- Aşezarea în careu

- Slujba religioasă (scurtă de câmp)

- Ceremonialul ridicării pavilionului

- Citirea prin ordin de zi a străjerilor distinşi

- Programul de gimnastică al străjerilor

- Defilarea străjerilor, premilitarilor, a tuturor şcoalelor şi societăţilor

II. După amiaza, la ora 16: emulaţii sportive la stadion şi coborârea pavilionului

III. Seara

La ora 20. 30, străjerii dela şcolile secundare, premilitarii şi societăţile sportive se vor

găsi adunaţi în faţa Comandamentului Diviziei a VI – a, de unde în sunetul muzicii Regimentului 10 Dorobanţi Putna şi al corniştilor, vor parcurge: Bulevardul Carol, Strada Coteşti până la Liceul Comercial apoi Strada Mare, Strada I. C. Brătianu (cu oprire în faţa Prefecturii).

În urmă, cortegiului se înapoiază pe Calea Cuza – Vodă, Bulevardul P. P. Carp, până în faţa

Bisericii Sfântul Ioan, unde are loc şezătoarea" [187]

Ceremonii fastuoase au fost organizate în întreg cuprinsul judeţului Putna şi pentru cinstirea memoriei Eroilor Neamului. La 10 Iunie 1937, cu ocazia *,,Zilei Eroilor"*, în Focşani au fost organizate ceremonii religioase la bisericile tuturor cultelor, urmate de procesiuni la cele patru Cimitire ale Eroilor: Nordic, Militar, *„Sfântul Mina"* şi Israelit. Din programul zilei nu au lipsit: cuvântările ocazionale, momentele de reculegere, serbarea culturală găzduită de Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* şi nici retragerea cu torţe [188]

---

[187] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 83 / 1937, f. 36 - 36 verso.

[188] *Ibidem*, f. 70.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 6 August 1937, au fost oficiate slujbe religioase în toate comunele judeţului Putna în care se găseau înmormântaţi Eroi ai Primului Război Mondial [189] Cu această ocazie s-au desfăşurat festivităţi atât la Mausoleul Mărăşeşti cât şi la Focşani. În cinstea victoriei de la Mărăşeşti, Primăria oraşului de pe malurile Milcovului a organizat o impresionantă defilare, la care au luat parte foşti luptători din război alături de ostaşi din Garnizoana Focşani [190]

La data de 30 August 1937, oraşul Focşani a îmbrăcat din nou haine de sărbătoare, cu ocazia comemorării celor 60 de ani de la asaltul redutei Griviţa. Ceremoniile organizate din iniţiativa Ligii Culturale, Secţia Focşani au debutat la orele 9.00, în faţa Monumentului Independenţei şi s-au derulat astfel:

„La ora 9, serbarea se deschide prin sunetul „Atacul" cântat de cornişti şi de muzica

Regimentului 10 Dorobanţi

Urmează:

1) Serviciul religios de pomenirea Eroilor dela Griviţa

2) Cuvântările rostite de Domnii:

a) reprezentant al bisericii

b) reprezentant al Ligei Culturale

c) reprezentant al Fundaţiilor Culturale Regale

d) Primar al oraşului

e) Prefect al judeţului

f) delegat al Garnizoanei şi alţii

3) Defilarea: veteranilor, luptătorilor 1916 – 1918, premilitarilor, străjerilor, cercetaşilor, Societăţilor sportive, tineretului, etc.

4) Participanţii la serbare vor merge apoi cu muzica în frunte la casa Maiorului Gheorghe Şonţu din capătul străzii cu acelaşi nume urmând itinerariul: Strada N. Săveanu prin faţa

---

[189] *Ibidem*, f. 101.

[190] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 72 / 1937, f. 130.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Liceului „Unirea", Strada Niculaide, coloana oprindu-se la casa Eroului, unde se păstrează o clipă de linişte. La întoarcere, coloana merge pe Strada Maior Gheorghe Şonţu, Calea Cuza – Vodă, Strada I. C. Brătianu, Strada Mare a Unirii, Piaţa Sfântul Ioan, până în grădina publică, unde muzica va cânta până la ora 12, când ia sfârşit serbarea" [191].

Ziua onomastică a reginei Maria din 22 Iulie dar şi ziua sa de naştere din 29 Octombrie, au fost marcate după tradiţie, prin serviciu religios. Acelaşi ritual religios a avut loc şi la data de 16 Octombrie 1937, cu ocazia zilei de naştere a Regelui. În această zi, prin Ordin al Ministerului de Interne, toate şcolile şi instituţiile publice au fost închise şi au arborat drapele naţionale [192]

Cel mai important eveniment din viaţa Familiei Regale a României, a avut loc la data de 25 Octombrie 1937, cu ocazia zilei de naştere a Marelui Voevod Mihai de Alba – Iulia.

La data de 20 octombrie 1937, Ministerul de Interne transmitea tuturor prefecturilor din ţară, următoarea Telegramă, în legătură cu ceremoniile din 25 Octombrie:

„Luni, 25 Octombrie va avea loc la Sinaia, marea solemnitate a înaintărei Marelui Voevod Mihai la gradul de sublocotenent. stop. la această solemnitate fiecare judeţ va trimite câte o delegaţie de douăzeci persoane alese de prefect dintre primarii comunelor rurale. stop. delegaţii vor fi îmbrăcaţi în costume naţionale iar unde nu sunt în sumane şi căciuli. stop. placarde nu sunt admise. stop. delegaţia va fi condusă de prefect, subprefect sau un pretor. stop. pentru transportarea delegaţiilor la Sinaia vor fi formate trei trenuri oficiale luni dimineaţa, unul la Bucureşti cu plecarea la ora cinci şi câte unul la Ploeşti şi Braşov cu plecarea la ora şase. stop. până la aceste puncte, delegaţii vor sosi în timp util, calculat de prefect, cu trenurile obişnuite personale sau accelerate. stop. la

[191] *Ibidem*, f. 137.

[192] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 83 / 1937, f. 129.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

aceste trenuri vor fi ataşate dela centre importante, vagoane speciale clasa treia. stop. călătoria în tren va fi gratuită, pe baza certificatelor individuale elaborate de către Prefectură. stop. întreţinerea delegaţiilor priveşte comunele respective şi judeţul. stop. toţi delegaţii trebuie să fie prezenţi pe platoul solemnităţii situat între Sinaia şi Poiana Ţapului, luni la ora opt dimineaţa. stop. acolo vor fi aşezaţi la locul rezervat de către prefectul Prahovei. stop. delegaţii judeţelor vor fi trecuţi în revistă de către Majestatea Sa Regele. stop. după solemnitate, transportul delegaţiilor la înapoiere va fi acelaşi ca la sosire. stop. vă veţi conforma întocmai acestor dispoziţiuni" [193]

La data de 24 octombrie 1937, prefectul judeţului Putna îl delega pe pretorul plăşii Gârlele, A. Tătăranu, în funcţia de conducător al delegaţiei judeţului Putna la serbările de la Sinaia din 25 Octombrie 1937 [194]. Din delegaţia oficială au făcut parte următorii primari: Ştefan Mânea (Andrieşul de Jos), Ion G. Banu (Valea Sării), Ştefan Pantazică (Tichiriş), Ion Necula – Botezatu (Păuleşti), Vasile Andronic (Păuneşti), Vasile Chilian (Vidra), Dimitrie Florescu (Orbeni), Nicolae Ungureanu (Sascut), Gheorghe Bălan (Soveja), Şerban Dobriu (Răcoasa), Constantin Avram (Copăceşti), Constantin Codiţă (Moviliţa), Aurel Şuşu (Paltin), Ştefan Irinoiu (Reghiu), Ion Bute (Nămoloasa – Sat), Gheorghe Mărculescu (Ciuşlea), Constantin Neagu (Ţifeşti), Ioan Lechea (Negrileşti), Ioan Negoiţă (Câmpineanca) [195]

Începutul anului 1938 a stat şi de această dată sub semnul Unirii Principatelor. În judeţul Putna, ziua de 24 Ianuarie a fost sărbătorită prin Tedeumuri la care au luat parte autorităţile civile şi militare, dar şi prin serbări şcolare organizate în toate instituţiile de învăţământ din judeţ, în cadrul cărora au fost rostite cuvântări despre importanţa actului săvârşit la 24 Ianuarie 1859 [196].

---

[193] *Ibidem*, f. 139 – 141.
[194] *Ibidem*, f. 149.
[195] *Ibidem*, f. 143.
[196] *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1938, f. 3.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Putnenii au sărbătorit cu acelaşi entuziasm şi Ziua Naţională de 10 Mai. La orele dimineţii, în toate bisericile judeţului au fost oficiate servicii religioase în cinstea marii sărbători. Tedeumuri festive au fost intonate şi în bisericile tuturor cultelor din oraşul Focşani. Din programul zilei nu au lipsit nici de această dată: revista trupelor, defilarea din faţa Monumentului Independenţei, recepţia de la Palatul Administrativ şi nici retragerea cu torţe de la orele serii. În cinstea Zilei Naţionale, autorităţile pubice dar şi particularii din Focşani, au arborat pe clădiri drapele tricolore iar în vitrinele magazinelor a fost expus portretul regelui Carol al II-lea [197]

La 10 Mai 1938, prefectul judeţului Putna, Ion Arbore transmitea regelui Carol al II-lea, următoarea Telegramă:

„În numele populaţiei şi autorităţilor din judeţul jertfei şi biruinţei pentru Unitatea Naţională, cu prilejul strălucitei Zile de 10 Mai, rog respectuos pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi încredinţarea sentimentelor noastre de adânc devotament, al celui mai curat priinos de credinţă, iubire faţă de Suveranul tuturor nădejdilor şi năzuinţelor noastre.

Să trăiţi mulţi ani Majestate!

Să trăiască Măria Sa Marele Voevod de Alba – Iulia!

Să trăiască Dinastia!" [198].

Cu ocazia *„Zilei Eroilor"* din data de 2 Iunie 1938, în întreg judeţul Putna au avut loc ceremonii de comemorare a celor care s-au sacrificat pentru Patrie. În cinstea lor, au fost oficiate servicii religioase, s-au organizat procesiuni la cimitire şi serbări culturale, au fost rostite cuvântări şi au fost strânse fonduri pentru Societatea *„Cultul Eroilor"* [199]

Comemorările de la Mărăşti din data de 2 Iunie 1938, au fost organizate sub egida Societăţii *„Mărăşti"* Ceremoniile au debutat la orele 10.30, cu un serviciu religios oficiat la biserica din Mărăşti,

---

[197] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 86 / 1938, f. 19.
[198] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 88 / 1938, f. 43.
[199] *Ibidem*, f. 76.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

urmat de parastasul slujit la criptele din localitate. Cu această ocazie, cei prezenţi la eveniment au putut vizita atât criptele cât şi şcoala, uzina şi castelul de apă din Mărăşti. La orele prânzului, organizatorii au oferit un dejun pentru oficialii prezenţi şi un praznic pentru populaţie [200].

Eroii Neamului au fost cinstiţi şi la Mărăşeşti, printr-un serviciu religios oficiat de Episcopul Romanului, la biserica *„Adormirea Maicii Domnului"* din localitate. La orele 9.30, cortegiul alcătuit din oficialităţi şi populaţie a pornit în procesiune arhierească spre Mausoleu, unde a luat parte la parastasul pregătit pentru Eroi. Din programul zilei nu au lipsit: cuvântările ocazionale, defilarea societăţilor şi premilitarilor, şezătoarea strejărească şi nici retragerea cu torţe [201]

Pe fondul noului regim de autoritate monarhică, instaurat la 10 februarie 1938 şi instituţionalizat prin Constituţia din 27 februarie 1938, Regele îşi asigura rolul dominator, precumpănitor în sistemul politic al ţării, subordonându-şi atât Parlamentul cât şi Guvernul şi puterea Judecătorească [202] În aceste condiţii serbările *„Restauraţiei"* s-au desfăşurat cu mult fast, *„pentru ca ţara să-şi exprime preţuirea pentru cârmaciul ei"* [203]

În cinstea Suveranului, comandamentul organizaţiei paramilitare *„Straja Ţării"* anunţa organizarea unui concurs de ştafetă, care urma să se desfăşoare pe următorul itinerariu:

„Ştafeta de Vest, pe itinerariul: Timişoara – Craiova – Piteşti – Bucureşti

Ştafeta de Nord, pe itinerariul: Cernăuţi – Roman – Mizil – Bucureşti

Ştafeta de Est, pe itinerariul: Chişinău – Huşi – Brăila – Bucureşti

---

[200] *Ibidem*, f. 51.
[201] *Ibidem*, f. 72.
[202] Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 233.
[203] *Ibidem*, p. 242.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ştafeta de Sud, pe itinerariul: Giurgiu – Bucureşti

Ştafetele purtate de străjeri vor aduce pământ dela cele patru frontiere de mai sus, ce se va preda Majestăţii Sale Regelui, în cadrul serbărilor dela 8 Iunie.

Pentru deplina reuşită, deoarece este nevoe ca pe locurile de plecare, pe parcurs şi la locurile de oprire, cursa să se desfăşoare în cele mai bune condiţiuni şi cu tot fastul, vă rugăm a da tot concursul material şi moral al Dumneavoastră" [204]

Ştafeta strejărească a graniţei de Nord urma să plece de la punctul de frontieră Grigore Ghica Vodă, oprindu-se la Burdujeni, Roman, Mărăşeşti, Mizil şi Bucureşti. Distanţa se va alerga pe cinci etape:

„Etapa I – a: Punctul de frontieră Grigore Ghica Vodă – Burdujeni, cu solemnitate de oprire la Cernăuţi. Plecarea la 4 Iunie, ora 6

Etapa a II – a: Burdujeni – Roman. Plecarea la 5 Iunie. ora 6

Etapa a III – a: Roman – Mărăşeşti, cu solemnitate de oprire la Bacău. Plecarea la 6 Iunie, ora 6

Etapa a IV – a: Mărăşeşti – Mizil, cu solemnitate de oprire la Focşani, Râmnicul Sărat şi Buzău.

Plecarea la 7 Iunie, ora 6.

Etapa a V – a: Mizil – Bucureşti, cu solemnitate de oprire la Ploeşti. Plecarea la 8 Iunie, ora 6

În fiecare judeţ pe unde este traseul ştafetelor, va fi format câte un comitet de patronaj, sub preşedinţia unei personaţităţi locale sau a prefectului de judeţ, compus din capii autorităţilor locale civile, militare şi străjereşti, cu însărcinarea de a organiza din punct de vedere tehnic şi material în judeţul respectiv, traversarea ştafetei şi a lua legături cu judeţele vecine pentru schimb.

---

[204] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 86 / 1938, f. 32.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Vor fi desemnate comitete de patronaj în oraşele unde este prevăzută solemnitate de oprire" [205].

La data de 4 iunie 1938, prefectul îl înştiinţa pe primarul oraşului Focşani, că face parte din comitetul local de patronaj, alcătuit cu ocazia Ştafetei Strejăreşti. În dimineaţa zilei de 7 iunie 1938, la orele 7.30, acesta trebuia să fie prezent lângă semnul de hotar din faţa Catedralei *„Sfântul Ioan"*, pentru a primi ştafeta care aducea pământ de la frontiera de nord a ţării [206]

Primăria oraşului Focşani s-a implicat activ şi în organizarea Serbărilor Strejăreşti de pe plan local dispunând următoarele: împodobirea clădirilor cu drapele tricolore şi portrete ale regelui

Carol al II-lea, stropirea cu apă a străzii Cuza – Vodă în perioada 3 – 8 iunie 1938, realizarea tribunelor şi a băncilor care urmau să fie aşezate în faţa Catedralei *„Sfântul Ioan"*, procurarea lemnului pentru focul care urma să se aprindă în seara zilei de 8 Iunie în piaţa centrală a oraşului, instalarea unui microfon şi a unui difuzor pe stadion, procurarea celor 100 de torţe necesare retragerii organizate de Garnizoana Focşani [207]

Conform programului alcătuit de prefectul judeţului Putna, colonel Ion Arbore, împreună cu comandantul Legiunii de Străjeri Putna, Ion Florea, festivităţile dedicate zilei de 8 Iunie 1938 s-au desfăşurat astfel:

„1. Această zi este serbarea tineretului închinată Majestăţii Sale Regele Carol al II – lea, Marele Străjer al Ţării

2. Participă în mod obligatoriu toate autorităţile: bisericeşti, civile, militare şi culturale

a) Toate unităţile strejăreşti din localitate, sub conducerea domnului profesor D. Beldi,

comandantul Cohortei de străjeri Focşani

b) Premilitarii

---

[205] *Ibidem*, f. 33 - 34.
[206] *Ibidem*, f. 51.
[207] *Ibidem*, f. 39 – 39 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

c) Elevii tuturor şcoalelor

d) Societăţile culturale şi sportive

3. În această zi, toate clădirile vor fi decorate, iar la ferestre vor avea portretul Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea, seara frumos luminate

I. De Dimineaţă

Solemnitatea se va desfăşura pe stadionul din faţa Şcoalei Normale, unde se vor găsi unităţile strejăreşti, premilitarii, şcoalele, societăţile, la ora 8.30

8.30 – Sosirea subsemnatului şi primirea raportului

- Trecerea în revistă

- Slujba religioasă

- Ceremonialul ridicării pavilionului

Citarea prin ordin de zi a străjerilor distinşi şi împărţirea premiilor

- Programul de gimnastică al străjerilor

- Demonstraţie de apărare pasivă

- Defilarea

II. După amiaza, la orele 16, la stadion: emulaţii sportive, serbarea „Zilei Sporturilor" şi coborârea pavilionului

III. Seara

La ora 20.30, străjerii dela şcolile secundare, premilitarii şi societăţile sportive se vor găsi adunaţi pe porţiunea de la Statuia lui Filipescu la Prefectură, de unde, în sunetul muzicii Regimentului 10 Dorobanţi şi corniştilor, vor parcurge: Strada I. C. Brătianu, Strada Mare a Unirii, Bulevardul Petre Carp până la Piaţa de solemnităţi unde se ţine şezătoarea" [208]

La data de 18 Iulie 1938, întreaga societate românească a fost zguduită de vestea morţii reginei Maria. Telegrama Ministerului de Interne transmisă tuturor prefecturilor din ţară, anunţa următoarele:

„Cu adâncă durere în suflet vă aducem la cunoştinţă că Majestatea Sa Regina Maria a încetat din viaţă la castelul Peleşor,

[208] *Ibidem*, f. 55.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

azi, 18 Iulie 1938, ora 17. 38 minute. stop. la căpătâiul Augustei bolnave se găseau Majestatea Sa Regele, Alteţa Sa Regală Principesa Elisabeta şi Măria Sa Marele Voevod de Alba – Iulia. stop. erau prezenţi Înalt Prea Sfinţia Sa Patriarhul Miron Cristea, Preşedintele Consliului de miniştrii, profesori, doctorul Sroner, profesorul doctor Hartolomei, doctorul Lascăr şi doctorul Iliescu. stop" [209]

Ca urmare a unei noi Telegrame a Ministerului de Interne, sosită în seara zilei de 18 Iulie, prefectul judeţului Putna făcea publică trista veste, solicitând autorităţilor să arboreze drapelul ţării cemit.[210]

În Adresele trimise la data de 19 iulie 1938 către toate instituţiile judeţului Putna, prefectul dispunea:

„Nici un spectacol nu va avea loc şi nici o muzică nu va cânta decât cântece religioase până în ziua înmormântării, care se va anunţa din timp.

În biserici, se vor oficia servicii religioase în fiecare clopotele bisericilor se vor trage zilnic între orele 17 – 18" [211].

O nouă Telegramă oficială a Ministerului de Interne din 19 iulie 1938, anunţa că:

„În urma încetărei din viaţă a Majestăţii Sale Regina Maria, guvernul a ordonat doliu naţional până în ziua înmormântării. stop. toate autorităţile vor avea serviciul suspendat în zilele de joi 21 şi sâmbătă 23 curent. stop. luaţi măsuri în consecinţă. stop" [212]

Prefectul judeţului Putna se conformează ordinelor primite de la Bucureşti şi trimite o serie de Fonograme către toţi primarii urbani şi pretorii din judeţ, precum şi comandantului Legiunii de Jandarmi Putna, informându-i despre doliul naţional [213].

---

[209] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 129 / 1938, f. 203 - 204.
[210] *Ibidem*, f. 205.
[211] *Ibidem*, f. 208.
[212] *Ibidem*, f. 212.
[213] *Ibidem*, f. 215.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La 19 iulie 1938, prin glasul prefectului Ion Arbore, putnenii exprimau cele mai sincere condoleanţe către Suveranul lor, pentru dureroasa pierdere suferită:

„Populaţia judeţului Putna, adânc îndurerată de pierderea Reginei Mame, care le-a fost îndrumătoare în zilele de mare restrişte, vă asigură în aceste clipe de mare durere, de întregul lor devotament" [214]

La data de 20 iulie 1938, Ministerul de Interne comunica prefecţilor, detaliile ceremoniilor funerare din data de 24 Iulie:

„Înhumarea corpului neînsufleţit al Majestăţii Sale Regina Maria va avea loc la Curtea de Argeş în după amiaza zilei de 24 Iulie curent. stop. în ziua înmormântărei, prezenţa Dumneavoastră va fi absolut necesară la reşedinţa judeţului unde se va oficia un serviciu religios la ora 17.30, când corpul va fi depus în cavou. stop. la acest serviciu religios vor trebui să asiste toate autorităţile locale, garnizoana, şcoalele cu drapelul lor. stop. ţinuta de mare doliu cu decoraţiuni. stop. corpul diplomatic şi consular local va fi invitat la serviciul religios. stop. la aceiaşi oră în toate comunele rurale se va oficia un seviciu religios la care vor asista autorităţile locale şi şcolare. stop" [215]

Ca urmare a deciziei regelui Carol al II-lea, regina Maria a fost îmbrăcată într-o rochie albă, simplă şi nu în haine domneşti deoarece: *„aşa îi stă mai bine, în această simplicitate femeiască, căci oricât credea ea, a fost, înainte de toate, femeie"* [216]. Corpul neînsufleţit al Reginei a fost depus timp de o zi la Peleş, apoi trei zile la Cotroceni. Potrivit testamentului său, inima Reginei a fost depusă într-o casetă, învelită în drapelele României şi Marii Britanii şi aşejată ulterior în capela *„Stella Maris"* din Balcic [217]

---

[214] *Ibidem*, f. 216.
[215] *Ibidem*, f. 218 – 219.
[216] Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 245.
[217] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ceremoniile funerare au avut loc în ziua de 24 Iulie 1938, la biserica Mănăstirii Curtea de Argeş, unde Regina a fost înmormântată alături de soţul său, regele Ferdinand [218]

În toate localităţile judeţului Putna, clopotele bisericilor au bătut fără încetare în după-amiaza zilei de 24 Iulie 1938, în semn de preţuire pentru Regina Maria, iar bisericile au devenit neîncăpătoare pentru cei care doreau să se roage pentru odihna sufletului său. Memoria Reginei a fost cinstită şi la Focşani, prin servicii religioase oficiate atât la Catedrala *„Sfântul Ioan"* cât şi la Templul Coral [219]

Servicii religioase au fost oficiate în toate bisericile judeţului Putna şi la data de 30 Iulie, pentru parastasul de nouă zile al Reginei [220] dar şi pe 27 August 1938, pentru parastasul de 40 de zile [221].

Festivităţi de importanţă naţională au avut loc şi la data de 6 August 1938, cu ocazia comemorării Eroilor care au căzut la datorie în Primul Război Mondial. La ceremoniile de la Mărăşeşti, a fost prezent şi un grup de 50 de ofiţeri în rezervă ai armatei polone, însoţiţi de căpitanul Panaitescu de la Muzeul Militar din Bucureşti, în calitate de delegat al Ministerului Apărării Naţionale [222].

Conform programului întocmit de comandantul Diviziei a VI-a, ceremoniile din 6 August 1938, s-au derulat astfel:

„I. La ora 9: sosirea Comandantului Diviziei a VI-a şi trecerea în revistă a trupelor şi Societăţilor de foşti luptători

II. Parastasul pentru pomenirea Eroilor, în faţa Mausoleului

III. Cuvântări: - P.S. S. Ciopron, Episcopul Armatei

- Primarul Oraşului Mărăşeşti

Doamna Alexandrina Cantacuzino, Preşedinta Societăţii Ortodoxe Naţionale Femeilor Române

---

[218] *Ibidem*, f. 246.

[219] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 129 / 1938, f. 223.

[220] *Ibidem*, f. 230.

[221] *Ibidem*, f. 293.

[222] *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1938, f. 183.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Reprezentantul Societăţilor foştilor luptători din răsboiul pentru ÎntregireamNeamului

Comandantul Diviziei a VI – a, reprezentantul Armatei

IV. Defilarea ofiţerilor, trupei şi Societăţilor

V. Vizitarea Mausoleului" [223]

La 18 Septembrie 1938, în prezenţa celor mai de seamă personalităţi ale ţării, în frunte cu însuşi regele Carol al II-lea, a avut loc ceremonia de inagurarea a Mausoleului Eroilor de la Mărăşeşti.

Conformîndu-se ordinelor primite de la Ministerul de Interne, prefectul judeţului Putna s-a preocupat de: asigurarea ordinii pe toată durata ceremoniei, transportul de la gara Mărăşeşti până la Biserica Neamului a delegaţiilor oficiale de la Bucureşti, cartiruirea trupelor şi stabilirea în teren a delegaţiilor foştilor luptători [224]

La data de 10 septembrie 1938, acelaşi prefect trimitea Fonograme către pretorii plăşilor: Zăbala, Vrancea, Mărăşeşti, Trotuş, Bilieşti şi Gârlele, solicitându-le prezenţa la ceremonia de sfinţire a Bisericii Neamului din Mărăşeşti, alături de primarii tuturor comunelor rurale, însoţiţi de delegaţii alcătuite din săteni îmbrăcaţi în costume naţionale dar şi de echipe de călăreţi şi buciumaşi [225]

Şi primarul oraşului Focşani s-a implicat activ în pregătirea festivităţilor din 18 Septembrie 1938, punând la dispoziţie edilului din Mărăşeşti următoarele: sacale de udat, drapele, stâlpi vopsiţi tricolor, materialele pentru tribune [226]

Toate delaliile ceremoniilor din data de 18 Septembrie 1938, se regăsesc în Darea de Seamă privind sfinţirea Mausoleului de la Mărăşeşti, prezentată de către prefectul judeţului Putna, colonel Ion Arbore, rezidentului Regal al Ţinutului Dunărea de Jos, Victor Gh. Cădere, la data de 12 ianuarie 1939:

„Sfinţirea Mausoleului de la Mărăşeşti

---

[223] *Ibidem*, f. 185.
[224] *Ibidem*, f. 207.
[225] *Ibidem*, f. 204.
[226] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 86 / 1938, f. 74.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În ziua de 18 Septembrie 1938, în prezenţa Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea, a Marelui Voevod Mihai de Alba – Iulia, a Guvernului sub preşedenţia I. P. S. Patriarh Miron, a căpitanilor Oştirii, a I. P. S. S. Mitropolitul Neculai Bălan al Ardealului, P. S. S. Episcopul Triteanu al Romanului, I. P. S. Ciopron al Armatei, Domnului Ministru Plenipotenţiar, Rezident Regal al Dunării de Jos, a autorităţilor din Judeţul Putna, a diferitelor Asociaţii de foşti luptători, a armatei şi delegaţiilor numeroase de locuitori din judeţele limitrofe şi membrilor „Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române", s-a făcut sfinţirea Mausoleului Mărăşeşti.

În seara zilei de 17 septembrie 1938, s-a făcut slujba vecerniei de către Înalţii Chiviorni, fiind de faţă mulţi credincioşi, Colonel Arbore, Prefectul Judeţului Putna, Comitetul Societăţii Ortodoxe în frunte cu D-na Alexandrina Cantacuzino, farmacist P. Ionescu, primarul oraşului Mărăşeşti, delegaţii de ofiţeri şi grade inferioare, etc.

În ziua de 18 septembrie 1938 s-a început serviciul divin al Sfinţirei care a ţinut până la ora 11 când a sosit Înaltul Guvern şi apoi Majestatea Sa Regele, însoţit de Marele Voevod Mihai de Alba – Iulia şi Casa Militară a Majestăţii Sale Regelui, fiind întâmpinat de I. P. S. Patriarhul, D-l Rezident Regal şi de D – l Comandant al Diviziei a VI – a.

S-a făcut un parastas pentru Eroii din criptă, după care au luat cuvântul:

P. S. S. Episcopul Colan, Ministrul Cultelor, I. P. S. S. Nicolai al Ardealului, D-l General Argeşianu, Ministru Apărării Naţionale

Un mare mutilat

D – na Alexandrina Cantacuzino, preşedinta Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române, sub îngrijirea căreia s-a ridicat sfântul locaş

Cel din urmă a cuvântat Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, care a fost viu ovaţionat de impunătoarea asistenţă.

În urmă s-a făcut defilarea armatei în faţa Majestăţii Sale Regelui.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

După defilare, D-l Rezident Regal a salutat pe Majestatea Sa Regele, pe peronul gării Mărăşeşti la plecare, apoi a luat loc în trenul ministerial" [227]

La data de 29 septembrie 1938, oraşul Mărăşeşti a fost vizitat de mai multe delegaţii ale foştilor luptători, constituiţi în Societatea F. I. D. A. C. Cu această ocazie, delegaţiile din Cehoslovacia şi Iugoslavia, au decorat oraşul Mărăşeşti [228] Costul mesei pentru cei 80 de oaspeţi străini, s-a ridicat la suma de 18.000 lei [229]

La data de 3 Octombrie 1938 se stingea din viaţă mareşalul Alexandru Averescu [230] Detaliile referitoare la înmormântarea

---

[227] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 44 / 1939, f. 7.

[228] *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1938, f. 252.

[229] *Ibidem*, f. 261.

[230] **Alexandru Averescu** (9 martie 1859 – 3 octombrie 1938). Mareşal şi om politic, preşedinte al Consiliului de Miniştri (29 ianuarie – 4 martie 1918; 13 martie 1920 – 13 decembrie 1921; 30 martie 1926 – 4 iunie 1927). Fiu al unui ofiţer român din armata rusă, ulterior învăţător la Iaşi şi Târgu Frumos. Studiază la Seminarul teologic din Ismail, unde rămâne un an, după care absolvă Şcoala de Arte şi Meserii din Bucureşti (1876). Se distinge în timpul Războiului de Independenţă, unde participă ca voluntar, obţinând gradul de sergent. Optează pentru o carieră militară, urmând Şcoala Militară de la Mănăstirea Dealu (1881), apoi Şcoala Superioară de Război din Torino (terminată în 1886). Revenit în ţară, este director de studii la Şcoala Superioară de Război (1894 – 1896), ataşat militar la Legaţia română de la Berlin (1896 – 1898) şi şeful secţiei operaţii din cadrul Marelui Stat Major (1899 – 1904). General de brigadă din 10 mai 1906, este ales senator în 1907, pe listele naţional – liberale, fără a fi membru de partid. Ministru de Război (13 martie 1907 – 4 martie 1909), adept al ordinii şi legalităţii, a avut sarcina de a potoli răscoala ţăranilor, de care s-a achitat cu succes. Şef al Marelui Stat Major General (18 noiembrie 1911 – 2 decembrie 1914), coordonează participarea României în cel de-al Doilea Război Balcanic. General de corp de armată din 1 ianuarie 1917. Este artizanul victoriilor româneşti de la Mărăşti şi Oituz din vara anului 1917. Apropierea sa de soldaţi, faptul că era trimis să rezolve marile probleme apărute pe front, a dus la naşterea unui adevărat cult al său în rândul soldaţilor care au început să vadă în el un *„Salvator"* Popularitatea sa a ajuns atât de mare încât se

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Mareşalului, se regăsesc în Nota telefonică transmisă la Prefectura judeţului Putna în ziua de 3 Octombrie 1938, de către generalul Dabija:

---

zvonise că ar vrea să-l răstoarne pe Rege şi să preia puterea. Jignit de neîncrederea perechii regale,
şi-a înaintat demisia care a fost respinsă. Într-un moment crucial pentru soarta României, regele Ferdinand îi încredinţează formarea unui Guvern (9 ianuarie – 4 martie 1918) care să încheie armistiţiul cu Puterile Centrale. Se semnează astfel Tratatul preliminar de pace de la Buftea (20 februarie 1918), iar sub guvernul Marghiloman, Tratatul de Pace de la Bucureşti (24 aprilie 1918), care va rămânè fără urmări concrete în urma victoriilor Antantei pe frontul de vest. Bazându -se pe valul de popularitate, demisionează din armată şi intră în politică, formând Liga Poporului (1918, din aprilie 1920 devenită Partidul Poporului). Partidul obţine o victorie categorică la alegerile din mai 1920. Conduce guvernul în perioada de refacere de după războiul (13 martie 1920 – 13 decembrie 1921), deţinând totodată şi portofoliul Internelor (13 martie – 13 iunie 1920) şi al Industriei şi Comerţului (16 noiembrie 1920 – 13 decembrie 1921), fiind susţinut politic de Ion I. C. Brătianu. În timpul acestei guvernări se realizează integrarea provinciilor româneşti unite cu ţara în 1918, reforma financiară, unificarea monetară şi reforma agrară. Totodată, este semnat Tratatul de la Trianon (4 iunie 1920), Tratatul de la Paris (28 octombrie 1920), tratatele bilaterale prin care s-a constituit Mica Înţelegere, tratatele de amiciţie cu Franţa, Italia şi Concordatul cu Vaticanul. Este din nou prim – ministru în perioada 30 martie 1926 – 4 iunie 1927, (concomitent ministru al Finanţelor, 19 martie – 4 iunie 1927). Acum stabileşte contacte cu principele Carol pentru aducerea sa pe tron , în contextul bolii tot mai grave de care suferea regele Ferdinand. Pentru contribuţia sa militară şi politică la istoria României este consacrat membru de onoare al Academiei Române (1923), senator de drept (1926) şi mareşal al României (14 iunie 1930). Consimte la instaurarea regimului autoritar carlist, fiind apoi numit consilier regal (30 martie 1938). Popularitatea câştigată pe câmpul de luptă este încet risipită pe câmpul luptelor politice. Autor al unor tratate militare şi al lucrărilor *„Criza politică şi urmările ei"* (1927) şi *„Dictatura şi comunismul"* (1936). Şi-a consemnat memoriile în *„Notiţe zilnice din războiu"* (1916 - 1918). După moarte, trupul i-a fost depus în cripta de la Mărăşti, în mausoleul ridicat din iniţiativa sa pentru a cinsti memoria eroilor din 1917. [Stan Stoica (coord.), *op. cit.*, p. 44 - 45].

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„1. La înmormîntarea Mareşalului Averescu se vor face funeralii naţionale.

2. Înmormântarea se va face la Mausoleul Mărăşti.

3. Trenul, vagonul mortuar vor sosi în gara Mărăşeşti, Joi 6 octombrie a. c. ora 14. Cu acelaş tren vor veni şi Domnii Miniştrii în frunte cu Sanctitatea Sa Miron Cristea, Patriarhul României.

4. În gara Mărăşeşti se vor găsi cel puţin 30 maşini, toate rechiziţionate, pentru transportarea asistenţilor la Mărăşti. Maşini vor veni şi dela Bucureşti.

5. Drumurile, podurile, podeţele pe unde urmează să treacă carul mortuar să fie accesibile (se va pune în vedere Domnului Inginer al Serviciului Judeţean de Drumuri).

6. Se va lua măsuri ca şcolile şi premilitarii dela comunele pe unde urmează să treacă cortegiul mortuar vor ieşi înainte îmbrăcaţi în haine de sărbătoare şi cu drapele cernite.

7. Deasemenea, tot prin comunele pe unde urmează să treacă cortegiul, se vor arbora drapele cernite.

8. Se va interveni la Primăria Focşani pentru ca să dea 100 drapele necesare pentru decorarea Mausoleului.

9. În scopul organizărei funerariilor, mâine, 4 octombrie a. c. după amiază, va sosi la Prefectură, Domnul Inginer Petrescu din partea Societăţii „Mărăşti"

10. Se vor lua măsuri pentru paza drumurilor pe unde urmează să treacă cortegiul.

Deasemenea, se vor găsi 30 de jandarmi la Mărăşti, pentru menţinerea ordinei" [231]

La data de 4 octombrie 1938, prefectul Arbore solicita Poliţiei oraşului Focaşni dar şi Legiunii de Jandarmi Putna, să se ocupe de rechiziţionarea a 30 de maşini şi patru autobuze, necesare transportului oficialităţilor care urmau să participe la funerariile

[231] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 129 / 1938, f. 350.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

mareşalului Averescu dar şi de asigurarea ordinii pe toată durata ceremoniilor [232].

În Fonograma expediată pretorilor plăşilor Vrancea şi Mărăşeşti, prefectul judeţului Putna solicita acestora: să ia măsuri pentru curăţirea drumurilor pe care va trece convoiul mortuar, să arboreze drapele cernite, să mobilizeze populaţia pentru a lua parte la ceremonii [233]

Ultimele precizări legate de funerariile de la Mărăşti, erau comunicate de către Garnizoana Bucureşti, comandantului Diviziei a VI – a, la data de 4 octombrie 1938:

„Vagonul mortuar soseşte în gara Mărăşeşti la ora 13.59, joi 6 octombrie 1938.

Se va da onorul pe peron de către una companie cu Drapel şi muzică.

Cortegiul se transportă la Mărăşti cu automobilele procurate de autorităţile civile. La Mărăşti sunt trupe care au primit deja ordinul de a da cuvenitul onor.

Vor lua parte cât se poate de mulţi ofiţeri care vor sta la dreapta companiei de onoare, pe peronul gărei Mărăşeşti.

Ţinuta trupei de ceremonie, iar a ofiţerilor din front K. 4. c.; pentru cei afară din front D. 4. c.

În gara Mărăşeşti se va face un scurt serviciu religios de către preoţii ce urmează cortegiul, la care va lua parte şi preotul Garnizoanei Focşani şi Tecuci.

Se va însărcina de Dumneavoastră un ofiţer cu personalul necesar, pentru a asigura îmbarcarea în automobile, precum şi la Mărăşti, aranjarea întregei asistenţe.

La ceremonie, Compania de Jandarmi va asigura ordinea în gara Mărăşeşti precum şi la Mărăşti.

Deasemenea, luaţi măsuri de a se da onorurile tot cu una companie , Drapel şi muzică şi în gara Focşani.

---

[232] *Ibidem*, f. 352.
[233] *Ibidem*, f. 354.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În ziua înhumării ora 17, armata întrerupe orice activitate printr-un minut de reculegere.

Domnul Comandant al Diviziei a VI – a va lua parte şi la Mărăşti la înhumare" [234].

Pe 6 Octombrie 1938, la ora 13.00, trenul mortuar cu rămăşiţele pământeşti al mareşalului Alexandru Averescu, a făcut un scurt popas în gara Focşani. În cinstea momentului, clopotele tuturor bisericilor din oraş au bătut cu jale iar preoţii au ţinut o scurta slujbă religioasă. La ceremonie au fost prezenţi elevii tuturor şcolilor din oraş însoţiţi de profesori, premilitarii dar şi autorităţile civile şi militare [235]

Pentru ceremoniile funerare ale mareşalului Averescu, Prefectura judeţului Putna a cheltuit suma de 43.912 lei; numai costul parastasului servit la Mărăşti pentru 100 de persoane, s-a ridicat la suma de 7.500 lei [236]

Ultimul eveniment important al anului 1938 a avut loc la data de 1 Decembrie, când românii de pretutindeni au sărbătorit Marea Unire. La Focşani, dar şi în toate localităţile judeţului Putna, ziua de sărbătoare a fost marcată prin slujbe religioase urmate de onoruri militare dar şi prin serbări cultural - artistice [237]

Cu ocazia zilei de 1 Decembrie 1938, inginerii silvici din cadrul Inspectoratului Silvic Focşani au semănat 8.000 kilograme de ghindă în apropierea gării Doaga, în cinstea regelui Ferdinand *„pentru ca pădurea ce va răsări să vorbească secolelor, ca şi Dumbrava Roşie, de gloria acestui Ziditor al României Mari"* [238] Ceremoniile dedicate acestui eveniment, s-au desfăşurat după următorul program:

„Ora 13: - sosirea şi primirea participanţilor în gara Doaga

- vizitarea frontului din Lunca Siretului

---

[234] *Ibidem*, f. 356.
[235] *Ibidem*, f. 358.
[236] *Ibidem*, f. 363.
[237] *Ibidem*, dosar nr. 88 / 1938, f. 295.
[238] *Ibidem*, f. 286.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ora 14 – 14. 10: Imnul Regal executat de Străjeri

Ora 14. 10 – 14. 30: Tedeum

Ora 14. 30 – 15. 20 Cuvântări ocazionale pentru slăvirea zilei de 1 Decembrie, cum și imortalizarea memoriei Regelui Ziditor, prin înființarea Monumentului viu „Dumbrava Regelui Ferdinand I"

Ora 15. 20 – 15. 30: Conferință educativă asupra importanței luptelor de la Doaga, Cosmești și Mărășești

Ora 15. 30 – 15. 40: Recitări strejărești" [239]

Locuitorii județului Putna au sărbătorit cu mare entuziasm, împlinirea a 80 de ani de la Unirea Principatelor Române, prin Tedeumuri oficiate în toate bisericile, urmate de serbări școlare și discursuri care cinsteau memoria celor care au contribuit la realizarea marelui ideal național [240]

La Focșani, ziua de 24 Ianuarie 1939 a fost marcată prin servicii religioase oficiate atât la Catedrala *„Sfântul Ioan"* cât și la Templul Coral [241], urmate de o mare Serbare Strejărească organizată de Cohorta de Străjeri din Focșani la Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"*, începând cu orele 16. 00 [242] Programul zilei de sărbătoare a fost întregit de festivitățile găzduite de Liceul *„Unirea"*, care își serba astfel, patronul spiritual [243]

La 27 Februarie 1939, românii de pretutindeni au sărbătorit un an de la promulgarea Constituției, care asigura Regelui supremația în stat.

Rezidentul Regal al Ținutului Dunărea de Jos, transmitea la data de 22 februarie 1939, prefectului județului Putna, următoarele:

„În conformitate cu dispozițiunile telegrafice ale Ministerului de Interne no. 3679 din 18 februarie a. c., se va sărbători în toată țara împlinirea unui an de la promulgarea Constituției.

---

[239] *Ibidem*, f. 287.
[240] *Ibidem*, dosar nr. 80 / 1939, f. 62.
[241] *Ibidem*, f. 66.
[242] *Ibidem*, f. 65.
[243] *Ibidem*, f. 64.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În acest scop vă rugăm să dați dispoziționi pentru pavoazarea orașelor și comunelor din județul Dumneavoastră, arborându-se drapelele ca la marile serbări naționale.

La vitrinele magazinelor se vor expune la loc de cinste și cu caracter festiv, portretul Majestății Sale Regelui și Măriei Sale Marelui Voevod Mihai de Alba – Iulia.

La orele 11 dimineața se va oficia un serviciu religios la toate bisericile, la care vor asista autoritățile civele și militare.

La toate școalele se va ține o conferință explicativă asupra binefacerilor noului regim instaurat de Constituție.

În seara menționatei zi, vor avea loc șezători la toate școalele și căminele culturale, cu program național, pe cât posibil în legătură cu acest eveniment.

Cu acest prilej, veți primi un afiș oficial și o broșură, pe care vă rugăm a o răspândi în tot cuprinsul județului.

Autoritățile publice nu vor avea serviciu" [244]

O nouă Adresă a Rezidentului Regal al Ținutului Dunărea de Jos, sosită la Prefectura Putna în data de 23 februarie 1939, preciza programul serbărilor școlare dedicate Zilei Constituției:

„Ora 9: la fiecare stol în cadrul ridicării Pavilionului Național, cuvântul Șefului va cuprinde însemnătatea zilei, făcându-se apologia Majestății Sale Regelui – Marelui Străjer. O jumătate de oră, cântece și jocuri românești, acolo unde vremea o permite

Ora 11 – 12: participarea la festivitățile organizate de autorități și Frontul Renașterii Naționale, cu detașament de onoare, formate din străjeri și străjere din cursul superior (în toate capitalele de județ)

După amiază: Serbare festivă în capitalele de județ, la care participă autoritățile și elevele și elevii străjeri ai stolulilor (delegații), care va cuprinde:

Imnul Regal

Deviza Străjerilor

---

[244] *Ibidem*, f. 70.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Conferinţa

2 – 3 dansuri naţionale executate de străjeri

Marşul „ Purtăm în suflet bărbăţie"

Imnul Regal (cântat de toţi cei prezenţi)

Seara: Participarea la retragerea cu torţe, cu străjeri de la 16 ani în sus (detaşament format din

50 – 100 străjeri), acolo unde se organizează

Conferinţa va cuprinde următoarele puncte:

1. Constituţia din Februarie 1938 a afirmat ideea de solidaritate în locul desbinării în jurul ideei de structură a statului

2. Constituţia cuprinde şi dezvoltă ideea de organizare a naţiunii producătoare prin accentuarea primatului muncei ca izvor de drepturi în Stat

3. Ideea de autoritate unitară şi organică, în locul tendinţelor de opoziţie între individ şi Stat

4. Ideea de dreptate

5. Primatul naţional în toate domeniile de activitate

6. Afirmarea ideei de elită conducătoare

7. Familia ca bază a Statului şi Monarhia ca factor suprem de unitate şi conducere

Vă rugăm să binevoiţi a pune în vedere prin Inspectoratele Şcolare ale Ţinutului programul de mai sus, tuturor şcoalelor din Ţinutul Dumneavoastră.

Deasemeni, vă rugăm să binevoiţi a lua măsuri ca Inspectoratul General Şcolar, să raporteze despre modul cum a decurs serbarea" [245]

Putnenii s-au conformat ordinelor primite şi au sărbătorit Ziua Constituţiei prin Tedeumuri, serbări şcolare şi şezători [246] Totul a culminat cu serbarea festivă organizată de Straja Ţării la Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"*, începând cu orele 16.30, din programul căreia nu au lipsit: *„Imnul Regal"*, Deviza Străjerilor, Marşul

[245] *Ibidem*, f. 81 – 82.
[246] *Ibidem*, f. 72.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Purtăm în suflet bărbăţie" şi nici conferinţa ocazională ţinută de profesorul Honoriu Filimon [247]

La 26 aprilie 1939, Consiliul de Miniştri a hotărât suspendarea serviciilor publice şi aprobat *„sărbătorirea zilei de 1 Mai de către muncitorii şi funcţionarii particulari din centrele industriale prin adunări în local închis şi serbări câmpeneşti"* [248] În textul Adresei trimise tuturor prefecturilor din ţară, se mai preciza:

„Vă rugăm să binevoiţi a ţine seamă de această aprobare, cu următoarele restricţiuni: participanţii la adunări nu vor purta insigne, nu vor face uz de pancarte şi nici de steaguri în afară de cel naţional.

Deasemenea, în ce priveşte orchestrele şi fanfarele, nu vor putea cânta Imnul Naţional şi muzică populară românească.

Se vor purta insignele „Frontului Renaşterii Naţionale".

În ce priveşte procesiunile, ele vor fi oprite, în afară de drumul pe care trebue să-l parcurgă dela-locul de adunare la locul serbării.

Se vor lua măsuri de ordine, cu observarea strictă ca elementele comuniste să nu se strecoare printre participanţi, pentru a nu denatura caracterul serbărilor" [249]

Ziua Naţională de 10 Mai 1939, s-a sărbătorit în judeţul Putna după tipicul anilor trecuţi, prin: servicii religioase, defilări, serbări cullturale, recepţii şi retrageri cu torţe [250]

În numele locuitorilor judeţului Putna, colonelul Alexandru Cristescu, prefectul judeţului, expedia regelui Carol al II-lea următoarea Telegramă:

„Cu prilejul zilei de Zece Mai, zi creiată de ursita Neamului nostru, în numele populaţiei şi autorităţilor din Putna, judeţul jertfei şi al biruinţei, depun la picioarele Majestăţii Voastre, omagiul nostru

---

[247] *Ibidem*, f. 74.
[248] *Ibidem*, f. 95.
[249] *Ibidem*.
[250] *Ibidem*, f. 115.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de adânc respect, iubire şi nepărmurit devotament, cu urări de viaţă îndelungată şi rodnică domnie.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba – Iulia!" [251]

„Ziua Eroilor" a fost sărbătorită cu toată solemnitatea cuvenită la data de 18 Mai 1939. Putnenii şi-au comemorat Eroii, prin oficierea de servicii religioase şi parastase dar şi prin procesiuni la morminte.

La Focşani, festivităţile dedicate Eroilor au debutat la orele 7.30 cu oficierea de Tedeumuri la: Templul Israelit, Biserica Armenească şi Biserica Romano – Catolică şi au continuat la orele 9.00, cu oficierea serviciului divin festiv intonat de întregul cler în faţa Catedralei *„Sfântul Ioan"*.. Din programul zilei nu au lipsit: momentele de reculegere, apelul ostaşilor morţi, procesiunile la cimitire, serbarea culturală şi nici retragere cu torţe [252]. Pentru parastasele oficiate în memoria Eroilor Neamului la Catedrala *„Sfântul Ioan"* dar şi la Cimitirele: Nordic, Militar şi *„Sfântul Mina"*, Primăria oraşului Focşani a alocat de la buget, suma de 3.537 lei [253]

Serbările Restauraţiei din 8 Iunie 1939, închinate Marelui Străjer al Ţării, Regele Carol al II-lea, au dovedit încă o dată, supunerea şi devotamentul putnenilor faţă de Suveranul lor. În toate localităţile judeţului Putna, au fost arborate drapele naţionale iar la ferestrele instituţiilor publice au fost expuse portrete ale regelui Carol al II-lea şi ale Marelui Voevod Mihai de Alba - Iulia [254].

Ziua de 8 Iunie 1939 a fost sărbătorită cu mare fast şi la Focşani, prin servicii religioase, demonstaţii sportive, defilări şi şezători culturale. La ceremoniile desfăşurate pe stadionul din faţa

---

[251] *Ibidem*, f. 120.

[252] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 80 / 1939, f. 94.

[253] *Ibidem*, f. 90.

[254] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1939, f. 176.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Şcolii Normale din localitate, au luat parte atât autorităţile civile şi militare cât şi premilitarii, elevii tuturor şcolilor şi societăţile culturale şi sportive [255]

La ceas de mare sărbătoare, prefectul judeţului Putna, colonelul Cristescu, împreună cu comandanţii Legiunii de Străjeri Putna transmiteau Regelui, următoarea Telegramă:

„Cea mai scumpă zi a Majestăţii Voastre Aţi dăruit-o tineretului strejăresc, nădejdea zilei de mâine a ţării, speranţa Majestăţii Voastre.

Tineretul strejăresc din judeţul jertfelor şi din oraşul Unirei împreună cu toate autorităţile şi poporul V-a sărbătorit ca Rege consolidator de ţară, asigurându-Vă Majestate că acest tineret va fi gata de ori ce sacrificiu pentru Ţară şi Rege, aşa cum au făcut-o şi părinţii lor pentru Întregirea Neamului.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască Marele Voevod Mihai de Alba – Iulia!" [256]

Un alt moment solemn al anului 1939, s-a consumat la Mărăşeşti, la data de 6 August, cu ocazia comemorării Eroilor căzuţi la datorie în timpul campaniei din 1917. La ceremoniile desfăşurate cu această ocazie, au luat parte: reprezentanţi ai autorităţilor, societăţile foştilor luătători, ostaşii Diviziei a VI-a dar şi un numeros public [257]

Ceremonii solemne au avut loc şi în localitatea Doaga, unde a fost inaugurat un monument în memoria celor care şi-au dat viaţa în vara anului 1917, în luptele din zona Doaga – Străjescu – Ciuşlea. Monumentul a fost ridicat din iniţiativa Diviziei a V-a Infanterie din Garnizoana Buzău, care a participat la luptele din această zonă. La festivităţile ocazionate de acest eveniment, au luat parte trupe şi ofiţeri ai Diviziei a V-a Infanterie, foşti luptători dar şi oficialităţi ale judeţului Putna [258]

---

[255] *Ibidem*, f. 171.
[256] *Ibidem*, f. 180.
[257] *Ibidem*, f. 190.
[258] *Ibidem*, f. 195.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Oficialităţile şi locuitorii judeţului Putna, i-au comemorat prin servicii religioase şi parastase şi pe marii dispăruţi ai anului 1939: Patriarhul Miron Cristea [259] şi prim – ministrul Armand Călinescu [260].

La data de 14 Martie 1939, la Catedrala *„Sfântul Ioan"* din Focşani a fost oficiat un parastas pentru sufletul preşedintelui Consiliului de Miniştri, Patriarhul Miron Cristea, trecut la cele veşnice la data de 6 Martie 1939 [261] Un ceremonial similar s-a desfăşurat şi la data de 24 Septembrie 1939, cu ocazia funerariilor primului – ministru Armand Călinescu, asasinat de legionari la 21 Septembrie 1939 [262].

Catedrala *„Sfântul Ioan"* a devenit neîncăpătoare şi la data de 18 Iulie 1939, când s-a săvârşit parastasul de un an de la moartea reginei Maria. Pentru această pomenire, municipalitatea a procurat un parastas de patru kilograme, o colivă mare, ½ kilograme lumânări şi un litru de vin [263]

La 16 Octombrie 1939, cu ocazia zilei de naştere a regelui Carol al II-lea, prefectul judeţului Putna, locotenent – colonelul Emil Rădulescu, expedia următoarea Telegramă de felicitare:

„Din prilejul prea fericit pe care Ţara şi întreg Neamul Românesc îl are astăzi sărbătorind ziua de naştere a Majestăţii Voastre, în numele cetăţenilor judeţului Putna şi al meu, rog prea respectuos pe Majestatea Voastră să binevoiască a primi cele mai fierbinţi urări de sănătate şi viaţă lungă, depunând totodată la treptele Înaltului Tron, omagiile noastre de cel mai profund respect şi devotament.

Asigurăm pe Majestatea Voastră că astăzi ca şi-n trecutul victorios al Ţării şi Neamului Românesc, cetăţenii putneni încălziţi la flacăra recunoştinţei înaintaşilor lor, vor fi străjeri neadormiţi la

---

[259] Stelian Neagoe, *op. cit.*, p.122.
[260] *Ibidem*, p. 126.
[261] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 80 / 1939, f. 17
[262] *Ibidem*, f. 158.
[263] *Ibidem*, f. 125.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

datorie şi din piepturile lor vor face pavăză de oţel pentru apărarea Regelui, Ţării şi Neamului Românesc.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască Măria Sa Mihai Mare Voevod de Alba – Iulia!" [264].

Detaliile ceremoniilor desfăşurate în judeţul Putna, cu ocazia zilei de naştere a Regelui, le aflăm din Raportul trimis de prefectul judeţului Putna către Ministerul de Interne, la data de 16 Octombrie 1939:

„În vederea sărbătorirei zilei de naştere a Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea, s-a dispus şi executat următoarele măsuri:

1) Arborarea drapelelor naţionale în întreg judeţul precum şi ornarea vitrinelor cu portretul Majestăţii Sale

2) La orele 11, Tedeum în prezenţa tuturor autorităţilor civile şi militare, asistând: armata, delegaţii străjeri şi străjere, membrii F. R. N. constituiţi în unităţi şi îmbrăcaţi în uniforma F. R. N., revista şi defilarea

3) La orele 16, mare adunare publică în sala Teatrului comunal „Maior Gheorghe Pastia"

A domnit cea mai perfectă ordine şi însufleţire generală, omagiindu-se cu toată căldura şi dragostea, Iubitul nostru Suveran.

Domnul Deputat Gh. Micioara, Preşedintele adunării F. R. N. a expediat o telegramă Majestăţii Sale Regelui Carol al II-lea" [265]

La 25 Octombrie 1939, cu ocazia zilei de naştere a Marelui Voevod de Alba – Iulia Mihai, edificiile publice au arborat drapele tricolore iar în vitrinele magazinelor a fost expusă fotografia moştenitorului tronului României [266] Din programul zilei nu au lipsit

---

[264] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1939, f. 202.
[265] *Ibidem*, f. 219.
[266] *Ibidem*, f. 234.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

slujbele religioase. Acelaşi ceremonial s-a repetat pe 8 Noiembrie 1939, cu prilejul zilei onomastice a Marelui Voevod.

În numele tuturor putnenilor, locotenent – colonelul Emil Rădulescu, prefectul judeţului, expedia la data de 8 Noiembrie 1939, următoarea Telegramă Marelui Voevod Mihai de Alba – Iulia:

„Cu prilejul prea fericit pe care Ţara şi întreg Neamul Românesc îl are astăzi, sărbătorind ziua onomastică a Măriei Voastre, în numele cetăţenilor judeţului Putna şi al meu, rog prea respectuos pe Măria Voastră să binevoiască a primi împreună cu Augustul Vostru Părinte, Majestatea Sa Regele Carol al II – lea, cele mai fierbinţi urări de sănătate şi viaţă lungă, încredinţând totodată pe Măria Voastră de cel mai profund respect şi adânc devotament.

Să trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea!

Să trăiţi Măria Voastră!" [267]

Ceremoniile de la 1 Decembrie, închinate Marii Uniri din 1918, încheiau anul 1939 sub aspectul Sărbătorilor Naţionale. La Focşani dar şi în toate comunele judeţului Putna, momentul a fost marcat prin arborarea drapelelor tricolore dar şi prin oficierea de servicii religioase şi serbări şcolare [268]

Anul 1940 a reprezentat un an de cotitură pentru istoria României.

Pe fondul victoriilor Germaniei de pe frontul de vest şi al capitulării Franţei, la 22 iunie 1940, România, rămasă fără sprijin extern, se vede nevoită să cedeze presiunilor Uniunii Sovietice şi să evacueze la 28 iunie 1940, Basarabia şi Bucovina de Nord [269]

La 30 august 1940, prin Dictatul de la Viena, România pierdea în favoarea Ungariei hortiste, Transilvania de Nord iar la 7 septembrie 1940, Cadrilaterul era cedat Bulgariei [270].

---

[267] *Ibidem*, f. 249.
[268] *Ibidem*, f. 262.
[269] Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 118
[270] *Ibidem*, p.120.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Sfărâmarea integrităţii teritoriale a României în vara anului 1940 a fost rezultatul politicii de forţă şi de dictat instaurată în viaţa internaţională, al presiunilor şi ameninţărilor la care ţara a fost supusă din partea marilor puteri, al faptului că întregul ei sistem de alianţe fusese lichidat, neputând conta pe nici un fel de ajutor extern" [271]

În acest context, sărbătorirea Zilelor Naţionale s-a desfăşurat într-o atmosferă destul de tensionată.

La data de 20 ianuarie 1940, Ministerul de Interne trimitea autorităţilor din judeţe, următoarea Telegramă:

„Aniversarea zilei de 24 Ianuarie curent, unirea tuturor românilor, se va serba printr-un serviciu religios care se va oficia la catedrala acelui oraş la ora 11, la care vor asista autorităţile locale. stop. autorităţile locale şi şcolile vor fi închise. stop. se vor arbora drapele" [272].

Mica Unire a fost sărbătorită în întreg judeţul Putna, prin Tedeumuri urmate de cuvântări ocazionale [273] La Focşani, ziua de 24 Ianuarie 1940, a fost marcată prin Tedeumuri intonate la Catedrala *„Sfântul Ioan"* dar şi la Biserica Romano – Catolică, Templul Coral şi Biserica Armenească [274] Ceremoniile religioase au fost urmate la orele 16. 00, de o mare Serbare Strejărească organizată la Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* [275]

Autorităţile şi locuitorii judeţului Putna, au sărbătorit cu toată solemnitatea şi Ziua Constituţiei. Astfel, la 27 Februarie 1940, în toate bisericile judeţului au fost intonate Tedeumuri şi au fost rostite cuvântări privind semnificaţia zilei. Din programul zilei nu au lipsit conferinţele care prezentau principiile constituţiei şi nici şezătorile [276]

---

[271] *Ibidem*, p. 121.
[272] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 69 / 1940, f. 1.
[273] *Ibidem*, f. 8.
[274] *Ibidem*, f. 6.
[275] *Ibidem*, f. 2.
[276] *Ibidem*, f. 30.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

La reşedinţa judeţului, autorităţile au participat la Tedeumul festiv intonat de la orele 11.00 la Catedrala *„Sfântul Ioan"* dar şi la trecerea în revistă a trupelor din Garnizoana Focşani urmată de defilarea gărzilor naţionale. În cinstea marii sărbători, elevii şcolilor din Focşani au organizat începând cu orele 15.00, un mare festival artistic la Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* [277]

La data 20 februarie 1940 prin Înalt Decret Regal a fost promulgată legea pentru organizarea activităţii *„Muncă şi voie bună"* din data de 1 Mai [278]

Conformându-se ordinelor primite de la Ministerul Muncii, putnenii au sărbătorit la 1 Mai 1940 *„Ziua Muncii şi Voei Bune"* prin servicii religioase urmate de serbări câmpeneşti dar şi prin reprezentaţii teatrale şi cinematografice. În aceeaşi zi a fost organizat şi un Congres general al breslelor [279]

Ziua Naţională de 10 Mai 1940, s-a sărbătorit fără fastul anilor trecuţi, entuziasmul populaţiei faţă de astfel de manifestări fiind unul destul de scăzut. Cu toate acestea în bisericile judeţului Putna au fost oficiate Tedeumuri, s-au organizat defilări şi au fost arborate drapele naţionale [280] Spre deosebire de anii anteriori, recepţia găzduită de prefectul judeţului la Palatul Aministrativ a fost anulată [281]

Deşi popularitatea Regelui scăzuse în ultimele luni, prefectul judeţului Putna îi transmitea obişnuitele felicitări, cu prilejul zilei de 10 Mai:

„Cu ocazia zilei de 10 Mai, populaţia judeţului Putna, într-un cuget şi o simţire românească depune la picioarele Tronului omagiile lor, asigurându-vă de devotamentul lor profund, credinţă nestrămutată, recunoştinţă şi iubire respectuoasă.

---

[277] *Ibidem*, f. 31.
[278] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 39 / 1940, f. 48.
[279] *Ibidem*, f. 46.
[280] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 69 / 1940, f. 73.
[281] *Ibidem*, f. 88.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cu încredere desăvârşită în înţeleapta Majestăţii Voastre conducere, rugăm pe Dumnezeu să vă dea o viaţă îndelungată şi o domnie glorioasă pentru binele neamului românesc.

Să trăiţi Majestate!

Să trăiască Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba – Iulia!" [282].

Eroii Neamului au fost cinstiţi ca în fiecare an, în ziua sărbătorii creştine a Înălţării Domnului. La data de 5 iunie 1940, prefectul judeţului Putna transmitea o serie de Fonograme tuturor pretorilor şi primarilor comunelor urbane, solicitându-le ca pe 6 Iunie, de *„Ziua Eroilor"*, să organizeze servicii religioase, procesiuni la cimitire, serbări culturale şi retrageri cu torţe [283].

La Focşani, în memoria Eroilor, au fost oficiate slujbe religioase la bisericile tuturor cultelor, s-au organizat procesiuni la cimitire şi au fost ţinute momente de reculegere. La orele 16.00, autorităţile judeţului împreună cu locuitorii, au asistat la serbarea culturală pregătită de elevii şcolilor din Focşani, găzduită ca şi în anii anteriori de Teatrul *„Maior Gheorghe Pastia"* După tradiţie, ziua a fost încheiată de retragerea cu torţe a ostaşilor din Garnizoana Focşani [284].

Având în vedere evoluţia evenimentelor de pe plan internaţional şi starea de spirit a populaţiei, Carol al II-lea a decis ca de Ziua Restauraţiei să nu se organizeze festivităţi, deoarece: *„consider că vremurile nu sunt prielnice pentru astfel de manifestaţiuni, cari comportă cheltuieli"* [285]

Ca urmare a acestei hotărâri, ziua de 8 Iunie 1940, care marca zece ani de domnie ai regelui Carol al II-lea, a fost sărbătorită în toată

[282] *Ibidem*, f. 94.
[283] *Ibidem*, f. 97.
[284] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 39 / 1940, f. 95.
[285] Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 283.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ţara prin tedeumuri urmate de defilarea armatei şi a delegaţiilor de străjeri [286].

La data de 8 Iunie 1940, prefectul judeţului Putna, Octavian Vasiliade împreună cu Ioan Florea, comandantul Legiunii de Străjeri Putna, Ştefan Dumitriu, primarul oraşului Focşani, deputatul Petre Băeşu şi comandantul Gărzilor Naţionale din judeţul Putna, colonel Toma Nadolu, expediau următoarea Telegramă regelui Carol al II- lea:

„Cu prilejul împlinirei a 10 ani de înţeleaptă domnie, de progres, de înfăptuire şi de solidaritate naţională toată suflarea din oraşul istoric Focşani şi din judeţul Putna, păstrător al mărturiilor de vitejie românească, entuziasmată de buna creştere a tineretului strejăresc, măreaţă creaţie a Majestăţii Voastre, urează Marelui Străjer al Neamului, domnie glorioasă şi îndelungată pentru binele scumpei noastre Patrii" [287]

La data de 6 Septembrie 1940, Ministerul de Interne transmitea tuturor prefecturilor din ţară, următoarea Telegramă:

„Majestatea Sa Regele Carol al II-lea a abdicat în favoarea Majestăţii Sale Mihai, care a depus jurământul azi ca rege al României sub numele de Mihai I. stop. Dumneavoastră depuneţi imediat jurământul de credinţă noului Rege în faţa celui mai înalt prelat şi în prezenţa magistratului celui mai înalt de la reşedinţă după care veţi lua jurământul pretorilor şi funcţionarilor dependenţi de toate ministerele şi instituţiunile publice de la reşedinţă. stop. Pretorii vor lua jurământul celor lalţi funcţionari din plasa lor. stop. Formula jurământului este: Jur Credinţă Naţiunii şi Regelui Mihai I, aşa sămi ajute Dumnezeu" [288]

La aceeaşi dată, prefectul judeţului Putna transmitea textul Telegramei către toţi pretorii, solicitându-le prezenţa la Focşani,

---

[286] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 69 / 1940, f. 127.
[287] *Ibidem*, f. 136.
[288] *Ibidem*, f. 149 – 151.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

pentru data de 7 septembrie 1940, ora 9.00, în vederea depunerii jurământului de credinţă [289]

O altă Telegramă a ministrului de Interne, generalul David Popescu, sosită la Focşani la 6 Septembrie 1940, aducea în atenţia prefectului, următoarele:

„Luaţi măsuri ca începând de astăzi până luni dimineaţa să se arboreze drapelele naţionale şi să se decoreze cu culorile steagului toate instituţiile publice, intreprinderile industriale şi firmele comerciale de toate categoriile" [290].

În noaptea de 6 / 7 septembrie 1940, Ministerul de Interne expedia Telegrama extra – urgentă cu numărul 14.032:

„Conform ordinelor Domnului general Ion Antonescu, conducătorul statului, duminică, 8 septembrie, orele 11 dimineaţa, se va oficia în bisericile tuturor cultelor Tedeum pentru Majestatea Sa Regele Mihai I şi pentru noua organizare a statului. stop. informaţi imediat preoţii din oraşe iar în comunele rurale prim-pretorii şi primăriile respective astfel ca ordinul să ajungă în timp util. stop. suspendarea tuturor spectacolilor, reuniunilor şi petrecerilor se prelungeşte până luni, 9 septembrie. stop. comunicăm textul apelului adresat tuturor românilor de Domnul general Antonescu, pe care să-l răspândiţi în judeţ. stop.

Îndurerat să aruncăm blestemul nostru asupra marilor vinovaţi, să plângem morţii şi martirii care au căzut şi au suferit pentru că am voit şi am dorit şi care au luptat pentru o Românie cu adevărat mare, pentru o Românie curată, pentru o Românie respectată, pentru o Românie tare, să ne luăm solemn angajamentul ca de azi să ne unim în muncă şi frăţie, în gândire şi în simţire, în dreptate şi în lege, în disciplină şi în cumpătare, în ordine şi în credinţă, pentru ca prin muncă să ne întărim, să prosperăm şi să fim gata. stop. anunţaţi rezidenţele şi prefecturile, cu copii şi bătrânii noştri să mergem mâine, 8 septembrie 1940, la ora 11 în bisericile

---

[289] *Ibidem*, f. 152.
[290] *Ibidem*, f. 153.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

noastre şi îngenunchind în faţa altarelor şi cu fruntea lipită de pământ să ne mustrăm pentru greşelile noastre de care suntem cu toţii vinovaţi. stop. să cerem iertare nefericiţilor noştri fraţi care prin vitregia vremurilor şi prin propria noastră vină au fost rupţi din trupul nostru" [291]

La 8 Septembrie 1940, clopotele tuturor bisericilor din judeţul Putna i-au chemat la rugăciune pe toţi cei care doreau să-l preamărească pe noul Suveran [292]

Tedeumuri festive au fost intonate şi la data de 15 Septembrie 1940, cu ocazia sosirii în România a reginei – mamă Elena [293] dar şi pe 8 Noiembrie, cu ocazia zilei onomastice a regelui Mihai I [294]

Ultimul moment festiv al anului 1940 a fost marcat la data de 1 Decembrie, când românii de pretutindeni au sărbătorit prin Tedeumuri, Marea Unire din1918 [295].

Patriotismul sincer al înaintaşilor, manifestat cu atâta entuziasm la fiecare comemorare şi Zi Naţională ar trebui să devină un adevărat exemplu pentru contemporanii noştri, care, prinşi în agitaţia cotidiană uită să-şi preţuiască valorile şi trecutul şi uneori nu mai regăsesc în ei, mândria de a fi român.

[291] *Ibidem*, f. 157 – 160.
[292] *Ibidem*, f. 161.
[293] *Ibidem*, f. 166.
[294] *Ibidem*, f. 178.
[295] *Ibidem*, f. 188.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ASPECTE PRIVIND EXPLOATAREA PĂCURII LA VIZANTEA

Ionuţ Iliescu
Aurora - Emilia Apostu

Având o poziţionare pitorească, *„adăpostită de dealul Scaunele de pe care se văd frumoasele ondulaţiuni ale Vrancei cuprinse între Livezile (fosta localitate Găuri), Tichiriş şi Răchitaşul Mic"* [1], comuna Vizantea prezintă, pentru judeţul nostru, o dublă importanţă: pe de o parte, este păstrătoarea celei mai vechi mănăstiri ctitorite de o familie voievodală pe aceste meleaguri, datând din prima jumătate a secolului al XVII-lea [2]; pe de altă parte, aici s-au pus bazele unei staţiuni balneoclimaterice de o reală importanţă regională, graţie izvoarelor sale de talie europeană.

Subsolul localităţii nu este bogat doar în ape minerale, ci şi în păcură.

La finele anului 1850, privighetorul ocolului Zăbrăuţi informa Stărostia Ţinutului Putna în legătură cu exploatările de păcură de la Soveja Mănăstirească şi Vizantea Mănăstirească. Pentru ambele centre de exploatare datele sunt succinte. În cazul Sovejei, se vorbeşte despre

---

[1] Alexandru Deşliu, *Vrancea, Judeţ cu vocaţie europeană. County With European Vocation. Album Monografic. Monographic album,* Editura Pallas, Focşani, 2006, p. 88.

[2] Lelia Pavel, *Pictura pe lemn din patrimoniul cultural naţional de pe teritoriul judeţului Vrancea (sec. XVI - 1 / 4 sec. XIX)*, în *Vrancea. Studii şi comunicări (1982 - 1984)*, vol. V - VII, Focşani, 1987, p. 214 - 215; Lelia Pavel, Aurora Emilia Apostu, Dumitru Huţanu, Horia Dumitrescu, *Patrimoniul cultural naţional construit din judeţul Vrancea,* Editura Pallas, Focşani, 2008, p. 255 - 257.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

puţul de păcură cu o adâncime de un stânjen [3] şi jumătate, aflat « *pe costişa muntelui dinspre apus în Valea Şuşiţei, la Poiana* » [4] Producţia anuală era de 50 de vedre [5], o vadră costând 5 lei [6]

---

[3] **Stânjen** = una dintre cele mai vechi unităţi de măsură din Ţările Române, reprezentând aproximativ 2 m. Măsură de lungime, utilizată înainte de introducerea sistemului metric. Termenul pare a fi - după B. P. Haşdeu - de origine latină, trecut prin limbile slave şi revenit în limba română. Ca unitate matrologică, stânjenul este prezent - cu mici deosebiri de mărime - pe arie europeană. În Transilvania, este atestat documentar în secolul 14 sub numele de *orgia*, iar de la 1515 de *ulna*. Mărimea sa a variat în timp: 2,88 m la 1514, 1,896 la 1875 (*stânjenul nemţesc*). Documentele Ţării Româneşti înregistrează stânjenul ca măsură a suprafeţei şi lungimii, în secolul 16, iar cele moldoveneşti, la începutul secolului 17. În Ţara Românească, prima reglementare legală a mărimii stânjenului (cca. 1679) se datoreşte lui Şerban Cantacuzino, care-l fixează în arhitectura Mănăstirii Cotroceni, ctitoria sa: coloanele porticului erau de câte un stânjen (1,962 m). Un stânjen - etalon impune şi Constantin Brâncoveanu (2,00 m), variantă care a avut o circulaţie mai restrânsă decât „*stânjenul lui Şerban vodă*". Moldova n-a cunoscut o reglementare legală a stânjenului; totuşi, documentele pomenesc un stânjen domnesc (*opt palme domneşti*), care a circulat concomitent cu stânjenul „*prost*", dimensionat după „*palma de om de mijloc*", mărimea acestuia variind după ţinuturi şi chiar localităţi. Stânjenul de Muntenia = 1 m, 9665, împărţit în 8 palme de câte 10 degete, fiecare de câte 10 linii. Submultiplii stânjenului au fost: palma, palmacul sau degetul; iar ca multiplu a avut prăjina. După 1855, s-a adoptat şi pentru sistemul metrologic al stânjenului principiul zecimal, astfel încât submultiplii lui au reprezentat: 10 palme, 100 degete şi 1.000 linii [Ovid Sachelarie, Nicolae Stoicescu (coord.), *Instituţii feudale din Ţările Române. Dicţionar*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1988, p. 455 - 456].

[4] Apud C. Goncearu, *Câteva ştiri despre exploatările petrolului în fostul judeţ Putna la mijlocul secolului al XIX-lea* în „*Revista Arhivelor*", Anul X, nr. 2, Bucureşti, 1967, p. 227.

[5] **Vadră** = unitate şi instrument de măsură a lichidelor; a circulat în toate ţările vecine de limbă slavă; ţările române I-au împrumutat de la slavi, odată cu instrumentul de măsurat. În Ţara Românească, la 16 septembrie 1440, iar în Moldova, la 11 decembrie 1682. A servit la măsuratul vinului, mierei, păcurii. Mărimea vadrei a fost oarecum stabilă: „*zece ocale şi ocaua de 400 dramuri*", echivalentă cu 12,88 l în Ţara Românească şi 15,20 l în Moldova. Legalizarea acestei capacităţi se datoreşte, în Ţările Române,

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Referitor la Vizantea Mănăstirească, este menţionat puţul de păcură din punctul „*La Lozii*", având o adâncime tot de un stânjen şi jumătate [7]. Producţia anuală era doar de 25 de vedre, preţul fiind 10 lei vadra, păcura fiind groasă. Ca şi în cazul Sovejei, la puţul de păcură de aici lucrau două persoane. Exploatarea se făcea fie în beneficiul mănăstirii, fie în folosul arendaşului moşiei, păcura fiind destinată nu doar nevoilor locale, ci şi comercializării [8]

La 1864, la Vizantea existau trei puţuri de păcură; din acestea erau exploatate doar două, producţia în acest an fiind de 100 vedre. În acea vreme, păcura era utilizată de egumenii greci care administrau moşia Vizantea, puţurile aflându-se pe malul drept al pârâului Vizăuţi. Din cauza poziţionării lor aici, zona este cunoscută sub numele de Valea Păcurii [9]

Un an mai târziu, autorităţile centrale aveau să se intereseze de puţurile de păcură de la Vizantea. La 26 mai 1865, Ministerul de Interne, Agricultură şi Lucrări Publice informa Prefectura Judeţului Putna că „*Domnii Henry şi Foncault Ingineri de mine viind în ţară şi voind a studia sorgintele de păcură din acelu judeţu, Sub-semnatul din ordinul Mării Sale Domnitorului vă invitu Domnule Prefectu a le*

---

lui Constantin Brâncoveanu şi, în Moldova, aceeaşi capacitate formală, de 10 ocale moldoveneşti (respectiv 15,20 l). Vadra instrument era confecţionată din lemn cu cercuri de lemn sau din aramă, aceasta din urmă servind şi ca etalon. Capacitatea ei era garantată de domnie prin pecetluire. Exista şi o dare pe vinuri numită vadră *domnească*; la 1741, Constantin Mavrocordat interzice să se ia „*vadra domnească de cramă de la Odobeşti*" În Transilvania, măsura corespunzătoare vadrei a circulat sub denumiri şi mărimi diverse - *hidria, feria, urna* - încă din secolul 11. Vadra, ca unitate de măsură a vinului, s-a menţinut în practica Ţărilor Române şi după introducerea sistemului metric modern [Ovid Sachelarie, Nicolae Stoicescu (coord.), *op. cit.*, p. 489].

[6] C. Gonceariu, *op. cit.*, p. 227.

[7] *Ibidem.*

[8] *Ibidem*, p. 228.

[9] Horia Dumitrescu, *Staţiunea Vizantea până la Primul Război Mondial* în *Studii şi comunicări*, vol. VIII - X, Focşani, 1991, p. 206.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

da cuviincioasa primiire şi a le face toate înlesnirile de care vor avea necesitate în studiul localităţilor şi chiar al sorgintelor prin sondaje şi altele, în care sfârşitu le veţi procura pe dată oameni necesarii cu plată spre a putea îndeplini cu succes recunoaşterea ce voeşce a face acestor mine" [10]

La 12 octombrie 1865, Ministerul de Interne trimitea Prefecturii Judeţului Putna o telegramă prin care se interesa de exploatările locale de păcură: „*Comunicaţi ministeriului în termin 10 zile cel mult lista nominală de toate fântânele de păcură puse în exploataţie pe proprietăţile Statului din acel district, cu deslușiri de titlurile şi virtutea cărora se exploatează Asăminea liste se vor forma şi pentru acele fântâni care nu sunt în exploataţie*" [11]

În răspunsul său de la 2 octombrie 1865, Prefectura Judeţului Putna informa Ministerul de Interne că producţia de păcură la Vizantea era de 40 vedre, adăugând: „*Isvoarele lor nefiindu îndestulătoare nici au putut a se exploata mai mult, neputând acoperi nici cheltueala ce se face cu svoaterea ei, însă după cercetarea făcută s-au luat încredinţare că Isvoare pe acea moşie s-ar putea găsi mai mult şi cu îmbelşugare dacă s-ar învoi a se face acele fântâni, cât priiveşte pentru titlurile în puterea cărora se esploatase asemenea puţuri, am descoperit că acestea fiindu făcute încă din timpul când moşia Vizantea se administra de foşti egumeni greci înainte de seculizarea şi din care posesorii, din vreme în vreme au scosu pentru trebuinţele lor*" [12].

În 1866, prefectul judeţului Putna, Panaite Tufelcik, avea să interzică exploatarea păcurii la Vizantea [13]

În iunie 1868, inginerul Popovici cerea Prefecturii Judeţului Putna permisiune „*pentru ridicarea planului locului dispre moşia*

[10] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 20 / 1865, f. 2.
[11] *Ibidem*, f. 3.
[12] *Ibidem*, f. 4 - 4 verso.
[13] Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 206.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Vizantea unde ar fi sorginte de păcură" [14] De această întreprindere era interesat Ministerul de Finanţe [15] şi Districtul Minier Bacău, reprezentat de inginerul Costache Poni [16]

În toamna acestui an, un anume M. Galera dorea să exploateze puţurile de păcură de la Vizantea. La 29 octombrie 1868, fiind informat în legătură cu această problemă, Ministerul Agriculturii, Comerţului şi Lucrărilor Publice trimitea Prefecturii Judeţului Putna următorul răspuns: „*după lege, oricare proprietar poate exploata păcură după proprietatea sa din momentul când dă statului zeciuiala ce se cuvine, vă invit, domnule Prefect, a îngădui pe Domnul petiţionar a esploata acea păcură, îngrijind însă a da statului zeciuiala ce se cuvine după lege*" [17]

La 2 noiembrie 1868, Prefectura Judeţului Putna atrăgea atenţia Ministerului de Interne că „*proprietatea Vizantea este a statului şi între răzeşi ce sunt acolo şi trecuţi prin roluri nu figurează şi domnul M. Galera, care prin suplică nici să declară de proprietaru ei*" [18]. Cu toate acestea, Ministerul de Finanţe avea să vină în ajutorul investitorului o lună mai târziu, trimiţând Prefecturii Judeţului Putna o Adresă la 7 decembrie 1868: „*Binevoiţi a pune în vedere Domnului M. Galera că cererea ce a făcutu prin suplica adresată Dlui Ministru al agriculturei, comerciului şi Lucrărilor Publice de a i se da adecă voe să esploateze păcura pe proprietatea Vizantea din acel judeţ, nu i se poate admite decât după votarea şi promulgarea legei minelor*" [19]

Referindu-se la păcura existentă la Vizantea, Ion Ionescu de la Brad, în deceniul al şaptelea al secolului al XIX-lea, nota următoarele: „*Aici essa de sub peatra unu pareu numitu Albu ce dă în Vizantia mare şi în care curge şi pecura. Tot pe pareulu Albu sunt şi duoe*

---

[14] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 3 / 1883, f. 64.
[15] *Ibidem*, f. 65.
[16] *Ibidem*, 67 - 67 verso.
[17] *Ibidem*, f. 69.
[18] *Ibidem*, f. 70.
[19] *Ibidem*, f. 71.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

isvoare de pecura, care se esploateaza, vendiendu-se câte cu 3 pena la 5 lei vadra; ear pecura din isvorulu de la Fontanitia este buna de unsu carrele, si de aceea se vinde pena la 12 lei vedra" [20] Cu alte cuvinte, petrolul *„curge însoţit de apă sărată pe malul drept al Pârâului Alb (Vizăuţi) în satul Vizantea"* [21]

(Referindu-se la păcura din judeţul Putna, acelaşi Ion Ionescu nota: *„Se spune că la Găuri ar fi fost, cu vro o duoe deci de anni mai în urma, nisce gropi de pacura; într'adeveru ca se şi vedu aici gropi, gauri naruite"* [22]).

La începutul anului 1869, exploatarea puţurilor de păcură de la Vizantea avea să producă un adevărat scandal în comună, mărul discordiei constituindu-l dreptul localnicilor asupra câştigurilor cuvenite de pe urma activităţii extractive.

La 18 ianuarie 1869, Prefectura Judeţului Putna atrăgea atenţia subprefectului Plasei Zăbrăuţi *„să nu se împiedice D. Popovici din operaţia ce este chemat a face în interesul Statului, dându-i tot concursul legal.*

Cât pentru urmarea primarului sau a notarului, de a iniţia exploatarea unui drept al Comunii, Dumnealui Domnul Subprefect va cerceta şi ne va refera cele ce va descoperi în această privinţă, mărginind totodată pe acei funcţionari comunali în drepturile numai ce li sunt trase de lege, în interesul comunei. Este de dorit ca Domnul Subprefect să fie mai zelos de afacerile statului al cărora sprijin este dat funcţionarilor Administrativi în sfera competinţilor precât îi priveşte" [23]

---

[20] Ion Ionescu, *Agricultura romana din judeciulu Putna de ~, Inspectoru generalu de agricultura, Judeciului alu III*, Imprimeria Statului, Bucuresci, 1869, p. 327.

[21] Mihail Canianu, Aureliu Candrea, *Dicţionar Geografic al Judeţului Putna de ~, Lucrare premiată de Societatea Geografică Română în şedinţa adunării generale din martie 1893*, Tipografia şi Fonderia de Litere Thoma Basilescu, Bucuresci, 1897, p. 265.

[22] Ion Ionescu, *op. cit.*, p. 347.

[23] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 3 / 1883, f. 82.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Conflictul izbucnit între inginerul V Popovici, autorităţile comunale din Vizantea (primarul şi notarul) şi locălnici declanşează ancheta făcută de autorităţile judeţene [24].

Comunitatea locală avea să înainteze Prefecturii Judeţului Putna două documente - un Contract şi un Memoriu prin care încearcă să justifice dreptul ce-l are asupra beneficiilor rezultate din exploatarea puţurilor de păcură. Iată textul contractului:

„Contract

Subscrişii prin puniria degitilor şi semnul sfintii cruci Obştea locuitorilor comunii Vizantea Mânăstirească, plasa Zăbrăuţul Judeţul Putna, având în videri că mai mulţi locuitori dintre noi ci li s-au datu drepturili de înpământeneri după articolele 2 şi 3 din legea rurală, uni sântu morţii, alţii duşi, undi nu să şti şi alţii sântu sarmanii cu desăvârşitu încâtu deabia îşi întreţinu hrana zilnică atât a lor cât şi a familiilor lor, avându-se în priivire că dispăgubirea clăcii pintru locurili ci li a datu acelor locuitorii după legea rurală să ceru cu nicontinire de către guvern, având în videri că banii pintru acesti locuri să nu fim încarcaţi, ci a să analoghisi pi capitili noastri a-i plăti îndiobştie, fiindcă şi noi sântemu nevoeşii cu plata rămăşiţilor ci figurează asupra noastră din darili fiscali şi din dispăgubirea clăcii pi ani trecuţi şi pi noul an 869 şi având în priivire că nici în casa comunală nu esti rămasu nici un capital ca di undi să putem faci vreun prumutu, pintru a putea achita claca acelor locuri, dicât încasându de cuviinţă a să arânda mine de păcură, ci să propune a fi prin locurili ci ni s-au delimitatu nouă după legea rurală, în locul din Slatina a lui Niţi Ichimu, în hotarăli pusă de ingineru la măsura ci au făcutu în totul părţi de moşie ci ni s-au cuvinit nouă după legea rurală, pi cari am şi arăndat-o Dumnealor Ioanu Clincencu şi Luigi Verzati pi timpu de 25 anii de zili, începătoru di la întâiu ianuarii anulu curentu 869.

I-iu Dumnealor are a plăti de fiecari 70 prăjini loc undi va întrebuinţa săparea gropilor de păcură câţi lei 370.

---

[24] *Ibidem*, f. 72.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

II Dumnealor orici sticăciunii vor faci prin gropili de cosări, adică cu ocaziunea transportului păcurii di la gropi în sat sau în alte părţi din partea boilor cărăuşilor sau călcari prin iarba cu piciorele sau cu carele Dumisali ci-i vor întrebuinţa la munca gropilor de păcură, Dumnealor vor fi supuşi la plată dispăgubirii acei ierbi după preturili politieşti în acel timp, fără ca Dumnealor să aibă vreun cuvânt de protest sau reclamaţiuni.

III La cazu când Dumnealor nu va găsi păcură prin gropili ci li vor sapa sântu datori a li astupa la loc în pământul ci-l vor scoati dintrânsăli.

IV Dumnealor nu sânt liberi a treci cu săparea gropilor pi moşiea statului afară din ţarcurili pusă de ingineru decât numai pi moşia delimitată nouă după legea rurală, căci la cazu cându Dumnealor ar păşi pisti hotar pi moşiea statului vor fi supuşi la dispăgubirea daunilor ci s-ar pretindi din partea guvernului.

V Dumnealor sânt datori ca întregul câştig al anului corentu, în sumă de 370 lei pintru fiecare 70 prăjini loc, să-l depui tot deplin acum în dispozitulu Dumnealui Primaru comuni noastri ca şi Dumnealui din aceşti banii să achiti la căsăeriea gineralā claca pintru locuitori ce sântu morţi, fugiţii şi pintru acei cari n-au mijloaci di undi să plătească claca pintru locurili ci li s-au datu de comisiea ad-hoc după legea rurală,

VI Dumnealor prin gropili ci li vor sapa, eşindu pe fiecari săptămână o sumă de 1.000 vedri păcură, atuncea nu să plăteşti suma de sus arătată, ci să plătească după hotărâre 100 lei pi anu, în cazu găsindu asupra de 1.000 vedri păcură încă 500 vedri pi fiecari săptămână ari a mai plăti în vinitu de 300 lei pi anu pisti acei 600 lei mai sus arătaţi şi înainti la sumili ci vor eşi mai mult câti 500 vedre, va plăti câti 300 lei mai mult pi an.

VII Iar la cazu cându Dumnealor nu vor găsi păcură va plăti numai câti 370 lei de fiecari 70 prăjini loc pi an şi gropili li vor astupa la locu cu pământul ci-l vor scoati dintrînsălu şi noi avem a opri acel loc îndată în a noastră stăpânire.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

VIII Dumnealor sânt datori a depuni la începutul fiecăriea anu întregul câştig în dipozitul primării.

IX Orici delictu i s-ar întâmpla din partea locuitorilor acestei comuni la gropili di păcură undi vor sapa şi Dumnealor, dovidind cini anumi, îi vor arăta primăriei şi nifăcându-li satisfacţii din pagubili ci le-ar cauza la aceli gropi vom fi noi responsabili pintru pagubili ci li s-ar pricinui, iar dumnealor cându nu-i vor putea [şti] *cini anumi sânt faptaşii, atunci nu vom fi noi răspundabili.*

10) Dumnealor oriundi vor aşaza maşina necisară de fabricat gaz. Dar să vor angaja numai cu proprietarul locului undi va aşaza maşina, fără ca primăria sî mai ceară vreo taxă în folosu casii comunali.

11) La cazul când Dumnealor di la un timp nu ar mai avea plăceri a mai mergi cu lucrul săpăturii înnainte şi pintru a nu se perdi vinitul comunii, atunci noi vom fi libiri a li arănda la alti persoani ci ar avea dorinţii a contracta cu noi" [25]

Documentul este semnat de 32 de localnici [26]

În temeiul acestui contract, ei şi-au apărat drepturile la Prefectura Judeţului Putna, unde au trimis următorul Memoriu: *„Obştia locuitorilor din comuna Vizantea, plasa Zăbrăuţ, foşti clăcaşi, aducim la cunoştinţă că Dumnealui Vasîli Popoviciu ar fi denunţat Dumnealui Ministrul Financilor că pi aciastă moşii s-ar găsî mini de păcură şi că ar fi căpătat autorizaţiea Dumnealui ministru ca să rădici în plan partea acea di locu undi ar presupunea Dl. Popoviciu că ar fi mini de păcură, când acum ni s-a înfăţoşat la autorităţili locali cu un ingineru ca să i să dei tot concursul în rădicarea planului.*

Însă Dumnealui Vasîli Popoviciu fără să se amintească că acea moşii au căpătat delimitarea definitivă după legea rurală, au tras planul diadreptul, luîndu-ni şi chiar din locurili dati nouă locuitorilor după legea rurală cari o răscumpărăm di la statu prin

[25] *Ibidem*, f. 75 - 80 verso.
[26] *Ibidem*, f. 76 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

banii de plătim la toati trimestrili câti ni ajungi de fiecare locuitor după catigorii, răşluindu-ni din părţili noastri aproapi ca la 30 fălci aprocsămativu locul carii esti cam bunu pentru fânaţ de undi putem mai mult avea un profitu pintru întreţinerea vitilor ci li avemu.

O asăminea ilegală încălcari o supunim la cunoştinţa Domniei voastre Domnule Primar, rugându-vă de a să faci o constatari la faţa locului în privinţa aceştii părţi de pământu ci vroeşti Dl. Popoviciu a discoperi mini di păcură.

Aşa precum Dumnealui esti condus în mari eroari căci Dl. Ministru i-ar fi dat autorizaţii a discoperi aceli mini numai prin părţile de pământ ci au rămas a statului, iar nicicum pi ali noastri, a locuitorilor carii de patru anii nicontinitu plătim către Stat dispăgubirea clăcii şi credem că nici Domnia Voastră n-aţ da ocasiuni di a ni să lua înapoi locurili ci ni s-au dat după legea rurală şi credem că Domnul ministru cu autorizaţiunea ci s-ar fi dat Domnului Popovici a discoperi aceli mini pe moşia rămasă a Statului iar nici decum pi ali noastri.

Cu astă ocaziuni vă rugăm, Domnule Prefect, a fi satisfăcuţi la justa plângire ci vă adresăm şi cari aşteptăm cu nerăbdari rezultatul prin autorităţile compitente" [27]

Problema clarificării suprafeţelor de teren cu puţuri de păcură care aparţin Statului, separat de cele ale locuitorilor [28], avea să fie mai spinoasă şi de lungă durată [29]

La 7 aprilie 1869, aceştia din urmă se adrcsau primarului comunei Vizantea în următorii termeni: „*Subscrişii locuitori din această comună vin a vă aduce la cunoştinţă că după schimbul făcut cu ceirul* [30] *delimitat nouă după legea rurală pe moşia statului*

[27] *Ibidem*, f. 77 - 77 verso.
[28] *Ibidem*, f. 78 - 78 verso.
[29] *Ibidem*, f. 82
[30] **Ceair** = loc de păşunat pentru cai (Ioan Oprea, Carmen - Gabriela Pamfil, Rodica Radu, Victoria Zăstroiu, *Dicţionar Universal Ilustrat al Limbii Române*, vol. 2, *bălan - clopotniţă*, Ediţia a patra revăzută şi adăugită, Editura Litera, Bucureşti, 2010, p. 250).

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Vizantea cu locurile câtu se cuprindu după râul Albu după închiirea făcută de Dl. membru comitetului permanentu Vasăle Buzdugan din anul 1867.

Videm că acum schimbul ce ni s-au datu după râul Albu pentru ceirul ni s-au luat de Dl. Vasile Popoviciu pentru a deschide mine de păcură.

Şi ceirul se cultivează de domnul arendaş Ilii Leiboviciu şi videmu că noi rămânem păgubaşi de 8 falce de loc de cultevatură ce o plătim pentru despăgubirea clăcii.

Vă rugăm, Domnule primar, ca să binevoiţi a regula că pentru locurile ce ni s-au luatu din pârâul Albu să vi să înapoiască ceirul ci vi s-au luat cu schimbu acum până ce este timpu arăturii pentru a nu rămânea fără semnătură" [31].

Documentul este semnat de 40 de vizânteni [32]

La 26 aprilie 1869, subprefectul Plasei Zăbala informa Prefectura Judeţului Putna că arendaşul moşiei Vizantea reclamase primarului acestei comune că „*Domnul V. Pop, autorizat spre a deschide mine de păcură pe Moşia statului se profitase de numitul acelor gropi de unde se exploata păcura de mai înainte*" [33]. Prefectura Judeţului Putna nu avea să acorde autorizaţie şi pentru exploatarea acestora din urmă, pe motiv de speculă şi neplata impozitului cuvenit pe anul 1868 [34].

La 29 aprilie 1869, referindu-se la conflictul existent între vizânteni şi numitul Popovici, care trebuie să ridice planul minelor de păcură de pe moşia Vizantea, Prefectura Judeţului Putna avea să comunice subprefectului Plasei Zăbrăuţi următoarele:

„*Că D. Popovici sau Companionu Dsale D. Galera neavând permisiune a esploata acea păcură, Domnia sa D. Popovici*

[31] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 3 / 1883, f. 86 - 86 verso.
[32] *Ibidem.*
[33] *Ibidem*, f. 83.
[34] *Ibidem*, f. 83 - 84.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

văd că a trecut şi la nişte modificări ale locurilor locuitorilor ale căror stabilitate este consacrată de legea rurală.

D. Subprefect dar va trece imediat la faţa locului, va cerceta după care dispoziţii şi în ce bază de autorizaţie D. Popovici au putut să uzeze de aceste măsuri. Va cerceta încă dacă în faţa ordinului sus citat, D. Popovici au fost tolerat a ecsploata păcura. După cum ne-am informat la Dsa fără nici o temere au putut urma şi în lipsă de o prealabilă autorizaţie a guvernului pe d-o parte îl va popri, mărginindu-l simplu şi pur în însărcinarea ce are dobândirea prin ordin Ministerial nr. 21.381 / 1868 comunicat cu acela Prefectural cu nr. 6.768 din 868.

Iar pe de alta va încheia un act în prezenţa a 3 consilieri comunali de esploatarea ce ar fi făcut până acum şi de suma banilor ce va fi rezultat şi-l va supune Prefecturii imediat arătându-vă şi suma locurilor încurcate de Domnia sa.

De or ce abateri ale D. Popovici ţin pe D. Subprefect personal responsabil pentru tăcere şi toleranţă, în faţa ordinelor ce s-au emis în această cestiune atât de importantă ce atinge un interes atât de însemnat al Statului" [35]

Cu alte cuvinte, nu se putea tolera faptul că, odată cu *„ridicarea în plan a locurilor pe care se află sorginte de păcură în comuna Vizantea de către D. V. Popovici, cu ocazia care s-ar fi luat şi părţi din pământul consacralisit locuitorilor prin legea rurală"* [36]. Din cele 400 fălci de teren parcelat, 30 ar fi aparţinut locuitorilor. În locurile unde se credea că se va da de păcură, s-au făcut 24 de gropi. Două fălci de teren erau proprietatea Statului, o singură falce aflându-se în proprietatea locuitorilor.

Subprefectul, în condiţiile în care numitul Popovici nu i-a prezentat autorizaţia guvernamentală de explorare a zonei, informează

[35] *Ibidem*, f. 85 - 85 verso.
[36] *Ibidem*, f. 91.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Prefectura Judeţului Putna că *„Am luat măsură ... a se opri de a-şi mai continua studiul"* [37]

Câteva zile mai târziu, Prefectura Judeţului Putna atrăgea atenţia subprefectului Plasei Zăbrăuţi că *„D. Popovici nu poate fi poprit din lucrarea planului şi nici din studiile ce acu constituie la formarea lui, pentru cât nu va fi contrariu spiritului Ordinului Ministerial comunicat Dv. cu acela al Prefecturii nr. 6.768 din 868 iulie 8"* [38].

În această situaţie, în zilele următoare subprefectul Plasei Zăbrăuţi atrăgea atenţia Prefecturii, printr-un Memoriu, asupra încercării lui Popovici de a exploata păcura existentă la Vizantea, prilej cu care a încălcat proprietăţile locuitorilor acestei comune. Înainte de începerea săpării gropilor de păcură, acestea au fost împrejmuite cu gard.

Apoi, V. Popovici a încheiat o Convenţiune cu I. Cliuncincu şi Luigi Verzati, ambii cu domiciliul în oraşul Brăila: *„Prin care subscrişii Vasile Popovici, care am dreptul a exploata mini de păcură pe moşia Vizantea şi Ion Cliuncincu asociatu cu D. Luigi Verzoti am contractat Dumnealor Cliuncincu Verzati dreptul a săpa gropi de păcură în proprietatea Statului numită Vizantea din ocolul Zăbrăuţi, Districtul Putna pe locul ce dă către giometrul Districtului Bacău mi s-a deosebit din această moşie, prin planul topografic şi Dumnealor au a-mi da mie Vasile Popovici 25 vedre din suta de vedre de păcură culeasi din toate gropile fără să mai dei nimănui nimic, aceasta o fac numai pentru însuşi Dumnealor prin osebite consideraţiuni ce am în adjutorul ce mi-a făcut la pornirea minilor.*

Mă oblig eu avocatul Vasile Popovici a da Dumnealor asociaţii lemnul trebuincios şi la caz când după tăierea pădurii n-ar fi nuele de ajuns să le dau şi nuele pentru îngrădire.

Dumnealor Domnii Cliuncincu şi Verzoti nu vor avea voe a înstrăina vreo groapă sau vreun loc sub nici un titlu sau argumentu

[37] *Ibidem*, f. 92.
[38] *Ibidem*, f. 93.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

căci atunci vor rămâne expropriaţi de dreptul gropilor şi proprietatea gropilor vor rămâne proprietatea mea fără a avea drept de proces; căci convenţiunea dintre noi este singura lege înaintea justiţiei.

Dumnealor vor avea dreptul a face ori ce speculă la ce ar cere interesul din gropile Dumisale fără nicio mică oprire şi piedică din parte-mi, pentru care s-a făcut un esemplar înscris în convenţiune, subsemnat de noi care s-a preschimbat.

Am pornit deschiderea a 24 gropi de păcură cu trei gropi pornite de către Domnii asociaţi Clucencu şi Verzoti în puterea convenţiunei notate mai sus.

Dintre gropi de păcură ce era deschise mai înainte de foşti superiori călugări greci la moşia Vizantea, a căror circulaţiune au fost oprit cu 5 ani în urmă, redeschizându-le am scos 140 vedre păcură care au transportat în comuna Moineşti după declaraţiunea ce ne-a făcut Dl. I. Cluncencu, domiciliat în urba Brăila, Gheorghiu Bolocan şi Ion Gheorghiu Bolocan, domiciliaţi în comuna Vizantea.

Văzînd că domnul Popovici au dispozat, cu ocasiune ridicarea planului prin tragerea de linie dispărţitoare în pădurea statului ca de un imobil al său cu tăerea a 4 fălci pădure, cu pornirea spre deschidere a 24 gropi păcură, cu închierea de convenţiuni a asociaţilor D. Clucencu şi Verzoti cu esploatarea a 140 vedre păcură din gropile redeschise şi cu sorbirea unei fălci pământ din posesiunea locuitorilor, consacrate lor prin legea rurală.

Considerând că Domnul Vasile Popovici nu s-a prezentat la nici o autoritate cu vreo convenţiune dobândită de la guvern pentru deschiderea exploatărei minilor de păcură şi a pădurii Statului.

În baza cărora luăm următoarele dispoziţii: D. Primar al Comunii Vizantea va opri pe D. Popovici la orice exploatare s-ar încerca a mai face în domeniul statului până când nu mi-a presenta o prealabilă autorisaţiune a guvernului, o menţin posesiunea locuitorilor pe una falce pământ sorbit de D. Popovici prin tragere linii, a nu îngădui să ridice nici unul din cele tăiate şi constatate prin

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

procesul verbal dresat în unire cu Dl. silvicultor până la un al doilea ordin ce se aşteaptă de la D. Prefect" [39]

După cum rezultă din corespondenţa purtată în prima decadă a lunii mai, între Prefectura Judeţului Putna şi Subprefectura Plasei Zăbrăuţi, referitor la cele 30 de fălci aflate în litigiu, locuitorii le-au arendat numiţilor Clucencu şi Verzeti [40].

Concluzia anchetei efectuate de autorităţile locale a fost aceea că, Vasile Popovici a comis o serie de delicte în pădurea Statului Vizantea [41], oprind pentru moment activitatea acestuia, din ordinul Ministerului de Interne [42]. De bunul mers al anchetei avea să se intereseze şi Ministerul de Finanţe, interesat în stabilirea pagubelor de care Popovici era făcut răspunzător [43] Masa lemnoasă utilizată de acesta în vederea exploatării păcurii aparţinea locuitorilor, fiind luată ilegal [44].

După cum rezultă din Adresa trimisă la 18 mai 1869 Ministerului Finanţelor de către Prefectura Judeţului Putna, „*...acel domn Vasile Popovici nu s-a mărginit numai a rădica planul acelui loc, după cum îi este încuviinţat, dar a trecut a face diferite exploatări cu acele mine de păcură, precum şi diferite contractări cu alte persoane în astă privinţă.*

Văzând dar că în Prefectură nu există un alt ordin prin care să fie autorizat dl. Popovici pentru esploatarea acei păcure şi necunoscând dacă domnia sa posedă vreo autorizaţiune directă de la onor Minister, pentru aceasta existând numai ordinu cu nr. 46.321 din 868 prin care se avizase Prefectura a pune în vedere domnului Galera, tovarăşul Domnului Vasile Popovici că nu i se poate admite

[39] *Ibidem*, f. 95 verso - 96 verso.
[40] *Ibidem*, f. 94 - 94 verso.
[41] *Ibidem*, f. 49.
[42] *Ibidem*, f. 50.
[43] *Ibidem*, f. 57 - 57 verso.
[44] *Ibidem*, f. 55 - 55 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

cererea ce a adresat de a esploata păcura pe proprietatea Vizantea, decât după votarea şi promulgarea legii minelor.

Văzând că urmarea numitului Popovici cu esploatarea acelui loc trece a prejudicia pe stat dacă negreşit va fi lipsit de vreo autorizaţie legală.

Subscrisul pe de o parte a dat ordin Subprefectului ca să-l poprească de la o mai departe esploatare până ce voi primi deslegarea Dv., învoindu-l numai în operaţia rădicării planului şi de-a face studiile ce ar contribui la formarea conform ordinului sus citat, iar pe de alta, supuind la cunoştinţa Dv. cazul de faţă, vă rog respectuos, Domnule Ministru, să binevoiţi a-mi da deslegare dacă Domnului Popovici şi s-a dat vreo autorizaţie de onorabilul Minister sau nu, pentru exploatarea acelei păcuri şi dacă locuitorii pot dispune de asemenea locuri cu păcură, sau se pot lua cu sau fără nici o despăgubire, căci articolele 480, 481, 482 şi 491 din Codul Civil prevăd oarecare drepturi şi reglemente în privinţa minelor" [45]

La 10 iunie 1883, Ministerul de Finanţe răspundea că *„autorisarea ce i s-a fost dat, nu era decât pentru a cerca gropile de păcură după Domeniul Vizantea, rezervându-şi Ministeriul dreptul da-l autoriza pentru deschiderea lor după controlarea cercărilor făcute*" [46] Ilegalitatea exploatării va încceta abia când va fi cmis de către Prefectură un raport favorabil acţiunii, ce trebuia înaintat acestui Minister [47]

La jumătatea aceleiaşi luni, în vederea continuării anchetei, atât Ministerul de Finanţe, cât şi Prefectura Judeţului Putna şi Poliţia Oraşului Focşani încercau să dea de urmele arendaşului moşiei Vizantea, Vasile Popovici. Acesta a fost căutat peste tot în Focşani [48] şi Bacău, unde-şi avea domiciliul stabil [49], fără a i se da de urmă [50]

---

[45] *Ibidem*, f. 97 - 97 verso.
[46] *Ibidem*, f. 98 verso.
[47] *Ibidem*, f. 98.
[48] *Ibidem*, f. 99 - 99 verso.
[49] *Ibidem*, f. 60.
[50] *Ibidem*, f. 61.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Doi ani mai târziu, ancheta nu se finalizase încă. Referindu-se la *„afacerea Domnului Popoviciu pentru păcură"* [51], Ministerul de Finanţe solicita Prefecturii Judeţului Putna o serie de date cu privire la această problemă: *„Spre răspuns la raportul Dv. nr. 8.379 din 21 octombrie anul expirat 1870, sunteţi rugat, domnule Prefect, ca pe de o parte să constataţi în urgenţă, câtă păcură a exploatat Dumnealui Vasile Popovici după moşia Vizantea în urma ordinului sub nr. 30.174 din 17 iulie 1869, comunicând Ministerului imediat rezultatul ce veţi obţine, eară pe de altă parte să puneţi formal în vederea Domnului Popovici ca de la cel mult până la finele lunii curente nu se va presenta la Minister pentru încheerea contractului prevăzut de Jurnalul Consiliului de Miniştri va fi poprit a mai esploata păcură"* [52].

O solicitare similară avea să fie făcută de aceeaşi înaltă instituţie bucureşteană în primăvara anului următor. La 27 martie 1872, Prefectura Judeţului Putna răspundea că *„Dl. Vasili Popovici a esploatat una sută patruzeci vedri păcură din minile aflătoari pi proprietatea Statului Vizantea, cari păcură esti prezentă şi prin procesul verbal înaintat Domnii Voastri cu raportul nr. 3.235 din 1869. Iar altă păcură nu au mai esploatat"* [53]

În ciuda piedicilor întâmpinate, Vasile Popovici nu avea să renunţe la exploatarea gropilor de păcură de la Vizantea. La 31 ianuarie 1883, acesta, având aprobarea Ministerului de Finanţe, urma să ridice planul moşiei Statului Vizantea, cu ajutorul autorităţilor locale [54]. După cum avea să afirme Popovici, interesele sale şi ale Statului erau puse sub semnul întrebării de către subprefectul Plasei Zăbrăuţi, primarul comunei Vizantea şi notarul acestei comune. Toţi aceştia, în opinia arendaşului moşiei Vizantea se făceau vinovaţi de abuz de putere. Ei *„au invitat pe locuitori a contracta cu nişte evrei*

[51] *Ibidem*, f. 39.
[52] *Ibidem*, f. 40.
[53] *Ibidem*, f. 42.
[54] *Ibidem*, f. 73.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

esploatarea păcurei după ace moşie, contra interesului Statului, cu care subscrisul are angajament, paralisându-mi pregătirile ce sunt dator a le face" [55].

Insubordonarea acestora avea să atragă ordinul Prefecturii Judeţului Putna referitor la efectuarea unei anchete în această problemă de către subprefectul Plasei Zăbrăuţi [56]

Rezultatul acestui demers avea să scoată în evidenţă că, principalul vinovat în cazul de faţă era primarul vizântean Coman Bulimej. Acesta, la 16 ianuarie 1883, „*mergând la locul unde începuse operaţiunea redicării de plan, a ordonat dărămarea* [indescifrabil] *ce se pusese de inginerul venit espre în acea comună, sub cuvânt că D. Popovici nu ar avea dreptul a săpa mine pe proprietatea lor, ci absolută a Statului. Şi urcă, prin locuitorul Ilie Bolocan, a somat pe domnul Popovici ca în terminul cel mai scurt a-l da din comună afară.*

Ce e mai mult, acest Domn Primar, în unire cu notarul Scarlat Popovici şi consilierii numiţi I. Moraru şi Toader Cudalbi, precum şi locuitorii văzuţi în alăturata listă, în contra dispoziţiunilor prevăzute la articolul 7 din legea Rurală şi în detrimentul Statului, prin contractul homologat la nr. 15 din 9 ianuar corent a arendat Dumnealor Ionel Chicercu şi Gheorghe Varzache pe termin de 25 ani sorgintele de păcură ce se vor afla pe locurile delimitate lor, în preţu de 10 g pe an pentru fiecare 70 prăjini" [57]

În consecinţă, primarul şi notarul au fost chemaţi la ordine, dând lui Vasile Popovici ajutorul solicitat [58].

La 1897, unul din procesele aflate pe rol la Judecătoria Comunală Răcoasa era cel dintre Vasile Teodorescu din Câmpuri, cu Dumitru Olaru zis Grecu din comuna Răcoasa, pe care l-a avut tocmit

[55] *Ibidem*, f. 73 verso.
[56] *Ibidem*, f. 74.
[57] *Ibidem*, f. 74 - 74 verso, 81.
[58] *Ibidem.*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

servitor la puţurile lui de păcură, din Vizantea, pentru daune. Ambii erau agricultori.

Iată ce afirma Vasile Teodorescu în declaraţia sa, despre Dumitru Olaru: *„l-am avut tocmit servitor la nişte puţuri de păcură ci am în comuna Vizantea cu preţ de 250 lei anual şi cu începeri de la 23 aprilie 1896 şi până la 1897 aprilie 23 şi care nu au făcut decât numai până la 10 mai 1896 şi au dispărut din serviciu"* [59]

La 24 ianuarie 1897, păgubitul solicita chemarea lui Dumitru Olaru în judecată şi condamnarea acestuia la plata unei amenzi de 25 lei - diferenţa de bani corespunzătoare perioadei în care nu a lucrat - şi plata cheltuielilor de judecată [60]

Se face precizarea că puţurile se aflau *„la Pârâul Alb"* [61]

La 9 martie 1897, Judecătoria Comunală Răcoasa avea să elibereze Cartea de judecată prin care Vasile Teodorescu primea din partea lui Dumitru Olaru 23,90 lei daune interese şi 2,50 lei cheltuieli de judecată [62].

Ca şi în cazul puţurilor de păcură de la Câmpuri şi cele de la Vizantea făceau parte din Circumscripţia Minieră VII Bacău [63] În vederea unei cât mai bune exploatări a acestora [64], la 13 august 1903, Administraţia Financiară Bacău şi Prefectura Judeţului Bacău informa Prefectura Judeţului Putna că inginerul A. Feslan din Focşani a cumpărat de la Depozitul Regiei Statului 10 kg dinamită *„necesară la lucrările miniere ce se execută de Societatea Păcura în comunele Câmpuri şi Vizantea din acel judeţ"* [65].

Un an mai târziu, la 7 aprilie 1904, un anume Florescu, delegatul aceleiaşi Societăţi *„Păcura"* , a achiziţionat în acelaşi scop

---

[59] S. J. A. N. Vn., fond Judecătoria Comunală Răcoasa, dosar nr. 9 / 1897, f. 1.
[60] *Ibidem*, f. 1 verso.
[61] *Ibidem*, f. 3.
[62] *Ibidem*, f. 4 - 4 verso.
[63] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 22 / 1903, f. 15.
[64] *Ibidem*, f. 16.
[65] *Ibidem*, f. 15.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

25 kg de dinamită în acelaşi scop [66]. Se face precizarea, cu această ocazie că, din punctul de vedere al resurselor subsolului, judeţul Putna aparţinea Regiunii a II-a Miniere, cu sediul în localitatea băcăuană Târgu - Ocna [67].

Cercetările geologice efectuate în judeţul Putna, în 1935, au scos în evidenţă zăcămintele de petrol exploatabile aflate *„pe pârâul păcurii de la Vest de Vizantea"* [68].

Raportul acestor cercetări făcea referire - între altele - şi la vechimea exploatării păcurii în judeţul Putna: *„Exploatări petrolifere rudimentare au existat în tot cuprinsul zonei faliei pericarpatice în a doua jumătate a secolului trecut. Din literatura geologică şi după informaţiunile verbale culese de la sătenii mai în vârstă, care au săpat puţuri, cele mai bune rezultate s-au obţinut în regiunea satelor Câmpuri, Vizantea şi Andreiaşu de Sus. Un număr important de puţuri adânci de peste 12 stânjeni au existat în fundul Pârâului Alb şi pe Valea Slatinei de la Vizantea. Unele din ele produceau câte 130 de litri zilnic"* [69].

Cu ocazia campaniei de explorare a zăcămintelor petrolifere din ţară, în perioada 1969 - 1972, la Vizantea au fost instalate sondele nr. 2 şi 14, cu adâncimi de 2.461, respectiv 1.200 m. Din nefericire, cantităţile extrase nu au putut constitui un argument în vederea exploatării industriale a petrolului existent în zonă [70]

---

[66] *Ibidem*, dosar nr. 46 / 1904, f. 1.
[67] *Ibidem*, f. 2.
[68] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 123 / 1932, f. 116.
[69] *Ibidem*, f. 117.
[70] S. J. A. N. Vn., fond Comitetul Judeţean Vrancea al Partidului Comunist Român, dosar nr. 716 / 1972, f. 148.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ASPECTE PRIVIND EXPLOATAREA ZĂCĂMINTELOR DE SARE DIN STRĂVECHEA ŢARĂ A VRANCEI

Iliescu Ionuţ
Aurora - Emilia Apostu

Una din vechile şi marile bogăţii ale subsolului ţării noastre a constituit-o, din vremuri străvechi, sarea. Din acest punct de vedere, falnicii Munţi ai Vrancei nu au făcut excepţie. Rezervele de sare din zonă erau absolut indispensabile comunităţilor de răzeşi, atât pentru consumul casnic, cât şi pentru turmele de animale.

Încă din secolul al XVIII-lea, sarea vrâncenilor existentă în muntele Mişina era râvnită de către ungurii din Covasna [1] Drept urmare, nerejenii, spulberenii - şi nu numai ei - au format *„potere de apărare ca să-şi păzească ocnele de sare împotriva ardelenilor ce veneau în bande ca să fure"* [2].

Dintre vechile hrisoave doveditoare ale exploatării sării de către vrânceni, reţinem pe cel din 1733, referitor la stabilirea hotarului moşiei Soveja şi dreptul răzeşilor din Tulnici la scoaterea sării din munte. Documentul, referindu-se la o porţiune de hotar, precizează: *„...de acolo pre Lepşa ce mare în gios pân' în Sare şi acolo stâlpu şi sare să le fie în doî cu Tulnici"* [3]

---

[1] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond personal Vasile I. Ţiroiu, dosar nr. 7, f. 216.
[2] *Ibidem*, f. 229.
[3] Aurel V. Sava, *Documente putnene. Vrancea - Ireşti - Câmpuri*. Publicate cu un studiu introductiv despre proprietatea colectivă vrânceană de ~, Preşedinte de Tribunal. Publicată cu ajutorul Fundaţiunei Ferdinand I, vol. II, Tipografia Băncii Centrale Cooperative, Chişinău, 1931, doc. nr. 20, p. 13.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În secolul următor, drepturile vrâncenilor de exploatare a sării în beneficiul propriu au fost recunoscute de Domnia Moldovei, care avea monopol asupra extragerii şi comercializării acestui tip de zăcământ. Cu alte cuvinte, Vrancea era singurul loc din Ţara Moldovei care nu intra sub incidenţa acestui monopol. Marea concesiune ce se făcea vrâncenilor avea însă un preţ deloc lipsit de importanţă: vrâncenii puteau extrage sare doar pentru propriile gospodării, neavând voie să o şi comercializeze. Proprietate domnească, ocnele de sare erau administrate fie direct, fie prin arendăşie. În ciuda acestui regim preferenţial, vrâncenii nu s-au arătat deloc mulţumiţi, nerespectând condiţiile impuse de Domnie [4]

La 1827, iată ce spunea un staroste de Putna referitor la această problemă: « *Sarea Vrăncii iaste oprită a eşi din cuprinsul Vrăncii şi pe acei ce să prind vânzând sare li se ia contrabantu şi sarea şi vitele încă ce duc sare* » [5]

În asemenea condiţii, reacţia vrâncenilor nu aveau cum să întârzie. Concretizarea o reprezintă *„Anaforaua Sfatului din 1 decembrie 1840 supt no. 1.381 înalt încoviinţat la 10 decembrie 1840 pentru oprirea locuitorilor din Vrancea de a vinde sare din munţii lor.*

Departamentul de Finanţe, prin referatul cu nr. 8.580 supuind luărei aminte sfatului cuprinderea articolului 13 din condiţiile ţinerei Ocnelor unde zice că « locuitorii din Vrancea sănt slobozi a scoate sare de acolo pentru însuşi a lor trebuinţi, fără însă a îndrăzni să vândă sare peste hotar, sau aice în ţară, căci dovedindu-se o aseminea faptă, atunci nu numai să plătească cu îndoit preţu a ocnei suta de ocă sare ce s-ar dovedi că au vândut, dar încă necutezători să se şi pedepsască, luându-i pe toţi cu totul de pronomia aceasta » [6].

Înfăţoşind în copie raportul ce am primit din partea D. logofătului Al. Vilara, otcupcicul Ocnelor, arătătoriu că după

---

[4] Cezar Cherciu, *Vrancea şi Ţinutul Putnei. Un secol de istorie 1820 - 1920*, Editura Neuron, Focşani, 1995, p. 76.
[5] Aurel V. Sava, *op. cit.*, p. 221, nota 1.
[6] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 76.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

sciința ce ar fi luat, unii din locuitorii Vrancei ar fi șlobozind sare și ar fi vânzind nu numai în ținutul Putnei, dar încă și peste hotar în Valahia și Transilvania, pricinuindu-se prin aceasta nu puțină pagubire; pentru care propune, că spre părăsirea unei așa urmări, să se îndatorească la plata contrabantului de îndoit preț, pentru sarea ce s-ar vinde din munții lor, pe toți locuitorii din Vrancea, în scop că supt o asemenea îndatorire, acei nevinovați din locuitori, ar privighea asupra celor ce ar fi vinovați.

Asupra acestei împrejurări, Dumnealui Vel Vistiernic făcând luarea aminte, că de a se supune la plata de contrabant de îndoit preț pe făptuitori, aceasta ar fi întemeetă pe cuprinderea Articolului de mai sus și îndestul de rezonală, dar a trage parte la acea plată și toți locuitorii Vrancei, s-ar face obijduire, își dă socotința, ca pentru toată sarea ce se va dovedi că s-a vândut în țară de către arătații locuitori sau că s-a trecut peste hotar, să se mărginească plata contrabantului numai asupra locuitorilor satului aceluia, unde s-ar găsi locuința făptuitorilor, socotindu-se aceasta o îndestulă închizeșluire pentru părăsirea vânzărei sărei, căci atuncea toți locuitorii satelor se vor îngriji a privighea, în satele locuinței lor.

De a nu se urma vre o vânzare de sare care i-ar supune la plată contractului și o așa măsură să se și publice prin foile sătești spre știința tuturor îndeoboștie, iară aplicația ei să se socotească de la 15 zile după tipărirea pomenitelor foi. Această socotință a D. Vel Vistiernic Sfatul cunoscându-o rezonală o au încuviințat și plecat o supune cunoștinței Înălțimei voastre spre desăvârșita hotărâre.

Această Anafora s-a împărtășit Visteriei la 17 Dekembrie 1.840 sub N. 2.065" [7]

---

[7] *Manualul Administrativ al Principatului Moldovei, cuprinzătoriu legilor și dispozițiilor introduse în țară de la anul 1832 până la 1855, înorânduite de o comisie din naltul ordin al înălțimei sale principelui domnitoriu al Moldovei,* Grigorie A. Ghica Voevod, *Tomul al Doilea, Departamentul de Finanțe, Secretariatul de Stat, Departamentul Bisericesc și al Învățăturilor, Departamentul Lucrărilor Publice, Comitetul Sănătății, Controlul, Spitalul*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Rezolvarea litigiului a fost însă de scurtă durată, în condiţiile în care răzeşii vrânceni nu vor recunoaşte dreptul Statului de a le impune interdicţia de comercializare a sării. Faptul este dovedit de Referatul nr. 900, înaintat de către Secretariatul de Stat al Moldovei către Vistierie, la 30 martie 1851: „*Referatul Departamentului de Finanţe din 5 martie 1851 sub no. 1292 către sfat şi închierea Sfatului din 1851 martie 28, atingătoare asemine de sare de la Vrancea şi de fântânile cu slatină de la deosebite locuri.*

Din însoţitul aice în copie adresu a D. Vornic Alecu Vilara, otcupcicul ocnelor, ce de iznoavă s-au priimit la Vistierie sub N. 28 se va pliroforisi Sfatul de arătarea i propunerea ce face asupra sărei, atât de la Vrancea, ce necontenit s-ar specula de cătră Vrânceni i osebite feţe, cât şi din fântânile cu slatină i de la malurile cu sare ce s-au deschis pe la osebite locuri, precum în însemnarea alăturată se cuprinde, macar deşi prin înadins afişuri Domneşti şi cărţi a Visteriei, s-au pus îndatorire Isprăvniciei competente de a stărpi un aşa rău aducătoriu de simţitoare pagubă otcupului ocnelor şi în totul jignitoare dreptului Articolului 9 din condiţiile contractului ocnelor, care are următoarea cuprindere: « De la un loc în altul a ţărei, nimănui nu se dă voe de a scoate sare, nici pentru a sa trebuinţă, nici de vânzare, ce numai otcupnicului de la Ocnă, afară de sarea de la Vrancea ce este ertată Vrăncenilor a o scoate pentru însuşi a lor trebuinţi, îndatoriţi fiind şi ei a privighe ca pe graniţa Vrancei să nu intre sare de peste hotar în Moldova, de la megieşitele locuri şi ei însuşi a nu îndrăzni să scoată sare din Vrancea, spre a o vinde la alţii peste hotar, sau aice în ţară căci dovedindu-se o asemine faptă, atunce nu numai că vor plăti cu îndoit preţ al ocnei, suma de ocă sare ce s-ar dovedi că au vândut, daru încă necutezători se vor pedepsi lipsindu-se pe toţi cu totul de pronomiul acesta ce l-au avut până acum şi la toate asemine locuri din Vrancea de unde se scoate sare de cătră Vrânceni, antreprenorul ocnelor de va vroi va rândoi omul său

Sf. Spiridon, Porto Frankul Galaţi, Regula pentru Administratori, Privighetori i săteni şi alte dispoziţii, Iaşi, 1856, doc. nr. 578, p. 88 - 89.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

să păzească în toată vremea ca vrăncenii după drepturile ce au prin hrisov, să scoată sare numai pentru trebuința lor, iăr nu și de prisos ca să o vânză nici în principat, nici peste graniță, nici pe alți străini să nu-i lasă a veni să scoată sare din Vrancea și să o rădice în trebuințele lor pe la toate locurile unde sânt, sau se va ivi slatină cu apă sărată proprietarul acelui loc va ave dreptate ca să eie slatină numai pentru trebuință casei sale, iar la străini să nu fie slobod a da nici a vinde, iară dovedindu-se să piardă dreptul și slatina să se închidă nu numai puțin și Art. 165 din Organicescul Reglement, în priivirea cărora împregiurări, dar Sfatul este rugat ca să binevoiască a da grabnică dezlegare de măsura ce trebue să se eie asupra acestor catahrisuri - iară Sfatul au făcut închiere în cuprindere « să se facă cunoscut Departamentului Visteriei că în aceea ce atinge de oprirea vre unui abuz cu care de la Vrancea să se poronceascǎ Isprăvniciei de a fi cu cea mai de aproape privighere a nu se face de către locuitorii Vrancei vânzare de sare sau esportație și a se mărgini ei în privileghiul ce li s-a dat condițional, iară în ceea ce priivește fântânile cu slatină, asemine să se poronceascǎ Isprăvniciilor, de a fi cu privighere a nu fi slobodă decât întrebuințarea slatinei pentru casnica trebuință, fie a fi iertat cuiva, fie proprietari, fie locuitori, a o vinde afară la alții și a o specula, căci ea dinpotrivă socotindu-se ca o călcare, o asemine urmare nu rămâne decât a pecetlui acele fântâni și a se opri cu totul scoaterea de slatină în urmarea legiuirei ce priivește un asemine caz, bine înțălegându-se că pecetluirea nu are a se face de cât acelor fântâni care s-ar descoperi că au uneltit vânzarea afară, cu toate aceste scoatere de slatină, pentru facerea de feredee pe loc, sau transportare pentru asemine trebuință nu va fi oprită, cu aceasta însă ca pentru rădicarea slatinei, acei ce vor ave nevoie, să se adreseze la Isprăvnicie și să eie autorizației ei și numai cu biletul Isprăvniciei va și slobozi eșirea slatinei de pe moșia cu fântânile și acestea supt răspunderea dregătorilor » [8]

[8] *Ibidem*, doc. nr. 580, p. 90 - 91.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Dreptul străvechi al vrâncenilor asupra extragerii şi folosirii sării pentru trebuinţele proprii avea să fie consfinţit şi prin hrisovul din 1853 dat de Grigore Ghica Vodă. Mai mult decât atât, legislaţia ulterioară în materie avea să menţină pentru vrânceni tratamentul preferenţial de care s-au bucurat aceştia. În continuare, Vrancea era singurul loc din ţară unde nu era în vigoare monopolul Statului asupra sării [9]

Ca urmare a petiţiei vrâncenilor din 8 august 1851, prin care aceştia protestau contra interzicerii de către Cămara Ocnelor de a extrage şi a folosi sarea pentru nevoile lor, a raportului vel vistiernicului din 2 iunie 1853 şi a mai multor cereri ale celor nedreptăţiţi înaintate Ministerului de Finanţe de a li se da câştig de cauză, cu hotărâre întărită prin hrisov domnesc, Grigore Al. Ghica Vodă s-a decis să facă dreptate. La 1 octombrie 1853, printr-un hrisov, el restatorniceşte vechiul drept al vrâncenilor de a extrage sarea din gropile existente doar în limita necesităţilor gospodăriilor lor, neavând însă voie să o comercializeze [10] Redăm textul integral al documentului:

„Noi, Grigori Alecsandru Ghica Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domn ţării Moldovei

Asupra petiţiei ce ne-au dat locuitorii din Vrance la 8 Avgust 1851, tânguitoare de oprire ce le-ar fi făcând Camara Ocnilor de a-şi lua sare pentru a lor trebuinţă, luând aminte că fiindu o aşa măsură din parte cămării, ar fi împotriva vechilor hăraziri ce au vrâncenii în asămine privileghiu, am încuviinţat şi noi prin recomendaţie către D-lui Vel Vistiernic ca locuitorii din Vrance să se folosească de acest product numai pentru a lor trebuinţă, cu aceasta însă că înlesnire ce li se dă să nu le slujască nici cum pentru spiculaţie;

Şi la 1-iu Septemvrie, anul curgătoriu, de către D-lui Vel Vistiernic înfăţăşându-ni-să raportul său din 2 lunii cu no. 4.205 în alăturare cu pomenita cerire şi o alta, către Departamentul nostru de

[9] S. J. A. N. Vn., Fond personal Vasile I. Ţiroiu, dosar nr. 7, f. 15.
[10] Idem, fond Colecţia de documente, Pachet nr. XIII, doc. nr. 417, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Finans mijlocitoare ca pe temeiul hărăzirei ce l-am făcut să li să sloboadă și Domnescul nostru hrisov, am încuviințat și o așa propunire prin nomeratul raport, însămnându-să că li să da voiea cerută numai în mărginire ocolului lor. Așa dar, pe temeiul celor prescrisă prin acest al nostru Domnescu hrisov hotărîm și restatornicim ca locuitorii vrânceni, pe putere chiar a ofisului ce am slobozit Stărostii Putnii la 1850, August 1 cu no. 64 să aibă tot dreptul de a lua din gropile ce sânt destupati, sare cât va fi de nevoie pentru a lor proprie trebuință spre lesnire a casălor și vitelor lor, fără ca să fie de cineva opriți și înpiedecați, dar și fără ca și ei să îndrăznească a spicula această hărăzire prin vindirea sării piste hotar sau aice în prințipat, piste cuprinderea încuviințării ce le-am făcut, căci dovedindu-să asămine faptă lovitoare dreptăților cămării și prin urmare a fiscului, apoi nu numai că să vor lipsi de această hărăzire, dar vor fi supuși a plăti straf cu prețul îndoit a sumii de sare ce s-ar dovedi vândută.

Această a noastră hărăzire de care și mai înainte vrâncenii prin milostivire procatohilor noștri s-au bucurat, în toată cuprinderea ei poroncim D-sale Vel Vistiernic ca prin publicație să aducă la cunoștință obștească, spre deplină știință și întocmai urmare, poftind totodată și pe acei din urmă luminați Domni frați a noștrii, care din Dumnezăească bună voință vor fi pe tronul Domnii acestui Prințipat, ca nu numai să nu strămute această hărăzire de mare agiutorință, ce să dă pentru casnica hrană a vrâncenilorși a urmașilor lor din cuprinsul ocolului, ce mai ales să se întărească.

Scrisu-s-au hrisovul acesta la Scaunul Domniei noastre, în orașul Iași, în acel al cincile unu a Domnii noastre la Moldova .

Noi Grigore Ghica Voevod" [11].

În acele vremuri, vrâncenii se foloseau de gropile de sare de la Valea Sării și din muntele Țipău [12], „*cea de a doua importantă sursă*

[11] Aurel V. Sava, *op. cit.*, doc. nr. 193, p. 220 - 222.
[12] S. J. A. N. Vn., Fond personal Vasile I. Țiroiu, dosar nr. 7, f. 15.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de sare, vestită ca şi cea de la Valea Sării" [13]. De aici îşi asigurau necesarul de sare sate precum Spulber, Nereju, Prahuda, Paltin, Herăstrău şi Nistoreşti [14].

Maluri de sare exploatată existau şi în punctele „*Mişina*", „*Lepşa*" şi „*Vârful Bălosul*", pazei civile [15] adăugându-se, în anii care vor urma, cea militară [16].

Lista continuă cu muntele Zboina, de unde răzeşii din Lepşa permiteau sovejenilor să extragă sare încă din secolul al XVII-lea, Dealul Poienii, muntele Pietrosu, muntele Lapoş, Paltin, Nereju şi Păuleşti [17]

Cu toate că nu intrau sub incidenţa monopolului Statului asupra sării, răzeşii vrânceni trebuiau să se supună controalelor efectuate de Administraţia Salinei Târgu Ocna [18].

În 1861, de exemplu, Judeţul satului Negrileşti, după efectuarea inspecţiei de către revizorul malurilor de sare şi slatinelor, înaintează cămăraşului ocnelor o declaraţie prin care garanta că nici un locuitor din sat nu va comercializa sarea extrasă din gropile existente în ocolul Vrancea [19] Acelaşi lucru era valabil pentru toate satele vrâncene [20]. Salariile păzitorilor, malurilor de sare erau asigurate de comunităţile răzăşeşti din zonă [21]

În 1862, documentele semnalează furturi de sare din Munţii Vrancei, printre făptuitori numărându-se şi Feier Ioji şi Ioan Jigman [22].

---

[13] *Ibidem*, f. 204.
[14] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 73.
[15] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Spineşti, dosar nr. 1 / 1860, f. 1.
[16] Idem, Fond personal Vasile I. Ţiroiu, dosar nr. 7, f. 230.
[17] Anton Paragină, *Habitatul medieval la curbura exterioară a Carpaţilor în secolele X - XV*, Muzeul Brăilei, Editura Istros, Brăila, 2002, p. 57.
[18] Ion Ionescu, *Agricultura română din judeciulu Putna de ~, Inspectoru generalu de agricultura, Judeciulu alu III*, Imprimeria Statului, Bucuresci, 1869, p. 35.
[19] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Comunei Negrileşti, dosar nr. 11 / 1861, f. 1.
[20] Idem, fond Comitetul (Judeţul) Satului Hăulişca, dosar nr. 3 / 1862, f. 2.
[21] *Ibidem*, f. 1.
[22] S. J. A. N. Vn., fond Tribunalul Judeţului Putna, dosar nr. 222 / 1862, f. 1.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Cazuri similare sunt semnalate de către păzitorii malurilor de sare din Păuleşti [23] şi Hăulişca [24].

În anii 1867 - 1868, nu mai puţin de 90 de ardeleni au trecut munţii în Vrancea pentru a fura sare, dând serios de furcă grănicerilor moldoveni [25]

Referindu-se la cele 14 pichete existente în 1869 în Munţii Vrancei, Ion Ionescu face referire la acest episod atunci când menţionează Pichetul nr. 121 Valea Neagră *„in plaiulu la care vinu potecele de la Petrosu şi Giurgiu. Acestu pichetu padiesce şi muntele de sare din allea Bălosului. Aici au avutu locu doue lupte: una în toamna anului 1867, şi alta în primaveara anului 1868. În cea dintaiu lupta, 6 graniceri români s-au bătutu cu 70 de Ardeleni, hoţi de sare, ce au venitu înarmaţi şi au fostu goniţi lassându 2 morţi şi 2 prinşi vii; într-a duoa lupta, 3 graniceri au gonitu 20 de Ardeleni armati ce au lassatu şi 2 morţi din ai lor"* [26]. Pichetul următor - nr. 122, Mişina era plasat în apropierea minelor din sare din muntele cu acelaşi nume. La rândul său, la fel era amplasat şi Pichetul nr. 124 Munteanu, aflat în zona de acces către Ardeal, prin muntele Giurgiu [27]

Acelaşi economist prezintă o situaţie amănunţită a zăcămintelor de sare existente în Vrancea: *„Avuţia însa cea mai însemnata din munţii Vrancii este sarea, care, în multe locuri, se afla în facia pamêntului şi a caria esploatare ar fi multu mai putienu costisitoare decâtu sarea ce se scoate din fundulu dealuriloru de la tergulu Ocnei. Mai totu territoriulu Vrancii este plinu de sare. La dou locuri se vedu goale stâncele de sare, şi anume:*

I. Muntele Sboina in hotarulu Sovejei si muntele Bodescu în hotarulu Vrancii, despartitu în doue de pereulu Siagâu ce da in apa Lepsii dreptu pisculu Sârei unde este pichetulu No. 118.

---

[23] Idem, fond Primăria Comunei Păuleşti, dosar nr. 13 / 1862, f. 1.
[24] *Ibidem*, fond Comitetul (Judeţul) Satului Hăulişca, dosar nr. 3 / 1862, f. 3.
[25] Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 127.
[26] Ion Ionescu, *op. cit.*, p. 16.
[27] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Muntele Budescu este proprietatea D-lui C. Neagu, vranceanu, ce au cumperat-o de la satele Colacu şi Rugetulu.

2. Muntele Petrosu are sare in piciorulu despre resaritu si în malulu pâreului Petrosu. Sarea este la unu statu de omu sub pamentu si de multe ori fuge pamentulu şi remâne goala stânca de sare. Sarea se cearca infengêndu in pamentu unu paru, si daca parulu sta de a mai intra, atunci este semnu ca a datu de sare.

3. Muntele Mişina are sare in malulu pereului dreptu pichetulu No. 123.

4. Muntele Muntioru, la hotarulu Vrancei despre Romnicul - Saratu, are sare în facia pamântului.

5. În dealulu Poenii, în satu la Bodesti, sarea este esieta afara de pamentu lânga pêreulu Albiana.

6. În Dealu la Vallea - Sarei pe pereulu Saratu este mine de sare. De aici Vrancenii scotu sare pentru consumaţiunea loru.

7. În comuna Paltinulu, deasupra pereului sarea este descoperita.

8. Poalele muntelui Laposiu la Neregiu deasupra Zabalei suntu pline cu sare.

9. In Spulberu deasupra pereului in dealu la Tipâu este sare, mergu Vrâncenii si scotu sare pentru consumaţiunea loru.

10. Apa Cozii este sarata, si la seceta se vede duoe salamuri in malulu despre Paulesti şi unulu chiaru in marginea satului" [28].

De fapt, multe pâraie din zonă sunt sărate, ca dovadă a faptului că traversează straturi salifere [29]

Referindu-se la spiritul belicos al ungurilor veniţi să fure sare din Vrancea, Ion Ionescu menţionează că ţinta lor predilectă este muntele Mişina.

De paza malurilor de sare din Vrancea răspundeau grănicerii aflaţi la Nistoreşti şi Herăstrău. Nu numai ungurii erau în atenţia

[28] *Ibidem*, p. 29 - 30.
[29] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

grănicerilor, ci și vrâncenii, care nu aveau voie să scoată sare din toate locurile mai sus menționate.

Din malul de sare de la Țipău se aprovizionau locuitorii satelor Nereju, Spulber, Prahuda, Paltin, Herăstrău și Nistorești. Sarea se tăia aici din mal cu toporul.

Era interzis a se lua sare din muntele Nereju, păzit de populația din zonă.

Grănicerii păzeau și gropile de sare existentă în zona pârâului Mesteacănul, aflat în hotarul satului Tulnici.

În schimb, sarea existentă în dealul de la Valea Sării se afla la dispoziția tuturor vrâncenilor din zonă [30]

Referindu-se la imposibilitatea respectării în Vrancea a monopolului Statului asupra sării, Ion Ionescu dă următoarea explicație: *„...sarea este pretutindene si nu se poate priveghia, nici opri de a fi luata si intrebuințita de oameni"* [31] Din același motiv, vrâncenii nu plătesc nici un impozit Statului pentru că beneficiau de sarea existentă în zonă [32]

Cercetările geologice de la finele secolului al XIX-lea efectuate în județul Putna au prilejuit și efectuarea unor analize legate de compoziția sării existente în Vrancea. Acestea au reliefat prezența în proporție de 90 % a clorurii de sodiu, la care se adaugă sulfatul de calciu, siliciul, carbonatul de calciu, carbonatul de fier și apa [33]

În ciuda faptului că punctele de exploatare a sării ocupau o suprafață mică și aveau o adâncime redusă, ele, în schimb, erau destul

---

[30] *Ibidem*, p. 35.
[31] *Ibidem*, p. 36 - 37.
[32] *Ibidem*, p. 39.
[33] Mihail Canianu, Aureliu Candrea, *Dicționar geografic al județului Putna de ~*, Lucrare premiată de Societatea Geografică Română în ședința adunărei generale din Martie 1893, Tipografia și Fonderia de Litere Thoma Basilescu, Bucuresci, 1897, p. 265.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de numeroase [34] Calitatea nu era însă peste tot aceeaşi. Iată, de exemplu, care era situaţia de la Poiana, în 1932: *„Se găsesc saline la suprafaţă, din care se extrage sare numai pentru vite, căci sarea este amestecată cu pământ"* [35]

Analizând resursele solului şi subsolului judeţului nostru în 1935 [36], geologul dr. Mircea Păucă opina că exista, în viitor, posibilitatea exploatării sării din Vrancea prin deschiderea unor mine [37] El susţinea chiar că *„Judeţul Putna este unul din cele mai bogate judeţe din ţară în masive de sare dar care nu sunt exploatate decât puţine pentru trebuinţele populaţiei locale"* Numărul mare al apelor sărate sunt dovada existenţei a tot atâtea masive de sare aflate la adâncimi nu întotdeauna mici (reduse) [38]

Au fost şi cazuri în care exercitarea de către vrânceni a secularului lor drept de exploatare a sării a fost îngrădită. De exemplu, la 17 iunie 1939, Prefectura Judeţului Putna cerea Preturii Plasei Zăbala să înlăture neajunsurile constatate la Valea Sării: *„În urma reclamaţiunilor primite , stabilindu-se la faţa locului de Dl. pretor al plasei Vrancea că locuitorul Ştefan Lăcustă, actualul custode al ocnelor de la Valea Sării le exploatează după bunul său plac, vă rugăm a pune în vedere primarilor din plasa Dv., care are dreptul străvechi de a folosi sarea din aceasta ocnă, să îndrumeze locuitorii, să se prezinte cu adresă din partea primăriei respective la comuna Valea Sării, pentru control"* [39]

Într-adevăr, dreptul vrâncenilor la folosirea sării din zonă fără obligaţii financiare rezultă şi dintr-o Adresă înaintată de către Ministerul de Finanţe Preturii Plasei Vrancea, la 5 mai 1940.

---

[34] I. Roşca, *Excursia Bucureşti - Soveja - Năruja - Odobeşti*, în *Buletinul Societăţii Regale Române de Geografie*, tom XLVII 1928, Bucureşti, 1929, p. 390.
[35] S. J. A. N. Vn., fond Pretura Plasei Vidra, dosar nr. 16 / 1932, f. 14.
[36] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 123 / 1932, f. 112.
[37] *Ibidem*, f. 116.
[38] *Ibidem*.
[39] S. J. A. N. Vn., fond Pretura Plasei Zăbala, dosar nr. 27 / 1939, f. 5.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Documentul, referindu-se la monopolul Statului asupra sării, precizează: *„Excepţie face numai regiunea Vrancei, ai cărui locuitori au dreptul să exploateze sare şi a folosi apa sărată, însă numai în cantităţile necesare pentru consumul lor propriu şi al vitelor, fiindu-le cu totul interzis să transporte această sare în alte regiuni să se comercializeze"* [40].

La rândul său, Direcţia Generală a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României nuanţa acest aspect: *„Casa Autonomă a Monopolurilor nu a recunoscut niciodată locuitorilor din regiunea Vrancea Putna dreptul de a exploata sarea din acea regiune şi de a folosi în mod gratuit pentru treburile lor casnice, ci, în mod cu totul excepţional şi până la modificarea legii monopolurilor, Casa Autonomă a Monopolurilor păsueşte pe aceşti locuitori ca să exploateze şi să folosească sarea numai pentru trebuinţele lor casnice. Cele de mai sus vor fi aduse de urgenţă la cunoştinţa funcţionarilor în subordine, dar mai ales prin afişaj, batere de tobă etc., locuitorilor din regiunea Vrancea, spre a nu se lăsa impresia locuitorilor beneficiari că li s-a acordat un drept, când în realitate ei sunt numai toleraţi până la noi dispoziţiuni"* [41]

Aşadar, străvechiul drept al vrâncenilor, care suplinise prin tradiţia atât de puternică lipsa legislativă, era pe cale de a deveni caduc. Cu toate acestea, în 1943, lucrurile nu se schimbaseră, o mărturie de epocă dovedind acest fapt: *„Vrâncenii se bucură şi astăzi de privilegiul de a scoate şi folosi sarea pentru nevoile gospodăreşti, cu abatere de la legea monopolurilor şi ca o amintire a libertăţilor de care s-a bucurat până în timpuri apropiate"* [42]

În perioada 1946 - 1948, autorităţile judeţene au cerut mai multor ministere cel al Afacerilor Interne, al Lucrărilor şi

[40] Idem, fond Pretura Plasei Vidra, dosar nr. 34 / 1939, f. 5.
[41] *Ibidem*, f. 6.
[42] *Monografia Judeţului Putna*, Tipografia şi Legătoria de cărţi *„Cartea Putnei"* Alex. P. Alexandrescu, Focşani, 1943, p. 9.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Comunicaţiilor [43], al Economiei Naţionale [44] şi Preşedinţiei Consiliului de Miniştri exploatarea sării din Vrancea la scară industrială, motivând că viitoarele mine de sare ar contribui la relansarea economică şi socială a judeţului [45], zăcământul fiind din belşug şi garantând o exploatare îndelungată [46]

Pe fondul tergiversării soluţionării favorabile a acestei iniţiative, vrâncenii, nerespectând condiţiile impuse de Stat, extrăgeau sarea din zonă nu doar pentru necesităţile propriilor gospodării, ci şi pentru vânzarea ei. La 27 august 1947, Prefectura Judeţului Putna cerea Legiunii de Jandarmi Putna să nu se mai comită asemenea abuzuri: *„Ministerul de Interne cu ordinul nr. 23.499 din 22 august 1947 ne face cunoscut că organele de control ale Ministerului au constatat că locuitorii din comunele învecinate cu zăcămintele de sare, aflate la suprafaţa solului, fac extracţii clandestine de sare pe care apoi o comercializează.*

Prin asemenea procedee aducându-se mari pagube Statului, cu onoare vă rugăm, ca organele Dvs. din subordine, să oprească extracţiile ilegale de sare, precum şi comercializarea sării extrasă, sancţionând pe toţi vinovaţii conform legii pentru administrarea şi exploatarea monopolurilor" [47]

În perioada 1973 - 1980 s-a pus din nou problema deschiderii unei mine de sare de la Valea Sării [48], investindu-se sume importante în vederea efectuării şi în Vrancea a unor lucrări sistematice de prospecţiuni [49] Rezultatele cercetărilor din Vrancea erau doar parţial pozitive; astfel, după cum opinau specialiştii, sarea *„rămâne o sursă*

---

[43] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 63 / 1946, f. 44 - 45.
[44] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 39 / 1947, f. 5 - 5 verso.
[45] *Ibidem*, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 63 / 1946, f. 46.
[46] *Ibidem*, dosar nr. 29 / 1948, f. 63.
[47] *Ibidem*, dosar nr. 52 / 1947, f. 72.
[48] S. J. A. N. Vn., fond Comitetul Judeţean Vrancea al Partidului Comunist Român, dosar nr. 716 / 1970, f. 247.
[49] *Ibidem*, f. 149.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

potenţială a judeţului, utilizarea ei rămânând condiţionată de o serie de factori tehnici (posibilitatea exploatării ei prin disoluţie)" [50]

Pe Văile Putnei şi ale Cozei au fost evidenţiate formaţiuni de sare la mică şi mare adâncime, lor adăugându-li-se izvoare sărate, eflorescenţe şi cruste. La fel stăteau lucrurile şi în zonele Nistoreşti - Zăbala, Vrâncioaia - Paltin, Bodeşti - Năruja. Alte iviri ale sării au fost semnalate la Tulnici, Vrâncioaia, Nistoreşti, Pârâul Peţicu, Paltin, Năruja, Poiana, Spulber. La Valea Sării s-au executat nu mai puţin de opt foraje cu adâncimi cuprinse între 200 şi 460 m, în vederea cercetării straturilor de sare de vârstă tartariană. Rezultatele obţinute fiind negative, cercetările s-au oprit [51].

„La Nistoreşti unde există o anomalie locală de minim gravimetric, în sondele nr. 7 şi 9 MP săpate pentru hidrocarburi, s-a interceptat sare gemă pe intervalele 12 211 m şi respectiv 15 - 430 m; grosimile determinate sunt relativ mici în comparaţie cu grosimile zăcămintelor care fac obiectul exploatării. Din punct de vedere calitativ, sarea identificată fiind impură, nu corespunde standardelor şi normelor în vigoare.

Indicaţiile de la suprafaţă şi din foraje, a calităţii sării, precum şi condiţiile tectonice locale, nu au constituit până în prezent premize favorabile pentru cercetarea mai în detaliu a sării şi eventual a sărurilor de potasiu" [52].

Aşadar, filoanele de sare existente în Vrancea nu au întrunit condiţiile necesare inaugurării aici a unei exploatări sistematice, la nivel de carieră. În asemenea condiţii, extragerea sării s-a făcut, de-a lungul timpului, fără mijloace mecanice şi doar în limita satisfacerii necesităţilor gospodăriilor vrâncene. Deşi dovedită documentar, comercializarea ilegală a sării nu a putut transforma această ocupaţie străveche a vrâncenilor din îndeletnicire ocazională într-o constantă a economiei acestui judeţ.

---

[50] *Ibidem*, f. 248.
[51] *Ibidem*, f. 112.
[52] *Ibidem*, f. 142 - 143.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

MAUSOLEUL FOCŞANI SUD

Horia Dumitrescu

„Neamul este etern prin Cultul Eroilor"
Nicolae Iorga

Participarea României la Războiul de Reîntregire Naţională s-a soldat cu pierderi grele de vieţi omeneşti: 217. 016 soldaţi şi 2.330 ofiţeri [1]

Tratatul de Pace de la Versailles semnat la 28 iunie 1919, prin articolele nr. 225 şi 226 impunea fostelor state beligerante o serie de obligaţii privind întreţinerea ostaşilor căzuţi în marea conflagraţie [2]

Până la Primul Război Mondial (1916 – 1919), românii îşi pomeneau eroii în prima Sâmbătă a Morţilor din an. Imediat după război, cinstirea memoriei celor căzuţi pe câmpurile de onoare a căpătat o formă organizată. Cultul Eroilor *„însemnă întoarcerea cu smerenie, preţuire şi recunoştinţă la rădăcini"* [3]

Conducerea statului român a stabilit, prin Decretul – Lege nr. 715 din 14 ianuarie 1919, amenajarea cimitirelor eroilor, prin exproprierea terenurilor unde erau îngropaţi ostaşii morţi în război. Această lege avea să fie completată, peste un an, cu Decretul – Lege nr. 1. 693 din 22 aprilie 1920.

---

[1] Const. Kiriţescu, *Istoria Războiului pentru Întregirea României 1916 – 1919, Ediţia a II - a, Refăcută în întregime şi mult adăogită în 3 volume,* vol. III, Editura Casei Şcoalelor, Bucureşti, 1925, p. 539.

[2] Petre Dan, *Asociaţii, Ligi, Societăţi. Dicţionar cronologic,* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1983, p. 310.

[3] Petre Stoica, *Asociaţia „Cultul Eroilor"*, în *Enciclopedia Armatei României,* Editura Centrului Tehnic – Editorial al Armatei, Bucureşti, 2009, p. 1. 321.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Instituţia căreia i-a revenit nobila misiune de a îngriji, înfrumuseţa şi păstra mormintele şi operele comemorative de război a primit denumirea de *„Societatea Mormintelor Eroilor căzuţi în Război"*.

În urma Raportului nr. 4. 899 / 12 septembrie 1916, al ministrului de Război, generalul de Corp de Armată Arthur Văitoianu, legiferarea cutumei începea la 12 septembrie 1919, când regele Ferdinand I, prin Înaltul Decret – Lege nr. 4.106, recunoştea calitatea de persoană morală a Societăţii *„Mormintele Eroilor căzuţi în Război"* [4].

Societatea, cu sediul în Bucureşti, avea calitatea de persoană juridică şi beneficia de scutiri de taxe poştale, de transport pe CFR şi de timbru. Comitetul *Societăţii Mormintele Eroilor căzuţi în Război* avea preşedinte de onoare pe regina Maria şi preşedinte executiv pe Î. P. S. Mitropolitul Primat dr. Miron Cristea, devenit ulterior Patriarh al României [5].

Atribuţiile *„Societăţii Mormintelor Eroilor căzuţi în Război"* erau:

1. Cercetarea şi descoperirea mormintelor de eroi, fără deosebire de confesiune sau origine etnică
2. Îngrijirea mormintelor şi întreţinerea acestora
3. Crearea, organizarea, înfrumuseţarea şi întreţinerea cimitirelor de onoare

---

[4] Valeria Bălescu, *Cultul Eroilor*, în *Enciclopedia Armatei României...*, p. 1. 084.

[5] **Miron Cristea** (18 iulie 1868, Topliţa, jud. Harghita – 6 martie 1939, Cannes, Franţa). Episcop de Caransebeş (1909 – 1919), mitropolit primat al României (18 / 31 decembrie 1919 – 4 februarie 1925), primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1 noiembrie 1925 – 6 martie 1939), preşedinte al Consiliului de Miniştri între 10 februarie 1938 – 6 martie 1939 (Vezi detalii Ioan Scurtu, *Un om al Bisericii în politică: Miron Cristea* în *Istoria românilor de la Carol I la Nicolae Ceauşescu. Culegere de studii*, Editura Mica Valahie, Bucureşti, 2010, p. 214 – 224).

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

4. Comemorarea eroilor *„Ziua Eroilor"*, monumente, plăci comemorative, troiţe, publicaţiuni etc. [6]

Reglementată şi împuternicită prin Înaltul Decret nr. 3.530 / 24 august 1920, Legea pentru cinstirea memoriei eroilor căzuţi stabilea ca Ziua Eroilor să fie comemorată la 40 de zile după Sfintele Paşti, cu prilejul Înălţării Domnului.

Direcţiunea Administraţiei Generale din cadrul Ministerului de Interne, prin Adresa nr. 17. 743 din 3 mai 1920, informa primarul oraşului Focşani că: *„Societatea « Mormintele Eroilor căzuţi în Război » ne face cunoscut, prin adresele 671 şi 137 / 920, că, pentru ziua de 20 Maiu a. c., decretată ca zi naţională « Cultul Eroilor » s-a hotărât o procesiune generală în toată ţara, în oraşe ca şi la comunele rurale, pentru comemorarea eroilor noştri naţionali.*

Această sărbătorire urmează să se facă conform programului aici anexat [7]:

Au fost trimise instrucţiuni cărora trebuiau *„să se conformeze autorităţile civile şi militare, eclesiastice şi şcolare, alcătuind în deplin acord, programul acestei zile, pentru a cărui îndeplinire se vor lua toate măsurile"* [8].

Programul Zilei Eroilor Neamului la sate prevedea că *„În « Ziua Eroilor » este suspendată orice activitate; Şcoalele nu vor ţine curs. Băncile nu vor avea operaţii, magazinele, cârciumile şi atelierele de ori ce natură vor fi închise ziua întreagă. Pretutindeni se vor arbora drapelele naţionale"* [9]

Programul primit de Primăria Focşani era cel pentru provincie, adică pentru oraşele din întreaga ţară:

---

[6] *Câteva cuvinte despre Societatea „Mormintele Eroilor"*, Institutul de Arte Grafice, *„Răsăritul"*, Bucureşti, 1925, p. 3.
[7] Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 88 / 1920, f. 13.
[8] *Ibidem*, f. 14.
[9] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

„Ziua Eroilor

Ziua Eroilor, morţi pentru Patrie, fiind declarată zi naţională trebuie să pătrundă în conştiinţa întregului Românism, ea fiind expresia cea mai desăvârşită a sufletului nostru naţional.

Ziua Eroilor va fi serbată în tot cuprinsul României întregite cu o deosebită solemnitate.

Programul ei va cuprinde două părţi:

A) Procesiunea Religioasă, care se va face dimineaţa.

B) Sărbătoarea Culturală, care se va organiza după masă şi seara. –

În această zi a Erolilor, instituţiunile publice şi particulare nu lucrează; prăvăliile sunt închise, oraşul întreg va fi pavoazat.

Normele generale care sunt de dorit să se urmeze în întregime sunt cele de mai jos. –

A. Procesiunea Religioasă

La Procesiunea care va începe între 9 – 10 dimineaţa din punctul sau punctele ce se vor alege la timp de către comitetul organizator vor lua parte:

1) Toate comandamentele armatei şi Şcolile Militare

2) Toate corpurile de trupă cu efectivul pe cât va fi posibil complet şi întreg corpul ofiţeresc

3) Toate autorităţile civile şi tot corpul funcţionarilor publici

4) Autorităţile bisericeşti cu întregul cler în odăjdii

5) Corpul profesorilor universitari (Cluj, Cernăuţi)

6) Baroul, Magistratura

7) Societăţile corale şi culturale

8) Liceele şi toate şcoalele secundare de stat sau particulare, fără diferenţă de confesiune sau naţionalitate cu toţi profesorii

9) Şcoalele primare şi orfelinatele cu profesorii respectivi

10) Societăţile de veterani, invalizii de război, ofiţerii (sau grade inferioare) cu drapelele şi toţi membrii

11) Toate societăţile existente, comunităţile israelite, cu toţi membrii având steagul societăţei şi insignele

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

12) O delegaţie a instituţiunilor particulare de cultură şi cele economice

13) Toate corporaţiunile şi societăţile de meseriaşi existenţi în oraş

Ordinea adunărei pe pieţele indicate şi a încolonărei procesiunei va fi fixată după un plan special

Se va intona la semnalul dat, la sosirea autorităţei celei mai superioare, Imnul Regal de către corurile şcolare, societăţile corale şi muzicile militare.

Te deumul se va oficia pe piaţa de adunare de către întregul cler. Onorul Eroilor morţi se va da cu totul în mod impozant, citindu-se în rugăciune un text special pentru eroii noştri.

După Tedeum care va dura cel mult jumătate oră va urma procesiunea, formându-se convoiul după planul stabilit. –

Pe tot parcursul drumului, fanfarele şi corurile vor intona imnuri patriotice şi religioase. Se impune prezenţa cât mai multor drapele fiind de recomandat ca fiecare clasă a fiecărei şcoli să aibă drapelul ei. –

Marşurile ce se vor cânta trebue să aibă caracter entuziast, Ziua Eroilor morţi simbolizând ziua Reîntregirei Neamului.

La sosirea procesiunei la cimitir în faţa mormintelor după o scurtă slujbă religioasă vor lua cuvântul un profesor şi un ofiţer, desemnaţi de comitetul organizator. –

Se va răspunde de unul din Prelaţii prezenţi, dacă este reşedinţă de Mitropolit sau Episcopat sau de un preot dacă nu este.

Se vor da onorurile militare. –

B. Serbările Culturale

După amiazi la toate Teatrele vor avea loc festivaluri cu caracter patriotic, organizate de instituţiunile oficiale şi particulare de cultură, care se oferă sau sunt solicitate de Societate, în acest scop în nici un caz nu poate avea în « ziua eroilor » loc un spectacol de altă natură.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Organizarea în detaliu a acestor manifestaţiuni culturale se vor face de instituţiunile care se oferă sau care sunt solicitate, urmând în trăsături generale programul fixat de societate.

Societatea va anunţa la timp publicul, prin afişul general, programul acestor festivaluri, deosebit de afişajul special pe care-l vor face instituţiunile respective.

Dacă unele din instituţiunile de stat sau particulare vor pune taxe de intrare la aceste festivaluri culturale întregul beneficiu se va vărsa Societăţei „Mormintele Eroilor"

Muzicile militare vor fi împărţite la diferitele pieţe pentru a cânta.

Seara se va organiza, prin îngrijirea comenduirei pieţei, retragere cu torţe" [10].

Prefecturile au primit Adresa nr. 58. 273 / 17 august 1922 a Ministerului de Interne, prin care li se cerea să ia măsuri severe pentru ca mormintele eroilor să nu fie profanate: *„În toamna anului 1919 sub Înaltul patronaj al Majestăţei Sale Regina Maria s'a înfiinţat cu concursul unor buni români Societatea „Mormintele Eroilor căzuţi în rasboi" pentru ca printr-o îngrijire pioasă şi statornică ă mormintelor şi cimitirelor de eroi să se simbolizeze frumuseţea genului războinic al neamului şi să se contribuie la redeşteptarea cultului pentru morţii gloriioşi ai neamului – cult străvechi aşa cum ni l-au lăsat strămunii – cum se desprinde din paginile istorice şi din lăcaşurile sfinte – ridicate de Voevozii noştri şi de vitejii lor boeri.*

Opera atât de mare trebuia să întâmpine în mod firesc în îndeplinirea ei pe lângă mari greutăţi materiale şi mari greutăţi de ordin moral.

Aceste greutăţi de ordin moral, sunt mărite însă foarte mult prin actele de dureroasă impietate ale unora din cei' rătăciţi, care printr'o pornire destructivă paralisează această operă educativă descurajând cele mai frumoase şi curate intenţiuni ale bunilor români.

---

[10] *Ibidem*, f. 17 – 18.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În consecinţă vă rugăm să luaţi cele mai severe măsuri pentru ca mormintele eroilor să nu fie profanate ci să se dea toată importanţa cultului acestor vitezi'care şi'au dat viaţa pentru ţară şi a fi o mângâere pentru cei rămaşi depe urma lor.-" [11]

În perioada septembrie 1919 – decembrie 1924, activitatea „*Societăţii Mormintelor Eroilor căzuţi în Război*" s-a concretizat prin:

descoperirea şi identificarea a 395 cimitire militare de război, 2.136 cimitire comunale şi 6.215 cimitire provizorii, cuprinzând toate circa 400. 000 morminte de eroi; cu această ocazie s-au identificat 392.258 eroi, din care 203.414 români, ceilalţi fiind străini sau necunoscuţi

descoperirea şi identificarea a 23.541 eroi români, înmormântaţi pe teritoriile altor ţări, creându-se şi un cimitir de onoare la Sofia (Bulgaria) şi contribuind la întreţinerea cimitirelor din Alsacia

- crearea pe regiuni şi judeţe a unui număr de 66 cimitire de onoare în care au fost aduse osemintele a 158.306 eroi, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, România devenind primul stat care i-a asimilat pe eroii străini celor naţionali

- exhumarea, la cererea familiilor, după diferitele câmpuri de luptă şi transportul la vatra părintească a unui număr de 418 eroi [12].

În conformitate cu prevederile Legii asupra Regimului Mormintelor de Războiu din România, sancţionată prin Înaltul Decret Regal nr. 1. 699 din 13 mai şi publicată în„*Monitorul Oficial*" nr. 119 din 2 iunie 1927, Societatea şi-a schimbat denumirea în Societatea „*Cultul Eroilor*" [13]

Această lege a fost revăzută şi completată cu Legea Regimului Mormintelor şi Operelor Comemorative Militare de Război (27 iulie 1940), iar Societatea „*Cultul Eroilor*" şi-a schimbat denumirea. Prin Înaltul Decret Lege nr. 2. 533 / 1940, publicat în *Monitorul Oficial*

[11] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 80 / 1922, f. 19.
[12] *Câteva cuvinte despre Societatea „Mormintele Eroilor"* ..., p. 6.
[13] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 63 / 1927, f. 88 – 89.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

din 1 august 1940, Societatea *Cultul Eroilor* Comitetul Central, a devenit Aşezământul Naţional *„Regina Maria pentru Cultul Eroilor"*, în memoria reginei Maria decedată la 18 iulie 1938, astfel că, la 31 august 1940, fosta Societate şi-a încetat activitatea şi întregul său patrimoniu a fost preluat de Aşezământ [14].

Aşezământul a desfăşurat activităţi organizatorice şi educative sub conducerea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române şi a Ministerului de Război până în anul 1948. După 30 decembrie 1947, ca efect al actului de abdicare a regelui Mihai şi al Legii de proclamare a Republicii Populare Române, a căpătat denumirea de *Aşezământul Cultul Eroilor*. La 8 iunie 1948, în urma Decretului nr. 48 al Marii Adunări Naţionale din 29 mai 1948 şi a Deciziei Consiliului de Miniştri nr. 297 din 8 iunie 1948, a fost desfiinţat şi întregul său patrimoniu trecut la Ministerul Forţelor Armate [15]

În Vrancea, la Focşani, Societatea Mormintele Eroilor Căzuţi în Război s-a constituit încă din anul 1920, când s-au înscris 62 de membri [16] (27 în Focşani şi 35 în Odobeşti), la care s-au adăugat, doi ani mai târziu, nume ilustre, printre care profesorul Nicolae Al. Rădulescu, dr. Gheorghe Băiatu din Odobeşti, avocatul Gheorghe Miciora, Spiridon Helciu, Costică Dia, Dumitru Bahamat, George Simionovici, preotul Gheorghe Tomescu ş. a.[17]

---

[14] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 32 / 1940, f. 162.
[15] Valeria Bălescu, *op. cit.*, p. 1. 090.
[16] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 85 / 1924, f. 9 – 9 verso .
[17] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Comandantul Diviziei 6-a, generalul Toma Lişcu [18] a devenit preşedintele Filialei Judeţului Putna al acestei Societăţi, calitate în

[18] **Toma Lişcu**. S-a născut la 1 aprilie 1866, la Islaz, judeţul Romanaţi. Părinţii săi au fost Marin şi Tudora Lişcu. A absolvit Şcoala Subofiţerilor de la Bistriţa şi Şcoala Superioară de Război. Sublocotenent (16 octombrie 1891), locotenent (8 martie 1895), căpitan (10 mai 1902), maior (10 mai 1910), locotenent – colonel (1 aprilie 1914), colonel (10 mai 1916), general de brigadă (1 noiembrie 1917), general de divizie (1 aprilie 1926). Profesor de Istoria Militară şi Geografia Militară la Şcoala Militară de Infanterie (1907). În 1908 a fost inspector de studii şi ajutor de profesor la cursul de Tactica Terenului la Şcoala Superioară de Război. În anii Războiului de Reîntregire a Neamului a îndeplinit funcţii importante: şef de Stat Major la Corpul 7 Armată din Armata a 3-a, comandantul Brigăzii 28 Infanterie din Divizia 14-a, comandantul Brigăzii 10-a din Divizia a 5-a, comandantul Diviziei a 5-a. În calitate de comandant al Corpului de Graniceri (1 mai 1918 – 8 noiembrie 1921) a realizat dispozitivul de pază a frontierei României Mari. Sub îndrumarea sa a apărut „*Revista Grănicerilor*" La Focşani a fost comandantul Diviziei a 6-a între 1 octombrie 1923 – 1 aprilie 1926). A fost decorat cu: Medalia Jubiliară „*Carol I*" (10 mai 1906), Ordinul Naţional „*Coroana României*" în grad de Cavaler, Medalia „*Avântul Ţării*" (1913), Medalia „*Bărbăţie şi Credinţă*", clasa 1 (1913), Ordinul Naţional „*Steaua*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

care se adresa Primăriei Focşani să îl sprijine în vederea creşterii numărului membrilor ei: *„Potrivit scopului înfiinţărei comitetului Judeţean al societăţei „Mormintele Eroilor căzuţi în războiu"** şi pentru desăvârşirea operei de recunoştinţă ce datorăm acelora care s-au jertfit pentru patrie, este absolută nevoe ca să punem toată stăruinţa şi tot sufletul nostru, pentru ca prin toate mijloacele, să determinăm, cât mai multe persoane, să se înscrie în una din categoriile de membri prevăzuţi la art. 6 adică Membri: fondatori, donatori sau activi"* [19] El considera că *„numai în chipul acesta, toţi acei ce au sentimentul de cultul eroilor şi patriotism, să poată lua cunoştinţă de nevoile ce Societatea are, pentru desăvârşirea acestei înălţătoare opere"* [20]. Adresa era însoţită de 10 *Apeluri* cu 15 liste de înscriere şi trei chitanţiere. Redăm în continuare conţinutul *Apelului*:

„Pe pământul Judeţului Putna, unde în cursul războiului din 1916 – 1918, s-au desfăşurat lupte crâncene, se găsesc îngropaţi mii de ostaşi, cari au căzut la porţile Moldovei, făcându-şi datoria.

Pe câmpurile dela Mărăşti şi Mărăşeşti, precum şi în toate celelalte puncte unde au avut loc lupte încă se mai găsesc oseminte ne adunate, încă se mai găsesc cruci izolate, neîngrijite, expuse a dispărea în cea mai scurtă vreme.

Datoria noastră de buni români şi cetăţeni, cari astăzi trăim într-o Românie Mare creiată prin sacrificiile de sânge ale acestor

---

României" în grad de Cavaler (1913), Medalia „*Sfântul Vladimir*", clasa IV (1917), Ordinul Naţional „*Steaua României*" în grad de Ofiţer (1917), Ordinul Naţional „*Coroana României*" în grad de Comandor, Ordinul Naţional „*Steaua României*" în grad de Comandor (Înalt Decret nr. 4.768 din 14 noiembrie 1922). La 1 ianuarie 1934 a fost trecut în retragere. A încetat din viaţă în anul 1958 şi a fost înmormântat în Cimitirul „*Sfântul Gheorghe*" din Piteşti. (Arhivele Militare Române, *Memorii Bătrâni Generali*, litera „*L*", dosar nr. crt. 11, passim).

* Comitetul Judeţean Putna al Societăţii „ *Mormintele Eroilor căzuţi în războiu"* s-a constituit la 20 februarie 1924 (S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 85 / 1924, f. 16).

[19] *Ibidem*, f. 8.

[20] *Ibidem.*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

eroi, este de a cinsti memoria lor îngrijindu-ne de locaşurile lor de veci, înfrumuseţând cimitirele lor şi adunându-i la un loc aşa precum au fost adunaţi când au plecat la lupte.

Alături de soldaţii căzuţi pe front, judeţul Putna este bogat în exemple de adevărat patriotism. Mulţime de cetăţeni au căzut pradă furiei duşmane, pentru că prin toate mijloacele s-au pus în slujba armatei de pe front.

Memoria lor trebue să fie cinstită, locaşurile lor de odihnă trebue să fie loc sfânt de unde se învaţă dragostea de ţară.

Să arătăm lumei că suntem demni de sacrificiile făcute de ei şi să învăţăm prin aceasta copiii noştri cum trebue să cinstească memoria celor ce şi-au dat viaţa pentru ţară.

Pentru atingerea acestui scop cu onoare vă rog să binevoiţi a face o largă propagandă printre toţi cetăţenii spre a se înscrie câţi mai mulţi în Societatea „Mormintele Eroilor căzuţi în războiu" care are soarta cimitirelor celor ce au căzut pentru ţară înalta misiune de a îngriji de soarta cimitirelor celor ce au căzut pentru ţară" [21]

Serviciul Veterinar al Oraşului Focşani cu Adresa nr. 86 / 8 martie 1924 informa primarul că a înscris 45 de membri şi restituia chitanţierele cu suma de 1.080 lei [22].

Iniţiativa ridicării Mausoleului – Osuar al Eroilor din Garnizoana Focşani a aparţinut aceluiaşi general Toma Lişcu, ajutat de locotenent – colonelul Dumitru Carlaonţ [23]

Lui îi revine şi meritul de a fi pus bazele *„Fundaţiei Culturale"* de sub conducerea A. S. Regale Principele Carol. În localul Şcolii Profesionale, la 17 februarie 1924, a avut loc întrunirea unui grup de intelectuali şi ofiţeri, în cadrul căreia au luat cuvântul: maiorul

---

[21] *Ibidem*, f. 10.
[22] *Ibidem*, f. 21.
[23] I. M. Dimitrescu, *Însemnări cu privire la oraşul Focşani. Cu o prefaţă de G. G. Longinescu Profesor Universitar*, Tipărit cu prilejul congresului Ligii Culturale, dela Focşani din 28 şi 29 Iunie 1931, Extras din Revista *„Natura"*, Institutul de Arte Grafice *„Bucovina"*, I. E. Torouţiu, Bucureşti, 1931, p. 76.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Nicolae Druţu, Ştefan Graur, preotul George Popescu, profesorul Silviu Mândăchescu şi alţii.

Conducerea efectivă a fost asigurată de maiorul Druţu, care, împreună cu profesorii G. Dimitriu, Bălănescu, I. Dănilă şi alţii, au editat şi un ziar cultural [24]

Ridicarea Mausoleului – Osuar din Focşani s-a dovedit a fi destul de anevoioasă şi a necesitat un mare efort în a asigura sumele necesare construcţiei monumentului. În întreaga ţară se făceau eforturi deosebite pentru ridicarea însemnelor de cinstire a Eroilor Neamului căzuţi pe câmpurile de luptă din timpul Războiului de Reîntregire a României.

La 22 aprilie 1924, Comitetul Monumentului din Regimentul 46 / 61 Infanterie Bucureşti solicita sprijinul Prefecturii Putna pentru vânzarea unor cărţi poştale. Rezoluţia prefectului G. Gavriliu [25] este extrem de clară: *„Fiindcă şi în Focşani este o Societate a Mormintelor eroilor care intenţionează a face un mausoleu şi pentru care s-a făcut şi se face apel la obolul cetăţenilor nu mai putem contribui la alte întreprinderi similare"* [26]

La 1 septembrie 1924, în Focşani, s-a constituit Comitetul pentru ridicarea unui monument Eroilor din Războiul 1916 – 1918 [27]

Primăria Focşani, prin Procesul – verbal nr. 3. 455 din 23 martie 1925, a dispus ordonanţarea sumei de 25.000 lei pe exerciţiul 1924:

„Având în vedere că în bugetul comunei pe exerciţiul 1924 la art. 127 este înscris un credit de lei 25.000 pentru ridicarea unui monument eroilor din răsboiul 1916 – 1918 în Focşani şi că prin p. v. din 1 septembrie 1924 al Comitetului constituit pentru ridicarea

---

[24] *Ibidem*, p. 77.

[25] **G. Gavriliu** – prefect al Putnei între 1923 – 1925 şi aprilie – iunie 1934 [Cezar Cherciu, *Focşanii – O istorie în date şi mărturii (sec. XVI – 1950)*, Editura Andrew, Focşani, 2010, p. 494].

[26] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 80 / 1924, f. 11.

[27] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 81 / 1925, f. 23.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

zisului monument, s-a dispus ca suma arătată mai sus să se depună de Primărie la o Bancă din localitate pentru scopul prevăzut mai sus.

Noi, preşedintele Comisiunei Interimare dispunem:

Ordonanţarea sumei de lei 25.000 prevăzută la art. 127 al bugetului comunei pe exercițiul 1924 pe numele Dlui Casier comunal care o va depune la Banca Populară „Unirea" din Focşani pentru ridicărei monumentului eroilor din răsboiul 1916 – 1918[28]

Generalul Toma Lişcu, în calitatea sa de preşedinte al Comitetului Judeţean Putna al *„Societăţii Mormintelor Eroilor căzuţi în Război"*, a invitat întotdeauna pe prefect la întrunirile membrilor acestui comitet.

Astfel, joi, 9 iulie 1925, ora 17, la Cercul Militar, prefectul era invitat la o nouă întâlnire al cărei scop *„este de a pune la corent comitetul din care şi Domnia Voastră faceţi parte, cu proiectul executărei lucrărilor Mauzoleului Eroilor, ale cărei săpători au fost deja începute"* [29]

Pentru sâmbătă, 3 octombrie 1925, ora 17^{00}, în localul Comandamentului Diviziei a 6-a *„Domnii membri ai comitetului Judeţean Putna, sunt cu insistenţă rugaţi a participa la această întrunire, pentru a fi puşi la curent, cu lucrările ce se execută la Mauzoleul Eroilor de lângă Regimentul 10 Infanterie şi a hotărî asupra lucrărilor viitoare"* [30].

Ca şi în cazul altor opere de interes obştesc, s-au deschis liste de subscripţie, s-au organizat serbări, baluri etc., s-au pus în vânzare cărţi poştale, dar cel mai sigur era sprijinul financiar al instituţiilor Statului.

De aceea, Comitetul Judeţean Putna al *„Societăţii Mormintelor Eroilor căzuţi în Război"*, s-a adresat sistematic Primăriei Oraşului Focşani pentru a contribui financiar la ridicarea monumentului.

---

[28] *Ibidem.*
[29] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 96 / 1925, f. 3.
[30] *Ibidem,* f. 13.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Prefectura Putna a trimis, la 7 octombrie 1925, o Adresă către Societatea „*Mormintele Eroilor*": „*Un comitet pus sub patronajul domnului ministru Chirculescu* * *voind să exhumeze şi să transporte la Vidra osemintele celor 3 martiri şi anume: Vasile Chilian, Pantazică etc., executaţi de armatele germane, unde se vor înhuma definitiv. Pentru a servi de pildă şi patriotism generaţiilor viitoare s-a hotărât ridicarea unui monument.*

De aceea, vă rugăm să binevoiţi a încuviinţa exhumarea lor, încunoştiinţând şi comitetul judeţean regional" [31] Proiectul nu a fost realizat şi într-un document din anul 1930, referitor la grupul de patrioţi vrânceni condus de Vasile Chilian se preciza că: „*Astăzi osemintele lor zac somnul de veci în cimitirul eroilor din Focşani*" [32].

În ianuarie 1926, Primăria Focşani primea o nouă Adresă din partea Comitetului Judeţean Putna al Societăţii „ *Mormintele Eroilor căzuţi în războiul* prin care solicita sprijin financiar pentru continuarea lucrărilor de ridicare a Mausoleului „*De către acest comitet luându-se iniţiativa construirei unui mausoleu în localitate în*

---

* **Nicolae D. Chirculescu** (20 februarie 1874, Ariceşti, Prahova – 9 ianuarie 1944; Braşov). A absolvit liceul la Ploieşti. Licenţiat al Facultăţii de Drept din Bucureşti (1895). Magistrat la Ostrov, Tulcea, Bacău, Putna (până în 1904). Demisionează şi se înscrie în baroul din Focşani. Politic, s-a înscris în PNL. Deputat (din 1907), senator, prefect al judeţului Putna (ianuarie 1922). Raportor al Constituţiei din 1923. Ministrul Muncii, Cooperaţiei şi Asigurării Sociale (3 noiembrie 1923 – 29 martie 1926) în guvernul prezidat de Ion I. C. Brătianu (19 ianuarie 1922 – 29 martie 1926). S-a înscris în Partidul Liberal – Democrat constituit în noiembrie 1931. Preşedinte al Monopolului Alcoolului (1932 – 1938) şi preşedinte al Consiliului Casei Centrale a Asigurărilor Sociale (Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Guverne şi guvernanţi (1916 – 1938)*, Editura Silex, Bucureşti, 1996, p. 153; Eduard Lambrino, Ionuţ Iliescu, Bogdan Constantin, *130 de ani de istorie liberală în Vrancea*, Editura Terra, Focşani, 2010, p. 100 – 104).

[31] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 96 / 1925, f. 15.

[32] *Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz. Documente militare*, Editura Militară, Bucureşti, 1977, doc. nr. 197, p. 384.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

care să se adune osemintele tuturor eroilor îngropaţi în cimitirele din Focşani şi cum lucrarea este începută urmând a o continua în cursul acestui an, cu onoare vă rugăm să binevoiţi a dispune să se înscrie în bugetul comunei o sumă pentru a ne veni în ajutor, ca această înălţătoare operă de recunoştinţă ce datorăm eroilor noştri să fie terminată, neapărat în cursul acestui an" [33]

La 2 februarie 1926, generalul Lişcu solicita Prefecturii să intervină pe lângă primăriile din judeţ ca acestea să ceară comitetelor comunale situaţia privind sumele încasate din cotizaţii şi donaţii necesare continuării lucrărilor la Mausoleu: *„În toate comunele a luat fiinţă aceste comitete dintre care în unele s'a depus o oarecare activitate, întrucât a înţeles mai bine scopul înalt ce se urmăreşte prin îngrijirea eroilor morţi pentru întregirea neamului, dar că mai mare parte din comitete, nu a depus absolut nici o activitate.*

Comitetul Judeţean Putna, având nevoe de o sumă mare pentru a putea termina construcţia Mauzoleului eroilor dela Focşani şi pentru a fi la curent cu activitatea comitetelor comunale de pe lângă Primăriile din Judeţ, să comunice urgent: ce sume s'a adunat din cotizaţii s'au donaţiuni; unde se găseşte depuse sumele şi care a fost activitatea comitetului comunal în cursul anului" [34].

Adresei i-a fost anexat şi tabelul cu rezultatele din teritoriu însoţit de rugămintea ca prefectul, prin organele Prefecturii, *„să aducă din nou la cunoştinţa autorităţilor comunale din judeţ, îndatoririle ce au pentru slăvirea cultului eroilor pentru patrie luând măsuri pentru a aduna sume de bani în acest scop, şi a prevedea în bugetul comunal, dacă se poate, o sumă cât de mică, pentru mormintele eroilor"* [35]

[33] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 89 / 1926, f. 1.
[34] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 53 / 1926, f. 24 – 25 verso.
[35] *Ibidem*, f. 24 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Demersurile generalului Toma Lişcu către Primăria Focşani vor continua. La 19 februarie 1926, primarul Iorgu G. Poienaru [36] era informat despre organizarea unui bal în scopul adunării fondurilor necesare terminării Mausoleului Focşani:

„Comitetul Judeţean Putna al Societăţei „Mormintele Eroilor căzuţi în răsboiu", cu concursul binevoitor al unui grup de Doamne din localitate, au luat iniţiativa organizărei unui Bal, care va avea loc în ziua de 27 februarie a. c. ora 21 în Sala paşilor perduţi a Tribunalului Putna, în scopul adunărei fondurilor necesare, pentru terminarea Mausoleului Eroilor din Focşani, lucrare în curs de executare.

Având în vedere scopul înălţător ce se urmăreşte, Comitetul Judeţean Putna apelează la binevoitorul Dvs. sprijin, rugându-vă a stărui printre rudele, prietenii şi cunoscuţii Dvs., ca fiecare să-şi dea obolul său, pentru complecta înfăptuire a acestui monument de pioasă recunoştinţă către eroii noştri.

În acest scop se trimit alăturat douăzeci bilete de intrare.

Vă rugăm să binevoiţi a se înapoia cel mai târziu în ziua de 26 februarie listele şi biletele nevândute împreună cu costul celor vândute.

În ceea ce priveşte donaţiile pentru bufet, vă rugăm să binevoiţi a le trimite la Tribunal în după amiaza zilei de 27 Februarie a. c. ora 14" [37]

Primarul a reuşit să vândă toate biletele şi să strângă suma de 1. 000 lei [38].

---

[36] **Iorgu G. Poienaru**. Primar între 29 aprilie 1901 – 22 decembrie 1904 şi 1 octombrie 1907 – 5 ianuarie 1911, preşedinte al Comisiei Interimare între 19 februarie – 28 aprilie 1901, 28 ianuarie 1919 – 1 februarie 1920 şi 29 ianuarie 1922 – 19 aprilie 1926 (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *Primarii din Focşani între anii 1862 – 1937*, în *Cronica Vrancei*, vol. III, Coordonator: Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focşani, 2002, p. 220 – 221.

[37] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 89 / 1926, f. 15.

[38] *Ibidem.*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Comisiunea Interimară Focşani a luat în discuţie, în şedinţa din 8 februarie 1926, Adresa nr. 156 a prefectului de Putna, precum şi solicitarea preşedintelui Comitetului Judeţean Putna al Societăţii *„Mormintele Eroilor"* şi a decis:

„Asupra cererilor de ajutor prevăzute mai sus, se va aviza de comisiunea interimară la închiderea exerciţiului 1925 şi repartizarea excedentului ales pe seama acelui buget" [39]

În cadrul şedinţei din 22 martie 1926 a Comisiunii Interimare, la punctul 20 *„Dl. Preşedinte comunică Comisiunei că dl. General Lişcu, comandantul Diviziei VI-a dimpreună cu dl. Prefect al Judeţului, au intervenit din nou a se da un ajutor din bugetul comunei pentru construirea unui mausoleu, în care să se adune osemintele tuturor eroilor îngropaţi în cimitirele din Focşani.*

Comisiunea

Având în vedere cele arătate şi ţinând seamă că în bugetul comunei pe exerciţiul curent nu este înscris un fond special pentru această lucrare, iar creditul disponibil pentru deschidere de credite suplimentare şi extraordinare , alocat în bugetul pe exerciţiul în curs la articolul 122, urmează să servească pentru acoperirea cheltuielilor strict necesare, cari cad în sarcina comunei până la 31 Decembrie a.c.

Decide

Menţine deciziunea luată de comisiunea interimară, prin procesul verbal nr. 4, punctul 7 din şedinţa de la 8 Februarie 1926, iar asupra acestei chestiuni să se avizeze după închiderea exerciţiului 1925" [40]

La 1 aprilie 1926, Toma Lişcu a fost avansat la gradul de general de divizie şi *„trecut în elementul rezervei pentru limită de vârstă"* (Înalt Decret nr. 880 / 926), iar la 1 ianuarie 1934 a fost trecut în retragere pentru limită de vârstă (Înalt Decret nr. 635 / 934).

---

[39] *Ibidem*, f. 2.
[40] *Ibidem*, f. 3.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ministerul Sănătăţii şi Ocrotirii Sociale a contribuit la strângerea sumelor necesare continuării lucrărilor la Mausoleul Eroilor din Focşani prin avizarea favorabilă pentru distribuirea de cărţi poştale cu imaginea Mausoleului.

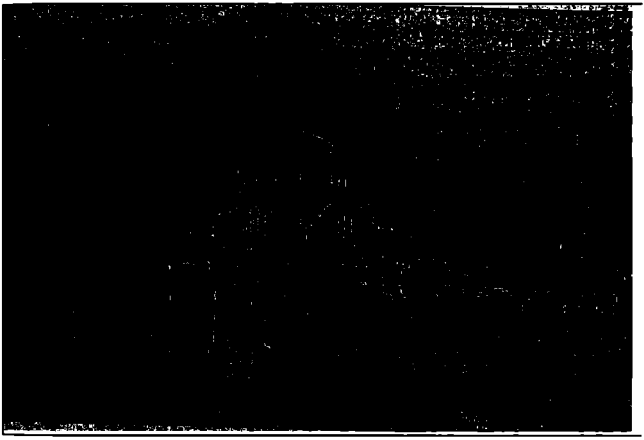

reprezintă proectul de criptă pentru osemintele eroilor ce se va construi în acest oraş am constatat că sunt în număr de 400.000" [42].

Cele 400.000 cărţi poştale erau însoţite de o Adresă prin care Prefecturii Putna i se solicita ca *„sumele încasate de Dvs. vă rugăm a le trimite acestui Comitet, la Comandamentul Diviziei 6 - a (serviciul intendenţă) care vă va elibera recipisă de primire.*

Odată cu aceasta vă rugăm să dispuneţi ca din numărul de cărţi poştale arătate mai sus, să putem avea până la 15 Noembre a. c.

---

[41] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 53 / 1926, f. 71.

[42] *Ibidem*, f. 79.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

cel puţin costul a 100.000 cărţi poştale pentru a putea face faţă şi plăţilor pentru materialele luate pe credit şi care au fost întrebuinţate la ridicarea Mausoleului în campania de lucru a acestui an" [43].

Prefectul de Putna a apelat şi la prefecturile judeţelor Râmnicu Sărat, Bacău şi Olt să vândă câte 100.000 de cărţi poştale (primele două), respectiv, 50.000 bucăţi.

În Adresa care însoţea cărţile poştale se amintea şi se menţiona că: „*Pe meleagurile judeţului Putna, teatrul de operaţiuni al războiului pentru îndeplinirea visului secular au căzut cu zecile de mii dintre cei mai buni copii ai ţării noastre.*

Rămăşiţele lor pământeşti se odihnesc răzleţe peste tot cuprinsul judeţului şi n-au la căpătâi nici crucea creştină care să însemne locul unde a căzut şi unde se află aceste sfinte rămăşiţe ale vitejilor şi martirilor noştri.

Societatea Mormintele Eroilor căzuţi în războiu, Comitetul Judeţean Putna dintr-un nobil simţământ de pietate şi recunoştinţă faţă de cei jertfiţi pentru ţară s'a gândit să adune toate osemintele vitejilor şi să le aşeze într-un mausoleu în marginea de miazăzi a oraşului Focşani, lucrare care în parte este făcută şi din puţinul ce ar mai primi prin vinderea cărţilor [poştale] *tipărite în acest scop ar putea sfârşi această operă de elementară obligaţie faţă de fraţii noştri pentru patrie*" [44].

Prefectura Judeţului Râmnicu Sărat a comunicat, la 11 noiembrie 1926, că nu poate vinde decât 1. 000 de cărţi poştale din cele 100. 000 primite [45]

Comitetul Judeţean Putna al Societăţii „*Mormintele Eroilor căzuţi în războiu*" menţiona într-o altă Adresă către Prefectură: „*În urma marelui război pentru întregirea Neamului, pe suprafaţa întregei Ţări şi în special acea a judeţului Putna, Bacău şi Râmnicu Sărat unde timp de un an şi jumătate, a fost frontul de luptă, au rămas*

[43] *Ibidem.*
[44] *Ibidem*, f. 79.
[45] *Ibidem*, f. 83.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

presărate un număr foarte mare de morminte şi cimitire în care au fost depuse rămăşiţele pământeşti ale Eroilor: români, aliaţi şi vrăjmaşi care au luptat pe acest front. Cum paza şi îngrijirea acestor sute de cimitire se făcea cu foarte multă greutate din cauza numărului lor prea mare, Comitetul Central al Societăţei « Mormintele Eroilor căzuţi în război » a luat hotărârea a reduce numărul acestor morminte izolate, grupuri de morminte şi cimitire la câteva « Cimitire de onoare » în care să se înhumeze definitiv un număr cât mai mare de eroi. În anul 1921, Comitetul Central a hotărât ca un asemenea « cimitir de onoare » să se facă în Focşani, pe terenul fostei tabere a Regimentului 10 Putna" [46].

În acest cimitir trebuiau înhumate osemintele aduse din 24 de comune: 14 din judeţul Putna (Focşani, Jariştea, Vărsătura, Odobeşti, Mera, Broşteni, Vârteşcoiu, Păţeşti, Câmpineanca, Jorăşti, Mirceşti, Suraia, Răstoaca şi Vulturul) şi zece din fostul judeţ Râmnicu – Sărat (Dălhăuţi, Cârligele, Coteşti, Urecheşti, Popeşti, Goleşti, Slobozia Ciorăşti, Gologanu, Mândreşti şi Hânguleşti). Din cauză că ar fi ocupat o suprafaţă prea mare, Comitetul Judeţean Putna *„a luat iniţiativa încă din vara anului 1925, a ridica un mausoleu aşa după cum arată schiţa de pe cartea poştală alăturată.*

Până în prezent s-a executat lucrarea în beton armat până la nivelul bolţilor şi nădăjduim că în campania de lucru a anului viitor (1927), ca să fie complect terminată şi să primească o parte din oseminte [47]

Cum valoarea totală a acestei lucrări se ridică la o sumă destul de mare şi cum pe de altă parte în prezent, Comitetul Judeţean Putna al Societăţei „Mormintele Eroilor căzuţi în războiu" a epuizat absolut toate fondurile, pentru a continua această înălţătoare operă;

Apelăm la sprijinul Dvs..." [48].

---

[46] *Ibidem*, f. 72.
[47] *Ibidem*.
[48] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Adresa se încheia cu exprimarea speranţei „ *că şi Dvs. veţi aprecia la fel utilitatea acestei opere de:*

Comemorare a celor morţi pentru patrie

Înălţare sufletească pentru generaţiile viitoare" [49]

Alăturat Adresei s-a trimis şi un număr de cărţi poştale care se doreau a fi vândute cât mai repede întrucât era nevoie de aceşti bani pentru continuarea construcţiei.

După plecarea generalului Lişcu, preşedinte al Comitetului Judeţean Putna al Societăţii „*Mormintele Eroilor căzuţi în războiu*" a devenit generalul Constantin Ştefănescu Amza [50] În vederea strângerii

[49] *Ibidem.*

[50] **Constantin Ştefănescu Amza** (23 iulie 1875 - 13 februarie 1964). După absolvirea Şcolii Fiilor de Militari din Iaşi (1894), urmează, la Bucureşti, Şcoala de Artilerie şi Geniu (1894 – 1896) şi Şcoala de Aplicaţie de Artilerie şi Geniu (1897 – 1899). Lucrează apoi la Institutul Geografic al Armatei. Se înscrie la Şcoala Superioară de Război (1907 – 1909), completată cu studii de Stat – Major de Geniu (1910 – 1911), după care este numit profesor la Şcoala de Artilerie şi Geniu. Ca maior, Ştefănescu Amza face Campania din Bulgaria (1913). În cursul Războiului de Întregire, acţionează ca: şef de Stat – Major al mai multor unităţi şi al Corpului I armată (august 1917); şef al Secţiei Operaţiunilor din Marelui Stat Major (mai 1918). Înaintat general de Brigadă (30 martie 1919), este numit secretar general al Ministerului Războiului (1920 1922). Este socotit întemeietorul Muzeului Militar Naţional, înfiinţat prin Decretul nr. 6.064 / 18 decembrie 1923 semnat de regele Ferdinand I, deoarece a fost primul director al acestuia. Profesor la Şcoala Superioară de Război, general de Divizie (31 martie 1929) şi inspector general al Geniului în Ministerul Războiului. Deputat din 1931. Ministru al Armatei (18 aprilie 1931 – 5 iunie 1932) în guvernul Nicolae Iorga. Ministrul Apărării Naţionale (6 iunie – 10 august 1932) în guvernul Alexandru Vaida Voievod, după care devine inspector general de Armată (până în august 1936, când este pensionat). Membru al Consiliului de Administraţie al Societăţii Române de Radiodifuziune (25 ianuarie 1937) şi preşedintele acesteia (2 aprilie 1937 – 29 martie 1940). Este numit senator de regele Carol al II-lea

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

fondurilor pentru continuarea lucrărilor la Mausoleul Eroilor din Focşani, noul preşedinte al Societăţii s-a dovedit a fi destul de activ în a organiza baluri de binefacere, distribuiri de cărţi poştale şi insigne, chete publice etc.

La 2 noiembrie 1926, Prefectura Judeţului Putna a solicitat Companiei de Jandarmi a Judeţului Putna (Adresa nr. 18. 239) să vândă populaţiei din judeţ 100. 000 cărţi poştale ilustrate în scopul de a aduna fondurile necesare construirii Mausoleului din Focşani. Jandarmeria din Putna nu putea să vândă aceste cărţi poştale fără autorizaţia Ministerului de Interne şi, de aceea, generalul Ştefănescu Amza ruga prefectul, la 21 ianuarie 1927, să o ceară, după care urma să decidă [51].

Prefectura nu a obţinut această aprobare şi a transmis comandantului Companiei de Jandarmi Putna să trimită cărţile poştale primăriilor din judeţ spre distribuire [52].

O nouă întrunire a Comitetului Judeţean Putna a avut loc la 17 februarie 1927, având la ordinea de zi alegerea de noi membri în locul celor plecaţi şi discutarea stadiului lucrărilor executate la Mausoleu în anul precedent. Ca de obicei, prefectul a fost invitat, ca membru în acest Comitet [53]

Prin fonograma din 24 februarie 1927, Prefectura Putna cerea pretorilor să trimită un delegat pentru ridicarea unui număr de cărţi poştale ce urmau să fie vândute în comunele din plasa respectivă [54]

(5 iunie 1939). Vezi Ion Mamina, Ioan Scurtu, *Guverne şi guvernanţi (1916 – 1938),* Casa de Editură, Presă şi Impresariat Silex, Bucureşti, 1996, p. 241; Stelian Neagoe, *Istoria guvernelor României de la începuturi – 1859 până în zilele noastre 1995,* Editura Machiavelli, Bucureşti, 1995, p. 101, 104.

[51] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 63 / 1927, f. 2.

[52] *Ibidem,* f. 3.

[53] *Ibidem,* f. 5.

[54] *Ibidem, f. 8.*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Locotenent - colonelul Stere Costescu [55], prefectul de Putna – insista la 17 martie 1927 ca pretorii să „*accelereze*" vânzarea cărţilor poştale „*fiind multe plăţi de făcut*" [56]

Comitetul Judeţean Putna al Societăţii „*Mormintele Eroilor căzuţi în război*" a luat iniţiativa organizării unui bal care urma să aibă loc în ziua de 26 martie 1927, în sala Teatrului Comunal „*Maior Gheorghe Pastia*". Prefectul a fost invitat în ziua de 22 martie , la ora 18 [00], la întrunirea care avea loc în sala Cercului Militar „*când se va face programul de lucru în vederea reuşitei balului ce comitetul intenţionează a da, în ziua mai sus arătată*" [57]

De altfel, prefectul era invitat la toate şedinţele Comitetului, mai ales că urmau să se „*discute unele chestiuni în legătură cu lucrările executate în acest an la Mausoleul – Osuar Focşani*" [58].

Balul din ziua de 26 martie 1927 a putut fi organizat datorită concursului binevoitor al unui grup de doamne din Focşani, precum şi a organelor administrative din oraş. Generalul Ştefănescu Amza a solicitat ajutorul primarului Nicolae Al. Constantinescu [59]: „*Având în vedere scopul înălţător ce se urmăreşte, Comitetul Judeţean putna apelează la binevoitorul Dvs. sprijin, rugându-vă să binevoiţi a dispune să se răspândească prin organele dvs. nr. de bilete arătat pe contrapagină, care vi se trimite alăturat.*

Cu deplină încredere aşteptăm ca fiecare cetăţean să-şi dea obolul său pentru complecta înfăptuire a acestui monument ce-l

---

[55] Locotenent – colonelul **Stere Costescu** a fost prefect al Putnei în perioada noiembrie 1926 – 1927 (Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 494).

[56] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 63 / 1927, f. 8.

[57] *Ibidem*, f. 1.

[58] *Ibidem*, f. 5.

[59] **Nicolae Al. Constantinescu**. Primar al Focşanilor între 19 aprilie 1926 – 28 octombrie 1927, 2 ianuarie – 31 mai 1931 şi 11 iunie 1932 – 5 decembrie 1933 (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *Primarii din Focşani între anii 1862 – 1937* în *Cronica Vrancei*, vol. III, Coordonator Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focşani, 2002, p. 221).

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ridicăm în acest oraş în semn de pioasă recunoştinţă pentru Eroii Neamului" [60]

Rezoluţia primarului: „*Se vor distribui limitele posibilităţilor*" [61].

La acest bal au fost invitaţi să participe toţi focşănenii de seamă: prefectul, comandantul Diviziei a 6-a, şeful Magistraturii, parlamentarii judeţului, membrii Baroului, ofiţerii superiori şi comandanţii regimentelor din Garnizoana Focşani, instituţiile administrative: Primăria şi Consiliul Judeţean, unităţile şcolare: Liceul „*Unirea*", Şcoala Secundară de Fete şi Şcoala Normală, medicul primar al judeţului, medicul oraşului, medicul veterinar al judeţului şi oraşului, inginerul judeţului, clerul, Societăţile: „*Orfanii de Război*", „*Crucea Roşie*", „*Principele Mircea*", Şcolile: Profesională de Stat, a Doamnelor, Superioară de Comerţ şi de Meserii, Camera de Comerţ, Spitalul Judeţean, Camera Agricolă, Inspectoratul şi Revizoratul Şcolar, Societatea Invalizii şi Văduvele de Război, Spitalul „*Profetul Samoil*", Staţia Ç. F. R., Vama, familia Pastia, Liga Culturală, Oficiul Poştal, funcţionarii Prefecturii, consilierii, prim – procurorul şi procurorul, judecătorul de instrucţie şi judecătorul – preşedinte, inspectorul financiar, administratorul financiar, Camera Agricolă, Ocolul Silvic (inspectorul şi şefii de ocol), filiala Băncii naţionale, Corporaţia Meseriaşilor, Societatea Demobilizaţilor, Grădinile de Copii, Orfelinatul de Surdo – Muţi etc. [62].

Cu toate că fusese inivitată crema socictăţii focşănene, încasările au fost modeste. Astfel, Primăria Focşani a reuşit să vândă bilete doar în valoare de 2.380 de lei [63]

Prefectura Putna a reuşit să vândă 130 de bilete, iar 60 le-a returnat. Suma predată a fost de 2. 600 lei, iar 1. 000 lei care

---

[60] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 90 / 1927, f. 56.
[61] *Ibidem.*
[62] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 63 / 1927, f. 37 – 38 verso.
[63] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 90 / 1927, f. 68 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

reprezentau plata unei loje de la teatru, urma să fie trimisă ulterior [64] Pretura Plasei Adjud a contribuit cu suma de 280 lei (14 bilete) [65] Pretoratul Plasei Mărăşeşti a returnat Prefecturii Putna toate biletele primite [66]. În Odobeşti nu s-a vândut niciun bilet pentru balul de binefacere din 26 martie 1927, deoarece „*avea loc o serbare prin care se viza strângerea banilor necesari refacerii Şcolii de Fete*" [67]

Primăria Comunei Păuleşti informa Prefectura Putna că nu s-au putut vinde bilete, deşi au existat bune intenţii din partea autorităţilor comunale: „ ... *şi după toată stăruinţa depusă atât de noi cât şi de ceilalţi funcţionari şi chiar şi de membrii din Consiliul Comunal, toate ne-au fost în zadar; motivul este că locuitorii în această regiune fiind săraci cu desăvârşire, ne având bieţii oameni cu ce plăti nici dările directe către Stat, Judeţ şi Comună, ne răspund că nu au cu ce plăti şi să-i lăsăm în pace*" [68].

În Plasa Gârlele s-au strâns 280 lei din vânzarea a 24 bilete [69]

Fonduri s-au strâns şi din vânzarea cărţilor poştale, dar sumele erau mult prea mici în comparaţie cu cheltuielile pe care le ridica construirea Mausoleului.

Fonograma prefectului din 21 mai 1927 către pretori şi primarii oraşelor cerea ca „*În ziua de 2 iunie (Ziua Eroilor) veţi lua măsuri ca în toate comunele să se răspândească insigne şi face chete în fondul Societăţii Mormintele Eroilor.*

Cu această ocazie pretoratele vor mai lua măsuri să se răspândească şi cărţile poştale ce au comunele pentru mausoleul din Focşani" [70].

---

[64] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 63 / 1927, f. 14 – 14 verso.
[65] *Ibidem*, f. 15.
[66] *Ibidem*, f. 17.
[67] *Ibidem*, f. 16.
[68] *Ibidem*, f. 18.
[69] *Ibidem*, f. 19.
[70] *Ibidem*, f. 29.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Pretura Mărăşeşti trimitea Prefecturii Putna, la 30 iunie 1927, suma de 700 lei, rezultată din vânzarea a 140 cărţi poştale [71]. La 23 iunie, Plasa Sascut contribuia la efortul financiar cu 305 lei [72]. Satele Clipiceşti, Ireşti, Vidra, Tichiriş, Găuri, Vizantea, Câmpuri şi Răcoasa din Plasa Vidra au strâns suma de 1. 430 lei [73]. Alte comune au strâns bani pentru sporirea fondurilor *„Societăţii Mormintelor Eroilor Căzuţi în Război"*: Vărsătura – 239 lei, Jariştea – 207 lei şi Tulnici – 34 lei [74] Primăria Comunei Suraia a strâns 420 lei din vânzarea a 84 de cărţi poştale [75]

Plasa Mărăşeşti s-a dovedit a fi cea mai eficientă în vânzarea cărţilor poştale.

La 3 noiembrie 1927, a depus 1.970 lei rezultaţi din vânzarea a 394 de cărţi poştale, iar în intervalul mai – noiembrie, vânduse 856 de cărţi poştale, care însumau 4. 280 lei [76]

Din Plasa Zăbrăuţi s-au depus 2.500 lei la 3 septembrie 1927 şi 1. 050 lei la 14 decembrie 1927 [77]

Vânzarea cărţilor poştale a continuat pe toată durata anului 1928. Prefectura Putna primea, la 6 februarie 1928, suma de 5.435 lei, din partea Plasei Zăbrăuţi [78]

Oraşul Panciu şi comunele Bătineşti, Ţifeşti, Crucea de Jos, Crucea de Sus, Străoane de Jos, Străoane de Sus, Fitioneşti, Mănăstioara, Moviliţa, Diocheţi au cumpărat 1.087 cărţi poştale în valoare de 5.435 lei [79]

---

[71] *Ibidem*, f. 85.
[72] *Ibidem*, f. 83 – 84.
[73] *Ibidem*, f. 81.
[74] *Ibidem*, f. 80.
[75] *Ibidem*, f. 90 – 90 verso.
[76] *Ibidem*, f. 92 – 93.
[77] *Ibidem*, dosar nr. 59 / 1928, f. 3 – 4.
[78] *Ibidem*, f. 10.
[79] *Ibidem*, f. 12.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Comunele din Plasa Zăbala (Herăstrău, Năruja, Nereju, Nistoreşti, Paltin, Poiana, Reghiu, Spulber şi Văsui) au cumpărat cărţi poştale în valoare de 10.090 lei [80]

În luna noiembrie 1928, în Plasa Adjud s-au vândut 976 cărţi poştale în valoare de 4.880 lei [81]. Plasa Mărăşeşti s-a dovedit şi acum a fi activă şi, în octombrie 1928, depunea 4.280 lei încasaţi pentru cele 856 cărţi poştale vândute [82]. O situaţie specială a fost constatată în Plasa Milcov (Odobeşti). S-au vândut 636 de cărţi poştale şi s-au încasat 3. 180 lei. Predarea banilor către Prefectură întârzia din cauza ultimilor doi pretori care şi-au însuşit o parte din bani: 1.185, respectiv, 225 lei [83] La sfârşitul lunii octombrie 1928, unul din ei ajunsese pretor la Plasa Bolintin, judeţul Ilfov, iar celălalt pretor în judeţul Teleorman. Prefectura Putna a informat cele două instituţii administrative similare şi le-a rugat să determine pe cei doi funcţionari să restituie banii [84]

La Plasa Mărăşeşti lucrurile au decurs normal: 1.116 cărţi poştale vândute şi încasări de 5.580 lei [85]

În schimb, Compania de Jandarmi Putna a returnat Prefecturii Putna, la 13 octombrie 1928, toate cele 100.000 cărţi poştale cu mausoleul din Focşani primite în anul 1926: „ ... *Am onoare a raporta că aceste cărţi poştale s-au dat înapoi Prefecturii Putna, întrucât şefii de post şi secţii erau opriţi de Comandamentul Corpului de Jandarmi de a vinde cărţi poştale*" [86].

În ziua de 26 aprilie 1928 a fost organizat un mare concert simfonic în sala Teatrului „*Maior Gheorghe Pastia*" pentru strângerea de fonduri „*necesare la terminarea construcţiei Mausoleului – Osuar*

[80] *Ibidem*, f. 139.
[81] *Ibidem*, f. 152.
[82] *Ibidem*, f. 154.
[83] *Ibidem*, f. 157.
[84] *Ibidem*, f. 157 verso.
[85] *Ibidem*, f. 159.
[86] *Ibidem*, f. 149.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

din Focşani" [87] Prefectul a trimis bilete tuturor preturilor şi poliţiilor din judeţ, cu precizarea ca sumele încasate să fie trimise la Prefectură împreună cu biletele nevândute. Pretura Plasei Sascut a reuşit ca în perioada aprilie – 1 noiembrie 1928 să vândă 66 bilete, reuşind să strângă suma de 1.320 lei [88]

Lucrările pentru terminarea Mausoleului – Osuar s-au desfăşurat în salturi, ceea ce a condus la degradarea construcţiei până în 1929. Este extrem de relevant apelul din 31 iulie 1929, pe care Comitetul Judeţean Putna al Societăţii „*Cultul Eroilor*", l-a adresat primarului Focşanilor, Vasile C. Antonescu [89]: „*Comitetul Judeţean Putna al Societăţii « Cultul Eroilor » a luat încă din anul 1925 lăudabila iniţiativă de a construi în acest Oraş un Mausoleu Osoar pentru a se depune osemintele tuturor eroilor jertfiţi pentru patrie, Focşăneni şi Putneni cari au murit chiar în această regiune şi cu al căror sacrificiu ne-au dat frumoasa Românie de astăzi.*

Iniţiatorii înfăptuirei acestei grandioase opere au căutat ca monumentul să fie demn de bravura acestor eroi.

S-a muncit şi s-au strâns aproape un milion lei care s-a cheltuit ajungându-se cu lucrarea brută până la acoperiş.

Însă din cauza lipsei de fonduri, lucrarea stagnează de 2 ani de zile şi s-ar nărui dacă în anul acesta nu se va putea face cel puţin acoperişul.

În prezent, din buna voinţă a centralei acestei Societăţi ni s-au acordat pentru anul acesta suma de lei 150.000, pentru reînceperea lucrărei, din care nu ni s-au trimis însă decât 50.000 lei, dar această sumă fiind prea mică întrucât lucrările de betonaj pentru acoperire necesită în minim suma de lei 250.000.

---

[87] *Ibidem*, f. 59.
[88] *Ibidem*, f. 132.
[89] **Vasile C. Antonescu**. Primar al Focşanilor între 28 octombrie 1927 – 6 mai 1929 şi 6 mai 1929 – 2 ianuarie 1931 (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 221).

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Pentru care cu onoare vă rugăm să binevoiţi a aproba să se pună la dispoziţia acestei societăţi Grădina Publică a Oraşului în 2 zile consecutive spre a se da o chermeză, cu al cărui rezultat material să se poată mări fondul de construcţie, cel puţin pentru acoperire.

De altfel, D-voastră, care faceţi parte din Consiliul acestei Societăţi cunoaşteţi perfect chestiunea şi ar fi un punct de onoare ca Primăria să ajute această operă de pe urma căreia Oraşul s-ar înzestra cu un monument de artă şi de cinste pentru posteritate.

*Cu această ocaziune vă aducem la cunoştinţă că atât Onor Ministerul Ocrotirilor Sociale şi al Muncii *, precum şi Direcţiunea Generală a Poştelor ne-au acordat binevoitorul Domniilor Lor concurs; primul dându-ne autorizaţie vânzărei a 350.000 cărţi poştale ce le avem în depozit şi a căror autorizare de vânzare fusese expirată încă dela 1 Septembrie 1927, iar cea de a doua a aprobat francarea acestor cărţi poştale în loc de 3 lei cu 1 leu.*

În speranţa că apelul nostru va avea răsunet în sentimentele D-voastră de bun Român şi ne veţi onora cu concursul Dvoastră preţios, vă rugăm a primi deosebita noastră consideraţiune" [90]

Rezoluţia primarului nu lăsa loc nici măcar de speranţe: „*Dosar. Nu se aprobă cererea, conform hotărârii consiliului No* [indescifrabil] *p. 4, şedinţa de la 3 iulie 1926*" [91].

---

* Ministerul Muncii şi Ocrotirilor Sociale a fost înfiinţat la 29 martie 1920, în timpul guvernului prezidat de generalul Alexandru Averescu (13 martie 1920 13 decembrie 1921) şi avea menirea de a asigura „*echilibrul social*" (Ion Mamina, Ioan Scurtu, *op. cit.*, p. 38). În conformitate cu Ordinele nr. 5.770, 7.220 şi 9.282 ale acestui Minister, orice organizare de baluri, serate, ceaiuri dansante cu plată, chete, listă subscripţii şi orice apel ce s-ar face la subscripţia publică trebuiau să aibă aprobarea sa. Cei interesaţi să obţină autorizaţie trebuiau să facă cerere din vreme la Prefectură, după care se intervenea la Ministerul în cauză (S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 65 / 1921, f. 7).

[90] Idem, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 97 / 1929, f. 64 – 64 verso.

[91] *Ibidem*, f. 64.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Din acest apel rezultă cum nu se poate mai clar că lucrările la ridicarea Mausoleului – Osuar au început în anul 1925, precizare necesară în condiţiile în care în unele lucrări editate până în prezent se menţionează date diferite. Aşadar, s-a lucrat între anii 1925 – 1927 şi în următorii doi ani (1927 – 1929), lucrările au continuat sporadic din cauza lipsei de fonduri.

Un sprijin în strângerea fondurilor necesare terminării lucrărilor la Mausoleul – Osuar a venit din partea Direcţiunii Generale a Asistenţei Sociale din cadrul Ministerului Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale, care a comunicat Comitetului Judeţean „*Cultul Eroilor*" următoarele:

„Am onoare a vă face cunoscut că în conformitate cu art. 1 din legea pentru reglementarea şi controlul apelurilor la contribuţia benevolă a publicului, publicată în Monitorul Oficial nr ^{0} = 51 din 8 iunie 1923, am autorizat Comitetul Judeţean « Cultul Eroilor » din Judeţul Putna să strângă sumele necesare în scopul ridicării unui mausoleu prin 350.000 cărămizi a 3 lei bucata, care vor circula în cuprinsul întregei ţări timp de un an, adică până la 15 august 1930.

Cărămizile se vor viza de un delegat al Prefecturii Jud. Putna, în conformitate cu legea şi regulamentul pentru reglementarea apelurilor la contribuţia benevolă a publicului.

La expirarea termenului acordat, cotoarele cărămizilor vândute şi cărămizile nevândute se vor aduce la acea Prefectură, unde se va constata rezultatul bănesc printr-un proces verbal încheiat în dublu exemplar, din care unul se va înainta Ministerului, ţinând seamă că la neurmare contravenienţii vor avea să suporte aplicarea sancţiunilor prevăzute în legea mai sus specificată.

Autorizarea se dă sub rezerva înaintărei unui proces – verbal încheiat la prefectura respectivă prin care să se constate rezultatul bănesc obţinut prin colecta autorizată cu ordinul No. 43.592 / 1926" [92]

[92] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 53 / 1929, f. 108.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Adunarea generală a membrilor Societăţii „*Cultul Eroilor*" a avut loc în ziua de 30 iulie 1929 şi la ea au participat primarul Focşanilor şi un reprezentant al Prefecturii. S-a hotărât continuarea lucrărilor la Mausoleul Osuar din Focşani. La 6 septembrie 1929, generalul Alexandru Pestriţu, preşedintele Societăţii „*Cultul Eroilor*" - Filiala Putna, s-a adresat prefectului cu rugămintea de *„a primi un număr de 5.000 (cinci mii) cărţi poştale ilustrate, reprezentând Mausoleul ce se ridică, spre a fi distribuite de către Biroul Populaţiei al oraşului Focşani, în schimbul sumei de lei 5 bucata, cu ocazia vizei biletelor de identitate în octombrie – decembrie a. c.*

Nădăjduiesc că această contribuţie nu va apare ca o povară pe populaţia oraşului, ci din contră să servească ca o pildă vie de solicitudine a viitorilor ostaşi, pentru Eroii Putneni, având mândria că şi ei pot ajuta cu obolul lor la imortalizarea celor ce şi-au dat viaţa pentru înfăptuirea României Mari" [93]

Chestorul Poliţiei Focşani a primit ordin de la prefect ca un ofiţer de poliţie să se prezinte în ziua de 3 septembrie 1929 la maiorul Ion Dumitru, de la Divizia a 6-a, cu sigiliul Prefecturii spre a-l aplica pe cărţile poştale destinate vânzării publice pentru terminarea Mausoleului din localitate [94].

Prefectul i-a comunicat generalului Alexandru Pestriţu că un număr de 7. 000 exemplare cărţi poştale ilustrate reprezentând Mausoleul Osuar au fost predate chestorului Poliţiei Focşani, din care 5. 000 se vor vinde de către Biroul Populaţiei şi 2. 000 cu ocazia vizei biletelor de vite [95].

La 17 septembrie 1929, prefectul era invitat în ziua următoare, la ora 10 a. m., la Comandamentul Diviziei a 6-a, unde avea loc licitaţia pentru darea în antrepriză a lucărilor la Mausoleul – Osuar, în conformitate cu hotărârea adunării generale din 30 iulie [96]

---

[93] *Ibidem*, f. 111.
[94] *Ibidem*, f. 110.
[95] *Ibidem*, f. 112.
[96] *Ibidem*, f. 109.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Către sfârşitul anului 1929, sub patronajul generalului Alexandru Pestriţu, comandantul Diviziei a 6-a şi preşedintele Filialei Putna a Societăţii „*Cultul Eroilor*", a avut loc un concert vocal şi instrumental, miercuri, 27 noiembrie, la Teatrul Comunal, în scopul „*terminărei Mausoleului din Focşani*" [97]

Prefectura a trimis o adresă – tip către Liceul „*Unirea*", Liceul de Fete, Şcoala Profesională de Stat şi Şcoala Comercială:

„*Având în vedere scopul nobil ce se urmăreşte, rugăm stăruitor să bine voiţi a dispune vânzarea acestor bilete printre elevii acelei şcoli.*

Atât la balcoane, cât şi la galerii nu vor fi admişi decât elevi de şcoală.

Deşi preţul e destul de modest, totuşi pentru elevi s-a mai admis o reducere de încă 50 % asupra preţului fixat" [98].

De Crăciun s-a încercat organizarea unui bal însă „*cele două carnete cu 50 bilete de bal s-a*[u] *dat în primirea d-lui Locotenent I. Nicolau întrucât, deşi s-au încercat a se vinde s-au întâlnit pretutindeni refuzuri categorice din partea publicului focşănean*" [99]

Un nou demers al generalului Alexandru Pestriţu a fost făcut către primarul Alexandru C. Alevra [100] la 14 noiembrie 1929:

„ *Cu onoare vă rugăm a propune în Consiliul Comunal, dacă şi Dv. apreciaţi, să se prevadă în bugetul anului 1930, o sumă (100. 000) lei care să fie destinată pentru lucrările Mausoleului Osuar din Focşani*" [101]. Suma urma să fie înaintată pe adresa: Societatea „*Cultul Eroilor*", Filiala Putna, la Comandamentul Diviziei a 6-a.

---

[97] *Ibidem*, f. 140.
[98] *Ibidem*.
[99] *Ibidem*, f. 154.
[100] **Alexandru C. Alevra**. Primar în perioada 6 mai 1929 – 2 ianuarie 1931 (Maria Dumitrescu, Horia Dumitrescu, *op. cit.*, p. 221).
[101] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 97 / 1929, f. 100.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

De data aceasta, rezoluţia primarului a fost favorabilă: *„Se va avea în vedere la întocmirea bugetului. Buget 1930"* [102].

La 10 decembrie 1929 s-a încheiat un Proces – verbal de recepţie provizorie a lucrărilor executate în campania anului curent: *„Subsemnaţii inginer şef C. Iosipescu, şeful Serviciului de Poduri şi Şosele Putna şi I. Maican, conductor principal în acelaşi serviciu însoţiţi fiind de d-nii membrii din comitetul de construcţie al mausoleului din Focşani mai jos semnaţi, cum şi dl. antreprenor Gavrilă Petrescu am mers la mausoleul Focşani pentru recepţionarea lucrărilor executate în campania anului curent în baza devizului întocmit de serviciu, lucrări care constau în executarea din beton armat a 6 sferturi de cupolă şi din 2 cupole ½ sferă tencuite cu ciment sclivisit cum şi executarea planşeului dintre marginea bolţilor şi pereţi toate prevăzute în deviz* [103]

Am constatat cele ce urmează:

În ziua de 7 noiembrie a. c. mergând comitetul la faţa locului a hotărât continuarea lucrărilor similare celor prevăzute în deviz ca fiind strict necesare pentru asigurarea lucrărilor executate şi în înţelegere cu antrepriza s-a stabilit executarea lor tot cu preţurile în deviz. Aceste lucrări sunt:

a) executarea boltei de la mijlocul bisericii

b) înălţarea pereţilor în dreptul cupolelor

c) completarea peretelului la intrarea în faţă;

d) astupatul cu zidările de cărămidă al nişelor

e) 2 cruci de beton cu postamentul lor pe cupolele laterale şi ele sunt trecute în situaţia definitivă care însoţeşte acest proces verbal de recepţie provizorie.

Totalul lucrărilor executate de antrepriză atât în baza devizului cât şi a lucrărilor dispuse ulterior se ridică la suma de lei

---

[102] *Ibidem.*

[103] Arhivele Militare Române (în continuare se va cita: A. M. R.), fond Microfilme, rola F II 6. 303, cd. 484.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

194. 774 din care scăzând 6 % garanţie de întreţinere – 11. 686; rest de plată – 183. 088.

Lucrările fiind executate în bune condiţii se declară făcută recepţia provizorie urmând a se achita antreprizei suma cuvenită şi eliberarea garanţiei depusă la licitaţie" [104].

Recepţia definitivă a lucrărilor executate în campania anului 1929 s-a făcut la 7 decembrie 1930: *„Subsemnaţii generali Pestriţu şi Costescu, colonei Muscalu, Negutz, Bordescu, Cociaş, lt. – col. Nicolau Al., Georgescu N., Ionescu D., intendent cpt. Vasiliu, cpt. Petrescu Gh., administrator Corpaci Vasile, slt. guard geniu Chiriţoiu şi mr. Dumitriu, membri ai Societăţii C*[ultul] *E*[roilor] *Filiala Putna, mergând la construcţia mausoleului din Focşani, faţă fiind dl. arhitect Balosin autor al proiectului şi diriginte al executării lucrării şi d-nul antreprenor Gavrilă Petrescu, am constatat că lucrările executate în campania anului 1929 de dl. Gavrilă Petrescu la mausoleul Focşani, au fost bine executate şi bine întreţinute şi în consecinţă se declară făcută recepţia definitivă a lor, urmând a i se elibera d-nului antreprenor garanţia de întreţinere de 6 % reţinută prin situaţia definitivă.*

Pentru care s-a încheiat prezentul proces verbal de recepţie definitivă" [105]

Preşedintele Comitetului Societăţii *„Cultul Eroilor"* – Filiala Putna era informat, la 5 martie 1931, de către şeful Serviciului Focşani din cadrul Casei Autonome a Drumurilor de Stat că, la solicitarea antreprenorului Gavrilă Petrescu privind întocmirea actelor de recepţie definitivă a lucrărilor executate de el la construcţia Mausoleului Focşani în campania anului 1929: *„s-a constatat şi starea lucrărilor executate de d-nul Gavrilă Petrescu şi găsindu-se că s-au comportat bine şi au fost bine întreţinute, s-a întocmit alăturatul proces verbal*

[104] *Ibidem*, cd. 485.
[105] *Ibidem*, rola F II 6. 316, cd. 450 – 451.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

de recepţie definitivă, urmând a i se elibera d-nului antreprenor garanţia de întreţinere" [106]

În seara zilei de 30 aprilie 1930, în sala Hotelului „*Bristol*" din Focşani s-a organizat un bal pentru strângerea de fonduri în folosul Mausoleului Osuar din Focşani, în urma căruia s-au obţinut:

„a) Venituri
Rezultat din bilete vândute:
62 a 100 lei – 6. 200
275 a 50 lei – 13. 150
De la garderobâ – 261
Ruleta – 280
Confete – 109
Total general venituri lei – 20. 425
b) Cheltuieli
- taxa spectacol la ad-ţia financiară – 1. 793
- factura afişe şi bilete – 800
- diferite cheltuieli – 397
Total general cheltuieli lei – 2. 990
Rămâne beneficiu netto de la balul din 25 aprilie 1930 lei – 17. 435
Drept pentru care am încheiat prezentul proces verbal" [107].

Comitetul Societăţii „*Cultul Eroilor*" – Filiala Putna a organizat în ziua de 22 iunie 1930 pe stadionul „*ONEF*" din Focşani o serbare sportivă civilo – militară în acelaşi scop: strângerea de fonduri în folosul Mausoleului Osuar:

„a) venituri: rezultat din bilete vândute
167 a 30 lei 5. 010
289 a 20 lei 5. 780
676 a 5 lei 3. 310
Total 14. 170
Din vânzarea programe lei 727

[106] *Ibidem*, cd. 449.
[107] *Ibidem*, rola F II 6. 303, cd. 502.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Intrare cu tabel trupă bat 305
5 ad-tiv (61 oameni .....lei)
Total general venit 15. 202
b) cheltuieli
Taxă spectacol ad-ţia financiară 709
Afişaj 80
Chirie scaune 280
Factură Magaz. Dumitrescu 790
Notă cheltuieli mărunte 54
Factură librăria Bogdan afişe 2.150
Total general de cheltuieli lei 4.063
Rămâne beneficiu neto de la serbarea sportivă din 22 iunie 1930 lei 11. 139 care se vor înregistra asupra comitetului.
Drept care am încheiat prezentul proces verbal" [108].

Pe scena Teatrului Comunal „*Maior Gheorghe Pastia*" au continuat spectacolele organizate în scopul strângerii de fonduri pentru construirea Mausoleului Osuar din Focşani. La 29 mai 1930, Societatea „*Cultul Eroilor*" – Filiala Putna a pus în scenă o reprezentaţie teatrală cu sprijinul unui „*grup de Doamne şi Domni din Societatea Focşăneană*" [109]

Iniţiativa s-a bucurat de succes şi spectacolul a fost reluat la 21 iunie 1930, la reuşita lui contribuind şi Comitetul Doamnelor din Focşani [110]

O nouă modalitate de a strânge fonduri pentru construcţia Mausoleului Focşani a constituit-o vânzarea cruciuliţelor „*Cultul Eroilor*":

„*Subsemnaţii notaţi mai jos constatăm prin prezentul proces verbal cele ce urmează:*

[108] *Ibidem,* cd. 264.
[109] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 95 / 1930, f. 108.
[110] *Ibidem,* f. 123.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Primind în mod gratuit de la Comitetul Central al Societăţii „Cultul Eroilor", prin dl. general Costescu C. 100 cruciuliţe Cultul Eroilor a 10 lei bucata şi 100 cruciuliţe a 20 lei bucata din Focşani, subsemnaţii am dispus ca să fie vândute benevol pe preţul de mai sus în ziua de 6 ianuarie 1931.

În acest scop s-au încredinţat câte 50 cruciuliţe a 10 lei şi câte 50 cruciuliţe a 20 lei d-nei mr. Roman şi d-rei Ionescu studentă, care să fie vândute iar sumele să fie adunate în cutii închise şi sigilate.

Toate cruciuliţele au fost vândute.

Astăzi, 7 ianuarie 1931 deschizând cutiile s-a găsit:

în cutia încredinţată d-nei mr. Roman s-a găsit suma de lei 1. 685, iar în cutia încredinţată d-rei Ionescu suma de 1.655, adică în total suma de lei 3. 340, care s-a încredinţat casierului Societăţii Cultul Eroilor, Filiala Putna, pentru mărirea fondului Mausoleului Osuar Focşani.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal în dublu exemplar" [111].

În anul 1931, Focşanii se pregăteau pentru organizarea şi desfăşurarea unui mare eveniment naţional: Congresul Ligii Culturale, care sărbătorea 40 de ani de activitate şi 60 de ani de viaţă a lui Nicolae Iorga, preşedintele Ligii Culturale şi prim – ministrul ţării.

Fixat iniţial pentru zilele de 31 mai – 2 iunie 1931 Congresul a fost amânat din motive politice (alegerile parlamentare din 1 – 8 iunie) pentru zilele de 28 – 29 iunie, ca, în final, lucrările lui să se desfăşoare duminică, 13 septembrie şi luni, 14 septembrie [113].

---

[111] A. M. R., fond Microfilme, rola F II 6.316, cd. 447.

[112] Al. Duţă, *Congresul jubiliar al Ligii Culturale* în *Coordonate culturale vrâncene. Culegere de note şi comunicări*, Focşani, 1971, p. 29.

[113] Vezi detalii Horia Dumitrescu, *Congresul Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor de la Focşani (13 – 14 septembrie 1931)* în *Paradigmele istoriei. Discurs. Metodă. Permanenţe. Omagiu profesorului Gh. Buzatu*, Coordonator Stela Cheptea, Casa Editorială Demiurg, Iaşi, 2009, vol. I, p. 333 – 362.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Comitetul Filialei Putna a Ligii Culturale ales la 31 iulie 1919 a luat măsuri *„pentru încurajarea adunării osemintelor eroilor şi pentru îngrijirea mormintelor tuturor eroilor, ceeace sugeră imediat inimosului român, d. General T. Lişcu, ideia de a ridica pe câmpul de instrucţie al garnizoanei un frumos Mausoleu, care sperăm să se inaugureze tot cu ocazia Congresului din acest an al Ligii"* [114]. Ar fi fost un lucru extraordinar dacă Mausoleul din Focşani ar fi fost terminat şi inaugurat de Nicolae Iorga. Din păcate, lucrurile nu au stat aşa şi eforturile pentru procurarea banilor necesari lucrărilor au continuat.

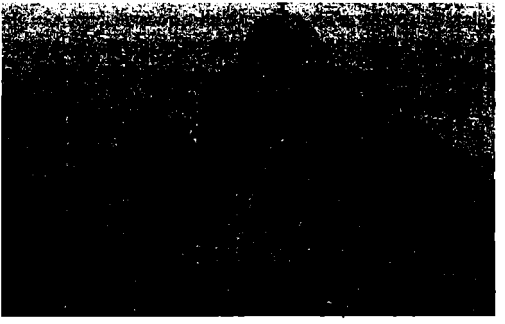

Trupa marelui actor Constantin Tănase a pus în scenă două spectacole de revistă (21 – 22 februarie 1931), încasările urmând să fie cedate Societăţii *„Cultul Eroilor"* – Filiala Putna, în vederea continuării lucrărilor la Mausoleu. Generalul Costescu – preşedintele Filialei – a obţinut reduceri şi scutiri de taxe atât din partea

[114] I. Rădulescu – Râmnic, *Liga Culturală, Secţia Focşani, Viaţa şi activitatea ei*, în *Milcovia. Revistă regională de studii*, Anul II, vol. 1, Tipografia *„Cartea Putnei"*, Focşani, 1931, p. 61.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Administraţiei Financiare Putna, cât şi a Primăriei Oraşului Focşani [115]

Spre satisfacţia şi mândria melomanilor din Focşani, la 24 martie 1931, Societatea Filarmonică, „*Cântarea Putnei*" a susţinut un concert în folosul Societăţii „*Cultul Eroilor*" – Filiala Putna pentru a strânge fondurile necesare finalizării lucrărilor la Mausoleul Osuar [116].

La 11 iunie 1931, prefectul Jean Stoienescu-Dunăre chema locuitorii din Petreşti, Vânători şi Mirceşti, în Crângul Petreşti, duminică, 14 iunie 1931, la o serbare naţională care se organiza de Societatea de Jocuri „*Hora Unirei*" din Focşani „ *pentru mausoleul garnizoanei*" [117]. Locuitorii erau rugaţi să participe „ *în număr cât mai mare, îmbrăcaţi de preferinţă în costume naţionale*" [118] În caz de ploaie, serbarea se amâna pentru ziua de 21 iunie.

La cererea şcolilor secundare din urbe, secretarul Societăţii „*Cultul Eroilor*" , locotenent – colonelul Nicolae Georgescu a aprobat repetarea concertului Societăţii Filarmonice „ *Cântarea Putnei*", în ziua 31 mai 1931 („*la matineu, cu preţ redus pentru elevi*") [119]

Generalul Alexandru Pestriţu – preşedintele Comitetului Judeţean Putna al Societăţii „*Cultul Eroilor*", maiorul Ioan Dumitriu – secretar, locotenent – colonelul Nicolae Georgescu şi intendent căpitan Constantin Vasiliu – cenzori, administrator căpitan Vasile Corpaci – casierul Filialei, Ion M. Dimitrescu – delegatul Prefecturii Putna şi al Ministerului Muncii şi Ocrotirilor Sociale şi Antoneanu – chestorul Poliţiei Focşani s-au întrunit, la 31 august 1931, spre „*a vedea rezultatul bănesc obţinut din plasarea cărţilor poştale cu*

[115] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 102 / 1931, f. 12.
[116] *Ibidem*, f. 49.
[117] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 113 / 1921, f. 11.
[118] *Ibidem.*
[119] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 102 / 1931, f. 105 verso, 109, 115.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

ilustraţia Mausoleului Osuar Focşani"[120] în perioada 1926 – 15 august 1930.

Din Procesul – verbal încheiat rezultă că:

„1) Ministerul Muncei, Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale cu No. 43.592 / 10 Septembrie 1926 a autorizat Comitetul Judeţean Putna al Soc. Cultul Eroilor să imprime şi să circule în toată ţara, până la 15 Septembrie 1927, 500. 000 (cinci sute de mii) cărţi poştale ilustraţia Mausoleului, cu preţul de 5 (cinci) lei bucata, în scop de a se aduna fondurile necesare continuărei lucrărilor la suszisul mausoleu.

2) Comitetul Judeţean Putna a imprimat şi adus la reşedinţa sa cele cinci sute mii c.p. ilustrate în luna Septembrie 1926.

3) Până la finele anului 1926, s-au vândut un număr de 49.992 bucăţi a 5 lei bucata, obţinându-se suma de lei 249.960.

4) În anul 1927 s-au mai vândut încă un număr de 25.767 bucăţi tot a cinci lei bucata, obţinându-se suma de lei 128.838 lei.

5) În anul 1928, din cele plasate în anul precedent dar rămase neachitate, au mai fost vândute un nr. de 2.822 c. p. a 5 lei bucata, obţinându-se în total suma de lei 14.110.

În total, pe baza autorizaţiei dată de Ministerul Sănătăţei, Muncei şi Ocrotirilor Sociale No 43.592 din 10 Septembrie 1926, din cele 500. 000 cărţi poştale, lustrate imprimate, s-au vândut un nr. de 78. 521 c. p. ilustrate a 5 lei bucata, obţinându-se în total suma de lei 392.908 cu 3 lei mai mult decât face costul lor a 5 lei bucata, căci pentru una c. p. un Donator a dat 8 lei în loc de 5 lei şi au rămas asupra Comitetului cantitatea de 421.419 c. p.

Din cauză că răspândirea lor mergea foarte greu, neputându-se încasa nici costul imprimatului, Comitetul a intervenit cu adresa No. 6 din 26 iulie 1929 către Ministerul Muncei, Sănătăţei şi Ocrotirilor Sociale, să acorde un nou termen de un an, cu începere dela 1 Septembrie 1929 pentru a se putea plasa şi restul de c. p. rămase nevândute din anii precedenţi; Ministerul Muncei, Sănătăţei şi

[120] Idem, fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 101 / 1932, f. 4.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Ocrotirilor Sociale cu No. 80.056 / 929 aprobă autorizaţia cerută de Comitet, dând încă un termen de plasare, adică, până la 15 August 1930.

În acelaşi timp, Comitetul cu No 8 din 25 iulie 929 a intervenit la Ministerul Comunicaţiilor (Dir. G-lă a P. T. T.) pentru a aproba ca aceste c. p. să poată fi francate numai cu o marcă poştală de un leu ca şi cărţile poştale militare, pentru a le putea face să circuleprintre ostaşi, ceiace Ministerul Comunicaţiilor a aprobat.

Pe baza acestor autorizaţii de mai sus, Comitetul a mai putut plasa:

În anul 1929:

8.374 c. p. a 5 lei bucata şi 29.538 a un leu bucata, obţinându-se în total suma de lei 71.408 lei.

În anul 1930:

- 4.174 a 5 lei bucata şi 1. 300 a un leu bucata, obţinându-se în total suma de lei 22. 170.

În rezumat în urma noii autorizaţii a Onor Ministerul Muncei, Sănătăţei şi Ocrotirilor Sociale, s-au mai vândut în total 43. 386 c. p., obţinându-se în total suma de lei 93. 578.

În total deci din 500. 000 c. p. s-au vândut:

- Pe baza autoriz. No. 43. 592 / 926 un număr de 78. 581 c. p. cu 392. 908

- Pe baza autoriz. No. 80. 056 / 929 un număr de 43. 386 c. p. cu 93. 578

Total s-au vândut 121. 967 c. p. cu 486. 486 lei.

Au rămas la această dată în Depozitul Judeţean Putna cantitatea de 378. 033 lei, ilustrate mausoleu.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal în patru exemplare din care unul se înaintează Onor. Ministerului, Muncei, Sănătăţei şi Ocrotirilor Sociale, un exemplar rămâne la Prefectura Putna, un exemplar rămâne la chestura Focşani şi un exemplar rămâne la Comitetul Judeţean Putna" [121].

---

[121] *Ibidem*, f. 5 – 5 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Documentul purta semnăturile preşedintelui şi secretarului Comitetului, ale cenzorilor, delegaţilor Prefecturii şi Ministerului Ocrotirilor Sociale chestorului Poliţiei Focşani şi casierului Comitetului.

Profesorul clujean I. D. Ştefănescu a susţinut, la 17 octombrie 1931, două conferinţe, fiind solicitat în acest sens de către Divizia a 6-a din Corpul 5 Armată; o parte din încasări a fost cedată pentru mărirea fondului necesar continuării lucrărilor la Mausoleu [123]

Concertele pentru procurarea de fonduri în vederea terminării lucrărilor la Mausoleu au continuat şi în anul 1932. Societatea Filarmonică „*Cîntarea Putnei*" a organizat un astfel de concert, susţinut de corul Ateneului „*Vasile Alecsandri*" din Bacău, în seara zilei de 24 septembrie, ora 9,30, pe scena Teatrului Comunal „ Maior Gheorghe Pastia"; 50 % din încasări urmau să fie cedate Mausoleului. Generalul A. Păltinean, noul preşedinte al Societăţii „*Cultul Eroilor*" – Filiala Putna, a apelat la sprijinul prefectului Ioan P. Ioan [124] căruia i-a înmânat 5 bilete x 50 lei, 10 bilete x 40 lei şi 15 x 30 lei, pe care Prefectura le rezervase la stalurile I şi II [125].

La 1 octombrie 1932, prefectul notifica Societăţii „*Cultul Eroilor*" – Filiala Putna că: „*Avem onoare a restitui biletele primite cu adresa Dvs. nr. 3. 925 / 1932, binevoind a cunoaşte că din cauza crizei nu s-au găsit amatori cărora să se poată distribui*" [126]

---

[122] **I. D. Ştefănescu** (1886 – 1981). Istoric de artă şi bizantolog. A fost căsătorit cu Margareta, fiica scriitorului Alexandru Vlahuţă.

[123] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 102 / 1931, f. 196, 200, 225 – 226.

[124] **Ioan P. Ioan**. Prefect al Putnei între anii 1928 – 1930 şi 1932 – 1933 (Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 494).

[125] S. J. A. N. Vn, fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 101 / 1932, f. 84 verso.

[126] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În ziua următoare, Societatea solicita Prefecturii să achite suma de 1. 100 lei pentru biletele luate şi nevândute [127]

Garnizoana Focşani informa Prefectura Putna, la 7 august 1933, că *„atât ofiţerii cât şi subofiţerii au contribuit pentru Mausoleul Focşani"* [128].

Toate eforturile locale pentru terminarea Mausoleului s-au dovedit a fi insuficiente. Spectacolele, concertele, conferinţele, chetele, balurile, vânzarea cărţilor poştale sau a cărămizilor, sprijinul financiar acordat de Primăria Focşani etc. nu au putut să asigure fondurile necesare pentru acoperirea cheltuielilor pe care le reclama construirea Mausoleului.

Au urmat ani în care lucrările nu au avansat şi acest lucru a condus la degradarea Mausoleului. Starea precară în care ajunsese acest monument se regăseşte într-un Raport din 27 aprilie 1936 al locotenent – colonelului Ştefan Fotescu adresat Societăţii *„Cultul Eroilor"*:

„Mausoleul pe dinafară curat dacă nu se aplică acoperişul de tablă, deoarece pe unele locuri a început să crape betonul se năruieşte complet.

În interior nu s-a mai făcut nimic sunt depozitate materialele de la schele. Este păcat să fie lăsat în halul acesta.

Am fost informat în mod confidenţial că de acest mausoleu nu se interesează nimeni, tot ce s-ar fi putut strânge ca fonduri, li s-au dat alte destinaţii ca ARPA, Străjerii Vrancei, altor societăţi cu totul străine de Cultul Eroilor.

De câte ori s-a atras atenţia d-nului comandant al diviziei asupra acestui mausoleu, s-a temporizat.

Este nevoie de o intervenţie mai riguroasă către dl. comandant al diviziei, altfel pe zi ce trece acest mausoleu se extermină" [129]

---

[127] *Ibidem*, f. 85 – 85 verso.
[128] *Ibidem*, dosar nr. 111 / 1933, f. 48.
[129] A. M. R., fond Microfilme, rola F II 6. 314, cd. 130 – 131.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Chiar şi patriarhul dr. Miron Cristea, preşedintele Societăţii „*Cultul Eroilor*" era vădit îngrijorat de stadiul de degradare a Mausoleului şi, la 2 iulie 1937, scria Primăriei Focşani: „*După cum vă este cunoscut, în oraşul Focşani există un mausoleu pentru parte din ostaşii noştri căzuţi în război pe teritoriul judeţului Putna.*

Din nefericire însă acest mausoleu început acum câţiva ani sub foarte bune auspicii de către Comitetul Putna al Soc.[ietatea] *« Cultul Eroilor », nu este terminat, ba chiar fiind lăsat în părăsire de către Comitetul local – nefiind nici acoperit – este pe cale de a se ruina.*

Dvs. Dle Primar, nu veţi îngădui desigur ca locaşul de vecinică odihnă cuvenit unor bravi fii ai ţării în oraşul Dvs., să rămână în starea dureroasă în care se află astăzi.

În adevăr, după arătările arhitectului societăţii, mausoleul în chestiune este complect părăsit, plouă înăuntru, iar tencuielile exterioare au căzut şi cu cât vremea va trece, refacerea şi complectarea lui va costa sume din ce în ce mai mari.

După calculele făcute este necesară o sumă de circa un milion trei sute de mii lei, din care circa patru sute de mii lei în primul an, iar restul câte circa trei sute mii lei în alţi trei ani următori, pentru a se putea desăvârşi lucrările.

Soc. « Cultul Eroilor » - Comitetul Central, având un buget foarte restrâns şi cu prevederi pentru toată ţara nu ar putea destina în aceşti 3 ani decât cel mult câte una sută mii lei anual, dacă bineînţeless celelalte sume necesare vor fi asigurate de către Comitetul Comunal Putna, respectiv autorităţile locale.

Facem un călduros apel la Dvs., pentruca Primăria oraşului Focşani să asigure neapărat sumele trebuitoare, spre a scăpa la timp mausoleul Eroilor de ruinarea de care este ameninţat şi a se putea asigura desăvârşirea lucrărilor acestui pios locaş.

Credem de asemenea că s-ar putea face apel şi la instituţiunile particulare cât şi la populaţia oraşului, pentru ca fiecare să mai contribuie la această operă.

Cu patriarhiceşti binecuvântări

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Preşedintele Soc.[ietăţii] *« Cultul Eroilor »*
Patriarh al României
Miron [Cristea]" [130].

De abia în luna septembrie 1937, preşedintele Comisiei Interimare a oraşului Focşani, comunica Societăţii „*Cultul Eroilor*":

„Avem onoare a face cunoscut că din lipsă de fonduri nu s-a putut aproba nici o subvenţie din bugetul anului în curs, pentru terminarea lucrărilor la mausoleul din acest oraş, în conformitate cu deciziunea luată de comisia interimară în şedinţa de la 21 iulie a. c., punctul 16" [131].

La 12 septembrie 1937, cu prilejul comemorării a 20 de ani de la moartea celor patru eroi vrânceni în frunte cu Vasile Chilian, un Comitet aflat sub preşedinţia generalului Arthur Văitoianu a depus, în semn de recunoştinţă, o candelă pe mormântul lor din curtea Regimentului 10 Infanterie Focşani [132].

Societatea „*Cultul Eroilor*" a venit în sprijinul Primăriei Focşani şi, la 20 noiembrie 1937, îi comunica acesteia, dar şi comandantului Diviziei a 6-a, Prefecturii, Protoieriei şi Legiunii de Jandarmi, soluţia la care ajunsese pentru ca lucrările la Mausoleu să fie finalizate:

„Avem onoare a aduce la cunoştinţa Dvs. că Soc.[ietatea] *„Cultul Eroilor", Comitetul Central, îngrijorată de starea în care se află mausoleul Eroilor din oraşul Focşani, nefiind nici până în prezent acoperit cu tablă şi în consecinţă expus ruinării din cauza influenţei intemperiilor de atâţia ani, a hotărât să facă sforţările necesare faţă de disponibilităţile bugetare, pentru a înlătura cu un ceas mai devreme această stare de lucruri.*

---

[130] S. J. A. N. Vn., fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 73 / 1937, f. 122- 122 verso.
[131] *Ibidem*, f. 123.
[132] S. J. A. N. Vn., fond Sfatul Popular Raion Focşani, dosar nr. 27 / 1964, f. 69.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În consecinţă, pe baza studiilor făcute, a ofertelor obţinute şi a înţelegerii luate cu ofertantul, ale cărui condiţiuni şi garanţii sunt mai avantajoase, s-a hotărât ca acoperirea mausoleului Eroilor din Focşani să se facă imediat în chiar anul acesta cu tablă de zinc nr. 13 şi în condiţiunile caetului de sarcini, stabilit de serviciul de arhitectură al Direcţiunii centrale.

Vă rugăm să binevoiţi a dispune ca - fiind de acord cu aceste măsuri să se înlesnească dlui antreprenor Petrescu Gavril şi lucrătorilor săi accesul la mausoleu şi orice alte înlesniri, de care ar avea nevoe în limita posibilităţilor acelui comitet, făcându-se bineînţeles cunoscut acele eventuale înlesniri. Prin această sforţare Comitetul Central înţelege ca, pe de o parte, să se pună la adăpost lucrările executate până în prezent cu atâtea sacrificii, iar pe de altă parte să se dea timpul necesar Comitetului judeţean Putna, respectiv autorităţilor locale, de a aduna fondurile pentru amenajările interioare şi exterioare strict necesare desăvârşirei în vederea întrebuinţării mausoleului în scopul pentru care este destinat.

Cu onoare vă rugăm deci să binevoiţi a aprecia sacrificiul făcut de Comitetul Central şi să binevoiţi a dispune ca cel puţin în cursul anilor viitori, să se asigure fondurile necesare amenajărilor mausoleului atât prin prevederi în bugetele judeţului şi comunei cât şi prin chemarea la contribuţie a tuturor instituţiilor şi populaţiei oraşului Focşani şi judeţului Putna.

După cum desigur şi Dvs. sunteţi convinşi, locaşul acesta de veşnică odihnă pentru osemintele acelora cari şi-au dat viaţa apărând Ţinutul Vrancei, trebue cât mai neîntârziat pus în starea trebuincioasă de a adăposti aceste oseminte sacre, care în prezent se află împrăştiate pe teritoriul judeţului în câteva cimitire, a căror stare şi îngrijire sunt departe de a fi la înălţimea sacrificiului celor căzuţi la datorie.

Măsurile ce veţi binevoi a lua în acest scop, vă rugăm să binevoiţi a le comunica încă din anul acesta Comitetului Central, pentru ca în cazul când ele sunt satisfăcătoare, acesta să prevadă în

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

bugetul anului viitor o sumă proporţională pentru a contribui la lucrări.

Directorul General al Societăţii, General N. Negreanu

Director, Colonel Makarovitsch Radu" [133].

Prefectul s-a mulţumit să-i scrie primarului, la 25 noiembrie 1937, că „*Societatea Cultul eroilor din Bucureşti, cerând să facă diferite lucrări la acoperirea mausoleului Eroilor din oraşul Focşani, lucrări care urmează să fie executate de către Domnul antreprenor Petrescu Gabriel.*

Cu onoare vă rugăm să dispuneţi să se înlesnească susnumitului şi lucrătorilor săi accesul la mausoleu şi orice alte înlesniri de care ar avea nevoie" [134]

Primăria Focşani a comunicat, prefectului, la 30 noiembrie 1937, că antreprenorul trebuie să se adreseze garnizoanei locale care era răspunzătoare de Mausoleu şi nu Primăriei [135]

În şedinţa din 26 ianuarie 1938, Comisia Interimară la punctul 59, a decis:

„ ... *Având în vedere că în bugetul pe exerciţiul curent nu sunt fondurile necesare ajutorărei Societăţii „Cultul Eroilor"*

Decide:

Se va avea în vedere cererea făcută de Societatea „Cultul Eroilor" din Bucureşti la întocmirea bugetului pe exerciţiul 1938 – 1939" [136]

Comitetul Central al Societăţii „*Cultul Eroilor*" a trimis prefectului o adresă în legătură cu constituirea comitetelor judeţene, indicaţii privind crearea / întreţinerea cimitirelor de eroi din capitalele de judeţ sau din diferite localităţi etc. [137].

---

[133] Idem, fond Prefectura Judeţului Putna, dosar nr. 122 / 1937, f. 41 – 41 verso.
[134] *Ibidem*, f. 42.
[135] *Ibidem*, f. 43.
[136] S. J. A. N. Vn, fond Primăria Oraşului Focşani, dosar nr. 73 / 1937, f. 194.
[137] Idem, fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 115 / 1938, f. 208 – 209.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Astfel, în componenţa Comitetului Judeţean „*Cultul Eroilor*" trebuiau să figureze:

*„a) **Membri de drept***

Faţa bisericească cea mai înaltă

Prefectul judeţului

Primarul oraşului

Comandantul Garnizoanei

Comandantul Cercului de Recrutare

Inginerul şef al Judeţului

Inginerul şef al Comunei [= oraşului Focşani]

Directorul Băncii naţionale

Comandantul Companiei de Jandarmi

*b) **Membrii eligibili***

Trei doamne, soţii de ofiţeri morţi în război sau în viaţă

Un profesor din cea mai înaltă treaptă a învăţământului.

Art. 41 preciza că preşedintele Comitetului Judeţean este de drept şi în ordinea indicată mai jos:

Comandantul Corpului teritorial

PSS Episcopul, în localităţile reşedinţe de Episcopii

Comandantul Diviziei

Prefectul judeţului" [138]

În iunie 1938, generalul de brigadă Emanoil Leoveanu, comandantul Diviziei a 6-a a devenit preşedintele Comitetului Judeţean „*Cultul Eroilor*"

La 22 iulie 1938, Societatea „*Cultul Eroilor*" Comitetul Central, comunica prefectului de Putna următoarele:

„Răspunzând adresei Dv. Nr. 5 din 14 Iunie a. c. Focşani,

Avem onoare a aduce la cunoştinţa Dvs., că s-a luat act de reconstituirea acelui comitet.

În ce priveşte Mausoleul Mărăşeşti şi Mărăşti, acestea sunt şi rămân sarcina, primul al Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Creştine; iar al doilea al Societăţii Mărăşti, care le-au construit.

[138] *Ibidem*, f. 125.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Mausoleul Soveja, construit de către Comitetul Central al Societăţii „Cultul Eroilor", rămâne în îngrijirea Comitetului Central.

Cimitirele de război, Poiana lui Frumză şi Sf. Mina, rămân în îngrijirea delegatului German pentru Cultul Eroilor din România, după normele stabilite de comun acord cu această Direcţiune.

În sarcina acelui Comitet rămâne Mausoleul din Focşani precum şi cimitirele sau mormintele izolate ce s-ar mai afla pe teritoriul judeţului, inclusiv cimitirul din curtea Regimentului 10 Dorobanţi, care urmează a fi centralizat în Mausoleul Focşani, de îndată ce acesta va fi amenajat.

Tot în acest mausoleu, urmează a se centraliza toate osemintele Eroilor, aflate în prezent în cimitirul dela Hanul Conachi, precum şi cele aflate în cimitirele de Eroi provizorii din Odobeşti şi Panciu.

Amenajarea interioară a mausoleului din Focşani, revine comitetului judeţean Putna, dat fiind că, Comitetul Central nu mai poate face nici o cheltuială, peste aceia făcută cu mare sacrificiu în toamna anului 1937 şi primăvara 1938, cu acoperirea cu tablă a mausoleului pentru a-l feri de ruină.

În consecinţă, cu onoare vă rugăm să binevoiţi a preceda în conformitate cu prescripţiunile legii şi Statutului Societăţii, pentru strângerea fondurilor necesare acestei lucrări şi a ţine în curent şi pe Comitetul Central cu rezultatele obţinute.

Director – General N. Negreanu

Director – Colonel Makarovitsch Radu" [139]

Referatul nr. 1. 413 / 8 august 1940 întocmit de Comitetul Central al Societăţii „*Cultul Eroilor*" prezenta situaţia Mausoleului Focşani în acel moment:

„*I Executându-se la mausoleul Focşani şi lucrările de completare, necesare pentru a permite instalarea osemintelor ce se vor exhuma din cimitirele din Focşani (curtea Regimentului 10 Dorobanţi), Hanu Konachi, Odobeşti, Panciu, gara Coteşti etc.) s-au*

[139] *Ibidem*, f. 281 – 281 verso.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

constatat aceste lucrări de către Serviciul de Arhitectură al acestei societăţi, întocmindu-se alăturata situaţie în valoare de lei 143. 436.

Cu onoare vă rog să binevoiţi a aproba:

a) trecerea în cheltuieli a acestei sume

b) reţinerea şi înregistrarea garanţiei de 7.171 lei

c) plata sumei rămasă după scăderea aconturilor, date pe baza aducerii materialelor pe şantier.

II Totodată, cu onoare vă rog să binevoiţi a aproba executarea exhumărilor din cimitirele provizorii sus menţionate – care se desfiinţează – şi aşezarea lor în mausoleul Focşani.

Suma aproximativă necesară pentru aceste centralizări de oseminte ar fi 80. 000 lei.

III Cu aceste lucrări la mausoleul în chestiune, mai rămân de executat următoarele: pardoseala în interior, plăcile cu inscripţii la compartimentele cu oseminte de eroi cunoscuţi, capacele de deasupra criptelor, balustrade la platformele de sus şi pe scări, ornamente, plăci comemorative, patinarea pereţilor (calciu), lămpi, casă paznic şi împrejmuirile din faţă.

Valoarea acestor lucrări se ridică la suma de circa 1.500.000 lei.

Directorul Societăţii

Colonel Makarovitsch Radu" [140]

Lucrările considerate necesare pentru terminarea Mausoleului urmau să se execute în toamna anului 1940. În acest scop, Serviciul Tehnic din cadrul Aşezământului Naţional „*Regina Maria*" pentru Cultul Eroilor, a întocmit un deviz în valoare totală de 1.400.000 lei, care cuprindea lucrările de la Mausoleu, împrejmuirea pe latura din faţă, precum şi casa paznicului [141]

Licitaţia pentru darea în antrepriză a lucrărilor de completări necesare Mausoleului Eroilor din Focşani a fost fixată în ziua de

[140] A. M. R., fond Microfilme, rola F II 6. 303, cd. 287.
[141] *Ibidem*, cd. 286.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

29 noiembrie 1940, ora 10, când au fost invitaţi să depună oferte cinci antreprenori:

1) I. Felici, str. Agricultori nr. 8, Focşani
2) Gabriel Petrescu, str. Mitropolit Varlaam nr. 2, Focşani
3) Vasile Stoian, str. Plopilor 12, Focşani
4) Enrico Romano, str. Bogdan Voievod, Bacău
5) Romano Righi, str. Mitropolit Dionisie nr. 55, Bucureşti

Comisia de licitaţie *„instituită conform Deciziei nr. 103 / 1940 şi referatul nr. 972 / 1940 transportându-se la Focşani în baza ordinelor de delegaţie nr. 974, 975 şi 976 / 1940 în ziua de 29 noiembrie 1940, ora 10 la mausoleul din Focşani, deschide licitaţia şi închizând-o la ora 11*[30] *cu rezultatul menţionat în alăturatul proces verbal din care se vede că la licitaţie n-au luat parte decât 2 concurenţi şi anume:*

1) d-l Gabriel Petrescu care oferă executarea lucrărilor cu preţurile din deviz

2) d-l Enrico Romano care oferă executarea lucrărilor cu un rabat de 5 % sub preţurile arătate în oferta sa şi care nu întrec valoarea devizului iniţial.

În urma acestui rezultat comisia găsind că oferta d-l Enrico Romano este cea mai avantajoasă, adjudecă provizoriu darea în întreprindere a acestor lucrări asupra sa cu rezerva aprobării aşezământului.

Garanţia depusă în efecte în sumă de lei 45.000 s-a reţinut.

Licitaţia fiind ţinută cu respectarea dispoziţiilor art. 59 din Legea Aşezământului Naţional „Regina Maria" pentru Cultul Eroilor, iar rezultatul fiind avantajos cu onoare vă rog să binevoiţi a aproba angajarea sumei de lei 850. 000 costul executării lucrărilor de completări, necesare mausoleului eroilor din Focşani şi prevăzute în devizul anexă de la Cap I, art. 1 din buget pe anul în curs, prin d-l antreprenor Enrico Romano din Bacău, str. Bogdan Voievod, încheindu-se cuvenitul contract iar garanţia depusă să se facă venit asupra Aşezământului.

Subdirector General

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Colonel Makarovitsch Radu

Şeful Serv. Ad - tiv
M. Călin" [142].

Din Adresa nr. 276 / 29 septembrie 1940, trimisă de Direcţiunea „*Cultul Eroilor*" către Garnizoana Focşani reieşea că: „*În garnizoana Focşani realizându-se în acest scop un mare mausoleu chiar din iniţiativa garnizoanei şi aflat chiar lângă Regimentul 10 Infanterie, credem că este indicat ca în primul rând osemintele ostaşilor din curtea acelui regiment să fie strămutate în mausoleul Focşani, care va fi în păstrarea şi îngrijirea autorităţilor locale, şi în special a garnizoanei.*

În luna noiembrie 1940 s-a şi început exhumarea osemintelor eroilor din curtea Regimentului 10 Infanterie în urma ordinului primit de direcţiune delegatul plt. maj. Mihai Vasile a executat exhumarea osemintelor şi depunerea lor în mausoleu.

Totodată, s-a completat construirea poliţelor de beton pentru osemintele eroilor care urmau să se aşeze în nişe individuale" [143]

O impresionantă procesiune religioasă a avut loc la Mausoleul Focşani, joi, 21 noiembrie 1940, relatată şi în presa locală: „*Joi, 21 Noembrie, la ora 11 dimineaţa, a avut loc în curtea regimentului 10 inf.*[anterie] *din localitate, deshumarea osemintelor eroilor vrânceni Vasile Chilian, Toma Cotea, Ştefan Secăluş, Dumitru Pantazică şi Vasile Gălăţeanu, împuşcaţi în ziua de 17 August 1917 de trupele de ocupaţie, fiind acuzaţi de spionaj în favoarea României.*

A luat parte la această solemnitate familiile eroilor precum şi d-nii: col. Tănăsescu,comandantul regimentului 10 Dorobanţi, maior Bădescu, maior Georgescu şi ceilalţi ofiţeri din regiment şi trupa.

Serviciul religios a fost oficiat de S. S. Preot maior Gheorghiu, confesorul Garnizoanei.

---

[142] *Ibidem*, cd. 295 – 296 (Referat nr. 1.018 / 30 noiembrie 1940).
[143] *Ibidem*, cd. 237.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

S. S. a luat cuvântul preamărind memoria eroilor care deşi civili şi-au sacrificat viaţa pentru patrie. Adresându-se apoi trupei S. S. a spus că moartea acestor eroi să le fie pildă.

S'a format apoi un impozant cortegiu care s'a îndreptat spre mausoleul oraşului unde a avut loc reînhumarea osemintelor martirilor vrânceni.

În mausoleu d. colonel Tănăsescu a adresat câte un cuvânt de mângâiere familiilor celor ucişi, după care solemnitatea a luat sfârşit" [144].

În perioada 1 ianuarie 1931 – noiembrie 1943 s-a continuat şi cu exhumările osemintelor eroilor din judeţele Putna şi Prahova, precum şi completarea lucrărilor de construcţie a Mausoleului Focşani. În total erau 2. 619 eroi (în firide 518, restul în criptă comună 2.101 necunoscuţi), români identificaţi 288; ruşi identificaţi 129; români neidentificaţi 44; ruşi neidentificaţi 17; necunoscuţi 40; în firide 518 [145].

În ziua de 11 iunie şi în noaptea de 25 / 26 iulie 1944 au avut loc bombardamentele Aliaţilor care au afectat partea de sud a oraşului unde se afla cartierul cazărmilor Diviziei a 6-a, Regimentului 11 Artilerie şi Batalionului 5 Administrativ. S-au produs mari pagube materiale, atât la obiectivele militare, cât şi la locuinţele civile din vecinătatea cazărmilor [146] Aceste bombardamente şi, mai ales pagubele produse, au îngrijorat conducerea centrală a Aşezământului Naţional „*Regina Maria*" pentru Cultul Eroilor care, la 29 iulie 1944, se adresa Prefecturii Putna:

„*Fiind informaţi că din cauza bombardamentului aerian mausoleul Eroilor din Focşani a suferit oarecari stricăciuni, cu*

---

[144] H. Orleanu, *Deshumarea osemintelor unor eroi la Focşani*, în *Focşanii. Independent de atitudine şi informaţii*, Anul II, Nr. 63, 24 Noembrie 1940, p. 4.

[145] A. M. R., fond Microfilme, rola F II 6. 303, cd. 237.

[146] Gheorghe Miron, *Bombardamentele aliate asupra judeţului Putna în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial*, în *Cronica Vrancei*, vol. VI, Coordonator: Horia Dumitrescu, Editura Pallas, 2006, p. 329 – 331.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

onoare vă rugăm să binevoiţi a dispune ca serviciul tehnic al judeţului să constate la faţa locului, stricăciunile făcute şi să întocmească un deviz pentru reparaţiunile strict şi urgent necesare" [147] Rezoluţia prefectului Panaite N. Pavlu[148] *„Serviciul Tehnic al oraşului Focşani spre conformare*"

Primăria Oraşului Focşani confirma Prefecturii Putna, la 28 mai 1946, că *„Eroi ruşi se află depuşi şi la Mausoleul Garnizoanei Focşani*" [149], fără însă a preciza numărul lor.

Prin Decretul nr. 48 din 29 mai 1948 al Prezidiului Marii Adunări Naţionale, Aşezământul Naţional *„Regina Maria*" a fost desfiinţat pe motiv că *„nu mai corespundea atât ca organizaţie cât şi ca posibilităţi de a lucra în cadrul noii ordini de Stat*" [150]

Întregul patrimoniu al acestui Aşezământ, împreună cu tot personalul respectiv a fost trecut asupra Ministerului Forţelor Armate (Muzeul Militar) prin Decizia Ministerială nr. 297 din iunie 1948 [151]

În urma Referatului Ministerului Forţelor Armate ale R. P. R. nr. 2. 534 / 6 martie 1952, Consiliul de Miniştri a elaborat Hotărârea nr. 984 din iunie 1952, prin care a stabilit ca cimitirele eroilor ostaşi români şi sovietici căzuţi în luptă după 23 august 1944, să fie îngrijite şi administrate de Comitetele Executive ale Sfaturilor Populare Orăşeneşti sau Comunale, în raza cărora se găsesc [152]. Prin aceeaşi H. C. M., Sfaturile Populare au primit fonduri pentru întreţinerea şi înfrumuseţarea *„patrimoniului eroic existent după 23 August*

---

[147] S. J. A. N. Vn., fond Serviciul Tehnic al Judeţului Putna, dosar nr. 13 / 1944, f. 18.

[148] **Panaite N. Pavlu.** Prefect al judeţului Putna între 14 august 1942 – 23 august 1944 (Cezar Cherciu, *op. cit.*, p. 494).

[149] S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Judeţului Vrancea, dosar nr. 213 / 1946, f. 297.

[150] Apud Cornel Ţucă, Iulian Boţoghină, *Documente inedite privind restaurarea Operelor Comemorative de Război din zona Focşani*, în *Omagiu istoricului Ioan Scurtu*, Coordonator: Horia Dumitrescu, Editura D. M. Press, Focşani, 2000, p. 640.

[151] *Ibidem*, p. 650.

[152] *Ibidem*, p. 642 – 643, 650.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

1944" [153], după cum se exprima generalul de Armată Emil Bodnăraş, ministrul Forţelor Armate ale R. P. R. în Raportul înaintat, la 20 iulie 1953, lui Iosif Chişinevschi, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri.

Mausoleele din Vrancea: Mărăşeşti (5.073 eroi), Mărăşti (5.342 eroi), Soveja (2.140 eroi) şi Focşani (3.167 eroi) au trecut în proprietatea Ministerului Forţelor Armate [154].

Între anii 1952 – 1955, controalele efectuate la Mausoleul Focşani au reliefat numeroase profanări ale monumentului, dezinteres şi nepăsare condamnabile din partea autorităţilor locale.

Astfel, Memoriul redactat în aprilie 1952 de către generalul maior Mihai Maltopol, şeful Muzeului Militar, cuprindea constatări realiste asupra stării deplorabile în care se afla Mausoleul:

„Ferestrele din partea estică distrusă de bombardamentele de artilerie, n-au mai fost astupate, Mausoleul a rămas deschis.

Răufăcătorii sau chiar reacţionarii, au scos majoritatea osemintelor din nişele individuale, au sustras candele, pietre de marmoră cu inscripţii, au luat toată tabla de aramă a acoperişului. În 1951 în urma constatării ce am făcut la faţa locului, am luat măsuri, astupând cu improvizaţii spărturile şi intrările, până când Sfatul Popular local, va putea să refacă mausoleul. Recent constatând că nu au executat angajamentele luate, am luat hotărârea de a-l desfiinţa şi trece osemintele în mausoleul Mărăşeşti, unde există loc. Faţă de această situaţie, Sfatul Popular Focşani, s-a angajat să refacă de îndată mausoleul, considerând că oraşul nu trebuie să fie lipsit de cinstea de a menţine acest monument al eroismului ruso – român de la Mărăşeti.

- Aici mai este înmormântat eroul miliţian Vasile Chilian şi alţi patru eroi ostaşi, care au luat în ilegalitate ca spioni, în teritoriul ocupat vremelnic de nemţi, reuşind să treacă 2021 foşti prizonieri la nemţi, în teritoriul Moldovei, contra nemţilor.

---

[153] *Ibidem*, p. 652.
[154] *Ibidem*, p. 645.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Din mormântul eroului, n-a mai rămas decât piatra cu inscripţia candelei veşnice de la căpătâi. eroul Chifian, are menţinut numele unei străzi în Focşani şi un monument în comuna sa natală, Vidra, unde reuşise să facă trecerea prin apa Putnei, pe sub reţeaua de sârmă ghimpată a frontului.

În întreg conţinutul mausoleului profanat, am găsit peste osemintele scoase, resturi umane, lăsând impresia că mausoleul devenise W. C. public" [155]

În luna iunie 1953, generalul Maltopol a făcut o nouă vizită la toate cele patru mausolee din Vrancea.

La Mausoleul din Focşani a constatat că „*situaţia s-a agravat în mod excepţional*" [156] şi, pe baza fotografiilor făcute cu acest prilej, raporta Direcţiei Superioare Politice a Armatei – Direcţia de Propagandă şi Agitaţie că „*de la cele cinci cupole ale acoperişului s-a sustras tabla de zinc. N-a rămas decât betonul armat. Pe cupola dominantă, a mai rămas tabla de zinc pentru că, dacă s-ar urmări şi sustragerea acesteia ar trebui făcută o schelărie. Totuşi, am găsit făcute pe această tablă cu creionul, sau prin sgâriere, diferite inscripţii pornografice şi foarte grav jignitoare, nu numai pentru simbolul cinstirii eroismului româno – rus, în care scop a fost construit, dar şi pentru ostaşii sovietici din cazărmile învecinate, care îşi fac instrucţia chiar lângă acest Mausoleu. Sunt în garnizoană foarte numeroase trupe sovietice*" [157]

Generalul Maltopol a informat pe preşedintele Sfatului Popular Raional Focşani cu ceea ce a constatat şi însoţit de acesta, a urcat pe cupola din spatele Mausoleului, unde au luat cunoştinţă de conţinutul pornografic al inscripţiunilor şi ale celor aflate pe trotuarul de ciment care împrejmuia Mausoleul [158]

---

[155] *Ibidem*, p. 646.
[156] *Ibidem*, p. 652.
[157] *Ibidem*, p. 653.
[158] *Ibidem*.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În faţa acestor evidenţe, preşedintele Sfatului Popular Raional a promis şi *„s-a angajat ca să ia măsuri pentru închiderea Mausoleului, aşa ca să nu mai poată fi profanat, să se întocmească deviz pentru a fi refăcut şi ca imediat să se şteargă inscripţiile din exterior"* [159].

De la Focşani, generalul Maltopol şi-a continuat controlul la Mausoleele din Mărăşeşti, Mărăşti şi Soveja. A treia zi, întorcându-se la Bucureşti, s-a oprit iar la Focşani ca să verifice ce se executase din promisiunile făcute:

„Nimic, absolut nimic. Uşa de la intrare era tot deschisă, osemintele răvăşite pe jos, iar din inscripţiile exterioare nimic nu fusese şters, cu toată gravitatea lor. Am cerut telefonic relaţii preşedintelui Sfatului Popular Raional, care mi-a arătat că trasase sarcina Sfatului Popular orăşenesc. M-am dus la Preşedintele Sfatului Popular orăşenesc (locţiitor din Februarie a. c., preşedintele fiind la o şcoală de partid). Nu cunoştea problema în detaliu. Mi-a relatat că nu sunt fonduri. Am stăruit împreună să le găsim şi verificând registrele contabilităţii Sfatului, am găsit că cheltuiala poate fi făcută, fiind încadrată la un articol al planului de investiţii, aprobat de Ministerul de Finanţe pe anul în curs.

Foarte entuziasmat, preşedintele s-a angajat să facă devizele necesare. Am căzut de acord la o primă urgenţă pentru ştergerea inscripţiilor şi totodată împrejmuirea Mausoleului cu gard, care să împiedice noi profanări. Apoi ca final să se repună osemintele în nişele respective. De asemeni, să fie pusă la locul ei piatra ce priveşte pe Eroii Vasile Chilian, Săcăluş şi Gălăţeanu, care au luptat în ilegalitate în teritoriul vremelnic ocupat de nemţi în 1917 şi au adus mari servicii Patriei prin informaţiile date Comandamentului Armatei româno – ruse, executaţi de nemţi la 17 August 1917 şi reînhumaţi în Mausoleu. Este cazul să menţionez că Eroul Vasile Chilian a avut şi

[159] *Ibidem*, p. 654.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

are un loc de cinste la Muzeul Militar, alături de Ecaterina Teodoroiu" [160]

La 13 noiembrie 1952, Comitetul Executiv al Sfatului Popular Raional Focşani era informat de către generalul Maltopol – şef al U. M. 03186 - , cu constatările făcute în cadrul vizitelor de control la Operele Comemorative din raionul Focşani:

„*În Focşani, există un mausoleu al eroilor români şi ruşi din 1916 – 1919, în stare de distrugere. Faptul este bine cunoscut de Dvs.*

Întreţinerea şi paza acestui mausoleu cad în sarcina Sfatului Focşani, conform legilor azi în vigoare şi ca atare, se cere şi din partea organelor Dvs. de execuţie, o mai mare atenţie în cunoaşterea şi respectarea acestor legi

Se vor studia eventuale mutări ale osemintelor din acest mausoleu în osuarele cu criptele libere din mausoleul Mărăşeşti, şi în cazul când este posibil, se vor înainta propunerile Dvs. scrise sus amintite" [161]

Până la 10 iunie 1954, autorităţile focşănene nu au întreprins nimic, deşi aveau obligaţii clare prevăzute prin lege. Generalul Maltopol comunica preşedintelui Sfatului Popular Raional Focşani „*cu toată intervenţia MFA făcută atât scris, cât şi verbal la sediul raionului şi cu toate asigurările date şi de Dvs. personal lucrările programate nu s-au pus în practică, ceea ce denotă o totală dezinteresare a organelor Dvs. din subordine*" [162].

Reprezentanul Muzeului Militar Central, A. C. Baicu Bănică a venit în Focşani, în perioada 22 iunie – 24 iulie 1954, unde, însoţit de locţiitorul comandantului Garnizoanei, a întocmit planul de lucru, a vizitat Operele Comemorative de Război şi a stabilit şi materialele necesare întreţinerii şi curăţirii lor.

Pentru Mausoleul Focşani au stabilit „*Aranjarea osemintelor căzute jos şi fixarea lor în cripte, întreţinerea permanentă a curăţeniei*

---

[160] *Ibidem.*
[161] *Ibidem*, p. 656.
[162] *Ibidem*, p. 661.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

în interior, închiderea uşii de la intrare, pentru a nu mai pătrunde anumiţi indivizi înăuntru, curăţirea ierbii din faţa Mausoleului" [163]

În ziua de 19 iulie 1954, comandantul Garnizoanei Focşani a convocat toţi comandanţii de unităţi din localitate şi le-a repartizat câte un monument (Mausoleu sau cimitir de eroi). Mausoleul Focşani a căzut în sarcina U. M. 04125 [164] În Memoriul întocmit de Baicu Bănică către conducerea Muzeului Militar, la capitolul III „*Greutăţi*", semnala o situaţie fără precedent: „*Din informaţii, Mausoleul Focşani este transformat în casă de întâlnire între femei şi ostaşii sovietici, fără ca organele locale militare şi civile să ia vreo măsură*" [165]

În anul 1957, Mausoleul a trecut în administrarea Sfatului Popular al Raionului Focşani. Acest lucru a permis ca, între 1958 – 1959, Mausoleul Focşani „*un monument de veneraţie a oraşului*" [166] să se efectueze lucrări de reparaţii urgente.

După cutremurul din 4 martie 1977, s-au executat noi lucrări de reparaţii şi s-a organizat, în interiorul Mausoleului, o miniexpoziţie foto – documentară.

După primul Congres al Educaţiei politice şi culturii socialiste (2 – 4 iunie 1976), Mausoleul a fost încredinţat în administrarea Comitetului de Cultură şi Educaţie Socialistă Vrancea.

În 1988, cu aprobarea Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Judeţului Vrancea a fost dat în îngrijire U. M. 01270 şi în îngrijire permanentă Şcolii Generale nr. 8 din Focşani. Cu ocazia zilei de 9 Mai se desfăşurau ceremoniile militare şi se depuneau coroane de flori în memoria eroilor [167]

După 1990, Mausoleul a servit ca biserică de cult pentru enoriaşii din zonă, deşi destinaţia sa nu putea fi schimbată.

---

[163] *Ibidem*, p. 664.
[164] *Ibidem*, p. 665.
[165] *Ibidem*.
[166] S. J. A. N. Vn., fond personal Vasile I. Ţiroiu, *Ghid monografic turistic (1964 - 1965)*, f. 32.
[167] A. M. R., fond Microfilme, rola RSEM 881, cd. 852.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

În 2008, a revenit la statutul de monument memorial şi a intrat în ample lucrări de reabilitare, consolidare şi introducerea sa într-un circuit turistic al mausoleelor din Vrancea, în cadrul Proiectului *„Drumul de glorie al armatei române în Primul Război Mondial"* (finanţat cu fonduri europene), iniţiat de către dl. Marian Oprişan, preşedintele Consiliului Judeţean Vrancea.

Lucrările efectuate au constat în:

consolidarea structurii de rezistenţă

reabilitarea întregii clădiri

lucrări de refacere a învelitorii

finisaje interioare: zugrăveli, vopsitorie

finisaje exterioare: tencuieli mozaicate

lucrări de sistematizare pe verticală: trotuare, alei de acces

lucrări de preluare ape pluviale

instalaţii electrice interioare, iluminat interior şi montat ventilatoare

instalaţii electrice exterioare, iluminat exterior incintă.

Valoarea totală a lucrărilor: 1.536.555,73 lei.

Ele au fost recepţionate în ziua de 6 iunie 2012, în prezenţa ing. Iulian Matache – ministru secretar de Stat în Ministerul Dezvoltării şi al Administraţiei Publice şi ing. Decebal Gabriel Bacinschi – primarul Muncipiului Focşani.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

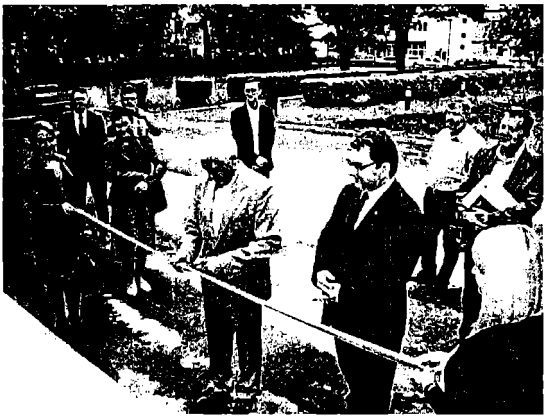

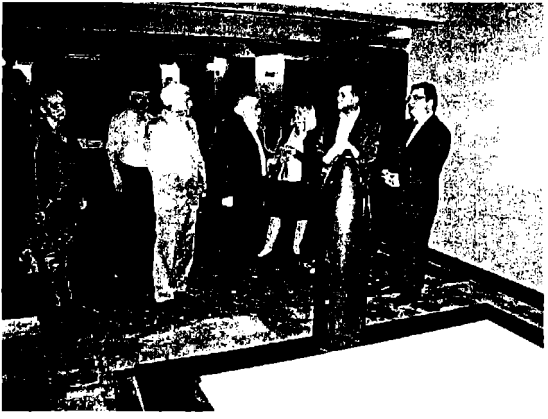

Ridicat după planurile arhitectului Ştefan Balosin, Mausoleul a fost construit din cărămidă, piatră şi beton pe un plan în formă de

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

cruce. Construcţia de inspiraţie bizantină, cu trei turle, este bine proporţionată şi beneficiază de o suprafaţă de 457 metri. Peste corpul central se ridică o cupolă ce se sprijină în interior pe pandantivi şi arce, iar la partea superioară prezintă goluri arcuite în care s-au montat ferestre cu scopul de a filtra lumina în interiorul mausoleului. Deasupra cupolei, în exterior, s-a amplasat o cruce din beton. Cupolele laterale, arcuite pe trei jumătăţi de sferă, se profilează ca o etajare de linii curbe.

Accesul în incinta Mausoleului se face pe scara cu trepte din beton şi uşa masivă din fier forjat, montată într-un portal masiv din beton străjuit de două coloane cu fusul rotund şi capiteluri compozite, pe care se sprijină un fronton cu decoraţii florale care încadrează anul 1926. Pe frontispiciul frontonului, de o parte şi alta a unui cartuş în care sunt redate în relief atributele vitejiei şi victoriei (spada şi baioneta), s-a inscripţionat cu litere în relief: *„PRO - PATRIA"*

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Suind scările mausoleului,„ *intri într-un hol din care pe două scări laterale, cobori în sanctuarul în formă de treflă, unde se află trei osuare acoperite cu plăci de marmură* ...”[168], pe care s-au marcat inscripţiile cu numărul eroilor necunoscuţi care îşi dorm somnul de veci sub aceste cripte.

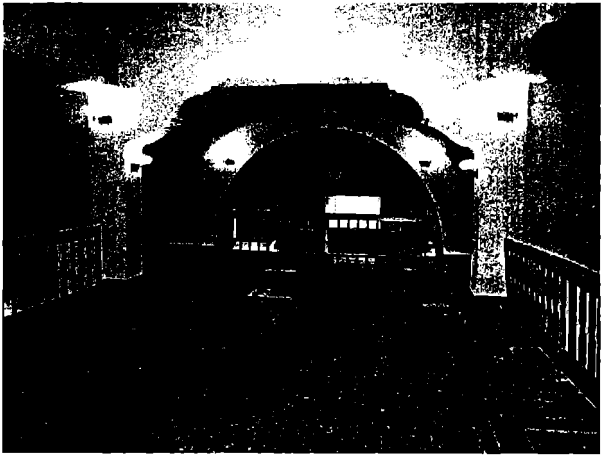

Pe cripta din stânga se poate citi inscripţia: „*Aici odihnesc 582 ostaşi necunoscuţi din Războiul de Întregire: 1916 - 1919 - căzuţi în regiunea Panciu, Ruginești și Năneşti*”

„*Aici odihnesc 581 ostaşi necunoscuţi*” s-a înscris pe marmura albă de pe cripta centrală, iar de pe cea din dreapta aflăm că „*Aici odihnesc 581 ostaşi necunoscuţi din Războiul de Întregire. 1916 1919 - căzuţi în regiunea Panciu*”.

[168] S. J. A. N. Vn., fond personal Vasile I. Ţiroiu, *Ghid monografic turistic (1964 - 1965)*, f. 32.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Pe platforma superioară se află un monument din beton, rotunjit la partea superioară, pe care s-au fixat plăci de marmură marcate cu inscripţii ce amintesc de eroii vrânceni împuşcaţi, în vara anului 1917, de către armata germană, pentru spionaj în favoarea armatei române şi care au fost înhumaţi în criptele Mausoleului: „*S-a ridicat această creştinească candelă din obşte spre veşnica pomenire a eroilor: Vasile Chilian, Toma Cotea, Ştefan Săcăluş, Dumitru Pantazică şi Vasile Gălăţeanu executaţi de inamic în ziua de 17 Aug. 1917 pentru nestrămutata lor credinţă în neam şi ţară. 17 August 1937*". Cea de a doua însemnare menţionează că: „*Moartea de războiu e moartea pentru salvare, e moartea pentru viitor, e moartea publică la care nu se plânge, ci se face jurăminte*" Deasupra inscripţiilor se află o cruce în relief, înscrisă într-un cerc, cu raze între braţe.

Pe aleea principală, a fost amplasată o troiţă lucrată artistic, cu decoraţii crestate în lemn.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Monumentul a fost ridicat în partea de sud a oraşului şi amplasat în partea de est a parcului care pentru protecţie a fost împrejmuit cu gard din fier forjat [169].

Vineri, 4 octombrie 2013, prim – ministrul guvernului României, Victor Ponta, însoţit de viceprim – miniştrii Liviu Dragnea şi Gabriel Oprea, de preşedintele Consiliului Judeţean Vrancea – Marian Oprişan, au vizitat Mausoleul din Focşani cu prilejul încheierii lucrărilor de reabilitare şi modernizare.

[169] Lelia Pavel, *Mausoleul Eroilor din Focşani*, în *Cronica Vrancei*, vol. XIII, Coordonator: Horia Dumitrescu, Editura Pallas, Focşani, 2012, p. 357 – 359.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro

Prim - ministrul Victor Ponta a apreciat importanţa accesării fondurilor europene, dar şi meritele preşedintelui Consiliului Judeţean Vrancea pentru reabilitarea şi modernizarea tuturor celor patru mausolee existente pe teritoriul judeţului Vrancea.

http://cimec.ro / http://muzeulvrancei.ro